

११ १२५

॥ ॐ ॥

वर्ष १९७३

१०८

॥ यतो धर्मस्ततो जयः ॥

१०८

३१ १-०-०

२५० १

सं० १००५

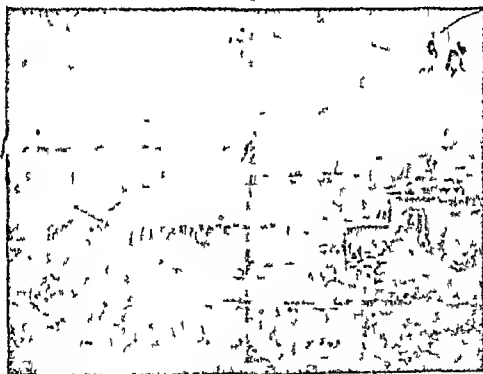

आनंदाश्रम

१०८

गिरि २

श्रीआनंदाश्रम-धीवजा

संसारमागताद्वेदासमुद्भवति मानवान् ।

निकेतो नाशपदाना आनंदाश्रम उज्ज्वले ॥

आचार्य — नाशपदाना निवासमागता उज्ज्वले आनंदाश्रम भवति ।
धार संसारमागताधी सारी पडे उज्ज्वले छ

અનુક્રમણિકા

અનુક્રમાંક	વિષય	પૃષ્ઠાંક
૧	અહંવૃત્તિના નિમ્મલનો આદેશ.	૧
૨	શ્રીનાથવચનામૃત	૨
૩	મુમુક્ષુપ્રતિ સંદેશ	૪
૪	યોગસૂત્રો.	૫
૫	શ્રીનાથચરિતામૃત તૃતીયપ્રવાહમાં આવવાનાં પૂ. કૃપાનાથનાં દર્શનો.	૮
૬	વાલ્મીકી ન્હપિ.	૯
૭	પવિત્ર ભાવના.	૧૦
૮	લક્ષ્યચિત્રનની અગત્ય અને તેનું સાધન.	૧૦
૯	આચાર્યશ્રીની આખ્યાયિકાઓ.	૧૨
૧૦	શ્રીઆનંદાશ્રમ-સમાચાર.	૧૪
૧૧	પરચુરણ બેઠ.	૧૬

— [*] —

પુસ્તકવેચાણ સંબંધી વિજ્ઞાપ્તિ

સંવત્ ૨૦૦૫ના આષાઠ વદિ ૧ થી બીલખા-આનંદાશ્રમનાં સઘળાં પુસ્તકો પુસ્તક ઉપરની છાપેલી કિંમતથીજ વેચાણ કરવામાં આવશે. પોસ્ટેજ અને પેકીંગ બુલ્ડ ગણવામાં આવશે.

લિ વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-બીલખા

— [*] —

સૂચન

આ માસિક દરમાસની રપમી તારીખે પ્રસિદ્ધ થાય છે.

આ તારીખ પછી આઠ દિવસની અંદર જો અંક ન મળે તો પોતાના આહુક નંબર સાથે નીચેના સ્થળે લખવાથી યોગ્ય કરવામાં આવશે.

વ્યવસ્થાપક આનંદાશ્રમ, બીલખા (સૌરાષ્ટ્ર)

— "૦" —

જરૂરી

સૂચના—લેખસંબંધી અને માસિક સંબંધી સર્વ પત્રવ્યવહાર શ્રી. વ્યવસ્થાપક આનંદાશ્રમ, બીલખા (સૌરાષ્ટ્ર) એ શિરનામે કરવો.

તંત્રી અને પ્રકાશક: શ્રી. મહારાણીદાસ ગોપ્રજીદાસ દેસાઈ, વેદાંતમૂલ્ય-ભાંગરોળ-સૌરાષ્ટ્ર

મુદ્રણસ્થાન: શ્રીભગવત્સિદ્ધજી હોલેકિટ્ક લિમિટેડ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ,
માલિક, પારેખ કેવળચંદ કાનજીભાઈ-ગોંડલ.

શ્રીદક્ષિણામૂર્તિનાથસદ્ગુરવે નમઃ॥

આનંદં-બ્રહ્મણો વિદ્વાન ન વિમેતિ કુતથન ।

અર્થઃ-આનંદસ્વરૂપ બ્રહ્મને જાણનાર દાદર્શી પણ ભય પામતો નથી.

તૈત્તિરીય-ઉપનિષત

વર્ષ ૧૮ મું]

સંવત ૨૦૦૫ અષ્ટ

[અંક ૧ લો]

અહંવૃત્તિના નિગ્રહનો આદેશ

સાધો । અહંવૃત્તિ શિથિલ કરો રે, જેથી થાય સમાધિ સિદ્ધ.—૮૬.

અહંતાને માર્યા વિના રે, બીજાં સાધન સર્વે ફાક,
તે વિના ચિત્ત શાંતિ નહિ રે, ભણે વખાણું સઉ લોક...સાધો ૧

અહંતાથી થાય મમતા રે, તેથી આ સંસારનો બંધ,
ગાળો અહંતાને ચિદ્રૂપમાં રે, રાણી વાસના કરો ગંધ...સાધો ૨

ગુરુશાસ્ત્રનો બોધ વિચારીને રે, થાઓ શુદ્ધ સ્વરૂપમાં સ્થિત,
નાથ આવાગમન તેથી મટે રે, પર્યવસાન પામે ચિત્ત...સાધો ૩

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમદ્નાથભગવાન]

પરમાત્માના સ્મરણધ્યાનવડે અને શરીરના ક્ષણભંગુરપણાના તમારે તમારા મનને શાંત રાખવા પ્રયત્ન કરવો જોઈએ

મરણ થયા પછી જીવના કર્મનુસાર તેને જો દેવાદિના જન્મની થવાની હોય તો તેને તુરંત પુનર્જન્મ પ્રાપ્ત થાય છે અને જો શરીરની પ્રાપ્તિ થવાની હોય તો તે પ્રથમ પિતાના શરીરની સાથે પછી માતાના શરીરમાં દાખલ થઈ સમય આવે જન્મ ધારણ કરે છે.

દેહ છોડ્યા પછી અથવા પુનર્જન્મ પ્રાપ્ત થઈ મરનારને પિતાના સંબંધીઓની ઈશ્વરના નિયમાનુસાર પ્રાયશ સ્મૃતિ રહેતી નથી.

મરણ પ્રાપ્તનાર જીવ જે શરીરની સાથે જોડાય છે ત્યાં પ્રાયશ તેના જીવને ઉપયોગ પૂરતી શાંતિ રહે છે

મરનાર મનુષ્યના જીવાત્માને વિશેષ સુખી કરવા તેનાં સંબંધીઓએ થઈ શકે તેટલું પુણ્યકાન ને શુભકર્મ શ્રદ્ધાપ્રીતિથી કરવું, ને તેનું ફલ મરનારને અર્પણ કરવું તેથી તેને વિશેષ શાંતિના ને વિશેષ સુખનો લાભ થાય છે

તમારું સૂર્યોપાસન, જપ ને શાસ્ત્રવાચન નિત્ય નિયમપૂર્વક આલેખ હશે તેમાં આળસ કે પ્રમાદ નહિ નડતાં હોય ધર્મ પાળવાથી મનની અસ્વસ્થતા દૂર થાય છે

બની શક્યા પ્રમાણે શાંતિથી ઇષ્ટમંત્રનો જપ ચાલુ રાખશો ચિત્તનો સમભાવ જળવવા પણ પ્રયત્નશીલ રહેશો. પરમાત્માના સ્મરણપૂર્વક હું અને શાંતિથી સહન કરવું એ પણ તપ છે, ને એ તપ દુઃખની નિવૃત્તિ કરવામાં ઉપયોગી થાય છે

શુભલાવનાને પ્રબલ કરવા પ્રયત્નશીલ રહેશો. પરમકૃપાળુ પરમાત્મા સર્વ કરવાને સમર્થ છે આર્તમનુષ્યના અંત કરણની સારિતકીશ્રદ્ધાના પ્રમાણમાં સત્પુરુષોનો આશીર્વાદ તેને ફેલે છે

મંદવાડના દુરણથી શરીરની અશક્તિને લઈ ચાતુર્ભાસમાં એકટાણું ન બની શકે તો નાપકાલનો ધર્મ ગણી અતુદ્દલતા પ્રમાણે ભોજન લેવાનું રાખશો. કોઈપણ પ્રવૃત્તિ પિતાતુ ગણી વિચારોને કરવી જોઈએ ગજા ઉપરાંત પ્રવૃત્તિ કરવાથી ધાર્યું ન થાય ત્યારે અપકવ ચિત્તને ખેદ થાય એ સ્વાભાવિક છે, માટે લવિષ્યમાં પિતાની શક્તિપ્રમાણે પ્રવૃત્તિ કરવાની સંભાળ રાખશો યોગની ચોપડીઓ વાંચી પ્રાણાયામનો અભ્યાસ કરવા માંડયો, એ ઠીક ન કર્યું.

જે મનુષ્યનું પ્રાણાયામ કરતાં શરીર બગડ્યું હોય તેણે પિતાનું શરીર સુધારવા બદ્ધપ્રભાસનનો થઈ શકે તેટલો સત્ત્વરસાંજ અભ્યાસ કરવો.

તાળવામાં, લમણામાં, ખરશની કરેડે, હાથનાં તળિયામાં ને પગનાં તળિયામાં સવારસાંજ બદામતું તેલ લગાડીને માલીશ કરાવવી.

જો બની શકે તો ત્રણેક દિવસ દૂધમાં કરેલો બાજરાનો રોટલો અથવા પકવીને માથા ઉપર આશરે એક પહોરસુધી ખાંધી રાખવો.

તેણે બની શકે તેટલા સવારસાંજ ઊંઘ ધ્યાસ લેવાનો પણ પ્રયત્ન કરવો જોઈએ.

આહાર હલકો ને પાચન થઈ શકે તેટલોજ રાખવો. દબાવીને આહાર લેવો નહિ.

નાકે પાણી પીવાથી આંખો સ્વચ્છ રહે છે, અને મગજ શાંત રહે છે. આશરે પાંચેર પાણી નાકથી પીવાય તો ઠીક. નાકે પાણી પીધા પછી સુત્રની નેતિ કરવાની જરૂર નથી નાકે પાણી પીવું તે જલ નેતી કહેવાય છે નાકે પાણી પીધા પછી ધાતિ અને આસન આદિનો અભ્યાસ કરવો હોય તો અર્ધ કલાક પછી કરવો.

નેતિનો, ધૌતિનો ને આસનનો અભ્યાસ સવારે છથી નવસુધી થઈ શકે. આસનનો અભ્યાસ રાત્રે જમ્યા પહેલાં થઈ શકે નેતિ, ધૌતિ ને આસનાદિનો અભ્યાસ ધીરજ, જાગૃતિ, વિવેક ને શ્રદ્ધા રાખીને કરવાનો છે.

એકવેલા લોજન કરનાર મનુષ્યથી સવારે ને સાંજે મૂલબંધ તથા ઉડીયાનબંધ થઈ શકે. તેનો અભ્યાસ આશરે દશ દશ મિનિટ થાય તો ઠીક, રોજ અસ્તિ થઈ શકે. આશરે બેસેરથી પાંચેસેર સુધી જલ ચઢાવીને પા કલાક રાખી પછી કાઢી શકાય ત્યારે અસ્તિ સિદ્ધ થઈ ગણાય.

શ્રી ગણપતિમાં જ્ઞાનતું વિશેષપણું જણાવવા માટે તેમને નાના નાકવાળાને બદલે શૂઢરૂપ મોટા નાકવાળા બનાવવામાં આવે છે.

સંધ્યા, જપ ને શાસ્ત્રવાચન કરતા રહી અંતઃકરણની શુદ્ધિમાં ને સ્થિરતામાં વધારો કરશો.

જો જાગૃત્વસ્થાના સમયનું યથાચિત્ત સમય ખત્ર ક ખાંધી પછી શ્રદ્ધા ને ઉત્સાહ રાખી નિયમિત રીતે તે પ્રમાણે વર્તવામાં આવે તો મન પ્રસન્ન રહે, અને અસંતોષવડે તથા અપેક્ષવડે તેનો પરાલભ થઈ તેણે કુલ ન થાય.

મુમુક્ષુએ પોતાના મનને સર્વદા શુભકર્મમાં જોડી રાખવું. તેને કણ પણ નવરૂ નજ રહેવા દેવું. “સંતોષથી અત્યુત્તમ સુખનો લાભ થાય છે” એમ ભગવાન પર્તજલિએ યોગદર્શનમાં કહ્યું છે.

મહાભારતમાં પણ યથાતિ રાજ્યે કહ્યું છે કે—“આ લોકમાં જે ઇચ્છિત સુખ છે, અને સ્વર્ગનું જે દિવ્ય મોટું સુખ છે તે સર્વ સુખ તૃપ્તાનો ક્ષય થવાથી જે ઉત્તમસુખની પ્રાપ્તિ થાય છે તેની આગળ એક આનાજેટલાં પણ નથી.” આ વચનોનો વિચાર કરી મુમુક્ષુએ પોતાના મનને સંતોષવાનું રાખવા પ્રયત્ન કરવો જોઈએ.

(ચાલુ)

મુમુક્ષુમતિ સંદેશ

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાન]

વિવેક દશમો નિધિ ગણાય છે. વ્યાવહારિક વિવેક વિના મનુષ્યથી વ્યવહારમાં થવાતું નથી, ને પારમાર્થિક વિવેકવિના નિરુપાધિક નિરતિશય સુખ મેળવી શકાતું નથી. વિદ્યાનંદાદિ સ્વભાવવાળું બ્રહ્મ સત્ય છે, નામરૂપાદિવાળું બ્રહ્મ દૃષ્ટિએ પ્રતીત થતું મિથ્યા છે, આવી જ રીતે સમગ્ર તે પારમાર્થિક વિવેક કહેવાય છે. આ પારમ વિવેક મુમુક્ષુએ સત્પુરુષોના સમાગમથી ને સત્સાત્ત્વના શ્રવણવાચનથી પોતાના મનમાં કરવો જોઈએ. એ પારમાર્થિક વિવેક જો મુમુક્ષુના મનમાં પ્રાપ્ત થયો હોય તો જ મુમુક્ષુના મનમાં વિશ્વાસ રાખવા યોગ્ય વાસ્તવિક વૈરાગ્યનો આવિર્ભાવ ને રિચરતા થાય.

મનુષ્યે શુભકર્મવડે જ્યારે પોતાના અંતઃકરણની શુદ્ધિ કરી હોય ત્યારે જ હૃદય ને ઉત્તમોત્તમ ચરિત્રવાળા સદ્ગુરુની અને પરમેશ્વરની વિશુદ્ધ ભક્તિની પ્રાપ્તિ તેના હૃદયમાં પારમાર્થિક વિવેક પ્રકટી તે વિવેકની દ્રઢતા થતાં આ શોધના ને શબ્દાદિ વિષયોમાં ને તે વિષયોના સાધનોમાં સત્સપ્ણાની, રમ્યપ્ણાની ને સુખદાયક ચિરકાલથી રહેલી જ્ઞાતિ દૂર થઈ તે વિષયોમાં દોષદર્શન થાય છે, અર્થાત્ તે મિથ્યા, દુઃખ ને દુષ્ટ બન્યાવા લાગે છે એવી રીતે વિષયોમાં દોષદર્શન થવાથી વિષયોમાં લાગ્યા સમયથી રહેલો રાગ દૂર થાય છે. પૂર્વાક્ત વિવેકવડે અંતઃકરણમાં રાગની નિવૃત્તિ થવી તે વૈરાગ્ય કહેવાય છે. આવો વૈરાગ્ય પ્રાપ્ત થવાથી મુમુક્ષુ વિદ્ધિત વિષયોનું ઔપચીતી પેઠે પરિમિત સેવન કરે છે અજ્ઞાન કામમાં જેમ તે વિષયોનો તેનાં સાધનોનો દાસ હોતો તેમ હવે તે વિષયોનો ને તેનાં સાધનોનો દાસ રહેતો નથી પણ તે વિષયાદિને વશ પર્તાવવા સમર્થ થાય છે. અત્યેક મુમુક્ષુએ અવશ્ય અંતઃકરણ પોતાના ચિત્તમાં વિવેક જન્ય વૈરાગ્ય કટલો પ્રકટ્યો છે, તથા કટલો અંશે તે થયો છે તે નક્કી કર્યા કરવું જોઈએ, ને વિગલ વૈરાગ્ય વિના કદી પણ બ્રહ્મનો સાક્ષાત્કાર થઈ શકતો નથી એમ સમજી તે વિમલ વૈરાગ્યને પોતાના અંતઃકરણમાં સુસ્થિ કરવો જોઈએ.

સ્વચ્છ શરીર ધણિક છે, મૃત્યુનાં નિમિત્તો ઘણાં છે, ને વિષયસેવનથી મનુષ્યના મનને તથા છદ્ધિયોને કરી પણ તપ્તિ થવાનો લેશ પણ સંભવ નથી એમ નક્કી કરી મુમુક્ષુએ પોતાના મનને વિમલ વિરાગવાળું ને પ્રમાદરહિત કરી શમદમાદિ છ સપત્તિની પ્રાપ્તિ કરવા યુક્ત થવું જોઈએ તેણે પોતાના મનને જગતમાંથી પાછું વાળી હૃદયરથ બ્રહ્મમાં જોડવાના બલરૂપ શમ, જ્ઞાનેદ્રિયોને તેમના વિષયોથી પાછી વાળી હૃદયરથ બ્રહ્મ બળી રાખવાના બલરૂપ દમ સદ્ગુરુનાં ને સત્સાત્ત્વના વ્યતોમાં પ્રામાણિકપણાના અગ્ર નિશ્ચયરૂપ શ્રદ્ધા, મન ઠાઈ નિમિત્તથી ક્ષોભયુક્ત થાય તેને પ્રમાણ ને યુક્તિવડે સમજાવી ક્ષોભરહિત કરવાના સામર્થ્યરૂપ સમાધાન, મનના તથા છદ્ધિયોના નિરર્થક બાહ્યવેગની નિવૃત્તિપૂર્વક તેની બાહ્ય વિષયોમાં સ્વાભાવિક ઉદાસીનતા જેવી સ્થિતિરૂપ ઉપગતિ ને પોતાના પ્રારબ્ધકર્મવશાત્ પ્રાપ્ત થતા ટાટકતકને બૂખતરસને તથા માનાપમાનાદિને ચિતા ને વિજ્ઞાપરહિત સહન કરવાના સામર્થ્યરૂપ નિતિદ્યા, એ છ સપત્તિ ધૈર્ય, આવધાનતા ને અપૂર્વ ઉત્સાહ રાખી પ્રાપ્ત કરવી જોઈએ. ગાત્ર તે છ સપત્તિનાં સ્વરૂપો સમજીને વા તેનાં નામો ને

સ્વરૂપો બોલતાં શીખી લઈને સંતાપ નજ માનવો જોઈએ, પણ તે છ સંપત્તિ પોતાના મનમાં ને ઇદ્રિયોમાં ડટવી સ્થિર થઈ છે તે સદ્મ દષ્ટિથી વિવેકિતું જોઈએ. જેમ મૂલ્ય આપ્યા વિના કાંઈ વ્યાપારીની સોનાની પાટ જોવાથી તે સોનાની પાટ જોનારની પોતાની યઈ જતી નથી તેમ આ છ સંપત્તિની પ્રાપ્તિ ક્યાં વિના જ્યાં પોતાનું સ્વરૂપ છતાં પણ તે પોતાનું સ્વરૂપ યઈ શોકમોહાદિની નિવૃત્તિમાં હેતુભૂત થતું નથી.

દુષ્ખોની નિલ નિવૃત્તિરૂપ ને પરમાર્નવી નિલ પ્રાપ્તિરૂપ મોક્ષની તીવ્ર ધચ્છા તે સુમુક્તતા કહેવાય છે. અત્યંત બૂખ્યા માણસને જેમ ભોજન સામગ્રી મેળવવાની આતુરતા રહે છે તેમ જ્યારે જ્યાં સાક્ષાત્કાર કરવાની ધણી આતુરતા પ્રગટે ત્યારે તે સાચો સુમુક્ત કહેવાય, ને તેજો સુમુક્તતા પ્રાપ્ત કરી છે એમ કહેવાય.

હે સુમુક્તઓ ! તારા હે સુમુક્ત યરાની ધચ્છાવાળાઓ ! તારા હે પોતાને સુમુક્ત માનનારાઓ ! તમે આ સંદેશ શ્રાવ્ય, ચિત્ત વાચ્યો ને સાંભળ્યો, અર્થાત્ તેને નેત્રદ્વારા વાં કર્યુંદ્વારા અર્થ કર્યુંતા હોંઝણમાં પહોંચાડ્યો, ને પૂર્વોક્ત વિવેકાદિને સુસ્થિર કરવા વા પ્રાપ્ત કરવા શ્રદ્ધાપ્રીતિથી હિયોગી રહેશો ને આમ કરશો તો તમે હવે પછીનો ઉત્તમ સંદેશ વાચવા-સાંભળવા સુભાગી થશો. ૬૬

— [*] —

યોગસૂત્રો

[લેખકઃ-શ્રી. મહારાણીદાસ ગોકુળદાસ દશાઈ-વેદાંતભૂષણ]

(અનુમંધાન ગત અંકના પૃષ્ઠ ૧૭૭ થી)

ગત અંકના પૃષ્ઠ ૧૭૬મે પહેલા પરિચ્છેદની આઠમી લીપીમાંના બાબવાક્યમાં ' પ્રત્યયાધિષ્ઠેષો ' છપાયું છે તે ' પ્રત્યયાધિષ્ઠેષો ' વાંચવાનું છે.

એજ પૃષ્ઠના ચોથા પરિચ્છેદની પહેલી લીપીમાં ' તમેગણ્યથી અધિકતાથી ' છપાયું છે તે ' તમેગણ્યની અધિકતાથી ' વાંચવાનું છે.

એજ પૃષ્ઠના સાતમા પરિચ્છેદની સાતમી લીપીમાં ' તમસ્તો ઉદેકથી ' છપાયું છે તે ' તમસ્તા ઉદેકથી ' વાંચવાનું છે.

પૃષ્ઠ ૧૭૭મે છેલ્લા એ પરિચ્છેદો અશુદ્ધ છે તે વાંચવાના નથી.

મરણ્યવસ્થામાં પણ ચિત્ત અજ્ઞાવ પ્રસયનું આલમ્બન કરીને કારણાકાર થાય છે તે જ્ઞતિવડેજ થાય છે. સરૂપ કારણાકાર તે થતું નથી.

ચિત્તનો સરૂપ કારણાકાર તો માત્ર એક નિરોધ અવસ્થામાંજ થાય.

મરણ્યવસ્થામાં જો ચિત્ત જ્ઞતિવડે કારણાકાર થાય તો તે અવસ્થાના અનુભવોની સ્મૃતિ થવી જોઈએ પણ તે થતી નથી તેથી ચિત્ત મરણ્ય-અવસ્થામાં જ્ઞતિવડે કારણાકાર થતું નથી પણ સરૂપ કારણાકાર થાય છે એવી શકા યોગ્ય નથી.

મરણ્યવસ્થામાં શરીરંતર થવાના કારણે અતે નવા શરીરનાં કારણોની દૈર્ઘ્ય સમય સુધી રહેતી અવ્યક્ત દશાને કારણે સ્મૃતિ ન રહેતી હોવાનું જણાય છે પણ શિશુના ચિત્તની પ્રસન્નતા અપ્રસન્નતા તથા દુઃખમગ્નતા આદિ ચિદ્ધો પરથી તેને મરણ્યવસ્થામાં અનુકૂળ વા પ્રતિકૂળ અનુભવ થયો હોવાનું અનુમાન કરી શકાય છે.

ખીછ રીતે સ્વપ્નઅવસ્થાના અનુભવની સ્મૃતિ પણ ધણીવાર અસ્પષ્ટ હોય તેની અપેક્ષાએ સુષુપ્તિ અવસ્થાની સ્મૃતિ વધારે અસ્પષ્ટ હોય છે ને સુષુપ્તિ અપેક્ષાએ મરણઅવસ્થાની સ્મૃતિ અત્યંત અસ્પષ્ટ હોય અને તે તે અવસ્થા સમયે ચિત્ત સત્ત્વ તથા તમસમાના જે ગુણવાળું પ્રધાનપણે હોય તેના પર પણ સ્મૃતિની સ્પષ્ટતાનો આધાર રહે

પણ સ્વપ્ન તથા સુષુપ્તિની પેઠે મરણઅવસ્થામાં પણ ચિત્ત અભાવપ્રલયના વાળું હોય છે તેથી સ્વપ્નઅવસ્થા તથા સુષુપ્તિઅવસ્થાની પેઠે મરણઅવસ્થાનો પણ સૂત્રમાં કહેલી નિદ્રાવૃત્તિમાં સમાવેશ થાય છે.

यत्रैतत् पुरुषः स्वपिति नाम सता सोम्य तदा संपन्नो भवति . . .
भवति तस्मादेनं स्वपितોऽप्यावक्षते स्वं ह्यपीतो भवति ॥ ' જે અવસ્થામાં પુરુષ સૂએ છે એમ કહેવાય છે તે અવસ્થામાં તે સત્સપ્ન થાય છે. તે પોતાના લીન ધર્મ ગણેલો થાય છે. માટે એને સૂએ છે એમ કહેવામાં આવે છે. તે તે તેના પોતાના સ્વરૂપમાં લય પામી ગયેલોજ થાય છે.' આ શ્રુતિવચનમાં સુષુપ્તિ પુરુષ તેના પોતાના સત્સ્વરૂપને પામેલો થાય છે એમ કહેલું હોવાથી સુષુપ્તિ તેને તેના ચિત્તની કોઈ વૃત્તિનો સદ્ભાવ માની શકાય નહિ એવી શકા કરવી યોગ્ય નથી

यत्रैव एतत्सुप्तोऽभूच्च एव विज्ञानमय पुरुषस्तत्ત્વેषાं प्राणानां . . .
विज्ञानमाश्रय य एषોऽन्तर्हृदय आकाशस्तस्मिन् शेते तानि यदा . . .
દેવત્ત્વ પુરુષ સ્વપિતિ નામ તદ્ગૃહીતં પદ્ય પ્રાણો ભવતિ ગૃહીતા વાગ્ , . .
અહીં ઈતે તે અવસ્થામાં ઉત્તરોત્તર વિજ્ઞાનોને લેતો ચતો હૃદયમાં જે આ આકાશ તેમાં સૂએ છે. જ્યારે તે વિજ્ઞાનોનું પૂરેપૂરું ગ્રહણ કરી લે છે ત્યારે આ પુરુષ સૂએ છે એમ કહેવાય છે. સમગ્ર ઇન્દ્રિયોને જેણે પોતાનામાં સંકલ્પી લીધી છે એવો તે વ સમયે થાય છે. વાણીને સંકલ્પી લીધી છે. અણુને સંકલ્પી લીધું છે. શ્રોત્રને સંકલ્પી લીધું છે. મનને સંકલ્પી લીધેલું છે.' શ્રુતિના આ વચન સાથે ઉપરમાં કહેલું શ્રુતિનું વચન વિચારતાં જ્યારે આવે છે કે પુરુષ સુષુપ્તિ અવસ્થામાં સર્વે ઇન્દ્રિયોની તથા ચિત્તની સર્વે વૃત્તિઓને સંકલ્પી લઈને પોતાના સ્વરૂપમાં સ્થિત થાય છે અને એમ કહેવું એ સર્વે ઇન્દ્રિયોની તથા ચિત્તની સર્વે વૃત્તિઓના વિષયભૂત સંપૂર્ણ જગતના અભાવની વૃત્તિના આલંબનવાળી આ સૂત્રમાં કહેની નિદ્રાવૃત્તિનેજ સુષુપ્તિ અવસ્થા કહેવા સમાન છે.

સુષુપ્તિ અવસ્થામાં પુરુષની સ્વરૂપમાં જે સ્થિતિ થાય છે તે સ્થિતિ સમાધિમાં થતી સ્વરૂપમાં પુરુષની સ્થિતિને સમાન છે એમ કહેવાનો જાવ શ્રુતિનો પણ નથી.

अत्रेमाः सर्वाःप्रजा अहरहर्गच्छन्त्य एतं ब्रह्मलोकं न विन्दन्ति अनृतेन हि प्रवृद्धा ॥ ' આ સર્વે પ્રજાઓ નિલ નિલ આ સ્વલોકમાં જાય છે પણ અહીં પામવાનો લાભ મેળવતી નથી કારણ કે તે સમયે પણ તે પોતાના રૂઢ પુરુષરૂપનાજ આવેશવાળી હોવાથી . અહીં પોતાના સ્વરૂપરૂપે જાણતી હોતી નથી.' શ્રુતિનું આ વચન અસંપ્રગાત સમાધિમયની સ્વરૂપસ્થિતિથી સુષુપ્તિસાગવની સ્વરૂપસ્થિતિને જુદી પારી જણાવે જ છે.

પુરુષ સોમ્યો તોપતાપિનં પ્રાકય પર્યુપાસતે જાતાસિ માં જાતાસિ મામિતિ તસ્ય યાષત્ત યાંમતસિ સંપદતે મન. પ્રાણે પ્રાણસ્તેજસિ તેજઃ

પરસ્પ્રાં દેવતાયાં તાવજ્ઞાનાતિ અથ યદાઽસ્ય વાંગમનસિ સંપદ્યતે મન. પ્રાજે પ્રાજસ્તેજસિ તેજ. પરસ્પ્રાં દેવતાયામય ન જાનાતિ ॥

“વળી હે સોમ્ય, જેને અસુખ ઉપશ્ચિત્ત હોય છે તેને જ્ઞાતિજનો ધેરીને એમ છે અને મને જોળખે છે અને જોળખે છે એમ જુદા જુદા સંબંધીઓ તેને પૂછે છે પણ જ્ઞાતિધી તેની વાણી મનમાં લય પામેલી હોતી નથી મન પ્રાણમાં, પ્રાણ તેજમાં ને તેજ પરદેવતામાં લય પામેલું હોતું નથી જ્ઞાતિધી તે જોળખે છે પછી જ્ઞાતિ તેની વાણી મનમાં મન પ્રાણમાં પ્રાણ તેજમાં ને તેજ પરદેવતામાં લય પામે છે જ્ઞાતિ તે જોળખાતો નથી. શ્રુતિના આ વચનપરથી જણાય છે કે મરણાવસ્થા પણ આ સૂત્રમાં કહેલી અભાવપ્રસયના આર્ભજનવાળી નિદ્રાવૃત્તિજ છે.

અથ યયાક્રમોઽયં પરલોકસ્યાને ભવતિ તમાક્રમમાક્રમ્યોભયાન્ પામ્મન આનંદાદ્ય પશ્યતિ સ યત્ર પ્રસ્વપિતિ અસ્ય લોકસ્ય સર્વાવિતો માત્રામુર્ણદાયં સ્વયં વિદ્યત્યસ્વયં નિર્માય સ્વેન ભાસા સ્વેન જ્યોતિવા પ્રસ્વપિત્યત્રાયં પુદ્ગલ સ્વયંન્યોતિર્ભવતિ ॥ “હવે જે ક્રમે પુરુષ પરલોકની સ્થિતિને પામે છે તે ક્રમ પકડીને પુરુષ જે સ્વપ્નઅવસ્થામાં આ સોદની માત્રાને સર્વ જાણુથી સમેટી લઇને સૂએ છે તે અવસ્થામાં જાગ્રતઅવસ્થાના ઉપરિચિત જગત્થી પોતાની મેળે વિદ્યુષ થઇને પોતાની કલ્પના પ્રમાણેનું અને પોતાના પ્રકાશવડે સ્વપ્નઅવસ્થાના જગત્નું પોતાની મેળે નિર્માણ કરતો સૂએ છે. આ અવસ્થામાં પુરુષ પોતે પોતાના પ્રકાશવાળો હોય છે.” શ્રુતિના આ વચનપરથી સ્વપ્નઅવસ્થા પણ આ સૂત્રમાં કહેલી અભાવપ્રસયના આર્ભજનવાળી નિદ્રાવૃત્તિજ છે એમ જણાય છે.

સ્વપ્નઅવસ્થા ઉપરથી જોતાં સપ્રજાત સમાધિની અવસ્થા જેવી જણાય છે પણ તે અરેખરી સપ્રજાતસમાધિની અવસ્થા નથી.

સપ્રજાતસમાધિમાં સાક્ષાત્ જણાતા પદાર્થનું અરેખરું અસ્તિત્વ હોય છે અને સ્વપ્નઅવસ્થામાં સાક્ષાત્ જેવા જણાતા પદાર્થનું અસ્તિત્વ પુરુષે પોતે દ્રષ્ટેલું હોય છે એ અંતર છે.

ન તત્ર રથા ન રથયોગા ન ધન્યાનો ભવન્ત્યયરયાન્ રથયોગાન્ પથઃ સુજતે ॥ ‘હાં રથ નથી હોતા, રથને જોડવાના ધોડા લા હોતા નથી, ધોડા જોડેલા રથોને ચાલવાના માર્ગો લાં હોતા નથી, પણ રથોને ધોડાઓને માર્ગોને પુરુષ પોતે સરજે છે’ આ શ્રુતિવચન સ્વપ્નઅવસ્થામાં પુરુષને જણાતા પદાર્થો પુરુષ પોતે દ્રષ્ટો લે છે એનું કહે છે.

એમ સ્વપ્ન સુષુપ્તિ તથા મરણ એ ત્રણ અવસ્થાઓ આ સૂત્રમાં કહેલી નિદ્રાવૃત્તિ છે. નિરોધ અવસ્થાના લાભમાટે આ નિદ્રાવૃત્તિ પણ નિરોધને પાત્ર છે એમ આ સૂત્રનો ઉપદેશ છે.

સનાતન ધર્મ પ્રચાર

ગેડબાલાગામમાં સનાતન ધર્મના પ્રચાર અર્થે એક સંસ્કૃત પાઠશાળા ખોલવામાં આવેલી છે જેમાં હાલમાં પંદરેક વિદ્યાર્થીઓ લાભ લે છે, ને વિશેષ લાભ લે એમ નિર્ણય છે.

લિ પ્રભાસંકર ભગવાનજી

ત્રીનાથચરિતામૃત તૃતીયપ્રવાહમાં આવવાનાં પૂ. કૃપાનાથનાં દૃષ્ટાંતો

ગંભીર સાથે જ્ઞાન

[લેખક:-શ્રી. મણિકલાલ નાનજી ચંદ્રારાણા]

સત્સંગનું રૂપ:-"આવો, આવો, પધારો પધારો, ને આવજો આવજોનું દર્શન:-

ગામઝાના એક પટેલ હતા તે ક્યારે પણ સત્સંગમાં જવ નહિ. ચોરે ક્યાવાર્તા ધણી-વાર થાય, પણ પટેલ કે તેનાં ધરનાં તેનો લાલ લે નહિ. તેના દીકરાની વધુ નવી ખરણીને આવેલી, તે ડાહી હતી, તેના બાપને લા તેને ક્યાવાર્તા સાંભળવાના સારા સરકાર પટેલા. ચોરે ક્યા બેઠી હતી તે તેના જણવામાં આવતાં તેણે પોતાની સામુને કહ્યું કે બાહજી! ચાલોને આપણે ક્યા સાંભળવા જઈએ. મારા દાદાજી પણ આવે. શાસ્ત્રમા કહે છે કે ક્યા સાંભળવાથી આપણા કાન પવિત્ર થાય, જગવાનમાં આપણને હેત ઉપજે, ને આપણા આત્માનું કેલ્યાણ થાય. મારા બાપને લા તો એમ જ્યારે જ્યારે ગામમાં ક્યા થાય ત્યારે સાંભળવા જતાં. નવી વધુ કામદી હતી તેથી સામુની તેના પર ઓતી હતી, તેણે તેનું કહેવું માન્યું, પટલાણીએ પટેલને પણ આવવાને આગ્રહ કર્યો. બપોર પછી સૌ ચોરે ક્યા સાંભળવા ગયાં. કોઈ દિ નહિ ને આજ પટેલ પહેલવહેલા ક્યા સાંભળવા આવ્યા, એટલે મુખ્ય ઓતાઓએ પ્રસન્નતા દર્શાવી તેમને વિશેષ માન આપ્યું "આવો, આવો, પધારો, પધારો," એમ કહી તેમને આગળ બેસાડ્યા, પટેલને સત્સંગમાં જવાની ટેવ નહિ, એટલે ક્યામાં તેમને કોઈ સમજાણું નહિ, ને રસ પડ્યો નહિ, એટલે થોડીવાર પછી તે ઊઠ્યા, ને "આવજો, આવજો" એમ કેટલાક ઓતાઓએ માન આપી તેમને વિદાય કર્યા, પટેલને ક્યામાંથી ખીનું કોઈ યાદ ન રહ્યું, પણ "આવો, આવો, પધારો, પધારો, ને આવજો, આવજો," એ શબ્દો તેમને યાદ રહી ગયા, ને તેનું તેમને વારંવાર સ્મરણ થવા લાગ્યું.

થતા કાળ છે ને. તે દિવસે પટેલ રાત્રિએ જે ધરમાં સૂતા હતા તે ધરમાં ખાતર પડ્યું પટેલના દરદાગીના, રોકડ વગેરે તે ધરમાં રહેતું હતું આજે ક્યામાં સાંભળેલા શબ્દોના ઘાટા સંસ્કાર પડી જવાથી પટેલ ઉઘમાં પણ જ્યારે સારે "પધારો, પધારો" એમ બકતા (બોલતા) હતા, ભતિમા મોટું બાકુ પાડી એક ચોર અંદર પેઠા, ને ખીજ ચોર બહાર ઉભા રહ્યા, સૌ પટેલથી "પધારો, પધારો" એમ ઉઘમાં બોલાણું ચોરાએ જણ્યું કે પટેલ જાગે છે, ને જણી જોઈને ચામ બોલે છે. આથી તે ચોરા બહુ ભય પામ્યા ને જાગ્યા. સૌ પટેલ ઉઘમાં બોલ્યા કે "આવજો, આવજો" એટલે તે તેઓ પકાઈ જવાની ખીકથી મુકીએ વાળાને દેખ્યા, ને નાસી ગયા. પટેલનું ધર ખસી ગયું. પટેલને આ વાતની કોઈ ખબર પડી નહિ, સવારમાં પટેલ હમેશાની પેઠે ઊઠ્યા, સૌ તેમને જોરકાની પછીતમાં મોટું બાકાજી જોવામાં આવ્યું, પણ ધરમાંથી કોઈ ચીજ ગયેલી નહિ. ધરનાં સૌ માણસો જોતજોતામાં જેમાં થઈ ગયાં ને આ દેખાવ જોઈ પટેલને અન્ય સૌ કહેવા લાગ્યા કે કાગવાને કૃપા કરી. આ લગવાનની ક્યા સાંભળ્યાનું રૂપ તરત-મળ્યું. પટેલ ને ખીજ બધાએ નક્કી કર્યું કે હવે તે રાજ ક્યા સાંભળવા જવું. સૌ તે પ્રમાણે આગ્રહથી વર્તવા લાગ્યા ને ક્યામાં આવતા ઉપદેશને અનુસરીને પટેલ પટલાણી તથા ખીજ સત્સંગમાં જનારા દાનપુર્ય કરવા લાગ્યા. પરિણામે તે પટેલનું ધર એક ધાર્મિક ધર બની રહ્યું,

અને ખીજાં સત્સંગીઓ પણ તેમની જે સ્વર્ગમંથાન કરી મુખાનુભવ - કરશે શાઓ.

આ વિશ્વમાં સત્સંગ એ મોટી વસ્તુ છે. તે પરમધન હોઈ, મનુષ્યને સર્વ કાંઈ સાધી આપે છે.

“જાદુરું ઘિયો દુરતિ ચિંચતિ ઘાતિ સત્યં,
માગોક્ષતિ દિશતિ પાપમણા કરોતિ ।
ચેતઃ પ્રસાદયતિ દિશુ તનોતિ કીર્તિ,
સત્સંગતિઃ કથય કિં ન કરોતિ પુંસામ્ ॥”

સત્સંગ શુદ્ધિની જગતને મળાડે છે, વાણીમાં સક્ષતું સિયન કરે છે, માનની ઉન્નતિને દર્શાવે છે, પાપનો નાશ કરે છે, ચિત્તને નિર્મલ કરે છે, અને દિશાઓમાં કીર્તિને વિસ્તારે છે. કહેા: સત્સંગ પુરુષોત્તમ ક્યું શુભ કાર્ય નથી કરી આપતો?

ઉપરના દર્શનમાં જણાવ્યા પ્રમાણે ડાહી વહુની બધી લાગણીનું ફળ કેવું સુંદર આવ્યું? કૃપાનાથ જૈરાંચાને સન્માર્ગે મગ્ધવવાને આર્થ જાતમનનાં દર્શતા સમયે સમયે કહેતા.

—[*]—

વાલ્મીકિ ક્રપિ
આળડોને માટે

[નિવેદક—શ્રી દયાળસિંહ લાલસિંહ ઠાકોર]

“એક જંગલમાં એક છુટારો રહેતો હતો. તે બહુ નિર્લેપ હતો. તે મુસદ્દર લોકોની સમજી ચીજવસ્તુઓ છુટી લેતો હતો અને તેમને મારી પણ નાખતો હતો. આ પ્રમાણે તે પોતાના પરિવારનું પાલનપોષણ કરતો હતો.

એકવાર એ છુટારો એક સાધુને પકડ્યા અને તેને મારવા લાગ્યો.

આથી તે સાધુએ તેને શાંતિથી કહ્યું:—

“તમે મને શાસારુ મારો છો? મને મારો નહિ—મારવાથી તમને પાપ લાગશે અને તમારા પાપમાં કોઈ લાગીદાર થશે નહિ—માટે તમે આતું પાપનું કામ છોડી દીજો...”

સાધુજીએ નિહર થઈને સાચો જોષ આપ્યો એટલે તે છુટારાને બહુ અસર થઈ છતાં તે કહેવા લાગ્યો:—

“આ મારો ધંધો છે તે શી રીતે છોડી શકું? ઘરમાં મારા ઘરડાં આપ છે, ઘરડાં મા છે, મારાં વડુ છે ને એક નાનો દીકરો પણ છે. એ હું આ મારો ધંધો છોડી દઉં, તો આ બધાનું ભરણપોષણ કેમ કરું?”

આ સાંભળીને સાધુજીએ સાધું પૂછ્યું—

“તમે ભરણપોષણની ચિંતા કરો છો પણ તમારાં તે બધાં સર્ગાવદાર્થ તમારા આ ધંધાના પાપમાં લાગીદાર થશે અર્ગ?”

છુટારાએ તુરંતજ જવાબ આપ્યો—

“કેમ લાગીદાર નહિ થાય? તેમને માટે તો હું આ ધંધો કરું છું.”

આથી સાધુજીએ કહ્યું:—

“સાર્થ, પાપમાં કોઈ લાગીદાર થતું નથી. શંકા દોષ તો, જાણી તેમને પૂંજી

જુઓ ! નો તેઓ પાપમાં ભાગીદાર જનવા તૈયાર હોય તો પછી મને ખુશીથી મારી નાખજો... !”

આ ઉપરથી સાધુજીને એક ઝાઝ સાથે બાધીને તે છુટારો પોતાને ધેર ગયો. ઘરમાં સૌને પૂછી જોયું, પણ કોઈ પાપમાં ભાગીદાર થવા તૈયાર થયું નહિ. તેના બાપે કહ્યું—“મેં તો તને ખાળગોળીને મારી કર્યો, હવે હું છુટક થયો! મારે મારી સેવા કરવાનો તારો ધર્મ છે, હું તો પુણ્ય-કર્મ-પાપ શમાટે કહું...?” તેની માએ પણ તેના બાપની પેઠી કહ્યું. તેની વહુ પણ પાપમાં ભાગીદાર થવા તૈયાર થઈ નહિ. તેનો દીકરો તો બહુ નાનો ને અબોધ હતો, ઘરનાં માણસોના જવાબ સાંભળીને છુટારો બહુ ઉદાસ થઈ ગયો. પછી તે એકદમ સાધુજી પાસે આવ્યો અને તેમને ઇલાજ અને તેમની માફી માગી સારથી તેણે છૂટ-માર કરવાનું ઇચ્છી દીધું. પછી સાધુજીના સત્સંગથી તે મહાત્મા થઈ ગયો. આ મહાત્મા તેજ વાસ્ત્વીકિ ઋષિ વાસ્ત્વીકિ ઋષિએ સંસ્કૃતભાષામાં “રામાયણ” નામનું મહાકાવ્ય રચ્યું તેથી તે આદિકવિ કહેવાયા અને તેમનું નામ અમર થઈ ગયું.

—[૦]—

પવિત્ર ભાવના

“નાથપ્રભુના પામમાં માનવ મહદ્ભાગી હોય તોજ રહેવાનો લાભ લઈ શકે. પુણ્યવિના એવા ધરમધામમાં અવાય પણ ક્યાંથી ?

મનમાં તો થાય છે કે સદાસર્વદા એજ અવિચળ પદમાં જીવનની પ્રત્યેક પળ જેમ યત્નમાં ઘીની બાહુતિ અપાય તેમ આપતો રહું ! ને માનવતાની મહામૂલી પૂંજ ને સસ છે તેને મેળવવા કૃતનિશ્ચય થાઉં !

અને ક્યારે એ ચિરંતનના ચરણાગવિદ્યામાં જીવનની પ્રત્યેક પળ વિતાવી ‘મારા-પણી’થી મુક્ત થઈ સદજ (આકાશ જેમ) નિર્લેપ થઈ વિચરું !

અને ન્યાં માતા નથી, પિતા નથી, પત્ની નથી, પુત્ર નથી, ધન નથી, માન-કીર્તિ નથી, ને ‘અહં મમ’ નથી એવી અવસ્થાને મેળવું !

જયનાથ ! આપની કૃપા ભરો !

ભક્ત ઉપેન્દ્ર

—[*]—

બ્રહ્મચિંતનની અગત્ય અને તેનું સાધન

[લેખક—શાસ્ત્રી હરદત્ત રેવાગંધર જોશી]

દેવો પણ જેની પ્રશંસા કરે એવો આ માનવ દેહ છે. તેને બ્યવહારમાં, ધધામાં અને વિષયોમાં તોડીફાડી નાંખવો તે સમજી મનુષ્યોને ઇત્તુ નથી. હીરો હાથ આવે સારે જેમ” આપણે જવેરીને રાખી તેને તે હીરો જતાવી તેના દિગ્મત આંકાવીએ છીએ તેમ આપણને આ માનવદેહરૂપી હીરો હાથ આવ્યો છે તો ગ્રીસદ્યુરૂપ જવેરીને શોધીને તેને તે માનવદેહરૂપી હીરો જતાવી તેના ઉપયોગ રૂઢી રીતે કરવો તે પૂર્વજો નોખીએ; અને હીરદ્યુરૂપેવોપરિષ્ટ માંજે પોતાના કલ્યાણની અપેક્ષા રાખનાર મનુષ્ય

આલવું જોઈએ જેમ કાઈ માણસને કમળો થયો હોય તો તે માણસને બધું પીણુજ દેખાય છે શુદ્ધ દષ્ટિ પ્રાપ્ત કરવા માટે તે માણસે આખનો કમળો મટાડવો જોઈએ તેમ મુમુક્ષુએ પ્રથમ પોતાનું ચિત્ત કઈ રીતે ચાંત ચાલ, કઈ રીતે ચિત્ત સાત્ત્વિક થાય અને કઈ રીતે સત્કર્મમાં વિશેષ વિશેષ પ્રીતિ થાય તે માટે હંમેશા ધણામાં ધણે પ્રયત્ન કરવો જોઈએ. જે વસ્તુનો મહિમા જ્યાં સુધી આપણને ન જણાય ત્યાં સુધી તેને માટે પ્રયત્ન કરવાની ઇચ્છા થતી નથી મનુષ્ય પામે એ મહિમા છે શ્રીભગવાનનો મહિમા અને જગતનો મહિમા. તે બંનેમાંથી જે મહિમા બહુ સમગ્રાય તે તરફ ચિત્ત દોડે છે. હરિ મહિમા જ્યાં સુધી મનુષ્યે જાણ્યો ન હોય ત્યાં સુધી જગત મહિમા તેને બહુ વહાલો લાગે છે, અને જગતના કાર્યમાજ તેને આનંદ આવે છે જેણે હીરામોતીના હાર દેખ્યા ન હોય તે ચણોડીના હારમાં બહુજ રાજી રહે છે. પરંતુ હીરામોતીના હાર પહેર્યા પછી જેમ તેને ચણોડીના હાર પહેરવાની ઇચ્છા થતી નથી, દુધપાક પુરીનું બોજન જમ્યા પછી ખાટી છામ અને ટાંકો રોટલો ખાવા ગમતાં નથી, તેમ ઈશ્વરનો મહિમા જાણ્યા પછી જગતનો માવિક મહિમા ઘુચ જણાય છે. સદ્ગુણી કૃપા થાય સારે ઇશ્વરનો મહિમા સમગ્રાય છે.

મન એવું ચચળ છે કે સમાધિ સ્થિતિને પ્રાપ્ત થયેલા પુરુષ સિવાય અન્ય મનુષ્યોનાં મન ચાત રહેવા બહુજ કઠિન છે. ધડીમાં આ વિચાર તો ધડીમાં બીજો વિચાર એમ મન વિચારની ઘટમાળમાં રમણ કર્યા કરવું હોય છે તેમાં એકધારા સારા વિચારો કર્યા કરે છે તેવું પણ નથી. તે મનને જે પરમાત્મા સંબંધી ચિંતન કે મનન ન આપવામાં આવે તો તે મન સંસારના વિષયોનું ચિંતન કરવા લાગી જાય છે, અને તેથી જીવાત્માને નિઃષ્ઠ સ્થિતિએ લાવી મૂકે છે. માટે સમજી મનુષ્યોએ શુરુકૃપા સંપાદન કરી સતત ષઠસ્વરૂપનું ચિંતન અને મનન કર્યા કરવું જોઈએ. પચાસીમાં પણ વિદ્યારણ્ય સ્વામીએ કહ્યું છે કે—

તત્કર્ણનં તદ્વિચિત્તમન્યોન્યં તુલ્યવ્યોચનમ્ ।

પતદેકપરત્વઞ્ચ બ્રહ્મભ્યાસં ચિદુર્વધાઃ ॥

આત્માના ક્યનને તેના ચિંતનને અન્યોન્ય તેના પ્રબોધનને અને આત્મતત્ત્વનીજ પરિપણ્ણતાને ડાહ્યા પુરુષો ષઠાભ્યાસ કરે છે.—

સતત આત્મચિંતન કર્યા કરવું એ મહત્તી તપશ્ચર્યા છે. આપણા પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવે એ તપશ્ચર્યાનું આજીવન અનુક્રમ કર્યું હતું । પ્લાસ સુહૃત્તથી મારીને રાત્રિના દસ વાગ્યા સુધી આત્મવિચાર, આત્મપ્રબોધ અને પરમાત્મા સંબંધી સાહિત્યનું મનુષ્યેખન એ ક્રિયાઓ એકધારી રીતે તેઓશ્રીના જીવનમાં ચાલ્યા કરતી હતી. મતલબજાના ચિંતનથી તેઓશ્રી ષઠસ્વરૂપ ધર્મ ગમી હતા. મેક્ષની ઇચ્છાવાળા મનુષ્યોએ સદ્ગુરુદેવનુશિત પથે ચાલવા પ્રયત્ન કરવો જોઈએ

સર્વત્ર આત્મભાવના—ષઠાભાવના કેળવવા માટે મુમુક્ષુને શું કરવું જોઈએ તેનો ઉપદેશ આપતાં શાસ્ત્ર કહે છે કે—

યદ્યત્પદ્યતિ ચક્ષુર્ભ્યાં તત્તદાત્મેતિ ભાવયેત્, યદ્યચ્છ્રુણોત્તિકર્ણાભ્યાં તત્તદાત્મેતિ ભાવયેત્, હમતે નાસયો યદ્યત્તદાત્મેતિ ભાવયેત્, ત્રિહ્રવયો યદ્યત્તદાત્મેતિ ભાવયેત્, ત્વચાયત્સ્પૃશ્યોઘોઘ્રી તત્તદાત્મેતિ ભાવયેત્, દષ્ટિ જ્ઞાનમયો કૃત્વા પદ્યેદ્ બ્રહ્મમયં જગત્ ॥

નેત્રવડે કરીને જે જોવામાં આવે છે, કર્ણુદ્વારા જે સાંભળવામાં આવે છે, નાસિકાથી જે સુંઘવામાં આવે છે, જિહ્વાથી જે રસને આપવામાં આવે છે, અને ત્વચાથી જેનો સ્પર્શ કરવામાં આવે છે, તે બધું આત્મસ્વરૂપજ છે એવી જાવના કર્યા કરવી. અર્થાત્ સમગ્ર જગતને બ્રહ્મમય જોવું. આપણે જગતને જગતરૂપે તો ધણા કાળથી જોતા આવ્યા છીએ, જગત્ અને જગતના સંબંધીઓને સાચા માની ન્યાં સુધી વર્તન કરીશું ત્યાં સુધી શાંતિ પ્રાપ્ત થવાની નથી. જગતને જગતરૂપે જોઈશું ત્યાં સુધી તે બંધનકર્તા છે; પણ તેજ જગતને બ્રહ્મસ્વરૂપે જોઈશું એટલે બંધન કરી નહિ. દૃષ્ટિ ફેરવવાની કળા બતાવનાર શ્રીસંદ્યુરુજ છે. માટે જિહ્વાસુખનોએ અઘાનરૂપી નિદ્રામાંથી ઉઠીને સત્યરૂપોના ચરણમાં જઈ આત્મજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ માટે પ્રયત્ન કરવો જોઈએ. મહાપુરુષોના ચરણાર્ચિદની રજના અભિષેક વિના આત્મજ્ઞાન પ્રાપ્ત થઈ શકે તેમ નથી. કારણ કે સંજ્ઞાવાની ધાર જેવો જ્ઞાનમાર્ગ તીક્ષ્ણ છે અને દુરબળ છે. આત્મજ્ઞાન માટે પ્રથમ સર્વેએ પોતાની શ્રદ્ધા બેસે એવા શ્રીસંદ્યુરુજેવું શરણ સાધવાની અગત્ય છે.

—[*]—

આચાર્યશ્રીની આજ્ઞાધિકાઓ

[કૃપાનાથે આપેલાં દર્શનો “આચાર્યશ્રીની આજ્ઞાધિકાઓ” એ નામાભિધાનરૂપે પુનઃ પ્રકટ થાય છે.]

[સંપાદક.—શ્રી દયાળસિંહ લાલસિંહ કઠોર]

દેવદત્ત નામનો એક વેદવેતા બ્રાહ્મણનો નિવાસ કૌશલ પ્રદેશમાં હતો. વર્તમાન અયોધ્યા નગરી કૌશલ પ્રદેશની અંતર્ગત છે. દેવદત્તને કાંઈ સંતાન નહોતું, તેથી તેણે પુત્રની કામનાથી પુત્રેશ્વિયાગ કરવાનો આરભ કર્યો.

પુત્રેશ્વિયાગના વરણમાં બ્રહ્મા, અધ્વર્યુ, હોતા, પ્રસ્તોતા અને ઉદ્ગાતા આ પાંચ પ્રધાન ઋત્વિજ હતા, તે તેમનાથી લિલ ખીજા કેટલાક સભ્ય હતા.

વિવિધને જાણનારા એ દેવદત્ત બ્રાહ્મણના પુત્રેશ્વિયાગમાં સુહોત્ર ઋષિ બ્રહ્મા, યાતવલક્ય ઋષિ અધ્વર્યુ, બ્રહ્મરૂપિ હોતા, પૈલ પ્રસ્તોતા અને ગોબિલ ઉદ્ગાતા થયા હતા.

ઉદ્ગાતાને યાગમાં સામગાન કરવું પડે છે સામગાનમાં સ્વરિત આદિ સ્વર હોય છે. રથંતર નામનું સામગાન બહુ કઠિન છે. ગોબિલના જેવા સામવેદપારંગત ઋષિ પણ સ્વરિત સ્વરથી રથંતરગાન કરતા આસપ્રધાસમાં સ્વર યથાયોગ્ય ન રાખી શક્યા. તેમના સ્વરમાં ફેરફાર થયો, તે સુપતિ દેવદત્તના જાણવામાં આવ્યો તેથી તેમને ગોબિલપર બહુ ક્રોધ ઉત્પન્ન થયો. ક્રાપાવેશમાં તેમણે ગોબિલને કહ્યું કે—

“હે મહર્ષે! આપને હું પકિતપ્રધાન મહાસુનિ જાણું છું આજ આ શું થયું? હું પુત્ર માટે યાગ કરું છું આ મારું કામ્યકર્મ છે નિલકર્મમાં વા નિષ્કામકર્મમાં અર્થશાંતિ થવાથી બહુ દોષ નથી થતો, પણ કામ્યકર્મમાં તેમ થાય તો તે બહુ દોષરૂપ ગણાય છે. આપ મારા કામ્યકર્મમાં સ્વર યથાયોગ્ય ન રાખી શક્યા તો હું હવે આપને મૂર્ખ વિના છાની ઉપમા આપું?”

ગોબિલ આ દુર્વાક્યથી બહુ ક્રોધે બરાલા. તેમણે કહ્યું કે— “હે મતિમાન બ્રાહ્મણ! હું શરીરધારી છું, આસપ્રધાસને અધીન છું, વારંવાર દીર્ઘથી દીર્ઘ આસપ્રધાસ મહાજ્ઞ

કરવામાં દેવયોગથી સ્વરતો વ્યતિક્રમ થયો, પણ મારી મૂર્ખતાથી એ ફેરફાર થયો નથી. આપે મને દુર્વાક્ય કહ્યું તો હું આપને શાપ આપું છું કે—આપને મહામૂર્ખ પુત્ર થશે, તે વેદનું ઉચ્ચારણ પણ નહિ કરી શકે.”

મહાત્મા ગોબિન્દનો આ દારુણ શાપ સાંભળીને દેવદત્ત લાયકુત તથા દુષ્પિત થયા. તે આંસુયુક્ત નેત્રવાળા યદ્દ ગોબિન્દના અરજીમાં પડી રહતા રહતા કહેવા લાગ્યા કે:

“હે મહર્ષે ! મારો અપરાધ ક્ષમા કરો. મેં આપને દુર્વાક્ય કહેવારૂપ કુકર્મ કર્યું છે, કિંતુ ક્રોધ સંસારી જીવોને સ્વાભાવિક છે. જેવી રીતે યાસપ્રત્યાસ ક્રોધને સહજ વશ થતો નથી તેવી રીતે ક્રોધ પણ ક્રોધને સહજમાં વશીભૂત થઈ શકતો નથી. મેં તે અનિવાર્ય સ્વાભાવિક ક્રોધને વશ થઈને આ અપરાધ કર્યો છે. આપ મારો અપરાધ ક્ષમા કરો. હે ઋષિવર ! મારા અપરાધ બદલ છે, ને શાપ બહુ દારુણ થયો છે. નાના અપરાધ માટે આપડો મોટો દડ ! હું પુત્રહીન છું, ને પુત્ર માટે યત્ન કરું છું. આટલા કષ્ટના ફલરૂપે પ્રાપ્ત થતો પુત્ર મૂર્ખ થશે? તેનાથી તો પુત્રનું ન થવું સારું. હે ઋષિશ્રેષ્ઠ ! મૂર્ખ બ્રાહ્મણ અતિનિદનીય પણ તથા શૂદ્રની સમાન થાય છે મૂર્ખ બ્રાહ્મણ તો માત્ર અનજ્ઞના દાનનો અધિકારી થાય છે એવા અધમ પુત્રને પામીને હું શું કરીશ? પુત્ર પિતાની અધોગતિમાંથી સુક્તિનો હેતુ થાય છે, પણ મૂર્ખ પુત્રથી મને શો ઉપકાર થશે? તે વેદમંત્રનું ઉચ્ચારણ નહિ કરી શકે, અર્ચ પણ નહિ સમજી શકે, તેથી તેને યજ્ઞની પ્રાપ્તિ પણ નહિ થાય. એવા પુત્રથી પરલોકનો ઉપકાર કેમ કરીને થઈ શકે? હે મુને ! મારી મોટી આશાનો નાશ કરીને મને નિરાશ નહિ કરતાં કૃપા કરો અધમનો ઉદ્ધાર કરો, શાપનો પ્રલાદાર કરો.”

મહર્ષિ ગોબિન્દ પ્રસન્ન થયા, ને તેમણે કહ્યું કે:—“દેવદત્ત ! જિહ્વા, લાયકુત ન થાઓ, પ્રથમ આપનો પુત્ર મૂર્ખ થશે, પણ પછી પડિત થઈને મહાન્ યશસ્વી થશે.”

પછી દેવદત્ત નિશ્ચિત થયા. યત્ન સમાપ્ત થયો કેટલાક દિવસો પછી દેવદત્તને ઘેર પુત્રનો જન્મ થયો. દેવદત્તે મોટા સમારોહથી પુત્રના જન્મકર્મ, નામકરણ અને અન્ન-પ્રાશનાદિ સંસ્કારો ચોખ્ખ સમયપર કર્યા પુત્રનું નામ ઉત્તથ્ય રાખ્યું ઉત્તથ્ય બ્રહ્મચારી થઈને પિતાની સમીપ વેદાભ્યાસ કરવા લાગ્યો, પણ મૂર્ખ ઉત્તથ્યથી વેદના એક અક્ષરનું પણ ઉચ્ચારણ થઈ શકતું નહોતું વયની સાથે ઉત્તથ્યની નિદા પણ વધવા લાગી સર્વને જણાયું કે દેવદત્તનો પુત્ર મહામૂર્ખ છે. આમ થવાથી ઉત્તથ્ય વૈરાગ્ય પામીને અરણ્યમાં આશ્રયે ગયો તેની ઇચ્છા અરણ્યમાં તપ કરવાની હતી, પણ તપના વિવચન ત કાઈ જાણતો નહોતો, તેથી તેણે આ નિશ્ચય કર્યો કે “કંઠી પણ અસહ્ય ન બોલવું” પછી તેણે ગંગાના તટપર ઘાટ અરણ્યમાં પોતાનો આશ્રમ બનાવ્યો.

ઉત્તથ્ય બ્રાહ્મણને કરવાયોગ્ય કાર્ષ્ઠી કર્મ જાણતો નહોતો માત્ર ગંગાસ્નાન અને સસવચન આ બે નિયમજ્ઞ તેના પ્રધાન કર્મ હતા આવી રીતે ચૌદ વર્ષ વીતી ગયાં. તેવામાં એક દિવસ વ્યાધના તીર્થથી વિદાયેલો અને લોહીથી ખરડાયેલો એક વરાહ (રાત્રી છુડે) દોડતો દોડતો લા આગ્યો, અને ઉત્તથ્યના આશ્રમની નિકટના ઘટ અરણ્યમાં છુપાઈ ગયો, તેનું દુષ્પ જોઈને ઉત્તથ્યના જીર્ણમાં ફાળો સચાર થયો તે બહુજ દુઃખી થઈને અનાયાસે એક અક્ષર બોલી ઉઠ્યો. તે અક્ષર સરસ્વતીનો ધીનમત્ર છે, અને તે મંત્રાચાર ઉત્તથ્યની પ્રતિ જેવીના અણમહત્ત કરણ થયો.

શોડશ સમય વ્યતીત થતાં ઉત્તરે જોયું તો દાસતા જોવા એક ભરપૂર વ્યાધિ ધનુષબાણ લઇને તેની સમીપ આવીને ઉભો રહ્યો હતો. તેણે પૂછ્યું- “મહારાજ ! આપે કોઇ વરાહને આપના સ્થાનભણી આવતાં જોયો છો ?”

ઉત્તર વચ્ચાર કરવા લાગ્યો કે- “આ તો મોટી વિપત્તિ આવી. હું મિથ્યા બોલતો નથી, કિંતુ આ વેળાએ સસ બોલવાથી હસા થાય છે, અને અસસ બોલવાથી હસા નથી. હવે શું કરવું ?”

નિલ મિથ્યા બોલવાના અભાવથી ઉત્તરમાં ચિત્ત શુદ્ધ થયું હતું. વળી સરસ્વતી દેવીની કૃપાથી તેના ણીર્મમંત્રનું ઉચ્ચારણ થયું હતું. હવે આ ઉત્તર પૂર્વેના ઉત્તર નહોતો.

પ્રથમ તેણે વિચાર કર્યો કે- “આ સમયમાં અસસ કહેવું એજ સસ છે”, કિંતુ તુરંતજ તેમ કરવાની અત્યંત અયોગ્યતા તેને પ્રતીત થવાથી તેનું હૃદય વ્યાકુળતાથી બરપૂર થઇ ગયું. સારે સસના પ્રભાવ અને દેવીની કૃપાથી તેના મુખથી આ શ્લોકનો ઉચ્ચાર થયો.—

“યા પશ્યતિ ન સા દ્રુતે, યા દ્રુતે સા ન પશ્યતિ ।

અહો ! વ્યાધ ! સ્વકાર્યાયિન ! કિં પૃચ્છાસિ પુનઃ પુનઃ ॥”

બાવાર્થ:- જે (આંખ) જુએ છે તે બોલતી નથી, અને જે (વાણી) બોલે છે તે જોતી નથી. હે વ્યાધ ! હે સ્વકાર્યાયિન તું પુનઃ પુનઃ શું નિરર્થક પૂછે છે ?

આવું વિલક્ષણ ઉત્તર સાંભળી આ કોઇ મૂર્ખ છે એમ ધારી તે વ્યાધ મૌન થઇને સાંધાથી બાંધ્યો ગયો.

હવે દેવીની કૃપા ઉત્તર પર વધવા માંડી. ઉત્તરને સરસ્વતીના ણીર્મમંત્રનું જ્ઞાન થયું, અને સમજને શ્રદ્ધાભક્તિથી તેણે તેનો જપ કર્યો જપથી મિદ્ધિનો લાભ થયો-સિદ્ધ ઉત્તર સર્વશાસ્ત્રમાં પારંગત થયો.

પછી તે ઘેર આવ્યો, ને સર્વેના સંમાનને પાત્ર થયો. માતૃપિતાને પણ, પરમમુખની પ્રાપ્તિ થઇ.

સસ પાલનથી અને દુષામથી ભગવતી સરસ્વતીદેવીની કૃપાથી શું નથી થતું ? સર્વ થાય છે. અર્થાત્ અતિમૂર્ખ પણ પડિતરાજ બને છે. [ક્રમશઃ]

શ્રીજાનંદાશ્રમ-સમાચાર

(જેઠ માસ)

મુખ્યક્ષેત્ર — શ્રી. ૩૦૧-૦-૦ થી. ગોનોએદર મહેરવાનજી મસાની-મુંબઈ.

રોડાલિયેક — એક ભક્તજન-મુંબઈ.

ભાવનગરવાળા શ્રી. પુરુષોત્તમ બીચજી તદ્દયથી શીલ્પનિપદમાંથી શ્રીમુકોપનિપદનો પાઠ કરાવવામાં આવ્યો હતો. સ્વ શ્રી. ગજરાની જીરરાજના આત્મકથાણાચે રોડાલિયેકના હા. શ્રી. શેઠ બલદેવજી જીરરાજ-મુંબઈ.

વસંતપૂજન-વેદપાઠ-શ્રીસદ્ગુરુપૂજન — શ્રી. દીલીપુમાર અગ્નિતરાય પારેખ-મુંબઈ તરફથી જ્યેષ્ઠસુદિ ૧૨ સુધવારના દિવસે આનંદાશ્રમના શેઠમાં પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનાં હાથે તથા પાદુકાજી સિદ્ધાસનપર પધરાવી થી. અગ્નિતરાયભાઈએ વિધિપૂર્વક પૂજ્યપાદ

કૃપાનાથનું મહાપૂજન કર્યું હતું તે સારથીદા આનંદાશ્રમના શાસ્ત્રીઓ અને વિદ્યાર્થીઓ તથા અન્ય સાક્ષીઓએ વેદમાં કર્યો હતો અને તે પછી તેઓ સર્વેને વસંતપૂજનનિમિત્તે પૂજન કરી તેમનો સત્કાર કરવામાં આવ્યો હતો.

ભોજન:—૩૧. ૧૮-૧૨-૦ શ્રી. હરજીવન કેશવજી ચાહ-મુંબઈ ૧૫ થાળ. ૩૧. ૧૦-૦-૦ એક સાક્ષીજીના ભોજનના ૧૫ દિવસના. ૩૧. ૩૫-૧૦-૦ શ્રી. ખત્રી પુરુષોત્તમ નરસિંહદાસ-અમરેલી. ૩૧. ૧૬-૯-૯ શ્રી. પ્રભાશકર કાલિદાસ-કેશોદ ૩૧. ૫૨-૨-૦ શ્રી. સ્વ રાજસી જીવરાજભાઈ-મુંબઈવાળાના આત્મકથાશ્રાવ્યે ભોજન હા. શ્રી. શેઠ જાદવજી જીવરાજ-મુંબઈ

રાસતી થાળ—૩૧. ૮-૦-૦ શ્રીમતી દેવકીબાઈના પુણ્યાર્થે અર્પણ થયેલી રકમના બ્યાજમાથી, (થાળ એક.) ૩૧. ૨-૮-૦ શ્રી. દામાભાઈ ગંગારામના આત્મકથાશ્રાવ્યે અર્પણ થયેલી રકમના બ્યાજમાથી (થાળ)

થાળ:—૩૧. ૪-૦-૦ શ્રી. શંકરલાલ મોહનલાલ-અમબેધપુર દૂધ ધરવાવા. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. રતિલાલ આદવજી-માણાવદર ૩૧. ૧૩-૭-૦ શ્રી. નરેંદ્રસિંહજી દયાળસિંહજી કાકિર-મુંબઈ શીખંડનો થાળ ૩૧. ૧-૪-૦ બેન ગોદાવરીબેન લાલસિંહજી કાકિર-કુતિયાણા. ૩૧. ૧-૪-૦ સી. જમનાદાસ-વેરાવળ. ૩૧. ૨-૮-૦ શ્રી. સી. જમનાદાસ-વેરાવળ ભોજન નિમિત્તે, ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. સુદરજી બહેચર તત્તા-માગરોળ. ૩૧. ૫-૪-૦ સાખી શ્રીમતી-દેવી-નાસિકવાળાના આત્મકથાશ્રાવ્યે થાળ. હા શ્રી કૃ. ના. ભટ્ટ ૩૧. ૫-૦-૦ શ્રી. ચંદુલાલ અંબાશંકર ત્રિવેદીના પ્રતિજ્ઞાના લગ્નનિમિત્તે થાળ ૪ ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. કાલિદાસ જોસાભાઈ દાંકવાળાની રોગનિવૃત્તિઅર્થે થાળ ૬ શ્રી. લાલચંદ અમરશી-દોંક. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. મોરારજી જગનલાલ-જૂનાગઢ ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. નારણ લખમજી-લીંછી. ૩૧. ૧-૪-૦ બેન કરતુરબેન બ્યાસ-બીલખા. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી કરજીસિંહજી લાલસિંહજી કાકિર-જૂનાગઢ. ૩૧. ૧-૪-૦ એક લક્ષ્મણ-મુંબઈ. ૩૧. ૧૧-૦-૬ શ્રી. દીલિપકુમાર અજિતરાય પારેખ થાળ. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી પ્રભાતસિંહ રૂનાથસિંહ-કુતિયાણા ૩૧. ૨-૮-૦ શ્રી નરેંદ્રસિંહજી દયાળસિંહજી-મુંબઈ નેકું વદ ૧૩નો થાળ. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી મોહનલાલ મોરારજી-બીલખા. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. જયમતિલાલ ઉમિયાશંકર-લીંછી. ૩૧. ૨-૮-૦ શ્રી. જગદીશચંદ મગનલાલ જોશી-આનંદાશ્રમ-બીલખા. ૩૧. ૧-૪-૯ શ્રી ત્રિશુવનભાઈ-વીસાવદર. ૩૧. ૧-૪-૦ ગે. સ્વ. કુવરબેન બહેચરભાઈ-વડિયા હા. શ્રી અં. ના જોશી. ૩૧. ૧-૪-૦ સ્વ. શ્રી. પ્રાણજીવનદાસ વિઠ્ઠલદાસ ધ્રુવનાં પુત્રી વિજયાલક્ષ્મીના લગ્ન પ્રસંગે ચણા ૧. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. સ્વ. બાલાભાઈના આત્મકથાશ્રાવ્યે થાળ હા શ્રી વિષ્ણુપ્રસાદભાઈ-વઢવાણ. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. ઉમિયાશંકર વલ્લભજી માગરોળ. ૩૧. ૧-૪-૦ ત્રિશુવન જુહાભાઈ-જેદરા ૩૧. ૫-૦-૦ શ્રી. લક્ષ્મીદાસ હસરાજ-પોરબંદર ૩૧. ૪-૦-૦ શ્રી. નરેંદ્રસિંહ દયાળસિંહ-મુંબઈ (૨ થાળ) ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. ઉપેંદ્રસિંહ કરજીસિંહ-જૂનાગઢ ૩૧. ૨-૮-૦ શ્રી. પુરુષોત્તમ ભીમજી-ભાવનગર. (૨ થાળ.) ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. પ્રતાપરાય જટારંકર-પ્રજાસપાટણ ૩૧. ૫-૦-૦ શ્રી. દીલસુખરાય કાનજી દવે-વચળા. (૪ થાળ.) ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રીમતી કાશીબેન નરસેરામ-બીલખા. ૩૧. ૧-૪-૦ સ્વ. ભાણીબેનના આત્મકથાશ્રાવ્યે થાળ હા. કરતુરબેન બ્યાસ-બીલખા. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. કે. કે. રાડીવા-ભાણવડ.

અખંડહીપક:—૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. જમનાદાસભાઈ-વેરાવળ. ૩૧. ૦-૧૨-૦ શ્રી. સુદરજી બહેચર તત્તા-માગરોળ. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. દીલિપકુમાર અજિતરાય પારેખ-મુંબઈ.

૩૧. ૦-૮-૦ સ્વ. બાલાભાઈ રાવળ-વઢવાણ. ૩૧. ૦-૪-૦ શ્રી. હિમયાશંકર વસભા-મગિરોજો. ૩૧. ૧-૦-૦ શ્રી. નરેન્દ્રસિંહજી દયાળસિંહજી-મુળર્ષ.

ચંદન તથા ધૂપ:—૩૧. ૨૫-૦-૦ પૂજ્યપાદ કૃપાનાથની પાવનસેવામાં ઉત્તમ ચંદન તથા ધૂપ ધરાવના માટે શ્રી. કેશવલાલ માણેકલાલ ચંદારાણી-ભાવનગરવાળાતરફથી અર્પણ થયા છે. ૩૧. ૨-૬-૦ શ્રી. હરજીવન કેશવજી શાહ-મુળર્ષ.

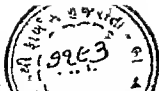
સેવાપ્રવાસ ખાતે:—૩૧. ૩૪-૦-૦ શ્રી. દયાળસિંહજી લાલસિંહજી ઠાકર-જૂનાગઢ-વાળાતરફથી પ્રવાસમાં જતાં તેમણે અર્પણ કર્યાં ૩૧. ૪-૪-૦ શ્રી. હરજીસિંહજી લાલસિંહજી ઠાકર-જૂનાગઢ.

— [*] —

પરચુરણ મેટ

[સંવત ૨૦૦૫-જ્યેષ્ઠ માસ]

૧-૪-૦ શ્રી. મોહનલાલ પ્રેમજી ગરંગ	૧-૦-૦ બેન ત્રિવેણીમાઈ બીમજી-કુડલા
૧-૪-૦ બેન પ્રવીણબેન રાડીયા-મુળર્ષ	૨-૦-૦ શ્રી. લાલચંદ અમરશી-ઢાંક
૧-૪-૦ ગં. સ્વ. તારાબેન ચંદારાણી-ભાવનગર	૦-૮-૦ " હરિલાલ દેવશંકર
૦-૧૧-૦ શ્રી. ખેતસી મોરારજી-જૂનાગઢ	૧-૦-૦ " મોરારજી જીનલાલ-જૂનાગઢ
૧-૦-૦ " દયાળસિંહજી લાલસિંહજી-જૂનાગઢ	૦-૮-૦ " મોરારજી જીનલાલ પૂજ્યમેટ
૫-૦-૦ " એક તપસ્વી મહારાજ-પેરબદર	૧-૦-૦ " મોરારજી જીનલાલ વિસદાના
૧-૪-૦ " રામજી વિશ્રામ પૂજારી-જૂનાગઢ	૫-૦-૦ " હરિલાલભાઈ મામલતદાર સાહેબ
૧-૪-૦ " મોહનલાલ રામપ્રસાદ-સાંઢણીધાર	જેતપુર
૧-૪-૦ " બાણુપ્રસાદ ઉમેદપ્રસાદ	૧-૦-૦ " જીવાભાઈ કાંધ્યાભાઈ-ખીલખા
૨-૦-૦ " દેવીપ્રસાદ ઉમેદપ્રસાદ	૨-૦-૦ શ્રી. ખેંગારસિંહ રૂગનાથસિંહ
૨-૦-૦ " અર્જનતપ્રસાદ ઉમેદપ્રસાદ જનોઈપ્રસાદ	૨-૦-૦ " ખેંગારસિંહના ધર્મપત્ની
૧-૦-૦ " રામસિંહજી સમગજસિંહજી-જૂનાગઢ	૧-૦-૦ બેન દેવબાળા ખેંગારસિંહ
૫-૦-૦ સૌ. પ્રવીણબેન રાડીયા-મુળર્ષ	૦-૧૦-૦ મોજીદાસ આશ્રમમાં શ્રી શંકર
૨-૦-૦ શ્રી. ખેંગારસિંહ રૂગનાથસિંહ-કૃતિવાણી	જયંતીની મેટના દા. શ્રી હ. રે જોધી
૧-૦-૦ " ડાલાભાઈ મંગળદાસ-જંબુસર	લીલુડા આનંદઆશ્રમની મેટ.—
૧૦-૦-૦ " અંબાશંકર ભાઈશંકર તેમના	૦-૨-૩ પા. રવજી જુડા
પૌત્રીબોના લક્ષ્મપ્રસંગની મેટ	૦-૨-૦ બેન લક્ષ્મિતાબેન
૦-૮-૦ " મોરારજી જીનલાલ-જૂનાગઢ	૦-૪-૦ હંદાના પટેલીયા
૧-૪-૦ " હરજીવનજી ભાવન-ચોરવાડ તેમના	૦-૪-૦ શ્રી શાંતિલાલ ધ્રુવશંકર
પુત્ર વંદાવનના લક્ષ્મપ્રસંગની મેટ	૦-૨-૦ " મોહનલાલ હાળ
૦-૫-૩ શેડ મોહનલાલ તરફથી તેમના	૦-૨-૦ " શાંતિલાલ કરસનદાસ
બાણેજીનાં લક્ષ્મપ્રસંગની મેટ	૦-૪-૧ પરચુરણ
૨-૮-૦ શ્રી. મોરારજી જીનલાલ-જૂનાગઢ	૦-૪-૦ બેન કસ્તુરબેન વ્યાસ-ખીલખા
૧-૪-૦ " માધવજી ગોવિંદજી-નીસાવદર	૦-૪-૦ " પામુ બેન-ખીલખા
૨-૦-૦ " દામજી નાગજી-કુડલા	૦-૧-૦ પરચુરણ

૧-૦-૦ બેન સુખજીના-બીલખા
૧-૦-૦ શ્રી ચંદ્રકાંત મોહનલાલ-રાજકોટ
૫-૪-૦ " દીલિપકુમાર અજિતરાય પારેખ
મુખ્ય વસંતપૂજની ભેટના

મુખ્ય-આનંદાશ્રમ સુમુદુર્ભંગમાં
શ્રીગંગાદશરાનિમિત્તે મહાપૂજન ભેટ

૫-૫-૩ એક ભક્તજન-મુખ્ય
૨-૦-૦ શ્રી. બાણુભાઈ શેઠ
૦-૮-૦ " બાણુજીભાઈ
૧-૦-૦ " જનનલાલભાઈ
૧-૦-૦ " ગૌરીચંદ્રભાઈ
૧-૪-૦ " શશીકાંતભાઈ
૧-૪-૦ " ભૂપેંદ્રસિંહભાઈ
૧-૦-૦ " ભદ્રસિંહભાઈ
૧-૦-૦ " પ્રતાપસિંહજી
૧-૦-૦ " ટાકરશીભાઈ
૧-૦-૦ " ગુણવત્તસિંહજી
૦-૪-૦ " લીલાધરભાઈ
૧-૦-૦ " ભાનુશંકરભાઈ
૦-૮-૦ " અમયાલાલભાઈ
૧-૦-૦ " રૂપસિંહભાઈ
૦-૦-૮ પરચુરણ
૨-૪-૦ શ્રી ટાકરશીભાઈના પુત્રી બેન
ભાનુમતીના લગ્નપ્રસંગની ભેટ
૬-૨-૦ એક ભક્ત રુદ્રાલિપેકે પૂજપાના
૧-૪-૦ બેન લાભકુંવર
૦-૪-૦ " નિર્મળાબેન
૦-૪-૦ શ્રી. યશવંતકુમાર
૧-૪-૦ " કરચુસિંહ રામસિંહ-કુતિયાણા
૩-૦-૦ બેન ગોદાવરીબેન લાલસિંહજી
૧-૪-૦ શ્રી. જયશંકર મયારામ-અમદાવાદ
શ્રીગંગાદવાદ-આનંદાશ્રમમાં આવેલી ભેટ
૬૧ શ્રી. જ. મ. ભટ્ટ
૦-૪-૦ શ્રી. ચંદુલાલ અંબાશંકર ત્રિવેદી
૦-૪-૦ પૂ. ધ. આત્મપ્રકાશજી
૦-૪-૦ શ્રી. દેવજી ગોરધન
૦-૪-૩ પરચુરણ

૧-૪-૦ શ્રી. અધિનીકુમાર જયશંકર ૧ યાજ્ઞના
૦-૨-૦ " બેચરલાલ મયારામ ભટ્ટ
૦-૦-૬ પરચુરણ
૦-૪-૦ શ્રી. રાજેન્દ્રરાયભાઈ
૮-૮-૦ સ્વ. જામલાલ નાનાલાલ યાજ્ઞિક
ચૈત્રના માસિક યાજ્ઞના
૮-૮-૦ સ્વ. ભાઈલાલ નાનાલાલ યાજ્ઞિક
વૈશાખ માસના યાજ્ઞના
૧-૦-૦ શ્રી. મોરારજી જનનલાલ-જૂનાગઢ
૫-૦-૦ " ચતુરભાઈ આશાભાઈ પટેલ
૨-૪-૦ બેન સચુણી-રાજકોટ
૫-૪-૦ શ્રી. દરજીવન આણુદજી-કુંડલા
૨-૪-૦ " મગનલાલ આણુદજી
૦-૪-૦ પરચુરણ
૩-૦-૦ શ્રી નાગસર્મા-જસદણ પૂનમની ભેટ
૧-૪-૦ " પુરુષોત્તમ કાનજી નાગેશી
૦-૧-૦ મંદિરથી પરચુરણ
૧-૪-૦ શ્રી ડી એમ ત્રિવેદી-જૂનાગઢ
૧-૮-૦ " રતિલાલ મૂળશંકર-રાજકોટ
૬૧ જટાશંકરભાઈ
૧-૦-૦ " પ્રભાશંકર કાલિદાસ-કેશોદ
૨-૦-૦ " હરિવલ્લભ વૃજલાલ-આગરા
૧-૦-૦ " નયુરામ લક્ષ્મીરામ-પંડ્યા
૧-૦-૦ " વિષ્ણુપ્રસાદ બાલશંકર-વઢવાણ
પૂનમની ભેટના
૧-૪-૦ જ. તારાબેન ચંદારાણી-બીલખા
૦-૪-૦ શ્રી. માણેકલાલ નાનજી ચંદારાણી
૨-૦-૦ " અર્જુનરાય ભાઈશંકર તથા
શ્રી. જોટાલાલ ભાઈશંકર દેવે-
જૂનાગઢ
૨-૦-૦ " કેશવલાલ જેઠાલાલ મજીથી-
મુખ્ય
૦-૪-૦ બેન અમુલાબેન કાળાવાળા-બીલખા
૫-૦-૦ શ્રી. માધવજી લાધાભાઈ-મનગર
૪-૦-૦ એક ભક્તજન-જૂનાગઢ
૦-૪-૦ શેઠ ભદ્રજી જીવરાજ પૂજપાના
૦-૨-૦ શેઠ ભદ્રજી જીવરાજ ભેટના

સને ૧૯૪૯ તા. ૨૫ જુલાઈ

મહાપૂજન-સમાચાર

આવણુ મુદિ ૧૫ સોમવાર તા. ૮
ઓગસ્ટ ૧૯૪૯ના દિવસે આવણી નિમિત્તે
સંવારના રથા. યા. ૯ થી ૧૨ ચક્ષોપવીત
(જનોઈ) બદલવાની વિધિ થશે ને રથા.
યા. ૧૨ થી ૧ શ્રીસદ્ગુરુશ્રીતું મહાપૂજન
થશે.

આવણુ વદિ ૮ બુધવાર તા. ૧૭
ઓગસ્ટ ૧૯૪૯ શ્રીકૃષ્ણજન્મોદયની
નિમિત્તે રથા. યા. ૧૦ થી ૧૧૫ સવારે
શ્રીસદ્ગુરુદેવતું મહાપૂજન થશે સર્વ
ગુરુબંધુઓ તથા બહેનોને લાભ હોવા
વિનંતિ છે

સિ શ્રીઆનંદાશ્રમ-મુમુક્ષુમંડળ મુખ્ય

શ્રીઆનંદાશ્રમ, નવાણામ, પા. બીલખા (સૌરાષ્ટ્ર)

તરણી
પ્રગટ વડું ધારિક માસિક પત્ર

(Saurashtra-India)
P. O. Bilkha

૫૨૮ શ્રી. મર્ચન ગુજરાતી સભા
નં ૩૬૫, વિશ્વભારત રોડ, કામરૂપી
મુંબઈ ૪

વંધુઓને વિજ્ઞપ્તિ

શ્રીઆનંદાશ્રમ - પત્રની રસસામગ્રીમાં વિવિધતા ઉપજાવવા આહુકો તથા
ગુરુબંધુઓ તરફથી ઇચ્છા દર્શાવવામા આવે છે એટલે બની ગઈશે તો શ્રીનાથ-
જયંતિ પ્રસંગે (આશ્વિન માસના અંકથી) અથવા સંવત ૨૦૦૬ની કાર્તિકી
પૂર્ણિમાથી (કાર્તિક માસના અંકથી) પત્રની સામગ્રી અને કદમાં ઘટતો ફેરફાર
કરી તેને વધારે આવકારદાયક રૂપમાં પ્રકટ કરવા ધાર્યું છે આ રીતના ફેરફાર
તથા મોંઘવારીના કારણે લવાજમખર્ચ વધારો થશે તે સ્વાભાવિક છે

જે બંધુઓ તથા બહેનોને પત્ર માટે લેખ મોકલવાની ઇચ્છા હોય તેમણે
તેમના લેખો સાધુ મહિનાથીજ નીચેના ચરનાને મોકલવા:—

શ્રી હીરાલાલ હરગોવિંદ પંચા

મધુવન, તખેશ્વર પોલ, સાવનગર (સૌરાષ્ટ્ર)

આ કાર્યમાં સૌ બંધુઓ તથા બહેનોના સંપૂર્ણ સહકાર રહેશે એવી આશા
રાખવામાં આવે છે

નવા તંત્રી મે:ગ તથા પત્ર અંગેની યોજનાની વિગત હવે પછીના અંકમાં
પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવેલ છે.

वर्ष १८ भुं

॥ ॐ ॥

आषाढ

॥ यतो घर्मस्ततो जयः ॥

अंक २

संवत् २००५

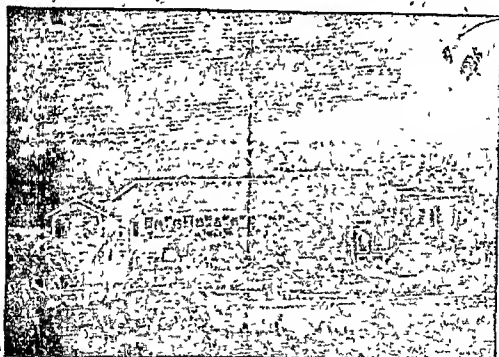
आनंदाश्रम

३१. १-०-०

परदेशभाटे

शिलिंग २

श्रीआनंदाश्रम-णीलप्ता

संसारसागराद्बोरात्समुद्ररति मानवान् ।

निकेतो नायपादानां आनंदाश्रम उज्ज्वलः ॥

—सावार्थ—नाथसज्जवान्ना निपासिधामलूत उत्पलःआनंदाश्रम अनुध्येतो
घोर संसारसमुद्रभांवी सारी पेठे उद्धार करे छे.

અનુક્રમણિકા

અનુક્રમાંક	વિષય	પૃષ્ઠાંક
૧	શ્રીનાથસ્તુતિ	૧૭
૨	શ્રીનાથવચનામૃત.	૧૮
૩	યોગસૂત્રો.	૨૦
૪	આચાર્યશ્રીની આખ્યાયિકાઓ.	૨૩
૫	બંધુઓ તથા બહેનોને.	૨૪
૬	શ્રીગુરુપૂર્ણિમા મહોત્સવ.	૨૫
૮	અથાવનોકન.	૨૬
૭	શ્રીસદ્ગુરુમહાપૂજન.	૨૬
૯	આનંદાશ્રમ-સમાચાર.	૨૭
૧૦	પરચુરણ બેટ.	૨૮

શ્રીનાથજયંતી મહોત્સવ

આશ્વિન 'સુદ' ત્રીજ ઉપરાંત ચોથ રવિવાર તા ૨૫ સપ્ટેમ્બરના પવિત્ર પૂજ્યપાદ દિવસે શ્રીમંત્રાથ લગવાનું હોય તો જયંતી મહોત્સવ હોવાથી વિધિપૂર્વક આનંદાશ્રમમાં પોડશોપચારથી મહાપૂજન કરવામાં આવશે આ ઉપરાંત શ્રીનાથઘાટ ઉપર પણ પૂજ્યપાદશ્રીનાં છબીચ તથા પાદુકાચતું પૂજન કરવામાં આવશે

જૂનાગઢમાં શ્રી પોપટલાલ તારાચંદ વકીને ત્યાં શ્રી. કૃષ્ણ જન્માષ્ટમી નિમિત્તે શ્રીસદ્ગુરુ પરમાત્માનું મહાપૂજન જૂનાગઢના ગુરુબંધુઓ તથા બહેનોએ સાથે મળીને કર્યું હતું. પૂજનપાદ લગનધૂત પણ ચલા હતાં. ગત્રે શ્રીગુરુમંત્ર કીર્તનકાર મુળચક્ર-લાર્કએ લક્ષ્મી દામાણપતનું આખ્યાન કર્યું હતું, અને એ રીતે આ પવિત્ર પર્વનો દિવસ સાર્વિક રીતે નિવૃત્તિ થયો હતો.

સફરો

સૂચના:—લેખસંબંધી અને માસિકસંબંધી સર્વ પત્રવ્યવહાર શ્રી. વ્યવસ્થાપક આનંદાશ્રમ, બીલખા (સૌરાષ્ટ્ર) એ શિરનામે કરવો.

તંત્રી અને પ્રકાશક: શ્રી. મહારાણીલાલ ગોસ્વામીલાલ દેસાઈ, વેરાંતભૂષણ-માંગરોળ-સૌરાષ્ટ્ર

મુદ્રણસ્થાન: શ્રીમત્વતમિહજી હલોદિયે લિથો એન્ડ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ.
માસિક: પાંચેજ કેવળચંદ દાનજીભાઈ-ગોંડલ.

શ્રીદક્ષિણામૂર્તિનાથસદગુરવે નમઃ॥

આનંદં બ્રહ્મણો વિદ્વાન ન વિમેતિ હ્યનર્હન ।

અર્થ:-આનંદસ્વરૂપ બ્રહ્મને બંધુનારે ઠાઈથી પણ ભય પામતો નથી.

તૈત્તિરીય-ઉપનિષદ્

વર્ષ ૧૮ મં]

મવત ૨૦૦૫ આષાઢ

[અંક ૨ ભે]

શ્રીનાથસ્તુતિ

[રચનાર-શ્રી ૦ પ્રાપ્તલાલ તારાચંદ વડીલ]

મારા અંતરના આરામ, પ્રભુ, ન્યારા નાથ છે જે,	
માનવ જન્મ મળ્યો મોંઘો તે, નિર્મળ ના થશે જે.	મારા ૦ ૧
પ્રભુ એક છતાં દ્વિધા દેખાયા, વેદ વેદ છે સચુત સખાયા;	
આ ભેદ ઉપજાવે માયા, તે નાથ નિવારણે જે .	મારા ૦ ૨
અધિષ્ઠાનરૂપે પ્રભુ એકજ છગ્ગે, એકજ ક્ષેત્રમાં સાથે રહીએ,	
હવે સમજ એકજ થકમે, અજ્ઞાન મટાડમે જે	મારા ૦ ૩
બ્રહ્મ સ્વરૂપ શ્રીનાથ પ્રભો, માયાતીન મહાન વિભો.	
પદ ભાવરહિત હે શંભો, ભવરોગ સમાવમે જે	મારા ૦ ૪
અનેક જન્મના સુકૃત રૂપીઆં, શ્રીનાથ કૃપાળુ સદગુરુ મળીઆ;	
મારા ભવના ભરખુ રૂપીઆ, જનિમૃતિ યાગમે જે.	મારા ૦ ૫
કરુણા કરી મારો કર સાહ્યો, ધર્મ મોક્ષનો માર્ગ ખતાવ્યા;	
પ્રીતે જ્ઞાનરસ પાયા, નિર્લય હું થયો જે.	મારા ૦ ૬

સેદસાવ ટળી જાયે મારો, પણ આપ પ્રભુ હું દાસ તમારો;
તરંગ જળથી ન ન્યારો, જળરૂપે રહ્યો રે.

મારાં ૭

શુક્રદેવને પોષ્યા પ્રભુએ પ્રીતે, ચૈત્ર પ્રહાર કરાવ્યો નિત્યે,
હૃદયઅંથી સેદી સુરિતે, કૃતાર્થ મને 'કર્યો' રે.

મારાં ૮

—[*]—

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂન્યપાઠ શ્રીમન્નાથભગવાન]

પરમાત્માના સ્મરણધ્યાનવડે અને શરીરના ક્ષણભંગુરપણાવડે તમારે તમારા મનને શાંત રાખવા પ્રયત્ન કરવો જોઈએ

મરણ થયાપછી જીવનાં કર્માનુસાર તેને જો દેવાદિના જન્મની પ્રાપ્તિ થવાની હોય તો તેને તુરત પુનર્જન્મ પ્રાપ્ત થાય છે, અને જો મનુષ્યાદિના શરીરની પ્રાપ્તિ થવાની હોય તો તે પ્રથમ પિતાના શરીરની સાથે જોડાઈ પછી માતાના શરીરમાં દાખલ થઈ સ્વયં આવે જન્મ ધારણ કરે છે.

દેહ છોડ્યા પછી અથવા પુનર્જન્મ પામ્યા પછી મરનારને પિતાના સંબંધીઓની ઈશ્વરના નિયમાનુસાર પ્રાયશ્ચીત્ત સ્મૃતિ રહેતી નથી

મરણ પામનાર જીવ જો શરીરની સાથે જોડાય છે ત્યાં પ્રાયશ્ચ તેના જીવને ઉપયોગપૂરતી શાંતિ રહે છે.

મરનાર મનુષ્યના જીવાત્માને વિશેષ મુખી કરવા તેના સંબંધીઓએ થઈ શકે તેટલું પુણ્યદાન ને શુભકર્મ અદ્વાપ્રીતિથી કરવું, ને તેનું ફલ મરનારને અર્પણ કરવું, તેથી તેને વિશેષ શાંતિના ને વિશેષ મુખનો લાભ થાય છે.

તમારું સૂર્યોપાસન જપ ને શાસ્ત્રચાચન નિત્ય નિયમપૂર્વક ચાલતાં હશે. તેમાં આજસ ક પ્રમાદ નહિ નડતાં હોય.

ધર્મ પાળવાથી મનની અસ્વસ્થતા દૂર થાય છે.

બનો શક્યાપ્રમાણે શાંતિથી ઇષ્ટમંત્રનો જપ ચાલુ રાખશો

ચિત્તનો સમભાવ જાળવતા પ્રયત્નશીલ રહેશો.

પરમાત્માના સ્મરણપૂર્વક દુ.ખને શાંતિથી સહન કરવું એ પણ તપ છે, ને એ તપ દુ.ખની નિવૃત્તિ કરવામાં ઉપયોગી થાય છે.

શુભ ભાવનાને પ્રબલ કરવા પ્રયત્નશીલ રહેશો.

પરમકૃપાલુ પરમાત્મા સર્વ કરવાને સમર્થ છે.

મનુષ્યના અંત કરણની સાત્ત્વિકી અદ્વાના પ્રમાણમાં સત્પુરુષોનો આશીર્વાદ

તેને ફેલે છે

મંદવાદના કારણથી શરીરની અશક્તિને લઈ ચાતુર્માસમાં એકદાલું ન બની શકે તો આપકાલનો ધર્મ ગણી અતુલગતાપ્રમાણે સોજન લેવાનું રાખશો.

કોઈપણ પ્રવૃત્તિ પોતાનું ગર્જન વિચારીને કરવી જોઈએ ગળઉપરાંત પ્રવૃત્તિ કરવાથી ધાર્યું ન થાય ત્યારે અપકવ ચિત્તને ખેદ થાય એ સ્વાભાવિક છે, માટે ભવિષ્યમાં પોતાની શક્તિપ્રમાણે પ્રવૃત્તિ કરવાનો સંભાળ રાખશો.

ચોગની ચોપડીઓ વાંચી પ્રાણાયામનો અભ્યાસ કરવા માંગ્યો એ ઠીક ન કર્યું

જે મનુષ્યનું પ્રાણાયામ કરતાં શરીર બગડ્યું હોય તેણે યોગનું શરીર સુધારવા બદ્ધધ્યાસનનો થઈ શકે તેટલો અભ્યાસ કરવો. તાળવામાં, લમણમાં, બરફની ફરોડ, દાથનાં તળીઆમાં ને પગનાં તળીઆમાં સવાર-સાંજ બદામનું તેલ લગાવીને માલીશ કરાવવી.

જે બની શકે તો ત્રણેક દિવસ દૂધમાં કરેલો બાજરાનો રોટલો અર્ધા પકવીને માથા ઉપર આશરે એક પહોરસુધી બાંધી રાખવો.

તેણે બની શકે તેટલા સવારસાંજ ઊંડા શ્વાસ લેવાને પણ પ્રયત્ન કરવો જોઈએ.

આહાર હલકો ને પાચન થઈ શકે તેટલોજ રાખવો. દબાવીને આહાર લેવો નહિ.

નાકે પાણી પીવાથી આંખો સ્વચ્છ રહે છે, અને મગજ શાંત રહે છે. આશરે પા રોર પાણી નાકથી પીવાય તો ઠીક.

નાકે પાણી પીધા પછી સૂતની નેતી કરવાની જરૂર નથી.

નાકે પાણી પીવું તે જલનેત્રિ કહેવાય છે.

નાકે પાણી પીધા પછી ધૌતિને આસનાદિનો અભ્યાસ કરવો હોય તો અર્ધા કલાક પછી કરવો.

નેતિનો, ધાતિનો ને આસનનો અભ્યાસ સવારે છઠી નવસુધી થઈ શકે.

આસનનો અભ્યાસ રાત્રે જમ્યા પહેલાં થઈ શકે.

નેતિ, ધૌતિ ને આસનાદિનો અભ્યાસ ધીરજ, જાગૃતિ, વિવેક ને શ્રદ્ધા રાખીને કરવાનો છે.

એકવેલા યોજન કરનાર મનુષ્યથી સવારે ને સાંજે મૂલબંધ તથા ઉઠીયાન-બંધ થઈ શકે તેનો અભ્યાસ આશરે દશ દશ મિનિટ થાય તો ઠીક.

રોજ બસિત થઈ શકે.

આશરે બેસેરથી પાંચ રોર સુધી જલ ચઢાવીને પા કલાક રાખી પછી કાઢી શકાય ત્યારે બસિત સિદ્ધ થઈ ગણાય.

શ્રીગણપતિમાં જ્ઞાનનું વિશેષપણ જણાવવા માટે તેમને નાના નાકવાળાને બદલે શૂદૃષ્ટ માથા નાકવાળા બનાવવામાં આવે છે.

સંધ્યા, જપ અને શારદાવાચન કરતા રહી અંતઃકરણની શુદ્ધિમાં ને સ્થિરતામાં વધારો કરશો.

જાગૃત્વસ્થાના સમયનું યથાયોગ્ય સમયપત્રક બાંધી પછી શ્રદ્ધા ને ઉત્સાહ રાખી નિયમિત રીતે તે પ્રમાણે વર્તવામાં આવે તો મન પ્રસન્ન રહે, અને અસંતોષવડે તથા અધૈર્યવડે તેનો પરાસય થઈ તે વ્યાકુલ ન થાય.

મુમુક્ષુએ યોગના મનને સર્વદા શુભકાર્યમાં જોડી રાખવું. તેને કાણ પણ નવરું નજ રહેવા દેવું.

“ સતોપથી અત્યુત્તમ સુખનો લાભ થાય છે, ” એમ ભગવાન પંતંજલિએ યોગકર્મમાં કહ્યું છે.

(આહુ)

યોગસૂત્રો

[લેખક:—શ્રી. મહારાષ્ટ્રીદાસ ગોકુળદાસ દેશાઈ—વેદાંતભૂષણ]

(અનુસંધાન ગત અંકના પૃષ્ઠ ૭ થી)

જપ્રત્યવસ્થાના પ્રાણિપદાર્થો આદિના સદ્ભાવનો અંગીકાર કરી તેમની સાથે દ્વિયોદ્ધારા ચિત્ત ને સંબંધ કરે તેમાથી ઉપજતી વૃત્તિઓના પ્રમાણ અને વિપર્યય એ ભાના બે બેદો પ્રથમ કહેલા છે.

જપ્રત્યવસ્થાના સર્વે પ્રાણિપદાર્થો આદિના અભાવ ચિત્તવૃત્તિ તેનું આશયન રહેનારી નિદ્રાવૃત્તિ એ બે બેદોની વૃત્તિથી દેખીતીરીતે વિલક્ષણ હોય તેથી નિદ્રાભાવની આ વૃત્તિનો પ્રમાણ તથા વિપર્યય એ નામના બે બેદોમાં સમાવેશ થઈ શકે નહિ.

જપ્રત્યવસ્થામાં જણાવવા અસંભવિત એવા પ્રાણિપદાર્થો આદિની દૃઢપનાવડે ઉપજતી તિઓનો વિકલ્પ એવા નામવાળો એક ત્રીજો બેદ પણ પ્રથમ રહેલો છે.

જપ્રત્યવસ્થામાં જણાવ્યાં સંભવિત કે અસંભવિત એવા સર્વે પ્રાણિપદાર્થો આદિના અભાવનું ચિત્તન કરી તેનું અવલંબન કરી રહેનારી નિદ્રાવૃત્તિનો એ વિકલ્પ નામના બેદમાં પણ સમાવેશ કરી શકાય નહિ.

નિદ્રાવૃત્તિની અંતર્ગત સ્વપ્નઅવસ્થામાં પ્રાણિપદાર્થો આદિનું ને પ્રલક્ષ થાય છે કે પ્રલક્ષ ખરું પ્રલક્ષ હોતું નથી પણ કલ્પિત હોય છે કારણ કે પ્રલક્ષ કરનારી ઇન્દ્રિયા તે સમયે પ્રસિદ્ધ દેખાય એમ પ્રવૃત્તિ રહિત શાંત હોય છે તેથી એ પ્રલક્ષનો પ્રલક્ષ-પ્રમાણનામના બેદમાં સમાવેશ કરી શકાય નહિ.

નિદ્રાની અંતર્ગત સુષુપ્તિ અવસ્થામાં તથા મરણઅવસ્થામાં થતો અનુભવ પણ ચિત્ત અને ઇન્દ્રિયોની અભિગમ્ય દશાનો ન હોવાથી પ્રલક્ષ પ્રમાણ નામના બેદમાં તેની ગણના કરી શકાય નહિ.

એમ હોવાથી નિદ્રાના સમગ્ર અનુભવોનો નિદ્રા નામનો વૃત્તિનો જુદો બેદ આ ક્ષત્રવડે કલો છે.

અનુભૂતવિષયાસંપ્રમોયઃ સ્મૃતિઃ ॥ ૧૧ ॥

ગુર્જરી—અનુભવેલો વિષય ચિત્તમાંથી ભુંગાર્થ ન જવો તેને સ્મૃતિ કહેવામાં આવે છે.

પદ્યોધિની:—અનુભૂત. પ્રમાણવૃત્તિવારુદ્ધ યા વિષય વસ્તુ । અનુભવેલો એટલે પ્રમાણ વૃત્તિમાં આરૂઢ થયેલો ને વિષય એટલે વસ્તુ તત્ત્વ અસંપ્રમોય. અસ્તેય યા સંસ્કારદ્વારેણ બુદ્ધાવુપારોહ સ. સ્મૃતિરિત્યુચ્યતે ॥ ૧૧ ॥ તેનો ને અસંપ્રમોય એટલે અસ્તેય એટલે સંસ્કારદ્વારા ચિત્તમાં આરૂઢ રહેલો તે સ્મૃતિ એમ કહેવાય છે

ભાષ્ય:—અનુભૂતવિષયાસંપ્રમોય સ્મૃતિઃ । અનુભવેલો વિષય ચિત્તમાંથી ભુંગાર્થ ન જવો તે સ્મૃતિ. કિં પ્રત્યયસ્ય ચિત્તં સ્મરતિ આદ્યોસ્વિદ્વિષયસ્ય । ચિત્તમાં ને સ્મૃતિ ઉપજે છે તે શું અનુભવેલા વિષયની ઉપજે છે કે અનુભવેલા વિષયના આધારવાળી વૃત્તિની ઉપજે છે ? પ્રાણોપરક્તઃ પ્રત્યયો ગ્રાહ્યપ્રહ્ણોભયાકારત્રિર્માસઃ તત્ત્વજાતીયકં સંસ્કારમારમતે । વિષયને આધારે થયેલી વૃત્તિ વિષયને જણાવે છે તેમજ પોતાને પણ જણાવે છે એમ બંનેને જણાવનારી તે વૃત્તિ ચિત્તમાં વિષયના આધારની જાતનો તેમજ પોતાની જાતનો

સંસ્કાર પાડે છે. સ સંસ્કાર સ્વવ્યંજકાંજન, તદાકારામેવ ગ્રાહ્યગ્રહણોભયાત્મિકાં
સ્મૃતિં જનયતિ । તે સંસ્કાર, પેતાને ઉપગમવારી શ્રુતિને, નિમિત્ત મળતાં ખુલ્લી
કરનારો હોવાથી, તે શ્રુતિના આકારવાળી, એટલે વિષય અને વિષયાકારશ્રુતિના આકારવાળી
સ્મૃતિને ઉપગમે છે તથા ગ્રહણાકારપૂર્વાં શુદ્ધિ । તેમ યતાં શુદ્ધિ (સ્મૃતિશ્રુતિ) પ્રથમ
સંસ્કાર પાડનારી શ્રુતિના આકારવાળી થાય છે ગ્રાહ્યાકારપૂર્વાંસ્મૃતિઃ । અને પછી
વિષયના આકારવાળી થાય છે તે સ્મૃતિ કહેવાય છે સાયદ્વયો । તે સ્મૃતિ બે પ્રકારની
છે. ભાવિતસ્મર્તૃવ્યા ચામાષિતસ્મર્તૃવ્યા ચ । એક સ્મૃતિ કલ્પિત વિષયનું સ્મરણ
કરનારી હોય છે અને બીજી સ્મૃતિ અકલ્પિત (નમ્રતઅવસ્થાના ખરા) વિષયનું સ્મરણ
કરનારી હોય છે સ્વપ્ને ભાવિતસ્મર્તૃવ્યા । સ્વપ્નઅવસ્થાની સ્મૃતિ કલ્પિત (નમ્રત
અવસ્થાના નહિ એવા) વિષયનું સ્મરણ કરનારી હોય છે. જાગ્રત્સમયે
સ્વભાવિતસ્મર્તૃવ્યેતિ । અને નમ્રતઅવસ્થાની સ્મૃતિ અકલ્પિત (ખરા) વિષયનું સ્મરણ
કરનારી હોય છે સર્વાંશ્રેતાઃ સ્મૃતય પ્રમાણવિપર્યયવિકલ્પ નિદ્રાસ્મૃતીનામનુભવાત્
પ્રભવન્તિ । આ બધી સ્મૃતિઓ પ્રમાણ વિપર્યય વિકલ્પનિદ્રા ને સ્મૃતિ એ પાંચ બેદોવાળી
શ્રુતિઓના અનુભવમાથી ઉપજે છે સર્વાંશ્રેતા વૃત્તય સુલ્લુચ્છમોદ્ધાત્મિકાઃ ।
આ પાંચે બેદોવાળી શ્રુતિઓ સુખદુઃખ અને મોહને ઉપગમવાના સ્વભાવવાળી હોય છે.
સુલ્લુચ્છમોદ્ધાત્મિકેષુ વ્યાખ્યેયા । સુખદુઃખ અને મોહની વ્યાખ્યા કલેશીર્મા થવી
પટે છે કારણ કે સુખાનુશયીરાગઃ । સુખની વામનાવાળો રાગ નામનો કલેશ કલો
છે. દુઃખાનુશયી, દ્વેષઃ । દુઃખની વામનાવાળો દ્વેષ નામનો કલેશ કલો છે.
મોહ' પુનરવિષેતિ । અને મોહને તો પેતાનેજ અવિદ્યા નામનો કલેશ કલો છે.
પતાઃસર્વાં વૃત્તયો નિરોદ્ધવ્યા । આ બધીજ શ્રુતિઓનો નિરોધ કરવાનો છે. બાહ્યાં
નિરોધે સંપ્રજાતો યા સમાધિર્મયત્યસંપ્રજાતો યેતિ ॥૧૧॥ આ શ્રુતિઓનો નિરોધ
યતા પ્રથમ સંપ્રજાત સમાધિ થાય છે પછી અસંપ્રજાત સમાધિ થાય છે અથવા
પ્રથમ જ અસંપ્રજાત સમાધિ થાય છે. તેથી સ્વરૂપમાં પ્રુરુપનું અવસ્થાન યતાં અંતે
દૈવત્વ થાય છે.

અનુવાદઃ—લુલુ લુલુ પાંચ બેદોવાળી શ્રુતિઓ પણ લુલુ લુલુ અનેક થાય
છે. તેમાં એક વિષયને આકારે એક શ્રુતિ થયા પછી બીજી શ્રુતિ બીજા વિષયને
આકારે બીજી શ્રુતિ યતાં, પહેલા વિષયને આકારે થયેલી પહેલી શ્રુતિ ચિત્તમાંથી શુસાઈ
જવા પામતી હશે એવી શંકા કરવાને કારણે દ્વિતી

પ્રત્યેક વિષયને આકારે થયેલી પ્રત્યેક શ્રુતિ ચિત્તમાં તેનો સંસ્કાર પાડે છે.

તે સંસ્કારને નમ્રત કરનારી લગતી સામગ્રી મળતા તે સંસ્કાર નમ્રત થકને જે
શ્રુતિનો તે સંસ્કાર હોય તે શ્રુતિને ચિત્તમાં વ્યક્ત કરે છે અને તે શ્રુતિ વ્યક્ત યતાં તે
શ્રુતિ જે વિષયના આકારવાળી હોય તે વિષયનો આકાર પણ વ્યક્ત થાય છે.

આ પ્રમાણે વિષયનો અનુભવ કરનારી શ્રુતિ ચિત્તમાંથી સુંસારી ન જાય, ને
સંસ્કારરૂપે ચિત્તમાં ટકી રહે તથા તેને નમ્રત કરનારી સામગ્રી મળતાં પાછી વ્યક્ત
થાય, અને તેથી તે શ્રુતિના વિષયનો આકાર પણ ચિત્તમાં વ્યક્ત થાય, તેને આ સૂત્રમાં
સ્મૃતિ કહી છે.

અનુભવેલા વિષયના આધારવાળી, વૃત્તિનો સંસ્કાર જાગ્રત થતાં તે વૃત્તિને તથા તેના વિષયને વ્યક્ત થયેલા અનુભવ કરનારી વૃત્તિ સ્મૃતિવૃત્તિ છે.

વિષયના અનુભવોથી પુરુષને સુખદુઃખ વા મોહ આદિ ઉપજે છે. અનુકૂળતાનું જ્ઞાન સુખ કહેવાય છે. પ્રતિકૂળતાનું જ્ઞાન દુઃખ કહેવાય છે, ને મૂઢતા વા વિવેકનો અંશ મોહ કહેવાય છે.

જે વિષયના અનુભવથી પુરુષને સુખ ઉપજે તે વિષયમાં પુરુષને રાગ બધાય છે, એટલે તેના અનુભવની કામવાસના બધાય છે. વિષયના અનુભવની કામવાસનાનો સંસ્કાર ચિત્તમાં પડે તે વિષયની કામવાસનાનું બધાવું કહેવાય છે.

એવી રીતે જે વિષયનો અનુભવ જેવો જથ્થાથી તેને અનુરૂપ વાસના બંધાય છે તથા તે વાસનાનો ચિત્તમાં સંસ્કાર પણ પડે છે.

આવી રીતે બધાંતી વાસના પુરુષની પોતાની કલ્પના પ્રમાણે બધાય છે અને આ વાસનાનો સંસ્કાર બહુધા સ્વપ્નઅવસ્થામાં જાગ્રત થાય છે તેથી સ્વપ્નઅવસ્થામાં સ્વપ્નનું જે દેખાવું થાય છે તે આ બધાંથી વાસનાનીજ સ્મૃતિ હોય છે, એટલે સ્વપ્ન એ જાગ્રતઅવસ્થામાં અનુભવેલા વિષયની સ્મૃતિ નથી પણ જાગ્રતઅવસ્થામાં અનુભવેલા વિષયના અનુભવપરથી પુરુષની પોતાની કલ્પનાપ્રમાણે બંધાતી વાસનાની સ્મૃતિ હોય છે.

સ્મૃતિરેષા યત્સ્વપ્નદર્શનમ્ । ‘સ્વપ્નનું જે દેખાવું છે તે આ સ્મૃતિ છે’ એ વચનવડે વેદાંતસૂત્રોનું બાળ્ય કરનાર બાળ્યકાર ભગવાને બીજા અધ્યાયના બીજા પાઠના ઓગણત્રીસમા સૂત્રપરના બાળ્યમાં સ્વપ્નને જે સ્મૃતિરૂપ કહેલું છે તે સ્મૃતિ જાગ્રત અવસ્થામાં અનુભવેલા વિષયની સ્મૃતિ નહિ પણ જાગ્રતઅવસ્થામાં પુરુષની પોતાની કલ્પનાપ્રમાણે બંધાતી વાસનાની સ્મૃતિ કહેલી છે.

જાગ્રતપ્રમથવાસનાનિર્મિત્વાત્ સ્વપ્નસ્ય । ‘સ્વપ્ન તો જાગ્રતઅવસ્થામાં જન્મેલી વાસનાવડે નિર્માણ થયેલું હોવાથી’ (એ ત્રીજા અધ્યાયના બીજા પાઠના છઠ્ઠા સૂત્રપરના બાળ્યમાં કહેલા વચનવડે બાળ્યકાર ભગવાને પોતે તેવી સ્પષ્ટતા કરેલી છે.

જાગ્રતઅવસ્થામાં અનુભવેલા વિષયની સ્મૃતિ બહુધા જાગ્રતઅવસ્થામાં થાય છે અને તેથી તે વ્યવસ્થિત રૂપની હોય છે.

જાગ્રતઅવસ્થામાં અનુભવેલા વિષયના અનુભવપરથી પુરુષની પોતાની કલ્પનાપ્રમાણે જાગ્રતઅવસ્થામાં બંધાતી વાસનાની સ્મૃતિ બહુધા સ્વપ્નઅવસ્થામાં થાય છે, તથા તેથી તે અવ્યવસ્થિતરૂપની હોય છે.

આ સ્મૃતિવૃત્તિ પણ વૃત્તિઓના પ્રથમ કહેલા ચાર ભેદોની વૃત્તિઓથી વિલક્ષણ હોવાથી આ સૂત્રવડે તેનો જુદો ભેદ પાડી જણાવેલો છે.

પુરુષને લાગુ થયેલી વૃત્તિની સંસ્પૃશ્ચતાના બધામાંથી છૂટવા અને પોતાના સ્વરૂપમાં સ્વસ્થ થઈ ગેહવા પુરુષે આ બધીજ વૃત્તિઓનો નિરોધ કરવો આવશ્યક છે.

આ બધી વૃત્તિઓનો નિરોધ ક્રમ કરવો તે સૂત્રકાર ભગવાન પોતે આગળ કહે છે. વૃત્તિઓનો નિરોધ કરવાના પુરુષની ક્ષમ્બ તથા શક્તિ આદિને અનુસરીને સૂત્રકાર ભગવાને કહેલા ક્રમ એ છે.

એક ક્રમને અનુસરતાં પુરુષને પ્રથમ સપ્રજાતસમાધિનો લાભ થાય છે અને પછી અસપ્રજાતસમાધિનો લાભ થાય છે.

અને બીજા ક્રમને અનુસરતા પુરુષને પ્રથમથીજ અસપ્રજાતસમાધિનો લાભ થાય છે.

આ સપ્રજાતસમાધિના તથા અસપ્રજાતસમાધિના સ્વરૂપ તથા સાધનો સ્વકાર લાગવાનું પોતે આગળ કહે છે.

૧. એવી રીતે આ પહેલા પાઠના પહેલા પરિચ્છેદમાં વૃત્તિની સરૂપતાના બધી છુટી પોતાના સ્વરૂપમાં સ્થિત થવા પુરુષને વૃત્તિના નિરોધરૂપ યોગ સાધવાનો ઉપદેશ કરી આ બીજા પરિચ્છેદમાં વૃત્તિનો નિરોધ કરવાનું સુગમ થાય એ માટે વૃત્તિના વિવિધ બેદોના સ્વરૂપ મથાવત્ સ્પષ્ટ કરી દેખાડેલા છે.

—[*]—

આચાર્યશ્રીની આલ્યાયિકાઓ

[કૃપાનાથે આપેલાં દર્શનો—“આચાર્યશ્રીની આલ્યાયિકાઓ”—

સ્વરૂપે પુનઃ પ્રકટ થાય છે.]

[સપાઠક.—શ્રી. દયાળસિંહ લાલસિંહ કાકોર]

[૨]

વલ્લભીપુરમાં શ્રીધરનામના કોઈ બાલક રહેતા હતા. તે યુવાવસ્થામાંજ પૂર્વના શુભકર્મના પ્રભાવથી વૈરાગ્યવાન હતા. પ્રારબ્ધયોગે તેમનું લગ્ન થયેલ હોવાથી તથા સંસારનો સર્વ ભાર તેમને માથે પડેલો હોવાથી તીવ્રતમ વૈરાગ્યના અભાવે તેમનાથી સંસારનો ત્યાગ થઈ શકતો નહોતો.

“હવે યોગ સમયમાં અવસ્થા હું [સંસારનો ત્યાગ કરીશ]—એમ વિચાર કરતાં કરતાં કેટલોક ઠાઠ બનીત યઈ ગયો.

એવામાં તેમની ભેટીએ એક પુત્રરાત્રને જન્મ આપ્યો, ને પોતે આશ્ચર્ય થયાં. આ પ્રમગથી તેમના મનમાં આવવા લાગ્યું કે—

“હવે હું સંસારનો ત્યાગ કરવાનું કેમ જની શકશે?—હું સંસારનો ત્યાગ કરું તો આ નાના બાલકનું ભરણપોષણ કૈાણ કરશે?”

એક વેલા એ નાનો બાળક પારણ્યામાં સૂતો હતો, અને પોતે તેવા વિચારમાં બેઠા હતા, તેવામાં ભીંતપર આલી જતી એક ગરોળીનું ઇંડું નીચે પડ્યું. તે ઇંડું નીચે પડવાથી કુટ્યુ, ને તેમાંથી એક ગરોળીનું બચ્ચું નીકળ્યું. તે બચ્ચાએ ટુરત સગીપમાં જઈને માખીનું ભણથું કર્યું.

તે જોઈ શ્રીધરને જણાયું કે હું આ પુત્રનું ભરણપોષણ કરવાની ચિંતા રાખું છું તો મિથ્યા છે. આ ગરોળીના બચ્ચાની ગરોળીએ કાંઈપણ ચિંતા ન રાખી તો તેથી કાંઈ તે મરી ગયું નહિ. તેણે પોતાની મેલેજ એક માખી પકડી પોતાના જીવનનો નિર્વાહ કરવાનો ઉપદેશ કર્યો, ને હવે પછી પણ તે પ્રમાણે તે પોતાના જીવનનો નિર્વાહ કર્યા કરશે.

જે પ્રારબ્ધ શરીર ઘેપાળે છે તે પ્રારબ્ધ દેહની નિર્વાહક સામગ્રી પણ

અવશ્ય તેને પૂરી પાડે છે, માટે મારે મારા પુત્રના કરણુપોષણની ચિંતા કરવી મિથ્યા છે એમ વિચારી, તથા આ બોધ મને પરમાત્માજ પ્રલય દૃષ્ટાંતથી આપે છે એમ સમજી, સંસારનો ત્યાગ કરી પ્રજ્ઞાનું આરાધન કરવા ચાલી નીકળ્યા.

તે પાછળથી શ્રીધરસ્વામીને નામે પ્રસિદ્ધ થયા. તેમણે શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા તથા શ્રીમદ્ભાગવતપર સંસ્કૃતમાં ટીકા કરી છે.

તેમના સંસારલાગના વર્તમાન સ્થાના રાજાને જાણવાથી તેમણે તેમના પુત્રના પરિપાલનમાટે યથાયોગ્ય વ્યવસ્થા કરી, અને યોગ્ય વય થતાં તેને ઉત્તમ પ્રકારનો વિદ્યાભ્યાસ કરાવ્યો.

શ્રીધરસ્વામીના તે પુત્ર મહાવિદ્વાન થયા અને તેમણે વાદ્વિદ્યા રચ્યું, જે કાવ્ય આજપર્યંત વિદ્વાનોમાં પ્રસિદ્ધ છે. [ક્રમશઃ]

—[*]—

ધંધુઓ તથા બહેનોને

શ્રીઆનંદાશ્રમપત્રને નવા સ્વરૂપમાં પ્રકટ કરવા આજત જ્યેષ્ઠ માસના અંકમાં નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે. તેના અનુસંધાનમાં જાણવાવાનું કે આ કાર્યમાટે તંત્રીમંડળની નીચેપ્રમાણે વ્યવસ્થા કરવામાં આવી છે—

શ્રી. હીરાલાલ હરગોવિંદ પંડ્યા-તંત્રી.

શ્રી. જીવજીરામ મુનજી બટ્ટ

શ્રી. અન્નિતરાય હરિદાસ પારેખ

શ્રી. દયાળસિંહ લાલસિંહ ઠાકોર

} સહતંત્રીઓ.

આનંદાશ્રમપત્રને નવા સ્વરૂપમાં પ્રકટ કરવાનું કામ વેળાસર હાથમાં લઈ શકાય અને આગળ ઉપર તેને દિનપ્રતિદિન વિશેષ બધુઓ તથા બહેનો આ કાર્યમાં જે જે રીતે મદદરૂપ થઈ શકે તેવી મદદની તંત્રીમંડળ આજ્ઞા સેવે છે.

જે જે સ્થળે આવા કાર્યમાં ઉત્સાહ લઈ શકે તેવા બધુઓ તથા બહેનોનો મોટા સમૂહ હોય ત્યાં સહાયકમંડળ સ્થાપવાની યોજના કરે, સારા લેખો ઝીકકા કરે, તેમાંથી યોગ્ય લેખોત્તી પસંદગી કરે અને પસંદ કરાયેલા લેખોને તંત્રીમંડળ તરફ મોકલવાનો પ્રબંધ કરે તો આ કાર્યમાં તંત્રીમંડળને ધણી સહાયતા મળશે તેવી તેમની માન્યતા છે.

“આનંદાશ્રમ”પત્ર તથા લેખો સંબંધીનો સંપૂર્ણ પત્રવ્યવહાર નીચેના શરનામે કરવો:—

શ્રી. હીરાલાલ હરગોવિંદ પંડ્યા,

મધુવન, તખ્તેશ્વરપોટ,

લાવનગર (સૌરાષ્ટ્ર)

શ્રીઆનંદાશ્રમ-મુમુક્ષુમંડળ-મુંબઈતરફથી ઉજવાયેલો

શ્રીગુરુર્ણિમામહોત્સવ

શ્રીઆનંદાશ્રમ મુમુક્ષુમંડળતરફથી આપાઢીપૂર્ણિમાના મગળદિને શ્રીગુરુર્ણિમામહોત્સવ ભક્તિભાવપૂર્વક ઉજવાયો હતો. યોગાનુયોગ તે દિને રવિવાર હોયને ગુરુબધુએ, બહેનો તથા અન્ય ધર્માનુરાગી સંસ્થાની હાજરી સારા પ્રમાણમાં થઈ હતી. માધવશુવનનો સભાખંડ શ્રીસદ્ગુરુભક્તોથી પૂર્ણ ભરાઈ ગયો હતો.

૧૦ાં વાગ્યે પૂ સદ્ગુરુ પરમાત્માના પૂનિત પાદુકાંતુ પૂજન શરૂ થયું હતું. ઉપસ્થિત સમુદાયવતી પૂજન કરવા શ્રીયુત શેઠ ચત્રજી કાલિદાસ તથા શ્રીયુત મોરીચંદ્રભાઈ બેઠા હતા. પોડશોપચાગથી વેદવિધિપૂર્વક પૂ. પાદુકાંતુ પૂજન પૂર્ણ થયું હતું. બાદ સર્વ સભાજનોએ પૂ પ્રતિમાંતુ તથા પૂ. પાદુકાંતુ પૂજન કરી અનેક સુગંધિત પ્રુષ્પદારો શ્રીસદ્ગુરુપરમાત્માના પ્રતિમાંતુને પહેરાવ્યા હતા, અને મગળમય આરતી અશસ્તિઆદિ કર્યાં હતાં.

પશ્ચાત્ મીઉપદેશપ્રયાવલિના ૧૧૫મા અંકનું શ્રી. મણિદાસભાઈ રાવળે વાચન કર્યું હતું. બાદ શ્રી. રૂપસિંહ રાણાએ "ધન આજનો દિવસ ઉજવાય અનુપમ આનંદનો" "ગુરુજીથી સદા મુખ ચાપ અવસર આનંદનો" એ બાજન ગવરાવ્યું હતું તથા શ્રીયુત ભાઈ કૃષ્ણદાસ રયામજી, શ્રી. ટોડરજી ગોવિંદજી, શ્રી. નરેન્દ્રસિંહ દયાળસિંહ આદિએ પણ મધુર બજનો ગાયાં હતાં.

ઉપદેશ પ્રયાવલિના અંકની એક પ્રત સૌને આપી હતી. ઉપરાત 'દિવિના પદ્મ' એ પુસ્તિકા શ્રીયુત મગલદાસ જયવલાલ મોરીવલીવાળા તરફથી પ્રગટ થયેલી અને શ્રીયુત મણિચંદ્ર ત્રિભોવન ભટ્ટ-સુરતવાળાએ પૃત્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવે આપેલ આખ્યાનની નોંધપરથી તૈયાર કરેલી તેની એક પ્રત પણ આપવામાં આવી હતી મોગમૈસ્તુઅઆદિ પુસ્તકો નવા છપાવાની સૌ બધુઓને જાણ કરી હતી. ૧૨ાં વાગે પૂ સદ્ગુરુદેવની જયધોપણા સાથે મહોત્સવનો કાર્યક્રમ પૂર્ણ થયો હતો અને પ્રસાદી લઈ આનંદસહ સૌ વિદાય થયાં હતાં. ઇતિ સિવમ્.

રૂપગિહ હરિસિંહ રાણા

પ્રાર્થના

શ્રીઆનંદાશ્રમમુમુક્ષુમંડળ-મુંબઈને મંડળના સભ્ય શ્રીગુણવંતસિંહજીભાઈનાં ધર્મપત્નિ મણિબાઈના અવમાનના અખર જાણી બેઠે થયો હતો.

શ્રીયુત શેઠ દામોદરદાસભાઈએ સદ્ગતના આત્માને શાંતિ અર્પવા પ્રાર્થના કરવા લા. ૧૭ જુલાઈ રવિવારની સપ્તામા સ્થળા રજુ કરી હતી. તે મુજબ સૌ સભાજનોએ પૂ સદ્ગુરુપરમાત્માપ્રતિ સદ્ગતના ચલિત્ત્વાને પરમશાંતિ અર્પવા પ્રાર્થના કરી હતી.

રૂ. હ. રાણા

અંધાવલોકન

“ શ્રીકલ્યાણકાવ્યમાસા ” એ નામના દળદાર અયતી પ્રતિ તેના લેખક જામનગરના વઢીલ શ્રી કાનજી વાલજી હક્કર તરફથી શ્રીઆનંદશ્રમને એટ મળી છે. લેખકશ્રી પોતે શાસ્ત્ર અને સદ્ગુણના સમાગમવાળા હોવાથી પૂરા આસ્તિક અને ધર્મિક છે એમ અંચતું એકદર અવલોકન કરતાં દેખાઈ આવે છે. શ્રીઆનંદશ્રમના અધિષ્ઠાતા સદ્ગુરુદેવ શ્રીમજાધમગવાન્ લેખકશ્રીના પણ ઇષ્ટ સદ્ગુરુદેવ છે.

અયમાં સદ્ગુરુદેવના સ્વરૂપગુણનાં કીર્તનપદો અનેક છે, તેમજ સદ્ગુરુદેવના ઉપદેશશ્રુત વેદાંતઆદિના સિદ્ધાંતોનું તથા સંખ્યાવદન યમઆદિ શાસ્ત્રોક્ત સદાચારોનું મનોદ્ય પ્રતિપાદન કરનારાં પણ અનેક પદો અયમાં છે. આ સર્વે, પદો પ્રશંસાપાત્ર છે.

શાસ્ત્રોક્ત દેવદેવીઓ અને ઈશ્વરેતાના સ્વરૂપગુણઆદિના કીર્તનપદો પણ અનેક છે. પ્રાચીન આચાર્યો અને મહાપુરુષોની જનતામાં અચલિત ચરિત્ર કથાઓનાં પણ અયમાં અનેક પદો છે.

એવીજ રીતે અર્વાચીન મોટા પુરુષોની જનતામાં અચલિત કથાઓનાં કીર્તનપદો પણ અયમાં અનેક છે.

સર્વે પદો નિયમમુદ્ધ, સરળ, સુચકિતવાળાં ને વેધક છે.

જનમમાજના વર્તમાન વર્તનપર દટાણેવા પદો પણ અયમાં અનેક છે તે સર્વે પણ સુયોગ્ય સારી ભાષામાં ને મર્મને પહોંચનારાં છે.

વર્તમાન રાજકારણના અસ્પૃશ્યતાનિવારણના આદેશને લેખકશ્રીનો પરાભવ કરેલો જણાય છે.

તેઓ કહે છે કે ‘ હોય અસ્પૃશ્યતાનો રિવાજ શ્રી હિંદવાસી રે, ચંદુ ભારત જાંથી તારાજ ભારતવાસી રે’.

એમ છતાં વટાળની ને એકાંજીકાની સૂઝ તેમને હજી જેમની તેમ રહેલી જણાય છે.

તેઓ દટાણ કરે છે કે ‘ હોટલમાં વટલેલ, ’ ‘ પચાસ માથુસની પ્રસાદી પીરસાને અમણાવતા’, એકાં જીકા તમે ખાવાને ચાલ્યાં હોટલમાં ચાકલાજી, ’ ‘ એકાં આપે એ ખાલા રમખી ખાદલી એકમાં માંજી ’ મુસાદિ.

આવો વિમર્શવા, પણ થોડો અયમાં દેખાય છે,

એકદરે, અયના સર્વે પદો સુંદર રચનાવાળાં, ધાર્મિક ભાવનાવાળાં અને મર્મને પહોંચનારાં છે.

ધર્મ અને વાંઝમય સાહિત્યનો અયમાં સુંદર સુમેળ છે

— [*] —

શ્રીસદ્ગુરુમહાપૂજન:—

ગત આષાઢી પૂજિમાના દિવસે આનંદશ્રમવાસીઓએ તથા બહારગામથી આવેલા ગુરુભક્તો તથા બહેનોએ પૂજ્યપાદ કૃપાનાચર્યું મહાપૂજન વિધિપૂર્વક કર્યું હતું. સારખાદ શ્રીઉપદેશઅંબાવાળીના નવા એકનું તથા સુબોધમાળાનું વાચન શ્રી. મહારાષ્ટ્રીદાસ ગોકુળદાસ દેશમુખે કર્યું હતું. શ્રીમુરતનિવાસી મણિચક્ર નિધુવન્ હજી પૂજ્યપાદ કૃપાનાચર્યના વ્યાખ્યાન “ દિવ્યોત્ત

પટ્ટન" સંગૃહીત કરેલું તેને ખી મુગમદાસ કેશવલાલ ભક્ત બેરીવલિવાળાએ પ્રકટ કરાવ્યું છે, તેની ૨૫૦ પ્રતિ મહોત્સવમા મહાપૂજનમાટે આવેલા બધુઓને વિનામૂલ્યે વહેંચવામાં આવી હતી.

મહાપૂજન થઈ રહ્યા બાદ સૌ બધુઓ વિદાય થયા હતા.

શ્રીમુખર્ધિ-આર્નદાશ્રમમુખ્યમુખર્ધિગર્મા, શ્રીપેરબદર-આર્નદાશ્રમ, શ્રીમેલ્લદડ-આર્નદાશ્રમ, શ્રીપ્રાક્ષ-આર્નદાશ્રમ, શ્રીઅમદાવાદ-આર્નદાશ્રમ, લીંબુડા-આર્નદાશ્રમ, કુતિયાણા, જમજેધપુર, વડિયા, કુડલા, જમનગર, લીંમડી, જલુમર, રીગામ, દોવા, સાદરા, સાણુદ વગેરે સ્થળોએ આપાદી પ્રજિમા નિમિત્તે સાના ચુરબધુઓએ એકત્ર થઈ વિધિપૂર્વક પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનું મહાપૂજન કર્યું હતું.

—[*]—

શ્રીઆનંદાશ્રમ-સમાચાર

(આપાદ માસ)

મુખ્યભેટ—૩. ૧૨-૦-૦ બેન જાનગાર્ધ ડોસાભાર્ધ-રાણાવાવ

રુદ્રાભિષેક—શ્રી તુલસીદાસ જેઠાભાર્ધ-રાજકોટ (૧ રુદ્રાભિષેક). શ્રી. રાજસી જીવરામ-મુખર્ધિ (૧ રુદ્રાભિષેક). શ્રી જીવનરામ મકનજી ભટ્ટ-ભાવનગર (લઘુરુદ્ર). ૩. ૧૦૦ રોક શ્રી જીવનલાલ સવજી મુંબઈવાળાતરફથી આપાદ વદ ૧થી કાર્તિક સુદી પ્રજિમા સુધીના રુદ્રાભિષેકનિમિત્તે મળ્યા.

ભોજન:—૩. ૧૨-૮-૦ શ્રી. કૃપાચંકર જયરામ ભટ્ટ-ભાવનગર ૩. ૧૨-૮-૦ શ્રી કાનજી મેપા વિદ્યાર્થીનું ભોજન ૩. ૨૩-૧૪-૦ શ્રી ચુલુવતાર્ધિ જલમસિદ્ધ તરફથી સ્વર્ગસ્થ મણિગાર્ધના કલ્યાણાર્થે. ૩. ૧૨૦-૦-૦ શ્રી. હરજીવન કેશવજી શાહ તરફથી ચરતી ભોજનના. ૩. ૫૩-૨-૦ રોડ ઈન્દુકુમાર લાવાલાલતરફથી આપાદ વદ ૧ના ભોજન નિમિત્તે ૩. ૬૩-૧-૦ શ્રી કેવળચંદ કાનજીભાર્ધ પારેખ-ગોડસતરફથી ભોજન નિમિત્તે

થાળ:—૩. ૧-૪-૦ શ્રી. પ્રાણજીવનદાસ વિદ્યદાસ કુવ-મુખર્ધિ ૩. ૧-૪-૦ શ્રી. અમૃતલાલ જીજીરામ બેન રામકુવરભાર્ધ ૩. ૧-૪-૦ શ્રી નગલાદાસ માધવલાલ-અમદાવાદ ૩. ૧-૪-૦ શ્રી મોરારજી ઝોધવજી અદીયા-ખીલખા. ૩. ૧-૪-૦ શ્રી. રામજી માધવજી-મુલ ૩. ૧-૪-૦ શ્રીમતી કમનાભાર્ધ રામજી-મુલ ૩. ૧-૪-૦ શ્રી વૃજલાલ ત્રિભુવન-પરબડી ૩. ૧૦-૦-૦ શ્રી. નાયા કચરા-મુદારમાર. ૩. ૧-૪-૦ શ્રી. તુલસીદાસ જેઠાભાર્ધ. ૩. ૦-૧૫-૦ શ્રી. તુલસીદાસ જેઠાભાર્ધ. ૩. ૧-૪-૦ શ્રી. સામજી રણજોડ-કુતિયાણા. ૩. ૧-૪-૦ બેન મણિબેન અદીયા-ખીલખા. ૩. ૧-૪-૦ બેન મણિબેન અદીયા (અર્પાદીપક) ૩. ૧-૪-૦ શ્રી જ્યોતિલાલ ત્રિવેદી-કુડલા. ૩. ૧-૪-૦ શ્રી. દામજી નાગજી-કુડલા ૩. ૨-૮-૦ શ્રી ચુલુવતાર્ધિ જલમસિદ્ધ થાળ ૨. ૩. ૫-૦-૦ શ્રી. જીવનરામ મકનજી ભટ્ટ-ભાવનગર. ૩. ૫-૦-૦ શ્રી નાનાલાલ ભાઉશંકર ૩. ૧-૪-૦ શ્રી ગોપાલજી મીઠાભાર્ધ-કટક ૩. ૨-૮-૦ શ્રી ગોપાલજી મીઠાભાર્ધ જ-માટીનીના થાળ બે-કટક ૩. ૧-૪-૦ શ્રી. જયશંકર ભગવાનજી-તારાપુર ૩. ૧-૪-૦ બેન નર્મદાભાર્ધ-ખીલખા ૩. ૩-૦-૦ શ્રી. ગોરીશંકર ભાઉશંકર ત્રિવેદી ચરતી

યાળ. રૂ. ૧-૪-૦ બેન ધનલક્ષ્મી જગનલાલ-અમદાવાદ. રૂ. ૨-૮-૦ શ્રી. નરભેરામ જીવતરામ
 રૂ. ૧-૦-૦ ઉમેદલાલ વી. પટેલ-કેરમસદ રૂ. ૧-૪-૦ સૌ ઉજ્જવેન ઉપાધ્યાય-
 લીંબડી. રૂ. ૨-૦-૦ શ્રી. હરિશ્ચંદ્રસિંહજી-રોજકા. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. દામોદર મૂળજી-
 જામજોધપુર. રૂ. ૬-૪-૦ શ્રી. હરજીવન' કેશવજી શાહ-મુંબઈ (૫ યાળ). રૂ. ૨-૮-૦ શ્રી.
 લાલુચંદ્ર પ્રભુરામ રાવજી-મીતડી (૨ યાળ). રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી હસમુખલાલ મોરારજી
 ખીલખા. રૂ. ૨-૮-૦ શ્રી. ત્રિભુવનદાસ ડી રાજ-કેરાંચી (૨ યાળ).

અર્ધકદીપક:- રૂ. ૦-૪-૦ શ્રી. રામજી ઝોધવજી-મુલદ રૂ. ૦-૪-૦ બેન
 કમલાબાઈ રામજી-મુલુદ. રૂ. ૦-૧૨-૦ શ્રી. કાનજી મેપા. રૂ. ૫-૦-૦ શ્રી. સામજી
 રણછોડા-કુતિયાણા. રૂ. ૨-૮-૦ શ્રી. જીવજીરામ મકનજી ભટ્ટ-ભાવનગર. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી.
 ગોપાલજી મીઠાબાઈ-કેટક. રૂ. ૦-૧૨-૦ શ્રી. જયજીવન જગવાનજી-તારાપુર. રૂ. ૦-૧૨-૦
 બેન ધનલક્ષ્મી જગનલાલ. રૂ. ૧-૮-૦ શ્રી. નરભેરામ જીવતરામ રૂ. ૧-૦-૦ શ્રી.
 હરિશ્ચંદ્રસિંહજી-રોજકા. રૂ. ૦-૧૨-૦ શ્રી. દામોદર મૂળજી-જામજોધપુર. રૂ. ૦-૬-૦ શ્રી.
 કરુણાચંદ્ર ગૌરીચંદ્ર-જામખભાળીયા રૂ. ૨-૮-૦ શ્રી. ત્રિભુવનદાસ ડી. રાજ

શ્રીઆનંદાશ્રમ-ખીલખામાં પૂજાપાઠ કૃપાનાથના અદેશાનુસાર નિર્દેષ દેશી
 ઔપધેા ગરીબોને મફત આપવાનો પ્રબંધ થયો છે તેમાં આ માસમાં ૪૭ બંધુબહેનોએ
 ઔપધાલયમાંથી ઔપધેનો લાભ લીધો છે

આ ઔપધાલયમાં ગરીબોને મફત ઔપધે આપવામાટે નીચેના બંધુઓતરફથી
 ભેટ આવેલ છે:-

રૂ. ૧૧-૦-૦ શ્રી. દીલીપકુમાર અજિતરામ પારેખ-મુંબઈ રૂ. ૫-૪-૦ શ્રી.
 અંભાચંદ્ર ભાઈશંકર ત્રિવેદી વાનપ્રસ્થી-આનંદાશ્રમ. રૂ. ૨૧-૦-૦ શ્રી કેવળચંદ કાનજીભાઈ-
 ગોંડલ રૂ. ૧-૪-૦ પ. શ્રી. ધ. આત્મપ્રકાશજી-અંબરલા.

આવાઠ અને આવજુ માસમાં " શ્રીદક્ષિણામૃતિપુસ્તકાલય "નો ૨૦ વીથ બધુબહેનોએ
 લાભ લીધો છે.

— [*] —

પરચુરણ મેટ

[સંવત ૨૦૦૫-આષાઢમાસ]

૧-૦-૦ શ્રી. રઘુરામ આત્મારામ-મોણપુરી	૧-૪-૦ શ્રી. કેશવલાલ નથુભાઈ-કોટડા
૩-૦-૦ ,, મગજદાસ માધવલાલ-અમદાવાદ	૦-૮-૦ એક ભકતજન-મોજીદ
૬-૦-૦ ,, હર્ષદરાય મહારાણીદાસ દેશાઈ	૦-૮-૦ પરચુરજી-મોજીદ
તરફથી માસિક જપ, યાળ, ભેટ	૫-૦-૦ શ્રી. શામળા વાજસુર-આગેલવાડી
નિલદાન વગેરેના	અમદાવાદ આનંદાશ્રમમાં આવેલી ભેટ
૧-૦-૦ ,, પુરુષોત્તમ ખુશાલચંદ-કુતિયાણા	૮-૮-૦ સ્વર્ગેશ્ય ભાઈલાલ નાનાલાલ તરફથી
૫-૪-૦ ,, કનુભા દોલતસિંહજી-ખીલખા	જેઠ માસના માસિક નેવેલ, યાળ
૫-૪-૦ ,, ચિ. ભલ્લજીને સર્પથી રક્ષા	વગેરેના
થતા ભેટ હા. જાનબાઈ ડોસા	૧-૪-૦ શ્રી હરિલાલ-હરકીસનદાસ-મુંબઈ
-રાણાવાવ	૦-૮-૦ ,, વિનોદરાય વર્સતરાય

૨-૦-૦ શ્રી નરેન્દ્રસિંહ દયાગસિંહ-મુંબઈ
 ૦-૭-૩ પરચુરણ દા. ચાચીજી જયશંકર
 મયારામ બટ
 ૧-૪-૦ શ્રી મણિયકર મોહનલાલ રાવલ
 -રાજકોટ
 ૧-૦-૦ ,, મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેસાઈ
 -ભાગૈયળ
 ૦-૨-૦ ,, દેવશંકર મોરારજી દેવરાણા
 ૧-૦-૦ ,, કૃપાશંકર જયરામ બટ જાવનગર
 ૧-૦-૦ ,, દેવલાલ મણિલાલ અદારાણા
 ૦-૮-૦ ,, ખીમજી રવજી
 ૧-૦-૦ ,, રતનસી લલિતભાઈ-લિમરાળા
 ૦-૭-૩ પરચુરણ મહિરથી
 ૧-૦-૦ શ્રી. લાલજી જીજ્ઞાભાઈ-જુનાગઢ
 ૧-૦-૦ ,, આર્જુનલાલ ગોવિંદજી-પોરબંદર
 ૧-૦-૦ ,, કેશવજી જીજ્ઞાભાઈ-જુનાગઢ
 ૧-૪-૧ ,, અનંતપ્રભાદ કૃપાશંકર-જાવનગર
 ૧-૦-૦ ,, ચતુરભાઈ આચાર્ય પટેલ
 ૦-૪-૦ ,, મોરારજી જગનલાલ-જુનાગઢ
 ૪-૦-૦ ,, લામચંકર માકડ. અપાડથી
 આસો મુધીના નિલદાનના
 ૦-૪-૦ ,, જયતિલાલ વિઠ્ઠલદાસ-કુશલા
 ૭-૪-૦ ,, મણિયકર ત્રિજીવન બટ
 લેમના પરીવાર તરફથી લુદી
 જુદી ભેટ
 ૦-૪-૦ ,, વસંતરાવ કરસનજી એ.કા
 ૩-૦-૦ ,, યતિદલાલ ચંદ્રલાલ મુજેકર
 શાહદાના સ્વ માતૃશ્રીના એવાયે
 ૦-૪ ૦ શ્રી ધરમચી જગનલાલ
 ૦-૯-૦ સાકર શ્રીજીના બ આત્મપ્રકાશજી
 તરફથી
 ૧-૦-૦ શ્રી. જ્યેષ્ઠ જેયર વડીલ-જુનાગઢ
 ૧-૦-૦ ,, જનબાઈ લાંધાભાઈ
 ૧-૦-૦ બ. જગન્નાથનીચે ચમખી
 ૨-૮-૦ બેન ધનલક્ષ્મી ધર્મશરમાઈ-અમદાવાદ

૧-૪-૦ બેન ચુણલક્ષ્મી ચતુરભાઈ-અમદાવાદ
 ૫-૦-૦ શ્રી દારકાદાસ ખેતસી-ગેડીયા રૂ.૨૨
 ૨-૮-૦ ,, લલજી જીજ્ઞાભાઈ-જુનાગઢ
 ૧-૪-૦ ,, ગોપાલજીભાઈ ,,
 ૨-૦-૦ ,, પોપટલાલ તારાચંદ ,,
 ૧-૪-૦ ,, જયતિલાલ વિઠ્ઠલદાસ-કુશલા
 ૧-૪-૦ ,, દામજી રૂ.નાગજી ,,
 ૧-૪-૦ ,, નાનાલાલ બાવચંદ ,,
 ૨-૮-૦ ,, ચુણવંતસિંહ જનમમિહ-મુનઈ
 નિલદાન
 ૫-૦-૦ ,, ચુણવંતસિંહભાઈના ભેટ-મુંબઈ
 ૦-૪-૦ ,, સામજી રણકેડ-કુતિયાણા
 ૦-૨-૦ ,, દેવશંકર મોરારજી-દેવરાણા
 ૧-૦-૦ ,, કરસન મુલજી મેની
 ૧-૦-૦ ,, મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેસાઈ
 ૪-૦-૦ ,, દયાગસિંહ લાલસિંહ દાકોર
 ૧-૦-૦ ,, નંદલાલ ચતુરભાઈ અમદાવાદ
 ૧-૦-૦ બેન ચુણલક્ષ્મીબેન ,,
 ૧-૦-૦ અ સૌ કાઢીબેન ,,
 ૧-૦-૦ ધનલક્ષ્મીબેન ,,
 ૧-૦-૦ શ્રી ચતુરભાઈ આચાર્યભાઈ ,,
 ૧-૦-૦ સાકરભાઈ પિતંગતી ચાળી સાથે,
 ૨-૦-૦ બી. રતનચી લલિતભાઈ-લિમરાળા
 ૦-૮-૦ ,, રમણિલાલ દવે-રાજકોટ
 ૧-૦-૦ ,, કૃપાશંકર જયરામ બટ-જાવનગર
 ૦-૮-૦ ,, મોરારજી જગનલાલ-જુનાગઢ
 ૦-૮-૦ ,, રસીલાલભાઈ-સોનીડી
 ૨-૦-૦ ,, નારણજી રવજી-મીઠાપુર
 ૫-૦-૦ પુ બ આત્મપ્રકાશજી-અખરલાલ
 ૨-૦-૦ શ્રી કરસનજી મુલજી-માણવડ
 ૧-૦-૦ ,, જગલલાલ એલડભાઈ આચાર્ય
 ૨-૬-૩ પરચુરણ મહિરથી લા. બ.
 દલપતરામ
 ૧-૦-૦ શ્રી. નરભોરામ એલવજી-મીલખા

૨-૪-૦ શ્રી રોકગ્રસી કેશવજી ભગત 5
 ૦-૪-૦ ,, જટાશકર જગજીવન
 ૨-૩-૬ ,, લીલુડા-આનંદાશ્રમમાંથી બેટ
 ૧-૦-૦ ,, માણિકલાલ નાનજી ચંદારણી
 ૧-૪-૦ ,, પ્રતાપગાય જટાશકર
 ૦-૪-૦ બેન કેસુરબેન વ્યાસ
 ૧-૦-૦ ,, અમુલાબેન-ખીલખા
 ૦-૪-૦ શ્રી. જટાશકર જગજીવન
 ૧-૦-૦ શ્રી સતજી જોગ-ગમવાણી .
 ૧-૦-૦ ,, માધવજી ગમજી-મુલદ
 ૧-૦-૦ બેન કમળાબાઈ ગમજી-મુલદ
 ૨-૦-૦ શ્રી. જોશકર કેશવજી-ભાણુવડ
 ૧-૪-૦ ,, અમૃતલાલ નગીનદાસ
 ૦-૧૪-૦ ,, ડાલાભાઈ મગદામ-જ્યુસર
 ૧-૪-૦ ,, માણિકલાલ દામોદર-ઉમરેડ
 ૨-૦-૦ ,, પ્રાગજી દેવજી-મોરખી
 ૫-૦-૦ ,, હરિહર ધીરજીરામ-અમદાવાદ
 ૨-૦-૦ ,, બાલકૃષ્ણ ગંભીર ચર્મા
 ૨-૦-૦ ,, રાજેન્દ્રરાય વસંતરાય
 ૨-૦-૦ સૌ. દીનવંતી બેન
 ૨-૦-૦ ચિ દીપકલાલ
 ૧-૦-૦ ,, કુમુદિનીબેન
 ૧-૮-૦ ,, દલાબેન
 ૨-૦-૦ શ્રી. દ્વારકાદાસભાઈ-મલાડ
 ૨-૮-૦ બેન ચંદનગવરીબેન-ભરૂચ
 ૧-૦-૦ ,, રૂકમણીબેન
 ૫-૦-૦ ,, ચારદાગવરીબેન-લીંઝડી
 ૨-૦-૦ શ્રી. વિનોદરાય વસંતરાય
 ૨૧૨-૫-૦ આપાદી પ્રિયમાના મહાપૂજનની
 બેટ આવેલા બધુઓ તરફથી
 ૩૧-૧૪-૦ ,, બહેનો તરફથી
 ૧-૦-૦ બેન જટાવબેન-ભાવનગર
 ૨-૦-૦ શ્રી ભગવાનજી કાનજી-ભાણુવડ
 ૧-૦-૦ ,, નરોત્તમ પગલુ-મણિદેવી
 ૧-૪-૦ ,, મજલાલ વનમાળી-દલાણું
 ૧-૦-૦ ,, લક્ષ્મણ મજલાલ-દલાણું
 ૨-૦-૦ ,, મનહરલાલ પ્રાણજીવનદાસ-
 ભાવનગર

૨-૦-૦ બેન પારવતીબેન નાયુભાઈ-સુરત
 ૨-૦-૦ શ્રી. હોટુભાઈ દેશાઈ-સુરત
 ૧-૦-૦ બેન ચારદાબેન-સુરત
 ૧-૦-૦ શ્રી. વામનરાવભાઈ-પાટણ
 ૧-૦-૦ બેન મધુબેન-પાટણ
 ૧-૦-૦ શ્રી. યાજ્ઞવલ્ક્યભાઈ-પાટણ
 ૧-૦-૦ ,, પ્રબોધભાઈ-પાટણ
 ૧-૦-૦ બેન પદ્માબેન-પાટણ
 ૧-૦-૦ શ્રી. શિવશંકર દવાલજી-લાડી
 ૧-૦-૦ ,, મંગળદાસ માધવલાલ-અમદાવાદ
 ૫-૮-૦ સાદરા આનંદાશ્રમમાં ચયેલ આપાદી
 પૂનમના બેટના હસ્તે મં. મા. વ્યાસ
 ૨-૦-૦ શ્રી. હોટાલાલ મૂલચંદ-સાદરા
 ૨-૦-૦ બેન ધનલક્ષ્મી જગનલાલ-અમદાવાદ
 ૧-૦-૦ શ્રી. ગોપાલજી ગવરીશકર-અમરેલી
 ૧-૦-૦ ,, લક્ષ્મીશકર રઘુરામ-અમરેલી
 ૧-૦-૦ ,, પોપટલાલ બેચરલાલ-અમરેલી
 ૧-૦-૦ ,, મણિયંકર જાલવજી-અમરેલી
 ૧-૦-૦ ,, મણિયંકર ભગવાનજી-અમરેલી
 ૧-૦-૦ ,, મણિયંકર દયારામ
 ૧-૦-૦ ,, નારણજી-જોડાભાઈ-અમરેલી
 ૧-૦-૦ ,, સુનીશ્વર ગવરીશકર-અમરેલી
 ૧-૦-૦ બેન વિન્યાબેન
 ૫-૦-૦ શ્રી ધર્મસુખરાય જોશકર-મગરોળ
 ૧-૦-૦ ,, મોદનલાલ હેટાલાલ-જવાલ
 ૧-૧-૦ ,, ભૂધરભાઈ પટેલ-દીવા
 ૦-૮-૦ ,, ભગવાનભાઈ-દીવા
 ૦-૪-૦ ,, માધવભાઈ-દીવા
 ૧-૦-૦ ,, હજીવનભાઈ-દીવા
 ૧-૦-૦ ,, કાલિદામ ઇશ્વરભાઈ-સાણુદ
 ૧-૦-૦ ,, મણિલાલ-મોગીલાન-સાણુદ
 ૧-૦-૦ ,, હરિશકર જયશકર-માણુદ
 ૧-૦-૦ ,, રતેદચંદ નિલાનંદ-સાણુદ
 ૧-૦-૦ ,, લીલાધર મોગીલાલ-સાણુદ
 ૦-૮-૦ ,, લક્ષ્મીપ્રસાદ મુલજીભાઈ-સાણુદ

- ૧-૦-૦ બેન મણિલાલ-સાણુદ
 ૦-૮-૦ „ ધંધાબેન મનસુખરામ-સાણુદ
 ૦-૭-૦ „ પરચુરણ
 ૧-૦-૦ „ શ્યામતી કૃશ્નલાલ
 ૦-૮-૦ શ્રી. જ્યેષ્ઠરામ વિષ્ણુરામ
 ૧-૦-૦ „ ભગવતપ્રસાદ મુનિરામ
 ૧-૦-૦ „ ઉમેદભાઈ આચાર્યભાઈ
 ૫-૦-૦ „ ઈશ્વરભાઈ હાથીભાઈ-ઝીઝા
 ૫-૦-૦ „ મગવપ્રસાદ ત્રિભુવનનાથ-મોંગરોળ
 ૧-૪-૦ „ પુરુષોત્તમ કાનજી-નાગેશી
 ૧-૪-૦ „ ચાંચો પ્રભાચકર નાનજી જોશી-
 વડિયામાં મહાપૂજન બેટ
 ૧-૦-૦ „ જયતિલાલ અંબાચકર ત્રિવેદી
 લીંબડીમાં આપાડી પૂનમના
 મહાપૂજનના બેટના
 ૧-૪-૦ „ દુર્ગાચકર મણિચકર-લીંબડી
 ૧-૦-૦ „ પ્રાણલાલભાઈ-લીંબડી
 ૧-૦-૦ „ વિષ્ણુપ્રસાદભાઈ
 ૧-૦-૦ „ જનકરાયભાઈ
 ૧-૦-૦ „ વિશ્વનાથભાઈ
 ૧-૦-૦ „ ઈશ્વરલાલ બટ
 ૧-૦-૦ „ નર્મદાશંકર રાવળ
 ૧-૦-૦ „ માણેકલાલભાઈ રાવળ-લીંબડી
 ૧-૦-૦ બેન સૌ. ઉજ્જમબેન ઉપાધ્યાય-લીંબડી
 ૧-૦-૦ „ સૌ જસોમતીબેન-લીંબડી
 ૧-૦-૦ „ સૌ કમનાબેન
 ૧-૦-૦ „ ગ રવ સવિતાબેન
 ૧-૦-૦ „ ગ રવ. સુકતાબેન
 ૦-૪-૦ „ જીવીબેન બટ
 ૦-૪-૦ પચુચુ દરેક દુર્ગાચકરભાઈ ઉપાધ્યાય
 જશુમગમાં મહાપૂજનની બેટ—
 ૧-૦-૦ શ્રી. અનાલાલ તુલજરામ-જશુસર
 ૧-૦-૦ „ તાપીચકરભાઈ-જશુસર
 ૧-૦-૦ „ ડાહ્યાભાઈ મગલદાસ-જશુસર
 ૧-૦-૦ „ પ્રાણજીવન નરોત્તમ-અધારા
 ૧-૦-૦ „ હરિચંદ્રસિંહ પ્રભાતસિંહ-રોજા
 ૧-૦-૦ „ નરભોરામ ઓધવજી-ખીલખા

- કાકા આનંદશ્રમમાં આપાડીપૂનમની બેટ
 ૫-૦-૦ બાપીમા વખતુમા
 ૧-૦-૦ બાપીમા હીરજીમા
 ૧-૦-૦ બાપીમા માછરાગમા
 ૧-૦-૦ બાપીમા રામમા
 ૧-૦-૦ બાપીમા રતનમા
 ૧-૦-૦ શ્રી. પ્રતાપસિંહ કાળુમા
 ૧-૦-૦ બાપીમા બાણુમા
 ૧-૦-૦ બાપીમા કુંવરમા
 ૧-૦-૦ શ્રી નાતુમાઈ તાલુકદાર કાકોર
 ૧-૦-૦ „ માધવજીમાઈ
 ૧-૦-૦ „ જોરામભાઈ
 ૦-૮-૦ બાપીમા માનકુંવરમા
 ૧-૦-૦ બાપીમા જીકુંવરમા
 ૦-૮-૦ શ્રી જોહા રાહુભા
 ૦-૪-૦ બાપીમા સુરમા
 ૨-૦-૦ શ્રી નૌતમલાલ એલ બાસ-ગમનગર
 ૧-૦-૦ „ મૂળચકર મણેચજી-મોડલ
 ૧-૦-૦ „ ભાનુચકર પુરોહિત
 ૧-૦-૦ „ ભગવાનજી મોતીભાઈ
 ૧-૪-૦ „ અનંતરાય અમૃતલાલ
 ૦-૫-૦ „ જસવંતરાય હરિચકર
 ૫-૦-૦ „ મગલલાલ ડાહ્યાભાઈ-મલાડ
 જમખોલપુરમાં મહાપૂજન થતા બેટ—
 ૧-૪-૦ શ્રી દામોદર મૂળજી
 ૧-૦-૦ „ ચકરલાલ મોહનલાલ
 ૦-૮-૦ „ ચતુર્નૃમ ગોંડલાલ
 ૦-૪-૦ „ પ્રેમજી પુળ
 ૦-૮-૦ „ પરમાનંદ લાલજી
 ૦-૪-૦ „ ત્રિભુવન મથુભાઈ
 ૦-૪-૦ „ જગજીવન જીજી
 ૦-૪-૦ „ માનચકરભાઈ
 ૦-૪-૦ „ મોહનલાલ ગોકળ
 ૦-૪-૦ „ જીવન રણુડોડ
 ૦-૪-૦ „ આનંદજી હરજી
 ૦-૪-૦ „ ચંદ્રકાંત ગોપાલદાસ
 ૦-૪-૦ „ પુરુષોત્તમ પ્રેમજી

૦-૮-૦ બાલુ કરચનજી
૦-૨-૦ પરચુરજી બેટ

૬-૨-૦

ભમનગરમાં શેઠ રવજી દેવજી ગાંધીને
લાં આપાદી પૂજિમાએ મહાપૂજન થતા
બેટના નીચે પ્રમાણે—

૫-૦-૦ શ્રી રવજી દેવજી ગાંધી-ભમનગર
૨-૦-૦ ,, પોપટલાલ વાલજી
૧-૦-૦ ,, સુનીલાલ વેલજી
૨-૦-૦ ,, કાનજી વાલજી
૧-૦-૦ ,, ગોરધનદાસ આણુજી
૧-૦-૦ ,, દયાશંકર ખેચર
૧-૦-૦ ,, ભદ્રવજી હરજીવન
૨-૦-૦ ,, કીશીરચંદ્ર જગનલાલ
૧-૮-૦ ,, હરિભાઈ નરભેશકર
૧-૦-૦ ,, દામજીભાઈ ઘેલાભાઈ
૧-૦-૦ ,, કરજીયાંકર ગૌરીચંકર
૧-૮-૦ ,, કરસનદાસ દેવરામ
૧-૮-૦ ,, ચંદુલાલ માવજી
૨-૦-૦ ,, હેમતલાલ સવજી
૧-૦-૦ ,, વામનભાઈ મોહનલાલ
૨-૦-૦ આરતીમાં
૦-૪-૦ બેન કૃષ્ણગૌરી ભાઈચંકર
૧-૦-૦ શ્રી, સુનીલાલ દેવજીભાઈ હા. બેન
ભાગીરથી

૨૬-૧૨-૦

સીગામમાં પરચુરજી બેટ

૨-૦-૦ શ્રી, ઈશ્વરરામ કૃષ્ણદેવ
૧-૪-૦ બેન લક્ષ્મીબેન નાથારામ
૧-૦-૦ શ્રી, શિવરામ રાજારામ
૧-૦-૦ બેન ગજરાબા હરેસિંહ
૦-૧૦-૦ પરચુરજી

૫-૧૪-૦

૧-૦-૦ શ્રી, હરગોવિંદ પીતાબર-વડોદ

કૃતિયાણા આનંદાશ્રમમાં આપાદી પૂનમની
પૂજનની બેટ—

૧-૦-૦ શ્રી, કેશવલાલ કલ્યાણજી

૦-૮-૦ ,, ઈશ્વરજીભાઈ

૦-૮-૦ ,, હરજીવનભાઈ

૦-૮-૦ ,, રામપ્રસાદભાઈ

૨-૮-૦ ,, નાથાભાઈ

૦-૮-૦ ,, હાકરરીભાઈ

૦-૪-૦ ,, ભદ્રવજીભાઈ

૦-૮-૦ ,, રૂપસિંહભાઈ

૦-૪-૦ ,, સગલાસિંહભાઈ

૦-૪-૦ ,, માનસિંહભાઈ

૧-૦-૦ ,, ખેંગારસિંહભાઈ

૦-૪-૦ ,, રામજી ધનજી

૦-૨-૦ ,, મહેન્દ્રસિંહ

૦-૨-૦ બેન શાતાબેન

૦-૪-૦ શ્રી, જુગરસિંહભાઈ

૦-૪-૦ ,, પ્રભાતસિંહ

૦-૪-૦ ,, નિર્મલસિંહ

૦-૪-૦ ,, મહેન્દ્રસિંહ

૦-૪-૦ ,, કેશવજી માવજી

૬-૪-૦ ,, રઘુનાથ ભવાન

૦-૪-૦ ,, હરિલાલ અંબારામ

૦-૪-૦ બેન ગોદાવરીબેન

૦-૪-૦ ,, રતનબેન

૦-૪-૦ શ્રી, રણજીતસિંહ

૦-૪-૦ ,, નારણદાસ

૦-૪-૦ બેન દેવબાળા

૦-૪-૦ ,, હરિઆબેન

૦-૪-૦ ,, ભાગીરથી બેન

૦-૪-૦ ,, કચનબેન

૦-૪-૦ ,, મણિબેન

૦-૪-૦ ,, પ્રેમુ મા

૧-૦-૮-૦ હસ્તે શ્રી, કેશવજી માવજી

૧-૦-૦ શ્રી, કાલિલાલ કેશવજી મણિયારી

૫-૦-૦ બેન કરતુરબેન ગોરધનદાસ ખાર

આનંદાશ્રમ-મુમુક્ષુમણ મુમુર્ધમાં આપાદી ૧૫
પૂજન બેટ—

૫-૫-૩ એક લક્ષ્મીજન તરફથી

૨-૦-૦ શ્રી, રૂપસિંહભાઈ

વર્ષ ૧૭ મુ

॥ ૐ ॥

આનંદ

॥ ઘતો ધર્મન્તતો જયઃ ॥

વાંચિક લવાગમ

પેરોગસાથે

૨૧-૧-૦૦૦

અંક ૩

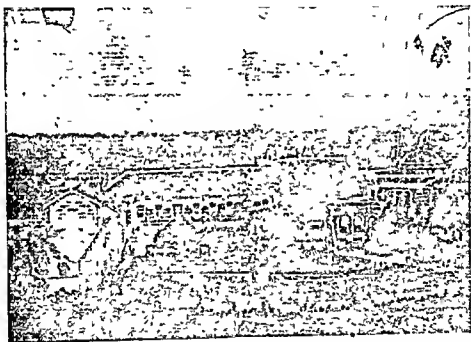
આનંદાશ્રમ

પરેશ્વરાદે

સંવત ૨૦૦૪

શિલિંગ ૨

શ્રીઆનંદાશ્રમ-નવાગમ-પો બીલખા

મશાન્તે: પરિવાહોડયમ શ્રીમન્નાથમુલાશ્રમે ।

મશાન્તવાહિતાટ્ટોર્યસ્મિન્ મજ્જન્તિ યોગિનઃ ॥

સદ્ગુરુપરમાત્મા શ્રીમન્નાથલગ્નવાન્ના આનંદાશ્રમમાં સર્વત્ર વહી રહેલા પ્રશાંતિના આ પ્રવાહ, જેમાં યોગીઓ આશીષ સ્નાન કરે છે તે પ્રશાંત-વાહિતાટ્ટિની પ્રશાંતિનો છે

અનુક્રમણિકા

અનુક્રમાંક	વિષય	પૃષ્ઠાંક
૧	ધર્મની રક્ષામાટે ધરતુ કરવા શ્રીનાથભગવાનમુક્તિ અભ્યર્ચના.	૩૩
૨	વાલ્મીકીવેદન	૩૪
૩	શ્રીનાથચરિત્રનામૃત.	૩૫
૪	યોગસૂત્રો.	૩૬
૫	શ્રીનાથજીવતીમહોત્સવ.	૪૨
૬	શ્રીઆનંદાશ્રમના વહીવટ મંડળે ચાલતા કેસોનું સમાધાન થયું.	૪૨
૭	દ્રુતી મંડળની મિટિંગ (સભા)	૪૬
૮	શ્રીઆનંદાશ્રમ-સમાચાર.	૪૭
૯	પરચુરણ બેટ.	૪૮

— [*] —

સુધારો

“ ગતાક્રમાંક ૫૪ ૨૮માની આક્રમી નવમી લીટીમાં શ્રી. ૧-૧૨-૦ તથા શ્રી. ૪-૦-૦ શ્રી. પ્રાણજીવનદાસ વિદ્યદાસ કુવના નામથી જપાયેલ છે તેમાં નવે પ્રમાણે સુધારાને વાંચવાનું છે.—

શ્રી. ૧-૪-૦ શ્રી. પ્રાણજીવનદાસ વિદ્યદાસ કુવ-મુખ્ય તેમનાં માતૃશ્રી રંભાબાઈની સવત્સરી નિમિત્તે થાળ ૧ ના તથા શ્રી ૦-૮-૦ તેમના તરફથી અખાદીપકના ને શ્રી. ૦-૪-૦ ધૂપદીપ નિમિત્તે આવેલા છે

— [૨] —

જરૂરી

સૂચના.—લેખસંબંધી અને શાસિક સંબંધી સર્વ પત્રવ્યવહાર શ્રી વ્યવસ્થાપક આનંદાશ્રમ, નવાગામ-પોસ્ટ ળીલખા (સૌરાષ્ટ્ર) એ શિરનામે કરવો.

તંત્રી અને પ્રકાશક. શ્રી. મહારાણીદાસ ગોખળદાસ દેસાઈ, વેદાતમૂલ્ય-માંગરોળ-સૌરાષ્ટ્ર

મુદ્રણાલય શ્રી હામલસિદ્ધ હથેલિદ્રુક લીથો એન્ડ પ્રિન્ટિંગ પ્રેમ.
મલિ. પારેખ કેપાળચંદ્ર હનુમંતસાઈ-ગોંડલ

શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ નાથસદગુરવે નમઃ॥

આનંદં વ્રહ્મણો વિદ્વાન ન વિમેતિ છુતશ્ચન ।

અર્થઃ—આનંદસ્વરૂપ બ્રહ્મને જાણનાર કોઈથી પણ ભય પામતો નથી.
તૈત્તિરીય—ઉપનિષત્

વર્ષ ૧૭૫૩]

સંવત ૨૦૦૪ આવણ

[અંક ૩ જો

ધર્મની રક્ષામાટે ઘટતું કરવા શ્રીનાથભગવાનપ્રતિ અભ્યર્ચના

[લેખક - શ્રી - મહારાષ્ટ્રીદાસ ગોકુળદાસ દેગાઈ-વેદાંતભૂષણ]

કરી પ્રણામ કરગરી કહીએ રે,... નાથ ન તાગો,
બળ અમમાં નથી જરીએ રે,... નાથ ન જાણો ?

બ્રહ્મજ્ઞાન ને સ્માર્તધર્મ બે ચરણ આપનાં ચારુ,
ભારતની જનતાને બોધ્યાં એના હિતને સારુ,
જનતાએ બીધ્યાં કેવાં રે !... નાથ ન જાણો ?

આપ કૃપાસિંધુએ કેવળ જનતાનું હિત કરવા,
કલિયુગમાં નરતનું ધારી કરી નિજ સુખની કાંઈ ન પરવા,
જનતાએ જાણ્યું કેવું રે !... નાથ ન જાણો ?

આપતણી સ્થિતિ ભૂમંગળપર રહી ત્યાંસુધી ઠીક ચાલ્યું,
આપ પધાર્યા પછી પાતપાતારું પાત પ્રકારયું;
તુલ્યો વેલો થક બાઝે રે !... નાથ ન તાગો !

બ્રહ્મજ્ઞાન તો વાતે વળગ્યું અંતરને નવ સ્પર્શે,
સ્માર્તધર્મની અવગણના કરતાં મન ભય નહિ ધરશે,
કલિયુગનું પ્રબળ પ્રમાણ્યું રે !... નાથ ન તાગો !

શરણ આપતું કરી ચરણ નિજ આંખે વંદન કરતાં,
 એવાંઓ પણ વિમુખ રહી નિજ મનનું ધાર્યું કરતાં;
 આ મહામોહનું ? માપું રે !... નાથ ન તાગો
 સ્માર્તધર્મ વિણ બ્રહ્મજ્ઞાન રહે ના કેને જહતું,
 સ્માર્તધર્મનું મૂળ બધાંને આળે દયાંક દનહતું;
 એ મૂળ કાઢવા બેઠાં રે !... નાથ ન જાણે ?
 નિજ આશ્રમમાં પણ દલિતું બળ જામ્યું જોતાં જોતાં,
 કહી ન શકિએ કેને રહેવું છાતા યુગબળ જોતાં !
 વહાલા વહેલા થાળે રે !... નાથ ન તાગો
 અમે પ્રબળ પુરુષાતન કરશું રખે આપ એ માનો,
 યોગ નથી અમ પુરુષાતનનો નાથ ! ન શું એ જાણે ?
 (તો) શાને વાર લગાડો રે !... નાથ ન તાગો
 અમે ન કેની આશા કરીએ એક આપને જાણ્યા,
 કાંઈક અવળું થાતાં દેખી પ્રાણ આપમાં તાણ્યા;
 અભિમુખ થાળે વહેલા રે !... નાથ ન તાગો
 સ્વરૂપમાં આપે તો કીધું અસ્થાન એ સાચું,
 પણ લાયમાં દેખો તો અમને ઊઠો પાછા થાચું;
 સમાધિમાંથી જાગો રે... નાથ ન તાગો
 અમહિપર ના હેત રહ્યું તો સ્માર્તધર્મને મારે,
 અપરચ ઊઠો સમાધિમાંથી હાથ પકડવા મારે;
 ન તો ન ધર્મ રહેવો રે !... નાથ ન તાગો
 અમ બેઠાં એ ધર્મતણી વિકૃતિ જોવાના વારે,
 જો આવે તો, પહેલાં મૃત્યુનો મોકલજો મારે,
 એવું તો કાંઈક કરજો રે !... નાથ ન તાગો
 આશ્રમમાં ને બહાર સઘળે ધર્મ પ્રવર્તે સાચો,
 એવું જરૂર કરજો ધર્મધર ! (જો) કુશળ અમારું વાંચો,
 ફરગરો ફરગરો કહીએ રે !... નાથ ન તાગો

—[*]—

વાત્સલ્યવેદન

[લેખક-શ્રી મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેશાઈ-વેદાંતભૂષણ]

અભ્યર્થનાના સૂર પહોંચ્યા સ્વરૂપસ્થ શ્રીનાથને,
 પારખું પેખવું પ્રભુએ દીન દેખી દાસને.....અભ્ય
 અભ્યર્થનાં જ્યાં માંડ પહોંચી મુદ્દલાલય યંત્રમાં,
 ત્યાં તો સમાચારો મળ્યા કે ચમકે ચમકી સર્વમાં;
 જાણ્યું ના કે એમ એકાએક શું થયું સર્વને.....અભ્ય

પક્ષકારો સહુ મદયા એકી રામે નિજ આશ્રમે,
 નિજ મંદિરે નિજ ચંરણ પક્કી સજળ નેત્રે સહુ તમે;
 એક દિનમાં સમાધાન કરી ગયા કરી સંપને અવ્યય ૦
 ઉત્થાન કીધું આપ મેળે સમાધિથી જાગીયા,
 સુણી રંકનો કરગર અને ઝડપટ શું કામે લાગીયા ।
 એવી કૃપા કરતા રહો દુઃખ દેખતાં આ દાસનાં અવ્યય ૦
 દુઃખ આશ્રમનું યથું પણ ધર્મનું દુઃખ હજી રહ્યું,
 એ પણ રળે હું ધર્મના ધણી ! એમ કહેવાનું રહ્યું,
 વિદ્યાસ બેઠો છે હવે કે ફિકર છે સહુ આપને અવ્યય ૦

— [*] —

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાન]

મનુષ્યથી ઊતરતી યોનિનાં પદ્ધતિ પ્રાણીઓ તો વાચાને અભાવે પોતાનાં
 મુખદુઃખ કે પોતાની જરૂરીયાતો જણાવી શકતાં નથી, ને પોતાનાં દુઃખો દૂર
 કરવાનો યોગ્ય પ્રયત્ન પણ કરી શકતાં નથી ક્રોધપતંગાદિની ને વૃક્ષાદિની
 સ્થિતિ તો તેમના કરતાં પણ ઘણી ઊતરતી છે. આ બધી રચનામાં ઈશ્વરનો
 હાંધેલો છે મનુષ્યે શ્રદ્ધાવડે ને શાસ્ત્રાનુકૂલ બુદ્ધિવડે તે સમજવા પ્રયત્ન
 કરવો જોઈએ તે મનુષ્ય તેવો પ્રયત્ન ન કરતાં સ્વાભાવિક ઈશ્વરી રચનામાં
 ભૂલો જુએ છે તે પરિણામે ભ્રમિત થઈ નારિતક વા નારિતકજેવો થાય છે,
 ને દુઃખી થાય છે.

જહુ ઊંડા વિચાર કરીએ તો ઈશ્વરી ન્યાયમાં-ઈશ્વરી વ્યવસ્થામાં-કૃપા
 રહેલી છે એમ સમજાય છે. મનુષ્ય અર્થે ઉપર કે હાથી ઉપર બેસે છે તે
 ઠીક છે, પણ જો ઘોડા કે હાથી મનુષ્યપર બેસે તો તેનું પરિણામ શું આવે ?
 મનુષ્ય ધરતીને ખુંદે છે તે ઠીક છે, પણ ધરતી મનુષ્યને ખુંદે તો તેનું પરિણામ
 શું થાય ?

મનુષ્ય હાલતાં ચાલતાં જાણુઅજાણુ જીવદિસા કરે છે, ખુન કરે છે, જો
 ખુનનો ખદસો ખુનથીજ લેવામાં આવે તો મનુષ્ય જીવી શકે ખરો ? ઈશ્વરની
 કૃપા તો વર્ષાજ રહી છે મનુષ્યે તે સમજવાનું બલ મેળવવું જોઈએ.

કર્મ જડ છે ચેતનરૂપ ઈશ્વરવિના જડ કર્મ પોતાનું ચોખ્ખું ફલ ઉપજાવી
 શકે નહિ. કર્મપ્રમાણે ફલ ઉપજાવવામાં ઈશ્વરનો ન્યાય ને ઈશ્વરીની કૃપા કારણરૂપ છે.

દેહને થાડું દેહને તેની પાસેથી ઝાઝું માગવું એ સંસારી સ્વાર્થી
 માણસોનો સ્વભાવ છે ઈશ્વરના નિષ્કામ ભક્તો તો અહંત્વમમત્વ મૂકીને
 આમ કહે છે.—

“ કહા દઉં ? કહા દીક્ષાઉં ? સખ કુછ હૈ તેરા ;

શિર કારકે પાઉં ધરું, તો બી તેરાકા તેરા ”

શ્રીઈશ્વર ભક્તને કે મુમુક્ષુને તેના પારમાર્થિક પુરુષપ્રયત્નને અંતે તેના

ત્રિવિધ તાપની અત્યંત નિવૃત્તિ કરી, તેને પરમાનંદની પ્રાપ્તિ કરાવે છે. ભક્તનો કે મુમુક્ષુનો ગમે તેટલો પ્રયત્ન હોય તોપણ તે ક્રમ ભક્ષની જીવન્મુક્તિની કે સર્વોભક્ષની પ્રાપ્તિની પાસે કાંઈ હિસાબમાં નથી એ તો સામાન્ય માણસ પણ સમજી શકે એવી વાત છે.

અહીં ઈશ્વરની પરમ ઉદારતા વા પરમ કૃપા પ્રત્યક્ષ જણાય તેમ છે. આત્મજ્ઞાનને પામેલા મહારાજા જનક ઈશ્વરસ્વરૂપ-બ્રહ્મસ્વરૂપ પાતાના શ્રીસદ્ગુરુ શ્રીયાજ્ઞવલ્ક્યમુનિને પાતાનો આખો વિદેહદેશ તથા પાતાસહિત પાતાના સમસ્ત કુટુંબને અને પાતાના વિદેહદેશના લોકોને તેઓશ્રીના દાસપણામાટે અપેણ કરીને પણ પાતે બ્રહ્મજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ કરાવવાના બદલામાં કાંઈ સેવા કરી શક્યા નથી એમ તેમણે માન્યું હતું એમ શ્રીબૃહદારણ્યકોપનિષદમાંની આખ્યાયિકાપરથી જણાય છે.

સર્વદુષ્ણની નિવૃત્તિની ને અનવધિ બ્રહ્માનંદની પ્રાપ્તિની સાથે કોઈ પણ વસ્તુને ન સરખાવી શકાય એ ઊઘાડી વાત છે.

જીવને તેનાં શુભાશુભકર્મોનુસાર અન્યજન્મની પ્રાપ્તિ થવામાટે મૃત્યુ છે. મરનાર મનુષ્યને વર્તમાનદેહમાં રહેવોથી લાભ છે કે તેને ભવિષ્યના દેહની પ્રાપ્તિમાં લાભ છે તે વાતને નહિ જાણનારાં તેનાં સંબંધીઓ સ્વાર્થને વા અજ્ઞાનને વશ થઈ તેને વર્તમાનદેહમાંજ રાખવાની દુરાશા સેવે છે એ થોડું નથી.

ધારો કે તે જીવ તેના પુણ્યવડે દેવ થવાનો હોય તો તેને શું મનુષ્ય દેહમાં રોકી રાખવો એ થોડું છે ? ને ઈશ્વર તે વાત સ્વીકારે પણ કેમ ? બદલાણુ જીવોએ તો એમજ માન્યું જોઈએ કે ઈશ્વર સઘળું અમારા મારે કરે છે, ને છે પણ તેમજ. ઈશ્વરનો નિમ્મણ પણ અનુગ્રહરૂપ હોય છે. (ચાલુ)

યોગસૂત્રો

[અનુવાકઃ—શ્રી. મહારાજાશિવસ્ય શોકુલદાસ દેગાધ-વેદાંતભૂષણ]

(અનુસંવાન ૫૪ ૯ થી)

યોગશ્ચિત્તવૃત્તિનિરોધઃ ॥ ૨ ॥

શુદ્ધેશીઃ—ચિત્તની વૃત્તિનો નિરોધ એ યોગ

પદ્મોદિનીઃ—વિષયયોગાશ્ચિત્તસ્ય યા પરિણતિઃ સા વૃત્તિઃ ।

વિષયનો યોગ થતા તેનો સંબંધ કરવા આદિનું ચિત્તનું જે પરિણામ થાય છે તે ચિત્તની વૃત્તિ કહેવાય છે.

તાસાં નિરોધઃ સ્વકારણે હય યોગ ।

ચિત્તની વૃત્તિઓનો નિરોધ એટલે તેમના કારણ ચિત્તમાં તેમનો લય થવો તેને આ યોગશાસ્ત્રમાં યોગ કહ્યો છે

ચિત્તસ્ય ક્ષિપ્તં મૂઢં વિક્ષિપ્તમેકાગ્રં નિરુદ્ધં ચેતિ પંચ ભૂમયઃ અવસ્થાઃ સન્તિ ।

ક્ષિપ્ત મૂઢ વિક્ષિપ્ત એકાગ્ર ને નિરુદ્ધ એમ ચિત્તની પાંચ ભૂમિઓ એટલે અવસ્થાઓ છે.

તાસુ નિરુદ્ધસ્વૈર્વ યોગશબ્દવાચ્યતા મુખ્યા ।

તે પાંચ અવસ્થાઓમાં ચિત્તની જે નિરુદ્ધ અવસ્થા છે તે નિરુદ્ધ અવસ્થા જ યોગની અવસ્થા મુખ્યપણે કહેવાયોગ્ય છે.

રજસ્તમોઽવૃત્તિનિરોધરૂપત્વાદેકાગ્રતા યા અપિ યોગશબ્દવાચ્યતા મવતિ ।
એકાગ્ર અવસ્થા પણ રાજસ તથા તામસ વૃત્તિઓના નિરોધરૂપ હોવાથી એકાગ્ર અવસ્થા પણ ગૌણપણે યોગની અવસ્થા કહેવાયોગ્ય થાય છે.

ભાષ્ય:—તસ્ય લક્ષણાભિચિત્તસ્યેદં સુષ્ઠં પ્રવૃત્તે ।

જે યોગના શાસ્ત્રોના ઉપદેશ કરવાનું પહેલાં સૂત્રમાં કહ્યું છે તે યોગના લક્ષણને કહેવાની મુશ્કેલી આ સૂત્ર પ્રવર્ત્યું છે.

યોગશ્ચિત્તવૃત્તિનિરોધઃ ।

યોગ એટલે ચિત્તની વૃત્તિનો નિરોધ.

સર્વશબ્દગ્રહણાત્ સંપ્રજ્ઞાતોઽપિ યોગ इत्याख्याયते ।

સૂત્રમાં સર્વશબ્દને નથી લીધો તેથી, એટલે સૂત્રમાં ચિત્તની સર્વે વૃત્તિઓના નિરોધને યોગ કહ્યો નથી પણ માત્ર ચિત્તની વૃત્તિના નિરોધને યોગ કહ્યો છે તેથી ચિત્તની રાજસ તથા તામસ વૃત્તિઓના નિરોધભૂત સંપ્રજ્ઞાત યોગને પણ સૂત્રમાં યોગ કહ્યો છે.

ચિત્તં हि प्रख्याप्रवृत्तिरित्यतिशीलत्वात्त्रિगुणम् ।

ચિત્ત પ્રકાશ પ્રવૃત્તિ ને સ્થિતિ (જડતા)ના શોનવાળું હોવાથી, તથા પ્રકાશ પ્રવૃત્તિ ને-સ્થિતિ ક્રમથી સત્ત્વ રાજસ ને તમસના પ્રધાન ધર્મો હોવાથી, ચિત્ત સત્ત્વ રાજસ ને તમસ એ ત્રણ દ્રવ્યોનું જ કાર્ય છે.

प्रत्ययारूपं हि चित्तसत्त्वं रजस्तमोभ्यां संसृष्टमैश्वર्यविषयप्रियं भवति ।

ચિત્ત મુખ્યપણે પ્રકાશરૂપ છે અને પ્રકાશ સત્ત્વદ્રવ્યનું શોભ છે તેથી ચિત્તને પણ સત્ત્વ જ કહેવામાં આવે છે. એ ચિત્તસત્ત્વ અથવા ચિત્તમાંનું મત્ત્વદ્રવ્ય જ્યારે રાજસ તથા તમસ દ્રવ્યનાં પણ સમર્પવાળું થાય છે ત્યારે તે ચિત્તને ઐશ્વર્યને વિષય પ્રિય થાય છે એટલે ઐશ્વર્ય એ ચિત્તની પ્રીતિનો વિષય થાય છે.

तदेव तमसानुविद्धमघमांशानाचैराग्यानैश्वर्योपगं भवति ।

એજ ચિત્ત જ્યારે તમોદ્રવ્યવડે વેધ પામે છે ત્યારે તે અધર્મ અજ્ઞાન અવેરાગ્ય ને અનૈશ્વર્યને વિષય કરનાર થાય છે એટલે અધર્મ અજ્ઞાન અવેરાગ્ય ને અનૈશ્વર્યને આકારે તેનાં પરિણામો થયા કરે છે.

तदेव प्रक्षोणमोहावरणं सर्वतः प्रद्योतमानमनुविद्धं रजोमात्रया धर्मज्ञान-
चैराग्यैश्वर્યોपगं भवति ।

એજ ચિત્ત મોહનું (તમસનું) આવરણ ક્ષીણ થતાં જ્યારે રજોદ્રવ્યને માત્રાવડે વેધ પામેલું થાય છે ત્યારે સર્વભાણીથી પ્રકાશવાળું થયેલું તે ધર્મ જ્ઞાન વેરાગ્ય ને ઐશ્વર્યમાં જનનાર થાય છે એટલે ધર્મ જ્ઞાન વેરાગ્ય ને ઐશ્વર્યને આકારે તેનાં પરિણામો થયા કરે છે.

तदेव रजोलेशमलापेतं स्वरूपप्रतिष्ठं सत्त्वगुणान्धतादयातिमात्रं धर्ममेष्ट-
द्व્યાનોપगं भवति ।

એજ ચિત્ત જ્યારે રજોદ્રવ્યની માત્રારૂપ મેલથી પણ સંકટ થાય છે ત્યારે તે પરિણામ નહિ પામતાં પોતાના સ્વરૂપમાંજ સ્થિર રહેનારું, ચિત્ત અને પુરુષની જુદાઈના એજ જ્ઞાનવાળું, અને ધર્મમેષ્ટસમાધિને પામેલું થાય છે.

૧. તત્ પરં પ્રસંખ્યાનમિત્યાચક્ષતે ધ્યાયિનઃ ।

ચિત્તની આ અવસ્થાને યોગીએ એક પ્રસંખ્યાનની એટલે એક સમાધિની અવસ્થા કહે છે.

૨. ચિત્તિશક્તિરપરિણામિન્યપ્રતિસંક્રમા દર્શિતવિષયા શુદ્ધા ચાનંતા ચ સત્ત્વ-
ગુણાત્મિકા ચૈવમત્તો વિપરીતા વિવેકલ્પાતિરિતિ ।

ચિત્તિશક્તિ (ચૈતન્ય) ચિત્તની પેઠે પરિણામ પામનારી નથી, યોતાના સ્વરૂપમાંથી ના સ્થાનમાંથી ચલિત થઇને ચિત્તમાં સક્રમણ કરનારી નથી, ચિત્તની સરૂપતાને પામી ચિત્તે દેખાડેલા વિષયોને દેખનારી થનારી નથી, સત્ત્વ રજસ તે તમસના મજાથી કેવળ રહિત એવી શુદ્ધ છે, અને ચિત્તના પરિમાણ જેવડી પરિમિત નથી પણ અપરિમિત અનંત છે; ન્યારે ચિત્ત અને જેની સમીપતામાંથી ચિત્ત ચેતનાવાળું થયેલું જણાય છે તે ચિત્તિશક્તિ, એ જે કેવળ ભુદાં છે એવા હિંદુ વિવેકજ્ઞાનની અવસ્થાવાળું પણ ચિત્ત, સત્ત્વદ્રવ્યના સ્વાભાવિક મળવુક્ત હોવાથી ચિત્તિશક્તિથી કેવળ વિપરીત છે.

૩. અતસ્તસ્યાં ચિરક્તં ચિત્તં તામપિ હ્યર્વાત્તિ નિરુણદ્ધિ ।

આમ હોવાથી તે વિવેકજ્ઞાનની અવસ્થામાં પણ વૈરાગ્યવાળું થયેલું ચિત્ત એ વિવેકજ્ઞાનનો પણ નિરોધ કરે છે.

૪. તદવસ્થં સંસ્કારોપગં ભવતિ સ નિર્વોજ સમાધિ ।

વિવેકજ્ઞાનના પણ નિરોધવાળી અવસ્થામાં પડેએડું ચિત્ત ન્યારે કેવળ સંસ્કારની અવસ્થાને એટલે સત્તામાત્ર હોવાની નિષ્ક્રિય અવસ્થાને પામે છે ત્યારે તે અવસ્થાના સમાધિને નિર્વોજ સમાધિ કહેવામાં આવે છે.

ચિત્તને વિષયાકાર પરિણામ પમાડનારો તથા તે માટે સમાધિમાંથી બ્યુત્થાન પમાડનારો ખીજમૂત દ્વાર સરકાર એ સમાધિની અવસ્થામાં રહેલો નહિ હોવાથી એ સમાધિને નિર્વોજ સમાધિ કહેવામાં આવે છે.

૫. ન તત્ર કિંચિત્ સંપ્રજાયત દૃશ્યસંપ્રજ્ઞાત ।

સપ્રજાતસમાધિમાં થનારી પરપ્રલક્ષવાળી પ્રજ્ઞા પણ આ નિર્વોજ સમાધિમાં ન થતી હોવાથી આ નિર્વોજ સમાધિને અસપ્રજાતસમાધિ પણ કહેવામાં આવે છે.

૬. દ્વિવિધ. સ યોગચ્છિન્નવૃત્તિનિરોધ રતિ ॥ ૨ ॥

ચિત્તની વૃત્તિના નિરોધરૂપ જે યોગ આ સૂત્રમાં કહ્યો છે તે એમ જે પ્રકારનો છે.

૭. અનુવાદઃ—જે યોગના સર્જનનું શાસ્ત્ર કહેવાની પહેલા સૂત્રમાં પ્રતિજ્ઞા કરેલી છે તે યોગનું પ્રથમ આ સૂત્રમાં સ્વરૂપ કહ્યું છે.

૮. ચિત્તની વૃત્તિના નિરોધને આ સૂત્રમાં યોગ કહ્યો છે.

૯. આ પ્રસિદ્ધ અંત કરણને જ અદિ ચિત્ત કહ્યું છે.

૧૦. સ્વભાવે જડ છતાં ચૈતન્યની ચેતનાવડે ચેતિત થયેલું જણાતું હોવાથી અંતઃકરણને ચિત્ત કહેવામાં આવે છે.

અંતઃકરણનું મૂળ ઉપાદાનકારણ પ્રકૃતિ, જે સર્વજ્ઞ જગતનું મૂળ ઉપાદાનકારણ હોવાથી સાધારણપણે પ્રકૃતિના નામથીજ કહેવાય છે, તે પ્રકૃતિ સ્વભાવે જડ છતાં ચૈતન્યની ચેતનાવડે નજી ચેતિત થઇને સર્વજ્ઞ જગતને ઉપજાવવાની પ્રકૃતિ કરતી થાય છે તેથી તે પ્રકૃતિ જ મૂળ તો ચિત્ત કહેવાયોગ્ય છે.

તથા ચિત્ત એવી પ્રકૃતિનું કાર્ય હોવાથી સંપૂર્ણ જગત્ પણ ચિત્ત કહેવાયોગ્ય છે. પણ હુંભાવ વા પુરુષભાવ જે ચૈતન્યની ચેતનનું મુખ્યપણું બાન કરાવનારો છે, તે હુંભાવ વા પુરુષભાવ અંતઃકરણમાંજ રખાઈને અભિગમ્ય થયો હોય, અંતઃકરણને જ મુખ્યપણું ચિત્ત કહેવામાં આવે છે

ભાષ્યદારભગવાન આ સૂત્રના ભાષ્યમાં કહે છે તથા સૂત્રકારભગવાન ચિત્તેતરમ્પ્રતિ-
સંક્રમાયા ૦ ॥ ચોં સૂં ૪,૨૨ ॥ એ સૂત્રમાં કહે છે તેમ ચિત્તિ ઝાટયે ચૈતન્ય પ્રકૃતિમાં પ્રવેશ કરીને પ્રકૃતિને ચેતનાવાળા કરે એમ બનવું તો ગણ્ય નથી

પણ તત્સન્નિધાનાદધિષ્ઠાતૃત્વં મણિયત્ ॥ સાંં સૂં ૧,૧૯ ॥ આ સૂત્રને સંખ્યશાસ્ત્ર એમ કહે છે કે લોકમણિ (સુગંધ) તેની સમીપતામાત્રથી જેમ લોકને એટલું કમળનારો થાય છે તેમ ચૈતન્ય પણ તેની સમીપતામાત્રથી પ્રાપ્તિને ચેતના આપનારું થાય છે એ રીતનું તેનું (ચૈતન્યનું) અધિષ્ઠાતાપણું છે

એવી સ્થિતિમાં પણ પ્રકૃતિમાં ચૈતન્યના ઉપલક્ષ્યક પુરુષપણનો આવિષ્કાર રાક્ય ન થાય અને અદિ તો આન કરણમાં પુરુષપણનો આવિષ્કાર પણ પ્રસક્ત થાય છે તેનું સમાધાન કહેતાં સંખ્યશાસ્ત્ર અન્તઃકરણસ્ય તદ્વૃજ્જલિતત્વાહોદયદધિષ્ઠાતૃત્વમ્ ॥ સાંં સૂં ૧,૨૧ ॥ એ સૂત્રથી એમ કહે છે કે અભિવેગે તપેતું લોક અમિતું ૧૫ ધારણ કરીને દાહ આદિ અગ્નિ કરી શકે એવા કાર્યો કરે છે તેમ ચૈતન્યને ઉગ્ગત્વતિત થયેલું અંતઃકરણ પુરુષભાવને ધારણ કરી ભોગ તથા કર્મ આદિ ચેતનને રાખ્ય એવા કાર્યો કરે છે તેથી લોકનું અધિષ્ઠાતા જેમ અગ્નિ છે એ રીતે અંતઃકરણનું અધિષ્ઠાતા (પુરુષ) ચૈતન્ય છે.

વાસ્તવિક સ્થિતિ આ હોવાથી પુરુષનું પુરુષપણું પણ ખરું નથી અને પુરુષમાં ભોગ તથા કર્મ આદિ પણ ખરાં નથી

તેથી પુરુષનાં ભોગ તથા કર્મ આદિ પુરુષને હાનિ ઉપજાવનારાં હોય તો નપણુ તેથી પુરુષે બાકુલ્ય ચતુ ધટતું નથી તથા તેની નિર્જિત માટેના કષ્ટ ઉપાસનીય યોગના કરવી ધટતી નથી

પણ અવિવેકને ક્ષીણે પુરુષને આ વાસ્તવિક સ્થિતિની જાણ હોતી નથી અને તેથી તેને તેનું પુરુષપણું ખરું જણાય છે તથા તેનાં ભોગ તથા કર્મ આદિ પણ તેને ખરાં જણાય છે અને ભોગ તથા કર્મ આદિ પુરુષને કુખરપ હાનિ ઉપજાવનારાં તથા બંધને આડુ દેખાવી રાખનારાં થાય છે.

એવી સ્થિતિમાં પછી પુરુષે તેમાંથી છટા ચતુ એ તેનાં પુરુષાર્થ (પ્રયત્નને સંપાદન કરવાનો સ્વાર્થ) થાય છે

એ પુરુષાર્થની સિદ્ધિને ઉપાય યોગ હોવાથી યોગનો ઉપદેશ કરતા આ સૂત્રમાં અંતઃકરણની વૃત્તિના નિરોધને યોગ કહ્યો છે

અંતઃકરણ એકજ પુરુષને કરણ નથી રચ કરણો બીજા શરીરની બહારના ભાગમાં રહેલાં છે તે જાણ કરણોની અપેક્ષાએ આત્મમાં રહેલું કરણ અંતઃકરણ કહેવાય છે

ખરી રીતે તો આંતરમાં રહેલું આંતઃકરણ જેમ પ્રલક્ષ્યને વિષય નથી તેમજ બહાર રહેલાં બાહ્યકરણો પણ કાષ્ઠ પ્રલક્ષ્યને વિષય નથી.

બહાર તેમનું જે કાર્ય દેખાય છે તે તે રચ્ય શરીરગત તેમનાં ગોત્રિકા એટલે રહેલાંજો દેખાય છે.

કરજો પોતે તો અતીન્દ્રિય એટલે ઈન્દ્રિયવડે પ્રસક્ત ન થાય એવાં હોય છે.

પુરુષ કર્મોના કર્તા તથા ભોગોના ભોક્તા મનાય છે તથા ઇંદ્ર પુરુષોમાં સર્વશ્રેષ્ઠ કર્તા તથા ભોક્તા મનાય છે; તેથી સામાન્યપણે પુરુષને ઇંદ્ર અને તેનાં કરજોને ઈન્દ્રિયો કહેવામાં આવે છે.

અંતઃકરણુ લલ્યાવિના બહારનાં કાર્ષ કરણુ સ્વર્ત્રપણે પોતાનું કાર્ય કરી શકે એમ નથી. બહારનાં કણે તો અંતઃકરણુનાં ઉપકરણો જેવાં છે.

અને મર્વ કરજોના સ્વામી ઈંદ્રમૂત પુરુષના ભગવાવિના અંતઃકરણુ પણ તેનું કાર્ય કરી શકે એમ નથી.

પુરુષ પોતે ચેતનના આવેશમાં પોતાને અંતઃકરણુથી જુદો માને છે, પણ વાસ્તવિક સ્થિતિમાં તે અંતઃકરણુથી જુદો ન હોવાથી સદૃશ સ્વભાવે તે અંતઃકરણુ સાથે ભળેલોજ રહે છે.

અને અંતઃકરણુ બહુધા બહારનાં કરજોદ્વારા ભોગ અને કર્મ આદિમાં આસક્ત રહેતું હોવાથી પુરુષ પણ બહુધા ભોગ અને કર્મ આદિનેજ પરાયણ રહે છે.

આમ હોવાથી પુરુષને અંતઃકરણુથી છૂટા પાડવો એ પુરુષના પુરુષાર્થની સિદ્ધિમાટે આવશ્યક છે. અંતઃકરણુમાં ચૈતન્યની ચેતના ઝીલવાનું તથા ટકાવી રાખવાનું સામર્થ્ય રહે સ્વાસ્થી પુરુષની અંતઃકરણુમાં અભિવ્યક્તિ થતી અટકે નહિ અને સ્વાસ્થી પુરુષ અંતઃકરણુથી છૂટા પડી શકે નહિ.

આટે અંતઃકરણુમાં ચૈતન્યની ચેતના ઝીલવાનું તથા ટકાવી રાખવાનું સામર્થ્ય બંધ પડે એમ કરવું આવશ્યક થાય છે.

અંતઃકરણુમાં ચૈતન્યની ચેતના ઝીલવાનું તથા ટકાવી રાખવાનું સામર્થ્ય બંધ પડે એવી અંતઃકરણુની અવસ્થા અંતઃકરણુની વૃત્તિનો નિરોધ કરવાથી થાય છે.

અંતઃકરણુ બહારના વિષયો સાથે સંબંધ કરવા બહારની ઈન્દ્રિયોદ્વારા બહાર સર્પણ કરે તથા અંતરના ભાવરૂપ વિષયો સાથે મગ્ન કરવા અંતરમાં સર્પણ કરે- તે અત્યેક સર્પણ અંતઃકરણુની વૃત્તિ કહેવાય છે.

વાંકીચૂકી ગતિને સર્પણ કહે છે.

ચિત્તવહા નાડીઓ વાંકીચૂકી હોવાના કારણે ચિત્તને ગતિ વાંકીચૂકી કરવી થાય છે તેથી ચિત્તની વૃત્તિને ચિત્તનું સર્પણ કહ્યું છે.

વિષયોનો સંબંધ કરવાના કામમાટે ચિત્ત તેના ગોલકમાંથી ગોલક છોડીને જતું રહેતું નથી પણ સૂર્ય ચંદ્ર મણિ તથા દીપક આદિ પ્રકાશવાળા પદાર્થોમાંથી જેમ પ્રકાશનાં કિરણો, ફૂટી દૂરસુધી જાય છે તેમ ચિત્તમાંથી તેનો વિરલ રૂપનો દ્રવ વા પ્રવાહી ઈન્દ્રિયોદ્વારા વિષયોનો સંબંધ કરી પાછો ચિત્તમાં સમાય છે, તે આ અત્યેક દ્રવ વા પ્રવાહ ચિત્તની વૃત્તિ કહેવાય છે.

ચિત્તની આવી જોડેલી વૃત્તિ પાછી વાળવી તે ચિત્તની વૃત્તિનો રોધ કરવો કહેવાય અને ચિત્તની આવી કાર્ષ વૃત્તિ ન જ જોડે એવી ચિત્તની સ્થિતિ કરવી વા વૃત્તિને જોડવાજ ન દેવી તે ચિત્તની વૃત્તિનો નિરોધ કરવો કહેવાય.

ચિત્તની વૃત્તિના વિરામનો વા અજાવનો અવલમ કરી તેને ટકાવી રાખવાનો અભ્યાસ કરતાં અભ્યાસના પરિપાકે ચિત્તની વૃત્તિનો નિરોધ સિદ્ધ થાય છે.

એવા અભ્યાસથી ચિત્તની વૃત્તિનો નિરોધ સિદ્ધ કરવાનું જોને સામર્થ્ય ન હોય તેણે પુરુષના ચૈતન્યસ્વરૂપમાં ચિત્તની એકાગ્રતા કરી સંપ્રજાત સમાધિવડે પ્રથમ પુરુષના ચૈતન્યસ્વરૂપનું પરપ્રત્યક્ષ સાધવું જોઈએ તથા પછી ચિત્તની વૃત્તિનો વિરામ વા અભાવ સુકર થતાં ચિત્તની વૃત્તિનો ધારેલો નિરોધ સિદ્ધ થાય છે.

એમ કરવાનું પણ જોને સામર્થ્ય ન હોય તેણે સંપ્રજાતયોગને સિદ્ધ કરવાના મુખ્ય સાધનભૂત સંયમને અભ્યાસવડે સિદ્ધ કરવો જોઈએ એકાગ્ર પ્રત્યક્ષમાં (અવર્ણ્યમાં) ધારણા ધ્યાન ને સમાધિ સાધવાથી સંયમ સિદ્ધ થાય છે સયમ સિદ્ધ થતાં સંપ્રજાત યોગવડે પુરુષના ચૈતન્યસ્વરૂપનું પરપ્રત્યક્ષ સુકર થતાં ક્રમથી પછી ચિત્તની વૃત્તિનો ધારેલો નિરોધ સિદ્ધ થાય છે.

સંપ્રજાતયોગ સિદ્ધ થતાં તરતજ પુરુષના ચૈતન્યસ્વરૂપની લક્ષણા જોને સુગમ ન થાય તેણે ક્રમથી બહારના પ્રત્યક્ષ પદાર્થો પછી અપ્રત્યક્ષ ઇન્દ્રિય આદિ પદાર્થો પછી પુરુષનું પુરુષરૂપ અને પછી પુરુષનું ચૈતન્યસ્વરૂપ એમ સંપ્રજાતયોગના ક્રમથી વિધયો કરતાં એને પુરુષના ચૈતન્યસ્વરૂપનું પરપ્રત્યક્ષ થતાં પછી ચિત્તની વૃત્તિનો ધારેલો નિરોધ સિદ્ધ થાય છે.

આ સર્વ પ્રયત્નોના મૂળમાં પ્રથમ શ્રદ્ધા (વિશ્વાસ), નિશ્ચય અને રશ્મિતિને પુરુષે સદા સતેજ રાખવાની આવશ્યકતા છે.

સમપ્રજાત સમાધિના પરપ્રત્યક્ષને સિદ્ધ કરનાર ચિત્ત એકાગ્ર હોવાય છે અને વૃત્તિના કેવળ વિરામવાળા વા અભાવવાળા નિરોધ સ્થિતિમાં રહેનારું ચિત્ત નિરુદ્ધ હોવાય છે.

ચિત્તની વૃત્તિનો યથાવત્ત નિરોધ થતાં પછી ક્રમે કરીને ચિત્તની એવી અવસ્થા થાય છે કે તે અવસ્થામાં પછી તેનું ચૈતન્યની ચેતનાને ઝીલવાનું તથા ટકાવી રાખવાનું સામર્થ્ય બધ પડતું જાય છે.

અંત કરણનું ચૈતન્યની ચેતનાને ઝીલવાનું તથા ટકાવી રાખવાનું સામર્થ્ય જેમ જેમ બધ પડતું જાય છે તેમ તેમ તેમાં પુરુષની અભિવ્યક્તિ ઓછી થતી જાય છે.

એ ક્રમ ચાલુ રહેતાં અંતિ પછી ચૈતન્યકરણનો ઉત્તરોત્તર તેના મૂળ કારણ પ્રકૃતિમાં લય થાય છે.

અને તેમ થતાં તેમાં પુરુષની અભિવ્યક્તિ થવી સદાને માટે બધ પડે છે.

પુરુષનું આ નિર્વાણ હોવાય છે.

પુરુષનું આ નિર્વાણ તેના દુઃખની તથા બધની સદાને માટે નિવૃત્તિ કરે છે

પુરુષનું આ નિર્વાણ પુરુષનો ખરો પુરુષાર્થ (પુરુષે પ્રયત્નવડે સિદ્ધ કરવા યોગ્ય સ્વાર્થ) છે.

પુરુષના આ પુરુષાર્થની સિદ્ધિમાટે પુરુષે યોગ સિદ્ધ કરવો આવશ્યક છે

આ સધવું સત્રકાર ભગવાન યોગ્ય યોગ્ય રચણે હોજ છે

આ સ્ત્રમાં તો પુરુષના પુરુષાર્થની સિદ્ધિમાટે પુરુષે જે યોગ સિદ્ધ કરવો જોઈએ છે તે યોગનું સ્વરૂપ હોતાં ચિત્તની વૃત્તિના નિરોધને યોગ કહ્યો છે.

॥ ૬૦ ॥
—જયનાથ—

શ્રીનાથજયન્તીમહોત્સવ

(૯૧મો પ્રાકટ્ય મહોત્સવ)

સંવત ૨૦૦૪ના આશ્વિન સુદિ ૪ પુષ્યવારે

શ્રીબીલખા-આનંદાશ્રમમાં પૂજ્યપાદ કૃપાસિંધુ સદ્ગુરુપરમાત્મા-શ્રીમનાથમહેશ્વરનો જન્મ-મહોત્સવ ઊજવાશે.

એકત્રિત સૌ ગુરુબધુઓ તે સમયે શ્રીદક્ષિણામૂર્તિમહેશ્વર સ્વરૂપ સદ્ગુરુભગવાનનું મહાપૂજન કરશે, તથા તેઓશ્રીના શ્રીમુખના સચદિત ઉપદેશનું શ્રવણ કરીને તેમજ તેઓશ્રીના ગુણગાન કરીને કાર્ધ અલોકિક આનંદ પ્રાપ્ત કરશે.

વળા એ વેળા કનક રાજના અસિદ્ધાન્તી પ્રસિદ્ધ શાસ્ત્રીજી બલવંતશર્મા દીક્ષિતના પુત્ર પદ્મિત ગિરિશચંદ્ર શર્મા દીક્ષિત, વેર્ગતાચાર્ય જેઓ ઇંગ્લેન્ડ ભાવામાં પણ કુચળતા ધરાવે છે, તેઓ આવવાના છે, તેમનાં ધાર્મિક બ્યાખ્યાનો થશે, જેનો લાભ પણ શ્રોતાઓને મળી શકશે.

શ્રીભગવાન શ્રીમદ્ભાગવતમા શ્રીમુખે કહે છે કે—

“આચાર્ય માં વિજ્ઞાનીયાત્” (જિજ્ઞાસુ, અભિવિદાનો ઉપદેશ કરનાર આચાર્યને હૃદય જાણે)

વળા તેઓશ્રી જણાવે છે કે—

“સર્વદેવમયોગુરુ” (સદ્ગુરુ સર્વ દેવમય છે.)

શ્રીમહેશ્વરાવતારરૂપ સદ્ગુરુપ્રભુનાં ચગચારવિદ જ્યાં દીર્ઘકાળ બિરાજ્યાં છે તે પવિત્રતા, શાંતિ, કૈવી ભાવના ને કાર્ધ અવનવો આનંદ અર્પનારી શ્રીઆનંદાશ્રમની પાવન ભૂમિમાં ઊજવાતા આ મહોત્સવનો લાભ લેવા-શુદ્ધઅવકારસિદ્ધિની તથા પરમાર્થપ્રાપ્તિની અમૃતમયી પ્રેરણાઓ પ્રાપ્ત કરવા-ગુરુબધુઓ આમમન કરશે એવી શુભાશા સેવવામાં આવે છે, અને તે માટે આગ્રહ કરવામા આવે છે.

બધુઓએ પોતાનો આવરનો દિવસ ને પોતે કઈ ગાડીમાં આવશે તે ભાદ્રપદ વદિ ૩૦ સુધીમાં જણાવવા વિનંતિ છે.

॥ ૬૦ ॥

—જયનાથ—

શ્રીઆનંદાશ્રમના વહીવટસંવંધે ચાલતા કેસોનું સમાધાન થયું.

શ્રીઆનંદાશ્રમ, નવાગામ, પોરબંધ બીલખા.

સંવત ૨૦૦૪ના ભાદ્રપદ સુદિ ૧ રવિવાર, તા. ૪-૯-૪૮

પૂજ્યપાદ કૃપાસિંધુ શ્રીમદ્ગુરુ પરમાત્માની કૃપાથી સમાધાન માટે બિનબિન પ્રકારે પ્રયત્ન ચર્ચ રહ્યો હતો. એ માટે કૃપાશ્રુવ ગુરુદેવની પ્રાર્થના પણ થતી હતી, ગુરુબધુઓ સમાધાન થયેલું જેવાને આતુર હતા. રાજપ્રેમનાળા શ્રીમાન જયંતીનાલ લાલજીભાઈ જોમનપુત્રા (સચીન અને કાલરાપદન-કાલાવડના માજી દિવાન) સમાધાનમાટે આશરે બે અઢી માસથી તનમનધનવડે બહુ પ્રયાસ કરતા હતા. પરિણામે કૃપાનાથની કૃપા બિતરી.

મુખર્ષીમાં શેડ દામોદરદાસભાઈની શ્રીમદ્ગણેશી શ્રી દયાલસિંહ લાલસિંહ ઠાકોર તેમને ધેર નર્ષ મળ્યા, અને શ્રીમીલખા-આનંદાશ્રમમાં આવવાનું નક્કી કર્યું. શ્રી. દયાલસિંહજીને શ્રી દામોદરદાસભાઈ સાથે મેળવવામાં શ્રી ગૌરીશંકર આધવજી જાતી તથા શ્રી હરજીવનભાઈ માસ્તરે પરિશ્રમ લીધો હતો.

નિશ્ચય કર્યાપ્રમાણે 'મુખર્ષી' શેડશ્રી દામોદરદાસ માધવજી, શ્રી દયાલસિંહ લાલસિંહ ઠાકોરને સાથે લઈને એરેન્ડેલેનમાં બાહરના સુદિ ૧ ચનિવારે નીકળ્યા તે કેશોદ-જૂનાગઢ થઈ શ્રી પોપટલાલ તારાચંદ વડીલ, શ્રી કરજીસિંહ લાલસિંહ ઠાકોર વગેરે મુકરચો સાથે શ્રીમીલખા-આનંદાશ્રમમાં આવ્યા રાગશેડીથી શ્રી જયનીલાલભાઈ જોગનપુત્ર તથા શ્રી. દામોદરદાસ શેડના પુત્ર સીતારામભાઈ પણ આવ્યા.

તેજદિવસે ચનિવારે રાત્રિએ સૌ બધુઓ પૃત્યપાદ પ્રભુશ્રીના નિગમદિરમાં સમાધાનમાટે એકત્ર થયા.

હાજર-આણુ દરેડીઓ:—

૧ શ્રી. માણેકલાલ નાનજી ચંદારાણી, ૨ શ્રી પોપટલાલ તારાચંદ વડીલ, ૩ શ્રી. જમશેદજી પેસ્તનજી જોગવાળા એમના વતી એમના મુખસારપત્ર સહિત શ્રી શેડ દામોદરદાસ માધવજી જેસંગભાઈ.

નીચેના મુકરચો પણ સમાધાનમાં મદદરૂપ થવામાટે હાજર હતા:—

૧ શ્રી કરજીસિંહ લાલસિંહ ઠાકોર, ૨ શ્રી દયાલસિંહ લાલસિંહ ઠાકોર, ૩ શ્રી જયનીલાલ લાલજીભાઈ જોગનપુત્ર. ૪ શ્રી. શ્રીલક્ષ્મણજી, ૫ શ્રી. અંબારાકર બાઈશંકર ત્રિવેદી પ્રપમ શ્રી. જમશેદજીભાઈનું ૩૧-૮-૪૮નું મુખસારપત્ર તથા શ્રી. હીરાલાલ હરગોવિંદ પંજાનું પત્ર વાંચવામાં આવ્યાં.

પછી શ્રીઆનંદાશ્રમના વહીવટપ્રમુખે ન્યાયશેડદારા જે ઉકાપોદ દેવધંજીથી થવાપામેલ છે તેનો નિકાલ લાવવાનો પ્રશ્ન હાથ ધરવામાં આવ્યો, હાજર રહેલ ઉપર્યુક્ત ત્રણ બધુઓએ— શ્રી. માણેકલાલભાઈએ, શ્રી પોપટલાલભાઈએ અને શ્રી જમશેદજીભાઈના મુખસાર શેડ શ્રી. દામોદરદાસભાઈએ પૃત્યપાદ કૃપાનાથના પાદુકાજીને વંદન તથા સ્પર્શ કરી સપથ લીધા કે રાગદેષ મૂકી ર્દઈને શ્રીનાથપ્રભુનું સાક્ષાત સામીપ્ય સમજી ચલતા અધ્યાઓનો હવે અંત લાવવો જોઈએ પશ્ચાત નિગમદિરના પવિત્ર સાત વાતાવરણમાં ખુલ્લા હૃદયની રમમય અર્ચાને અંતે સર્વાનુમતે નીચેપ્રમાણે કરાવેા થયા:—

૧ શ્રી. દામોદરદાસભાઈના અતિ આગ્રહ અનુમાર હાથના ત્રણ દરેડીઓએ (શ્રી. માણેકલાલભાઈ, શ્રી. પોપટલાલભાઈ અને શ્રી. જમશેદજીભાઈએ) આણુ રહેલું, તેમ કરતાં તેઓએ નીચેના ભૂતપૂર્વ પાંચ દરેડીઓને ચૂંટાયેલ જાહેર કર્યાં

૧ વેદાંતમુષણુ શ્રી. મહારાણીદાસ ગોકુળદાસ દેસાઈ ૨ શ્રી. લ. બક્ષપ્રકાશજી, ૩ શ્રી હીરાલાલ હરગોવિંદ પંજા, ૪ શ્રી અજિતરાય હરિદાસ પારેખ, ૫ શ્રી. આણુંલાલ ગોવિંદજી. લાખાણી. એમ આઠ દરેડીઓ થયા, પણ દરેડીમંડળ આઠને જાહેર દસ મળ્યોનું જનાવવાનું કરતાં શ્રી. કરજીસિંહજી લાલસિંહજી ઠાકોરને નવમા દરેડી તરીકે સૌએ ચૂંટ્યા. હાથમાં દરેડીતરીકે શેડ દામોદરદાસ માધવજીને ચૂંટવાની શ્રી. પોપટલાલભાઈ વડીલની દરખાસ્તને શ્રી. માણેકલાલ નાનજી ચંદારાણીએ હાર્દિક ટેકો આપ્યો બંને ભાઈઓએ શેડને તેઓની વિનંતિ સ્વીકારવા અતિ આગ્રહ કર્યો, પરંતુ શ્રી. શેડ પોતે કે પોતાના વારસો દરેડીમંડળમાં નહિ આવે એવા સપથ લીધેલા હોવાથી પોતાને માફ કરવા અતિ

આજીવન કરતાં તેઓશ્રીના સક્રિય સહકારનો લાભ નહિ મળે તે માટે દિલગીરી જાહેર કરી. શ્રી. દામોદરદાસભાઈની ઇચ્છાનુસાર શ્રી. મંગળદામ કેશવલાલ ભક્તને દશમા દરદી-તરીકે લેવાની શ્રી. પોપટલાલભાઈની દરખાસ્તને સર્વાનુમતે વધાવી લેવામાં આવી.

૩ કોર્ટમાં ચાલતી સામસામી દાવા અરજીઓ, દરખાસ્તો વગેરેને દરેક પક્ષે પાછી ખેંચી લેવી, ને તે મતલબે કોર્ટમાં તુરત ખબર આપવા.

૪ કોર્ટમાં જવાના પરિણામે જે ખર્ચ થયેલો આજીવનથી થયું હોય તે દરેક પક્ષે ભોગવવું, એટલે કે શેઠતરફથી થયેલું હોય તે શેઠે ભોગવવું, અને આશ્રમતરફથી થયેલું હોય તે ખર્ચ આશ્રમે ભોગવવું, આશ્રમતરફથી થયેલું તમામ ખર્ચ આશ્રમખાતે માંડવું, અને ચૂકવવું બાકી હોય તે ખર્ચ ચૂકાવી આપી, તમામ ખર્ચની વિગત બોર્ડની પહેલી મીટીંગમાં રજુ કરવી.

૫ થયેલી ગેરસમજુતમાટે ત્રણે લાઇઓએ શ્રીનાથપ્રભુની ક્ષમા માગી, તેમજ આશ્રમોની વ્યવસ્થાનું કાર્ય તથા નિર્ણિત કર્તવ્યો દરદીડને અનુસરીનેજ કરવામાં આવે એવી નવા મંડળે ખૂબ સાવધાનતા સેવવી એમ સ્વીકાર્યું.

૬ ઉપર્યુક્ત કચવોની નકલો ચૂંટાયેલ દરદીઓને તુરત મોકલવી, અને દરદીતરીકે સેવા કરવાની- તેઓશ્રીની સમતિ તુરત જાહેર કરવા તેઓને પત્રદ્વારા વિનંતિ કરવી, તેમ થયા બાદ તેવી જાહેરાત શ્રીઆનંદાશ્રમ માસિકમાં આપવી.

૭ નવા દરદીઓની પહેલી મીટીંગ શ્રીનાથજયંતી મહોત્સવ પ્રસંગે રાખવી, અને આ વખતે આ અતિ મહત્વના પ્રસંગે સૌ શુભઅધુઓ ખૂબ સારી સંખ્યામાં હાજરી આપે તેવી જાહેરાત માસિકદ્વારા તથા જરૂર લાગે તે અન્ય રીતે કરવી.

તે વખતે મીટીંગમાં બીજા કામે ઉપરાંત મેનેજિંગ દરદીઓ તથા મત્રીની નવી ચૂંટણી કરવી, આચાર્યસ્થાનમાટેની પસંદગીનો પ્રશ્ન વિચારવો, અને નાણાકીય બધા બકાત પ્રશ્નોનો નિર્ણય લાવવો.

૮ મુનમમાં મુમુક્ષુમંડળ તથા સત્સંગમંડળ એવાં જે નામથી જુદાં જુદાં મંડળો ચાલે છે તે સંયુક્ત કરવા.

૯ ત્રણ વર્ષે થયાં જે ગેરસમજુત-મનદુઃખ કે વૈમનસ્ય થયાં તેમાં આપણી શુદ્ધિ અને સૌ શુભઅધુઓના મંગલનો શુભ ઉદ્દેશ હશે તેમ સમજી કૃપાર્થવને પ્રાર્થના કરવી કે તેઓશ્રી સૌને સદશુદ્ધિ આપે, અને સનાતન વૈદિક માર્ગની પ્રણાલિકા આનંદાશ્રમમાં અવિરત ચાલુ રહે, શુભઅધુ સાધકો સારાપ્રમાણમાં આશ્રમનો લાભ લઈ કૃતકૃત થાય, તથા જગતી પ્રજામા શુભસંસ્કારનું સિયત પુસ્તકપ્રચારદ્વારા, ઉપદેશકોદ્વારા, તથા પાઠશાળા તેમજ

૧ પૂરા કોરમવાળા દરદીમંડળનો કરાવ થયાવિના કેવળ આ સમાધાન ઉપરથી માંડણી કે ચુકાદો કરવાનું કાંઈ કામ કરવામાં આવે તે દરદીડની આજ્ઞા પ્રમાણે થયેલું ગણાશે નહિ એવું મેં શ્રી. માણેકલાલભાઈને લખી જણાવ્યું છે તેની ખદી નોંધ મૂકું છું

લિ. મહારાણીદાસ

દરદીમંડળની રીતસરની મિટિંગના કરાવ પ્રમાણે એ સંબંધ કામ થશે એમ શ્રીમાન મહારાણીદાસભાઈને જણાવ્યું છે.

લિ. માણેકલાલ

શિષ્યવૃત્તિઓદ્ધારા વધારી ખીલખા-આનંદશ્રમ, હિંદનાં ચાર ધામોજેલું પંચમું ધામ અને તેની કૃપાનાથ શ્રી દક્ષિણમૂર્તિમહેશ્વરને પ્રાર્થના કરવી.

આતું ઉત્તમ સમાધાન થયું એ શ્રીમધાયપ્રભુની અમીદર્શિનું જ ફળ છે, એમ સમજી આશ્રમમાં હાજર હતા તે સૌ ગુરુબધુઓએ શ્રીનાથપ્રભુને હાર્દિક જ્યજ્ઞચક્ર કર્યો. આ સમાધાનમટે અંતરની સાચી લાગણીથી પૂર્વપ્રવળ કરનાર શ્રી. જ્યતીલાલભાઈ જોગનપુત્રાનો ધણો આભાર માનવામાં આવ્યો.

અરવરથ તબિયત હોવા છતાં શ્રી શેઠ દામોદરદાસભાઈએ મુંબઈથી બહોં આવવા શ્રમ લીધો તથા શ્રી દયાળસિદ્ધલાલભાઈએ શરીરની નબળાઈને ન ગણી મહેનત કરી તે માટે તેમનો ઉપકાર જાહેર કરવામાં આવ્યો.

ભાદરવા સુદિ ૩ સોમવારે સવારે પૂજ્યપાદ કૃપાસિધુ સદ્ગુરુ પરમાત્માતું મહાપૂજન થયું, અને શેઠ દામોદરદાસભાઈ શ્રી. પેપટલાલભાઈ તથા શ્રી માણેલાલભાઈએ સમાધાન થવામાટે પ્રભુશ્રીની કૃપા ગીતરી તે સખધે બહુ દીનલાલે તેઓશ્રીની સ્તુતિ કરી પુનઃ પુનઃ ધણો ધણો ઉપકાર માન્યો, ને પરસ્પર વારંવાર ઘૂમ માગી, પોતાનાં હૃદય સંત કયાં. હાજર રહેલા અન્ય બધુઓએ પણ કૃપાર્જુન નામનો બહુ બહુ અંત કરણથી આભાર માન્યો. સમાધાનનું કાર્ય કરાવવા માટે શ્રી જ્યંતીલાલ જોગનપુત્રાની આવશન ને પ્રવૃત્તિ માટે તેમજ તેમની કૃપાનાથપ્રતિની તદ્દામકિતમાટે તેમનાં જોડલાં વખાણુ કરીએ તેટલાં ઓછાં છે. ખરેખર ! શ્રીપ્રભુના પાર્વદ જેવું તેમણે શ્રમ કર્યું છે. મુંબઈથી શ્રી મગજદાસ જીવલાલ જાડગાંની શુભેચ્છા પ્રમાણે તેમણે માણેલી ગરમ શાક શ્રીપ્રભુને ધરાવી શ્રી. જ્યંતીલાલભાઈને પ્રસાદરૂપે આપવામાં આવી, અને એકદવ થયેલા સૌ બધુઓ શ્રીપ્રભુને જ્યજ્ઞચક્ર કરી વિસર્જન થયા.

ભાદરવા સુ ૨ રવિવારે શ્રી. જ્યંતીલાલભાઈ તરફથી અને જા સુ. ૩ સોમવારે શ્રી. શેઠ દામોદરદાસભાઈતરફથી કૃપાસાગર પ્રભુશ્રીની પાવન સેવામાં બોજન અર્પણ કરવામાં આવ્યો હતો, અને આશ્રમવાસીબધુઓને પ્રસાદ લેવાવવામાં આવ્યો હતો.

શ્રીપ્રભુનાથી ધરેલુ ગર્વ સુદરની પાર પડતાં ભાદરવા સુદિ ૩ ને સોમવારે શ્રી. દામોદરદાસભાઈ મુંબઈ જવા અને શ્રી જ્યંતીલાલભાઈ રાજકોટ જવા આનંદપૂર્વક રવાના થયા હતા; બંને ગૃહસ્થોએ શ્રી. જ્યંતીમહોત્સવમાં લાગ લેવા આવવાસાર બહુ લાવપૂર્વક પોતાનો વિચાર નિશ્ચિતપણે પ્રદર્શિત કર્યો છે.

શ્રી. જમશેદજીભાઈ પણ શ્રીજ્યંતીમહોત્સવનો લાલ લેવા તથા તે અમથે થનારી દૂરદ્રીમંડળની મીટીંગમાં હાજરી આપવા આવશે.

સમાધાનકાર્યમાં સાદાથ આપવામાટે જે ગુરુબધુઓનાં નામો ઉપર દર્શાવવામાં આવ્યાં છે તે ઉ રાત ખીલ ધણા ગુરુબધુઓએ સમાધાનમાટે શુભ લાગણી દર્શાવી છે તથા ઓઝાવધતો પ્રવળ પણ કર્યો છે તે સવે ગુરુબધુઓનો પણ અંત.કરણ પ્રેમપૂર્વક આભાર માને છે.

કૃપાસિધુ નાથ સર્વનું રત્નાણુ કરવા કૃપા કરો.

માણેલાલ નાનજી ચંદ્રારાણા

મેનેજિંગ મંત્રી

॥ ૐ ॥

શ્રીઆનંદાશ્રમ, નવાગામ, પા. બીલખામાં

દ્રુસ્તીમંદલની મિટિંગ (સમા)

આશ્વિન સુદિ ૪ છુધવારે બ્રજવવાના શ્રીનાથજયંતીમહોત્સવને લગતા દિવસોમાં થશે. તેમાં હાજરી આપવાને નીચે જણાવેલા મહાશય દ્રુસ્તીબંધુઓને વિનંતિ કરવામાં આવે છે:—

પ્ર. શ્રીલક્ષ્મણભટ્ટ—આનંદાશ્રમ, નવાગામ—બીલખા

શ્રીમાન મહારાણીદાસ ગોકુળદાસ દેશાઈ—ભાંગરોળ

„ પોપટલાલ તારાચંદ વકોલ—જૂનાગઢ

„ હીરાલાલ હરગોવિંદ પંજા—ભાવનગર

„ આણુદલાલ ગોવિંદજી લાખાણી—પોરબંદર

„ અનિતરાય હરિદાસ પારેખ—મુબઈ

„ જમશેદજી પેસ્તનજી ગોળવાળા—મુબઈ

„ મંગળદાસ દેશવલાલ લક્ત-મુબઈ

„ કરણસિંહ લાલસિંહ ઠાકોર—જૂનાગઢ

લાંબે સમયે આ મિટિંગ થાય છે એટલે તેમાં સર્વ બંધુઓની હાજરીની પૂરી આવશ્યકતા છે. મિટિંગ તુરંતમાં લરવાની આવશ્યકતા હોવાથી તેમજ શ્રીજયંતીમહોત્સવને લાગુ દ્રુસ્તીબંધુઓને મળી શકે તે માટે આ મિટિંગ ખાસ કરીને મહોત્સવસમયે રાખવાનું સમાધાન કરનાર બંધુઓએ દુરાચું છે.

આ મિટિંગમાં ધણાં ને બહુ અગત્યનાં કાર્યો કરવાનાં હોવાથી, અને વિશેષમાં શ્રીઆચાર્યસ્થાન દીર્ઘસમયથી ખાલી છે તે પૂરવાવિશે પૂરા વિચાર કરવાનો હોવાથી સર્વે દ્રુસ્તીબંધુઓને આ મિટિંગમાં હાજરી આપવાને, સમયસર હાજરી આપવાને, તથા જરૂરનાં સઘળાં કાર્યોની ચર્ચા પૂર્ણ થાય ત્યાંસુધી રોકાવાની સગવડ કરીને આવવાને વિનંતિ કરવામાં આવે છે.

મિટિંગમાં કરવાના કાર્યોની નોંધ (એજન્ડા) હવે પંજી મોકલવામાં આવશે.

માણેકલાલ નાનજી ચંદારાણા

મેનેજિંગ મંત્રી

૧ દ્રુસ્તીઓ નવા નીમવાના કામમાં ઉપસ્થિત સર્વે દ્રુસ્તીબંધુઓ સર્વાનુમતિથી કરાવ કરે એ અગત્યનું છે આ કામમાં શ્રી જમશેદજીભાઈવતી શ્રી. દામોદરદાસભાઈએ હાજરી આપી છે તે સમાધાન કરવા પૂરતી યોગ્ય ગણાય પણ નવા દ્રુસ્તીઓ મુકર કરવાના કામ માટે યોગ્ય ન ગણાય; કેમકે એ રીતે વતીના રૂપની હાજરીથી આલી શકે એવું દ્રુસ્તીઓમાં ફરમાવેલું નથી આ વસ્તુસ્થિતિ મેં શ્રી. માણેકલાલભાઈને લખી જણાવી છે, પણ શ્રી. જમશેદજીભાઈ પોતે જયંતી ઉત્સવઉપર આવવાના છે ત્યારે એ પ્રમાણેનો વિધિ કરી લેવાશે, તથા કાર્યવાહીમાં અડચણ રહેશે નહિ એટલી નોંધ મૂકે છું. લિ મહારાણીદાસ

ઉપરનું કથન બરાબર છે, એ બાબત મારા પણ જાણવામાં હોવાથી ને શ્રીમાન શેઠ દામોદરદાસભાઈએ પણ તે પ્રમાણે જણાવવાથી ત્રણ ચાલુ દ્રુસ્તીઓ શ્રી જમશેદજીભાઈ, શ્રી. પોપટલાલભાઈ ને શ્રી. માણેકલાલની સહીવાળા રીતસર કરાવ થવાની ગાઠવણ કરવામાં આવી છે.

લિ. માણેકલાલ

શ્રીજાનંદાશ્રમ-સમાચાર

[આવજ્ઞાસ]

શ્રીસદ્ગુરુમહાપૂજન—શ્રીમજેનિમિત્તે તથા શ્રીકૃષ્ણજન્માષ્ટમી નિમિત્તે સૌ આનંદાશ્રમ-વામીઓએ મળાને પૂ ગુરુદેવનું મહાપૂજન કર્યું હતું.

મુખ્યસેટ—૩૧ ૫૧-૦-૦ શ્રીમતી બેન સરસ્વતી રણુજીદાસ-મુંમર્ષ તેમના પતિના પુણ્યાર્થે ૩૧. ૧૫-૦-૦ શ્રી. પ્રાણજીવન ચિવશંકર-અમદાવાદ.

લઘુરુદ્ર ને રુદ્રાભિષેક—શ્રીમાનુ માણેકલાલ નાનજી ચત્રારાણા. (લઘુરુદ્ર) શ્રી નયુરામ લક્ષ્મીરામ પદ્માતરકથી તેમના સ્વ દાસ અવધરામ આલુદજીના આત્મકેશ્યાણ્યે લઘુરુદ્ર. શ્રી. ગોરધનદાસ હીરજી ચત્રારાણા-ટરોરો (રુદ્રાભિષેક)

જોજન—૩૧. ૬૬-૫-૦ શ્રી જ્યંતીનાલ લાલજીભાઈ જોમનપુત્રા-રાજકેટ. ૩૧. ૪૮-૫-૦ શ્રીમતી બેન મયાકુવર અમારામ-વળા. ૩૧. ૩૨-૧૪-૦ શ્રી. અંબારાંકર ભાઈચંકર ત્રિવેદી-જોરાવરનગર. ૩૧. ૪૦-૬-૬ શ્રી. ગોકુલદાસ પોપટલાલ રંગરજ તરકથી તેમના માતૃશ્રી સ્વ જોતીમાઈના આત્મકેશ્યાણ્યે જોજન-જમનગર.

યાળ—૩૧. ૧-૪-૦ ચિ. મહેય વજલાલ-દહાણુ ૩૧ ૧-૪-૦ શ્રી પ્રભાસંકર પુરુષોત્તમ-મજેવડી. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. અંબાલાલ તુલજીરામ-જયસર. ૩૧. ૧-૪-૦ લાલુજેન રામજી-મુંમર્ષ ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રીમતી મયાકુવર અમારામ-વળા. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી દલપતરામ પ્રભુરામ રાવળ-મીતડી ૩૧ ૧-૪-૦ ભાલુશંકર પ્રભુરામ રાવળ-મીતડી ૩૧ ૫-૦-૦ શ્રી. શિવસિંહજી પ્રતાપસિંહજી તેમના પિતાશ્રીના પુણ્યાર્થે યાળ તથા હીપકેના. ૩૧ ૧-૪-૦ મણિમેન-મીલખા ૩૧. ૧-૪-૦ સ્વ. પયુભાઈ દોલતસિંહજી-મીલખા. ૩૧ ૫-૦-૦ શ્રી. અન્નપૂર્ણા જ્યંતીલાલ ત્રિવેદી ૩૧ ૧-૪-૦ ય સ્વ જડાવજહેન-જોરાવરનગર. ૩૧ ૧-૪-૦ ટાકરશી ગોવિંદજી ચત્રારાણા-જૂનાગઢ. ૩૧ ૫-૪-૦ શ્રી. મૂળજી પ્રાગજી-કરાચી ૪ યાળ. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. અમૃતલાલ નગીનદામ-સુરત ૩૧. ૫-૦-૦ શ્રી. અપકલાલ મૂળશંકર-મોદરડા (૪ યાળ) ૩૧ ૧-૪-૦ શ્રી ઓધવજી ભીમજી-પેરખંદર. ૩૧ ૫-૦-૦ શ્રી કનકરાય ગૌરીશંકર-નીસાવદર (૪ યાળ) ૩૧. ૧-૦-૦ શ્રી મોરારજી ઓધવજી અદીપા-મીલખા. ૩૧. ૧-૪-૦ ધના ભગવાન-સેરીવા. ૩૧ ૧-૪-૦ શ્રીમતી જડીમેન-જોરાવરનગર. ૩૧. ૨-૪-૦ શ્રી. અંબારાંકર ભાઈચંકર ત્રિવેદી-જોરાવરનગર. ૩૧. ૫-૪-૦ શ્રી ટાકરશી ગોવિંદજી ચત્રારાણા-જૂનાગઢ (૪ યાળ). ૩૧. ૧-૪-૦ મણિમેન-મીલખા ૩૧ ૨-૮-૦ શ્રી. નયુરામ લક્ષ્મીરામ તરકથી શ્રી. અવધરામ આલુદજીના આત્મકેશ્યાણ્યે (યાળ બે). ૩૧. ૫-૦-૦ શ્રી ગોકુલદાસ પોપટલાલ રંગરજ-જમનગર ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રીમતી કરતુરમેન-મીલખા ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. ટાકરશી ગોવિંદજી-જૂનાગઢ. ૩૧. ૬-૪-૦ શ્રી. ગોરધનદાસ હીરજી ચત્રારાણા-ટરોરો આફ્રિકા (૫ યાળ) ૩૧ ૬-૪-૦ તેમના તરકથી નૈવેદ્ય ધરાવતા માટે. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. મૂળશંકર કાનજી વડીય-મીલખા

અર્પણદીપક—૩૧ ૦-૬-૦ શ્રી કરુણાશંકર ગૌરીશંકર-જમખેભાળીવા. ૩૧. ૧-૮-૦ મણિમેન-મીલખા હીપમાળા. ૩૧. ૦-૪-૦ શ્રી ઓધવજી ભીમજી-પેરખંદર. ૩૧. ૧-૬-૦ શ્રીમતી મણિમેન-મીલખા ૩૧. ૦-૬-૩ શ્રી. ગોકુલદાસ પોપટલાલ-જમનગર. ૩૧. ૧-૬-૦ શ્રી અમારાંકર ભાઈચંકર ત્રિવેદી-જોરાવરનગર હીપમાળા ૩૧. ૧-૪-૦ એક ભક્તજન નૈવેદ્ય ધરવામાટે હા. શ્રી અ. ભા. ત્રિ ૩૧. ૫-૬-૦ શ્રી ગોરધનદાસ હીરજી-ટરોરો આફ્રિકા.

પરચુરણ મેટ

[સંવત ૨૦૦૪ના શ્રાવણ સુદિ ૧ થી શરૂ]

૧-૦-૦ શ્રી. વ્રજલાલ વનમાળી-દહાણુ

૦-૪-૦ ,, હર્ષદ વ્રજલાલ-દહાણુ

૦-૧૧-૦ ,, જયંતીલાલભાઈ-રામકોટ

નેવેલ ધરવા

શ્રીઅમલવાદ-આનંદશ્રમમાં શ્રીગુરુપૂર્ણિમાના મહાપૂજનની મેટ:-

૧-૦-૦ શ્રી રવિશંકર મહારાંકર રાવળ

૨-૦-૦ ,, નિર્મળનકુમાર જ્ઞેધારામ ભટ્ટ

૦-૪-૦ શાસ્ત્રી જયશંકર મયારામ ભટ્ટ

૧-૦-૦ ભાઈ અમિનીકુમાર ભટ્ટ

૧-૦-૦ શ્રી. ચતુરભાઈ આશાભાઈ પટેલ

૧-૦-૦ જેન ડાહીએન ચતુરભાઈ પટેલ

૦-૮-૦ શ્રી. શાસ્ત્રી ચૂનીલાલ પાંડે

૧-૦-૦ જેન વિજયાએન જયેશ્વરામ ભટ્ટ

૦-૪-૦ ,, દયાગૌરી જયશંકર ભટ્ટ

૦-૪-૦ ,, નીલમએન ખેચરલાલ ભટ્ટ

૦-૪-૦ શ્રી અશ્વિનકુમાર જયશંકર ભટ્ટ

૦-૪-૦ ,, ખેચરલાલ તથા ગિરીશ

૦-૪-૦ ,, પ્રવીણકુમાર જગનલાલ

૦-૪-૦ જેન ચંદ્રિકા તથા અચ્ચાએન

૦-૪-૦ ,, વિમળાએન આણંદલાલ

૧-૦-૦ ગ. રવ. ચંપાએન ભાઈલાલ યાદવ

૦-૮-૦ ,, રેવાએન ભાઈલાલ ,,

૧-૪-૦ શ્રી પ્રાણભાઈ ધોરાજવાળા

૦-૪-૦ ,, આણંદલાલ મણિલાલ

૦-૮-૦ જેન બેગીએન વાસુદેવ ભટ્ટ

૧-૦-૦ ,, સરસ્વતીએન પુરુષોત્તમ ભટ્ટ

૦-૮-૦ શ્રી. નંદવરલાલ તથા પ્રજોધચંદ્ર

૦-૮-૦ ભાઈ ખટાઈ કરમશી અગાથી

૦-૪-૦ શ્રી. દેવજીભાઈ ગોરધન

૧૫-૪-૦ હા. શ્રી. જયશંકર શાસ્ત્રી

૦-૫-૦ શ્રી. દેવશંકર મોરારજી-દેવરાણા

૫-૦-૦ ,, બચુભાઈ-સંકેશ ધર-રોહિતર-ખીલખા

૧-૦-૦ સા. ઉજાએન દુર્ગાશંકર

૧-૦-૦ ,, અયુએન સુરેશ ભટ્ટ

૧-૦-૦ ,, જસુમતિ પ્રાણજીવન

૧-૦-૦ શ્રી. વિશ્વનાથ નાગરદાસ ભટ્ટ

૧-૦-૦ શ્રી. કાંતિલાલ દેશવલાલ ભટ્ટ

૧-૦-૦ ગં. રવ. સવિતાએન દુર્ગાશંકર ભટ્ટ

૦-૫-૦ જેન મયાકુવર અંબારામ-વળા

૦-૧૦-૦ શ્રી. હરિલાલ અંબારામ શંકર

૫-૦-૦ ,, દેવશંકર મોરારજી

શ્રીખીલખા-આનંદશ્રમમાં બજેવના મહા-પૂજનની મેટ:-

૧-૦-૦ શ્રી. અગ્નિરાયભાઈ પારેખ

૦-૮-૦ ,, વ્રજલાલ વનમાળી-દહાણુ

૧-૦-૦ ,, અમારાંકર ભાઈશંકર ત્રિવેદી

૦-૫-૦ ,, દેવશંકર મોરારજી

૦-૮-૦ ,, નથુરામભાઈ પંડ્યા

૧-૦-૦ ,, ટાકરશીભાઈ

૦-૮-૦ ,, નર્મદાશંકર પંચોળી

૧-૪-૦ ,, માણેકલાલ નાનજી ચંદરાણા

૦-૪-૦ ,, શાસ્ત્રી મર્ગનલાલ રામજી

૦-૨-૦ ,, અંબારામ નાનજી ત્રિવેદી

૧-૦-૦ ,, મોરારજી જગનલાલ

૦-૪-૦ ય. ભક્ષામકારજી

૦-૨-૦ શ્રી. કરશનદાસ હરજી

૧-૦-૦ જેન મણિએન-જોરાવરનગર

૦-૪-૦ ,, કસ્તુરએન-ખીલખા

૦-૮-૦ શ્રી ટાકરશી ગોવિંદજી

૦-૫-૦ ,, દેવશંકર મોરારજી

૧-૦-૦ દરબારશી હાથિઆવાળા

૦-૨-૦ ,, તેમના મહેમાન

૦-૧૦-૦ શ્રી. માણેકલાલ નાનજી ચંદરાણા

તરફથી લખુરુદના પૂજનપો તથા મેટના

મેંદરજી શ્રી. ચંપકલાલ મૂળશંકરને લાં

શ્રી. ગુરુપૂર્ણિમાની મેટના:-

૦-૧૨-૬ શ્રી. ચંપકલાલ મૂળશંકર

૦-૮-૦ ,, કરશનદાસ જુડાભાઈ

૦-૮-૦ ,, ગૌરીશંકર પ્રાણજીવન

૦-૪-૦ શુક્લજી મોહનલાલ પ્રાણજીવન

૦-૨-૦ શ્રી માસ્તર દેશવલાલ

૦-૪-૦ જેન મણિએન-ખીલખા

- ૧-૧૧-૦ મંદિરેથી ભેટ
૦-૪-૦ બેન મણિબેન-ખીલખા
૦-૨-૦ " અમુલાબેન-ખીલખા
૧-૪-૦ શ્રી. વૃગલાલ વનમાળી-દહાણ
૧-૪-૦ " લાલજી શ્રીચાભાઈ
૦-૩-૦-૬ " વૃગલાલ વનમાળી-દહાણ
૦-૮-૬ પરચૂરણ મંદિરેથી
૨-૦-૦ શ્રી. જોસરકર કૃષ્ણવજી-ભાણુવા
૩-૪-૦ " રવિચંદ્ર મહાસંકર-આણુવા
૬-૦-૦ શ્રીમતી વિ. ચાલકશ્રી દયાગજી-જૂનાગઢ
૦-૩-૩ પરચૂરણ મંદિરેથી
શ્રી એમલવાલ-આનંદાશ્રમમાં આવેલી ભેટ —
૨-૮-૦ " વાઈલાલ નાનાલાલ મલિકે
મામિકે થાળી
૦-૪-૦ શ્રી. નિલમગૌરી બેચરાલ
૦-૪-૦ શ્રી. ચતુરભાઈ આશાભાઈ પટેલ
૧-૦-૦ " રાકરસિક નારણસિક
૦-૧૧-૦ પરચૂરણ

૧૦-૧૧-૦ હા શ્રી. જયરાકે રાજેશી
ખીલીજી-આનંદાશ્રમતરફથી બાપાદી
પૃથ્વીમાના ભેટના—

- ૧-૪-૦ શ્રી હરજી કરશન
૦-૪-૦ માણાવદરના એક નાગર સાહણ
૦-૪-૦ શ્રી. રાધન કરશન
૦-૪-૦ " પરસોતમ રાધવ
૨-૧૪-૦ બાપાદી પૂનમની ભેટ
૧-૩-૩ પરચૂરણ

- ૬-૧-૩ હા શ્રી કુરજી કરશન
૦-૪-૦ એક ભક્તજન-અંધાળા
૨-૦-૦ શ્રી ગોપુતદામ પોપટલાલ-મનમનગર
૪૨-૦-૦ " ગોપુતદામ પોપટલાલના માતૃશ્રીના
કૃપાણુએ એક સાહણ-વિધવાને ૩
માસ મુધીના ભોજનના
૦-૪-૦ શ્રી. ટાકરચીભાઈ-જૂનાગઢ
૧-૦-૦ " પરસોતમદાસ નારણદાસ-સુતાવ
૦-૧૨-૦ " ગોરધનદાસ હીરજી-દરોરા જે
રૂઢાકિપેકના પૂજપો તથા ભેટના

૦-૦-૦ શ્રી જગનાદાસ હરખજી-મુળાઈ
તરફથી જોતીઈ ધાણુ નિમિત્તે
બળેવની ભેટ

૩-૩-૯ દરબારથી છલુવાળા તથા દરબારથી
દેવાવાળા તથા હાથિયાવાળાને સ્થાયી
દરનાર્યે આવતા ભેટ

શ્રીજી-માજીની મહાપૂજન ભેટના:—

- ૦-૮-૦ મુળજી-ખીલખા
૧-૦-૦ શ્રી. અગ્નિતમભાઈ
૦-૪-૦ " મતાપરામ જયરાકર
૧-૪-૦ " માણેલાલ નાનજી ચંદારાણા
૧-૦-૦ " અંબાચંકર હાઈચંકર ત્રિવેદી
૦-૪-૦ " યજ્ઞપ્રદાણજી
૦-૪-૦ રાજી અંબાચંકર નાનજી જોશી
૦-૮-૦ શ્રી. નંદુરામ લક્ષ્મીરામ પંજા
૦-૪-૦ પૂજારી દલપતરામજી
૦-૨-૦ શ્રી જેખાલાલ મનમલાલ
૦-૨-૦ " જગદીશ મનમલાલ
૦-૮-૦ " વૃગલાલ વનમાળી
૦-૫-૦ " દેવચંકર મોરારજી
૦-૨-૦ પરચૂરણ
૦-૨-૦ શ્રી. કરશનદાસ હરજી
૦-૨-૦ " હર્ષદ વૃગલાલ
૧-૦-૦ બેન મણિબેન-જોરાવનગર
૦-૨-૬ શ્રી. કરશનદાસ હરજી કુદુંજ
૨-૫-૦ " અં ના. જોશીનું કુદુંજ
૦-૨-૦ " ઉમિયાચંકર

- ૮-૪-૬
૧-૦-૦ શ્રી રવિચંકર મોહનલાલ રાજસીતાપુર
૧-૦-૦ શ્રી. નરભોરામ ઓધવજી
૦-૪-૦ બેન મણિબેન-ખીલખા
૧-૨-૦ પરચૂરણ મંદિરેથી
૧-૦-૦ માતૃશ્રી જનનાઈમા-અડખડ
૦-૪-૦ બેન મણિબેન-ખીલખા
(૬૩ આવતા નર્મકમા છપાડો)

શ્રીવીલ્લાજાનંદાશ્રમ સમાચાર

(શ્રીનાથવાર)

સાંપડા બીજને દિવસે, - શ્રીમાન મેટ્રો-
દામોદરદાસભાઈ, શ્રી. પોપટલાલભાઈ તથા
શ્રીકરણસિંહભાઈ (દ્રસીઓ), શ્રી. જયંતીલાલ-
ભાઈ (સચીનેના માણ દીવાન) શ્રી મનલાલભાઈ
દહાણીવાળા વગેરે અન્ય મુરબખુઓ સાથે સ્ત્રી-
અંબાશંકર ત્રિવેદી, તથા ધી અંબાશંકર નેશી
શ્રીનાથ ધાટ બાપુવાનો છે તે સ્થળ જોવામાટે
ગયા હતા. વળતા ઈતી સચના ચર્ચા હતી કે
બીડનજને પાસેના આરો ધણો નહીં છે,
હાંપણુ પોરુએક ધાટ બધાવવા કે જેથી નહીંવા
ધોવાની સંગવણતા થાય.

શ્રીનાથપોરુને બાધામ તવાથી શરૂ થઈ
પાડુ છે.

— [*] —

શ્રીઆનંદાશ્રમ, નવંગામ, પા. બીલખા- (સૌરાષ્ટ્ર)

તરફથી

પ્રગટ થતું માસિક પત્ર.

P. O. Bilkha

(Saurashtra India)

આનંદાશ્રમ

૫૨૮ શ્રી. શર્લસ રોડ, રાજકોટ સર્કલ
નં. ૨૪૪, વિદ્યુતભાઈ રોડ, કાંચિસેલન
સુબંધે

પુસ્તક અર્પણ

“મહાત્મા શ્રીમોહનદાસભાઈ-જીએ શ્રીમંતુ જીવન ને જીવનકાર્ય”

જો નામના પુસ્તકની ૮૦૦ પ્રતિ. આશ્રમનાથમ-નીલખામાં પૂજ્યપાદ શ્રીનાથની
સેવામાં જો પુસ્તકના લેખક શ્રી. કરણસિંહભાઈ તથા પ્રકાશક શ્રી. અદ્રસિંહભાઈ ને શ્રી.
ઉપેન્દ્રસિંહભાઈ તરફથી સંપૂર્ણ થયેલ છે. નોંધક્રિસ્ત ૦-૧-૦ છે.

“નવું પ્રકાશન”

૧ શ્રીનૈમિસિદ્ધર્થપ્રકાશ નવો આવૃત્તિ પકતમૂલ્ય રૂ. ૩-૩-૦

૨ શ્રીરામચંદ્રાધ્યાયી “ ” રૂ. ૧-૦-૦

પોસ્ટેજ ખર્ચ બલગ સંગળતું

મગવાનું ગ્રામ વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-બીલખા (સૌરાષ્ટ્ર)

— [*] —

વર્ષ ૧૭ મું

॥ ૐ ॥

ભાગ્ય

॥ યતો ધર્મસ્તતો જયઃ ॥

અંક ૪

સંવત્ ૨૦૦૪

આનંદાશ્રમ

વર્ષિક લવાગ્રમ

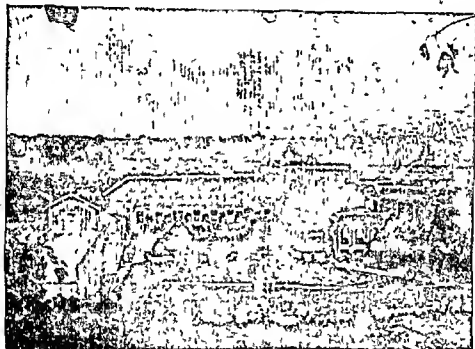
પોસ્ટલ સાથે

રૂ. ૧-૦-૦

પત્રેશમુદ્રિ

શિલિંગ ૨

॥ શ્રીનાથજયંતી અંક ॥

શ્રીઆનંદાશ્રમ-નવાગ્રમ-પા. બીલખાં

પ્રશાન્તેઃ પરિવાહોડ્યમ શ્રીમન્નાથમુલાશ્રમે ।

પ્રશાન્તવાહિતાદૃત્તેર્યસ્મિન્ મંજન્તિ યોગિનઃ ॥

સદ્ગુરુપરમાત્મા શ્રીમન્નાથભગવાન્તા આનંદાશ્રમમાં સર્વદા વહી રહેલો પ્રશાંતિનો આ પ્રવાહ, લેમાં થોળીઓ આશીષ રનાન કરે છે તે પ્રશાંત-વાહિતાદૃત્તિની પ્રશાંતિનો છે

અનુક્રમણિકા

અનુક્રમાંક	નિયમ	પૃષ્ઠાંક
૧	શ્રીમન્નાથભગવાનની એકાદશી જ્યેષ્ઠી પ્રસંગે પ્રાર્થના	૪૯
૨	શ્રીનાથવચનામૃત	૫૦
૩	મદ્યુરુપરમાત્મા શ્રીમન્નાથભગવાનની એકાદશી જન્મમર્થતી પ્રમગ્નુ સતવન તથા પ્રાર્થના	૫૧
૪	પૂન્યપાદ આચાર્યપ્રવચન-શ્રીમન્નાથ સદ્યુરુઅગસ્તિ	૫૨
૫	વાચવા જેવું	૫૪
૬	શ્રીગતિકીપૂણિમા-પિપરીપૂણિમા મહાપૂજન	૫૫
૭	જરૂરી વિનંતિ.	૫૫
૮	શ્રીનાથધાટ	૫૫
૯	શ્રીળીલખા આનંદાશ્રમમા ચાલતા શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ સંસ્કૃત વિદ્યાલયમાં અધ્યયન કરી ગયેલા વિદ્યાર્થીઓનું પત્રક	૫૬
૧૦	શ્રીનાથધાટ સ્મારક દ્વિમા નીચે પ્રમાણે ગકો આવે છે	૬૪
૧૧	શ્રીનાથજ્યેષ્ઠીમહોત્સવ મહાપૂજન	૬૪
૧૨	પરચુરણ બેટ	

—[*]—

સ્વેદજનક અવસાન

ધોરાજીનિવાસી ડૉક્ટર લક્ષ્મીશંકર લાવજી વ્યાસ જેઓ પૂન્યપાદ કૃપાનાથના વયોવૃદ્ધ શિષ્ય હતા, અને કૃપાનાથમૃતિ બહુજી ભક્તિભાવવાળા હતા, ઉપરાંત ભાગવત અને વેદાંતાદિ પુસ્તકોના પણ ખાસ અભ્યાસી હતા તેમના અવમાનથી આનંદાશ્રમવાસીઓને જેદ થાય એ સ્વાભાવિક છે તેમના આત્માને પરમશાંતિ મળે એજ શ્રીપ્રભુચંદ્રમાં પ્રાર્થના છે ।

કૃતિયાણાવાળા શ્રી જેઠાભાઈ રંગરાગ સ્વદ્ભટ્ટ-મુર્મુ—પણ કૃપાનાથના પરમ ભક્ત હતા, તેઓ પણ વૃદ્ધયે અવમાન પામ્યા છે તેથી સૌ શુરુમધુઓને શોક થાય એ સ્વાભાવિક છે તેમના આત્માને પરમશાંતિ મળે એવી પ્રભુચંદ્રમાં પ્રાર્થના છે ।

—[*]—

જરૂરી

સૂના—લેખસંબંધી અને માસિક સંબંધી સર્વ પત્રવ્યવહાર શ્રી વ્યવસ્થાપક આનંદાશ્રમ, નવાગામ-પોસ્ટ ળીલખા (સૌરાષ્ટ્ર) એ શિરનામે કરવો.

તંત્રી અને પ્રકાશક શ્રી મદારાખીલસ ગોમુળદાસ દેમાઈ, વેદાંતમૂલ્ય-ભાંગરોળ-સૌરાષ્ટ્ર

મુદ્રસ્થાન શ્રી ભગવતમિડલ પ્રેસિંગ લીધો એન્ડ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ
માનિક પારેખ કેવળચંદ્ર દાનજીવાઈ-ગોંડલ

શ્રીદક્ષિણાનૂર્તિ નાથસદ્ગુરવે નમઃ ॥

આનંદં વ્રજ્યણો વિદ્વાન્ ન વિમેતિ કુતશ્ચન ।

અર્થઃ-આનંદસ્વરૂપ બ્રહ્મને બળુનાર ઠાઘથી પણ બાય પામતો નથી.

તૈત્તિરીય-ઉપનિષત્

॥ શ્રીનાથજયંતી અંક ॥

વર્ષ ૧૭ મું] શ્રીનાથજયંતી અંક સાદ્રપઃ સંવત્ ૨૦૦૪ [અંક ૪ થો

શ્રીમદ્નાથભગવાન્ની એકાણુંમી જયંતી પ્રસંગે પ્રાર્થના

નાથ અમારા પ્રજ્ઞામ આજ સ્વીકારજો રે,
ચિતિ પ્રકટાવજો રે ચિતિ પ્રકટાવજો રે૦ ૧૬
નાથજયંતી એકાણુંમી, યોગજ્ઞાનની એકજ ભૂમિ,
પૂજન વેદવિધિનું આ સ્વીકારજો રે. ... ચિતિ પ્રકટાવજો રે૦ ૧
સામગ્રી સાધું ના લેજો, યથાગતિ એ છે એ લેજો,
યથાભિસિત પણ એ છે, એ મન સાવજો રે. ... ચિતિ પ્રકટાવજો રે૦ ૨
સાવ અમારો પણ ના લેજો, સાવશુન્ય અમ અંતર છે લે;
શરણાગતનું પરિત્રાણ, પરભાવજો રે. ... ચિતિ પ્રકટાવજો રે૦ ૩
નરતણુ ધારી સંકટ સાંજ્યું, બોધવૃષ્ટિનું વહન વહાવ્યું;
અમ માટે, તો નાથ ન હવે વિચારજો રે. ... ચિતિ પ્રકટાવજો રે૦ ૪
સિદ્ધલોકમાં હે સિદ્ધેશ્વર! અમે નકાર્યો માયાનો દર,
માયાને વશ મૂક્યા, એ સંભારજો રે. ... ચિતિ પ્રકટાવજો રે૦ ૫

અમ માટે પોતે પણ આવ્યા, અમને માયાથી મૂકાવ્યા;
 (પણ) પાછા છોડી ચાલ્યા, તો સંભાળજો કે. ... ચિત્તિ પ્રકટાવજો કે ૬
 બ્રહ્મલોકમાં જે રેળાયાં, બ્રહ્મામૃત તે અમને પાયાં;
 પણ પછવાડે રાખ્યાં, તો સંભાળજો કે. ... ચિત્તિ પ્રકટાવજો કે ૭
 યોગચંદ્ર અમકે તપસોડે, અમકે અમ ચિત્તે આ લોકે;
 અમકાર એવો કરી, આ વિસારજો કે. ... ચિત્તિ પ્રકટાવજો કે ૮
 જનલોકે નૈઋત્ય નિહાળ્યું, આ લોકે અમ પાસ પળાવ્યું;
 પણ પછવાડે હગમગતું, સ્થિર સ્થાપજો કે. ... ચિત્તિ પ્રકટાવજો કે ૯
 ધર્મતણી રક્ષા કરવાને, તત્ત્વજ્ઞાન વહેતું કરવાને;
 ટરદ્ર બનાવ્યું પ્રીતિ, પણ બળ આપજો કે. ... ચિત્તિ પ્રકટાવજો કે ૧૦
 રાષ્ટ્રવિષે સત્તાધારીઓ, પશ્ચિમની ધારે સરણી;
 તે સામે ટકવાને પણ, બળ આપજો કે. ... ચિત્તિ પ્રકટાવજો કે ૧૧
 અમ ચિત્તે ચિત્તિચંદ્ર અમકેતો, રહે નિરંતર એ હગમગતો;
 અવશ્ય એવું કરીને, દર્શન આપજો કે. ... ચિત્તિ પ્રકટાવજો કે ૧૨

—[*]—

ત્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાન્]

જતન્યામિતયંતો માં ૪૦ શ્લોકમાં દશાપ્રમાણે ઈશ્વરની સાથે નિત્ય
 અભિયુક્ત થયેલા જતેના યોગક્ષેમનું વદન તેમની લાવનાતુસાર શ્રીઈશ્વર કરે
 છે, એમ થવામાં સર્વશક્તિમાન ઈશ્વરની સાથે તેમના હૃદયના અભિયુક્તપણા-
 રૂપ (૬૬ લોગણરૂપ) પુણ્યજ કારણરૂપ છે.

પ્રારબ્ધ ને વર્તમાનજન્મની શુભભાવનારૂપ તથા શુભકર્મરૂપ પુરુષાર્થ
 એ બંનેમાં જે બલવાન હોય તેનો વિજય થાય છે

જો પ્રતિબંધક પ્રારબ્ધકર્મ વધારે બલવાન હોય તો વર્તમાનજન્મમાં શુભ-
 ભાવનારૂપ ને શુભકર્મરૂપ પુરુષાર્થનું હનિત પરિણામ આવતું નથી.

વ્યવહારમાં ક્ષુભા પ્રસંગો આવે તથી જો મનુષ્યને સંસારમાં વૈરાગ્યની
 પ્રાપ્તિ થાય તો તેને ક્ષુભા પ્રસંગો બહુ ઉપકારક થાય છે.

શાસ્ત્રનાં ને મહાપુરુષોનાં વચનોને શ્રદ્ધાપૂર્વક વિચારવાથી ને તેને અનુ-
 સરવાથી પરિણામે જીવને સાચી શાંતિ ને સાચું સુખ પ્રાપ્ત થાય છે.

આપ-કાળે ધૈર્ય રાખવું એ સમજીવું કર્તવ્ય છે અધૈર્યથી લાભ નથી પણ
 હાનિજ છે.

(આહુ)

સદ્ગુરુપરમાત્મા શ્રીમન્નાથભગવાન્નાની એકાળુંમી જન્મજર્વતી પ્રસંગનું સ્તવન તથા પ્રાર્થના

[લેખક:-શ્રી. મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દશાઈ-વેદાંતભૂષણ]

જય શ્રીમન્નાથ મહેદેવ !

સદ્ગુરુ પરમાત્મા શ્રીમન્નાથ ભગવાન્ના સ્વરૂપાધિધાનમાં આપ ભગવાન્તી અજિતશક્તિની આજ એકાણુંમી જયતી છે. તે મગલપ્રસંગે હે ભગવન્ ! અમે આપ ભગવાન્નાં શિષ્યો આપ ભગવાન્નું વેદવિધિથી પૂજન નમન આદિ કરીએ છીએ, તેનો અપ્રસન્ન રણા છતાં સાક્ષાત્વત્ સ્વીકાર કરી હે કરુણાનિધાન ! અમારાપ્રતિ અમૃતમયી દહિતો પ્રપાત કરી અમને ભાગ્યશાળી કરવા કૃપા કરશે.

હે અલૌકિક સ્વરૂપવાળા ભગવન્ ! આપ ભગવાન્નાં જન્મ તથા કર્મ દિવ્ય હોય છે, તેની ઘટના મનુષ્યની અદ્યક્ષુદિતો વિવેક ચર્ચ શકતી નથી, છતાં તે ઘટનાને પોતાની શુદ્ધિમાં જિતારી ચક્રનાર મનુષ્યનાં જન્મ તથા કર્મનો નિસર્ગે માટે અંત આવે છે અને હે કરુણાનિધાન ! એ માટે તો આપ ભગવાન્ના કોઈ સ્વાર્થવિના જન્મ ધારણ કરવાના અને કર્મ કરવાના સંકટ જેવા પ્રસંગને આપ ભગવાન્ પોતાથી અગીકાર કરવાની કૃપા કરે છે.

સદ્ગુરુપરમાત્મા શ્રીમન્નાથભગવાન્ના સ્વરૂપાધિધાનમાં આપ ભગવાન્નું પ્રારબ્ધ પશુ અલૌકિક પ્રકારનું હોવાથી ધણી અશુદ્ધ જનોની શુદ્ધિમાં કૌતુહલ પેદા કરનાર ધર્મ છે અને પ્રાકૃતન સંસ્કારવડે પ્રશુદ્ધ મતિવાળાં સત્જનોને પરમવિક્રમના ધામમૂલ ધર્મ છે એ પ્રસન્ન છે.

આપ ભગવાને, હે સર્વમય ! આપ ભગવાન્નું જીવન સર્વ જનતામાટે દોષરોગ રાખેલું છતાં આપ ભગવાન્ના પ્રદક્ષ દર્શનનો સાબ મેળવવામાં પણ મોટો ભાગ અસમર્થ રહેલો જણાય છે તો પછી આપ ભગવાન્ના સત્સમાગમનો હાથ મેળવવામાં તો અતિ અદ્ય શૃંગ્યા ભાગ્યશાળી ચર્ચ છે એમા આદ્યર્થસરણું નથી અને આપના સ્વરૂપભાવ-પર્યવતેનો સાબ મેળવવાથી તો અત્યંત અદ્યસંખ્ય મનુષ્યો ભાગ્યવાન્ થયાં હોય એમો કોઈ આશ્ચર્ય નથી

આપ ભગવાને કાંઈ પણ સ્વાર્થવિના જનતાને તત્ત્વચાન અને સ્વધર્મનો બોધ આપી કૃતકૃતતાના માર્ગપર ચડાવેલ છે એ જનતાપર આપનો મોટો અનુગ્રહ છે.

જે મહાશય સત્જનોના પ્રાકૃતન સંસ્કારો પણ બળ્ય હતા, તેઓ તો આપ ભગવાન્ના એ બોધનો આશ્રય કરી કૃતાર્યતાના અર્વાધિને પામવા પર્વતના ભામ્યને વરી ચોલાં છે અને અન્ય સત્જનો એ પંથપર પ્રવળ્ય કરતાં ઘણું ચૂક્યાં છે, જે મદપ્રારબ્ધવાન્ સત્જનોને આપ ભગવાન્તો સાક્ષાત્ સમાગમ થયા છતાં કૃતાર્યતા દહિગોચર થયેલી નથી તેઓ પણ કોગલો કૃતાર્ય ચર્ચ રહેશે એમાં જરાપે સંઘપ નથી.

પણ જે મદભાગ્યવાળાં સત્જનોને આપ ભગવાન્તો સક્ષાત્ સમાગમ થવનો હાથ મળ્યો નથી તેમને વર્તમાન સમાયમાં ધર્મમાર્ગપર રિચર રહેવું અત્યંત દુષ્કર્ય બન્યું છે.

રાષ્ટ્રમાં સત્તાધારીઓ પશિમતી સદ્ગુરોને અનુમરીને રાષ્ટ્રમાં પણ સમાજ બ્યવહારનું તનું ધડતર કરે છે. તે તેમનું નહુ ધડતર પ્રાચીન પરંપરાવડે જિતરી આવેલા અને અત્યંત કલ્યાણકર નીવરેલા દાસોપદિષ્ટ ધણી પ્રજાસિદ્ધાઓને પ્રાપ્ત હિતકિમ કરનાર છે.

એમ તોવાથી મતા વિતાના સંબંધોનાં મન દીધા થવા પામ્યા છે

પણ હે સર્વત અને સર્વશક્ત સર્વેશ્વર ! એમના મદલાઅસામુ નદિ જેતા ધર્મના સરસણના એકજ હેતુથી આપ ભગવાન્ ઘટતે સમયે ઘટતું કંશેા એવી આશામાં દિનિર્ગમન કરે છે. તેમના પર દયા કરી આપ દયામય ઘટતે સમયે અવશ્ય ઘટતું કંશેા એમ અને માનીએ છીએ

વર્તમાનના આણુ વિદ્ય સમક્ષમાં હે નાથ ! આપ ભગવાનને અમારા વ્યવહાર-પ્રકરણનીજ ચિંતા વ્યક્ત કરતા ગ્રહેવાનું અને છે એ અમારા મદલાઅનું અવલોભન કરતાં અમને ધણી શરમ લાગે છે, પણ હે દયામય ! હે પરમાત્મન ! આપ ભગવાન્ અમારા આત્મા હોઈને અને આત્મારૂપે આપ ભગવાન્ અમારાથી કેવળ અલિપ્ત હોવાથી અને અમારી શરમના ભારથી મુક્ત રહીએ છીએ.

જય નાથ !

જય જય

—[*]—

॥ ૐ ॥

॥ પૂજ્યપાદ આચાર્યપવર-શ્રીમન્નાથસદ્ગુરુપ્રશસ્તિ ॥

॥ શ્રીમાનંદાધમ-ચીલછા (હાલ નવાગમ) ॥

—[*]—

ૐ શ્રીનૈષ્ઠિકબ્રહ્મચર્યાશ્રમસ્ય । પદ્મચાન્યપ્રમાણપારાવારવાસીણ । યમાચારંગ-યોગસિદ્ધયોગીશ્વરઃ । નિશ્ચિન્નનિગમાનમસારહૃદય । તપચર્યાચરણ । સાર્વવ્રત્યપ્રતિ પાદક । સર્વધર્મોત્કૃષ્ટસનાતનૈવૈદિકમાર્ગપ્રવર્તક । ત્રિનિયતાપહરયોગમાર્ગોદ્ધારકઃ । યેદાંતાજવિકાસક । શ્રોતસ્માર્તકર્મજીર્ણોદ્ધારક । નવધામસ્તિપોષક । મત્તજન-મવમીતિમંજક* । જ્ઞાનમોહસિદ્ધિદાયક । બ્રહ્મવિદ્વરિષ્ઠ । શ્રીગંતયાંમિપ્રમુરુપ । આચાર્યશિરોમણિ । પૂજ્યપાદહૃપાસ્તિપુસદ્ગુરુપરમાત્મા । શ્રીદક્ષિણામૂર્તિમહેશ્વર-સ્વરૂપઃ । શ્રીમન્નાથમગવાન । વિજયતે વિજયતે વિજયતે ॥ જય હૃપાસિધો । દીનબંધો । જય ॥ મુક્તવત્સલ । જય ॥

નોંધ — વિક્રમસંવત્ ૧૯૫૬નું આતુર્માસ પૂજ્યપાદ સદ્ગુરુદેવે શ્રીમાન્ લક્ષ્મીનાથ (કાળિદાસ)^૧ કરમચદ ગાધીના આશ્રયથી રાજકોટમાં તેમને ધેગ ન્યું હતુ સવત્ ૧૯૫૬ની ગુરુપૂર્ણિમાનો (આપાદી પૂર્ણિમાનો) મહોત્સવ ત્યા રાજકોટમાં ઉજવાયેનો આતુર્માસમાં નિયતિતિ ચાલતા વ્યાખ્યાન અચ્છુનો લાભ રાજકોટના સંબંધોએ લીધેનો આતુર્માસ પૂર થતા સ ૧૯૫૭ની ત્રિપુરી પૂર્ણિમાનો (શક્તિકી પૂર્ણિમાનો) મહોત્સવ પણ રાજકોટમાં શ્રી લક્ષ્મીદાસભાઈને ઘેર પૂજ્યપાદશ્રીના નિવાસસ્થાનમાં ઉજવાયો હતો શ્રીમાન્ લાલસિદ્ધલાઈ વડોને બાંહેધરી આપીને તે મેં કૃતિચણેથી આપીને એ મહોત્સવમાં બીજા જિત્તાસુઓ સાથે પૂજ્યપાદશ્રીના મહાપૂજન

૧ વર્તમાન વિશ્વપ્રસિદ્ધ ગાંધીય મહાપુરુષ ગાધીજી મોદેનદામ કરમચદના મોટા ભાણ, અને પોરબરના માણ દિવાન શ્રીમાન્ કરમચદભાઈના પુત્ર

આદિનો લાભ લીધેલો તથા કાર્તિકીપૂર્ણિમાપર પોરબંદરથી ભક્તચારી રામજીભાઈ^૧ પ્રભુશ્રીની સેવામાં ધરવાખાટે રૂપાની છડી, ને ચંબર લઈ આવેલા,^૨ ને પ્રભુસેવામાં ધરવામાં આગ્યાં. એ છડી લીધી, ને શ્રીમાન્ લાલસિંહભાઈએ ચામર (ચમર) લીધું શ્રીગુરુદેવથી થોડી વારમાં પ્રચરિતનાં થોડાં સંસ્કૃત વાક્યો ગોઠવાઈ ગયાં. સાણુદવાળા પરમ શુભકૃત સદ્ગત શ્રીમાન્ પીતામહેશ્વરભાઈ, શ્રીપ્રભુજી સાણુદમાં પધારેલા તે વેળા પ્રચરિત-બોલેલા તેનાં કેટલાંક વચનો અરધાપરધાં રમરજીમાં આવતાં તેનો એ ગોઠવણીમા ઉપયોગ થયેલો એવું યાદ આવે છે. આ સેવકને છડી ધારણ કરી, પ્રચરિત બોલીને શ્રીપ્રભુનો મહિમા ગાવાનો ભારે ઉત્સાહ એ વેળા પ્રકટેલો. તે પ્રમાણે યતા મહાપૂજનના મંડપમાંથી શ્રીગુરુપદમાત્માના આચાર્યતરીકેના તિર્યક્તી, ગર્જના પુનઃ પુનઃ યતા લાગી જોના પ્રતિધ્વનિથી (પડવાથી) બહારનું આગ્રસ પશુ ગાંજી ઉઠી, શ્રીગુરુભક્તોને એથી બહુ પ્રસન્નતા ઉપજી થી. લાલસિંહભાઈ હસતે વહેને ચમર ઢોળી રહ્યા હતા. આ દાસાનુદાસના હૃદયમાં પશુ આનંદના ઝોલ જીલ્યા હતા. એ સમયે બોલાયેલી પ્રચરિતમાં પાછળથી સુધારોલધારો કરવામાં આવ્યો હતો.

આચાર્યપદના પ્રસિદ્ધ ચિક્કનરીકે શ્રીગુરુપૂર્ણિમાએ ને શ્રીત્રિપુરીપૂર્ણિમાએ પૂજ્યપાદ કૃપાનાથના મહાપૂજનવેળા એ પ્રમાણે છડીચામર ધરાવવામાં આવતા સંવત ૧૯૬૩માં " સુમુશુભતિ ચીર્જંતર્યામીના આદેશો " પ્રસિદ્ધ કરવાખાટે પૂજ્યપાદ પ્રભુશ્રીએ આપવા કૃપા કરી તેથી પ્રકટેલા અપૂર્વ આનંદના ઉજાગામાં લખાયેલા " સંવોચન "માં પૂજ્યપાદ શુરહેવલી પ્રચરિત ઉપરની પ્રચરિતને મળતી હૃદયના આનંદોદ્ગારરૂપે મૂકવામાં આવી છે.

પ્રત્યેક આવાદી ને કાર્તિકીપૂર્ણિમાના મહોત્સવમયે નિશ્ચિતપણે તથા બહુધા શ્રીમૃણ્મજ-માજીની, શ્રીમહાશિવરાત્રિ આદિ પવેનિ (તહેવારોને) દિવસે યતા પૂજ્યપાદ શુરહેવલી મહાપૂજનસમયે આ સેવકને છડી ધારણ કરી, પ્રચરિત બોલવાનો અખડ લાભ અતોષિપર્યંત મળેલો છે. પૂજ્યપાદશ્રીના પ્રવાસમાં પશુ કોઈકોઈવાર કપડવજ આદિ રથજે તેવો લાભ પ્રાપ્ત થયો હતો.

મારા સુ મિત્ર સદ્ગત શુભકૃતચર્ય શ્રીમાન્ લાલસિંહભાઈએ પશુ પોતાના જીવન-પર્યંત પ્રભુશ્રીને ચમર ધરાવવાનો લાભ લીધેલો તેઓ બહુ પ્રતિવાળા છતાં પશુ પ્રત્યેક મહોત્સવમયે શ્રીસદ્ગુરુચરણમાં આવતા, ને પ્રભુશ્રીને ચમર ઢોળતા. અમારા વંશવારસોને પશુ આ પરમપવિત્ર-પરમપાવનકરી સેવાનો લાભ મળે એવી શુભાશા અમે બનેએ સેવેલી, અને તે પ્રમાણે શ્રીમાન્ લાલસિંહભાઈના પછી તેમના સુપુત્રો મહોત્સવસમયે પ્રભુશ્રીને ચમર ઢોળવાનો લાભ લે છે.

સંવત ૨૦૦૩ના આષાઢ

સુદિ ૭ શુક્રવાર

સ્થળ: ખાવરહાડિસ, લાવનગર

લિં

માણેકલાલ નાનજી ચંદારાણા

(માનિક્યવર્મા)

૧ બહુધા મારવાડમણીના સાચોત્રા લાલજી, તેઓ પોરબંદરમાં એક નાગર ગૃહસ્થને આં પ્રથમ રહેલા હતા. એમના નામની એક કોટડી શ્રીખીલખા-આનંદપ્રમમાં છે

૨ આ બંને વસ્તુઓ શ્રીમાન્ લક્ષ્મીદાસભાઈએ તેવાર કસાયેલી હોવી જોઈએ.

તા. ક્ર:—પૂજ્યપાદ સદ્ગુરુદેવે પોતાશ્રીશ્રી ઓપત્રકલ્પમંજરી નામક પુસ્તકમાં ૫, ૩૭મે દર્શાવેલ લેખને અનુસરીને નવીન પ્રચલિત ગોઠવી છે તે આ નીચે આપી છે, જે વિશેષ આદરણીય છે.—

નવીન પ્રચલિત

ૐ ધીનૈષ્ટિકવ્રહ્મચર્યાશ્રમસ્ય: । પદ્મવાન્યપ્રમાણપાસચારપારોળ: । યમનિય-
માસનપ્રાણાયામપ્રત્યાહારધારણાધ્યાનસમાધ્યષ્ટાંગયોગપારગ: । તપશ્ચક્રવર્તી । પદ્-
દર્શનસ્થાપનાચાર્ય: । સકલપદાર્યપ્રકાશક: । વ્યાખ્યાનસિંહાસનાધીશ્વર: । સકલ-
નિગમાગમસારહૃદય: । સાંત્યત્રયપ્રતિગાદક: । વૈદિકમાર્ગપ્રવર્તક: । સર્વતૈત્ત્રસ્વર્તક: ।
ભૂમંડલાચાર્ય: । ચાતુર્વર્ણ્યશિક્ષક: । નાસ્તિકત્વૈત્ત્વવાંતકદંડગ્રાનમાર્તણ્ડ: । યોધાજ્ઞ-
પ્રમાકર: । પરમધામનિવાસી । સચ્ચિદાનંદસ્વરૂપ: । મહારાજાધિરાજ: । પરમકાર્ણિક: ।
શ્રીદક્ષિણામૂર્તિમહેશ્વરસ્વરૂપ: । પૂજ્યપાદકૃપાસિંધુસદ્ગુરુપરમાત્મા । શ્રીમન્નાથ
ભગવાન્* વિજયતે, વિજયતે, વિજયતે । જય કૃપાસિંધો, દીનબંધો જય,
ભક્તવત્સલ જય ॥

ઉપરની નવીન શ્રીસદ્ગુરુવર્ધ-આચાર્યપ્રચલિત સંવત્ ૨૦૦૩ના કાર્તિકીપૂર્ણિમાના
મહાપૂજનમહોત્સવસમયે વર્તમાનપ્રચલિત સાથે બોલવામાં આવી હતી, ને ગઈ
આપાદી પૂર્ણિમાના-શ્રીગુરુપૂર્ણિમાના-મહાપૂજનમહોત્સવસમયે શરીરની અશક્તિના કારણે
હું શ્રીશ્રીલખ્યાનાનંદાશ્રમમાં ગઈ શક્યો નહિ, તેથી ચિ. કેશવલાલે છઠી ધારણ
કરીને એ નવી પ્રચલિતપ્રમાણે શ્રીગુરુમહિમા ગાયો હતો-શ્રીસદ્ગુરુદેવનો વિશ્વધ્વનિ
કર્તો હતો.

સંવત્ ૨૦૦૩ના આષાઢ વદિ ૧૦
રવિવાર સ્થળ:-પાવરહાઉસ,
ભાવનગર

માણિક્યવર્મા

—[*]—

વાંચવા જેલું

અમદાવાદ—ગુર્જરાનસાહિત્યસંસ્થાતરફથી પ્રકટ થયેલી ઈ. સ. ૧૯૪૫-૪૬ની
કાર્યવહીમાં કૃપાનાથના જીવનસંબંધની પુસ્તિકાઓની સમાલોચના કરવામાં આવી છે તે ખાસ
વાંચવાજોઈ છે.

અમદાવાદ—અદેશ કાપાલયતરફથી “સત્સંદેશ” નામનું ધાર્મિક માસિક પ્રકટ
થાય છે તેના પ્રથમ વિશેષાકમાં કૃપાનાથના જીવનસંબંધી લેખ પ્રકટ થયેલો છે તે પણ
ખાસ વાંચવાજોઈ છે.

—(—)—

શ્રીકાર્તિકીપૂર્ણિમા-ત્રિપુરીપૂર્ણિમા મહાપૂજન

(સ્થળ: શ્રીઆનંદાશ્રમ-નવાગામ પા. બીલખા.)

આવતી કાર્તિકી-શ્રીત્રિપુરીપૂર્ણિમાનો મહાપૂજન મહોત્સવ આ વેળા કાર્તિક સુદ ૧૫ મંગળવાર સં. ૨૦૦૫ તા ૧૬-૧૧-૪૮ના દિવસે થશે.

(આ વખતે આ એકજ દિવસનો મહોત્સવ રહેશે.)

કાર્તિકસુદિ ૧૫ મંગળવારનું સમયપત્રક

સવારના ૫ ઉત્થાન-ઉઠવું

૫ થી ૫ા મુખશુદ્ધિ.

૫ થી ૬ પ્રાતઃસ્મરણસ્તોત્રા-સમૂહ પ્રાર્થના આદિ

૬ થી ૮ પ્રાતઃસંધ્યાદિ નિલક્રમ.

૮ થી ૯મ મહાપૂજન તૈયારી.

૯મ થી ૧૨મ શ્રીસદ્ગુરુમહાપૂજન,

શ્રીહિપદેશગ્રંથાવલિના - ૧૧૪મા અંકનું તથા

શ્રીમનાયસુબોધમાળાનું વાચન, ને શ્રીદક્ષિણા-

મૂર્તિ નાયમદિરમાં વંદન.

૧૨મ થી ૫મ માધ્યાહ્ન સ્નાન, સંધ્યા, ભોજન,

વિશ્રાંતિ ને પરસ્પર સંસર્ગ.

માંગના

૫ થી ૭ વ્યાખ્યાન ને શ્રીહિપદેશગ્રંથાવલિ

તથા શ્રીનાયસુબોધમાળાનું

વાચન,

૭ થી ૧૦ ગીતાપાઠ, આરતી, સાંપસંધ્યાદિ

નિલક્રમ, ભજન ધૂન,

નોંધ:—આ મહોત્સવમાં આવનારાં બંધુબહેનોએ પોતાના આગમનના સમાચાર કાર્તિકસુદિ ૧૨ મુખીમાં શ્રી વ્યવસ્થાપકને લખી જણાવવા જોઈએ.

—[*]—

જરૂરી વિનંતિ

આવતી સં ૨૦૦૫ની કાર્તિકી પૂનેમના મહાપૂજનનો લાભ લેવામાટે શ્રીઆનંદાશ્રમ-નવાગામ (પા. બીલખા)માં આવવાની ઇચ્છા રાખનારા ગુરુબંધુઓ તથા બહેનોને ખાસ કરીને વિનંતિ:—

નામદાર સૌરાષ્ટ્ર સરકાર તરફથી ૫૦થી ઉપરાંત ગ્રંથોએ જમાવવા ઉપર પ્રતિબંધ મૂકવામાં આવ્યો છે તેથી મહાપૂજનમાં લાગ લેવા આવનાર બંધુઓ તથા બહેનોમાટે બહુધા ફલાહાર (ફરાળ)ની વ્યવસ્થા રહેશે અમના ભોજનની વ્યવસ્થા નહિ બની શકે એમ લાચારીથી જણાવવું પડે છે.

કાર્તિકસુદિ ૧૫ મંગળવાર તા. ૧૬-૧૧-૪૮ના બપોરપછી ઉત્સવ પૂર્ણ મનાશે.

શ્રીનાથઘાટ

આશ્વિન સુદિ ૬ ના દિવસે શ્રીમાન્ મંગળદાસ કેશવલાલ ભટ્ટ તથા શ્રીમાન્ મીનાચહે-વાર્ષ (પારસી ગૃહસ્થ) સાથે શ્રી. અખાસકર લાઈશકર ત્રિવેદી શ્રીનાથઘાટનું સાલતું કામ જોવા માટે ગયા હતા. શ્રી. મીનાચહેવાર્ષએ એવી સચ્ચતા કરી કે ભલે વધારે ખર્ચ થાય, પણ પુણ્ય જળ કુંડમાં આવે ત્યાં સુધી હાલુ જોદાણુ દરવું જોઈએ.

શ્રીનાથઘાટનું કાર્ય થોડા દિવસમાં પૂર્ણ થશે. કુંડનું વિશેષ ખોદાણુકામ કામના અભાવે હમણાં બંધ રહેશે.

—[*]—

શ્રીધીલક્ષ્મી આનંદાશ્રમમાં ચાલતા શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ સંસ્કૃત

અનુક્રમ	વિદ્યાર્થીનું નામ	કેવા ધ્યાનથી ?	ક્યાંના રહીશ ?	કઈ પરીક્ષા પાસ કરી ?
૧	હિમતલાલ હરિપ્રસાદ	ઉદ્દીપ્ય ધ્યાનથી	નાપજ	પરીક્ષા આપી નથી
૨	લાધારામ લખ્યાશંકર	ઉનેવાળ ધ્યા.	કોડીનાર	"
૩	હરદત રેવાશંકર	ઉદ્દીપ્ય ધ્યા.	મોરાણા	કલકત્તા ન્યા. પ્રથમા તથા મધ્યમા વેદાંત પ્રથમાનઅન્યા. પ્રથમા
૪	જયશંકર મયારામ	શ્રીગોડ ધ્યા.	મેદરડા	કલકત્તા બ્યા. પ્રથમા
૫	મંગળજી ઉદવજી	"	દાનાણા	પરીક્ષા આપી નથી
૬	પ્રેમજી ભલવજી	ઉદ્દીપ્ય ધ્યા.	બગમરા	કલકત્તા ટાબ્ય તથા બ્યા. પ્રથમા
૭	પ્રભાશંકર નાનજી	"	વડિયા	કલકત્તા સાહિત્ય તથા બ્યા. પ્રથમા
૮	દયારામ પ્રાણજીવન	"	મેદરડા	પરીક્ષા આપી નથી
૯	માધવજી પ્રાણશંકર	"	ક્યારિયા	"
૧૦	શંકરલાલ દેવશંકર	"	રાજપર	કલકત્તા બ્યા. પ્રથમા
૧૧	પ્રભાશંકર લાલજી	"	વાસાવડ	કલકત્તા વેદપ્રથમા
૧૨	લગવનજી રણુડોડ	પ્રશ્નોરા ધ્યા.	બીલખા	પરીક્ષા આપી નથી
૧૩	લક્ષ્મીશંકર રેવાશંકર	સારસ્વત ધ્યા.	"	"
૧૪	કેશવલાલ કથ્યાણજી	"	કુતિયાણા	"

વિદ્યાલયમાં અધ્યયન કરી ગયેલા વિદ્યાર્થીઓનું પત્રક

બીજી શા અભ્યાસ કર્યો ?	વર્તમાનમાં કયા રહી શો ધવો કરે છે ?	કવી સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરી ?
ભાગવતાદિ પુરાણ-કર્મકાણ્ડના અથો તથા પંચદશી, વિચાર-સાગર અને પૂજ્યપાદશ્રીના અથો	સોજીત્રામાં આચાર્યપદે ઉપદેશક તરીકે કામ કરે છે	નૈહિકે ષ્ઠાધ્યયારી રહી સારી સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરી છે.
ભાગવતાદિ પુરાણ જ્યોતિષ, કર્મ-કાણ્ડના તથા પૂજ્યપાદશ્રીના અથો	અમરેલીમાં રહી-વડોદરા સ્ટેટ તરફથી ઉપદેશક તથા અંગ્રેજી સ્કૂલમાં સરકૃત વિભાગના શિક્ષક	ઉત્તમ સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરી છે
સાહિત્યઅથો તથા પૂજ્યપાદશ્રીના અથો	મોજીદામાં ઉપદેશક તરીકે કામ કરે છે.	ઉત્તમ સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરી છે.
કર્મકાણ્ડ તથા પુરાણ અને જ્યોતિષ	અમદાવાદમાં ઉપદેશક તરીકે કામ કરે છે.	"
શ્રીમદ્ભાગવત તથા કર્મકાણ્ડ આદિ	વિશ્વમગલના તંત્રી તરીકે કામ કરે છે	"
ભાગવત, જ્યોતિષ તથા કર્મ-કાણ્ડના અથો	બજમરામાં પુરાણરૂતિ તથા યજ્ઞમાનરૂતિ કરે છે	"
"	વડીઆમાં પુરાણરૂતિ તથા વડીઆ સ્ટેટ સં. પાઠશાળાના અધ્યાપક, જ્યોતિષરૂતિ	"
કર્મકાણ્ડ, જ્યોતિષ	રાજકોટમાં રહી જ્યોતિષનું કામ તથા કર્મકાણ્ડરૂતિ	"
પંચદશીઆદિ વેદાન્ત અથો તથા પૂજ્યપાદશ્રીના અથો, ઉમેજી અભ્યાસ મેદિક સુધીનો	કાગમમાં દિવાન સાહેબના શિરસ્તેદાર.	"
સંહિતા તથા કર્મકાણ્ડના અથો	વઢવાણમાં કર્મકાણ્ડરૂતિ કરે છે.	"
કર્મકાણ્ડ તથા સામાન્ય જ્યોતિષ	વાંસાવડમાં વૈદકનું કામ કરે છે.	"
સંહિતા, સામાન્ય વ્યાકરણ તથા કર્મકાણ્ડ	ઉનામાં વૈદુ કરે છે	"
ભાગવત, કર્મકાણ્ડ વગેરે	બીલખામાં યજ્ઞમાનરૂતિ તથા ગુજરાતી સ્કૂલમાં શિક્ષક	મધ્યમ સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરી છે.
સામાન્ય વ્યાકરણ, જ્યોતિષ તથા કર્મકાણ્ડ	કુતિયાણામાં યજ્ઞમાનરૂતિ કરે છે.	"

અનુક્રમ	વિદ્યાર્થીનું નામ	કેવા બાદાણુ ?	કયાના રહેણ ?	કઈ પરીક્ષા પાસ કરી ?
૧૫	પુરુષોત્તમ લક્ષ્મીરામ	રાજ્યશુરુ બા.	રાજકોટ	કલકત્તા બા. તથા કાબ. પ્રથમા
૧૬	દિનકરરાય સોમેશ્વર	શ્રીગોડ બા.	વડિયા	પરીક્ષા બાપી નથી
૧૭	ફલશકર લક્ષ્મીચંકર	ઉદીચ્ય બા.	મોટા બાંકડિયા	" "
૧૮	જ્યેષ્ઠાલાલ રામકૃષ્ણ	"	હળવદ	કલકત્તા બા. પ્રથમા
૧૯	મોહનલાલ ગંગારામ	ત્રવાડી મેવાડા બાદાણુ	સાપર	કાશી બા. પ્રથમા
૨૦	ઝોધવજી મૂલચંકર	"	બગસરા	પરીક્ષા બાપી નથી
૨૧	મણિશકર હચ્છારામ	ઉદીચ્ય બા.	મોહદડ	"
૨૨	જીવનલાલ મોહનલાલ	"	માણાવદર	"
૨૩	પ્રાણશકર ભીમશકર	"	મોહદડ	"
૨૪	મજલાલ શામજી	શ્રીગોડ બા.	વડાળા	"
૨૫	પ્રાગજી રેવાશંકર	ઉદીચ્ય બા.	ત્રાપજ	"
૨૬	વામનરાય ગિરિનરાકર	પ્રશોરા બા.	મોળાદ	"
૨૭	જગજીવન વત્સરાજ	રાજ્યશુરુ બા.	ભડલી	"
૨૮	હીરાલાલ રેવાશકર	ઉદીચ્ય બા.	મોરાણા	"
૨૯	સુનીલાલ રામકૃષ્ણ	"	હળવદ	કાશી બા. પ્રથમા તથા કલકત્તા સાહિલ પ્રથમા
૩૦	જયતિલાલ મગનલાલ	"	હોબડી	પરીક્ષા બાપી નથી
૩૧	જયતિલાલ ત્રિશુવન	"	સરધાર	"
૩૨	વાસુદેવ કામતાપ્રસાદ	કાન્થકુળજ	સુસાનગર	"
૩૩	લક્ષ્મીચંકર નરભેરામ	ઉદીચ્ય બા.	મોટા દેવડિયા	"
૩૪	ગોપાળજી ગૌરીચંકર	"	ઈગોરાળા	"
૩૫	નાનાલાલ દામોદર	ખેડાવાળ બા.	મોટા લીલિયા	"

ખીન્ને શો અન્નાસ કર્યો	વર્તમાનમા કયા રહી શો ધવો કરે છે	કેવી સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરી
કર્મકાણ્ડ તથા સામાન્ય જ્યોતિષ્	અમદાવાદમાં કયાકાર તથા યજ્ઞમાનવૃત્તિ.	ઉત્તમ સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરી છે.
સામાન્ય વ્યાકરણુ	ગુજરાતી નિરાજમાં શિશુક	મધ્યમ સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરી છે.
શ્રી ભાગવત	મુનષ્ઠમાં કયાકાર તરીકે કામ કરે છે	ઉત્તમ પ્રકારની સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરી છે
સામાન્ય જ્યોતિષ તથા કર્મકાણ્ડ	કરાચીમાં જ્યોતિષ્ તથા કર્મ-કાણ્ડવૃત્તિ	મધ્યમ પ્રકારની સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરી છે.
સામાન્ય કર્મકાણ્ડના અથો	સાપરમાં યજ્ઞમાનવૃત્તિ.	"
સામાન્ય વ્યાકરણુ તથા નિલકર્મ	બગસરામાં યજ્ઞમાનવૃત્તિ.	"
સામાન્ય વ્યાકરણુ તથા કર્મકાણ્ડ	મેહલદમાં યજ્ઞમાનવૃત્તિ	સાધારણ સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરી છે.
સામાન્ય વ્યા. તથા કર્મકાંડ	માણાવદરમાં યજ્ઞમાનવૃત્તિ.	"
ભાગવત તથા કર્મકાંડ	કરાચીમાં વ્યાકરણુવૃત્તિ	સ્થિતિ ઠીક છે
સામાન્ય વ્યા. તથા કર્મકાંડ	વડાળામાં યજ્ઞમાનવૃત્તિ સાથે વેપાર કરે છે	સ્થિતિ મધ્યમ પ્રાપ્તકરી છે.
"	મુળધમાં વેપાર કરે છે.	સ્થિતિ સારી પ્રાપ્ત કરી છે.
"	ગોટાદમાં નોકરી કરે છે	"
"	ભડલીમાં બહારવારી સ્થિતિમાં પ્રશુભજન.	"
"	ખાલેઆમાં યજ્ઞમાનવૃત્તિ કરે છે.	"
કર્મકાંડના અંથો તથા સામાન્ય જ્યોતિષ્	કરાચીમાં કયાવાતાં તથા કર્મકાંડવૃત્તિ.	"
કર્મકાંડના અથો તથા મતસંહિતા	લીબડીમાં શુદ્ધવૃત્તિ.	"
"	જસદણમાં યજ્ઞમાનવૃત્તિ.	"
ન્યાય તથા સાહિત્યના અથો	અમદાવાદ આદિ સ્થળે ઉપદેશક.	"
સામાન્ય વ્યાકરણુ તથા કર્મકાંડ	દેવડિયામાં વેદુ કરે છે.	"
ભાગવત, કર્મકાંડ તથા જ્યોતિષ્	અમરેલીમાં કયાકારવૃત્તિ તથા યજ્ઞમાનવૃત્તિ.	"
સામાન્ય વ્યા. તથા કર્મકાંડ	યજ્ઞમાનવૃત્તિ તથા ગુજરાતી સૂ-લમાં શિશુક કામ કરે છે.	"

ક્રમ	વિદ્યાર્થીનું નામ	કેવા બાદાણુ ?	કયાના રહીશ ?	કઈ પરીક્ષા પાસ કરી ?
૩૬	મણિશંકર ડાલાભાઈ	મારગવત બા.	રાજકોટ	પરીક્ષા આપી નથી
૩૭	લાલશંકર મોતીલાલ	ઉદીચ્ય બા.	સનાડિયા	"
૩૮	નમવાલ મણિશંકર	તરાડી મેવાડા બાલિયુ	ખાલા	"
૩૯	શાંતિલાલ દેવશંકર	ઉદીચ્ય બા.	દાંડ	"
૪૦	ધનરાયમ મૂલશંકર	સોમપગ બા.	પ્રજાસપાટણ	કલકત્તા બા. પ્રથમા
૪૧	જગદીશ મૂલશંકર	"	"	પરીક્ષા આપી નથી
૪૨	અપદલાલ કાશીરામ	મારગવત બા.	જેતપુર	"
૪૩	બલવંતરાય ડાનડો	ખેડવાળ બા.	લીલિયા	કાશી બા. પ્રથમા કલકત્તા કોમ પ્રથમા
૪૪	કાંતિલાલ અમૃતલાલ	મારગવત બા.	રાજકોટ	"
૪૫	લાધાશંકર પ્રાણુજીવન	"	મધવપુર	પરીક્ષા આપી નથી
૪૬	જયંતિલાલ લાખશંકર	ગિરનારા બા.	"	"
૪૭	પ્રાણુશંકર પ્રભાશંકર	ઉદીચ્ય બા.	ચાંપરગ	"
૪૮	દલપતરામ મહાશંકર	"	બલગામ	"
૪૯	નારણુજી ત્રિભોવન	ખેડવાળ બા.	આબા	"
૫૦	હરિલાલ જીવન	ખીગોડ બા.	ઈંદોરા	"
૫૧	મૂળશંકર જોવાનીશંકર	ઉદીચ્ય બા.	જસદણુ	"
૫૨	હરગોવિંદ તુલશી	ઉનેવાળ બા.	આલીર	"
૫૩	વાસુદેવ મણિશંકર	"	દેલવાડ	"
૫૪	લાલશંકર દીગભાઈ	ઉદીચ્ય બા.	ચારસિયા	"
૫૫	કરુણાશંકર સુનિલાલ	ઉનેવાળ બા.	સીમર	"

ખીજો શો અવ્યાસ કર્યો ?	વર્તમાનમાં ક્યા રહી શો ધધો કરે છે	કવી રિયતિ પ્રાપ્ત કરી
સામાન્ય બ્યા. તથા કર્મકાંડ	નાશિકમાં યજ્ઞમાનવૃત્તિ કરે છે.	રિયતિ સારી પ્રાપ્ત કરી છે.
"	લીલીવામાં સંસ્કૃત શિક્ષક તથા વૈદ્ય કરે છે.	"
"	ખાખામાં યજ્ઞમાનવૃત્તિ કરે છે.	"
"	ઢાંકમાં યજ્ઞમાનવૃત્તિ કરે છે	"
સિદ્ધાંતકૌમુદી તથા શબ્દેન્દુ-શેખરદિ	પ્રભાસપાટણમાં યજ્ઞમાનવૃત્તિ કરે છે.	"
સામાન્ય બ્યા તથા કર્મકાંડ	"	"
સામાન્ય બ્યા. તથા કર્મકાંડ	જેતપુરમાં યજ્ઞમાનવૃત્તિ કરે છે.	"
સામાન્ય કર્મકાંડનાં અથો	મુંગઢમાં વેપાર કરે છે	રિયતિ સાધારણ પ્રાપ્ત કરી છે.
સામાન્ય કર્મકાંડનાં અથો	રાજકોટમાં જ્યોતિષ તથા યજ્ઞ-માનવૃત્તિ કરે છે	રિયતિ સારી પ્રાપ્ત કરી છે.
સામાન્ય બ્યાકરણ તથા કર્મકાંડ	મધવપુરમાં યજ્ઞમાનવૃત્તિ કરે છે	"
"	"	"
ભાગવત તથા કર્મકાંડ તથા સામાન્ય બ્યાકરણ	મુંગઢમાં વ્યાજાણવૃત્તિ કરે છે	"
ભાગવત	મુંગઢમાં કથાકાર તરીકે કામ કરે છે	"
ભાગવત, કર્મકાંડ	આંખામાં કથાકાર તરીકે કામ કરે છે	"
સામાન્ય બ્યા. તથા કર્મકાંડ	ખડીયામાં યજ્ઞમાનવૃત્તિ કરે છે	"
"	જરાદણમાં યજ્ઞમાનવૃત્તિ કરે છે	"
બ્યાકરણ તથા મનસહિતાદિ કર્મકાંડ	આલીદરમાં યજ્ઞમાનવૃત્તિ કરે છે	રિયતિ સાધારણ કીધે પ્રાપ્ત કરી છે
સામાન્ય બ્યા તથા કર્મકાંડનાં અથો	અમદાવાદમાં નોકરી છે.	રિયતિ સારી પ્રાપ્ત કરી છે
ભાગવત તથા મનસહિતાદિ કર્મકાંડનાં અથો	સરસીવામાં રહી કથાકાર તરીકે કામ કરે છે.	"
સામાન્ય બ્યા રત્નીઆદિ	સીમરમાં યજ્ઞમાનવૃત્તિ કરે છે	"

ક્રમ	વિદ્યાર્થીનું નામ	કેવા બાદાણુ ?	કયાના રહીશ ?	કર્ત પરીક્ષા પાસ કરી ?
૫૬	નવલશંકર જટાશંકર	શ્રીગોડ બા.	સાંખડાવદર	પરીક્ષા નથી આપી
૫૭	સુલભશંકર પોપટલાલ	"	પાંચપીપળા	"
૫૮	મુકટરાય જગજીવન	ઉદ્દીપ્ય બા.	જસલણુ	"
૫૯	મણિશંકર લાલજી	"	ગોડલ	"
૬૦	પ્રભાશંકર મુજલાલ -	"	ગલસાણુ	"
૬૧	શાંતિલાલ ઝોધવજી	ખેડાવાળ બા.	મોટાઆંકડીયા	"
૬૨	જગજીવન મોનજી	શ્રીગોડ બા.	અમરાપુર (ગીર)	"
૬૩	પોપટલાલ પ્રેમજી	ઉદ્દીપ્ય બા.	નાગલખડા	"
૬૪	જીવનલાલ અમૃતલાલ	ખેડાવાળા બા.	ખરડીયા	"
૬૫	મગનલાલ લાલજી	ઉદ્દીપ્ય બા.	પ્રાચી	"
૬૬	છગનલાલ નરભોરામ	"	કાંકા	"
૬૭	ગિરજાશંકર પ્રભાશંકર	"	જૂનાગઢ	"
૬૮	ધુન્ડાશંકર ઉમિયાશંકર	"	કંધારિયા	"
૬૯	હરિલાલ નરભોરામ	"	ગોડલ	"
૭૦	વિશ્વનાથ હરિશંકર	ખેડાવાળ બા.	બાખાપુર	"
૭૧	વસનજી ત્રિકમજી	ઉદ્દીપ્ય બા.	બાલાપર	"
૭૨	પ્રાણજીવન જટાશંકર	"	નવાગામ	"

ખીજો શો અભ્યાસ કર્યો ?	વર્તમાનમાં ક્યાં રહી શો ધર્મે કરે છે ?	કેવી સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરી ?
ભાગવત તથા કર્મકાંડના અંથો	સાંખ્યદાવનરમાં કથાકર તરીકે ઉપદેશ કરે છે.	સ્થિતિ સારી પ્રાપ્ત કરી છે.
સામાન્ય વ્યા. તથા રુદ્રીઆદિ	પોતાના વતનમાં શિક્ષક તરીકે કામ કરે છે,	સ્થિતિ સાધારણ હીક પ્રાપ્ત કરી છે.
"	કાશીમાં અભ્યાસ કરે છે.	"
સામાન્ય વ્યાકરણ તથા કર્મકાંડના અંથો	ગોંડલમાં યજ્ઞમાનવૃત્તિ કરે છે,	"
વ્યાકરણ ભાગવતઆદિ	વઢવણમાં યજ્ઞમાનવૃત્તિ કરે છે	સ્થિતિ ધણી સારી પ્રાપ્ત કરી છે.
સામાન્ય વ્યા. તથા રુદ્રીઆદિ	પોતાના વતનમાં યજ્ઞમાનવૃત્તિ તરીકે કામ કરે છે.	"
સામાન્ય વ્યા. ભાગવત તથા કર્મકાંડ આદિ	અમરાપુરમાં યજ્ઞમાનવૃત્તિ.	સ્થિતિ સાધારણ હીક પ્રાપ્ત કરી છે.
"	નાગલખડામાં યજ્ઞમાનવૃત્તિ તથા નૃસિંહવૃત્તિ.	"
"	ખરડીવામાં યજ્ઞમાનવૃત્તિ કરે છે	"
"	પ્રાચીમાં યજ્ઞમાનવૃત્તિ કરે છે.	સ્થિતિ સારી પ્રાપ્ત કરી છે.
"	ધાકામાં યજ્ઞમાનવૃત્તિ કરે છે.	"
સામાન્ય વ્યા. કર્મકાંડ	ગામનગરમાં અભ્યાસ કરે છે.	સ્થિતિ હીક પ્રાપ્ત કરી છે.
"	ગામનગરમાં અભ્યાસ કરે છે.	"
"	"	"
સામાન્ય વ્યા. કર્મકાંડ	અમરેલીમાં અભ્યાસ કરે છે તથા શિક્ષક તરીકે કામ કરે છે.	"
લઘુગ્રીમુદી ભાગવત કર્મકાંડ આદિ	બાલાપરમાં યજ્ઞમાનવૃત્તિ કરે છે	સ્થિતિ સારી પ્રાપ્ત કરી છે
સામાન્ય વ્યાકરણ કર્મકાંડ ભાગવત	દિમતનગરમાં શિક્ષક તથા સ્ટેટમાં પુનઃપાઠ	"

Reg. No B. 3087.

સને ૧૯૪૮ તા. રૂપાઓ કટાખરે

- ૦-૮-૦ શ્રી. નટવગસિહ રૂપસિહ
 ૧-૦-૦ " તતુલોધ પરમાર
 ૦-૫-૦ " દીક્ષિત હરજીવન જગનલાલ
 ૦-૮-૦ " મનુલાલ રાણા
 ૧-૦-૦ મૌ. જયંતીબેન ચંદાગણા
 ૧-૦-૦ ગ રવ. અવલખેન
 ૦-૮-૦ શ્રી. અરજીસિહ પ્રતાપસિહ

૨૭.૧૨-૦ હા. શ્રી રૂપસિહજી ગણા

X X X X X

૦-૫-૦ શ્રી અંબારકર નાનજી ભેરી આવજી-
 માસપૂજનનિમિત્તે ભેટ

૦-૪-૦ શ્રી કરશનગમ હરજી

(આવજી વહિ ૨૦ મુખીના)

શ્રી. નૂનાગઢમાં શ્રીમાન પોપટલાલ તોરાચંદ વડોલે

૦-૦-૦ શ્રી રૂપજી જન્માટીના દિવસે મહાપૂજન

૧-૪-૦ શ્રી પોપટલાલ તોરાચંદ વડોલે

૦-૪-૦ " જટારકર હીરજી

૦-૨-૦ પરચુરજી

૧-૦-૦ શ્રી કજીસિહજી લાલસિહજી

૧-૦-૦ " ટાકરશી ગોવિંદજી

૦-૪-૦ " વીરસિહ કથ્યાણુમિહ

૦-૪-૦ " લાલજી જીજીભાઈ

૦-૪-૦ " વામુદેવ લાલજી

૦-૮-૦ " જગજીવનલાલ વિઠ્ઠલલાલ

૦-૮-૦ " મોરારજીભાઈ

૦-૮-૦ " ભાનુલાલ પોપટલાલ વડોલે

૦-૪-૦ બેન વિમળાબેન ભાનુલાલ

૦-૨-૦ શ્રી. નવીનપ્રસાદ જવાપ્રસાદ

૦-૮-૦ " પંધરલાલ પોપટલાલ

૦-૨-૦ બેન બેશી વીગસિહ

શ્રીઆનંદાશ્રમ, નવાગામ, પા. ળીલખા-(સોરાધ)

તરફથી

પ્રગટ થતું ધાર્મિક માસિક પત્ર

(Saurashtra-India)

P. O. Bilkha

આનંદાશ્રમ

૧-૦-૦ શ્રી. કેસવજી ત્રીજીલાઈ

૦-૪-૦ " મોરારજી લાલજી

૦-૮-૦ " જમનાલાલ કેસવજી

૦-૪-૦ " ચંદુલાલ મોરારજી

૧-૦-૦ " જયચંદ બહેચર વડોલે

૧-૦-૦ " જગમનલાલ માધવજી

૦-૨-૦ " નટવગલાલ વસંતરાય

૦-૨-૦ " મધુ વસંતરાય

૦-૨-૦ " સુકુંદરાય વસંતરાય

૦-૨-૦ બેન બેશી વસંતરાય

૧૧-૬-૦ હા. શ્રીમાન પોપટલાલ તોરાચંદ વડોલે

શ્રી. દાસરાજી સભા
 દાસરાજી સભા, દાસરાજી
 નં. ૩૬૫, વિઠ્ઠલાઈ રોડ, દાસરાજી

સુબંધ ૪

૧૧ ૧૭ મુ

॥ ૐ ॥

વાર્ષિક સર્વાંગમ

આશ્વિન

॥ યતો ધર્મસ્તતો જયઃ ॥

પોરબંધારે

૩૧. ૧-૦-૦

અંક ૫

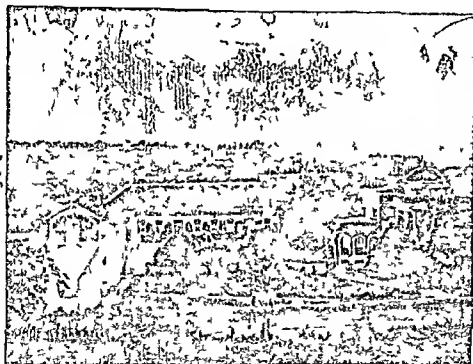
આનંદાશ્રમ

૫૭૬માટે

સંવત ૨૦૦૪

ગિલિંગ ૨

શ્રીઆનંદાશ્રમ-નવાગમ-પો બીલખા

પ્રશાન્તોઃ પરિવાદોડ્યમ્ શ્રીમન્નાયમુલાશ્રમે ।

પ્રશાન્તવાહિતાદૃષ્ટેર્યસ્મિન્ મજ્જન્તિ યોગિનઃ ॥

સદ્ગુરુપરમાત્મા શ્રીમન્નાયલગવાર્નના આનંદાશ્રમમાં સર્વત્ર વહી રહેલો
પ્રશાંતિનો આ પ્રવાહ, જેમાં યોગીઓ આશીષ દેનાન કરે છે તે પ્રશાંત-
વાહિતાવૃત્તિની પ્રશાંતિનો છે

અનુક્રમણિકા

અનુક્રમાંક	વિષય	પૃષ્ઠાંક
૧	પ્રભુપ્રાર્થના.	૬૫
૨	શ્રીનાયવચનામૃત.	૬૬
૩	યોગસૂત્રો.	૬૭
૪	સતકાર્ય.	૭૦
૫	શ્રી શ્રી ૧૦૮ના સળધમા પ્રત્યુત્તર	૭૧
૬	અવતરણુ	૭૨
૭	શ્રીનાયસુખોદમાળા.	૭૪
૮	શ્રીમન્નાયજ્યતીમહોત્સવ.	૭૫
૯	શ્રીમન્નાયપ્રભુશ્રીનો ૯૧ મો જ્યતીમહોત્સવ-પારબદર.	૭૮

— [*] —

સુધારો

ગતાકર્મા નીચે પ્રમાણે સુધારો કરીને વાચવાનું છે.—

૫૪ ૫૦ લીટી ૬ હોમા 'આ વિસારજો ૨' ને બદલે આ 'વિમરાવજો ૨'.

૫૪ ૫૦ મે લીટી ૧૧મી 'સરણી'ને બદલે 'સરણીઓ'.

૫૪ ૫૧ મું છેલ્લી લીટીમા 'પ્રણાલિપ્તઓને' બદલે 'પ્રણાલિકાઓ'.

૫૪ ૫૩ મું લીટી ૧૦મી 'પડખાથી' ને બદલે 'પડખાથી'

— [*] —

જરૂરી

સૂચના:—લેખકસંબંધી અને માસિક સંબંધી સર્વ પત્રવ્યવહાર શ્રી વ્યવસ્થાપક આનંદાશ્રમ, નવાગામ-પોસ્ટ બીલખા (સૌરાષ્ટ્ર) એ શિરનામે કરવો.

તંત્રી અને પ્રકાશક: શ્રી મહારણીલાલ ગોખળદાસ દેમાઈ, વેદાન્તશ્રુત્ય-ભાંગદોળ-સૌરાષ્ટ્ર

મુદ્રણસ્થાન: શ્રી ભગવતસિદ્ધિ પ્રલેદ્ધિ લીયા એન્ડ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ

માલિક: પારેખ કેવળચંદ કાનજીભાઈ-ગોંડલ.

શ્રીવક્ષિણામૂર્તિ નાથસદ્ગુરવે નમઃ॥

આનંદં બ્રહ્મણો વિદ્વાન્ ન વિમેતિ કુતશ્ચન ।

અર્થઃ-આનંદસ્વરૂપ બ્રહ્મને બલુનાર ઠાઠથી પણ લાય પામતો નથી.
તૈત્તિરીય-ઉપનિષત્

વર્ષ ૧૭ મ્મં]

આધિન સંવત ૨૦૦૪

[અંક ૫ મો]

પ્રમુપ્રાર્થના

રાગ ધોળ

(શ્રીમતી મણિબેન જોરાવરનગરવાળાંએ જયંતી મહોત્સવપર ગાયેલું ભજન)

દિન દિન વધે ઉર પ્રિય, એવી ઘો ભક્તિ;
તેમાંજ રહે મુજ ચિત્ત, એવી ઘો ભક્તિ.
આપ સ્વરૂપ હું જીવન બાલું, સાચો આણું પ્રેમ રે;
રહે અહોનિશ આંખો આગળ, કણે ન વિસરે તેમ. એવી૦ ૧
આપતું પ્યાડું નામજ લેતાં, ઉરે ઉમળકા આવે રે;
ખાનપાન કે ભોગ જગતના, તય કીર્તન વિસરાવે રે. એવી૦ ૨
ધ્યાન વિષે કૃપાય દિવ્ય તત્ત્વ, મનમાં હર્ષ ન માય રે,
રોમ રોમ આનંદ રહેા, પણ સ્વપ્ને એ સુખ થાય એવી૦ ૩
જગતનાં સુખ દુઃખદાયક ભાગે, ગુરુનાં સુખની પાસ રે;
દિન દિન ગુરુની ભક્તિ વધે, વિધવિધ અનુભવ વાધે. એવી૦ ૪
અહીં રહેવું રહેવું વૈકુંઠે, ફેર ન કરો જણાય રે;
મરવાથી બેપરવા થઈ, જીવ આપનો થઈ જાય. એવી૦ ૫

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમત્નાથભગવાન]

પરમાત્મા સર્વદા તમારા મનોરૂપ માનસસરોવરમાં હંસરૂપે વિરાજમાન છે. લેશ પણ દૂર નથી, એમ સમજી મનને તેમના સ્વરૂપમાં જોડી પરમાર્ત્થ યુક્ત રહેવું.

"જન અપરાધ પ્રભુ ગિને ન કાઠિ, દીનખંધુ અતિ મૃદુલ સુભાઈ." આ વચનમાં કહ્યા પ્રમાણે પ્રભુતયાળ પ્રભુનો સ્વભાવ હોય છે એમ જાણી ભક્ત પ્રસન્ન રહે છે.

ધંધામાં દંડાળવું મહિ, ઉત્સાહ રાખી સાવધાનતાપૂર્વક તે કરવો. સર્વમાં સમભાવ રાખવાનો સ્વભાવ પાડવો, ને સવારસાંજ ચિત્તનો નિરોધ પણ કરવો.

ભવિષ્યની ચિંતા ન કરતાં વિવેકપૂર્વક પ્રાપ્તવ્યવહાર કરવો.

જનસંગમાં નિર્લેપ રહેવાનો સ્વભાવ પાડવો, ને વિવેકવડે મનની નિર્મળતા દૂર કરવી.

ભક્તિને વિશેષ દંડ કરવાથી ધ્યાનમાં ઈષ્ટ દેવનાં દર્શન થયાં કરશે. સતત ધ્યાનજેવી મનોવૃત્તિ રાખવાથી અભ્યાસનો વેળાસર પરિપાક થઈ તે સિદ્ધ થશે.

પવિત્ર ચિત્તાર અને આચાર રાખી સાવધાનતા તથા ભક્તિથી પ્રભુતયાળ પ્રભુમાં મન જોડના રહેશે તો દુઃખ વેળાસર દૂર થઈ જશે.

હિરણ્યગર્ભનો અર્થ કાર્યશૂદ્ધ થાય છે. પુરાણમાં તેમને પ્રદાા કહે છે. તે સર્વ સૂક્ષ્મપ્રપંચના અભિમાની છતાં સત્યલોકમાં તેમની સ્થિતિ છે. જેમ છત્ર સર્વ શરીરમાં વ્યાપક છતાં પણ તેની ઉપલબ્ધિ હૃદયમાં થાય છે તેમ હિરણ્યગર્ભ સર્વ સૂક્ષ્મશરીરમાં વ્યાપક છતાં પણ ઉપાસકોને તેમની ઉપલબ્ધિ સત્યલોકમાં થાય છે. અપંચીકૃત પાંચ ભૂતોના કાર્યરૂપ સર્વ સૂક્ષ્મશરીરો છે તે સર્વ સૂક્ષ્મ-શરીરોના અભિમાની સૂત્રાત્મા કહેવાય છે. અવિદ્યા તો છત્રર્થ કારણશરીર છે. વિદ્યોનો વિરાટથી અસેદ છે પંચીકૃત પાંચ ભૂતોના કાર્યરૂપ સર્વ સ્થૂળ પ્રપંચના તે અભિમાની છે.

જેમ સ્થૂળશરીરવાળાં પ્રાણીઓ રહી શકે એવા સર્વ ગોળો ન તેની વચ્ચેનો જે સર્વ પ્રદેશ છે તેનાથી દગગાથું મોટું પૃથિવીભંડળ છે. પુરાણમાં તેનો વિસ્તાર પચાસ કરોડ યોજનનો ગણાય છે સૂક્ષ્મભૂતો, મનુષ્યોની દષ્ટિનો વિષય નથી પૃથિવીભંડળના દશમા ભાગની મધ્યમાં આપણી પૃથિવી જેવાં ચૌદ ભુવનો કહ્યાં છે, પૃથિવીની ચઢીચઢાટી સ્થિતિનાં છ, ને સાત પૃથિવીથી ઊતરતી સ્થિતિનાં. એ સર્વની પ્રતીતિ સામાન્ય મનુષ્યોને થઈ શકે નહિ તે તો માત્ર એણે જ જાણી શકે કે અવકાશમાં કેઈ સ્થળે તે ભુવનો છે. (ચાકુ)

યોગસૂત્રો

[અનુવાદક:—શ્રી. મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેશાઈ વેદાંતભૂષણ]

(અનુમધાન પૃષ્ઠ ૪૧૫)

તદા દૃષ્ટુઃ સ્વરૂપેઽવસ્થાનમ્ ॥ ૩ ॥

ગુર્જરી — સારે દ્રશ્યનું સ્વરૂપમાં અવસ્થાન થાય છે.

પદ્મોદિની. — તદા તસ્મિન્ નિરોધકાલે સારે એટલે તે સમયે એટલે ચિત્તની વૃત્તિના નિરોધસમયે દૃષ્ટુઃ ચિત્તસ્વભાવસ્ય દ્રશની એટલે જોના મૂળ સ્વભાવ ચિત્તિ (ચૈતન્ય) છે એવા પુરુષની સ્વરૂપે ચિન્માત્રતામાં પોતાના સ્વરૂપમાં એટલે ચિત્તિમાત્ર એવા સ્વરૂપમાં અવસ્થાન સ્થિતિર્ભવતીતિ રોષ અવસ્થાન થાય છે એટલું કહેવું સત્યમાં અપૂર્ણ છે પણ એમજ કહેવું સત્યારે ભગવાને ધારેલું છે એ વાક્યનું અનુસધાન લેતાં સ્પષ્ટ છે.

પુરુષસ્ય ચૈતન્યમાત્રં સ્વભાવો ન ત્તુ વૃત્તયઃ સ્થિતિ પુરુષનો સ્વભાવ ચૈતન્યમાત્ર છે પણ વૃત્તિઓ એ પુરુષનો સ્વભાવ નથી તેથી કુસુમાપગમે રક્ષકરચેવ વૃત્તયપગમે સ્વરૂપપ્રાપ્તિરિતિ વિક્ર ॥ ૩ ॥ પુરુષની સમીપતાથી પુરુષના રંગવાળો જણાતો રક્ષક પુરુષને દૂર કરવાથી જેમ પુરુષના રંગવિનાનો ઘર્ષ તેની મૂળ સ્વચ્છતાને પામે છે તેમ વૃત્તિના સંગથી વૃત્તિને અનુરૂપ જણાતા પુરુષને વૃત્તિવિનાનો કરતા તે તેના મૂળ ચૈતન્યમાત્ર સ્વરૂપને પામે છે એમ કહેવાનો ભાવ છે.

બાબ્ — તદ્વચસ્યે ચેતસિ વિષયાભાવાદ્ શુદ્ધિચોધાત્મા પુરુષઃ કિં સ્વભાવઃ સ્થિતિ । ચિત્તની વૃત્તિના નિરોધની અવસ્થાવાળું જ્યારે ચિત્ત થાય સારે તે અવસ્થામાં વિષયનો અભાવ હોવાથી, તથા પુરુષ ચિત્તની વૃત્તિએ ઉપજાવેલા જ્ઞાનનો શાતા વા ચિત્તની વૃત્તિએ દેખાડેલા વિષયોનો દ્રશ્ય હોવાથી, ચિત્ત જ્યારે ચિત્તની વૃત્તિના નિરોધની અવસ્થામાં સ્થિત થાય સારે એટલે ચિત્તની વૃત્તિવિનાનો અર્થનો પુરુષ, કેવા સ્વરૂપવાળો વા કેવા સ્વભાવવાળો હોય છે તે કહેતાં કહે છે કે, તદા દૃષ્ટુઃ સ્વરૂપેઽવસ્થાનમ્ । ચિત્તની વૃત્તિના નિરોધની અવસ્થામાં ચિત્ત જ્યારે સ્થિત થાય સારે પુરુષનું તેના સ્વાભાવિક સ્વરૂપમાં અવસ્થાન થાય છે.

સ્વરૂપપ્રતિષ્ઠા તદાનીમ્ સારે એટલે જ્યારે ચિત્ત વૃત્તિના નિરોધની અવસ્થાવાળું થાય સારે પુરુષ તેના મૂળ સ્વાભાવિક સ્વરૂપમાં પ્રતિષ્ઠા પામે છે.

ચિત્તિશક્તિર્યથા કૈવલ્યે કૈવલ્યની અવસ્થામાં જેમ પુરુષ ચૈતન્યના સ્વરૂપરૂપ ઘર્ષ રહે છે તેમજ ચિત્ત જ્યારે વૃત્તિના નિરોધની અવસ્થામાં સ્થિત થાય સારે પણ પુરુષ ચૈતન્યના સ્વરૂપરૂપ થાય છે.

અનુસ્થાનચિત્તે તુ સત્તિ તથાપિ ભવન્તી ન તથા ॥ ૩ ॥ ચિત્ત જ્યારે વૃત્તિના અનુસ્થાનની અવસ્થામાં સ્થિત હોય સારે, એટલે ચિત્ત જ્યારે વિષયોને આકારે પરિણામ પામતી વૃત્તિઓનાનું હોય સારે પણ, પુરુષ વસ્તુતાએ તો ચૈતન્યના સ્વરૂપરૂપજ હોય છે, કારણ કે એ એનું સ્વાભાવિક સ્વરૂપ છે, પણ અવિષેકને વશ વર્તેલો પુરુષ પોતે પોતાને એ સ્વરૂપે જણાતો નથી, તે પોતાને ચિત્તની સાથેની એકરૂપતાવાળા લોકપ્રસિદ્ધ સ્વરૂપે

જોએ છે. તેથી તે સમયનાં પુરુષના પોતાના જ્ઞાનને અનુસરીને કહેતાં તે સમયે પુરુષ ચૈતન્યબળના સ્વરૂપરૂપ નથી હોતો, પણ ચિત્ત સાથેની એકતાવાળું તેનું જે સ્વરૂપ લોકમાં પ્રસિદ્ધ છે તે રૂપવાળો હોય છે, એમ ઉપચારવડે કહેવાય છે.

અનુવાદ—ઉપરના બીજા સૂત્રમાં કહેલો ચિત્તની વૃત્તિના નિરોધરૂપ યોગ સિદ્ધ કરવાથી પુરુષને લાભ શો થાય તે કહેતાં આ ત્રીજા સૂત્રમાં કહ્યું છે કે ચિત્તની વૃત્તિના નિરોધરૂપ યોગ પુરુષને સિદ્ધ થાય ત્યારે તે તેના સ્વરૂપમાં એટલે પોતાના મૂળ રૂપમાં અવસ્થાન પામે છે.

પુરુષને આ સૂત્રમાં દ્રશ્ય કલો છે. સંધારણુપણે તો દર્શનની ક્રિયાના કરનારને દ્રશ્ય કહેવામાં આવે છે પણ દર્શનની ક્રિયા કરવાના કરણભૂત અક્ષુધદ્રિયથી બિન યોગ્યાદિ જ્ઞાનની તથા વાણીઆદિ કર્મની અન્ય સર્વ ઇન્દ્રિયોવડે કરાતી સર્વે ક્રિયાઓના કરનારને અર્થે દ્રશ્ય કહેલો છે. જ્ઞાનની તથા કર્મની સર્વે ઇન્દ્રિયોમાં અક્ષુધદ્રિયને મુખ્ય ગણીને અર્થે અક્ષુધદ્રિયવડે કરવાની દર્શનક્રિયામાં અન્ય સર્વે ઇન્દ્રિયોવડે કરવાની સર્વે ક્રિયાઓનો અંતર્ભાવ ગણીને સર્વે ક્રિયાઓના કરનાર પુરુષને આ સૂત્રમાં દ્રષ્ટા કહેલો છે.

ચિત્તની વૃત્તિના નિરોધરૂપ યોગ પુરુષને સિદ્ધ ન થાય ત્યાં સુધી પુરુષ મુખ્યપણે ચિત્તને અને ગૌણપણે 'અન્ય ઇન્દ્રિયોને તથા ચિત્ત અને ઇન્દ્રિયોના અધિષ્ઠાનભૂત દેહને પોતાનું સ્વરૂપ જાણી પ્રસંગ પ્રમાણે તેમાં તેમ રિયતિ કરી રહેનારો હોય છે.

ચિત્તની વૃત્તિના નિરોધરૂપ યોગ પુરુષને સિદ્ધ થાય ત્યાર પછી તે ચિત્ત અને અન્ય ઇન્દ્રિયોથી તથા તેમના અધિષ્ઠાનભૂત દેહથી અલગ પડી પોતાના મૂળ સ્વરૂપમાં અવસ્થાન કરી રહેનારો થાય છે.

નિત્યને માટે રિયતિ કરી રહેવાને અવસ્થાન કહેવામાં આવે છે.

પુરુષનું મૂળ સ્વરૂપ ચૈતન્ય છે તેથી યોગ સિદ્ધ થતાં પુરુષ તેના ચૈતન્ય સ્વરૂપમાં નિત્યને માટે અવસ્થાન કરી રહે છે એમ આ સૂત્રવડે કહેલું છે.

પુરુષ જ્યારે ચિત્તમાં વા અન્ય ઇન્દ્રિયોમાં વા અધિષ્ઠાનભૂત સ્થૂળ દેહમાં સ્થિતિ કરી રહેલો હોય છે ત્યારે પણ તેનું મૂળ સ્વરૂપ તો ચૈતન્યજન હોય છે, પણ પોતાના તે મૂળ સ્વરૂપને અલક્ષમાં મૂકીને તે તે ઇન્દ્રિયને વા અધિષ્ઠાનભૂત સ્થૂળ દેહને અવિવેકવડે પોતાનું સ્વરૂપ જાણી તેમાં તેમાં એકતા કરી રહે છે તેનો અનુવાદ કરીને તેને ચૈતન્યસ્વરૂપથી બિન દેહઆદિના સ્વરૂપવાળો કહેવામાં આવે છે, તેને યોગ સિદ્ધ થતા દેહઆદિના સ્વરૂપથી બિન પોતાના ચૈતન્યસ્વરૂપનો પુરુષને જ્યારે સ્પષ્ટ વિવેક સાંપડે છે ત્યારે તે પોતાના મૂળ સ્વરૂપમાં અવસ્થાન પામે છે એમ આ સૂત્રવડે કહ્યું છે.

યોગ સિદ્ધ થતાં તુરતજ એટલે ચિત્તની વૃત્તિના નિરોધ થતા તુરતજ પુરુષ ચિત્તઆદિથી જુદા છૂટી પડીને ચૈતન્યસ્વરૂપમાં અવસ્થાન પામી રહે છે (નિત્યને માટે સ્થિતિ કરી રહે છે) એમ નથી.

યોગની એટલે ચિત્તની વૃત્તિના નિરોધની પણ ચડતી ઉતરતી ક્ષણો હોય છે.

અમુક ક્ષણના નિરોધપર્યંત પુરુષનું નિદ્રામાંથી જેમ ઉત્થાન થાય છે તેમ નિરોધમાંથી પણ ઉત્થાન થાય છે.

નિરોધની કલા વધનાં ઉત્થાન થવાનું બધ પડે ત્યારે પછી દેહઆદિથી કેવળ છૂટો પડીને પુરુષ નિત્યને માટે ચૈતન્યસ્વરૂપમાં સ્થિતિ કરી રહે છે (અવસ્થાન પામે છે.)

નિરોધમાંથી ઉત્થાન થતું રહે તે સમયપર્યંત પુરુષ જીવન્મુક્ત કહેવાય છે. તે સમયે પુરુષ દેહઆદિના રૂપથી જીવતા જાણતાં છતાં વસ્તુતાએ પોતાના ચૈતન્યસ્વરૂપને જાણીને તે તેમાં જ પોતાપણું કરી રહેલો હોવાથી તે દેહઆદિના રૂપે જીવતા જાણતાં છતાં તેને મુક્તજ્ઞ માનેલો છે તેથી તેને જીવન્મુક્ત કહેવામાં આવે છે.

જીવન્મુક્તઃ ॥ સાંં સૂં ૩, ૭૮ ॥ સાંખ્ય દર્શનના આ સૂત્રવડે પુરુષની આ જીવન્મુક્ત અવસ્થાનો નિર્દેશ કરેલો છે.

અને ચાચિતાનુદૃત્યા મધ્યધિવેકતોઽન્યુપમોગ ॥ સાંં સૂં ૩, ૭૭ ॥ આ સૂત્રવડે એવા મધ્યકોટિના વિવેકવાળા પુરુષને દેહઆદિમાં પોતાપણું કેવળ નિશ્ચય થયેલું હોતું નથી પણ માત્ર વિવેકવડે બાધ પામેલું હોય છે, તેથી તે બાધ પામેલા પોતાપણુંવડે ઉપમોગ સંભવે છે એવું કહેલું છે.

ઉપવેદ્યોપવેદ્યત્વાત્તતિલક્ષિઃ ॥ સાંં સૂં ૩, ૭૯ ॥ આ સૂત્રવડે એમ પણ કહેલું છે કે જો એવા જીવન્મુક્ત પુરુષનો સંસ્કાર માનવામાં ન આવે તો યોગનો ઉપદેશ કરનાર કોઈ ન હોય ને તો પુરુષને તેનો ખરો પુરુષાર્થ સિદ્ધ કરવાનો અવસરજ ન થાય પણ ઉપદેશના અધિગ્રહી (યોગ્યતાસપન) પુરુષોને ઉપદેશ આપનારાનો ક્રમ બાધુ જોવામાં આવે છે તે પરથી પુરુષની આ જીવન્મુક્ત અવસ્થા હોય છે એમ સિદ્ધ થાય છે.

શ્રુતિઃ ॥ સાંં સૂં ૩, ૮૦ ॥ આ સૂત્રવડે કહેલું છે કે શ્રુતિમાં પણ જીવન્મુક્ત અવસ્થાનું શ્રવણ થાય છે.

દીક્ષયૈવ નરો મુચ્યેત્ તિષ્ઠેન્મુક્તોઽપિ વિગ્રહે ।

કુલ્લલચક્રમખ્યસ્યો વિચ્છિન્નોઽપિ મ્રમેદ્ ઘટઃ ॥

જેમ કુંભારના આકાશની મધ્યે રહેલો ધડો દોરીથી કપાઈ જીરો પડેલો છતાં આકાશ ફરે તે સાથે દર્શા કરે છે તેમ દીક્ષા લેવામાત્રથી મુક્ત થયેલો પુરુષ દેહમાં રહી અવહાર કરતો છતાં મુક્તજ્ઞ હોય છે.

અને જીવન્નેવ હિ વિદ્વાન્ હર્વાયાસામ્યાં ત્રિમુચ્યતે ॥ પોતાના મૂળ સ્વરૂપને જાણનાર પુરુષ દેહરૂપે જીવતાં છતાં દેહગત હર્ષ અને આયાસ (વિપાદ)થી વિશ્લેષે કરીને મોક્ષણ થયેલો હોય છે આ આદિ શ્રુતિચતો પ્રસિદ્ધ છે.

ચક્રમ્રમણવદ્વૃત્તશરીર ॥ સાંં સૂં ૩, ૮૨ ॥ પ્રથમ દડવડે સારી જેટ ફેરવેલો આકાશ પછી દડવડે ફેરના વિના પોતાની મેળે પણ ફેરવેલો સમય દર્શા કરે છે. તેમ દેહના પ્રારબ્ધનો ભોગ કરવા દેહને ધારણ કર્યા પછી પોતાના મૂળ સ્વરૂપના જ્ઞાનવડે દેહમાંથી પોતાપણું ઉઠારી લીધા છતાં પુરુષ દેહનું પ્રારબ્ધ પૂર્વે થતાં સુધી દેહમાં રહે છે, એમ આ સૂત્ર પણ કહે છે

જો રીને દેહનું પ્રારબ્ધ પૂરે ભોગવાઈ રહેતાં પર્વત દેહમાં નિશ્ચિત કરીને અને વા

નિર્દોષની કક્ષાના ઉત્તરોત્તર અધિક ઉત્કર્ષવડે ચિત્તના અવસાનદ્વારા દેહનું અવસાન કરીને પુરુષ નિલને માટે પોતાના મૂળસ્વરૂપભૂત ચૈતન્યમાં સ્થિતિ કરી રહે છે.

પોતાના મૂળસ્વરૂપભૂત ચૈતન્યમાં અવસ્થાન કરી રહેતું એ પુરુષની કૃતકૃતતા વા કૃતાર્થતાની પરમ મિદ્ધિ છે.

પુરુષની કૃતકૃતતા વા કૃતાર્થતાની એ પરમસિદ્ધિ યોગવડે યતી હોવાથી પુરુષે ચિત્તની ઘૃત્તિના નિરોધરૂપ યોગ સિદ્ધ કરવો જોઈએ એમ આ સૂત્રવડે પુરુષની કૃતકૃતતા વા કૃતાર્થતાના સ્વરૂપનું પ્રતિપાદન કરી રહેલું છે.

હવે ચૈતન્યની સમીપતામાત્રથી પ્રકૃતિમાં વા પ્રકૃતિના કાર્યભૂત ચિત્તમાં ચેતના જાણાયેલી હોય એટલે કે ચૈતન્ય અંશથી પણ જો પ્રકૃતિમાં વા પ્રકૃતિના કાર્યભૂત ચિત્તમાં સંક્રમણ પામેલું ન હોય તો પુરુષને તેના મૂળભૂત એવા કાર્દ સ્વરૂપમાં પાછું અવસ્થાન કરવાનું થાય નહિ, ચિત્તના અવસાનથી તેમા જાણાયેલી ચેતના પણ નિર્વાણ પામે એજ તેની પરમ અવસ્થા હોય.

પણ ચૈતન્યની સમીપતામાત્રથી યોગ્યતાને યોગે પ્રકૃતિમા વા પ્રકૃતિના કાર્યભૂત ચિત્તમાં ચેતના જાણાતાં પુરુષની ઉપસ્થિતિનો માંખ્યશાસ્ત્રનો તથા તેને અનુસરીને યોગ-શાસ્ત્રનો થયેલો આ સિદ્ધાંત વેદના ઉપદેશને અનુકૂળ નથી એવું વેદાંતસૂત્રોમા મુક્તિપૂર્વક નકી કર્યું છે.

અને મૂળ ચૈતન્યસ્વરૂપ પુરુષ માયાના અધિષ્ઠાનવડે સંપૂર્ણ વિશ્વનું વિધાન કરીને અત્યેક દેહમાં પોને દેહીરૂપે ઘર્ષ રહે છે તે પાછા યોગવડે પોતાના મૂળ સ્વરૂપભૂત ચૈતન્યને પામે છે, એટલે કે દેહીરૂપના નિર્વાણપૂર્વક પોતાના મૂળભૂત ચૈતન્યસ્વરૂપને પામી રહે છે એ અચળ સિદ્ધાંતનું વેદાંતસૂત્રોમાં પ્રતિપાદન કરવામા આબ્યું છે.

યોગવડે પોતાના મૂળભૂત ચૈતન્યસ્વરૂપમાં પુરુષ અવસ્થાન કરી રહે છે તથા તેમ કરવાથી તે કૃતાર્થ તથા કૃતકૃત થાય છે એવું આ સૂત્ર જે કહે છે તે વેદાંતસૂત્રોના આ સિદ્ધાંતને સંપૂર્ણપણે અનુકૂળ છે, એ કારણે બ્રહ્મસૂત્રોમા યોગવિદ્યાનું ખડન કરેલું નથી, પણ સામું મંડન કરેલું છે.

— [*] —

સત્કાર્ય

[સંગ્રાહક.—શ્રી રતનજી રામજી લાખાણી]

શરીરને રોગ થાય છે, એ પ્રમાણે મનને પણ રોગ થાય છે, એ તો બધાજ જાણે છે. તેવા રોગમાંનો એક તે સત્કાર્ય સેવવામા દીન કરવી અથવા પ્રમાદ ધરવો તે છે. મનને નીરોગ રાખવામા કાંઈ પણ સત્કાર્ય કરવાનું આવતાં તે સત્કાર્ય કરી દેવું ખાસ અગત્યનું છે. એ મનના બળને વધારનાર છે અને જ્યાં બળ વધે છે, સૌ નીરોગીપણું પ્રકટે છે.

સત્કાર્ય મનના બળને વધારનાર છે, સત્કાર્યનો વેગ ન થવો એ મનની રોગવાળી દુર્બલ તથા છે એવા પ્રસંગે મન વિરોધી ચિત્તન કરે, પોતાની અશક્તિના બહાનાં દહાડે, કાર્યની નિરુપયોગિતા વિચારે, આનાથી બીજી વધારે સારું કાર્ય આપણે કરીશું એવું ખોટું આશ્વાસન

સ્કુલાએ, એ બધી મનની શિથિલતા છે. નીરાગી મન તેજ છે, જે સત્કાર્ય કરવામાં હમેશાં વેગથી આગળ વધતું હોય છે, સત્કાર્યની આવી મજબૂત તક વધાવી 'લેતું' અને સાધી લેતું હોય છે.

સત્કાર્ય મનનેજ સુધારે છે એમ નથી; શરીર ઉપર પણ તે બલવાન અસર કરે છે, ઉત્સાહથી સત્કાર્ય સાધતાં શરીરના લોહીની વિશદ્ધિ શુદ્ધિ કરે છે, મગજની સ્વચ્છતા અને શરીરની શક્તિનો અદ્ભુત વિકાસ કરે છે, શરીરના રોગી ખગમાણ્યોને નિવૃત્ત કરે છે, શરીરના આપાએ ચક્રમાં વિશુદ્ધીકરણની ક્રિયા કરે છે, શરીરના પ્રત્યેક ભાગમાં, તે નવીન જીવનબળ ઉપજાવે છે. ઉત્સાહથી થતું સત્કાર્ય મગજના કચ્ચાને દૂર કરી શરીરના સમગ્ર અંશમાં નવીન જીવનબળ આપે છે, ઉત્સાહભર્યું સત્કાર્યસેવન મનુષ્યને નીરાગી કરે છે.

સત્કાર્યના ઉત્સાહને કદી મદ પાડતા ના-કદાચ તરત તેનું ફલ ન જણાય તોપણ સત્કાર્યને છોડતા ના. સત્કાર્ય ગમે ત્યારે પણ સત્કારજ પ્રકટાવશે, એ સસ વિશ્વાસને કદી લગતા ના. સત્કાર્યની નિષ્ફળતા જણાતાં સત્કાર્યને વધારે આગ્રહથી, વધારે વેગથી, વધારે વિશુદ્ધિપૂર્વક સાધવામાં કદી મદતા ધરતા ના. સત્કાર્ય સખી કદી અવિશ્વાસ લાવના ઉપજાવતા ના.

સત્કાર્ય શોધ્યા કરો અને સાધ્યા કરો. ઐકાતિક કે સામુદાયિક સત્કાર્યના પ્રસંગમાં ભગવાન રહેજો. આપણું તન, મન, ધન, સત્કાર્ય માટેજ છે એ વાગવાર વિચારતાજ રહેજો આપણો કોષ્ટ પણ અંશ નિસ સત્કાર્યમાં વપરાવોજ નોંધવો એ માટે ખાસ કાળજી રાખજો.

જીવનની જેને જરૂર છે તેણે સત્કાર્ય સાધવાની જરૂર છે. વિકાસની જરૂર છે, તેણે સત્કાર્ય સાધવાની જરૂર છે. આરોગ્યની જેને જરૂર છે, તેણે સત્કાર્ય સાધવાની જરૂર છે. વિશુદ્ધિની જેને જરૂર છે, તેણે સત્કાર્ય સાધવાની જરૂર છે. ઉત્તમ આનંદની જેને જરૂર છે, તેણે સત્કાર્ય સાધવાની જરૂર છે. મોક્ષસાધકને આવું સત્કાર્ય આવી મળ્યું છે-શ્રીસદ્ગુરુ-પૂજન, તેને સાધો.

શ્રી શ્રી ૧૦૮ના સંબંધમાં પ્રત્યુત્તર

શ્રીઆનંદાશ્રમ, નવાગામ-પોસ્ટ બીલખા

જ્યેષ્ઠશુદ્ધિ ૩/૨૦૦૪

શ્રીશુદ્ધ,

જ્ય પરમાત્મા આપનું પતું મળતાં સમાચાર જાણ્યા. શ્રી શ્રી ૧૦૮ ના સંબંધમાં પ્રત્યુત્તર નીચે પ્રમાણે:—

શ્રીનો અર્થ લક્ષ્મી, શાભા, સંપત્તિ ને શુભચુલ્ક ધરાદિ થાય છે.

શ્રી ઈશ્વરમાં અનંત શુભચુલ્ક છે શ્રી ઈશ્વરરૂપ શ્રી વિષ્ણુના શુભચુલ્કોપરથી તેઓશ્રીનાં સદસ નામ “શ્રીવિષ્ણુસદસ નામ” નામના પુસ્તકમાં દર્શાવ્યા છે; તેની જ રીતે શ્રી શિવનાં (શંકરના) સદસ નામ “શ્રી શિવસદસ નામ”માં જતાં છે.

ब्रह्मविद् ब्रह्मैव भवति એ શ્રુતિ પ્રમાણે જાહેરતા પુરુષ જાહેરરૂપ થાય છે. એટલે શ્રી ઈશ્વરની સાથે જાહેરતા પુરુષને જાહેરતા થાય છે, અને એમ થવાથી શ્રીઈશ્વરની શ્રીઓ (શુભચુલ્કો વગેરે) જાહેરતા એવા મહાત્માને પ્રાપ્ત થાય છે.

શ્રીઈશ્વરની મુખ્ય ૧૦૮ શ્રીઓપરથી તેઓશ્રીનાં મુખ્ય ૧૦૮ નામ જણાય છે;

અને તેને લઇને મહાત્મા પુરુષોત્તમ પૂજ્યભાવ દર્શાવવાને (માનાયે) શ્રી શ્રી ૧૦૮ લખવામાં આવે છે.

શ્રીધૃતિથી અભેદભાવને પામેલા મહાત્મા પુરુષોત્તમ વિશેષ પૂજ્યભાવ દર્શાવવાને શ્રી શ્રી ૧૦૦૮ પશુ, લખ્યાં છે. વળી શ્રી શ્રી ૧૦૦૦૮ લખવાનું પશુ જણાવવામાં આવ્યું છે.

એ પ્રમાણે શ્રી ધૃતિના અનંત શુભેચ્છાનું મહાત્માઓમાં આરોપણ માનીને અથવા પૂજ્યપાદ દર્શાવવાને લખવામાં આવે છે.

શ્રી શ્રી ૧૦૮ના સંખ્યામાં આવે લખેલ જૈનગ્રંથનો આશય પણ સનાતનવિચારને મળતો છે.

પત્રમાં માનાયે ગૃહસ્થોને શ્રી ૫, ને રાજ્યોને શ્રી ૭ લખવાનો આપણો જૂનો રિવાજ છે. જો કે હમણાં તેનો પ્રચાર ઓછો થઇ ગયો છે.

લિ.

માણેકલાલ નાનજી ચંદ્રારાણા (માણિક્યવર્મા)ના

પરમાત્મસ્મરણ

અવતરણ

[અનુલેખક:—શ્રી. દયાળસિંહ લાલસિંહ ઠાકોર]

[કૃપાનાથે ગીતા, ઉપનિષદો, વેદાંતદર્શન, યોગદર્શન, સાંખ્યદર્શન આદિ મહા-અંથોપર ગુજરાતી ભાષામાં રહસ્યદીપિકા, તાત્પર્યદીપિકા, ભાવાર્થદીપિકા આદિ નામની દીક્ષાઓ ને વિવેચન રચેલાં છે અને આ ઉપરાંત બીજા ધણા સ્વતંત્રગ્રંથો પણ રચેલા છે—તેમાંથી અહિં “અવતરણ” રૂપે અલ્પ અપાયા છે ...]

“અધિકારી મનુષ્યની ચિત્તશક્તિને પરમતત્ત્વની સમીપ લઈ જઈ—પરમતત્ત્વની સાથે અભેદભાવે સ્થાપન કરી—અવિદ્યા ને તેના કાર્યે શોકમોહાદિની ઐકાંતિક ને આત્મીયક નિશ્ચિત કરનારી બ્રહ્મવિદ્યા ઉપનિષદ કહેવાય છે”

“સર્વ ઉપનિષદોનું મુખ્ય તાત્પર્ય જીવબ્રહ્મનો અભેદ જણાવવામાં છે.”

“ત્રિવિધતાંપનો અજ્ઞાનરૂપ મૂલસહિત અત્યંત ઉઝેદ અને સ્વાભાવિક પરમા-નંદનો નિલ આવિર્ભાવ એ વિવેકી મનુષ્યને મુખ્ય પ્રાપ્ત કરવાયોગ્ય પ્રતીત થાય છે. એ પ્રાપ્ત્યની પ્રાપ્તિ આત્મસ્વરૂપના જ્ઞાનથી થાય છે, ને આત્મસ્વરૂપનું જ્ઞાન ઉપનિષદના શ્રવણાદિથી થાય છે; તેથી મુમુક્ષુએ ઉપનિષદોનું શ્રવણે વા વાચન કરવું આવશ્યક છે”

“ઉપનિષદ પ્રતિપાદન કરેલો સિદ્ધાંત જીવને પરમશાંતિ આપી કૃતાર્થ કરનાર, કર્તવ્યપરાયણતા ગણવાનું ઉત્તમ મનોબલ આપનાર, નીતિબલને સુદૃઢ કરનાર, ને સર્વ પ્રકારના દુઃખમાં ઉન્નત રીતે આશ્વાસન આપનાર છે એમ ઉપનિષદોનું સ્વરચ-યિતે વાચન કરનારને સ્પષ્ટ જણાઈ આવશે”

“મનુકૂલ યુદ્ધિ રાખી જે ઔપનિષત સિદ્ધાંત મધ્યે સમજવામાં આવે તે તે મનુષ્યના હૃદયમાં પ્રતીત થતા સર્વ તાપોનું અગ્નિરૂપ કારણમદિત શમન કરી તેને બહુ પ્રિય લાગતા પરમાર્નદનું ઉદાર હૃદયથી દાન કરે છે.”

“ઔપનિષત સિદ્ધાંતજ મનુષ્યને કૃતાર્થ દરનારો છે માટે પશુપાતનો ભાગ કરી તે સિદ્ધાંત સમજવા પોતાનું શ્રેય ધૃત્યનાર પ્રત્યેક વિવેકી મનુષ્યે ધણામાં ધણા આદરપૂર્વક પ્રયત્ન કરવો ઉચિત છે.

“શ્રીસદ્ગુરુના ચરણારવિદની સમીપ બેસવાથી પ્રાપ્ત થયેલું જ્ઞાન, અથવા પ્રભાવશિલ્પ બ્રહ્મની સમીપ લઈ જમીને અવિદ્યાદિ સંસારકારણની અત્યંત નિશ્ચિત કરનારી બ્રહ્મવિદ્યા ઉપનિષત કહેવાય છે.”

“બ્રહ્મવિદ્યા એ ઉપનિષદનો મુખ્ય અર્થ છે, અને તે બ્રહ્મવિદ્યાની અધિકારીને પ્રાપ્તિ કરાવનાર વેદના અંત (રહસ્ય) ભાગનું નામ પણ ઉપનિષત કહેવાય છે, પરંતુ તે તેનો ગૌણ અર્થ છે.”

“પ્રવાહરૂપે અનાદિ અને જ્ઞાનવિદ્યા જેનો આત્મતિક નાશ થતા નથી, એવો મિથ્યાજ્ઞાનરૂપ અધ્યાસ જે દર્શાવણા તથા સોક્તાપણાંરૂપ અનર્થનો પ્રવર્તક સર્વ લોકોને પ્રસિદ્ધ છે, તે અધ્યાસની ઉપાદાનસદિત નિશ્ચિતમાટે તથા ત્વં પદ અને સત્ પદના એકપણાના જ્ઞાનના સાક્ષાત્કારમાટે સર્વે ઉપનિષદોનો આદેશ છે.”

“ભગવાન બ્રહ્મણ્યાર્યે સમગ્ર વેદરાશિના મંત્ર, યજુષ્, સામ અને અયર્વ એ ચાર વિભાગ કરી પોતાના જૈમિનિ આદિ શિષ્યોને તેનું અધ્યયન કરાવ્યું હતું.”

“શ્રીવ્યાસ ભગવાને (ભગવાન બ્રહ્મણ્યાર્યે) મુમુક્ષુઓમાટે ઉપાસના તથા જ્ઞાનરૂપ વેદભાગની વ્યવસ્થા દર્શાવનારો મીમાંસારૂપ ઉત્કૃષ્ટ નિનધ સ્ત્રી અસ્તિત્વ આર્થે પરમ ઉપકાર કર્યો છે.”

“વ્યાસ ભગવાનપ્રણીત તત્ત્વજ્ઞાનરહસ્યનો મધ્ય બ્રહ્મસૂત્ર અથવા બ્રહ્મમીમાંસા કિંવા ઉત્તરમીમાંસા વા વેદાંતદર્શન કહેવાય છે.”

“અધ્યાસ અથવા ભ્રાંતિજ્ઞાનને પંડિતો અવિદ્યા કહે છે, અને તેનો મધ્યાર્થ વિવેક કરીને વસ્તુના સ્વરૂપનો સમ્યક્ નિર્ણય કરવો તેને વિદ્યા કહે છે. આ અવિદ્યા અર્થત અનર્થનું મૂલ છે, અને તેનાજ ઉત્કેષમાટે વેદાંતશાસ્ત્રની પ્રગતિ છે.”

પવિત્ર દેશકાલને પ્રાપ્ત પરિપૂર્ણ નિર્મલ શુદ્ધિવાળા મુમુક્ષુઓમાટે જે સપ્રમાણ ઉપાય (પરમસુખી થવા માટે) પરમવિવેકી પુરુષોએ દર્શાવ્યો છે, તેમા અન્ય સર્વ ઉપાયો સાક્ષાત્ વા પરંપરાવડે અંતર્ગત થાય છે, એમ પ્રાચ પુરુષો માને છે, એ ઉપાય શુદ્ધશુદ્ધિના નિરતિશય વિદ્યાસરૂપે-બ્રહ્મનુભવરૂપ છે.”

શ્રીનાથસુવોધમાલા

(પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાન)

[સં. ૨૦૦૫ની કાર્તિકી પૂર્ણિમા પ્રસંગે]	
દાંભશત્રુને મારવો, દંઢ કરી વરતુવિચાર;	૬૮
એ શત્રુ માર્યે મળે, આતમનિધિ અપાર.	
અવિદ્યા કામ ને કર્મનો, કરવો પૂરો નાશ;	૬૯
એ ત્રણેના નાશથી, પમાય પદ અવિનાશ.	
પરમ તપ તણા પાલને, મન રે' શાંત સદાય;	૭૦
વિદ્ય થાય સૌ દૂર ને, શત્રુ સર્વ પળાય.	
મિથ્યામાં સદ્બુદ્ધિ જે, તુચ્છમાં જે રમ્યભાન;	૭૧
દુઃખરૂપમાં સુખબ્રાંતિ જે, તે જાણો અજ્ઞાન.	
દહજગતની પાર જે, સચ્ચિત્સુખસ્વરૂપ;	૭૨
મન ! નિરખ તેને સદા, થઈ વિવેકિભૂપ.	
પ્રત્યરૂપને જાણવું, ત્રણ વધુ કરી દૂર;	૭૩
નામરૂપને દૂર કરી, જોવું બ્રહ્મા ભરપૂર.	
નિજ દાવોને જોધને, કરવા તેને દૂર;	૭૪
પરના દોષ ન દેખવા, જોવું ચિત્ ભરપૂર.	
ચિત્તમરણ ચિદ્ધ્યાનવિષુ, જડને રાગ ન જાય;	૭૫
જડને રાગગયા વિના, શાંતિસુખ ન પમાય.	
ચિદાકાશને દેખવું, દૂર કરી જડરૂપ;	૭૬
ચિદાકાશરૂપે રહી, થવું વિવેકિભૂપ.	
અંતર્મુખવૃત્તિવડે, સહજાનંદ પમાય;	૭૭
તુષ્ટા દેશ્ય વિષય તણી, પછી ન રહે જરાય.	
અક્ષરમરણ અક્ષાધ્યાન જો, પ્રીતિ સદા કેરાય;	૭૮
તો દંઢ અક્ષદર્શન થઈ, મન રે' શાંત સદાય.	
જગતતણા પ્રતિભાસને, ઝાંખો કરો સદાય.	૭૯
ભાજો સઘજે બ્રહ્મને, જેથી સુશાંતિ થાય.	
જગને બ્રહ્મમાં લય કરો, મનનો આતમમાંય;	૮૦
લય કરો વિવેકથી, જુઓ તેજ ન્યાં ત્યાંય.	
અનંતકાલનો જીવને, વિપયોમાં અનુરાગ;	૮૧
તેને સમૂલ કાઢવો, રાખી સુદંઢ વિરાગ.	
વિવેકવિરતિના બલવડે, તુષ્ટા દૂર કરાય;	૮૨
તો તુષ્ટાના નાશથી, જીવને શાંતિ જણાય.	

મનને બ્રહ્મમાં સ્થિર કરી, જો પરિતૃપ્ત કરાયા;
તો અવિદ્યા દર્શનો, પૂર્ણ નાશ થઈ જાય ૮૩
સ્થાવરજંગમ સર્વેનું, અધિષ્ઠાન ચિદ્રૂપ
જેવું તે ચિદ્રૂપને, જેવું નહિ જડરૂપ. ૮૪
પરમપ્રેમ બ્રહ્મમાં કરે, ભવનો પાર પમાય;
માટે મનમાં બ્રહ્મપર, રાખો પ્રેમ સદાય. ૮૫

॥ ૪૦ ॥

શ્રી મુંબઈ માધવબાગમાં 'શ્રીઆનંદાશ્રમ મુમુક્ષુ મંડળ તરફથી ઉજવાયેલો

શ્રીમન્નાથજયંતીમહોત્સવ

[સપાઠ — શ્રી. રૂપસિંહ હરિસિંહ રાણા]

પૂજ્યપાદ કૃપાસિંધુ શ્રીસદ્ગુરુપરમાત્મા ધીનાયકભવાનનો ૯૧મો જયંતીમહોત્સવ
'શ્રીઆનંદાશ્રમ મુમુક્ષુમંડળ' તરફથી પરમપ્રેમપૂર્વક ભક્તિભાવે ધામધૂમથી ઉજવાયો હતો.
આશ્વિનમુદિ ૪ના મંગલમયદિને પ્રભાત ધર્નાજી શ્રીમાધવબાગના વિશાળ ને
મુશોભિત સલાખડમાં ૫ સદ્ગુરુદેવના મહાપૂજનનો આઘોક્તિ લાભ લેવા માટે મુંબઈના
તેમજ પરાનાં બહુઓઅહેનો તથા અનેક જિલ્લાસુઓ સમયસર આવી પહોંચ્યાં હતાં

સમારંભનો પ્રારંભ આઠ વાગ્યે થયો હતો જૂદેવોના એક કલાકની વેદમંત્રોની
મોપથી સલાખડમાં પરમચાંતિ ને સાત્તિક વાતાવરણુ પ્રમરી ચુંબું હતું

પૂ. સદ્ગુરુદેવના મહાચોગેશ્વર સ્વરૂપ પ્રતિમાજી દક્ષિણાલિધુએ એક અત્યંત મુદ્દર સિંહાસનમાં
પધરાવ્યાં હતાં. ફરતો આસોપાલવનાં પત્રો તથા નાનાં મુગની પ્રુષોનાં કુડાઓની લાપન
જોડવી એક નાના મનોહર ઉપવન જેવો મડપ કર્યો હતો તેમાં સાક્ષાત્ પરમાત્મસ્વરૂપ
નાથ બિરાજ્યા હતા, તે દર્શન કરી સૌ પરમ આનંદ અનુભવતા હતા

વેદોપની સમાપ્તિ થઈ કે તુરત ૫ સદ્ગુરુદેવના મહાપૂજનનો પ્રારંભ થયો હતો.
સર્વે સમુદાયના પ્રતિનિધિ તરીકે શ્રી. હરજીવન કેશવજી શાહ, શ્રી. ગૌરીસંકર જોધવજી
જાની તથા શ્રી. રૂપનાથભાઈ ધડીયાલીએ ૫ સદ્ગુરુદેવનાં પુનિદ પાદુકાજી તથા પૂ.
પ્રતિકૃતિનું વેદવિધિપૂર્વક શોડશોપચારથી મહાપૂજન કર્યું હતું, અને પ્રેમપૂર્વક આરતી
ઉતારી હતી. મંત્રપ્રજ્ઞાવિદિ આદિ સર્વ વિધિ ચર્ચ ગયા બાદ સર્વ સલાખડો ૫.
સદ્ગુરુદેવની પૂ. પાદુકાજીનું તથા પૂ. પ્રતિકૃતિનું પૂજન કરી કૃતાર્થ થયાં હતાં, બાદ પૂ.
સદ્ગુરુ દેવની પ્રાર્થના સૌ વની થી. રૂપસિંહ રાણાએ કરી હતી, પછી પ્રજ્ઞપ્રસાદી-
સૌએ લીધી હતી. આ રીતે સવારનો કાર્યક્રમ પરમઆનંદપૂર્વક સમાપ્ત થયો હતો.

સાંજના કાર્યક્રમની પૂર્વતૈયારીમાટે સૌ આનંદાશ્રમ મુમુક્ષુમંડળના બહુઓ સમયસર
હાજર થઈ ગયા હતા મુરજીની મી. દામોદર રોક તથા શ્રી હરજીવન, કેશવજી શાહ સહર્થ
બહુ પ્રેમપૂર્વક સૌ બહુઓને પરમ ઉત્સહ અર્પી રહ્યા હતા. શ્રી. મુકુન્દભાઈ તથા શ્રી.
સીતારામભાઈ તથા શ્રી. રૂપસિંહ રાણા તથા શ્રી ચંદ્રસિંહજી, શ્રી ઉપેન્દ્રસિંહજી, શ્રી.

મૂળશંકરભાઈ પડીયા, શ્રી. નરેન્દ્રસિંહ, શ્રી. હરજીવન જનલાલ દીક્ષિત, શ્રી. જાનુશંકર ત્રિવેદી, શ્રી. ભદ્રસિંહ, શ્રી. મનહરસિંહ, શ્રી. અરજીભાઈ, શ્રી. મૂળજીભાઈ, શ્રી. પ્રાણજીવન દ્રુવ, શ્રી. ગૌરીશંકરભાઈ, શ્રી. મણિશંકરભાઈ રાવળ, શ્રી. જનલાલ રાવળ, શ્રી. બાણુભાઈ શેઠ આદિ પૂ. સદ્ગુરુદેવની સેવામાં તન્મય બની ગયા હતા. પૂ. સદ્ગુરુદેવના પરમ ભક્ત શ્રી અરજીભાઈ છેટ કલકત્તાથી ઉત્સવમાં લાગ લેવા આવ્યા હતા જેથી સૌ બંધુઓ બહુ રાજ થયા હતા.

૪૥ વાગ્યે નરનારાયણ મંદિરવાળા રાદગત ભક્તરાજ જાદવજી મહાગજનાં મણોનાં પરમઆનંદપ્રદ ભજનો શરૂ થયાં હતાં. તેમાં ભાઈઓ તથા બહેનોના મણે તે અત્યંત શ્રાવણ-ભક્તિ ને સદ્ગુરુદેવના અપાર મહિમાનાં પરમઆનંદજનક ભજનો ગાંધેને જનમેદનીને આનંદોષિમાં લીન કરી દીધી હતી. આ વખતે માનવમેદની એટલી વધી ગઈ હતી કે, ધણા ભાઈઓને તથા બહેનોને થોડા સમય માટે ઉઘું રહેવું પડ્યું હતું. અને જખ્ખર સભાખંડ પણ નાનો પડે તેમ પ્રતીત થયું હતું અતિ આનંદ વચ્ચે ભજનો પૂર્ણ થયાં હતાં.

૫ પછીથી શ્રીયુત્તમ ભાઈ મણિશંકર સોમનાથ રાવળે બોલતાં જણાવ્યું હતું કે, શ્રીનાથ-ભગવાનના પરમમનનીય ઉપનિષદો આદિ ગ્રંથો ઉપરાંત ખીન્ન પુસ્તકો પણ અનેક છે, અને તેમાં પણ પરમશ્રાવણ ભરેલું છે. સદુદ્દેશ દિવાકર પ્રથમ કિરણથી સ. દિ. ૭૬૩ કિરણ સુધીનાં પુસ્તકો છે તે વાંચતાં પણ ગમે તેવી શંકાની નિવૃત્તિ થાય છે. તે સર્વ પુસ્તકોના વાચનની ભલામણ કરૂ છું.

બાદ મુખપદના સુપ્રસિદ્ધ શ્રી રેવાશંકર શાસ્ત્રીજી મહોપાધ્યાયે કૃપાનાથના દિવ્ય જીવન ઉપર પ્રકાશ પાડ્યો હતો. કૃપાનાથ પ્રણીત ગ્રંથોની તેઓએ જારે પ્રશંસા કરી હતી, અને સમર્પી હતી. પૂ. સદ્ગુરુદેવને સનાતન ધર્મોદ્ધારક મહાસમર્થ આચાર્ય તરીકે વર્ણવી લાવવાની અંગતી આપી. તદ્દનંતર શ્રીયુત્તમ જનનાદાસ હરખજી સધવી કૃપાનાથના પરમકારણિક જીવન ઉપર બોલ્યા હતા કે, પૂ. સદ્ગુરુદેવ કૃપાના સાગર હતા તેઓશ્રીનો આ જયતીમહોત્સવ ઉજવવી આપણા સૌ ધન્ય બન્યા છીએ.

બાદ શ્રીયુત્તમ ભાઈ ગૌરીશંકર જોષવજી જાનીએ બોલતાં જણાવ્યું હતું કે પૂ. નાથભગવાને પરમશક્તિનો સંદેશ જગતને આપેલ છે. તેઓશ્રી સાક્ષાત્ મહેશ્વર૩૫૪ હતા.

શિવ પવ ગુરુ સાક્ષાત્ ગુરુરેવ શિવ. સ્વયમ્ ।

ઉભયોરંતરં કિંચિન્ન દ્રષ્ટવ્યં સુમુશ્રુમિ' ॥

તેઓશ્રીની આજ્ઞાનું પાલન કરી તેઓશ્રીના દિવ્ય સંદેશને સમજી આચારમાં મૂકીએ તો પરમ આનંદની સંદેશ પ્રાપ્ત થઈ શકે. પછીથી શ્રી રૂપસિંહ હરિસિંહ-રાણાએ બોલતાં જણાવ્યું હતું કે, પૂ. જાદવજી 'નાથભગવાને સનાતનધર્મની રક્ષાનું તથા સંવર્ધનનું અગ્રધી સદી પર્વત અખંડ કાર્ય કર્યું હતું આજણો વૈદિક ધર્મકાંડથી વચિત થઈ ગયા હતા, તેઓને કૃપાનાથે તેઓનું ઉચ્ચ કર્તવ્ય સમજતી બ્રહ્મતત્ત્વ જ્ઞાન કરાવ્યું હતું.

જે ક્ષત્રિય વૈદ્યો દિગ્ગત બૂધી ગયા હતા, તેઓને નાથપ્રભુએ દિગ્ગે બનાવી સંખ્યા આદિ વૈદિક ધર્મોમાં પ્રવૃત્ત કરાવી કલ્યાણને માર્ગે વાળ્યા છે.

અમારી રાજપૂત ક્ષત્રિય યાત્રિ દુર્બલનોમાં જગદાયેથી ને આચાર-વિચાર ને ધર્મકીન હતી, પરંતુ આજથી પાંચ દાયકા પહેલાં અમારી યાત્રિએ નાથપ્રભુના પરમપાવન ચરણ-રવિદેનું શરણ મગધ કર્યું અને કૃપાવર્ણ નાથની અમારા ઉપર અમીદષ્ટિ થઈ. અમે એવા પ્રભુ અતાર સદ્ગુરુ સાપડના બદલ મહદ્દાગી નના, અન્ય યાત્રિઓ પણ મહદ્દાગી બની.

કૃપાનાથે ઉપનિષદો, શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા અને ષ્ણસૂત્ર ઉપર સુંદર મનનીય બાધો કર્યા છે પરમ જ્ઞાનમય એવા એકસો ઉપરાંત પુસ્તકો લખીને શુભરી ગિરાને સમૃદ્ધ કરી છે. મુખ્યના માધવજાગ ગીતાપાઠશાળાના વે. શા. સુ. શાસ્ત્રી વૈજનાથજી કૃપાનાથના અંથો માટે કહે છે કે એ કૃતિઓ કોષ વિદ્વાન કે પડિતની નથી, પણ ઈશ્વરી વિભૂતિની એ કૃતિઓ છે.

મંડલેશ્વર પૂ મહેશ્વરનાંદ મહારાજ કહે છે કે, નાથપ્રભુ શ્રોત્રિય-અર્જુનિય ચૈર મહાયોગી થે. ઉસીકા 'યોગદૌરતુલ' અથ દેખકર મુએ ખેલત સંતોષ હુવા એસે સદ્ગુરુ પરમાત્મસ્વરૂપ હૈ, એા ખ્યાનમે રખાયે.

નાથપ્રભુએ સાક્ષાત જનતાને હયાલુકર ઉપદેશ આપેલો છે, અને તેઓશ્રીએ પુસ્તકોરૂપી પાત્રમાં પણ જ્ઞાનામૃત ભરી જનતાને આપેલ છે. તેઓશ્રીપ્રણીત અથો મુનર્મની સમગ્ર જનતાને સુલભતાથી મળે, અને પૂ સદ્ગુરુદેવનો દિવ્ય સંદેશ પ્રાપ્ત કરી જિજ્ઞાસુઓ પરમ આનંદ મેળવે એ સારૂ 'શ્રી આનંદાશ્રમ મુમુક્ષુમણ' માધવલુપન, કંદાવાડી તથા થી રૂપસંસિદ્ધ હરિસિદ્ધ રાણા નં. ૭૪ હીસોઝા રટ્ટીટ વડગાદી મધ્યે શીનાથપ્રભુપ્રણીત અથો શ્રી બીલખા આનંદાશ્રમને લાવે આપવાની પ્રથા ધણાં વસોથી ચાલુ છે, તેમજ ધેરે વચિવા માટે પણ કંઈ પણ હી લીધા વિના લાયકેરીની પ્રથા પ્રમાણે આપવામાં આવે છે, સ્વધર્મનિર્ણય ગૃહસ્થો, બધુઓ ને બહેનોએ આ દેવી અશેનો અવરય લાભ લેવો, આજે આ સમાખંડમાં પણ પુસ્તકો મળવાની બવરયા રાખવામાં આવી હતી. સૌ જિજ્ઞાસુઓએ અનુકૂળતા પ્રમાણે લાભ લીધેા હતો.

ખાદ કાશીનિવાસી પડિત શ્રી. રામજી વ્યાસનું રામાયણ ઉપર "શ્રી વિભીષણની શરણાગતિ" એ વિષય ઉપર સુંદર મનનીય બ્યાખ્યાન થયું હતું.

તદનંતર શ્રી ભક્તિભેટ ભજન મડગના હૃદયઆહ્વાદક ભજનો શરૂ થયાં હતાં. શ્રી સદ્ગુરુમહિમા ઉપરનાં તેઓના ભજનોનું શ્રવણ કરતાં જનમેદનીને આનંદનો પરમ અનુભવ પ્રાપ્ત થયો હતો. પછી શ્રી નરેન્દ્રસિદ્ધે "જગે જગણું હવે બ્યાળે હતો અવતાર શંકરનો" એ ભજન લાડે પ્રેમપૂર્વક ગાયું હતું.

પછીથી ભક્તરજગ હલુભર્ષના સંપૂર્ણ શ્રી. નવનીતભાઈનાં શ્રીસદ્ગુરુમહિમા ઉપરનાં અત્યંત ભક્તિભાવભર્યાં ભજનો શરૂ થયાં હતાં, જે ખરેખર અદ્વૈતીય હતી. ગુરુ-મહિમાનાં અપૂર્વ ગુણગાન સાંકળી જનમેદનીના હૃદયના તાર ઝલુઝણી ઉઠ્યા હતા અને સદ્ગુરુદેવપ્રતિના પ્રેમભાવનાથી મસ્તકે સૌના ડોલવા લાગ્યાં હતાં. સાથે સાથે વિવેચન કરતાં શ્રી. નવનીતભાઈ બોલતા હતા કે, "ખ્યારા! આકાશના અસખ્ય તારાઓ ગણાય! સમુદ્રની રેતીના કણો ગણાય! વરસાદની ઘાસના બિંદુઓ ગણાય! પણ ખ્યારા! સદ્ગુરુદેવના ઉપધારે કદી ગણાય તેમ નથી! આવી આવી ગુરુમહિમા ઉપરની પદાસ્તિઓ તથા (હૃદયઆહ્વાદક ભજનોથી જનમેદની પૂ સદ્ગુરુદેવના અપાર મહિમાના આનંદજનક સ્મરણમાં લીન બની ગઈ હતી.

પછીથી શ્રી. નવનીતભાઈ સાથે પધારેલા એક સંત શ્રી અમીધરજી સદ્ગુરુદેવના ક્યાલુકારી અથો ઉપર તથા તેઓશ્રીના દિવ્ય જીવન ઉપર સુંદર વિવેચન કરી એક ભજન ગાઈ સંભળાવ્યું હતું. શ્રીઆનંદાશ્રમ મુમુક્ષુમણ તરફથી શ્રી. રૂપસિદ્ધ રાણાએ પૂ સદ્ગુરુ

પરમાત્માના જ્યંતિમહોત્સવમાં સહભાગી થવા બદલ સર્વ મંડળોનો તથા મહાતુભાવોનો આભાર માન્યો હતો.

છેવટે પૂજ્યપાદ શ્રીનાથભગવાનની જગ્ગર માનવમેદની વતિ શ્રી. નવનીતભાઈએ બહુ પ્રેમપૂર્વક આરતી ઉતારી હતી. આ રીતે પૂજ્યપાદ સદ્ગુરુદેવનો જન્મોત્સવ પરમ પ્રેમ ને અવર્ણનીય ઉત્સાહથી તેઓશ્રીનીજ કૃપાથી પરિપૂર્ણ થયો હતો. શ્રી સદ્ગુરુદેવની જય જોલાવી રાત્રિના ૧૧મી વાગ્યે પ્રસાદી લઈ જનમેદનીએ આતિ આનંદભર્યા વાતાવરણ વચ્ચે વિદાય લીધી હતી. ઇતિશિવમ્

॥ ૐ ॥

શ્રી સદ્ગુરુપરમાત્માને નમઃ

શ્રીમન્નાથપ્રભુશ્રીનો ૯૧મો જયંતિમહોત્સવ-પોરબંદર

અત્રેના પોરબંદરના આનંદાશ્રમ મુમુક્ષુમંડળવતી શ્રીપુત્ર આણુદલાલ ગોવીંદજીભાઈ લાખાણી તરફથી શ્રીમન્નાથપ્રભુશ્રીનો ૯૧મો જયંતિમહોત્સવ અત્રે ભાવભક્તિપૂર્વક ઉજવવામાં આવ્યો હતો.

સ સવારના ૮ાંથી ૧૦મી સુધીના સમયમાં શ્રીઆનંદાશ્રમમાં શ્રીસદ્ગુરુપ્રતિમાપૂજન વિધિપૂર્વક કરવામાં આવ્યું હતું અને આ માંગલિક વિસત્રના રોજ 'ગુરુ ભજ થી.' એ કાવ્ય બાળાઓ બોલી હતી. સવારના ૭ બજ્યાથી રાત્રીના ૭ બજ્યા સુધી અર્પક દીપ તથા જપ કરવામાં આવેલ હતા. સવારે પૂજનનો લાભ પંથી ૫૫ની સંખ્યાએ લીધો હતો.

૬ શ્રી સંન્યાસી આશ્રમમાં શ્રી હરિદ્વાર નિવાસી પરમહંસ પરિત્રાજકાચાર્ય પૂ. સ્વામીજી ૧૦૮ વિશ્વેશ્વરાર્નદજી મહારાજ વાગીશ વેદાન્તાચાર્ય જેઓશ્રી અત્રે ચાતુર્માસ કથા ઉપદેશ તરીકે સુંદર કાર્ય બજાવી રહ્યા છે તેઓશ્રીના નેતૃત્વ નીચે પૂજ્ય શ્રીમન્નાથ-પ્રભુની ૭મી તથા પાદુકા સમક્ષ જપોરના જાથી સાંજના ૭ બજ્યા સુધીમાં પૂ શ્રીમન્નાથપ્રભુનો જયંતિમહોત્સવ બહુજ ઉત્સાહભર્યો ઉજવવામાં આવેલ હતો. તે વખતનો કાર્યક્રમ:—

૧ શ્રી: વેદોચ્ચાર શાસ્ત્રીઓ અને દ્વિજવર્ગો તથા વિદ્યાર્થીઓ	શ્રીઆનંદાશ્રમની વિદ્યાર્થીનીઓ તથા વનિતા વિશ્વામની બાળાઓ
૨ એક વંદન કાવ્ય શ્રી મોહનલાલ લાખાણી	૭ ભજન. શ્રી મોહનલાલ લાખાણી
૩ ભાવવાહી ભજનો. હારમોનિયમ સાથે એક બાળક (અનુપચદ પુરુષોત્તમ)	૮ આનંદ લંકામ આનંદાશ્રમે (કાવ્ય): શ્રી આલિકાઓ
૪ પરમપૂજ્ય ભગવાનશ્રીના જીવનનો પ્રસંગી પરિચય તથા એક કાવ્ય શ્રી માસ્તર જ્ઞાલાલ કાનજી જ્ઞેશી	૯ પૂ. પા. ભગવાનશ્રીના જીવન વિષે અને પૂ. સ્વામીજીના મળતા લાભ ઉપર વક્તવ્ય શ્રી મેઘજી ઘેલાભાઈ શાસ્ત્રી (પ્રસાદકુ)
૫ શ્રી શંકરજી પ્રાકટ્ય (કાવ્ય). શ્રી મોહનલાલ લાખાણી	૧૦ પૂ. પા. ભગવાનશ્રીના જીવન વિષે અને મહિમા વિષે: શ્રી વિશ્વનાથ શાસ્ત્રી
૬ શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતાનો ૧૨મો અધ્યાય:	

છેવટે પૂજ્યપાદ સ્વામીજી મહારાજે પોતાની વિદ્વતાપૂર્ણ ભાષામાં અને અનુભવપૂર્ણ શૈલીમાં પૂ. પા. નાથભગવાનના જીવનચરિત્ર ઉપર આપેલા વ્યાખ્યાનની સંક્ષિપ્ત-નોંધ.

પ્રિય આત્માઓ ! આજે આપણા પરમ સૌભાગ્ય છે કે આ સૌરાષ્ટ્રની ભૂમિને પોતાના જ્ઞાનામૃતનું પાન કરાવનાર એક ઓત્રિય અને બ્રહ્મનિષ્ઠ મહાપુરુષનો જન્મનિ મહોત્સવ ઉજવવાનો પ્રસંગ પ્રાપ્ત થયો છે. મનુષ્ય જ્યારે પોતાની કંડિનાઇઓને ચૂર કરીને આગળ વધે છે ત્યારે જરૂર પોતાનું જીવન ધન્ય બનાવી શકે છે. પોતાના જીવનમાં વિજયી આત્માઓ સદા અમરતવને પામેલાજ હોય છે તેઓ અત્યારે આપણા વચ્ચે પ્રસન્ન ન દેખાતા હોય તોપણ એમના ઉપદેશનું અગાધ સાહિત્ય આપણે માટે આદર્શરૂપ મુકતા ગયા છે એટલે આવા મહાન પુરુષની સ્મૃતિ માટે દર વર્ષે એમનો જન્મન્તી ઉત્સવ પ્રેમપૂર્વક ઉજવવાની ખાસ જરૂરીઆત છે. માનવ જીવન એજ કે જે પોતાના ગુરુના અને શાસ્ત્રોના મહિમાને સમજે. સમજ નથી પડતી કે જીવન એ શું છે ? પ્રભુના એક અનન્ય ભક્તને પ્રભુ પ્રસન્ન થઈને માગવાનું કહે છે. ત્યારે ભક્ત કશુંજ માગે નથી, પ્રભુ આપવા આગ્રહ કરે છે ત્યારે ભક્ત કહે છે નાથ મારા હૃદયમાં એકજ લાગણી છે એકજ લાલસા છે.

મારું કલુષિત મન સંસારથી વિરામ થામીને આપનેજ દેખે અને આપના ચરણમાં જટલ અનન્ય ભક્તિ અને અટલ વિશ્વાસ ધારણ કરે એજ માગણી છે. આનું નામ ભક્તની નિરપૂઠતા ઈશ્વરપ્રેમ. જ્યંતીમાં મૃત્યુ શબ્દ પ્રયોજન થાય, એ તો અમરતાજ ગણાય, દુનિયામાં ધણા માણસો પોતાના બાળકોના જન્મદિવસો ઉજવતા હશે. પણ તે માત્ર ખાનપાનમાં અને બાહ્ય આડંબરમાં મનાવે છે. આથી એના દિવસોનો સાચો આનંદ મેળવી શકતો નથી.

આ તિથિ ખતાવે છે કે હું દર વરસે ફરી ફરીને આનું હું એ એક વર્ષ દરમિયાન મનુષ્યે પોતાનો આત્મવિકાસ શું સાધ્યો ? અને મનુષ્યજીવન ઉપર લઈ જવા માટે શો પ્રયત્ન કર્યો ? આ પ્રશ્નોના સાચા ઉત્તરો મેળવવા માટેજ આવી જ્યંતીઓ ઉજવવી જોઈએ મનાવી જોઈએ અને સૌએ પોતપોતાની શક્તિ અનુસાર પોતાનું જીવન સુંદરરીતે વિકસીત બનાવવું જોઈએ કે જેથી માનવ ધન્યભાગી બને છે. જ્યારે પરમકૃપાળુ પરમાત્માની અને ગુરુદેવની પૂર્ણ કૃપા થાય તો જરૂર સફળતા પ્રાપ્ત થાય છે. ગોસ્વામિ તુલસીદાસજી પાસે એક સર્ગાર્થી પોતાને પુત્ર પ્રાપ્તિ માટે આશીર્વાદની માગણી કરે છે ત્યારે મહાત્મા તુલસીદાસજી, ઓ માત્ર પોતાને માતાસ્વરૂપ માનનાર એ તેમને કહે છે કે ?

દાદા

જનની જને તો ભક્ત જન, યા દાતા યા ચર;

નતર વાંઝ રહ્યો ભલો, મતિ ગલાવે નર

આર્થાવર્તની પ્રવિત્ર માતાઓએ ઉપરોક્ત ગોસ્વામિજીની માગણી અનુસાર પુત્રને જન્મ આપવો જોઈએ.

વળી કુલં પવિત્રં જનનો કૃતાર્યા ઘસુંચરા પુણ્યવતી ધ્વ તેન ।

અપાર સંવિત્. સુલભાસ્તુ સિમ્હ સ્ત્રીનં પદે । યસ્ય ચેતઃ ॥

મહાન પુરુષોના પ્રાદુર્ભાવ જગતના જીવોના કલ્યાણ માટે જ થાય છે. આવી જર્મતીઓ મનાવો ઉજવો પણ આવા ઉત્સવો આપણી પાસે માગે છે. જીવનમાં ઉતારવાનું અને જીવનનો સાચો રાહ રચવાનું, એ સમગ્ર-મહાત્માજીના સમકાલિન આ કાર્તિયાવાકમાં લાખોની સંખ્યામાં પ્રાદુર્ભાવ હતા તેઓમાં આ મહાત્માજી માત્ર કેમ પ્રકાશ્યા ? પૂર્વના સુસંસ્કારી આત્માઓ વિરલાભ હોય છે. આવા સત્પુરુષોના જીવનની શરૂઆત આખર સુધીની ઝીણવટથી ઝાંખી કરીએ તો વિલક્ષણતા અને ગંધનતા જ દેખાય. તેઓ પોતાના જીવનનો પરિચય જનતાને સુંદર રીતે જ આપતા જતા હોય છે. દુનિયા ગમે તે બોલે તેની દરકાર તેઓ કરતા જ નથી. તેઓ તો સદા પોતાના નિશ્ચિત માર્ગમાં ગતિ કર્યે જાય છે. છતાં આવા પુરુષોને નિંદનારા પણ હોય છે. અને સ્વાભાવિક રીતે નિંદક કે વિરોધીઓ હોવાની જરૂર છે. એથી મનુષ્યની કસોટી થાય છે અને વિશેષ મૂલ્યાંકન થાય છે. શ્રી માલવિયાજી શ્રીમાન દરભંગા નરેયની સાથે બનારસમાં વિશ્વવિદ્યાલયની યોજના માટે ફંડ મેળવવા દરતા હતા અમારી જન્મભૂમિમાં પણ આવેલા. પંડિતજીને પ્રશ્ન થયો કે આપની પાછળ કુપ્રસંસા થાય છે ત્યારે તેઓશ્રી બોલ્યા કે જેમ લાપીની પાછળ કુતરે બસે એની લાપી ઉપેક્ષા કરતો જ ચાલ્યો જાય છે તેવી રીતે મનુષ્યે પોતાના કર્તવ્ય પથ ઉપર ગતિમાન રહેવું. નિંદા સ્મૃતિની દરકાર ન કરવી.

કોઈક નિદત કોઈક ખદત, કોઈક આયકે દેત હે બક્ષન,
કોઈક આયકે ચઢનસે પન, કોઈક હારત ધૂલ તતક્ષન;
કોઈ કહે યહ મૂરખ દીપ્ત, કોઈ કહે યહ હય વિચક્ષન,
સુંદર કાકુસે રામ ન દ્રેષ, એ સમ જનકુ સંત કે લક્ષન.

સંતનાં લક્ષણો શાસ્ત્રોએ વર્ણવ્યાં છે એવા મહાન ગુણવાળા ઉદારચિત મહાત્માઓ દુર્લભ છે.

સ્વામી રામતીર્થ જેવી સમર્થ વ્યક્તિએ પણ પોતાના જીવનમાં સ્વાશ્રયનો અને માનાપમાન સપાનતાનો પરિચય કરાવ્યો છે. આવા વિદ્વાન પગે ચાલીને ધૂમે ? યુરોપ, અમેરિકા જવા માટે પાસપોર્ટની માગણી કરતાં વિદેશી સત્તા પ્રશ્ન કરે છે કે સાધુને વળી યુરોપ જવાનું હું-પ્રયોજન ? જવાબમાં કહે છે કે મારી આંખે તો ભારત ને યુરોપ એક જ છે. અર્થની સગવડ માટે પણ કોઈ અપમાનજનક શબ્દો સમજાવે તો તે પણ સહન કરી લીએ એટલું જ બોલે કે અપમાન કરનારા પોતાનો કુરવભાવ ન છોડે તો હું મારો સન્માન બાવ કેપ છોડી થકું ? આનું નામ મહાપુરુષો. સંતના જીવનને ખરી રીતે હુંદનારા મોઢક હોય છે. સતને સંત જ નોંઝ શકે છે. જાણી શકે છે બાકી તો અઘાની જનો પોતાના દુરાગ્રહ ન છોડે તો ઝાનીઓ પોતાની મહત્તા કેમ છોડે ?

क्षमा शब्दं करे यस्य, दुर्जन. किं करिष्यति ।

અત્યુળે . પતિતો ઘઠિઃ સ્વયમેવ પ્રશાસ્યતિ ॥

સંત પુરુષો સદા ગંભીરતાપૂર્વક વિચરતા જગતના મનુષ્યોનું જીવન સુધારે છે. કપીરજીનો દાખનો આપું-એપનું જહાન કાશીનો પ્રાદુર્ભાવથી સહન ન થયું તપી જ્યારે કાશી નરેશ કપીરના દર્શન 'પૂજન માટે આવવા ટાલે જ એકે કુલદાને કપીરજી પાસે મોકલી અને રાખીને એનું ઉત્કૃષ્ટ સમજાવું કે આ કુલદા તો રાજા કપીરને લાં

આવે છે રામજીને ગુરુમા દ્વિધામ દ્વિતો ઐત્થે એમણે ગુરુપૂજનો કાર્યક્રમ પ્રેમથી પતાવ્યો. પણ જરા સંકિત બન્યા ખરા છતાં સંતના સહનો તાપ આ સ્ત્રીથી સહન ન થયો તે પશ્ચાતાપ માથે સંતના ચરણમાં ઢળા પડી અને પોતાની બનાવટી મર્મ વાન કળીગળને નિવેદન કરી. કળીગળ બોલ્યા-મારી પાસે પતિત આવેજ નહિ. માતા તારૂં મન્ય લાગ્ય છે વ્યાઘરોનો દોષ નથી પ્રભુએ તારા ઉપર અનુગ્રહ કરી વ્યાઘરો માર્ગીત મારી પાસે તને મોકલી છે-તારૂં દેહ્યાથુ થાયો. તે પછી આગળ જતાં વ્યા વાધ કળીરજની શિષ્યા ભગવતી દેવી બની ગઈ. મેં શ્રીમન્નાથજીને માટે કરાચીમાં બહુજ પ્રથસા સાંભળેલી અને બીલખાના આશ્રમમાં પાંચ સાત વર્ષ પહેલાં એકાદ રાત્રિ (અઘર્યાવરયામાં) રહ્યો. આશ્રમ નેતા પણ પુત્ર્ય જુદી ઉપજેલી. મહાત્માજીના જીવન વિશે વિશેષ તો અહીંથીજ જણી શક્યો છું એમના જીવનચરિત્રમાથી મને બહુજ સુદરતા મળી છે. જેઓ શિક્ષક તરીકે દત્તા સારે એમણે પોતાના વિદ્યાર્થીઓ પ્રતિ કદી કિમિત કોષ નથી કર્યો એ વસ્તુ સુચક છે કે આગળ જતા તેણે કોષ ઉપર વિજય કર્યો છે. વળી હિમાલય અને ગિરનાર જેવા પહાડોમાથી કુદરતી આદેશ મેળવી જેઓ બહાર આવ્યા અને ખામ કરીને સારાખૂની જમીને પાવન કરી પોરબદરની જનતા અને ગોવિંદજીભાઈ વડીલ લાગ્યશાળીજ લેખાય. વળી કીમતિ મોહાબેન જેવાં આદર્શ જન્મી પણ અહીં ચર્ચા આ શ્રીસુદામાની જમિ સદા પવિત્ર અને સૌભાગ્યવતી છે. સ્વાભાવિક નિયમ મુજબ દાઢ દાઢ ઉચ્ચકોટિની બ્યક્તિ જનતા જનાઈનનું દેહ્યાથુ કરવા માટે જ આવિર્ભૂત થાય છે.

મહાત્માજીનું જીવન નેતા જણાય છે કે લાપાનીરોડે સ્વનંત ગઘરે અને પઘરે પાચેક લાખ જેટલી મખ્યામાં પુસ્તકો બહાર પડી ચૂક્યાં છે. ગુજરાતી લાખા જાણનાર જનતા લાગ્યશાળીજ લેખાય કે આટલું સમૃદ્ધ ધાર્મિક સાહિત્ય અને પોતાનો આદર્શ એમને માટે આ ઋષિમહારાજ મૂકતા ગયા છે

લાખો આદમીઓએ ઉપરોક્ત સત જીવનનું મહાત્મ્ય સમજીને તેના સાહિત્યને વિચારી તેને અનુસાર પોતાના જીવનનું ઘડતર કરવું જોઈએ અને તેનો ખરો લાભ ઉઠાવવો જોઈએ આવા એક ધુરંધર મહાપુરુષની જર્ણની આવા ટૂંકા રોકમા ન ઉજવાવી જોઈએ. મોટા પાયા ઉપર પ્રોગ્રામ રચાવા જોઈએ અને હજારો માણુમોની વિરાટ-સભામાં ફુનિયાને બતલાવો કે આ મહાન વિમૂતિ ઠેવી ઉચ્ચ કોટિની હતી આવા મહાન ઉપદેશકના જીવનની જર્ણની એક નાના કમરામાં ઉજવાય એ આપણી કમજોરી છે, એ નમનાઇ દૂર થવી જોઈએ અને આવા જીવનમુક્ત પુરુષના જીવનના આદેશનો અને ઉપદેશનો બહોળો પ્રચાર કરો અને જનતાના જીવનનો વિકાસ સાધો એ અમારી ખાસ લાભમણુ છે.

આ પ્રસંગે ૫૦૦-૭૦૦ માણુસની દાખરી તો હતી છતાં પણ સ્વામીજી મહારાજનું વક્તાય વધુમાં વધુ જન સખ્યા બાનો લાભ ઉઠાવે એવી પ્રેરણારૂપે દેવ પ્રવચન પૂરૂં થયા પછી દરેક શ્રોતાઓને પ્રસાદી વહેંચવામાં આવી હતી સારાજી જીવ આશ્રમનાય પ્રભુના ધોષ સાથે સજા વિસર્જન થઈ હતી ઇતિશિવમ્

પૂજન સમાચાર

માંગશર સુદિ ૧૫ બુધવાર શ્રી દર્ત
જયંતી નિમિત્તે સવારમાં ૨૪ ૨૪
લાઠીવાળા તા. ૧૫ ડીસેમ્બર ૧૯૪૮ના
દિને પૂજ્યપાદિ આ સદ્ગુરુદેવનું મહા-
પૂજન પોડશોપચારવિધિથી માધવભુવન.
દાંદાવાડીમાં થયું.

લી. આનંદાશ્રમ-મુંબુલુમંડળ-મુંબઈ.

— [*] —

શ્રીઆનંદાશ્રમ, નવાગામ, પા વીલિયા- (સોરાષ્ટ્ર)
તરફથી
પ્રગટ થતું ધાર્મિક માસિક પત્ર
(Saurashtra Mitra)
P O Bilkha

૨ પ્રિન્ટર

નરસિંહદાસ, નાદિ જાલકદર્શી, ૫૧૬ ન
મકામ પાલકોલિ સમીપે

૨૨ શ્રી. કોર્પોરેશન

શ્રીકાર્તિકીપૂર્ણિમા-ત્રિપુરી-પૂર્ણિમાનો

આધ્યાત્મિક મહોત્સવ

ગતીકર્મો જીજ્ઞાસા પ્રમાણે આ મહોત્સવ સવારના યથાસમયે શરૂ થયો હતો, અને રાત્રિએ યથામમય તેની શાંતિપૂર્વક પરિસમાપ્તિ થઈ હતી. શ્રીસદ્ગુરુપરમાત્માનું મહાપૂજન આવેલા બધુ-બહેનોએ પોતાનાપ્રાર્થનાપૂર્વક શાસ્ત્રીયરીતે કર્યું હતું, અને સર્વત્ર આનંદ આનંદ વ્યાપી રહેલો હતો તે પછી શ્રી મહારાણીદાસભાઈએ અરુણિ અને નિરુણિ નામક ઉપદેશોપચારવિધિનું વાચન કર્યું હતું અને શ્રીમન્નાથસુબોધમાલાના થોડાં દોહરા, પથુ વાંચી સમગ્રજાત્યા હતા તે પૂર્વે તેઓએ પ્રસ્તાવના રૂપે આગલી રાત્રિ નૃપથુ સમારંભના કર્તવ્ય વિષે કર્યું હતું, અને તે પછી શ્રી કૃષ્ણમિહજીભાઈએ લખેલા કૃપાનંદ સંમધીના લેખનું વાચન શ્રી દવાળસિદ્ધજીભાઈએ કર્યું હતું. પૂર્ણિમાના દિવસે રાત્રિએ શ્રી જયંતીલાલભાઈ બેળનપુરાએ પથુ આનંદાશ્રમની સુખવચ્ચા મળધી બે શબ્દો કહ્યા હતા, અને તે તે પછી કૃષ્ણદેવી જી હતાત્રેય શર્માએ પથુ ભાર્ગવ અને વૈરાગ્ય મંનધી (જીવન ઉત્માહ) સમયે હુંકું છતાં સુંદર પ્રવચન દિદી લાવામા કર્યું હતું, અને એ રીતે શ્રીમદ્ગુરુપરમાત્માનો આ મહાપૂજનમહોત્સવ આનંદ મગલ રીતે ઉજવાયો હતો, અને સર્વત્ર આનંદ પ્રવર્તાયો હતો. હૃદય શાંતિના શ્રી. મધુવન ટી. પરીખ, અને શ્રી. નર્મદાશંકર પચોળાએ પથુ મહોત્સવ અંગે વાચન કર્યું હતું

વર્ષ ૧૭ મું

॥ ૐ ॥

વાર્ષિક સંવાદન

નાલિક

॥ યતો ધર્મસ્તતો જયઃ ॥

ચેકરૂબસાયે

૩૧. ૧-૦-૦

અંક ૬

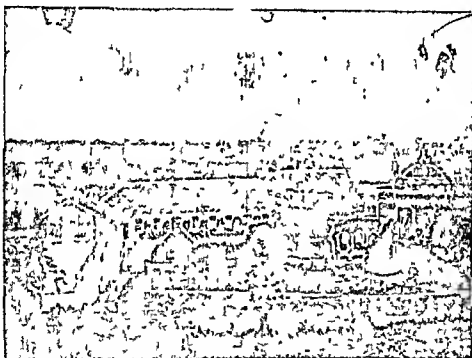
આનંદાશ્રમ

પરદેશમાટે

સંવત ૨૦૦૫

શિલિંગ ૨

શ્રીઆનંદાશ્રમ-નવાગમ-પો બીલખા

પ્રશાન્તેઃ પરિવાહોઽયમ શ્રીમદ્ધાયમુક્તાશ્રમે ।

પ્રશાન્તવાહિતાટ્ટત્તેર્યસ્મિન મજ્જન્તિ યોગિનાઃ ॥

સદ્ગુરુપરમાત્મા શ્રીમદ્ધાયમગવાનના આનંદાશ્રમમાં સર્વત્ર પહી રહેલા પ્રશાંતિનો આ પ્રવાદ, કેમાં યોગીઓ આશીષ સનાત દેદે છે તે પ્રશાંત-વાહિતાવૃત્તિની પ્રશાંતિનો છે

અનુક્રમણિકા

અનુક્રમાંક	વિષય	પૃષ્ઠાંક
૧	શ્રીમન્નાથપ્રભુને વંદન.	૮૧
૨	શ્રીનાથસ્વતંત્રામૃત.	૮૨
૩	યોગસૂત્રો.	૮૩
૪	પૂજ્યપાદ બ્રહ્મનિષ્ઠ મહાગામી શ્રીમન્નાથશર્મા-આનંદાશ્રમ-નવાગામ, પોસ્ટ બીલખાનો મં. ૨૦૦૨-૨૦૦૩ના દિમાબો સંબંધી જ્ઞાપતિ.	૮૬
૫	બ્રહ્મચિનન	૮૯
૬	સાહરે ગોવા ગુરુ.	૯૨
૭	આનંદાશ્રમ-સમાચાર.	૯૩
૮	ગત કાર્તિકી પૂર્ણિમા ઉપર શ્રી. નર્મદ ટી. પંચોળાએ શિષ્યમંડળ સમક્ષ કરેલું પ્રવચન.	૯૪
૯	ખેડજનક અવસાન.	

— [*] —

શ્રીઆનંદાશ્રમ-સમાચાર

શ્રી અમદાવાદ-આનંદાશ્રમમાં પૂજ્યપાદ કૃપાનાથના જયંતી મહોત્સવ, બેસતા વર્ષ તથા કાર્તિકી પૂનમના દિવસે લાંબા શ્રી ગુરુબ્રહ્માએ મળી વિધિપૂર્વક પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનું મહાપૂજન કર્યું હતું, તેવીજ રીતે ચારણદર-આનંદાશ્રમ, મોહનદર-આનંદાશ્રમ, કુતિયાણા આનંદાશ્રમ, ફુંડલા, સાદરા, જામજોધપુર, જામનગર, આણંદ, સીંગામ વગેરે સ્થળોએ પણ મહાપૂજન થયા હતા, અને એટલે વગેરે આનંદાશ્રમમાં મોક્ષવાર્મા આવી હતી.

— [*] —

જરૂરી

સૂચના.—લેખસંબંધી અને માસિક સંબંધી સર્વે પત્રવ્યવહાર શ્રી વ્યવસ્થાપક આનંદાશ્રમ, નવાગામ-પોસ્ટ બીલખા (સૌરાષ્ટ્ર) એ શિરનામે કરવો.

તંત્રી અને પ્રકાશક- શ્રી. મહારાણીદાસ ગોકુળદાસ દેસાઈ, વેદાંતશ્રુત્ય-માંગરોળ-સૌરાષ્ટ્ર

મુદ્રણસ્થાન: શ્રી ભગવતસિદ્ધિ પ્રેસિદ્ધિ લીધે એન્ડ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ.

માસિક: પારેખ દેવદાસજી દાનજીભાઈ-ગોંડલ.

શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ નાથસદ્ગુરવે નમઃ ॥

આનંદં વ્રજ્યણો વિદ્વાન્ ન વિમેતિ કુતશ્ચન ।

અર્થઃ—આનંદસ્વરૂપ પ્રધાને અણુનાર ઠાઠથી પણ ભય પામતો નથી.
તૈત્તિરીય-ઉપનિષત્

વર્ષ ૧૭૫૩]

કાર્તિક સંવત ૨૦૦૫

[અંક ૬ કો

શ્રીમન્નાથપ્રમુને વંદન

(સ્તોત્ર—શ્રી. અમરશી સુંદરજી-અખરલા-હાલ પારબંદર)

હરિગીત ૭૬ બહિર્ગોપિયા

સનાતન ધર્મ સ્થાપના, બ્રહ્મકૃતે અવતાર ધર્મો;
દર્શન મહેશ્વરનાં થવા, ઉચ્ચ યોગ વન આદ્યો
ગુરુને દર્શન થે રૂપનાં, હિમાલયથી પાછા રૂપો;
રુકો આપ્યો નારાયણે, નાથને બ્રહ્મરૂપ ક્યાં
શ્રી ગુરુદેવ નિજ ભક્તને, સદા કામધેનુરૂપ છે,
મહામાયા તિમિરનો, ધ્વંસકર્તા સૂર્યરૂપ છે
જ્ઞાથ યોગને પ્રસારવા, પૂનમના ચંદ્ર સમ જણે,
ચનાર હોય જે ભાવિમાં, તે ટાળવા સમર્થ ભણે
મરતર્પક પુણ્યગાળી, પ્રાક્ટ ગુરુ શિવસ્વરૂપ ધરી;
મહન વિષયયોગ જ્ઞાનનો, જતાવેલ કરામલ કરી.
વાણી તત્ત્વમસિદ્ધલમથી, શિષ્ય અનેક મુક્ત કર્યા;
નયનથી નાથ નિરખતાં, શરણાગતનાં અથ બળ્યાં.
વિવેકાદિક ભંડારને, ભવસિંધુ તારક નાવ છે,
જગતનો ઉદ્ધાર કરવા, પૃથ્વીપર પ્રાદુર્ભાવ છે.
યમાદિ અષ્ટાંગ યોગથી, સદા ધૃતિયા દમન છે,
તે સદ્ગુરુ દિવ્ય મૂર્તિને, નિત અમરશીના વંદન છે.

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાન.]

નવા વર્ષમાં શ્રદ્ધાપ્રીતિથી પરમાર્થનાં સાધનાતું સેવન કરશો.

વસ્ત્ર ઉતારતાં જે પ્રમાદથી યજ્ઞોપવીત નીકળી જાય તો જે સગવડ હોય તો યજ્ઞોપવીત બદલાવવું, નહિ તો—“યજ્ઞોપવોતં” ઇત્યાદિ મંત્ર ભણી પુનઃ તે ધારણ કરવું.

સાર્યસંધ્યાસમયે ગાયત્રીતું વિસર્જન બેસીને પણ કરી શકાય.

કર્તવ્યપરાયણતા વધારી પ્રસન્ન રહેશો.

શ્રદ્ધા અને હિતસાહુથી પરમાર્થનાં સાધનાતું અનુષ્ઠાન કરવાથી તે પહેલાં સિદ્ધ થાય છે. તત્ત્વોના રંગમાટે સ્વરોદયમાં જોઇને અભ્યાસ કરશો.

પાંચ કરોડ મંત્રનો જપ કરવો હોય તો જેટલી માસા તમારાથી નિત્ય થઈ શકે તેટલી માસાવડે પાંચ કરોડને ભાંગવાથી કેટલા દિવસમાં તે થઈ શકશે તે તમને સમજી શકાશે.

પ્રભુની બલવતી માયા જીતે પ્રભુનું દર્શન થવા દેતી નથી તેમાં ભક્ત જીતના હૃદયની કોઈક પ્રકારની ન્યૂનતા એ હેતુ હોય છે ભક્તનો દંઢતાવાળો પ્રયત્ન પ્રભુ પાતાની આગળ કે પાછળ જ્યાં હોય ત્યાંથી પ્રભુને શોધી શકે છે.

પ્રભુની અનન્યભક્તિ ને તેમનું અનન્યશરણ માયાને તરી જવાઈ બલ ભક્તના હૃદયમાં આપે છે.

શ્રીઈશ્વર પરમ દયાલુ છે. જીવોનાં કર્માતુસાર તેઓ જે કરે છે તેમાં જીવનું હિત હોય છે, ક્યારે પણ તેમાં જીવનું અહિત હોતું નથી. જીવની મરણોત્તર સ્થિતિને નહિ જાણનારા અજ્ઞાની જનો સ્નેહને ને સ્વાર્થને વશ થયેલા હોવાથી તેમને શ્રીઈશ્વરની કૃતિમાં અનુચિતતા કે નિર્દયતા લાગે છે, પણ તેવું કરું શ્રીઈશ્વરની નિયતિમાં નથી.

આવા પ્રસંગમાં ધૈર્ય રાખવું તે આવશ્યક છે. ઇચ્છિત ફેલીભૂત ન થવાથી તીવ્ર લાગણીવાળા સકામ મનુષ્યોના હૃદયને આઘાત થાય એ રવાભાવિક છે, પણ સમજીએ પાતાના હૃદયને આઘાત નહિ લાગવા-દેતાં આવા પ્રસંગથી વૈરાગ્યની વૃદ્ધિ કરવાઈ શીખવાઈ છે.

ભક્તે તો “રાજ હું મૈ ઈસ્મે તેરી રાજ હૈ.” એમ કહેવું જોઈએ પાતાના મનને એમ રાખવામાંજ ભક્તને લાભ છે.

શોક એ ગયેલી વસ્તુને પાછી મેળવવાનો કે અંતઃકરણને સુખી કરવાનો ઉપાય નથી શોક તો તેને સેવનારના અંતઃકરણને વધારે ને વધારે સ્થૂલ બનાવી વિશેષ વિશેષ દુઃખી કરે છે, માટે તે સર્વથા ત્યાજ્ય છે.

(આહુ)

યોગસૂત્રો

[અનુવાદક:—શ્રી. મહારાણીદાસ ગોમુળદાસ દેસાઈ વેદાંતભૂષણ]
(અનુસંધાન ગત અંકના ૫૪ ૭૦ થી)

વૃત્તિસારૂપ્યમિતરજ ॥ ૪ ॥

ગુર્જરી — બીજી અવસ્થાઓમાં જેવું રૂપ વૃત્તિનું તેવું રૂપ પુરુષનું હોય છે.

પદ્મોદિની.—દ્વિતરજ અન્યસ્વામવસ્થાવામ્ । દ્વિતરજ એટલે બીજી અવસ્થામાં
વૃત્તયઃ સ્વક્યમાજલક્ષણા । વૃત્તિઓ જેમનું લક્ષણ હવે કહેવામાં આવશે, તામિઃ સારૂપ્યં
સમાનાકારત્વં । તેમની સાથે સરૂપણું એટલે સમાન આકારપણું હોય છે સત્તાવાત્મ્ય
અમો ભવતીતિ વાક્યશોષ । તે વૃત્તિઓને વિષે પુરુષને પોતાપણની ભ્રમ થાય
છે એમ જો કે વાક્યમાં પ્રસિદ્ધ હતું નથી પણ તે કહેવાનું બાકી રહ્યું છે એમ
અનુબંધ જોતાં જણાઈ આવે છે. અતઃ (પરંતુ) ન તદાપિ તસ્ય સ્વરૂપ ક્ષતિરસ્તિ
લૌહિત્યભ્રમકાલે સ્ફટિકસ્યેવેતિ દ્રષ્ટવ્યમ્ ॥ ૪ ॥ આથીજ રાતા પુરુષની સમીપતાથી
સ્ફટિક રાતો હોવાનો ભ્રમ થવાને સમયે પણ સ્ફટિક ખરેખર રાતો થયેલો હોતો નથી
તેમ વૃત્તિઓના સમાન આકારને પામેલો હોવાનો ભ્રમ થવાને સમયે પણ પુરુષ ખરેખર
વૃત્તિના સમાન આકારને પામેલો હોતો નથી એમ જાણવું જોઈએ

ભાષ્ય — કયં તદ્દિં । નિરોધ અવસ્થાથી ભિન્ન બીજી અવસ્થાઓને વિષે પણ
પુરુષ ખરેખર તો ચૈતન્યસ્વરૂપજ હોવા છતાં તે એક રીતે ચૈતન્યસ્વરૂપ નથી પણ
હોતો એવું ઉપરમાં કહ્યું છે, તો પછી તે સમયે તે કેવો હોય છે તે કહેતાં કહે છે
કે વૃત્તિસારૂપ્યમિતરજ । નિરોધથી ભિન્ન બીજી અવસ્થાઓને વિષે પુરુષ વૃત્તિના સમાન
રૂપવાળો હોય છે એટલે જેવી વૃત્તિ તેવો પુરુષ હોય છે તેનું કારણ કહેતાં કહે છે કે
દર્શિતવિષયત્વાત્ । કારણ કે વૃત્તિ જે વિષયને દેખાડે તે વિષયને પુરુષ દેખતો હોતો
છતાં વૃત્તિને વિષે પોતાપણું કરી ગૃહેલો હોવાથી પુરુષ તે વિષયને તે પોતે દેખે છે
એમ માનતો થયો હોય છે તેથી પછી ચ્યુત્થાને વાક્ષિત્ત્વૃત્તયસ્તદવિષ્ણિષ્ટવૃત્તિ પુરુષ ।
ચ્યુત્થાન અવસ્થામાં એટલે નિરોધથી ભિન્ન બીજી અવસ્થાઓમાં ચિત્તની જે સમયે જે
વૃત્તિઓ હોય છે તે સમયે તે વૃત્તિઓથી પુરુષ જુદો ન પાડી શકાય એવો એકમેક હોય છે. તથા જ
સૂત્રમ્ । પંચ શિખાચાર્થનું એવું સૂત્ર પણ છે કે પક્ષમેવ દર્શનં ક્ષ્યાતિરેવ દર્શનમ્ । ચ્યુત્થાનની
અવસ્થામાં વૃત્તિનું અને પુરુષનું એકજ દર્શન (જ્ઞાન) હોય છે, એટલે જે જ્ઞાન વૃત્તિને થાય છે
તેજ જ્ઞાન પુરુષને તે સમયે થાય છે, કારણકે વૃત્તિનાજ જ્ઞાનને પુરુષ પોતાનું જ્ઞાન માને
છે, પણ તેથી તે સમયે પુરુષ ચિત્તની સાથે વા ચિત્તની વૃત્તિ સાથે ખરેખર એકતાવાળો
થયેલો હોય છે એવું નથી ચિત્તમયસ્કાન્તમણિકલ્પં સંનિધિમાનોપકારિ દૃશ્યત્વેન
સ્વં ભવતિ પુરુષસ્ય સ્વામિનઃ । લોહચુબ્ધ લોહની સમીપ હોવામાત્રથી જેમ તે લોહનું
ખેંચણું કરનારો થાય છે તેમ ચિત્ત પુરુષની સમીપ હોવા માત્રથી પુરુષ તેને પોતાનું
માનતા થાય છે ને પોતાને તેનો સ્વામી માનતા થાય છે, કારણકે ચિત્ત પુરુષનું જોખ
થવાની યોગ્યતાવાળું છે. તસ્માન્નિષ્ઠચ્છવૃત્તિયોષે પુરુષસ્યાનાદિર્સર્વંધો હેતુ ॥ ૪ ॥
એમ હોવાથી ચિત્તની વૃત્તિના જ્ઞાનને પુરુષ પોતાનું જ્ઞાન માનતા થાય છે તેમાં તેને
ચિત્તથી પોતાના જુદા સ્વરૂપનો અવિવેક હોય છે ચિત્ત અને પુરુષની સમીપતાનો

સંબંધ એ અવિવેકનો હેતુ હોય છે. લોકદ્યુબ્ધ અને લોકનો સમીપતાનો સંબંધ લોકનું લોકદ્યુબ્ધજાણી ખેંચવાનું કાર્ય પ્રકટાવવાની યોગ્યતાવાળો હોય છે. એવી રીતે ચિત્ત અને પુરુષનો સમીપતાનો સંબંધ તેના ચિત્તનેજ પોતાનું સ્વરૂપ માનવાના પુરુષના અવિવેકને ઉભો કરવાની યોગ્યતાવાળો હોય છે તેથી પુરુષને એવો અવિવેક થાય છે. ચિત્ત અને પુરુષનો આ સમીપતાનો સંબંધ અનાદિ છે તેથી પુરુષનો આ અવિવેક પણ અનાદિ હોય છે.

અનુવાદ:—ચિત્તની નિરોધઅવસ્થામાં પુરુષ તેના પોતાના સ્વરૂપમાં સ્થિત થાય છે એવું ત્રીજા સૂત્રમાં કહ્યું તેથી નિરોધઅવસ્થાથી બિન્ન બીજી અવસ્થાઓમાં એટલે મૂઢ સ્થિત વિદ્ધિ અને એકાગ્ર અવસ્થાઓમાં પુરુષ તેના પોતાના સ્વરૂપમાં સ્થિત હોતો નથી એમ કહેલું થાય.

અને જે કાંઈ જે સમયે તેના પોતાના સ્વરૂપમાં સ્થિત ન હોય તેનું તે સમયે અસ્તિત્વ ન હોય.

તેથી ચિત્તની નિરોધઅવસ્થાથી બિન્ન બીજી અવસ્થાઓમાં પુરુષ તેના પોતાના સ્વરૂપમાં સ્થિત હોતો નથી એમ માનવામાં આવે તો તે અવસ્થાઓમાં પછી પુરુષનું અસ્તિત્વજ હોતું નથી એમ માનવું થાય, પણ પુરુષ તો તે અવસ્થાઓમાં પણ હોય છે એમ પ્રસન્ન જણાય છે.

તેમજ પુરુષનું પોતાનું સ્વરૂપ ચૈતન્ય હોવાથી તથા ચૈતન્યનું અસ્તિત્વ સદા રહે એવું હોવાથી ચિત્તની નિરોધઅવસ્થાથી બિન્ન બીજી અવસ્થાઓમાં પુરુષનું અસ્તિત્વ ન હોય એ સંભવી પણ શકતું નથી.

છતાં ત્રીજા સૂત્રમાં ચિત્તની માત્ર નિરોધઅવસ્થામાંજ પુરુષ તેના પોતાના સ્વરૂપમાં સ્થિત હોય છે એમ જે કહેલું છે તે ક્ષણ રીતે ઘટી શકે છે તે કહેતાં આ સૂત્રમાં કહ્યું છે કે, ચિત્તની નિરોધઅવસ્થાથી બિન્ન બીજી અવસ્થાઓમાં એટલે મૂઢ સ્થિત વિદ્ધિ ને એકાગ્ર અવસ્થાઓમાં પણ પુરુષ વસ્તુતાએ તો તેના પોતાના સ્વરૂપમાં સ્થિત હોયજ છે.

પણ ચિત્તની સમીપતાના સંબંધથી તે ચિત્તસાથે એવો એકમેક થઈ જાય છે કે તેને તેના ચૈતન્યસ્વરૂપનો વિવેક ઉપસ્થિત રહેતો નથી તથા તેથી ચિત્તનેજ પછી તે તેનું પોતાનું સ્વરૂપ માનતો થાય છે.

એમ થવાથી પછી જે સમયે ચિત્તની વૃત્તિનું જેવું સ્વરૂપ હોય છે તેવું સ્વરૂપ તે સમયે પુરુષનું જણાય છે.

પણ તેથી પુરુષ તો સમયે ખરેખર ચિત્તની વૃત્તિના સ્વરૂપ જેવા સ્વરૂપવાળો થાય છે એવું નથી. સ્વચ્છ સ્ફટિક રાતો પુરુષની સમીપતાથી રાતો જણાય તે સમયે સ્ફટિક તેના સ્વચ્છ સ્વરૂપનો લાગ કરીને રાતો યથેદો હોતો નથી.

તેમ ચૈતન્યસ્વરૂપવાળો પુરુષ ચિત્તની સમીપતાથી જે સમયે ચિત્તની વૃત્તિજેવો જણાય તે સમયે તે તેના ચૈતન્યસ્વરૂપનો લાગ કરીને ચિત્તની વૃત્તિજેવો યથેદો હોતો નથી.

તેથી તો રાતો પુરુષને દૂર કરવાથી સ્ફટિક પાઠો સ્વચ્છ જણાય છે તેમજ નિરોધવડે ચિત્તને દૂર કરવાથી પુરુષ પાછો ચૈતન્યસ્વરૂપવાળો જણાય છે.

આ વાસ્તવિક સ્થિતિનો અનુવાદ કરીને ત્રીજા સૂત્રમાં પુરુષ ચિત્તની નિરોધઅવસ્થામાં તેના પોતાના સ્વરૂપમાં સ્થિત થાય છે એમ કહેલું છે તથા આ ચોથા સૂત્રમાં નિરોધઅવસ્થાથી બિન્ન બીજી અવસ્થાઓમાં પુરુષ જે તે સમયની વૃત્તિના જેવા સ્વરૂપવાળો હોય છે એમ કહેલું છે તે યોગ્ય છે.

સમીપતાના સર્વે સંગ્રામો કાંઈ ને કાંઈ કાર્ય પ્રકટાવવાની યોગ્યતાવાળા હોય છે એવું નથી પણ તેવા કાંઈ કાંઈ સંગ્રામો કાંઈ કાર્ય પ્રકટાવવાની યોગ્યતાવાળા હોય પણ છે, લોહ અને લોહયુગ્મનો સમીપતાનો સંગ્રામ લોહયુગ્મપ્રતિ લોહનું એવાણુ યવાના કાર્યને પ્રકટાવવાની યોગ્યતાવાળા હોય છે.

એવી રીતે ચિત્ત અને પુરુષનો સમીપતાનો સંગ્રામ પણ, પોતાના ચૈતન્યસ્વરૂપના અવિવેકપૂર્વક પુરુષ ચિત્તનેજ તેનું પોતાનું સ્વરૂપ માનતો થાય, તથા તેથી પછી જે સમયે ચિત્તની જેની વૃત્તિ હોય તેવો તે, પોતાને માનતો થાય, એવું કાર્ય પ્રકટાવવાની યોગ્યતાવાળા હોય છે.

ચિત્ત અને પુરુષનો સમીપતાનો આ સંગ્રામ એક રીતે અનાદિ હોય છે તેથી પુરુષનો આ અવિવેક પણ એક રીતે અનાદિ હોય છે.

જે વસ્તુ વા જે સ્થિતિ ખરી હોય તેનો તો આદિ પણ ન હોય ને અંત પણ ન હોય, તે અનાદિ ને અનંત હોય.

પણ જે વસ્તુ વા જે સ્થિતિ ખરી ન હોય તેનો આદિ ન હોય છતાં તેનો અંત હોય છે તેથી તે અનાદિ છતાં સંત હોય છે.

ચૈતન્ય ખરી વસ્તુ છે તેથી તેનો આદિ પણ નથી ને તેનો અંત પણ નથી તે અનાદિ ને અનંત છે.

પ્રકૃતિ તથા પ્રકૃતિના કાર્યમૂલ ચિત્તઆદિ કાંઈ ખરી વસ્તુ નથી તેથી તેનો આદિ નથી પણ તેનો અંત હોય છે તથા તેથી તે અનાદિ છતાં સંત હોય છે.

ચિત્તની વૃત્તિનો નિરોધ કરવાથી ચિત્તનો પણ અંત થાય છે.

અને ચિત્તનો અંત ચતાં પુરુષ ચિત્તના સંગ્રામથી ઉભા થયેલા પોતાના સ્વરૂપના અવિવેકના બધથી સદાનેમાટે છૂટો થાય છે.

ચિત્તના સંગ્રામથી ચિત્તની વૃત્તિના જેવો પોતાને માનતો પુરુષ, ચિત્તની વૃત્તિના નિરોધરૂઢે ચિત્તનો સંગ્રામ દૂર ચતાં, પાછો પોતાને પોતાના સ્વરૂપમૂલ ચૈતન્ય માનતો થાય છે અને છેવટ ચિત્તનો અંત ચતાં પોતાના ચૈતન્યસ્વરૂપમાં સદાને માટે અવસ્થાન પામી રહે છે.

એમ ચિત્તની નિરોધઅવસ્થામાં પુરુષ તેના પોતાના સ્વરૂપમાં સ્થિત થાય છે અને નિરોધઅવસ્થાથી ભિન્ન બીજી અવસ્થાઓમાં પુરુષ ચિત્તની વૃત્તિના જેવો થાય છે એમ જે કહ્યું છે તે યોગ્ય છે.

અને ચિત્તની વૃત્તિને અનુસરી રહેવાથી પુરુષને એક પ્રકારની બંધ લાગુ પડે છે તથા ચિત્તની વૃત્તિનો નિરોધ કરવાથી પુરુષને એ બંધની નિવૃત્તિ થાય છે એમ પણ જે કહ્યું છે તે સર્વથા યોગ્ય છે.

તેમજ ચિત્તની વૃત્તિના નિરોધનેજ આ શાસ્ત્રમાં યોગ કહ્યો છે તેથી પરંપરાએ ઊતરી આવેલા યોગના આ શાસ્ત્રનો આદિ જે ઉપદેશ કરવામાં આવેલો છે તે સર્વથા સાર્યક છે.

તેથી પોતાના દુષ્ટ બંધની નિવૃત્તિ કરવા ઇચ્છનારા સર્વે વિવેકી પુરુષોએ આ ઉપદેશને અનુસરવું ઘટે છે એમ આ શાસ્ત્રના પ્રતિપાદનમાં પ્રથમનો એક પરિચ્છેદ અહિં પૂર્ણ થાય છે.

(આપુ)

પૂજ્યપાદ બ્રહ્મનિષ્ઠ મહારાજ શ્રીમન્નથુરામ શર્મા-આનંદાશ્રમ-
નવાગામ પોસ્ટ વીલ્હાનો સં. ૨૦૦૨-૨૦૦૩ના હિસાબો સંબંધી વૃત્તાંત
[લેખક-શ્રી અજિતરાય હરિદાસ પારેખ]

સં. ૨૦૦૩ના હાથે આંકના પાને ૧૪૧માં સવત્ ૨૦૦૦-૨૦૦૧ની સાલ સુધીનો
વૃત્તાંત આપવામાં આવ્યો હતો હવે સંવત્ ૨૦૦૨-૨૦૦૩ના હિસાબો સંબંધી વૃત્તાંત
આપવામાં આવે છે. સં. ૨૦૦૧ની આખરે સ્થાયી ભંડોળની નક્કી રકમના રૂ. ૪,૬૭,૫૪૯-૧૨-૯૧૧ કેવી રીતે બનેલા છે તે ઉપસા વૃત્તાંતમાં પાને ૧૪૨મે સમજાવવામાં
આવ્યું હતું સં. ૨૦૦૩ની આખરે સ્થાયી ભંડોળ રૂ. ૪,૭૧,૬૩૦-૪-૮૫ થયું છે.

સં. ૨૦૦૩ની સાલમાં અમદાવાદવાળાં બાર્ડ રેવાબાર્ડ તથા બાર્ડ ચપાબાર્ડ તરફથી
અમદાવાદ આનંદાશ્રમમાં ધર્મારત આપવામાટે રૂ. ૬૬૦૧ની બેટ મળી હતી. સં. ૨૦૦૨ની
સાલમાં આવકનો વધારો રૂ. ૨,૮૫૨-૯-૧નો થયો હતો. આ બે રકમ મલી કુલ
રૂ. ૯,૪૫૩-૯-૧ સ્થાયી ભંડોળ ખાતે જમા કરવામાં આવ્યા હતા. સં. ૨૦૦૨-૨૦૦૩માં
સ્થાયી ભંડોળ ખાતે નીચેની રકમો ઉધારવામાં આવી હતી—

સં ૨૦૦૩માં આવક કરતાં ખર્ચનો વધારો	રૂ. ૩,૪૩૦-૧૩-૨૧
જૂદાજૂદા આસામીઓ તરફથી આ વૃત્તાંતના વર્ષો પહેલાં શરતીય બેટની રકમો જૂદીજૂદી જમે કરવાને બદલે સ્થાયી ભંડોળ ખાતે જમે ચર્ષ હતી તેનો સુધારો કરવા સ્થાયી ભંડોળ ખાતે પાછી ઉધારેલી રકમ.	૧,૯૪૨-૪-૦

રૂ. ૫,૩૭૩-૧-૨૧

નીચે પ્રમાણે જતા સ્થાયી ભંડોળ સં ૨૦૦૩માં રૂ. ૪,૭૧,૬૩૦-૪-૮૫ થયું હતું.	
સં. ૨૦૦૧ની આખરે સ્થાયી ભંડોળ	રૂ. ૪,૬૭,૫૪૯-૧૨-૯૧૧
ઉમેરો-ઉપરની વિગતે જમા કરેલી રકમો	૯,૪૫૩-૯-૧

રૂ. ૪,૭૭,૦૦૩-૫-૧૦૧

બાદઃ—ઉપરની વિગતે ઉધારેલી રકમો

૫,૩૭૩-૧-૨૧

રૂ. ૪,૭૧,૬૩૦-૪-૮

ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે આવક ખર્ચનો વધારો કેવી રીતે થયો હતો તે આવક
ખર્ચના ઓડીટ થયેલા પત્રકોમાં બતાવવામાં આવ્યો છે જેનો સક્ષિપ્ત કોઠો નીચે મુજબ છે—

	સં ૨૦૦૨	સં. ૨૦૦૩
બેટ	રૂ. ૩,૬૬૭-૭-૧	રૂ. ૩,૬૪૧-૨-૨
ચાલ	૧૧,૬૧૬-૨-૦	૧૨,૨૫૬-૧૫-૧૧૧

પુસ્તકોની ઉપજ	૧,૪૩૦-૨-૩	૨,૬૩૩-૯-૦
ખીજ ઉપજ	૧૭૨-૫-૬	૪૪૫-૧૨-૦

કુલ આવક રૂ. ૨૧,૩૮૬-૦-૧૦ રૂ. ૧૯,૨૭૭-૭-૧૧

કુલ ખર્ચ (જેમાં મકાનના

અસાધારણ સુધાર કામ અને

પરચુરણ કામ માટે અનામત

ફંડોના રૂ. ૨૪૦૭નો સમાવેશ

થાય છે,)

રૂ. ૧૮,૫૩૩-૭-૯

રૂ. ૨૨,૭૦૮-૪-૪

આવકનો વધારો..... રૂ. ૨,૮૫૨-૯-૧

ખર્ચનો વધારો..... રૂ. ૩,૪૩૦-૧૩-૨૫

જો કે સં ૨૦૦૩માં ખર્ચનો વધારો હતો છતાં રૂ. ૨૦૦૭ અને રૂ. ૪૦૭ ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે અનામત ફંડો ખાતે જમા કરવાનું કારણ ઓડીટરોએ ચિતાના રીપોર્ટમાં દર્શાવેલું છે જે અક્ષરમાં રહી કહ્યું છે —

“ સાલ દરમ્યાન આવક કરતા ખર્ચ વધારે થયો છે કારણ કે રૂ. ૭,૦૩૮-૧૪-૯નાં પુસ્તકો હાવવામાં આવ્યાં છે તેના ખર્ચનો આ દિસાખમાં સમાવેશ થાય છે, પણ તેની સામે પુસ્તકોની સિલિક વધેલી છે એજ કારણથી ખર્ચમાં વધારો છતાં અનામત ખાતાઓમાં દર સાલ અનુસાર રૂ. ૨૪૦૭ મકાન સુધાર કામ અને પરચુરણ કામ માટે જમા કરવામાં આવ્યા છે ” આ ઉપરથી ખર્ચનો વધારો કેવી રીતે થવા પામ્યો તે સમજી શકાશે

હવે ઉપર લઘોળ કયા પ્રકારનું બનવા પામ્યું છે તે નીચે મુજબ —

૧ સ્થાયી લઘોળ રૂ. ૪,૭૧,૬૩૦-૪-૮

૨ મકાનના - અસાધારણ સુધારકામ અને પરચુરણ કામની અનામત રકમો રૂ. ૩,૮૪૦-૦-૦

૩ મકાન બધાવવામાટે અર્પણ કરેલી રકમ અનામત રખાઈ છે તે રૂ. ૨,૦૦૧-૦-૦

રૂ. ૪,૭૭,૪૭૧-૪-૮

૧ ઉપલી લઘોળની રકમમાં આનંદગ્રામની સ્થાવર મિલકતની કિંમત અને ખીજ લેણીનો સમાવેશ થાય છે જે બાદ કરતાં સ્થાયી લઘોળને લગતી જામીનગીરીઓનીચે પ્રમાણે છે ઉપર પ્રમાણે બાદ-સ્થાવર મિલકતની કિંમત

રૂ. ૪,૭૭,૪૭૧-૪-૮

૧,૬૨,૫૮૯-૨-૯

બાદ-લેણાં - રૂ. ૨૪,૭૬૩-૬-૫	રૂ. ૩,૧૪,૮૭૨-૧-૧૧
જેમાંથી બાદ દેવાં ૫,૫૧૦-૧૪-૯	૧૯,૨૫૨-૭-૮

સ્થાવર મિલકત સિવાયનું સ્થાયી ભંડોળ	રૂ. ૨,૯૫,૬૧૯-૧૦-૩
------------------------------------	-------------------

૨ સ્થાયી ભંડોળને લગતી સરકારી જમીનગીરીઓ અને જથ્થા:—

રૂ. ૨,૨૬,૯૦૦ની ૧૯૬૦-૭૯ની ૪ ટકાની લોન	રૂ. ૨,૨૦,૬૫૨-૧૪-૬
„ ૧૦,૦૦૦ની ૧૯૪૭-૫૦ની ૩% „ „	૧૦,૩૫૬-૧૪-૦
„ ૧૭,૨૦૦ની ૧૯૬૩-૬૫ની ૩% „ „	૧૬,૬૮૬-૧૪-૦
„ ૪૪,૫૦૦ની ૧૯૪૬ કનવર્ઝન ૩% „ „	૪૪,૧૧૧-૮-૧

૩ આનંદાશ્રમને લગતી રોકડ

રૂ. ૨,૯૧,૮૧૮-૨-૭
૩,૮૦૧-૭-૮

રૂ. ૨,૯૫,૬૧૯-૧૦-૩

૪ આ ઉપરાંત આનંદાશ્રમને શરતી બોરો મળેલી છે.

જેના અનામત ફંડોની કુલ રકમ રૂ. ૩૨,૩૯૮-૧૩-૪ની છે.

૫ ઉપરના ફંડોને લગતી સરકારી જમીનગીરીઓ અને રોકડ —

રૂ. ૧૫,૦૦૦ની ૧૯૬૦-૭૯ની ૪ ટકાની લોન	રૂ. ૧૩,૫૯૯-૧૫-૨
„ ૫,૪૦૦ની ૧૯૪૬ કનવર્ઝન ૩% „ „	૫,૦૦૦-૧૧-૪

રોકડ જથ્થા

રૂ. ૧૮,૬૦૦-૧૦-૬
૧૩,૭૯૮-૨-૧૦

રૂ. ૩૨,૩૯૮-૧૩-૪

૬ ઓડીટ થયેલા હિસાબમાં કુલ રોકડ રૂ. ૧૭,૫૯૯-૧૦-૬ની

ખતાવવામાં આવી છે. તે ઉપર આપેલા ખુલાસા પ્રમાણે નીચેની રકમોની બનેલી છે.—

આનંદાશ્રમને લગતી પુરાત	રૂ. ૩,૮૦૧-૭-૮
શરતી બોરો મળેલી તેને લગતી પુરાત	૧૩,૭૯૮-૨-૧૦

રૂ. ૧૭,૫૯૯-૧૦-૨

વાંચનારનું ધ્યાન ખેંચવાનું કે કુલ શરતી બોરોની રકમ રૂ. ૩૨,૩૯૮-૧૩-૪માંથી રૂ. ૧૩,૫૯૯-૧-૧૦ રોકડા છે. જેની જમીનગીરીઓ લેવાની રહે છે. વિશેષમાં નોંધ

ચકાસે કે સં. ૨૦૦૧ની આખરે ૧૯૪૫-૪૫ની રૂા. ૭૦૦ની લોન હતી તે પૈણ કરપાઈ થવાના અંગે રોકડામાં ફેરવાઈ ગઈ છે. દરદીમણ અપૂર્ણ હોવાથી સરકારી ભીનગીરીઓ ખરીદી શકાય નહિ હોય એ બનવા ભેગ છે, પરંતુ દરદીમણનું બધારણ તા. ૧૪-૧૨-૧૯૪૮ના રોજ નક્કી છે એટલે દરદીમણ આ બાબતમાં ઘટતું કરશે.

વિપલા અકાઉન્ટોને અનુસરી તપાસતાં આનંદાશ્રમનું સરવૈયું સમજવા માટે નીચે મુજબ સંક્ષિપ્તમાં કોટા આપ્યો છે.

૧ રચાથી ભરોળ	રૂા. ૪,૭૧,૬૪૦-૪-૮
૨ અનામત ફંડો	૩,૮૪૦-૦-૦
૩ મકાન બાંધવામાટે અર્પણ કરેલી રકમની અનામત	૨,૦૦૧-૦-૦
૪ ચરતી બોટાની રકમ	૩૨,૪૬૮-૧૩-૪

રૂા. ૫,૦૬,૮૭૦-૨-૦

૫ રચાવર મિલકતો	રૂા. ૧,૬૨,૫૯૯-૨-૯
૬ આનંદાશ્રમને લગતી સરકારી ભીનગીરીઓ	૨,૯૧,૮૧૮-૨-૭
૭ આનંદાશ્રમની રોકડ પુરત	૩,૮૦૧-૭-૮
૮ જેવાં બાંધ જતાં રહેલા લેણાં	૧૯,૨૫૨-૭-૮
૯ ચરતી બોટાની સરકારી ભીનગીરીઓ	૧૮,૬૦૦-૧૦-૬
૧૦ „ „ને લગતી પુરત	૧૩,૭૬૮-૨-૧૦

રૂા. ૫,૦૬,૮૭૦-૨-૦

જણાવવાની જરૂર છે કે હિસાબો આનંદાશ્રમના ઝોડીટરોએ ઝોડીટ કરેલા છે, અને હમેશ મુજબ કાઉપિણ વાધા વગરની (Unqualified) સર્ટિફિકેટ આપેલું છે.

—[*]—

બ્રહ્મચિંતન

[લે શાસ્ત્રી હરદત્ત વૈરાશંકર જોશી]

બ્રીજવલ્લભ નાથને મૈત્રેયી અને કાલ્યાણની નામની બે પત્નીઓ હતી, તેમાં મોટાં મૈત્રેયી હતાં તે સ્વહારવરૂપને જણવાની અભિવાધાવાળાં અને વૈગમ્યશીલ હતાં.

અંતઃકરણમાં રહેલ સંસારની મિથ્યા વાસનારૂપ મેલને વૈરાગ્યરૂપ અશિયી બાલ્યા વિના જ્ઞાનરૂપ અંકુર ઉદ્ભવતો નથી. “મુક્તિં હૃદયસિ ચેત્તાત વિપયાન્વિપવત્સજ” શુરુ પોતાના પુત્રને મોક્ષનો ઉપદેશ આપતા પહેલાં અંત કરણની યોગ્યતા સાવવા કહે છે કે હે પુત્ર ! તને જો મોક્ષની ઇચ્છા હોય - તો તું વિપયોને વિપર્ષ્ય ગણી તેનો લાગ કરી દે. મૈત્રેયી પોતાના પતિદેવ વાલ્લભકૃપમુનિ સાથેના સત્સંગથી વૈરાગ્યશીલ રવભાવવાળાં ધર્મ વેદાંતશાસ્ત્રમાં નિષ્ઠાવાળા હતાં; અને કાલ્યાણની જેવી ગૃહકાર્યમાં કુશળ હતાં. તેઓ ગૃહસ્થાશ્રમના ધર્મમાં પ્રેમવાળાં હતાં.

એક દિવસ યોગી વાલ્લભકૃષ્ણે પોતાનો ઉત્તરાવસ્થામાં પ્રવેશ થયેલો જણી સંન્યાસ

અહણુ કરવાનો સંકલ્પ કર્યો અને તેઓના મનમાં એવો વિચાર થયો કે સંન્યાસ અહણુ કરવા પહેલાં મારી પાસે વ્યાવહારિક રીતે ગણાતી જે ધનાદિ સંપત્તિ છે તેનો અને સ્ત્રીઓને વિભાગ કરી આપવો કે જેથી મારા સંન્યાસ અહણુ પછી કદાચને પરસ્પર તે આખતમાં કેંઈ કલેશ કરવાનું કારણ રહે નહિ. તેથી પ્રથમ મૈત્રેયીને યાગવલ્કલ્ય મુનિએ પૂછ્યું કે હે મૈત્રેયી ! હવે હું મને જુદાવસ્થા આવેલી જણી શાસ્ત્રના નિયમાનુસાર સંન્યાસ અહણુ કરવાની ઇચ્છા રાખું છું માટે મારા સંન્યાસ પછી તને તથા કાલાયત્નીને પરસ્પર કેંઈ કલેશ ન થાય તે માટે આપણી વ્યવહારમાં ગણાતી જે માલિક સંપત્તિ છે તેના તમે બંનેને ભાગ પાડી આપવાની ઇચ્છા રાખું છું આતુ યાગવલ્કલ્યમુનિનું કથન સાંભળી મૈત્રેયી કહેવા લાગ્યાં કે હે ભગવન ! ધનથી ભરેલી પૃથ્વી કદાચ મને પ્રાપ્ત થાય તોપણ તેનાથી શું હું અમર ચર્ષ શકીશ ખરી ?

યાજ્ઞવલ્કલ્ય—મૈત્રેયી ! ધન મળવાથી તારા જીવનના નિર્વાહમાં વિદ્ય ન આવે પણ તેનાથી તને અમૃતપદ પ્રાપ્ત ચર્ષ શકશે નહિ. અમરપદ તો પોતાના આત્મરવરપદ અપરોક્ષ જ્ઞાન થાય તોજ પ્રાપ્ત કરી શકાય તેમ છે. એ સ્થિતિની પ્રાપ્તિ ધનથી તો ક્યાંથી થાય ! તે અમૃતપદની પ્રાપ્તિ જો ધનથી થતી હોય તો મોટા મોટા રાગગ્રાહી તથા ધનવાનો ધનથીજ અમૃતપદને પ્રાપ્ત કરી લેત ! પણ તેમ બનતું નથી ધનનો જો સદુપયોગ કરતાં ન આવડો અને તેનો ભોગવિદ્યાસાદિમાં વાપરવારૂપ દુરુપયોગ કર્યો તો તેજ ધન ધનવાને અધોગતિએ લઈ જાય છે ઈલાદિ.

મૈત્રેયી—પ્રભો ! “યેનાહં નામૃતા દયાં કિમહં તેન કુર્યામ્ । યદેવ ભગવાન્ વેદ તદેષ મે મૃદિ ” જેના વડે હું અમૃતપદને પ્રાપ્ત ન કરી શકું એવા ધનને મારે શું કરવું ? માટે આપ જે મોક્ષનું સાધન જણા છે તે મને કહેવા કૃપા કરો !

યાજ્ઞવલ્કલ્ય—હે મૈત્રેયી ! તમે મને પ્રિયમા પ્રિય છો, અને વળી તમે મધુરતાવાળી વાણી બોલો છો, તેમજ તમારા લક્ષિતભાવ તથા તમારી સ્વભાવિકતાવાળી વૃત્તિથી હું ખુબજ પ્રસન્ન છું હું તમને મોક્ષના સાધનરૂપ જ્ઞાન કહું છું એ પ્રમાણે કદી મહર્ષિ યાગવલ્કલ્યે પોતાની પત્ની મૈત્રેયીને મોક્ષના સાધનરૂપ જ્ઞાનનો ઉપદેશ કરવાનો આરંભ કર્યો.

યાજ્ઞવલ્કલ્ય—હે મૈત્રેયી ! આ બધા લૌકિક સાધનો પશુ, મૃદ, પુત્ર, સ્ત્રી આદિ જે માલિક પદાર્થો આપણને પ્રિય જણાય છે એ બધાં લૌકિક સાધનોની પ્રિયતા ગૌણ છે. સાથી પ્રિય વસ્તુ જે આત્મા તેની પ્રાપ્તિ વિના મનુષ્યને શાંતિ પ્રાપ્ત થતી નથી ‘આત્મા ચૈ પ્રેયસાં પ્રેય’ અત્યંત પ્રિય પદાર્થોમાં પ્રિય તો આત્માજ છે.

જો સાંભળ ! ‘સ દ્યોયાચ ન વા ઋરે પત્યુ’ કામાય પતિ. પ્રિયો ભવત્યાત્મનસ્તુ કામાય પતિઃ પ્રિયો ભવતિ । ન વા ઋરે ‘જાયાયા’ કામાય જાયા મિયા ભવત્યાત્મનસ્તુ કામાય જાયા પ્રિયા ભવતિ । ન વા ઋરે પુત્રાણાં કામાય પુત્રા. પ્રિયા ભવત્યાત્મનસ્તુ કામાય પુત્રાઃ પ્રિયા ભવન્તિ । ન વા ઋરે ચિત્તસ્ય કામાય વિત્તં પ્રિયં ભવત્યાત્મનસ્તુ કામાય વિત્તં પ્રિયં ભવતિ । x x x ન વા ઋરે સર્વસ્ય કામાય સર્વં પ્રિયં ભવત્યાત્મનસ્તુ કામાય સર્વં પ્રિયં ભવતિ ।

હે મૈત્રેયી ! પતિના ઉપર પત્નીનો જે પ્રેમ હોય છે તે પતિનો સ્વાર્થ પૂર્ણ કરવા માટે હોતો નથી, પણ પોતાનો સ્વાર્થ પૂર્ણ કરવા માટે હોય છે. તેમજ પતિને પત્ની અધિક પ્રિય લાગે છે તે પત્નીની કામનાઓ પૂર્ણ કરવા માટે નહિ પણ પોતાની

કામનાઓ પૂર્ણ કરવા માટે. માતાપિતાનો પુત્ર ઉપર જે અધિક પ્રેમ હોય છે, તે પુત્રોના સ્વાર્થમાટે નહિ પણ પુત્ર મોટા થઈ પોતાની સેવાચાકરી કરે એ રીતે પોતાના સ્વાર્થમાટે જ હોય છે. એજ પ્રમાણે ધન ઉપર મનુષ્યને જે પ્રેમ છે, તે ધનના સ્વાર્થ માટે નથી પણ પોતાનાજ સ્વાર્થ માટે હોય છે આ પ્રમાણે બધી વસ્તુની ગણના કર્યા પછી સંક્ષેપમાં યાત્રવદ્કથ મુનિ મૈત્રેયીને સમજાવે છે કે આ બધું જગત જગતના સ્વાર્થમાટે પ્રિય નથી જણાતું પણ પોતાના સ્વાર્થમાટે પ્રિય જણાય છે હે મૈત્રેયી ! આ ઉપરથી સિદ્ધ થાય છે કે પ્રાણિમાનને પોતાથી અધિક પ્રિય બીજી કંઈ વસ્તુ નથી તે પોતાનું આત્મસ્વરૂપ અગર અમર સત્ ચિત્ત ને આનંદસ્વરૂપ છે.

સત્યેન લભ્યસ્તપસા હોય અતિમા સમ્યગ્જ્ઞાનેન વ્રહ્મચર્યેણ નિત્યમ્ ।

અન્તઃ શરીરે જ્યોતિર્મયો હિ શુદ્ધો યં પश्यન્તિ યત્તય. ક્ષીણદોષાઃ ॥

‘આ આત્મા નિલ મિથ્યાધ્યનના લાભરૂપ સત્યવડે, તેમજ નિલ ઇદ્રિયો ને મનની એકાગ્રતારૂપ તપવડે, બ્રહ્મચર્યવડે અને આત્માની યથાર્થ જ્ઞાનવડે પ્રાપ્ત થવા યોગ્ય છે. જે આત્મા શરીરની અંતર હૃદયકમલમત આકાશમાં શુભ્રજ્યોતિરૂપે બિરાજમાન છે, તેને ચિત્તના કામદોષાદિ મલોથી રહિત ને નિલ સંસારિ સાધનોવાળા સાધકો ભોઈ શકે છે.’

હે મૈત્રેયી ! ‘આત્મા યા અરે દ્વણ્ડવ્ય. દ્યોતવ્ય મન્ત્ર્યો નિવિધ્યાસિત્વ્ય’ આત્માનું શ્રીસદ્ગુરુ આચાર્ય તથા શાસ્ત્રદ્વારા શ્રવણ કરવું, મનન કરવું, અને નિદિધ્યાસન કરવું ભોઈએ. ખરેખર આત્માજ દર્શન કરવા યોગ્ય છે. આત્માને યથાર્થ સ્વરૂપમાં જાણવો એજ પરમ પુરુષાર્થ છે તે સિવાયના બીજા બધા પુરુષાર્થો બ્યર્થ છે

‘મૈત્રેય્યાત્મનો, વા, દર્શનેન શ્વષ્ણેત મત્યા વિજ્ઞાનેનેદં સર્વં વિદિતં ભવતિ’

હે મૈત્રેયી ! ખરેખર આત્માનાજ દર્શન શ્રવણ અને મનનાદિથી અન્ય સર્વ વસ્તુનું જ્ઞાન થઈ જાય છે. એકવિદ્જ્ઞાનેન સર્વં વિજ્ઞાતં ભવતિ । એજ અલ્પસ્વરૂપનાજ યથાર્થ જ્ઞાનથી અન્ય સર્વ વસ્તુનું જ્ઞાન થઈ જાય છે

મૈત્રેયી—હે પ્રભો ! જો આ જગત બધું આત્માજ છે તો તે આત્મસ્વરૂપે ન જણાતા જગત્સ્વરૂપે કેમ જણાય છે ? તે મને કૃપા કરીને સમજાવો.

યાત્રવદ્કથ—હે મૈત્રેયી ! શ્રવણમનનાદિ સાધનોથી જ્યારે આત્માનું જ્ઞાન થાય છે, ત્યારે આ જગતરૂપ વિવર્તનું અધિજ્ઞાન બ્રહ્મ હોવાથી રત્નજ્યોતે સાક્ષાત્કાર થતાં સર્પની માફક અધિજ્ઞાન તરવ જે આત્મા (બ્રહ્મ) તેના સાક્ષાત્કાર થતા જગતને બાધ થઈ જાય છે, અને આત્માજ શુદ્ધ સ્વરૂપે બાસે છે શ્રવણમનનાદિ સાધનોવડે જે અધિકારી સાધક પુરુષે આવી સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરી લીધી હોય તેવા જીવ-મુક્ત પુરુષને પછી જગત જગતરૂપે બાસતું નથી, પણ આત્મસ્વરૂપેજ બાસે છે જ્યાંમુખી તેની સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરવામાં ન આવે ત્યાંમુખી જગત અહારવરૂપે દેખાતું નથી આકાશથી પડતા જતનું જેમ અતિમ ગતબ્ધસ્થાન સમુદ્ર છે તેમ સર્વ જીવોનું અતિમ ગતબ્ધસ્થાન બ્રહ્મ છે હે મૈત્રેયી ! નેત્રાદિ ઇદ્રિયોરૂપ સાધનથી તેના દર્શન થઈ શકતાં નથી તે અનુભવેકલેષ છે.

આ આદિ યાત્રવદ્કથમુનિના ઉપદેશથી મૈત્રેયીને પરમ પુરુષાર્થરૂપ અલ્પજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થઈ હતી, અને અવિદ્યાજનિત મોહની નિવૃત્તિ થઈ સત્ય મુખની પ્રાપ્તિ થઈ હતી.

સાંભરે એવા ગુરુ

સં. ૨૦૦૫ કાર્તિકી પૂર્ણિમાના પ્રભાતે જોરાવરનગરવાળાં મણિબહેને ગાયેલું ભજન
(રાગ પ્રભાત)

સાંભરે એવા ગુરુ,
જેના નયનમાં અમૃત તરે, જેના વચનમાં અમૃત ઝરે,
વદનસ્મિતનું સહજ દર્શન, શિષ્ય સંતાપો હરે.—સાંભરે ૧
જેની શાન્તિ શીતળતા છે, અન્યમાં શાંતિ ભરી,
ઉત્તણા ઉદ્વેગ જેણે, લીધા નિજબળથી હરી. સાંભરે ૨
કથા આડંબર વિના, જે, મર્મને સમજાવતા,
કંઈ ન કરતાં તે ઉપર પણ, જે કૃપા વરસાવતા. સાંભરે ૩
ખિન્ન બની જે ગયેલાં તે, હસતાં પાછાં આવતાં,
લીલાં થઈને આવનારાં, ધીર બની પાછાં જતાં. સાંભરે ૪
કથાની ઇચ્છા ન જેને, સ્પૃહા ન કથાની જે,
જે સદાય પ્રસન્ન, જ્યાં નહિ, શોક લય પા આનીએ. સાંભરે ૫
ઉંચ પદપર શિષ્ય જનને, અનાયાસે લાવતા,
હર નિમિત્તે સ્વજનને, સપ્રેમ લાડ લગાવતાં. સાંભરે ૬
માં વીલાતું જોઈને કહે, શું થયું એમ પૂછતા,
જુવે હૈયું ભરાતું તો, હૃદયથી આલિંગતા સાંભરે ૭
મૃદુલ હસવું, મૃદુલ કસવું, મૃદુલ રસભર્યું ખોલવું,
મૃદુલ દોષ ઉપેક્ષવું જેનું, મંદ મધુરું ડોલવું સાંભરે ૮
હસાવે કદી ખીલાવે કદી, બાલવત્ર ચેષ્ટા કરે,
ભૂલીએ કદી અમે પણ, અમને નિમિત્તો લઈ સ્મરે. સાંભરે ૯
એક સ્વપ્ન થઈ ગયું ને, સ્મૃતિશેષજ થઈ રહ્યું,
હરિ હરિ સમજાતું નથી જે, કયાંથી આવ્યું ને કયાં ગયું સાંભરે ૧૦
નય આયુષ્ય તોય જેનું, કથાય માહાત્મ્ય ના પૂરું,
જીવનના પણ જીવન એવા, સાંભરે શું ના ગુરુ. સાંભરે ૧૧

શ્રીજાનંદાશ્રમ-સમાચાર

શ્રીસદ્ગુરુમહાપૂજન — શ્રીગીતાતત્ત્વતીના દિવસે સી આશ્રમવાસીઓએ પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનું યથાવિધિ મહાપૂજન કર્યું હતું.

શ્રી, અંબાશંકર બાઈશંકર ત્રિવેદીએ કથા કથા વિદ્વાનોએ કર્મ કર્મ બાપામાં શ્રીગીતાજીનો અનુવાદ કર્યો હતો, તે વિશે નીચે પ્રમાણે સંક્ષિપ્ત પ્રવચન કર્યું હતું *

શ્રીગીતાજીનો અનુવાદ ફેલ્ડએ-ફારસીમાં, અશુ સુલેહ-અરબીમાં, સ્લેગને-લેટીનમાં, ડેમીટ્રીયસે-ગ્રીકમાં, બનુએ-ફ્રેન્ચમાં, લોરિન્ડે-જર્મનીમાં, સાનિસલમ મેટીએ ઇટાલીયનમાં અને રોમ્સન, આરનોલ્ડ, ડેવીસ, એલીગીસન્ટ અને આર્સ વીલકીનસન વગેરેએ અંગ્રેજીમાં અનુવાદ કર્યો હતો. ઉપરના બધા મહાશયો હેવટમાં ઉપસંહાર કરી જણાવે છે કે "જીવને ઉત્તરિને શિખરે લઈ જનાર ગીતાજીનો બોધ અદ્વિતીય છે."

અમેરિકાનો શ્રેષ્ઠ તત્ત્વવેત્તા એમરસનને ગીતા પુસ્તક એટલું બધું પ્રિય હતું કે તે તેને પોતાની દક્ષિણમથ્થ રાખતો અને કહેતો કે "તે માનવ સંપત્તિઓનું સર્વોત્તમ રત્ન છે."

સર્વભૂતસ્યમાત્માને સર્વભૂતાન્તિ ધ્યાતમનિ ।

ईक्षते योग युक्तत्मा सर्वत्र समदर्शनः ॥ (૨૬) શ્લોક અધ્યાય ૬ શ્લોક

અર્થ — સર્વમાં સમદૃષ્ટિવાળો, સમાહિત અંતઃકરણવાળો (યોગી) સર્વ પ્રાણીઓમાં રહેલા (પોતાના) આત્માને અને (પોતાના આત્મામાં (રહેલા) સર્વ પ્રાણીઓને જુએ છે.

ઉપરનો શ્લોક તત્ત્વવેત્તા એમરસન વાંચ્યો સારે તેનું શરીર પુલકાયમાન થતું હતું, તેનું હૃદય નાચી ઊઠતું હતું અને તેના અશુઓમાં અશુની ધારા ચાલતી હતી

ચીની બાપામાં અનુવાદ કરનાર ગ્રીસો, અર્જુન ઉપર થયેલા અનુમદનો અને તે-દ્વારા જગત્ ઉપર થયેલા અનુમદનો ખ્યાલ કરી તે રડી પડ્યો.

જ્યારે પાશ્ચિમાસ્ય વિદ્વાનો અને તત્ત્વવેત્તાઓ ગીતાજીના બોધ ઉપર મુગ્ધ બની ગયા તો પછી ભારતમાતાના સુપ્રસિદ્ધ દ્વિરાજ રવિ-દનાય દાગોર મુગ્ધ બની જાય એમાં શું આશ્ચર્ય? તેમણે ગીતાંજલિ નામનું શાળ્ય અંગ્રેજીમાં 'રચી નોખલ પ્રાઈઝ મેળવ્યું હતું.

સ્વર્ગસ્થ શીમાનુ ઇન્દ્રારામ સૂર્યરામ દેસાઈએ ગીતાજી સંબંધી ગુજરાતી, પંચમાં એક વખત લખ્યું હતું કે ગીતાજીના ભાષાન્તરો ગુજરાતીમાં સંખ્યાબંધ પ્રમિદ થયા છે, તેમાં બીધબાવાળા મહાત્માશ્રી શ્રીનિધિરામચંદ્રાનું રહસ્યદીપિકાવાળું ગુજરાતી રીકાવાળું ભાષાન્તર પ્રથમ પકિતમાં આવે છે, તેમજ સ્વામીજી શ્રીચિદ્ધનાનંદે-કરેલ દિંદી રીપ-વાળું ભાષાન્તર પણ પ્રથમ પકિતમાં આવે છે.

— [*] —

ગત કાર્તિકી પૂર્ણિમા ઉપર શ્રી. નર્મદ ટી. પંચોળીએ શિષ્યમંડળ સમક્ષ કરેલું

પ્રવચન

સૌરાષ્ટ્રના સંત શિરોમણિ શ્રીમન્નાથશર્માની

જીવનગાથામાંથી ઘાડાંક રસછાંટણું

ભાવિક ગુરુમંદુઓ તથા અન્ય શ્રદ્ધાળુ દ્વિજોપ્રતિ,

હમેશાં એવો અચળ નિયમ છે કે, જગતની ધાર્મિક નૌકા ન્યારે મધ્ય દરિયે ઝોલા ખાતી હોય છે, સારે વિશ્વનિયંતાને દરેક યુગમા પોતાને પોતાના અંશદારા માનવ-હૃદયમાં ઉતરી ધર્મકાર્ય સીધું અને સરળ કરવું પડે છે મતલબ કે “યદા યદા હિ ધર્મસ્ય ગ્લાનિર્મવતિ ભારત । અભ્યુત્થાનમધર્મસ્ય તદાત્માનં સૃજામ્યહમ્” એ પોતાના શીશુએ અર્જુનને કહેલા વચનનું પાલન કરવું પડે છે. આ ઘટનાએ ન્યારે દિવસને દિન-પ્રતિદિન ઉડા ઉડા પતનરૂપી ગર્તમા જતા જોયા સારે તેમનો ઉદ્ધાર કરવા અખિલ વિશ્વના સ્વામિ ભગવાન શકરે પોતાના અંશરૂપે એ નરગતને ગરીબ સાક્ષણ કુંભમાં જન્માવી સેવાની મહાન વેદી ઉપર નિર્માણ કોણું ! આ વિશ્વતિ તે કાણું ? આચાર્ય શ્રીમદ્ધુરામશર્મા પોતે. જેઓ પરમાત્માના લક્ષ્યને સંપૂર્ણ કરવા આવ્યા હોવાથી આજીવન ભગીરથ પ્રયાચ દરી સૌના અંતરમાં ચૈતન્ય પ્રગટાવી ધન્ય ધન્ય દરી દીધા ! અરે, સાક્ષણજાતિ ઉપરાંત જે જે તેમની છાયામા આવ્યા તેમની જડતા વિખેરી નાખી સાચા મનુષ્યત્વનું ભાન કરાવ્યું ?

સસારના પરિતાપથી બળેલા, શોષાયેલા અને તવાયલા માનવહૃદયને (શ્રીપુરુષ ઉચ્ચ) હારી આત્મજ્યોતિ પ્રગટાવનાર એ મહાન જ્યોતિર્ધર ખરેખર અંધગોલ અજોડ અને અદ્વિતીય બની પાર ઊતર્યા ! દિવસના પારમાર્થિક ઢબના આચારવિચારમાં અને નિલનૈમિત્તિક શાસ્ત્રીય પ્રણાલિકામાં પગરૂખ્ણ બનેલાને ઠેકાણે લાવવામા તેઓશ્રીએ સારે દિશાએ પર્યટન દરી આત્મભોગ આપ્યો છે તેનું માપ આપણે પામર શું કાઢવાના હતા ?

સંધ્યાવદનાદિ સાક્ષરોનાં પ્રાધાન્યકર્મનો લોપ થવાથી જેમનું હૃદય ધણધણી ઊઠ્યું અને ન્યારે એ સ્વધર્મનો પુનઃ અરખસિત પ્રવાહ વહેતો થયો સારેજ નેઓશ્રી જમ્યા ! અહાહા ! ધર્મપ્રત્યે કેટલો બધો પ્રેમ અને ધગશ ! સાચું પૂછો તો તેઓએજ સાક્ષરોનું સાક્ષણત્વ જીવતું રાખ્યું છે ! બાલ, યુવાન અને વૃદ્ધોનાં હૃદયઅધિકાર પારખી દરેકને સંતુષ્ટ કરવાની કળા તેઓશ્રીમાં અજન્મ પ્રકારે પરિણામ પામી હતી.

‘આકૃતિર્ગુણાન્ કયયતિ’ આ કથનાનુમાર તેમના સ્વૃષ્ઠ-સૂક્ષ્મ જીવનમાં નિરીક્ષણ કરતા નિર્માનિતા, સમદર્શિ, મર્ચ્યુટહિતેગતતા, સખાભાવ, સહૃદયતા, પરાપકાર તદન સાદાઈ વગેરે દેવીગુણોની સારા પ્રમાણમાં જમાવટ થયેલી જણાતી. જણે શરીર સર્જક સત્વાશના સારમાંથી બનાવ્યું હોયની એવું જેમની વિચારદર્શિમાં અને પ્રસન્ન જણાતું

મને તો આ વિમલમૂર્તિ નિદાગતાં દેવના ગડિ છે કે : જણે આ સસારમાં નિષ્કટક હાંકવા આપોઆપ શ્રીકૃષ્ણ પધાર્યા હોયની ! જેમણે આપણા

રથનું સારથિપણું આખા દરિયાને બાજી નિર્ભય બનાવ્યાં છે જેથી તેમને સખા કહો, પરમચર કહો કે સાચા સંત કહો ! બુદ્ધિ એક જ છે.

આ નરપુંગવે અનેક જિજ્ઞાસુઓનાં હૃદય કારી, અંતરગુહામાં ઝાનજ્યોત જગાવી, શક્યો વા અધ્યાનતાનો ચૂરો કરી, કાષ્ઠ અદ્ભૂત ચૈતન્ય રેડી, માનવતાનાં પંથે મૂક્યા છે ! એમાં એવો કયો ગણુચોર હશે કે ના પાડશે ? અરે, સત્ અસત વસ્તુઓનો મધુરવાણીથી વિવેક સમજાવી ઝાનચક્ર ખોલ્યાં ! ભક્તિ, જ્ઞાન અને યોગના જટિલ માર્ગને સુલભ, સરળ અને રસમય બનાવી દરેકના અધિકાર પ્રમાણે તેઓને આરંભ કરવામાં તેમની કેવી વિલક્ષણ શુદ્ધિમતા ?

આ અવતારી પુરુષનું ઝણુ આપણાપર અમાપ છે, તેમના દિવ્યપ્રેમની રચ્ચિત્ત જીવતી અને જાગતી છે, તેમનો ભાવસ્રોત તમ હૃદયને અનેરી શાંતિદાતા છે, તેમનો કીર્તિકલશ યાવત્તત્ત્વત્રિવિકરો અમર છે, અને અખટ છે, તેમની જીવનગાથામાં અમીરસ અને મીઠી સુગંધ લીછળી દરેકને મુગ્ધ બનાવી મૂકે છે ! આપણે પામર એ કોઠીનરસમા પુરુષની શી પ્રશંસા વા યશોગાન કરી શકીએ ?

ખરેખર, એ સૌરાષ્ટ્રના ધર્મવીર હતા, અચલિત આચાર્યોમાં મણિમુગટસમા હતા. દરેકના હૃદય ખખડાવી ઉચ્ચતાનું બાન દરાવનારુ તેમનું ડીમરીમ જખર હતું, તેગાથી આર્શો અનેક ગુરુવર્ષે હતા, પામરતા-નિર્ભજતાના પાત્ર બની આત્મમજની ધ્વનિ કરનારા બંધીધર નેતરીયે તોય કઈ ખોટું નથી ! કિલ કિલ મૃતિના માણસોને એકાદ દાણમાં પારખી લેનારા અજન્મ પ્રકારના પરીણક હતા તે તો સૌને સારી રીતે જાત છે.

આ સૌરાષ્ટ્રના નરકેશરીની ધર્મજર્જનાથી સર્વત્ર પુનિત વાતાવરણ હલમલી ઊઠતું. ધર્મસંહનો પગર વજ્રસમ હૈયાને વીધી પોતાનું ધ્યેય સફળ કરવામાં રામનાથ નીવડતો જેમના દિવ્ય જીવનની ડાળાએ ડાળાએ તો શુ પથ પાડે પાડે મનુષ્યના ઉદ્ધાર માટે ઉઠાળા મારતો અમીરસ મુજન કર્યા કરતો ! આતુ સુરમ્ય ચિત્ર જોવા, સ્પર્શવા કિંવા માણવા જે જે લાગ્યછાળી યથા છે તેમનાં તો નક્કી દિવ્યવપુ બની ગયાં હશે ! હું તો માનું છું કે આ અસામાન્ય વિભૂતિની ભરચક એટલી બધી દિવ્ય વાનકો છે કે તેને ગણતાં પાર પામી શકાય તેમ નથી, જેથી જેટલું અમૂલ યથારાજિત આપણા જીવનમાં ભરે તે બેડા પાર છે !

ગીતાજ્ઞાના અ. ૧૦ સ્લોક ૪૧માં ભગવાન કહે છે કે : “યદ્યદ્વિમૃતિમરસતર્વ, ઐમવૃજિતમેવ ઘા । તત્તદ્દેવાગચ્છ સ્વે, મમ તેજોઽશંભવમ્ ॥” જે જે વસ્તુ વિમૃતિવાળી, લક્ષ્મીવાળી (શુદ્ધિ, શક્તિ તથા જ્ઞાનસમૃદ્ધ) બન્યાં એધર્મવાળી હોય તથા ઉત્સાહયુક્ત હોય તે તે મારા-ઈશ્વરના તેજના એક અંશ માત્રથી ઉત્પન્ન થયેલી છે ” આ ઉદ્ધાર વિચારતા આપણે આ આચાર્યદેવને પ્રભુના અંશી અવતાર માની પૂજાએ, સમરીએ વા સ્તુતિ કરી કૃતાર્થ યજ્ઞએ તો તદ્દન શુકિતસંગત છે. એટલુંજ નહિ પણ એક અમૂલ્ય દહાણુ છે !

આજે આવા પ્રાતઃસ્મરણીય નરરત્નને માટે એવીજ પ્રાર્થનાને સ્થાન રહ્યું છે કે :

એ બહારવટી સર્વવ્યાપકતાને પામેલ પુનર આ અવનીમાં પ્રગટ થઈ, જ્ઞાનગંગા વહેવરાવી સૌને ખૂબ ખૂબ અંધોળ કરાવી પવિત્ર કરે ! દરેકના જીવનના ઈર્ષ્યધાર બની પૂર્વવત અમૃતના પથે દોરે !

સૌ ભાવિકોના હૃદયપટમાં તેમની નિર્મળ છબીનું સ્મરણ રહે ! તેમની આશા અને નિયમે આપણા જીવનનો મુદ્રાલેખ બને ! અને તેમના ધ્યેયનું જીવંત અંદરઠાં માર્ગન કરી રહેલા માનનીય સચાલકોમાં અદ્ભૂત સામર્થ્ય પ્રગટે !

બસ, આટલી ઉર્મિભરી વિદ્યા માગવામાં આપણી સૌની પ્રણતા સમજું છું, શ્રદ્ધા પ્રત્યેના અનહદ પ્રેમ વા મમતા માનું છું “ જે પુરુષ સસારનો અંત આણે તે સંત છે. ” એ તેઓથીએ પોતાની જીવનયાત્રામાં કરી બતાવ્યું છે તેથી સંતશિરોમણિ નામક પદની આપવામાં જરાય અતિશયોક્તિ મા સમજો !

આજે શુધ્ધ અને અશુધ્ધ દરેક ભાવિ બક્ષિત તેમની પ્રતિમા, પાદુકા વગેરેનો સ્પર્શ તથા અર્ચન કરી કૃતકૃલ થવા સમજે છે એ પ્રશસનીય તો જરૂર છે, પરંતુ એ અધૈયિક જીવનને મર્યાદિત બનાવી દેવું એ ઠીક નથી. તેઓ તો સાક્ષાત્ બહાની પ્રતિકૃતિ હતા ! બહાનિષ્ઠ પુરુષમૂર્તિ જેવી મર્યાદામાં ન રહેતાં સર્વવ્યાપક હોય છે માટે આપણે સૌ તેમને વ્યાપક હૃદયે પૂજનારા થઈએ તો વિશય ક્ષિય છે, ને જે તેમ આચર્યો તોજ ખરા સ્વરૂપને જાણીશર જણાઈએ ! એવું મને સહેજે સ્ફૂરી આવે છે.

આવા મહાપુરુષની સાકારભાવે દીર્ઘકાળ પૂજા અને વદના ક્યાં પછી આપણામાં જે બહાદુરિનો પ્રાદુર્ભાવ ન થાય તો પછી સદ્યુરુના સેવનનો મહિમા શો ? સન્ન્યુષ બ્યક્તિત્વનો આનંદ લૂંટ્યા પછી અવ્યક્તમાં તેમની જીવનરૂપરેખા દોરી તન્મયતા ધારણ ન કરી શકીએ ને માત્ર એક મર્યાદિત કુળાગર્ભજ પ્રદક્ષિણા ક્યાં કરીએ તો ઉર્ધ્વગતિ થઈ કેમ કલ્યાય ? માટે દરેક ભાવિક બાંધુ થા બહેને શુશ્રીના સાચા સ્વરૂપને જોળખી, તેમનું વિશાટ્ સ્વરૂપ હૃદયમાં ચીતરી પૂજા-અર્ચન-સ્મરણ વગેરેમાં હૃદયને જોડવું કે જેથી જીવની શીઘ્ર ઉન્નતિ થાય !

આ પ્રમાણે કેવળ એ પરમચરુના ધ્યાનમગ્ન ચિત્તવડે લખાય છે, તો વાચકગણ કંઈ પણ તુટી થઈ હોય તો તેને હૃદય ગણી સાર ચઢણ કરશે તો મારા અમની સાર્થકતા છે **इत्योम्**

—)(— સુધારો

ગત અંક ચારમાં વિદ્યાર્થીઓના પત્રકમાં ન. ૩૪વાળા વિ. ગોપાલજી ગૌરીશકર-કલકત્તા બાકરજી પ્રથમામાં પાસ છે, તથા વડોદરા રાજ્યની પુરોહિત પરીક્ષામાં ઉત્તીર્ણ થયેલ છે અને તેઓ હાલ અમરેલીમાં મારી સ્થિતિમાં યજ્ઞમાનવૃત્તિ કરે છે તેમજ વિ. લાલશકર મોતીલાલ પણ કલકત્તા પરીક્ષામાં પાસ થયેલ છે. તેમ સુધારીને વાચવું જોઈએ.

લેદજનક અવસાન

પોરબંદરના વતની ગુરુજી શ્રી. રતનજી, ગમજી લાખાણી પોરબંદરવાળા હુકે મહિની બોગની કાર્તિક વદિ ૧૧ તા. ૨૭ નવેમ્બર શનિવારે અવસાન પામ્યા છે. આ ખેદજનક બનાવથી આનંદાશ્રમ મુમુક્ષુ મંડળમાં શોકની લાગણી પ્રકટી હતી અવસાન પહેલાં ૩ કલાકે તો તેઓએ શ્રી. દામોદરદાસ શેઠ માથે વાત કરી હતી કે, “મારી તબિયત નરમ છે, તોપણ આવતી કાલે રવિવારે હું મંડળમાં કૃપાનાથનાં દર્શન કરવા તથા કયા સાંભળવા જરૂર આવીશ.” “તમે મંડળમાં આવી શકો, ને લા આરામથી બેસી શકો તેવી સર્વ અવસ્થા હું કરાવીશ” તેમ શ્રી શેઠે તેમને કહેલ જ્યેથી તે બહુ પ્રમથ થયા હતા. આવી રીતે જીવનના અંતિમ સમયમાં પણ તેઓ કૃપાનાથનાં દર્શન ને કથાની લગનીમાં નિમગ્ન હતા.

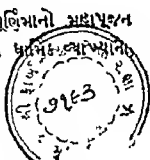
તેઓ પૂ. સદ્ગુરુદેવના અનન્ય ભક્ત હતા. કૃપાનાથનાં પૂજનો તથા ઉત્સવો આદિ પ્રસંગોએ ઘણાં વરસોથી તેઓ બહુ પ્રેમપૂર્વક સેવા કરતા હતા. દર્મશંકર પ્રતિ તેને બહુ પ્રેમ હતો. હમેશા સંધ્યાદિનિલકર્મમાં તેઓ બહુ સારો સક્રય લેતા હતા. લાંબા સમયથી એકે વખતજ તેઓ આહાર લેતા હતા. ઉચ્ચ આચાર પાળતા હતા. શ્રી આનંદાશ્રમ ખીલખામાં જતા હારે પણ-કંઈ કંઈ સેવાપ્રવૃત્તિ કરતા.

શ્રીઆનંદાશ્રમ, મુમુક્ષુમંડળ તરફથી તા. ૨૮ નવેમ્બર રવિવારે સભામાં સદ્ગતના અવસાનમટે શોક પ્રદર્શિત કરવામાં આવ્યો હતો, અને શ્રી. દામોદરદાસ શેઠ, શ્રી. હરજીસિંહજીભાઈ, શ્રી. મણિશંકરભાઈ રાવળ, શ્રી. દયાળસિંહજીભાઈ, શ્રી. ગૌરીશંકરભાઈ જાની, શ્રી. રૂપસિંહ રાણા, શ્રી. સીતારામભાઈ, શ્રી. અમચાલાલભાઈ, શ્રી. બોધાભાઈ આદિ ઘણા બહુઓએ સદ્ગતને હાર્દિક અંજલિ આપી હતી, અને સર્વ સમુદાયે તેમના પવિત્રાત્માને પરમ શાંતિ આપવા પૂ. સદ્ગુરુ પરમાત્માપ્રતિ પ્રાર્થના કરી હતી.

પૂજ્ય સદ્ગુરુદેવ તેમના પવિત્રાત્માને પરમ શાંતિ આપવા કૃપા કરે.

રૂપસિંહ હરિસિંહ રાણા

શ્રી મુંબઈ-આનંદાશ્રમ-મુમુક્ષુમંડળમાં ગત કાર્તિકી પૂર્ણિમાનો મહાપૂજન મહોત્સવ ઘણા ઉત્સાહપૂર્વક ઉજવવામાં આવ્યો હતો, અને આ મહાપૂજનમાં અવચનો ને ભજનધૂન પણ થયાં હતાં.

Reg. No. B. 3087.

સને ૧૯૪૮ તા. ૨૫ ડિસેમ્બર

મહાપૂજન-સમાચાર

પાંચ મુદિ ૧૫ શુક્રવાર તારીખ
૧૪-૧-૪૯ મકરસંક્રાંતિનિમિત્તે પૂજ્ય.
પાદ' કૃપાનાથનું મહાપૂજન સવારના
૨૨૫. ૨૫. ૯૫ થી ૧૦ માધવલાલન
કાંદવાડીમાં થયે.

સિ. આનંદાશ્રમ-મુમુક્ષુમંડળ-મુંબઈ

— [*] —

શ્રીઆનંદાશ્રમ, નવાગામ, પો. બીલખા-(સોરાષ્ટ્ર)
તરફથી
પ્રગટ થતું ધાર્મિક માસિક પત્ર
(Saurashtra-Inchra)
આનંદાશ્રમ
P O Bilkha

પરત મી. ફોર્નિસ ગુજરાતી સભા
નં ૩૬૫, વિઠ્ઠલભાઈ રોડ, કામીસલેન
મુંબઈ ૪

આનંદાશ્રમ સમાચાર

“ સ. ૨૦૦૫ની કાર્તિક સુદિ ૧૫ના પ્રસંગે નવું જનરલ ટ્રસ્ટીમંડળ સ્થાપનામાં આવ્યું છે
જનરલ ટ્રસ્ટીમંડળ તથા વ્યવસ્થાપક ટ્રસ્ટીમંડળે મિટિંગો બરી પોતાનું કામ ચલાવે કરી દીધું છે

ટ્રસ્ટીઓનાં નામ

૧ શ્રી માલુકનાથ નાનલ અધારાણી	૬ શ્રી હીરાલાલ હરગોવિંદ પંચા
૨ “ પોપટલાલ તારાચંદ વગીદ	૭ “ અગ્નિતરાય હરિદાસ પારેખ
૩ “ જમશેદજી પેસતનજી ગોખલાજી	૮ “ આર્ચુદલાલ ગોવિંદજી લાખાણી
૪ “ મહાગણીદામ ગોકુલદાસ દેગધી	૯ “ કમ્બુસિદ્ધજી લાલસિદ્ધજી કોઠાર
૫ “ અલ્લાપ્રકાશજી	૧૦ “ મગનલાલ કેશવલાલ ભક્ત

ઉપરના નામો પૈકી (૧) શ્રી અલ્લાપ્રકાશજી, (૨) શ્રી હીરાલાલ હરગોવિંદ પંચા અને (૩) શ્રી અગ્નિતરાય હરિદાસ પારેખ વ્યવસ્થાપક ટ્રસ્ટીમંડળના સભ્યો નિમાયા છે, અને શ્રી અગ્નિતરાય હરિદાસ પારેખ વ્યવસ્થાપક ટ્રસ્ટીમંડળના મંત્રી તરીકે નિમાયા છે.

— [*] —

વર્ષ ૧૭ મું

॥ ૐ ॥

વાર્ષિક લેખાગમ

માર્ગશીર્ષ

॥ યતો ધર્મસ્તતો જયઃ ॥

ચોરસો સાથે

અંક ૭

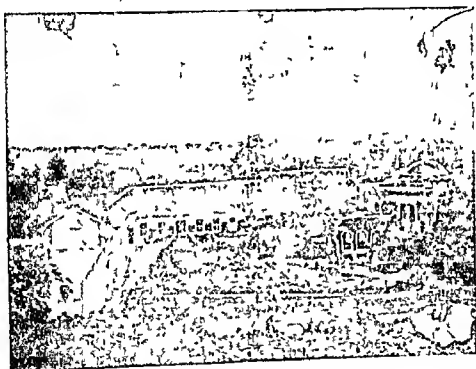
આનંદાશ્રમ

૩૧. ૧-૦-૦

સંવત્ ૨૦૦૫

પરદેશમાં

શિલિંગ ૨

શ્રીઆનંદાશ્રમ-નવાગમ-થી બીલખા
પ્રશાન્તેઃ પરિવાદોડયત્ શ્રીમન્નાયમુલાશ્રમે ।
પ્રશાન્તવાહિતાદૃત્તેર્યસ્મિન્ મજ્જન્તિ યોગિનઃ ॥

મધુરુપરમાત્મા શ્રીમન્નાયલગ્નવાન્ના આનંદાશ્રમમાં સર્વે વહી રહેલો
પ્રશાંતિનો આ પ્રવાહ, જેમાં યોગીઓ આશીષ રનાન કરે છે તે પ્રશાંત-
વાહિતાવૃત્તિની પ્રશાંતિનો છે.

અનુક્રમણિકા

અનુક્રમાંક	વિષય	પૃષ્ઠાક
૧	સાધનોને	૯૭
૨	શ્રીનાથવચનામૃત	૯૮
૩	યોગસૂત્રો.	૧૦૦
૪	શ્રીઆનન્દશ્રમ-સમાચાર.	૧૦૩
૫	નાથસદ્વિતામાયી.	૧૦૩
૬	સદ્ગુરુસ્તુતિ	૧૦૬
૭	શ્રીનાથધાટનો દિસાળ	૧૦૭
૮	મોટા કોણ ?	૧૦૮
૯	મૂર્ખ મનને બોધ	
૧૦	બેદશનક અવસાન.	

— [*] —

ગતાંકમાં છપાયેલા હિસાબના વૃત્તાંતમાં સુધારો:-

તે સમયમા પાને ૮૮ મે છેલ્લી લાઈનમા રૂ. ૧૨૫૬૯-૧-૧૦ લખાયેલા છે તેને બદલે રૂ. ૧૩૭૬૮-૨-૧૦ એમ સુધારીને વાચવું જોઈએ.

— [*] —

જાણી

સૂચના—લેખસંબંધી અને માસિક સંબંધી સર્વ પત્રવ્યવહાર શ્રી. વ્યવસ્થાપક આનંદશ્રમ, નવાગામ-પોસ્ટ બીલખા (સૌરાષ્ટ્ર) એ શિરનામે કરવો.

તંત્રી અને પ્રકાશક: શ્રી મહારાણીદાસ ગોપુળદાસ દેમાઈ, વેદાંતમૂલ્ય-માંગરોળ-સૌરાષ્ટ્ર

મુદ્રણસ્થાન શ્રી વણવનસિદ્ધાંત પ્રેસિદ્ધક લીથો એન્ડ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ.
માસિક. પારેખ કેવળચંદ કાનજીભાઈ-ગોંડલ.

શ્રીલક્ષ્મણામૂર્તિ નાથસદ્ગુરવે નમઃ॥

આનંદં બ્રહ્મણો વિદ્વાન જ વિમેતિ કુતચન ।

અર્થઃ—આનંદસ્વરૂપ બ્રહ્મને બળુનાર ઠાઠથી પણ લય પામતો નથી.
તૈત્તિરીય—ઉપનિષત્

વર્ષ ૧૭ મું]

સંવત્ ૨૦૦૫ માર્ગશીર્ષ

[અંક ૭ મો]

સાધકોને

રાજ દેશ

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથ ભગવાન]

બ્રહ્મના ધ્યાનવિના આ ત્રિવિધ તાપ ટળશે નહિ રે,
નિરંકુશ વસિ નિરવધિ શાંતિ કંઠી મળશે નહિ રે. બ્રહ્મ. ૧
લયરૂપી આવરણ હઠાવો, વિશ્લેષાને દૂર નસાવો,
અતીવ શાંતિ જમાવો, મન લમશે નહિ રે બ્રહ્મ. ૧
દંઠ બ્રહ્મ સંપાદન કરતાં, દંઠતા પણ તેવી મેળવતાં,
ધ્યાન નિરંતર ધરતાં, દુઃખ નહશે નહિ રે. બ્રહ્મ. ૨
ઉત્સાહ આગ્રહને મેળવવા, પ્રભાદિ દોષો પરિહરવા;
નિજ સદ્ગુરુને ભજવા, લય રેશે નહિ રે. બ્રહ્મ ૩
દીર્ઘસૂત્રતા આગસ ત્યાગી, શાસ્ત્રચનમાં થઈ અતુરાગી,
બનો શોધના ભાગી, ઉણપ રેશે નહિ રે. બ્રહ્મ ૪

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમત્રાથભગવાન]

નાનાભોરા પ્રત્યેક વ્યવહારમાં પોતાના મનને જાગતું રાખીને તેરું શુદ્ધ રીતે સેવન થાય, કુસ્વભાવરૂપ મનના અયોગ્ય વેગોને વશ રખાય, પ્રતિષ્ઠાનો વિચાર કરીને વર્તાય, શાસ્ત્રીયકર્મ નિયમ શ્રદ્ધાથી વિધિવત્ થાય, પોતાના મનની ભ્રમણા ત્યજાય, સ્વકર્તવ્ય વિચારાય, બની શકે તેટલું પોતાનું મન સુધારી યથા-શક્તિ લાજન થાય, ને એકજ શુભ આલંબન શુદ્ધ ભાવથી સુદૃઢ કરાય તો તેમાં પણ લાભજ છે.

મુમુક્ષુએ પોતાના નાનાભોરા સર્વ વ્યાવહારિક ને પારમાર્થિક કર્તવ્યમાં પોતાના મનને ઘણામાં ઘણું જામત રાખીને વર્તવાનો સ્વભાવ રાખવો જોઈએ.

સ્વકર્તવ્યથી દોરા વા પણ દૂર ન જવાય તે માટે તેણે બહુ કાળજી રાખવાની છે.

દશ્યના મિથ્યાપણાનું પરોક્ષજ્ઞાન થવું, અને તેનું મિથ્યાપણું સ્વાતુભવે સ્પષ્ટ સમજાઈ તેનો બાધ થવો એ બેમાં ઘણું ભેદ છે.

દશ્યના મિથ્યાપણાના પરોક્ષજ્ઞાનવાળાનું અંતઃકરણ પ્રતિકૂલ પ્રસંગ પ્રાપ્ત થયે દશ્યને સત્ય માની બળવા લાગે છે, ને તેનું તુરત સમાધાન તેનાથી થઈ શકતું નથી.

ક્રોધ તથા ખેદની ઉત્પત્તિ અંતઃકરણમાં દશ્યપદાર્થની તુષ્ટાના સદ્ભાવવિના થાય નહિ ને દશ્યપદાર્થની તુષ્ટા અંતઃકરણમાં દશ્યમાં સત્યપણાની યુદ્ધિ વિના થાય નહિ, અને દશ્યમાં સત્યપણાની યુદ્ધિ આત્મસ્વરૂપના અજ્ઞાનવિના થાય નહિ.

એ ક્રોધ તથા ખેદરૂપ આસુરીવૃત્તિઓનો જય કરવામાટે તેનાથી વિપરીત દૈવી વૃત્તિઓની દૃઢતા તથા આત્મસ્વરૂપનું દૃઢ જ્ઞાન સંપાદન કરવાં જોઈએ.

જેમનું અંતઃકરણ રજોગુણના તથા તમોગુણના વધારાવડે ચંચલ ને મૂઢ હોય તેઓ પોતાના અંતઃકરણમાં ઉપજેલા ક્રોધ તથા ખેદને તુરત શમાવી શકતા નથી, ને શાંતિનો અનુભવ કરી શકતા નથી.

વિશ્વામિત્ર ન્યામુધી, ક્રોધને વશ વર્તતા હતા ત્યાંમુધી તે જ્ઞાની થયા નહોતા. ન્યારે ક્રોધનો પરિત્યાગ કરી તેઓ બ્રહ્માર્પિ થયા ત્યારેજ તેઓ જ્ઞાનવાન થયા.

વ્યવહારમાં સદોપ કામ ત્યજવાયોગ્ય ગણાય છે, કેમકે તે વ્યાવહારિક હાનિ ઉપજાવે છે, ને નિર્દોષ કામ વ્યવહારપૂરતો ઉપયોગી હોવાથી વ્યવહારપક્ષે તે હાનિ કરતો નથી.

અંતઃકરણ બહુજ સૂક્ષ્મદ્રિષ્ટી શોધતા રહેશે, ને તેને સર્વાગુણની વૃદ્ધિ-વાણું કરવા નિરંતર સહાયકપૂર્વક ચલન કરતા રહેશે.

અર્થઃકરણમાં પ્રતીત થતા દોષોનો નિઃશેષ નાશ કરવા જીવ જો ધૈર્ય, સાવધાનતા ને શુદ્ધ ભાવથી સતત પ્રયત્ન કરે, અને તેમાં સાહાય્ય કરવા પ્રભુની દીનભાવે સતત પ્રાર્થના કરે, તથા દાષાનુસરણરૂપ અતિશયભરતું પ્રાયાશ્ચિત્ત કરતો રહે તો તે જીવ ન્યૂનાધિક સમયમાં મોતાના અંત કરણના સર્વ દોષોનું અતિક્રમણ કરી અંત કરણની એકાગ્રતાદ્વારા ને પરમતત્ત્વના જ્ઞાનદ્વારા કૃતાર્થ થાય છે.

જો આમ વર્તવામાં આવશે તો તમારા પ્રયત્નના સફળપણાવડે તમને સંતોષાનુભવ થશે.

પારમાર્થિક સાધનોનું અનુધ્યાન દંડતા, ઉત્સાહ, સાવધાનતા ને વ્યવસ્થાથી કરતાં રહેશે. સર્વ વ્યવહાર દ્રષ્ટા રહીને તથા અંત કરણને સમભાવવાળું રાખીને કરવાનો સ્વભાવ પાડશે.

તમે સૌ આ ચોમાસામાં અંત કરણની શુદ્ધિમાં વધારો કરવા ઘણામાં ઘણા પ્રયત્નશીલ રહેશો.

આજસ, ગાફલપણું, ઉતાવળ ને રીસ આદિ દોષોનો પરિત્યાગ કરવા તથા ઉદ્યોગ, સાવધાનતા, ધૈર્ય ને સહનશીલતા આદિ શુભ ગુણોની પ્રાપ્તિ કરવા પણ ઉત્સાહપૂર્વક પ્રયત્ન સેવશે. તમારું જીવન તમને અને અન્ય જનોને રસમય પ્રતીત થાય એવા વિચાર, એવું વાચન ને એવા આચારનું સહ સેવન કરશે.

પ્રત્યેક ક્રિયાનું પરિણામ વિચારીને પછી તેમાં પ્રવૃત્તિ કરવાનો સ્વભાવ પાડશે.

શુભદોષનાં સ્વરૂપો સમજી શુભના પક્ષપાતી થવા ઉદ્યમી રહેશે. બની શકે તેટલા અનુભોભવિભોમ પ્રાણાયામ નિત્ય કરતા રહેશે.

પરમાર્થનાં સાધનોમાં પરમાનુરાગી થશે, ને નિર્હેતુક કૃપા વરસાવનારા પ્રભુની અનન્યભક્તિવડે તમે તમારા હૃદયોને ભરી દેવા પ્રયત્નશીલ રહેશો.

અર્થઃકરણને પરમાત્માના સમરણધ્યાનમાં ઘણામાં ઘણા પ્રેમથી જગતનું જ્ઞાન ભૂલીને જોડવાનો પ્રયત્ન ચાલુ રાખવાથી તમને આગળ જેવા દિવ્ય અનુભવ થયા હતા તેવા દિવ્ય અનુભવ થશે હવે એવો અનુભવ હૃદયમાં સ્થિર રહે એવો પ્રયત્ન કરવાનો છે.

માયારૂપ પનોતીને દખાવતા રહેશો.

મનશુદ્ધિનો ઝગડો પૂરો કરી શુદ્ધિના નિશ્ચયને સત્ય જાણશે. હવે સર્વદા નવુ જીવન જાળવી રાખવાનું બલ મેળવવું. શુભ નિશ્ચયરૂપ કેન્દ્રને કદીપણુ ઊંડરવા દેવો નહિ. (કમળા:)

યોગસૂત્રો

[અનુવાદક:-શ્રી. મહારાણીદાસ ગાકુળદાસ દશાઈ વેદાંતભૂષણ]

(અનુસંધાન ગત અંકના ૫૪ ૮૫ થી)

વૃત્તયઃ પંચતયઃ ક્ષિપ્રાક્ષિપ્તાઃ ॥ ૬. ॥

ગુર્જરી:—વૃત્તિઓ પાંચ ભેદવાળી છે તથા તે ક્લેશવડે ઉપજેલી અને ક્લેશને ઉપજાવનારી તેમજ ક્લેશવડે નહિ ઉપજેલી અને ક્લેશને નહિ ઉપજાવનારી એવી બે પ્રકારની છે.

પદ્મોધિની:—વૃત્તયઃ વિષયસંવંધાત્ ચિત્તસ્ય પરિણામવિશેષાઃ । વૃત્તિઓ, વિષયોના સંબંધથી ચતા ચિત્તનાં પરિણામોરૂપ, ચિત્તનાંજ તે તે વિષયને આધારે થયેલા, ભુદા ભુદાં રૂપો છે તાદ્ર્ય ક્ષિપ્રાદિભેદેન દ્વિધા પ્રમાણાદિભેદેન ચ પંચતય્ય. પંચા-વયવાં પંચભિરંગેરુપેતા વિભક્તા વા इत्यर्थः । અને તે વૃત્તિઓ ક્લેશના સંબંધવાળી તથા ક્લેશના સંબંધવિનાની એમ ક્લેશના ભેદવડે બે ભેદવાળી છે અને પ્રમાણુ આદિના ભેદવડે પાંચ ભેદવાળી અથવા પાંચ અવયવોવાળી અથવા પાંચ અંગોવાળી અથવા પાંચ અંગોવડે થયેલા પાંચ વિભાગવાળી છે એમ કહેવાનો અર્થ છે.

તત્ર અવિદ્યાદિક્લેશફલાઃ ક્ષિપ્તાઃ । ત્યાં અવિદ્યા આદિ ક્લેશોના ફળભૂત વા અવિદ્યા આદિ ક્લેશો જેના ફળભૂત થાય એવી વૃત્તિઓ ક્ષિપ્તા વૃત્તિઓ છે અક્ષિપ્તાસ્તુ તદ્વિપરીતાં । ક્ષિપ્તવૃત્તિઓથી વિપરીત એટલે જે વૃત્તિઓ અવિદ્યા આદિ ક્લેશોવડે ઉપજેલી ન હોય તથા જે વૃત્તિઓવડે અવિદ્યા આદિ ક્લેશો ન ઉપજે એવી હોય તે વૃત્તિઓ અક્ષિપ્ત વૃત્તિઓ છે. તે ચાગ્રે સ્ફુટીભવિષ્યન્તિ ॥ ૬. ॥ તે મધળી વૃત્તિઓનાં સ્વરૂપો આગળ સ્ફુટ થશે

ભાષ્ય:—તા પુનર્નિરોદ્ધવ્યા ચક્રુન્તે સતિ ચિત્તસ્ય વૃત્તયઃ પંચતય્યઃ ક્ષિપ્તા-ક્ષિપ્તા । ચિત્તો મળ્યા હોવાથી વળી નિરોધ કરવાની તે વૃત્તિઓ પશુ ધણી હોય છે તે સર્વે વૃત્તિઓ પાંચ ભેદવાળી છે તથા ક્લેશના સંબંધવાળી તથા ક્લેશના સંબંધ વિનાની એમ બે પ્રકારની છે ક્લેશહેતુકા કર્માંશયપ્રચયે ક્ષેત્રીભૂતા ક્ષિપ્તા । ક્લેશવડે ઉપજેલી અથવા ક્લેશને ઉપજાવનારી, અને સરકારોના સમ્રાટરથાનમા સરકારોનો સમ્રાટ કરવાના કાર્યમાં, સમ્રાટ કરવાના સરકારોને ઉગી નીકળવા માટેના ક્ષેત્ર(પ્રસવશૂભિ)ભૂત એવી વૃત્તિઓ ક્ષિપ્તવૃત્તિઓ છે. સ્વાતિવિષયા ગુણાધિકારવિરોધિન્યોઽક્ષિપ્તા । વિવેકજ્ઞાનના સંબંધવાળી અને ગુણોને (પ્રકૃતિને) તેમના કાર્યોના આરંભ કરવામા વિરોધી થાય એવી વૃત્તિઓ અક્ષિપ્તવૃત્તિઓ છે. ક્ષિપ્તપ્રવાહપ્રતિતા અપ્યક્ષિપ્તા ક્ષિપ્તચ્છિદ્રેષ્વપ્યક્ષિપ્તા ભવન્તિ । ક્ષિપ્તવૃત્તિઓના પ્રવાહમા પડેલી છતાં અક્ષિપ્તવૃત્તિઓ અક્ષિપ્તજ રહે છે એટલે ક્ષિપ્ત-વૃત્તિઓના છિદ્રોમા (મધ્યે) રહેલી છતાં અક્ષિપ્તવૃત્તિઓ અક્ષિપ્તજ રહે છે અક્ષિપ્તચ્છિદ્રેષુ ક્ષિપ્તા इति । અને એવી રીતે અક્ષિપ્તવૃત્તિઓના છિદ્રોમાં (મધ્યે) રહેલી છતાં ક્ષિપ્તવૃત્તિઓ ક્ષિપ્તજ રહે છે તથાજ્ઞાતોયકા, સંસ્કારા વૃત્તિભિરેવ ક્રિયન્તે સંસ્કારૈશ્ચ વૃત્તય इति । ધારણ કે વૃત્તિઓવડેજ વૃત્તિઓને અનુરૂપ સરકારો પડે છે, અને સરકારોવડે પાછી સરકારોને અનુરૂપ વૃત્તિઓ ઉપજે છે. પરં વૃત્તિસંસ્કારચક્રમનિશમાવર્તતે । એમ વૃત્તિ અને સરકારનું ચક્ર નિરંતર ચાલતું રહે છે. તદેવંભૂત ચિત્તમવસિતાધિકારમાત્રમક-

દ્વેષેન વ્યવતિષ્ઠતે પ્રલયં યાવગચ્છતીતિ ॥૬॥ તે એવા સ્વભાવવાળું ચિત્ત નિરોધવડે બ્યારે સંસ્કાર અને વૃત્તિનું ચક્ર ચાલતું રાખવાની યોગ્યતારહિત થાય છે ત્યારે તે વૃત્તિરૂપે પરિણામ પામવાને અસમર્થ કેવળ આભાસરૂપે બ્યવસ્થિત થાય છે અથવા અને પ્રલયનેજ પામે છે (ઉપાદાનકારણ્યમા વિલાપ્ય નય છે)

અનુવાદ—હવે પોતે (આચાર્ય ભગવાન) જે ઉપદેશ કરવાનો આર્થક કરે છે તે ઉપદેશ સંપ્રદાયવિધિથી પરંપરા ઉતરી આવેલા યોગશાસ્ત્રનો છે મોટે તે ઉપદેશનું મહત્ત્વ કરવામાં આવશ્યક શરીર મન તથા ઇન્દ્રિયોના નિયમનપૂર્વક અભિમુખ થઈ રહેવાનો સર્વથી પ્રથમના પહેલા સૂત્રવડે શિખ્યજનોને આદેશ કરેલો છે.

પ્રસ્તુત યોગશાસ્ત્રમાં ચિત્તની વૃત્તિના નિરોધને યોગ કહેલો છે એમ ખીજ સૂત્રવડે યોગની વ્યાખ્યા કહેલી છે

એ યોગ સિદ્ધ કરવાથી પુરુષને તેના પોતાના સ્વરૂપમા અવસ્થાન કરી રહેવાનો પુરુષાર્થ સાપડે છે એમ ત્રીજ સૂત્રવડે કહીને પુરુષે તેના પોતાના સ્વરૂપમાં અવસ્થાન કરી રહેવું એ પુરુષનો એકજ ખરો પુરુષાર્થ છે તથા તે પુરુષાર્થનું સંપાદન કરવામાટે પુરુષે યોગ સિદ્ધ કરવો જોઈએ એમ જણાવેલું છે

અને યોગને સિદ્ધ નહિ કરનારા પુરુષો ચિત્ત સાથે અવિવેકથી તન્મયતા કરી રહીને જે સમયે ચિત્તની જેવી વૃત્તિ હોય તેવા તે સમયે પોતાને માની રહે છે એમ ત્રીજા સૂત્રવડે કહીને પુરુષની એ સ્થિતિ તેને અનર્થ ઉપગમવાની હોવાથી યોગ સિદ્ધ કરીને એ સ્થિતિ પુરુષે સત્ત્વ નિવૃત્ત કરવી ધટે એમ જણાવેલું છે.

ચિત્તની વૃત્તિના નિરોધરૂપ યોગ સિદ્ધ કરવા મન્થનારે વૃત્તિના સબધમા જાણવા યોગ્ય વાર્તા કહેવાનો હવે આ સૂત્રથી આરંભ થાય છે.

આ સૂત્રમાં કહ્યું છે કે ચિત્તની વૃત્તિઓના વિષયો બેદવાળા હોવાથી વિષયોના બેદને અનુસરીને વૃત્તિઓના કુલ પાંચ વર્ગો પડે છે

આ પાંચ વર્ગો હવે પછીના સૂત્રમા કહેલા છે તેથી આ સૂત્રમા તેનો અધિક વિસ્તાર કરેલો નથી

ચિત્તની સર્વે વૃત્તિઓ આ પાંચ વર્ગોના સમાવેશ પામે છે ચિત્તની પ્રત્યેક વૃત્તિ આ પાંચમાર્ગના કોઈ પણ એક વર્ગમા સમાવેશ પામે છે એમ સર્વે વૃત્તિઓ કોઈ એક અથવા બીજા વર્ગમાં સમાવેશ પામતા કુલ પાંચ વર્ગોમાં સમાવેશ પામી જાય છે

આ સર્વે વૃત્તિઓનું મુખ્ય મૂળ તો પુરુષને તેના પોતાના સ્વરૂપનું અજ્ઞાન વા અવિવેક છે. પુરુષને તેના પોતાના સ્વરૂપના અજ્ઞાન વા અવિવેકને લીધે તેને ચિત્ત અને તેના પરિવારમા પોતાપણું થાય છે તથા તેથી પછી ઉત્તરોત્તર પોતાના સ્વરૂપમાં લેસમાત્ર નહિ એવા ચિત્તના મિથ્યા સુખદુઃખમાં તેને અટવાઈ રહેવું થાય છે. પુરુષની આ સ્થિતિ તેને કલેશ ઉપજાવવાની હોવાથી તેની આ ગ્ચિતિ યદ્યમાન્મૂળભૂત એવા તેના પોતાના સ્વરૂપના અજ્ઞાનને વા અવિવેકને કલેશ કહેલો છે તેમજ એ મુખ્ય કલેશના પરિવારભૂત ચિત્તમાં તથા ચિત્તના પરિવારભૂત શરીરમા પોતાપણુરૂપ અસ્મિતાને, ચિત્ત શરીર તથા ઇન્દ્રિયોને અનુકૂળ પદાર્થોમા સતત રહેતી પ્રીતિરૂપ રાગને, ચિત્ત શરીર તથા ઇન્દ્રિયોને પ્રીતિકૂળ પદાર્થોમા સતત રહેતી ધૃષ્ટારૂપ દ્વેષને, અને ચિત્ત શરીર તથા ઇન્દ્રિયો સાથે સતત જોગાઈ રહેવાના દંઢ આમદભૂત અભિનિવેશને પણ કલેશ કહ્યા છે.

આ કલેશોને તથા તેમના પ્રત્યેકના સ્વરૂપને સૂત્રોવડે યોગ્ય રથાને આશ્રય કહેવામાં આવેલા છે.

ચિત્તની વૃત્તિઓ ઉપજવામાં આ કલેશો સ્વાભાવિક હેતુભૂત હોય છે તેમજ વૃત્તિઓવડે ઉપજતા સંસ્કારો કલેશોને ઉપજવામાં વા દઢીભૂત થવામાં હેતુભૂત થાય છે.

આથી કલેશોરૂપ હેતુથી ઉપજનારી તથા કલેશોને ઉપજવામાં વા દઢીભૂત થવામાં હેતુભૂત થનારી વૃત્તિઓ કિલ્લ વૃત્તિઓ કહેવાય છે.

ચિત્તની સ્વાભાવિક ઉઠતી સર્વે વૃત્તિઓ બહુધા કિલ્લ વૃત્તિઓજ હોય છે.

ચિત્તની વૃત્તિના નિરોધરૂપ યોગ સિદ્ધ કરવાના ક્રમમાં પણ ચિત્તની નિરોધને અનુકૂળ વૃત્તિઓ ઉપજાવવી થાય છે તે સર્વે વૃત્તિઓ કલેશોરૂપ હેતુવાળી ન હોવાથી તેમજ કલેશોની નિવૃત્તિમાં હેતુભૂત થનારી હોવાથી અકિલ્લ વૃત્તિઓ કહેવાય છે.

આ બંને કિલ્લ તથા અકિલ્લ વૃત્તિઓ એકજ ચિત્તમાં રહેતી હોવા છતાં એટલે કિલ્લ તથા અકિલ્લ બંને પ્રકારની વૃત્તિઓ સાથે રહેતી હોવા છતાં કિલ્લ વૃત્તિઓનો તથા અકિલ્લ વૃત્તિઓનો સંકર થવા પામતો નથી. કિલ્લ વૃત્તિઓ અકિલ્લ થતી નથી અને અકિલ્લ વૃત્તિઓ કિલ્લ થતી નથી.

એટલુંજ નહિ પણ કિલ્લ વૃત્તિઓના પ્રવાહમાં મધ્યે અકિલ્લ વૃત્તિઓ પણ ઉપજે છે તથા અકિલ્લ વૃત્તિઓના પ્રવાહમાં મધ્યે કિલ્લ વૃત્તિઓ પણ ઉપજે છે તે પણ તે જોવી હોય તેવીજ રહે છે એટલે અકિલ્લ વૃત્તિઓ અકિલ્લજ રહે છે અને કિલ્લ વૃત્તિઓ કિલ્લજ રહે છે.

તેનું કારણ એવું છે કે ચિત્તમાં રહેલા સંસ્કારોને અનુરૂપ વૃત્તિઓ ઉપજે છે અને વૃત્તિઓને અનુરૂપ પાછા સંસ્કારો પડે છે.

આથી કલેશોરૂપ મૂળવાળા કિલ્લ સંસ્કારોથી કિલ્લ વૃત્તિઓ ઉપજે છે તથા કિલ્લ વૃત્તિઓવડે પાછા કલેશોરૂપ મૂળવાળા કિલ્લ સંસ્કારો પડે છે.

અને એ રીતે વિવેકરૂપ મૂળવાળી અકિલ્લ વૃત્તિઓથી વિવેકરૂપ મૂળવાળા અકિલ્લ સંસ્કારો પડે છે અને વિવેકરૂપ મૂળવાળા અકિલ્લ સંસ્કારોથી પાછી વિવેકરૂપ મૂળવાળી અકિલ્લ વૃત્તિઓ ઉપજે છે.

વિવેકરૂપ મૂળવાળી અકિલ્લ વૃત્તિઓના સેવનવડે અકિલ્લ સંસ્કારોનું પરિણમ વધતાં જ્યારે કિલ્લ સંસ્કારો તથા કિલ્લ વૃત્તિઓ હજુાં જ નાચ ત્યારે વિવેકના ઉદયથી પુરુષને તેના પોતાના સ્વરૂપનું જ્ઞાન થતાં ચિત્ત તથા તેના પરિવારભૂત સંસ્કારો અને વૃત્તિઓનો પ્રથમ ચિત્તમાં વિલય થાય અને પછી ચિત્તનો ઉત્તરેષ્ઠ તેના ઉપાદાન કારણભૂત પ્રકૃતિમાં વિલય થતાં પુરુષ સદાને માટે તેના શૂળસ્વરૂપમાં અવસ્થાન પામી રહે છે.

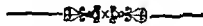
વિવેકનો ઉદય થયા પછી એટલે પુરુષને તેના પોતાના સ્વરૂપનું યથાવત્ જ્ઞાન ઉદય પામ્યા પછી ચિત્તનો તેના ઉપાદાન કારણભૂત પ્રકૃતિમાં અંતિમ વિલય થતાં સુધીમાં કિલ્લ પ્રવાહના ચમનપૂર્વક ચિત્તમાં અકિલ્લ પ્રવાહનું જે વહન ચાલે છે તે સમયને પુરુષની અનુક્રિયાનો સમય કહ્યો છે અને ચિત્તનો અંતે તેના ઉપાદાન કારણભૂત પ્રકૃતિમાં વિલય થતાં પુરુષનું તેના સ્વરૂપમાં સદાને માટે જે અવસ્થાન થાય છે તે સમયને પુરુષની વિદેહ-મુક્તિનો સમય કહ્યો છે.

શ્રીજ્ઞાનંદાશ્રમ-સમાચાર

શ્રીસદ્ગુરુ મહાપૂજના—

માગસર 'સુદિ' ૧૫ના દિવસે શ્રી કૃતજયંતીનિમિત્તે સૌ આનંદાશ્રમ-વાસીઓએ પૂજ્યપાદ કૃપાનાથજી મહાપૂજન કર્યું હતું, તથા શ્રી માણિકલાલ નાનજી ચંદ્રારાણ્યએ તે પછી શ્રીકૃતસગવાનના જીવનસંબંધી વિવેચન કર્યું હતું, તથા લાજનાદિ થયાં હતાં, તેમજ સૌને પ્રસાદ તથા ચરણામૃત અપાયાં હતાં.

શ્રી મકરસંક્રાંતિના દિવસે પણ પૂજ્યપાદશ્રીનું મહાપૂજન કરવામાં આવ્યું હતું.

નાથસંહિતામાંથી

[નિવેદક:—શ્રી. દયાળસિંહ લાલસિંહ ઠાકોર]

[‘કૃપાનાથ’ સંબંધી ઘણાં લાઠીઓ અને બહેનો પાસેથી જાણવાતું મળ્યું છે—ને મળતું જાય છે—તેનો લેખિત સંગ્રહ થતો જાય છે અને તેનું નામ—“નાથ સંહિતા”—રાખ્યું છે....]

મારા—આ લેખ લખનાર દયાળસિંહજી બહેન હુરિયા બહેન પાસેથી જે જાણવાતું મળ્યું છે તે આ પ્રમાણે છે—

“બાંટવામાં (અમારા ગામમાં) આપણાં નવાં મકાન (અમારા સદગત પૂ. પિતાશ્રી લાલસિંહજીએ ચણાવેલાં) બધાઈ ગયાં હતાં—તેનું વારતું પણ થઈ ગયું હતું—એટલે સૌ કોઈ આપણા બાપુને (લાલસિંહજીને) નવાં મકાનમાં રહેવા જવાનું કહે એ સ્વાભાવિક છે. પરંતુ બાપુ સૌ કોઈને કહેતા કે—“અમારી કૃપાનાથ તેમાં પહેલાં પધારે ને સ્થિતિ કરે પછીજ અમારાથી તેમાં રહેવા જવાય....”

કૃપાનાથપ્રતિ બાપુનો જેવો અદ્વિત પ્રેમ—લક્ષિતભાવ....

પછી બાપુએ જાને સેવામાં જઈને કૃપાનાથને વિનંતિ કરી ને બાંટવામાં પધરાવ્યા અને નવા મકાનમાં સ્થિતિ કરાવી

x x x x x x

કૃપાનાથ બાંટવાનાં નવાં મકાનમાં પ્રથમ બિરાજ્યા તે સમયે સં. ૧૯૬૦નો ઉનાળો હતો—વૈશાખ મહિનો હતો.

આ નવાં મકાન મેડીના પહેલા માળના વચ્ચલા હોલમાં કૃપાનાથ કયા અવસ્થા કરાવતા.

એકવાર આ કથા પ્રસંગે આપણા કાદ્ય (દોહતસિદ્ધ)ને એલું આવી ગયું ને તેમાં ચતુર્ભુજ સ્વરૂપે કૃપાનાથનાં સાક્ષાત્ દર્શન તેમને થયાં....

આનું નામ દિવ્યદર્શન.... કૃપાનાથના અવતારી જીવનનો આ પ્રસાદ પુરોવો....

દોહતસિદ્ધ કાદ્ય કવિ હતા એટલે તેમણે પોતાને થયેલાં "દિવ્યદર્શન" વિષે એક કાવ્ય રચ્યું ને કૃપાનાથની સેવામાં કથાપ્રસંગે સૌ શ્રીતાઓની હાજરીમાં ગદ્ગદકંઠે ગાઈ બતાવ્યું....

તે કાવ્યની એકાદ બે પંક્તિઓ યાદ રહેલી છે એ આ રહી:—

"x.....x.....x.....xx.....x.....x

ક્ષમા, ગુરુદેવ ! ક્ષમાર્વત છો.....તમે

x x x x x x

ચતુર્ભુજ મૂર્તિનાં દર્શન દેનાર છો.....તમે..... "

x x x x x x

એકવાર કૃપાનાથ લીંબુડામાં બિગળતા હતા. લીંબુડા એક ગામડું છે. બાંટવાથી પાંચેક માઈલ થાય ત્યાં કુંભારબગત મૂળજીબગતના મટિયલ મકાનમાં કૃપાનાથનો ઉતારો હતો.

આનું નામ લોકકલ્યાણની બાવના ને પ્રવૃત્તિ. આ પ્રમાણે કૃપાનાથ ગામડાંમાં પધારે ને સમાજમાં નીચલા ચરમા ગણાતા માણુમને ધેર સ્થિતિ કરે અને એ રીતે આશ્ચર્યજનતામાં બળાને તેને સાદા ને સ્વચ્છ જીવનનું જ્ઞાન કરાવે અને જીવનની શાંતિનો સાથો ને સરસ માર્ગ બતાવે....

અનુસરવું, અવલોકવું ને દોરવું એ આચાર્યની કર્તવ્ય કળાને કૃપાનાથે સ્વજીવનમાં ચતિતાર્ય કરી બતાવેલી અને એ રીતે આચાર્યોમાટે ઉમદા દાખલો મૂકતા ગયા....

એ વખતે બાંટવાથી આપણુ આખુ ધર-આ, બાપુ વગેરે સૌ કૃપાનાથના દર્શન કરવા લીંબુડા ગયેલાં-સારે કયા પછી ભરસામાં કૃપાનાથે મને (હરિયા બહેનને) આજ્ઞા કરી કે:—

"દેવી, 'જ્ઞાનમાસ' જોલો...."

કૃપાનાથ મને (હરિયા બહેનને) "દેવી" કહીને જોલાવતા-કેટલું બધું વાત્સલ્ય....-માનસશાસ્ત્રનું કેવું સચોટ જ્ઞાન-મનોવિજ્ઞાનની કેવી ઉત્તમ કળા-કૃપાનાથ પાસે સ્વાભાવિકરીને હતી કે પોતાશ્રીના સંમર્ગમાં આવનાર પ્રત્યેકને 'દેવ' જેવા પવિત્ર ને પ્રકાશવાન થવાની દિવ્ય પ્રેરણા આપ્યા કરતા....

"જ્ઞાનમાસ"—એ પ્રીતમદાસ કવિએ રચેલું કાવ્ય છે-તેમાં "આત્મજ્ઞાન" નો સચોટ ને સરસ જોષ છે

"જ્ઞાનકરૂંકા" ને "ગુરુમદિમા"—આ બીજાં બે કાવ્યો પણ પ્રીતમદાસે રચેલાં છે. મુંમર્ઝના "ગુજરાતી પ્રેમ" તરફથી પ્રકટ થયેલ—"બૂકફ કાવ્ય દોહન-ભાગ-૧"—માં આ ત્રણે કાવ્યો પ્રકટ થયેલાં છે

આનંદાશ્રમ-ગુરુક્ષેત્ર-ગિરનાર-પેાસ્ટ-છીલખા (સૌરાષ્ટ્ર) હરતક પ્રકટ થયેલ— "સદુપદેશક પલો" નામની-પુરિતક્રમાં પણ આ ત્રણે કાવ્યો સદિપણુ પ્રકટ થયેલાં છે.

આ ત્રણે કાવ્યો કૃપાનાથને મુખપાઠ હતાં અને કથા પ્રસંગે અવારનવાર એઓશ્રીની મુમધુર એવી દિવ્યવાણી દ્વારા સાબળવા મળતાં.

કૃપાનાથની આગ્રાથી આપણા પિતામી (સાલસિંહજી)એ આ "કાવ્ય દોહન"નું પુસ્તક આપણા ધરમાટે ખાસ મુંઝવેથી મંગાવેલું.

કૃપાનાથની આગ્રાથી આપણા માતામીએ, આપણા મોટાબહેન ગોદાવરીબહેને તથા મેં (હરિબાબહેને) આ ત્રણે કાવ્યો મોટે દરેલાં અને અવારનવાર કૃપાનાથ આપથી સમક્ષ અમારી પાસે એ સગનકાવ્યો ગવરાવતાં અને એ રીતે અમને સ્વસ્વરૂપનું જ્ઞાન કરાવતા :

કૃપાનાથે મને (હરિબાબહેને) "જ્ઞાનભાસ" બોલવાની આગ્રા તો કરી પરંતુ મને સભાશોભ થયો. કારણકે, સભામાં બોલવાની ટેવ નહિ. વળી, ત્યારે હું બહુ નાની ને મારી પ્રકૃતિ પણ બહુ ચમત્કાર પરંતુ, કૃપાનાથની આગ્રા અને પાસે બેઠેલાં આપણાં બાની પ્રેરણા જોટલે પછી-ચોડી માનસિક ગડમથલ પછી-મેં "જ્ઞાનભાસ" હાથ સહિત ગામ જતાવ્યા અને તે પણ એટલી સાસ્ત્રિક હતી કે, આખી સભા આનંદ ને આશ્ચર્ય પામી કે, "ધન્ય છે આ નાની બાળકીને.....!"

મને પણ આશ્ચર્ય થયું કે—"આ "જ્ઞાનભાસ" ગવાયા શી રીતે?"

આ પણ કૃપાનાથની કૃપાનો પ્રભાવ.....!

કૃપાનાથ આ રીતે નાનાં બાળક-બાળકીઓને પણ કેળવતા.....!

બંધવહાર-પરમાર્થનું શિક્ષણ આપવાની અદ્વિતીય કલા કૃપાનાથમાં સ્વાભાવિક હતી....!

પછી હું (હરિબાબહેને) મોટી યર્ષ સાસરે ગઈ, માતા યર્ષ છતાં મને ઉવટ સુધી કૃપાનાથના દર્શનનો લાભ મળ્યા ક્યો.

માફ (હરિબાબહેનનું) પિયર બાંટવામાં અને સાસરે કુંતિવાણમાં એમ બંને ગામોમાં અને બંનેનાં ઘરે પણ કૃપાનાથ વારંવાર પધારતા ત્યારે એઓથીના દર્શનનો ને ઉપોશનો લાભ મળ્યા કરતો અને એ રીતે જીવનનો આધ્યાત્મિક ઉદ્ધાસ બન્યો રહેતો....!

આસ્વાવરયાનું ગમણું આપીને કૃપાનાથ નિર્દોષતા, નિખાલસતા ને નિર્ભયતા આદિ સાસ્ત્રિક સપત્તિ સ્વભાવમાં રિચ રહે એવી રિધતિ સંપાદન કરવાનું સૌને પ્રયોધ્યા કરતા અને એ પ્રમાણે મને પણ પ્રયોધતા કે—

"કેમ, બચપણ સાંભરે છે કે?" બચપણનું જીવન નિર્મિત હોવાથી એકેરે સુખી ને શાંતિવાળું હોય છે

આનું સુખી ને શાંતિવાળું જીવન જ્ઞાનવડે સદા બન્યું રહે એ માટે સાચાં સાધનો સાધવાનું પણ સૌને કૃપાનાથ કલા કરતા અને બચપણનું સ્મરણ આપવામાં પણ કૃપાનાથનો એજ ઉદ્દેશ હતો.

સંતપુરુષો પણ બાળક જેવા નિર્દોષ ને નિખાલસ હોય છે, સદા પ્રકુલ ને પ્રસન્ન હોય છે, અને એટલેજ સૌ કોઈને પ્રિય લાગે છે..!

કૃપાનાથના કૃપાપ્રસંગો એટલા બધા છે કે તે દેહનાં પાત્ર આવે એમ નથી. દેહનાં દેહનાં "અકોષાવ" અનુભવાય છે અને અંતરમાં હંમેશાં જીવંત રહેવાય છે....!"

॥ ૐ ॥

સદ્ગુરુસ્તુતિ:

(શ્રીનાથજીવંતીપ્રસંગે વાંચેલું)

પૃથ્વી તાવધિય ત્રિલોકમહિતા તન્નાસ્તિ સારો નર-
સ્તન્નાપ્યસ્તિ નિતાન્તસારહૃદય ધીમાન્ગુરુસ્તન્ન તુ ।
સારોઽયં જગતાં ગુરુ પુનરત સારો હ્યયં સદ્ગુરુ-
ર્યેનાસ્યાં નૃત્તનો પ્રકાશ્ય સગુણં પ્રહોદ્વૃતા પ્રાણિન ॥ ૧ ॥

ત્રણે લોકમાં ભૂમણ શ્રેષ્ઠ છે ભૂમણમાં મનુષ્ય શ્રેષ્ઠ છે મનુષ્યોમાં જ્યૈશ્વર્ધવાળા અને સરસહૃદયવાળા ગુરુજન શ્રેષ્ઠ છે તેમનાની શ્રેષ્ઠ જગદ્ગુરુ છે, અને તેમના પશુ સારરૂપ સર્વશ્રેષ્ઠ મદ્ગુરુ છે, કે જેમણે આ મનુષ્યશરીરમાં સચ્ચુષ્ણને પ્રખટ કરીને જીવાત્માઓનો ઉદ્ધાર કર્યો છે ૧

પદ શાસ્ત્રાણિ પટન્તુ વોપનિપદોઽભ્યસ્યન્તુ ષા સંહિતા ,
ધ્યાયન્તુ પ્રતિવાસરં હરમલં ષા કૈશવં શૈશવં ।
ગચ્છન્તુ પ્રતિમંદિરં ભગવતો ગાઢં તટં ષા દ્રુતમ્,
શ્રીમત્સદ્ગુરુસત્કૃપાવિરહિતં સર્વં વૃથા મન્યતામ્ ॥ ૨ ॥

૭ શાસ્ત્રો, ઉપનિષદો અથવા સંહિતાઓનું અધ્યયન કરો, અથવા નિલ પાપગોષ્ઠ ધીશિવજીનું અથવા શ્રીશિવની બાલકીડાઓનું ધ્યાન કરો, ભગવાન્ના પ્રત્યેક મંદિરમાં જાઓ અથવા વારંવાર ગંગાતટ ઉપર જાઓ, પરંતુ શ્રીસદ્ગુરુદેવની કૃપાવિનાનું આ સર્વ મિથ્યા છે એમ સમજો ૨

વિદ્વાંસ પ્રતિભાજુપસ્તુચન્તિન સદ્વાનશીલા નૃપા ,
જ્ઞાતારો મુનયશ્ચ શાન્તિમવના વિપ્રાશ્ચ વેદેર્જુતા ।
બ્રાજન્તે વિપુલં યથા સુકૃતિન સંપ્રાપ્ય યં સદ્ગુરુમ્,
તં વન્દે મવમ્ભીતિદારણપદું પ્રહ્લાદ્યં સદ્વયમ્ ॥ ૩ ॥

પ્રતિભાશાળી વિદ્વાન, સત્પાત્રોને દાન આપનાર ધનાઢ્ય, રક્ષા કરનાર રાજા, શાન્તિના નિવાસસ્થાનરૂપ મુનિઓ ને પુણ્યશાળી વેદપાઠી બ્રાહ્મણો જે શ્રીસદ્ગુરુનું શરણ સ્વીકારીને જે વિપુલ શોભાને પામે છે તે ભવભયનો નાશ કરવામાં કુશળ અને નિર્ણયુ સચ્ચુષ્ણ સ્વરૂપ શ્રી સદ્ગુરુને હું નમન કરું છું ૩

કામારિસ્તુ સમાવિસાધનપદુ શ્રીશેષશાયી હરિ-
ર્બ્રહ્મવેદનિનાદકારણપદુ શ્રીભારતો વાકપદુ ।
કોઽર્મા સસૃતિસાગરેઽનિપતિતં જ્ઞાતું ક્ષમોઽસ્મિન્ક્ષણે,
શ્રીમત્સદ્ગુરુપદર્પકજતરિત્તિં ચૈદ્ ભવે જાયતામ્ ॥ ૪ ॥

કામને જિતનારા મહાદેવજી સમાધિ સાધવામાં નિપુણ છે, ભગવાન શ્રી હરિ શેષપર સતેલા છે, બ્રહ્મજી વેદાચાર્યુમાં તત્પર છે, ને સરસ્વતી દેવી વાક્યતુલ્યમાં કુશળ છે. આવી અવસ્થામાં જો શ્રીસદ્ગુરુચરણકમલરૂપી નૌકા આ સમારમાં ન પ્રવેશી હોય તો આ સસારમાં ક્ષયતા મારો મોથા ઉદ્ધાર કરતો ૪

સંવત ૨૦૦૪ જ્યેષ્ઠ સુદિ ૧ થી સંવત ૨૦૦૫ કાર્તિકવદિ ૪ સુધીના

શ્રીનાથઘાટનો હિસાબ

૧૪

ઉ

૧૯૧૦-૮-૦ કુલ રકમો જમા થઈ તે
જેની તપસીલ માસિકમાં આવી
ગઈ છે.

૧૨-૭-૩ વૈશાખથી કાર્તિક સુધીનું

ચેરેજી ખર્ચ

૧-૧૦-૦ રેશનરી ખર્ચ

૮૩૦-૮-૦ પચ્ચર, ચાકા વગેરે ધડામણ સહિત

૧૦૯-૪-૦ સીમેન્ટની થેલીઓ

૧૩૩-૧૪-૦ ચુનાનું ખર્ચ

૫૮૬-૮-૦ ચણતર ખર્ચ કડિયાને આપ્યા

૧૪૧-૨-૦ ખોદાણુ ખર્ચ મલ્લુરેને આપ્યા

૫૪-૯-૦ પરચૂરણુ ખર્ચ

૨૯-૯-૦ પરચૂરણુ

૨૫-૦-૦ પત્રિકા, રસીદ

૫૪-૯-૦ છુટું જપામણુ

૫-૦-૦ સેવિંગ બેંકમાં જમા છે

૧૮૭૪-૧૪-૩ કુલ ખર્ચ

૩૫-૯-૯ બાકી શીલક વધી તે

૧૯૧૦-૮-૦

શ્રીમાન્ હર્ષદરાય મહારાણીદાસ દેસાઈ, જેઓ રજીસ્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ તથા મોરબી તાબે નવલખી બદર ઉપર પોર્ટ ઓફિસર છે, તેમણે આ બધો હિસાબ ચેક કરી ઓડીટ કર્યો છે, અને તે બદલ તેમણે રસીદ છુટી તથા હિમાનની ચોપડીમાં સહીઓ દેરી છે.

સહી જીવનરામ મકનજી ભટ્ટ

પ્રમુખ

રીઠાયઈ વેદીનરી સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ

હાલ ભાવનગર

સહી અંબારાંકર આધારાંકર ત્રિવેદી

મંત્રી

વાનપ્રસ્થી આનંદાશ્રમ-ખીલખા

શ્રીમાન્ જીવનરામ મકનજી ભટ્ટ, પ્રમુખ તથા શ્રીમાન્ હર્ષદરાય મહારાણીદાસ દેસાઈ ઓડીટર તરીકે કામ કરવાની મારી વિનંતિના સ્વીકાર કર્યો તે માટે હું તેમનો આભારી છું.

પૂ. સહચારીજી સહપ્રકાશજીએ શ્રીનાથઘાટના કાર્યમાં સમાપ્તિ થતાં સુધી મને દોરવણી આપી, તે સ્થળ ઉપર વારંવાર પચારીને કડીઆને સૂચના આપી કરકસરતાથી પણ સંગીનપણે કામ કરાવી આપવામાં જે મદદ આપી છે તે માટે તેમને અનેકવિધ ધન્યવાદ ધરે છે.

આનંદાત્રમના ઉપગ્યવસ્થાપક શ્રીઅંબાશંકર નાનછ જોડીએ ચીલક સંચિવવામાં તથા પાકો હિમાચ રાખવામાં ઘણી મદદ કરી છે, તે પ્રશંસનીય છે.

શ્રીમાન સિદ્ધભાઈઓ તથા શ્રીમાન મૂળચક્ર નરભોરામ પડીઆએ જાતે આર્થિક મદદ કરી તથા મદદ અપાવી શીનાથધાટના કાર્યને ઉત્તેજન આપી મને આભારી કર્યો છે.

સ્વર્ગસ્થ શેઠ રાજશી જીવરાજનાં પત્ની ગંગાસ્વરૂપ રાહી બહેને રૂ. ૩૦૦] તથા શીનાથધાટ તથા કુંડ માટે અર્પણ કરી આ કાર્યને ઉત્તેજન આપ્યું, તેથી હું ઉપકૃત થયો છું.

સહી જીવનરામ મકનજી ભટ્ટ સહી અંબાશંકર ભાઈશંકર ત્રિવેદી

પ્રમુખ

મંત્રી

શ્રી નાથધાટ સમારક-સમિતિ

શ્રી નાથધાટ સમારક-સમિતિ

સં. ૨૦૦૫ વૈશાક ૧

—[*]—

મોટા કોણ

ભજન ૧ રાગ ધીરાની ઠાકીને

મોઘે તેહ જાણે રે, ભૂલ્યો દરગુજર કરે;

શાણા તેને ઠહીએ રે, રાષો નવ ઉરે ધરે. ટક

અંતર માંહે હેતજ રાખે, એ માથાની રીત;

મહુરી વાણી બોલે નિરાદિત, પૂરણ ભરેલી પ્રીત;

રાત્રુને મિત્ર બનાવી રે, રાષો તેના દિલના હરે. મોઘ તેહ—૧

ભૂલ્યો ભલા ભલાથી થાય, તેપર નહિ જરા વેર;

ભૂલ્યો સુધારવા ભક્ત નિરંતર, ગાઠવે એવી પેર,

ભૂલ્યો ઘતો અટકે રે, વરતન તો પાતે એવું કરે મોઘ તેહ—૨

કહાં તો પાતે મળે તેનામાં, કે તેને મળવી લે આપ;

અગાના માર્ગ ઉભા કરે નહિ, રાખે એ સૌનું માપ,

સમજીને સાન કરવા રે, સમજીને એ અમલ કરે. મોઘ તેહ—૩

હુળીમળીને હેત વધારે, એ મોઘા કહુવાય;

શાંતિ સદા ત્યાં રહે સચાર્ય, કલેશ રંચ ના થાય,

મનમુખ શીખ ગુરુની રે, માનીને એ તો

ઉરમાં ધરે મોઘ તેહ જાણે રે—૪

—[*]—

Reg. No B 3087.

સને ૧૯૪૬ તા. ૨૫ જાન્યુઆરી

મહાપૂજન-સમાચાર

મહાવદિ ૧૩ શુક્રવાર (મહાશિવ-
રોત્રિ) રા. ૯.૫૫ થી ૧૦.૫૫ તારીખ
૨૫-૨-૪૬ના દિવસે પૂજ્યપાદ કૃપા-
નાથજી મહાપૂજન માધવભુવન કાંઠા-
વાડીમાં થશે

સિ. શ્રીઆનંદાશ્રમ-મુમુક્ષુમંડળ-મુંબઈ

— [*] —

નવીન આવૃત્તિ

પૂજ્યપાદ કૃપાનાથજી વ્યાખ્યાન સંગ્રહ
સુંદર તક

પરમ મુખી થવાના ઉપાય

પણતમૂલ્ય રૂ. ૧-૨૫-૬ પોસ્ટેજ અલગ

અગત્ય રથળ —

વ્યવસ્થાપક-આનંદાશ્રમ

બીલખા (સૌરાષ્ટ્ર)

— [*] —

શ્રીઆનંદાશ્રમ, નવાગામ, પા. બીલખા- (સૌરાષ્ટ્ર)
તરફથી
પ્રગટ થતું ધાર્મિક માસિક પત્ર.
(Saurashtra-India).
P. O. Billha

આનંદાશ્રમ

પરત શ્રી. કાર્લસ મુનરાલી સભા
નં ૩૬૫, વિદ્યુતભાઈ રોડ, કામ્રેસલેન
મુંબઈ ૪

શ્રી

વર્ષ ૧૭ મું

॥ ૐ ॥

વાર્ષિક સંવાદ

પોષ

॥ યનો ધર્મસ્તતો જયઃ ॥

શ્રીમદ્ભગવાદે

૩૧. ૧-૦-૦

અંક ૮

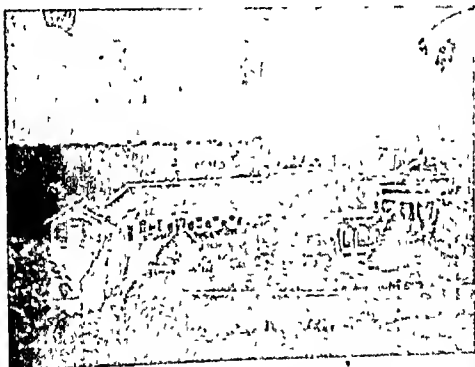
આનંદાશ્રમ

પરિણામે

સંવત ૨૦૦૫

ગિણિમ ૨

શ્રીઆનંદાશ્રમ નવાગામ-પા બીલખા
 પ્રશાન્તોઃ પરિવાહોડયમ શ્રીમન્નાયમુલાશ્રમે ।
 પ્રશાન્તવાદિતાદૃતેર્ધમ્મિન મન્નન્તિ ચોગિના ॥

મહાગુરુપરમાત્મા શ્રીમન્નાયકમત્તાનતા આનંદાશ્રમમાં સર્વથા વતી રહેલો
 પ્રશાંતિનો આ અવાદ, જેમાં ધાર્મિકો આશીષ રનાન હશે તે પ્રશાંત-
 વાદિતાદૃષ્ટિની પ્રશાંતિનો છે.

અનુક્રમણિકા

અનુક્રમાંક	વિષય	પૃથ્થક
૧	પ્રભુપાસે કેરી ચાચના કરવી ?	૧૦૬
૨	શ્રીનાથવચનામૃત.	૧૧૦
૩	ભારતવર્ષનો વર્ણમેદ અન્ય દેશોના વર્ણમેદ જેવો નથી.	૧૧૧
૪	એક વાર્તા.	૧૧૫
૫	જાણવાયો.	૧૧૬
૬	શ્રીઆનંદાશ્રમ-સમાચાર.	૧૧૭
૭	પગ્યુરણ બેટ	૧૧૮
૮	મુજર્મમાં માપતાલિક સતમગ્નકમ	

— [*] —

વિજ્ઞાપિ

દરેક આહુકબંધુઓ અને બહેનોએ માસિક સંબંધી પત્રવ્યવહાર કરતીયેળા પોતાનો આહુક નંબર જે શિરનામાની છાપેલી દાપલીપર છાપેલો છે તે લખવો કે જેથી વધારે અનુકૂળતા થશે લી. વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-બીલખા

— [*] —

“ નવું પ્રકાશન ”

“ મહાત્માશ્રી નથુરામ શર્માજી [જીવન સંદેશ] ” નામના-પુસ્તકો-નંગ ૮૦૦-આકસો-વેના લેખક શ્રી. કરણસિદ્ધજી લાલસિદ્ધજી દોઢર તથા પ્રકાશક શ્રી. ગુણવંતસિદ્ધજી જાલમસિદ્ધ દોઢર મુજર્મ તરફથી પૂજ્યપાદ કૃપાનાથની સેવામાં સમર્પણ થયા છે, જેની પડત કિંમત ૦-૧-૦ એક આનો છે

પરમશુભી થવાના ઉપાય પડતમૂલ્ય રૂ. ૧-૧૫-૬

મળવાનું સ્થળ — વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-બીલખા

જરૂરી

સૂચના.—લેખસંબંધી અને માસિક સંબંધી સર્વ પત્રવ્યવહાર શ્રી. વ્યવસ્થાપક આનંદાશ્રમ, નવાગામ-પોસ્ટ બીલખા (સૌરાષ્ટ્ર) એ શિરનામે કરવો.

તંત્રી અને પ્રકાશક- શ્રી. મદારાણીદાસ ગોઠુજીદાસ દેમાઈ, વેદાંતભૂષણ-માંંગરોળ-સૌરાષ્ટ્ર

મુદ્રણસ્થાન- શ્રી ભજવતસિદ્ધજી ઠલેડિદ્ધ લીધો એન્ડ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ.

માલિક- પારેખ દેવજીદાસ ઠાનજીભાઈ-ગાંધી.

શ્રીદક્ષિણામૂર્તિનાથસદ્ગુરવે નમઃ॥

આનંદં વ્રજ્યણો વિદ્વાન્ ન વિમેતિ કૃતઃશ્વન ।

અર્થઃ—આનંદસ્વરૂપ પ્રજ્ઞાને જાણનાર દાઢથી પણ કશું પામતો નથી.

તૈત્તિરીય—ઉપનિષત્

વર્ષ ૧૭૬૩]

સંવત્ ૨૦૦૫ પૌષ

[અંક ૮ ભા

પ્રભુપાસે કેવી યાચના કરવી ?

(પૂજ્યપાદ શ્રીમત્તાથસગવાન)

૫૬

- નિત્ય આત્મ પ્રભુપાસે માગજો રે;
કરી સિધર મન ધંદિય પ્રાણ, હે મુળજી ! આત્મું ૦ ૧
- “સહનશીલતા પ્રતો ! ઘણી આપજો રે,
હેજો શાંતિ આનંદની ખાણ,” હે મુળજી ! આત્મું ૧
- “દોષ જેના તેના ન દેખાડજો રે,
મારા દોષની કરાવજો હાણ,” હે મુળજી ! આત્મું ૨
- “ખોલવામાં વિવેક નાથ ! આપજો રે,
કરાવજો આપ તરફ પ્રયાણ,” હે મુળજી ! આત્મું ૩
- “સહજ વાતમાં ક્લેશ ન કરાવજો રે,
રખાવજો તમ આજ્ઞાતું ધ્યાન,” હે મુળજી ! આત્મું ૪

શ્રીનાથવચનામૃત

(પૂજ્યપાદ શ્રીમત્તાથભગવાન)

આ જગતમાં મમતા એ હુ.ખનું કારણ છે ગુણના દર્શનવડે અને સ્વાર્થબુદ્ધિવડે માણસને પ્રાણિપદાર્થમાં મમતા બંધાય છે. એ મમતા હુ.ખના હેતુભૂત હોવાથી કોઈ પણ વિનાશી પ્રાણિપદાર્થમાં ગુણદર્શનવડે કે સ્વાર્થબુદ્ધિવડે મમતા બાંધવી નહિ.

"ઔર મરત કહા રોઝમે, જો આપા ધિર ન રહાઈ."

ગર્જેદ્રગોષ્ઠમાં વર્ણુવેલો પર્વત તે આધ્યાત્મિક દૃષ્ટિએ નાસિકાના મૂલ અને એ ભ્રમરના મધ્યભાગમાં આવેલો ભાગ સમજવો. એ પર્વતને યોગા-વ્યાસીઓ પોતાના ધ્યાનાવ્યાસવડે જોઈ શકે. જીવ ગર્જેદ્ર છે, ને તેને સંસ્કારરૂપી (અજ્ઞાનરૂપી) ગ્રાહે પકડેલ છે એ તમારા ધ્યાનબહાર નથી. એ પર્વતનાં ત્રણ શિખરો તે શુદ્ધરજેગુણ, સત્ત્વગુણ ને શુદ્ધસત્ત્વગુણ સમજવાં તેની પાસેનું સરોવર તે ત્રિકૂટીની ઉપરનો ભાગ સમજવો.

સાત્ત્વકો શ્રદ્ધામાં, ઉત્સાહમાં, કર્તવ્યપરાયણતામાં, વિવેકનિષ્ઠામાં, બુદ્ધિની સ્થિરતામાં ને બુદ્ધિની સૂક્ષ્મતામાં વધારો કરવા પ્રયત્નશીલ રહેશો, અને શોભાજ્ઞાનમાં ને અનુભવમાં આગળ વધશો.

નિયંત્રકો, પરમાત્મધ્યાન, જપ ને શાસ્ત્રવિચાર ચાહુ રાખશો. મનની શાંતિમાં વધારો કરશો.

જેવી વાસના હોય તેવાં સ્વપ્ન પ્રાપ્તિ આવે છે

બ્રહ્માગ્નિ સજગાવવા માટે વિવેક, વૈરાગ્ય, શમદમાદિ પર્યાપ્તિ ને મુમુક્ષુના એ ચાર કાષ્ઠોની જરૂર પડે છે, માટે અંતઃકરણરૂપી ચૂલામાં એ ચાર સાધનરૂપ કાષ્ઠ ભેળાં કરી બ્રહ્માગ્નિ સજગાવવો અને જીવભાવને બાળવો કે જેથી જીવ કૃતાર્થ થાય

વસ્ત્ર હિતારતાં જો પ્રમાદથી યજ્ઞોપવીત નીકળી જાય તો જો સગવડ હોય તો યજ્ઞોપવીત બદલાવવું, નહિ તો "ચક્ષોપવોતંત્ર" ઇત્યાદિ મંત્ર લણી પુનઃ તે ધારણ કરવું સાર્યસંધ્યા સમયે ગાયત્રીનું વિસર્જન બેસીને પણ કરી શકાય

કર્તવ્યપરાયણતા વધારી પ્રસન્ન રહેશો.

ભક્તિકાપ્રાણાયામ ગમે તે સ્વર આલેતો હોય તેમાં થઈ શકે, બંને નાસિકાથી સરખું ઘર્ષણ કરવું, અને કુંભકનો સમય વધારવો. કુંભકનો સમય વધવાથી લાલ છે. ભોજન કર્યા પછી થોડો થડકારો જણાય તે આહારના કારને લીધે સમજવો.

પર્યંકના મંત્રની સંખ્યા તે તે ચક્ષોની સાથે શ્વાસોચ્છ્વાસના સંબંધને લઈને જણાવેલી છે પર્યંકના દેવોની જણાવેલા મંત્રની સંખ્યાવડે ઉપાસના કરવાથી અંતઃકરણની શુદ્ધિમાં અને સ્થિરતામાં વધારો થાય છે.

જો તમને ઊંઘ ન આવે અને બીજા વિચારોનો વેગ ન વધે તો પર્યંતી

વાણીથી જપ કરતાં પણ અડચણ નથી.

સર્વે કામ અંતઃકરણને અંતર્મુખ કરી વિવેકપૂર્વક કરવું ધ્યાનકાલે આસપાસ દંઈ શબ્દ સંભળાય તો બચને વશ ન થવું.

દેવલકુંભકની પ્રાપ્તિ થયે પ્રાણાયામનો અભ્યાસ બંધ કરવો, પણ કુંભકનો સમય વંધારવો.

સંસારના પ્રાણિપદાર્થમાંથી મમતા દૂર કરી પ્રભુમાં પ્રીતિ વધારવાથી પ્રભુનો પ્રેમલક્ષણાભક્તિ સિદ્ધ થાય છે.

માલા કોઈ દેખે નહિ માટે ગૌમુખીમાં માલા રાખી જપ કરવાનું વિધાન છે પરમાત્માનું સ્વરૂપ અનંત હોવાથી માલા સુમેરુથી આગળ ન ચલાવતાં સુમેરુ આગળથી પાછી ફેરવીને જપના ઉપયોગમાં લેવી. (આશુ)

—[*]—

ભારતવર્ષનો વર્ણમેદ અન્ય દેશોના વર્ણમેદ જેવો નથી

[લેખક.—શ્રી. મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દશાઈ-વેદાંતભૂષણ].

જુદા જુદા દેશોમાં ફરિત પ્રમાણ તથા ગરમીનું પ્રમાણ જુદુ જુદુ રહેતું હોવાથી જુદા જુદા દેશમાં વસી રહેલાં મનુષ્યોનાં શરીરનો વર્ણ જુદો જુદો હોય છે.

એકજ દેશનાં પણ જુદા જુદા ભાગમાં ફરિત તથા ગરમીનું પ્રમાણ જુદુ જુદુ રહેતું હોવાથી એકજ દેશનાં પણ જુદા જુદા ભાગમાં વસી રહેલાં મનુષ્યોનાં શરીરનો વર્ણ પણ જુદો જુદો હોય છે.

અન્ય અનેક નૈસર્ગિક તથા આર્મંતક કારણોથી પણ મનુષ્યોનાં શરીરનાં વર્ણમાં ભેદ પડે એ સંભવિત છે.

શરીર સાથે મનુષ્યોને સાધાગણ રીતે એકતા રહેતી હોવાથી શરીરનાં વર્ણને મનુષ્યો તેમનો પોતાનો વર્ણ માને એ પણ સહજ સ્વાભાવિક છે.

સમાન વર્ણવાળાઓને મનુષ્યો પોતાનાં સંઘનાં માને અને અસમાન વર્ણવાળાંઓને તેઓ જુદા સંઘનાં માને એટલુંજ નહિ પણ પોતાનાં મંઘનાં માનેલાં મનુષ્યોમાં તેમને અનુકુળ ભાવ થાય તથા જુદા સંઘનાં મનુષ્યોને વિષે તેમને પ્રતિકુળ ભાવ થાય એ પણ એટલુંજ સ્વાભાવિક છે.

અને એ ભાવનાં ભેદને અનુસરતાં પોતાનાં તથા ખારક માનેલાં સંઘોપ્રતિનાં તેમનાં વર્તનમાં પણ ભેદ પડે એ મનુષ્યોને સાંપડેલાં પશુસ્વભાવને અનુસરતું છે.

પણ અન્ય પશુઓની અપેક્ષાએ મનુષ્યોને તેમનાં પશુસ્વભાવનું નિયમન કરનારો વિવેક પણ સાંપડેલો હોય છે એ એમનાં મનુષ્યત્વની વિશેષતા છે.

એક સંઘનાં મનુષ્યોને જ્યારે અન્ય મંઘનાં મનુષ્યો પર કોઈ આક્રમણકારે કૃત્ય કરવાની તેમનાં પશુસ્વભાવને અનુસરતી પ્રેરણા મળે ત્યારે તેમનાં મનુષ્યત્વની વિશેષતા-રૂપ તેમનાં એ વિવેકનેજ વશવર્તીને તેમણે તેમનાં પશુસ્વભાવની એ પ્રેરણાને દબાવી દેવી ધટે અને પશુસ્વભાવની પ્રેરણાને વશ વર્તવું ન ધટે.

અને મુખ્ય કરીને વિવિધ દેશની જનતાઓ આજ જ્યારે સરકૃતિના ચિખગને સ્પર્શ કરતી થઈ હોવાનાં ગર્વને ગમ્મવે છે તેવે સમયે તો મનુષ્યોનાં પશુસ્વભાવ સદતર અદૃશ્ય થઈ રહેવો ધટે.

છતાં આજના દિવસસુધી તો એક દેશની જનતા અન્ય દેશની જનતાપર આક્રમણ કરી રહેલી વા કરતી દેખાય છે એ દેખાડી આપે છે કે મનુષ્યોથી વિશેષતારૂપ તેમના વિવેકની અપેક્ષાએ તેમનો સાહજિક પશુસ્વભાવ આજના દિવસસુધી અધિક બળવાન રહેવા પામ્યો છે.

ભારતવર્ષ પશુ લાંબા સમયથી અન્ય વિવિધ વિદેશીય જનતાઓના આક્રમણનો ભોગ ધર રહેલો હતો તેને તેના લોકમાન્ય નેતાઓએ તેમના દીર્ઘસમયના પ્રયાસથી એ આક્રમણના આહમાંથી મુક્ત કરેલો છે એ વાતને અદ્યત્ન સમય થયો છે.

પશુ ભારતવર્ષની જનતાના વિવિધ અંશો ઉદ્યોગ વ્યાપાર આદિને કારણે અન્ય વિવિધ દેશોમાં જઈ વસી રહેલા છે તેમના પ્રતિના વર્તનમાં તે તે દેશની જનતાઓ, વા તે તે દેશપર આક્રમણવડે પોતાની સત્તા જમાવી બેઠેલી જનતાઓ સાહજિક પશુ સ્વભાવનું દર્શન કરાવતી રહી છે તેમાંથી તેમને મુક્તિ મેળવી આપવાનું કાર્ય હજી ભારતવર્ષના લોકમાન્ય નેતાઓએ પાર કરવાનું રહ્યું છે.

આ કારણે વર્ણનો ભેદ એ મનુષ્યના પશુસ્વભાવને અવસર આપનારો છે એવો ભારતવર્ષના લોકમાન્ય નેતાઓને અભિપ્રાય બંધાય એ સંગત છે.

આ અભિપ્રાયને અનુસરીને ભારતવર્ષના લોકમાન્ય નેતાઓ ભારતવર્ષમાં પશુ પ્રચલિત વર્ણવ્યવસ્થાને વિરોધી પ્રચારકાર્યવડે તથા ધારાઓ ધણીને છિન્નભિન્ન પ્રયાસો કરી રહેલા છે.

અને હવે તો વિદેશીય આધિપત્યનો અંત આવતાં વિરોધી ધારાઓ સ્વાધીનતાથી પસાર કરીને ભારતવર્ષમાં પ્રચલિત વર્ણવ્યવસ્થાને નિર્મુળ કરવા નિર્દુશ અભિનવોનો તેઓ આદર કરી રહ્યા છે.

પશુ ભારતવર્ષનો વર્ણભેદ અન્ય દેશના જેવો શરીરના વર્ણનો ભેદ નથી, અને ભારતવર્ષની વર્ણવ્યવસ્થા શરીરના વર્ણભેદથી પ્રેરાયેલા મનુષ્યના પશુસ્વભાવનો વ્યતિકર નથી. એ તો પૂરો વિકાસ પામેલી મનુષ્યની વિશેષતારૂપ મનુષ્યના વિવેકનું વિધાન છે.

જક શરીરથી તેનો એતન શરીરી જુદોજ હોવો જોઈએ અને જુદોજ છે એવા વિવેકનું વિશ્વમાં પ્રથમ ગુંજન તથા ગર્જન કરનાર ભારતવર્ષનાં પૂર્વજો હતાં.

એથી પછી શરીરના સંગથી સ્ફુરતા પશુસ્વભાવને વરા નહિ વર્તતાં શરીરના મૂળ વા ખરા સ્વરૂપમાં અવસ્થાન કરી રહેવાનો વિશ્વને પ્રથમ આદેશ આપનાર ભારતવર્ષનાંજ પૂર્વજો હતાં.

ભારતવર્ષના એ પૂર્વજોએ પ્રવર્તવેલી વર્ણવ્યવસ્થાનું મૂળ પશુસ્વભાવને પ્રવર્તાવનારો શરીરના વર્ણનો ભેદ નથી, પશુ મનુષ્યની વિશેષતારૂપ વિવેકના પૂરા વિકાસથી વિવરણ પામતા, શરીરી માત્રના ખરા સ્વરૂપનો અભેદ છે.

શરીરીમાત્રના ખરા સ્વરૂપના એ અભેદનો અનુભવ કરવામાં અનુકૂળ થાય એ રીતનું સર્વ મનુષ્યોની શરીરચેષ્ટાઓનું નિવમન એ ભારતવર્ષની વર્ણવ્યવસ્થામાં મુખ્ય હેતુ છે.

શરીરી માત્રના એ ખરા સ્વરૂપના અભેદનો અનુભવ થવા પર્થત વા સર્વ શરીરીઓને તેમના શરીરનો સમઘ ચાલુ રહેવાના સમય પર્થત સર્વ શરીરીઓનો શારીરિક નિર્વાહ તથા વૈભવ પશુ નિર્વિઘ્ન રહે એ ભારતવર્ષમાં પ્રચલિત વર્ણવ્યવસ્થામાં રહેલો બીજો મુખ્ય હેતુ છે.

એ માટે સર્વે શરીરીઓના તેમના પોતપોતાના શરીરને અનુરૂપ લુદા લુદા ગુણ તથા સ્વભાવને અનુમરીને એક સધમા સહવાસ કરી રહેનારા સર્વ શરીરીઓના મુખ્ય ચાર વર્ગમાં વિભાગ કરવામા આવેલો છે તથા તે પ્રત્યેક વર્ગનાગણ શરીરીઓએ અવસ્ય કરવાના કર્મોનું વા ધર્મોનું સચિસ્તર વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે

એ વર્ણનપ્રમાણે પ્રત્યેક વર્ગના શરીરીઓએ પોતપોતાના અવસ્ય કરવાના કર્મો કરવાના હોવાથી પ્રત્યેક વર્ગને વર્ણુ પણ કહેવામાં આવે છે

આ ચારે વર્ણુવાગાઓનું મુખ્ય કર્મ તે પોતપોતાના ખરાસ્વરૂપનો અનુભવ કરવાનું હોય છે.

અને ગૌણ કર્મમાં એક વર્ણુનું મુખ્ય કર્મ સ્વરૂપ સંપદના વિવિધ સિદ્ધાંતોનો ઉપદેશ આપનારા શાસ્ત્રોનું અધ્યયન કરવાનું તથા કરાવવાનું તથા તે ઉપદેશને અનુમરીને આચાર ગખવાનું તથા રખાવવાનું, બીજા વર્ણુનું મુખ્ય કર્મ સધનું સરક્ષણ કરવાનું, ત્રીજા વર્ણુનું મુખ્ય કર્મ સંવત્ની આર્થિક સ્થિતિ સારી રાખવાનું, અને ચોથા વર્ણુનું મુખ્ય કર્મ સંધની સર્વ પ્રકારની શારીરિક સેવા કરવાનું હોય છે

આ સર્વે કર્મો સવના સર્વે મનુષ્યોએ સપસપીને અને સદકાગ્રમાં રહીને કરવાનું હોય છે તેથી તેમાં કોઈ એક વર્ણુવાગાના બીજા કોઈ વર્ણુવાગાપ્રતિના તિરસ્કારની શમને રથાન નથી કહી કોઈ અણુમમત્તુ મનુષ્યો એવું વર્તન કરતું હોય તો તેથી બવસથાને ટોડી પાડવાનું કરવા કરતા તેવું વર્તન કરનારાઓની આવસ્યક સુધારણા કરી લેવી એ અધિક ઉચિત ગણાય

આ બવરથા આનુવશિક છે તે સામે પણ લોકમાન્ય નેતાઓને વિરોધ છે

પણ બવસથાનું વિધાન કરનારાઓને આનુવશિકતાના ગુણમળનું યથા તથા યાન હોવાથી બવસથામાં આનુવશિકતાને યોગ્ય સ્થાન આપવામા આવ્યું છે

અર્વાચીન વિદ્વાનશાસ્ત્ર પણ આનુવશિકતાના ગુણમળની પરીક્ષા કરવાના માર્ગ પર છે, તે ન્યારે આનુવશિકતાના ગુણમળની પ્રથમા કરી સારંગ લોકમાન્ય નેતાઓને તેની ખરી ગુણવત્તા યશે

મનુષ્યરૂપે સર્વેને સરખી તક મળવી જોઇએ એ નિશ્ચય લોકમાન્ય નેતાઓનો યથેનો હોવાથી, અને આ બવસથામાં તેવું ન હોવાથી, તેમને આ બવસથા સામે વિરોધ છે એમ કહેવામાં આવે છે

પણ મનુષ્યરૂપે સર્વે મનુષ્યો સમાન છતાં, પ્રત્યેક મનુષ્યમા અમમાનતાઓ પણ ધણી અને પ્રચક્ષ હોય છે તે અસમાનતાઓ પ્રતિઅતક્ષ કરી શકાય છે

અને કોઇ પણ બવસથાનું નિર્માણ કરવામાં તે સમાનતા અને અસમાનતા બનેનો સમન્વય કરીને બવસથાનું નિર્માણ કરવું યાય

ભારતવર્ષની વર્ણુબવસથામાં એ રીતનું નિર્માણ હોવાથી તે કેવળ નિર્દોષ છે,

સત્ગુણ તથા દુર્ગુણ પણ સાપેક્ષ છે કોઈ સત્ગુણ સદાને માટે કે સર્વત્ર સદ્ગુણ નથી અને કોઈ દુર્ગુણ સદાને માટે કે સર્વત્ર દુર્ગુણ નથી

તત્વવત્ને અદ્વિસા સદ્ગુણરૂપ છે પણ સંરક્ષણકર્મચારીને દ્વિસાની આવસ્યકતા હોય ત્યાં અદ્વિસા સદ્ગુણરૂપ નથી પણ દુર્ગુણરૂપ છે

તત્વજ્ઞાનને પ્રાપ્ત કરવું એ મોટામા મોટો સદ્ગુણ છે પણ કૃષિ વાણિજ્ય આદિ ઉત્તોગો કરીને સંવત્ને માટે દ્રવ્ય આદિ સામગ્રી મેળવવાનો ન્તો ધર્મ છે એવો વૈસ્ય

તત્ત્વજ્ઞાનને સંપાદન કરવાના કાર્યમાં શકાઈ રહી દ્રવ્ય આદિ સામગ્રીનું સંપાદન કરવાનું કર્તવ્ય ન કરે એ એને માટે દુર્ગુણરૂપ છે.

સદગુણ દુર્ગુણના સંગ્રંથમા આ આદિ સર્વે સુષુક્રિતઓનો સમન્વય કરી વર્ણવ્યવસ્થામાં જુદા જુદા વર્ણવાળાઓના સદગુણ દુર્ગુણનો નિર્ણય કરેલો છે તે તેની યથાયોગ્ય પરીક્ષા કરનારને જણાઈ આવે એમ છે.

અને ભારતવર્ષની પ્રાચીન સંસ્કૃતિનું શિશુજી નહિ પામવાના કારણે તેની યથાવત્ શુશુદ્ધતા ન થાય તો પણ દીર્ઘ સમયથી ચાલી આવતી અને જુદે જુદે સમયે જુદાં જુદાં વિધોને વટાવી આવેલી એક લોકમાન્ય સંસ્થાને વા વ્યવસ્થાને છિન્નભિન્ન કરી નાખવી લોકમાન્ય નેતાઓ માટે શોભા આપનારું નથી.

ઉત્તરું શાસ્ત્રમાં કહેલા સ્વરૂપ સાથે સરખામણી કરતાં જે જે સ્થાનમાં ક્ષતિ જણાય ત્યાં ત્યાં તેને પાછી પૂર્વરૂપમાં સ્થાપવી એ લોકમાન્ય નેતાઓનું કર્તવ્ય છે.

અન્ય કોઈ દેશમાં એવી વ્યવસ્થા નથી એટલું નહિ, પણ એ વ્યવસ્થાથી વિરોધી એવા મનુષ્યની સમાનતાના ધોરણપર નવી વ્યવસ્થાઓ રચાતી ચાલે છે, માટે ભારતવર્ષમાં પણ એ પ્રમાણે કરવું જોઈએ, આ વિચારથી પણ પરાપૂર્વથી ચાલી આવતી આ વ્યવસ્થાને તોડી પાડવી એ ઇષ્ટ નથી પણ અર્થજિત છે.

જે તત્ત્વજ્ઞતા ભારતવર્ષમાં પ્રાચીન સમયથી પ્રાપ્ત છે તે તત્ત્વજ્ઞતા અન્ય દેશોમાં દેખાતી નથી.

અન્ય દેશોમાં આ લોકનાં જ સુખસુગવડને વા સુખવૈભવને તત્ત્વ જાણવામાં આવે છે.

જ્યારે એક ભારતવર્ષજ એવો દેશ છે કે જ્યાં પરમાર્થક્રાંતિના એટલે ખરા અસ્તિત્વવાળો પદાર્થ કેવો હોય તેની યથાવત્ જાણ છે.

એટલુંજ નહિ પણ આ વિશ્વની ઉત્પત્તિની પહેલાંના તેના સ્વરૂપને, તેની સ્થિતિ સમયના તેના સ્વરૂપને, તથા લય પામ્યા પછીની તેની સ્થિતિ સમયના તેના સ્વરૂપને, ભારતવર્ષના પૂર્વ પુરુષો યથાવત્ જાણી ગયા છે.

એવા તેમણે નિર્માણ કરેલી વર્ણવ્યવસ્થામાં દોષનું દર્શન કરી તેને છિન્નભિન્ન કરવાના પ્રયાસમાં નહિ પડનાં, છિન્નભિન્ન થયેલી એ વ્યવસ્થાનો પુનઃ યથાવત્ ઉદ્ધાર કરવાના પ્રયાસો કરવા એ લોકમાન્ય નેતાઓ માટે જૂથરૂપ છે.

અન્ય દેશવાસીઓ આ વ્યવસ્થાના હાર્દને જાણીને એ વ્યવસ્થાને ઉત્તેજન આપવાના કાર્યની પ્રશસા ન કરે તો ભલે ન કરે.

અન્ય દેશવાસીઓની પ્રશંસા મેળવવાના લોભે પરાપૂર્વથી ઉતરી આવેલી ચોતાની વ્યવસ્થાને દ્વિષિત કરાવવાનું કાર્ય પરિણામે પશ્ચાતાપ કરાવનારું નીવડે એવું હોય તો તે પ્રતિ યોગ્ય લક્ષ આપવું ધોરે.

અન્ય દેશવાસીઓની સંસ્કૃતિને અનુમરતી સંસ્કૃતિ ભારતવર્ષમાં નવેસરની રચવા કરતાં ભારતવર્ષની સંસ્કૃતિને અનુમરતી સંસ્કૃતિ અન્ય દેશોમાં રચી શકાય તો ભારતવર્ષની જનતામાટે એ જૂથરૂપ છે.

અને વાસ્તવિક સ્થિતિમાં ભારતવર્ષનીજ સંસ્કૃતિ એવી છે કે ખીન દેશોને અનુસરવા જેવી છે.

તેઓ કદી આજ નહિ અનુસરે તો અર્વાચીન વિજ્ઞાનશાસ્ત્ર કહેશે સારું અનુસરશે પણ તેમની સંસ્કૃતિ પણ આજ છે તેનો પ્રવાહ જો આજ કહેશે તો વહેલું મોઢું તેઓ ભારતવર્ષનીજ સંસ્કૃતિને અનુમરતા થશે એ સંભવિત છે.

પોતાના હાથમાં ગૃહ્યવ્યવસ્થાની સત્તા છે તેથી પોતાનાજ નિશ્ચયને અનુમરતી વ્યવસ્થા નિર્માણ કરવી અને પ્રાચીન વ્યવસ્થાને તોડી પાડવી આવા નિશ્ચયપર આવવું પણ વિવેકીને ઘટે નહિ.

માટે ભાનતવર્ષની વર્ણવ્યવસ્થાને તે વ્યવસ્થાના શાસ્ત્રની દૃષ્ટિથી જોખને તેને યોગ્ય માન આપવું એ લોકમાન્ય નેતાઓને પણ ધર્મરૂપ છે.

અને એ વ્યવસ્થાને તેના મૂળ રૂપમાં મૂકી અનુસરવાનો આગ્રહ રાખવો એ લોકને માટે પણ ધર્મ (કર્તવ્ય)રૂપ છે.

આ વર્ણવ્યવસ્થામાં અર્વાચીન ધાગ્યોવડે કાંઈ પણ ફેરફાર કરવા પહેલાં આ વર્ણવ્યવસ્થાના દાર્દને વિચારી શકે એવા શાસ્ત્રકુશળ પુરુષોની સખા વા પરિષદ કરીને તેમનો અભિપ્રાય મેળવવો જોખએ તથા તેમના અભિપ્રાયની સ્પષ્ટિકૃતિથી પરીક્ષા કરવી જોખએ.

પણ એકાએક આવેશને વશ વર્તીને વા પોતાનો થયેલો નિશ્ચયજ અરો નિશ્ચય છે વા પોતાના નિશ્ચયને અન્ય દેશના વિદ્વાન પુરુષોનો ટેકો છે તથા આ દેશના પણ અર્વાચીન વિદ્વાન પુરુષોનો ટેકો છે આ આદિ વિચારોને વશ વર્તીને જો એ પ્રાચીન વ્યવસ્થામાં કાંઈ પણ ફેરફાર અર્વાચીન ધારાપદ્ધતિવડે કરી નાખવામાં આવશે તો તે જાતે દિવસે એક અનિષ્ટરૂપ ગણાશે.

વર્ણની સંસ્કરતાના વિચારે અર્જુનના હૃદયમાં જે આધાત કરેલો હતો તે આધાત તો આજ ખલ્લુધા ભારતવર્ષની જનતાને યતો નથી પણ અર્વાચીન ધારાપદ્ધતિવડે વર્ણની સંસ્કરતા કરવામાં આવે એ તો ખરેખર કાળનો પ્રભાવ ગણવા જેવું છે.

જો કે સંપૂર્ણ વિધના અરા અને એકજ વ્યવસ્થાપક પરમેશ્વર છે અને તેઓ જનતાઓને ઇષ્ટ હોય તેવીજ વ્યવસ્થા પ્રવર્તાવે એ સર્વથા નિ સંશય છે.

પણ તેમની વ્યવસ્થાનો મુખ્ય આધાર જનતાના કર્મ ઉપર હોવાથી અનિષ્ટકારી કાઈ વ્યવસ્થા થાય તો તેમાં જનતાએ પોતાનાજ કર્મનો દોષ જોવો રહ્યો.

પરમેશ્વર સર્વેને સન્મતિ આપે

૧૧૫ વાર્તા

[અનુલેખક — શ્રી. કયાળસિંહ સાલસિંહ ઠાકોર] .

એકવાર ત્રણ બાળકો પોતાના પિતા પાસે ગયાં

જઈને કહ્યું — " પિતાજી, એક વાર્તા કહો ને. " ! "

પિતા પ્રમત્ત થવા અને પોતાનાં એ ત્રણેય બાળકોને પપાલ્યાં પછી આંખો મીચી ને બોલ્યા — " સાંભળો, વાર્તા... ! "

પણ, વાર્તામાં માત્ર — " ૬, ૬, ૬ " — જ સંજ્ઞાયાં.

આ સાંભળીને એ બાળકો વિચારમાં પડી ગયાં.

વિચાર કરતાં એક બાળકને 'દ' એટલે 'દમ' એમ સમજાયું.

દમ એટલે ઉદ્વિગ્નતા સંયમ-આખ, જીભ આદિને કાણુમાં રાખવાં તે.

આ બાળક રઝવાળ કરે-ને-મોળશોખ માણવાળ કરે-પછી-ખૂબ યાકી જાય ને મૂંઝાયા કરે.

આથી એને 'દમ'ની વાત બહુ ગમી-મનમાં બહુ શાંતિ થઈ ને શરીર હળુ થઈ ગયું... !

ખીજા બાળકને 'દ' એટલે 'દયા' એમ સમજાયું.

આ બાળક બહુ ખીજાબાળ ને કનિયાખોર-ખીજાને દુઃખ દીધાળ કરે-ને-પછી પોતેજ બહુ દુઃખી થઈ જાય.

આથી એને 'દયા'ની વાત બહુ ગમી-'દયા'માં એને સુખ શાંતિનાં દર્શન થયાં... !

ત્રીજા બાળકને 'દ' એટલે 'દાન' એમ સમજાયું.

આ બાળક જે તે વસ્તુ સંઘર્ષાળ કરે-કાઠને-કંઈ આપેજ નહિ-ને પછી પરિતાપ પામ્યા કરે.

આથી એને 'દાન'ની વાત બહુ ગમી-મન મોટું થયું ને સુખ શાંતિનો અનુભવ થયો... !

પછી...આવી સુંદર વાર્તા સંભારતાં સભારતાં એ ત્રણે બાળકો રવરથાને ગયાં. આમાંના પહેલા બાળકનું નામ હતું-'દેવ.'

ખીજાનું નામ હતું-'દાનવ.'

અને-ત્રીજાનું નામ હતું-'માનવ.'

આ ત્રણેયના પિતા એક હતા-અને-એમનું નામ હતું—

ભગવાન પ્રજાપતિ.

—[*]—

જાળવાયોગ્ય

સુખ શીજો ને કાચબો, પર ઘેર પહોળાં થાય;
પોતાનો અવસર આવે, ત્યારે તરત સંકેલી જાય ૧

આશા પાસા ને અગન જળ, કંગ કાકોર ને કલાલ,
એટલાં ન થાય આપણાં, સરપ વેશ્યા ને સોનાર. ૨

સજ્જન ! વનની વેલડી, કરે ઝાડ (વૃક્ષ) શું પ્રીત,
તૂટે પણ છૂટે નહિ, એ સજ્જનની રીત ૩

માગણ છોડ મહિપતિ, ચોથી ઘરની નાર,
એટલાં અવસર ન જાણતાં (જણે), લાવ લાવ ને લાવ ૪

સંસારમાં જે સુખ ચાહીએ, અવગણી તજવા ચાર;
ચોરી ચાકી જીગડું, ચોથી પરની નાર ૫

—[*]—

શ્રીજાનંદાશ્રમ-સમાચાર

[ભાદ્રપદ અને આશ્વિન]

સંકુરુરૂપજન—મહરસકાંતિના દિવસે પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનું મહાપૂજન મૌ આનંદશ્રમ-વાસીઓએ મળાને ર્થે હતું, અને ભજનધૂન થયાં હતાં.

મુખ્યસેત—૩. ૧૨-૦-૦ શ્રી હરખર્ચદ ઉચ્છ્રમસી અને તેના રટાક-જુનામઠ. ૩. ૧૫-૦-૦ શ્રી શુકલ વિશ્વનાથ કાળિદાસ તરફથી વસ્ત્ર ધરવા નિમિત્તે ૩. ૨૫-૦-૦ શ્રી. પુરુષોત્તમ કુરુજી હસ્તે શ્રી હજનલાલ વાલજી-જમનનગર ૩. ૪૩-૦-૦ શ્રી. રવજી દેવજી ગાંધી-જમનનગર ૩. ૧૧-૦-૦ શ્રી. જયંતીલાલ લાલજીભાઈ-રાજકોટ. ૩. ૧૧-૦-૦ શ્રી. જમનાદાસ મનજી લાલજી-જમનનગર. ૩. ૧૦-૦-૦ શ્રી કમ્પનદાસ રામજી

લઘુરુદ્ર ને રુદ્રાભિષેક—શ્રી. અવિનાશ પ્રભુદાસ, (એક રુદ્રાભિષેક) શ્રીમતી ભગવતીદેવી ભગવાનજી-રાજકોટ. (એક રુદ્રાભિષેક) શ્રી ચંદુલાલ એમ કેટક-કાંગ્રા (બે રુદ્રાભિષેક) શ્રી. કરસનદાસ હરજી. એક રુદ્રાભિષેક બેન સવિતાબેન પ્રભાસકર-ગોંડલ શ્રી શશુચંકર પુરુષોત્તમ દેવે-જૂનામઠ. શ્રી મૂલજી વેલજી શ્રી. હરજીવન કેશવજી. બેન વિન્યાબેન. શ્રી. પ્રાણજીવનદાસ વિઠ્ઠલદાસ ધ્રુવ

સેતજન—૩. ૭૧-૮-૦ એક ભક્તજન-મુંગઈ ૩. ૪૨-૧૦-૦ શ્રી જયંતીલાલ લાલજીભાઈ-રાજકોટ ૩. ૨૦-૦-૦ શ્રી હજનલાલ સવજી-મુંગઈવાળા તરફથી હા. શ્રી. વિઠ્ઠલદાસ પીતાંબરદાસ-અગાસણ ૩. ૧૪૨-૮-૩ શ્રી. વામનરાય જટારાકર વમાવડા તરફથી. કાગળ સુદિ પંચમીના રોજ ભોજનના ૩. ૩૩-૬-૦ ગોંડલ વસંતરાય જીવીલારામ તરફથી ૩. ૨૮-૧૧-૬ શ્રી રવજી દેવજી ગાંધી-જમનનગર ૩. ૧૨૦-૧૦-૬ શ્રી. મગલદામ કેશવલાલ ભક્ત-ખેરીવધી. ૩. ૧૦-૦-૦ શ્રીમતી વિશ્વલક્ષ્મીબેન-અમદાવાદ-વાળા તરફથી ચરતી ભોજન ૩. ૧૩૬-૮-૩ શ્રી. વામનરાય જટારાકર તરફથી પાટોત્સવ નિમિત્તે ભોજનના. ૩. ૨૬-૬-૬ માસતર લીલાધર ભોગીલાલ-સાણંદવાળા ૩. ૨૬૬-૧૧-૦ શ્રી. વામનરાય જટારાકર વસાવડા શ્રીનાથજી-તીમડોત્સવના દિવસે કલાદારના તથા પારણાના ૩. ૧૭-૮-૩ શ્રી ત્રિભોવનદામ નિર્મળ-મુંગઈ ૩. ૬૨-૪-૦ શ્રી જગમોહનદાસ રમણિકલાલ કેસાણી મુંગઈવાળા તરફથી ૭ વખત મિષ્ટાન્ન ભોજનખર્ચના ૩. ૫૨-૧૧-૬ શ્રી હરજીવન કેશવજી શાહ-મુંગઈ બે વખતના મિષ્ટાન્ન ભોજનખર્ચના.

યાજ્ઞ—૩. ૧૦-૦-૦ શ્રીમતી ચરોદાશવરી હરિલાલ ત્રિવેદી બીમડીવાળા તરફથી ચરતી ભોજન ૩. ૧-૪-૦ શ્રી દુર્લભજી નાગજી-કુડલા ૩. ૩-૧૨-૦ શ્રીમતી દેવબાઈ દામજી -ખાંડવા. (ત્રણ યાજ્ઞ) ૩. ૧-૪-૦ શ્રી જયંતીલાલ ઉમીયાચકર-સાણંદ ૧ યાજ્ઞ ૩. ૧-૪-૦ શ્રી મગનલાલ લીલાધર (૧ યાજ્ઞ) ૩. ૧-૪-૦ શ્રી. બદે કલ્યાણજી પ્રાણજીવન. (૧ યાજ્ઞ) ૩. ૫-૪-૦ શ્રી. લક્ષ્મીદામ હંમરાજ-પોરબંદર (૪ યાજ્ઞ) ૩. ૧-૦-૦ શ્રી. નથુરામ લક્ષ્મીરામ પંચા-બાયાવદર દૂધ ધરવા માટે ૩. ૧-૪-૦ શ્રી એક ભક્તજન-મુંગઈ ૩. ૧-૧૧-૦ શ્રી મારોડેલાલ નાનજી ચદાગણા યાજ્ઞ, શ્રીજી તથા સાકરના ૩. ૧-૪-૦ શ્રી રવ. મોતીબાઈના સવત્સરી નિમિત્તે (એક યાજ્ઞ) હસ્તે શ્રી કરસનદાસ હરજી ૩. ૧-૪-૦ શ્રી. દેવસકર મોરારજી (૧ યાજ્ઞ) ૩. ૦-૮-૦ શ્રી એક ભક્તજન-મુંગઈ. ૩. ૧-૪-૦ શ્રી.

મૂળશંકર રૈવાશંકર-ધાંટવડ. રૂ. ૧-૪-૦ થી. ધૈયારામ રવજી અને વેરાડના બંધુઓ તરફથી નૈવેલ અર્થે રૂ. ૧-૦-૦ થી. આપાલાલ નટવરલાલ ત્રિવેદી-અમદાવાદ. રૂ. ૧-૪-૦ થી. મન્વંતરાય કરસનજી ઓઝા તરફથી તેમના પુત્ર મધુકાંતના જન્મદિન બેટના. રૂ. ૧-૪-૦ થી. પ્રાગજી દેવજી તરફથી અચલભાઈ તરફથી (એક યાળ). રૂ. ૧-૪-૦ થી. માણેકલાલ નાનજી ચંદરાણા તરફથી યાળ ચારના. રૂ. ૧-૪-૦ થી જટાચકર મયારામ રાવજી યાળ-વડાલા. રૂ. ૧-૪-૦ થીમતી મણિબેન-ખીલખા. રૂ. ૧-૪-૦ થીમતી દસ્તુરબેન-ખીલખા. રૂ. ૧-૪-૦ થી. દ્વારકાદાસ ખેતશી-કરાંચીવાળા. રૂ. ૧-૪-૦ થી. કેશવલાલ આશારામ-ખાધાવાળા તરફથી તેમના પુત્ર રવ. અંબાલાલભાઈના શ્રાદ્ધ નિમિત્તે. રૂ. ૧-૪-૦ થી. લક્ષ્મણ વૃજલાલ-દેહાણું. રૂ. ૧-૪-૦ થી. વૃજલાલ વનમાળી-દેહાણું. રૂ. ૧-૪-૦ થી અંગારાંકર ભાઈશંકર ત્રિવેદી. રૂ. ૫-૦-૦ થી. મધુવન સી. પરિખ-ગોધરા. રૂ. ૬-૦-૦ બહેન સવિતા પ્રભાશંકર તરફથી તેમના સદ્ગત પતિ પ્રતાપરાયના શ્રાદ્ધ નિમિત્તે-ગોંડલ. રૂ. ૨-૮-૦ થી. મૂળશકર નરબેરામ પડિયા-મુંબઈ ૨ યાળ. રૂ. ૧૪-૦-૦ થી. શંભુશકર પુરુષોત્તમ દવે જૂનાગઢ તરફથી તેમના પુત્રના શ્રાદ્ધ નિમિત્તે. રૂ. ૨૫-૦-૦ થી જયંતીલાલ ગોકળદાસ ચંદરાણા કાનામેજોરવાળા તરફથી તેમના બાણેજ દ્વારકાદાસ ગોકળદાસના શ્રાદ્ધ નિમિત્તે રૂ. ૧૩-૦-૦ થી લીલાધર ગોવિંદજી-મુંબઈ રૂ. ૧૦-૦-૦ થી શુક્લ વિશ્વનાથ કાલિદાસ-કુંડલા (બે યાળ) રૂ. ૧૦-૦-૦ થીમતી મણીદામોરી મહેતા તરફથી બાદરવા વઢિ ૧ નું બોજન-ખીમડી. રૂ. ૧૧-૦-૦ થીમાનુ નૌતમલાલ લક્ષ્મીશંકર જનમનગર તરફથી તેમના પિતાશ્રીના આત્મકલ્યાણાર્થે (યાળ). રૂ. ૨-૪-૦ થી. કેશવજી બીજાભાઈ-જૂનાગઢ (બે યાળ.) રૂ. ૧-૪-૦ થી. મોરારજી જગનલાલ-જૂનાગઢ રૂ. ૧-૪-૦ મહાલક્ષ્મીબહેન માગરોળ શરતી યાળ. રૂ. ૧-૪-૦ થી. ગિરધરલાલ વિઠ્ઠલદાસ-કુંડલા રૂ. ૧-૬-૦ થી. વૃજલાલ વનમાળી વસાણી તરફથી દીપમાળ ૨-૮-૦ થી કરજીસિંહ લાલસિંહ-જૂનાગઢ બે યાળ. રૂ. ૧-૪-૦ થી ચાસ્તી વિશ્વનાથ દરજીવન-રાગઠોટ. રૂ. ૩-૧૨-૦ થી. જીવનરામ મકનજી બટ-ભાવનગર (ત્રણ યાળ) રૂ. ૧-૪-૦ થી. સુંદરજી બેચર તન્ના-માગરોળ રૂ. ૧-૪-૦ થી રોકરશી ગોવિંદજી ચંદરાણા રૂ. ૧-૬-૦ તુલસીદાસ જોશાભાઈ રૂ. ૧-૪-૦ બહેન લક્ષ્મીબહેન લાલજી-જૂનાગઢ રૂ. ૧૭-૮-૦ થી મણીશકર પૂર્ણાનંદ તરફથી શરતી યાળ. રૂ. ૧-૪-૦ થી. મગળદાસ કેશવલાલ ભક્ત-ખોરીવલિ. રૂ. ૧-૮-૦ થી. જમનાદામ પરમાણુદાસ-પોરબંદર (શરતી યાળ) રૂ. ૧-૪-૦ થી. બેચરલાલ ભવાન-વર્ધા રૂ. ૧-૪-૦ થી રામશંકર પ્રભાશકર-વર્ધા રૂ. ૨-૦-૦ બહેન પ્રાણીકુંવરબહેન -રાગઠોટ. રૂ. ૧-૮-૦ થી. મગનલાલ ઘલાભાઈ-ગળકોટ (શરતી યાળ) રૂ. ૧-૪-૦ થી રતનશી લલુભાઈ-ઉમરાળા. રૂ. ૨-૮-૦ થી એક આનંદાશ્રમવાસી (યાળ ૨) રૂ. ૧-૪-૦ થી કેશવલાલ માણેકલાલ ચંદરાણા રૂ. ૧-૪-૦ થી હજીવન કેશવજી શાહ-મુંબઈ રૂ. ૧-૪-૦ બેન વિન્યાબેન-ધધુકા રૂ. ૧-૪-૦ થી અંબાશકરભાઈ ત્રિવેદી રૂ. ૧-૪-૦ થી. મોરારજી આધવજી-ખીલખા.

અર્પંદદીપક.—રૂ. ૫-૦-૦ એક ભક્તજન-મુંબઈ રૂ. ૧-૪-૦ થી. મૂળશકર નરબેરામ પડિયા-મુંબઈ. રૂ. ૦-૮-૦ થી. કરજીસિંહ લાલસિંહ કામેર-જૂનાગઢ રૂ. ૧-૪-૦ થી. અંબાશકર ભાઈશંકર ત્રિવેદી મારફતે રૂ. ૦-૧૦-૦ થી. સુંદરજી બેચર તન્ના-માગરોળ.

પરચુરણ મેટ

- ૧-૦-૦ શ્રી. પોપટલાલ તારાચંદ વડીલ-જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ ,, કચ્છસિંહ લાલસિંહ દાકા-જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ ,, દવાગસિંહ લાલસિંહ દાકોર ,,
 ૧-૪-૦ ,, નિરુલદાસ ચામણ-કુડણ
 ૧-૪-૦ ,, જયંતિલાલ લાલજીભાઈ જોખન-
 પુત્રા-રાજકોટ
 ૦-૪-૦ શ્રીમતી દેવબાઈ દામજી-ગાંધવા
 ૧-૪-૦ ,, સુમજીભા-બીલખા
 ૦-૨-૦ શ્રી. અવિનાશ પ્રજુનામ
 ૦-૨-૦ શ્રીમતી ભગવતીદેવી ભગવાનજી-
 રાજકોટ
 ૫-૪-૦ શ્રી. જયંતિલાલ લાલજીભાઈ જોખન-
 પુત્રા-રાજકોટ
 ૫-૬-૦ એક ભક્તજન-મુંબઈ
 ૧-૦-૦ શ્રી. પોપટલાલ તારાચંદ વડીલ-
 જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ શ્રી. કચ્છસિંહ લાલસિંહ-જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ ,, સ્વચ્છારી ભગમજીજી-બીલખા
 ૧-૦-૦ ,, દવાગસિંહ લાલસિંહ દાકોર-
 જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ શ્રી. રામજી વિજયમ-જૂનાગઢ
 ૦-૮-૦ ,, ઈશ્વરલાલ પોપટલાલ-જૂનાગઢ
 ૦-૮-૦ ,, જગલાલભાઈ ,,
 ૧-૦-૦ ,, લાલજી ગમજી ,,
 ૭-૮-૦ એક ભક્તજન-મુંબઈ
 ૧-૦-૦ શ્રી. લાલજી ડાંગાભાઈ-પોરબંદર
 ૧-૦-૦ ,, આજુદજી ગોવિંદજી લાખાણી-
 પોરબંદર
 ૦-૪-૦ શ્રી. વિશ્વનાથ માધવજી-પોરબંદર
 ૦-૪-૦ ,, ચંદુલાલ એમ. કેટક-પ્રાચી
 ૦-૧૧-૦ પોરબંદર આનંદાશ્રમની પરચુરણ મેટ
 ૫-૦-૦ શ્રી. દવાગસિંહ લાલસિંહ દાકોર-
 જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ શ્રી. રામજી વિજયમ-જૂનાગઢ
 ૧-૪-૦ ,, માણેકલાલ નાનજી ચંદારાણી-
 બીલખા
 ૦-૨-૦ શ્રી. કચ્છનાલ દરજી આનંદાશ્રમ-
 બીલખા
 ૧-૧૦-૦ શ્રી. નાનામેન દાધરાજી, તથા અન્ન-
 બટ્ટેનો-બીલખા
 ૧-૪-૦ શ્રી. ધનસુખગાય વસંતરામ ધોગડિયા
 રાજકોટ
 ૨-૧૨-૦ શ્રી. એક ભક્તજન-મીરજાપેક
 ૨૨ની બેટના-મુંબઈ
 ૫-૮-૦ શ્રી. એક ભક્તજન તરફથી ૨૨
 રૂદ્રાભિષેકના પૂજાપાના-મુંબઈ
 ૦-૪-૦ પરચુરણ
 ૦-૧-૦ વિદ્યાર્થી જલવતગાય પ્રમાણકર-સીદ-
 સરવાળા તરફથી
 ૧-૦-૦ શ્રી. સાતિલાલ ધનેશ્વર વડીલ-જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ ,, ગોરધન ધનજી ,,
 ૧-૦-૦ શ્રી. હાંડરામ મહારાણીદાસ દેસાઈ
 તરફથી જોગટ માયના
 માસિક જપ, યાજ્ઞ અને
 અર્ચનદીપક તથા બેટના
 ૧-૦-૦ ,, આપાલાલ નટવરલાલ ત્રિવેદી-
 અમદાવાદ
 ૦-૧૨-૮ પરચુરણ મેટ મંદિરમાંથી, હસ્તે
 શ્રીપૂજરીજી
 ૪-૦-૦ શ્રી. અનસુજ બીમજી-પોરબંદર
 ૧-૦-૦ શ્રી. ચવજી જોરામ-અમલાવાળી
 ૧-૦-૦ ,, મોહનલાલ મનજી-રાજકોટ
 ૫-૬-૦ ,, નિરુલદાસ કરમચી-દોરા
 ૦-૪-૦ શ્રીમતી મણિમેન-બીલખા
 ૨-૧૨-૦ શ્રી. દારકરામ ખેતસી-કાંચીચળા
 ૧-૪-૦ ,, તુલસીદાસ ગોંડાભાઈ-ચીટોર
 ૨-૦-૦ ,, ઈશ્વરલાલ પોપટલાલ-જૂનાગઢ
 ૦-૨-૦ બેન અવિનામેન પ્રમાણકર-સીદ
 ૧-૦-૦ શ્રી. રમણીલાલ ત્રિવરુન રવે
 ૧-૫-૬ ,, મૂળદાસ નરભેશમ પડીના-મુંબઈ
 ૧-૦-૦ ,, ગોરધનદાસ ગોરીચંદર

- ૧-૦-૦ અ. સૌ. કમળાબેન-મંગેરાળા
 ૧-૦-૦ શ્રી. ગોપાલજી ગૌરીશંકર ,,
 ૧-૦-૦ અ સૌ નર્મદાબેન ,,
 ૦-૪-૦ શ્રી. હરખચંદ ઉજમશી
 ૦-૨-૦ ,, શંભુશંકર પુરુષોત્તમ દવે-જૂનાગઢ
 ૨-૦-૦ ,, જ્યેષ્ઠકર કેશવજી-આણવડ
 ૪-૬-૦ શ્રીલીંબુડા આનંદાશ્રમમાં કૃષ્ણ-
 જ્યંતીની બેટ
 ૧-૪-૦ શ્રી. હરજી કરશન-લીંબુડા
 ૧-૧-૬ શ્રી પરચુરણ બેટ-આવણ માસ
 ૦-૪-૦ શ્રી પા. મુલજીભાઈ બીમોરાવાળા
 ૦-૨-૩ ,, વધલી એક ભક્ત
 ૦-૪-૦ ,, દેવડી દુધ-કુતિયાણા
 ૧-૭-૬ શ્રી પરચુરણ બેટ હા. હરજી
 કરશન-લીંબુડા
 ૦ ૧૦૦ શ્રીમોજીદાસ આનંદાશ્રમમાં કૃષ્ણ-
 જ્યંતીની બેટ
 ૦-૨-૬ શ્રીપરચુરણબેટ-શ્રીમોજીદાસ આનંદાશ્રમ
 ૮-૮-૦ સ્વર્ગસ્થ ભાઈતાલ નાનાલાલ યાત્રિક
 તરફથી માસિક યાળના
 ૧-૦-૦ શ્રી દયાળજી નારાયણજી ગણુત્રા
 ૦-૨-૦ માણુંદના એક બેન
 ૧-૪-૦ શ્રી. મગનલાલ રામજી જોશી-
 (આંકોલવાડી)
 ૧-૦-૦ શ્રી હરપ્રમાદ જ્યેષ્ઠકર
 ૧-૦-૦ ,, નરેન્દ્ર રવીશંકર
 ૦-૮-૦ ,, ચતુરભાઈ આચાભાઈ પટેલ
 ૦-૬-૩ પરચુરણ
 ૦-૨-૦ શ્રી. દેવજીભાઈ ગોરધન
 ૦-૮-૦ ,, પરસોત્તમ જોગીભાઈ
 ૦-૨-૦ ,, હરીય સુખરાય હા. શ્રી. જ્યેષ્ઠકર
 મયારામ ભટ્ટ
 ૧-૦-૦ શુક્લ વિશ્વનાથ કાળિદાસ-કુંડલા
 ૧-૪-૦ પરચુરણ બેટ દલપતરામ બેચરલાલ
 કુંડલાવાવ

- ૦-૧૪-૦ પરચુરણ મંદિરથી હા. બલચારીજી
 દલપતરામભાઈ
 ૧૦-૦-૦ શ્રી. હરપદરાય મહારાણીદામ દેસાઈ
 તરફથી સપ્ટેમ્બર તથા અક્ટોબર
 માસના માસીક જપ. યાળ, તથા
 બેટ તથા નિવદાનના

શ્રીઆનંદાશ્રમ મુમુક્ષુર્મંડળ-મુખ્ય તરફથી
 માગશર સુદિ ૧૫થી લાદરવા વદિ ૧૨ આરસ
 સુધીની પૂજનોની બેટના:-

- ૬૯-૪-૩ એક ભક્તજન-મુખ્ય
 ૨૦-૦-૦ શ્રી. બાણુભાઈ શેઠ
 ૮-૦-૦ ,, ગૌરીશંકરભાઈ
 ૨-૮-૦ ,, છગન સવજી
 ૧૦-૦-૦ ,, રાજસી બધર્સ
 ૦-૮-૦ ,, લીલાધર વલભદાસ
 ૧-૮-૦ ,, મણિશંકર રાવલ
 ૦-૪-૦ ,, રંગનાથભાઈ
 ૦-૪-૦ ,, મોરારજીભાઈ
 ૨-૮-૦ ,, અમથાલાલભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, ગોકળદાસ શિવશંકર
 ૨-૮-૦ ,, પ્રાણજીવન વિઠ્ઠલદાસ ધ્રુવ
 ૭-૦-૦ ,, જોધાભાઈ સોની
 ૧-૦-૦ ,, ત્રિકમતાલ મથુરભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, તંબકલાલ આચાર્ય
 ૧-૦-૦ ,, બાણજી પરમાણુંદ
 ૨-૦-૦ ,, જમનાદાસ કેશવજી
 ૧-૦-૦ ,, મુલચંદ હરજીવન
 ૨-૦-૦ ,, અરજણ કરમણ
 ૨-૦-૦ ,, ભગવાનદાસ તખતલાલ
 ૧-૦-૦ ,, કલિદાસ પુરુષોત્તમ
 ૧-૦-૦ ,, ચત્રજૂજ કલિદાસ
 ૧-૦-૦ ,, ભગવાનદાસ ચત્રજૂજ
 ૦-૮-૦ ,, ખીમજી બીમજી
 ૨-૦-૦ ,, પુરુષોત્તમ કુરજી
 ૫-૦-૦ ,, કરસનદાસ ચામજી
 ૦-૪-૦ ,, પરચુરણ
 ૨-૮-૩ ,, એક ગૃહસ્થ

- ૩-૪-૦ શ્રી. મૂળસાંકર વ્યાસ
 ૧-૦-૦ બેન રાધાભાષ
 ૨-૦-૦ શ્રી. ખાલકૃષ્ણ ગજનન
 ૧-૦-૦ " કાકુભાષ ભીમજી
 ૧-૪-૦ " જેરામ રામભાષ
 ૦-૨-૦ " ગીરધરભાષ
 ૧-૦-૦ " રૂગનાથ કલ્યાણજી
 ૦-૮-૦ " રવિશંકર બોવાનીશંકર
 ૦-૫-૦ " અમૃતલાલભાષ
 ૦-૫-૦ " રમણલલભાષ
 ૧-૦-૦ " દેવદાસ સામજી
 ૦-૪-૦ " બોવાનીશંકર
 ૦-૪-૦ " અમૃતલાલ
 ૧-૦-૦ " નાગરદાસ સધવી
 ૧-૦-૦ " દુલસીદાસ નાગરદાસ
 ૦-૫-૦ " જગજીવનદાસ નારણદાસ
 ૧-૧૨-૦ " એક ગૃહસ્થ
 ૧-૦-૦ બેન જ્યાબેન કૃષ્ણદાસ
 ૦-૨-૨ પરચુરણ દા. શેઠ દામોદરદાસ આધવજી

x x x x x

- ૨-૦-૦ " મગલદાસ દેશવલાલ ભક્ત
 ૧-૦-૦ " લાલજી જીજ્ઞાભાષ
 ૧-૦-૦ " દેશવજી જીજ્ઞાભાષ
 ૧-૦-૦ શ્રી મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ-માગરોજી
 ૦-૮-૦ " વસંતરાય જમીનદારમ ધોળકીયા
 ૧-૮-૦ " મોરારજી જગનલાલ
 ૧-૦-૦ " ટાકરસી ગોવિંદજી
 ૫-૦-૦ " વામનરાય જટારાકર વસાવડા
 તરફથી જન્મ દિવસની ભેટ
 ૫૭-૯-૩ શ્રી. કરંચી-આનંદાશ્રમ ખાતે જુદી
 જુદી વખતે મયેલ પૂજનની ભેટ દા.
 શ્રી. કરસનદાસ સામજી

શ્રીનાથજ્યન્તીનિમિત્તે પૂજનની ભેટ —

- ૫-૦-૦ " મીનોચેરભાષ
 ૨-૦-૦ શ્રી મહારાણીદાસભાષ
 ૫-૦-૦ " વામનરાય જટારાકર વસાવડા
 ૩-૦-૦ બેન ખાબેન, પ્રબોધચંદ્ર અને
 માનવકંક

- ૨-૦-૦ શ્રી કરસનદાસ સામજી
 ૧૧-૦-૦ શ્રી. મંગળદાસ દેશવલાલ ભક્ત
 ૧૧-૦-૦ " જયંતિલાલ લાલજી જોબનપુત્રા
 ૧-૪-૦ " અંબાશંકર લાલશંકર ત્રિવેદી
 ૧-૪-૦ " નર્મદાશંકર દી પચોળી
 ૧-૦-૦ " દયાળસિંહભાષ
 ૧-૦-૦ પ. ગીરીશચંદ્ર શર્મા
 ૧-૮-૦ શ્રી વસંતરાય જમીનદારમ ધોળકીયા
 ૧-૪-૦ શ્રી. ઈન્દુરાયભાષ
 ૦-૪-૦ શાસ્ત્રીજી વિષ્ણુનાથ દરજીવન
 ૨-૦-૦ શ્રી ચતુરભાઈ આચાર્યભાઈ પટેલ
 ૧-૩-૦ " ખટાકે કરમસી ભક્ત
 ૧-૦-૦ પુ. ધ. આત્મપ્રભજી
 ૧-૦-૦ શ્રી. ટાકરસી ગોવિંદજી
 ૧-૦-૦ " પ્રભારાકર કાલિદાસ
 ૧-૦-૦ " અજીતરાય દરીદાસ પરીખ
 ૧-૦-૦ બેન રંબાબેન દેવીદાસ
 ૧-૪-૦ શ્રી ચમનલાલ જયંકર
 ૦-૪-૦ " ભગવાનજી દેવજી
 ૧-૦-૦ " રજલાલ વનમાળી
 ૦-૪-૦ " હરપદ રજલાલ
 ૦-૮-૦ પરચુરણ
 ૧-૦-૦ શ્રી. દુલસીદાસ જેઠાભાઈ
 ૦-૮-૦ " કાન્તિલાલ પુરોષોત્તમ
 ૧-૦-૦ " પોપટલાલ તારાચંદ
 ૧-૦-૦ " નરભેરામ આધવજી
 ૧-૦-૦ " મોરારજી આધવજી
 ૧-૦-૦ " હમડુખલાલ મોરારજી
 ૧-૦-૦ " કાનજી પુરોષોત્તમ
 ૦-૮-૦ " રતિલાલ આધવજી
 ૦-૮-૦ " મણિચંદ્ર જ્યન્તિલાલ
 ૨-૦-૦ " હીરાલાલ દરગોવિંદ
 ૨-૦-૦ " દેશવજી જીજ્ઞાભાઈ
 ૦-૮-૦ " ગોવિંદ નારણ
 ૧-૦-૦ " રતિલાલ કાનજી
 ૫-૦-૦ " દરીદાલભાઈ-રાજમોટ
 ૫૧-૦-૦ " રવજી દેવજી ગાધી
 ૧-૦-૦ " કરણસિંહભાઈ

- ૦-૨-૦ શ્રી. લલીતપ્રસાદ જોશી
 ૦-૨-૦ " કરશનદાસ હરજી
 ૦-૨-૦ બેન જ્યાગૌરી
 ૧-૦-૦ " મણીબેન
 ૧-૦-૦ શ્રી. અજીતરાય હરીદાસ પારેખ
 ૬-૦-૦ " રતનસી લક્ષ્મીભાઈ
 ૧૨-૦-૦ શ્રી. મગલપ્રસાદ ત્રિભોવનદાસ છાયા
 મોગસોળવાળા તરફથી અપનિમિત્તે
 ૧-૦-૦ પૂ. ધ. આરમપ્રકાશજી-અખરલા
 ૧-૪-૦ શ્રી. વૃજલાલ વનમાળી-દહાણું
 ૫-૦-૦ " મૂળજી વેલજી
 ૧-૦-૦ પૂ. ધ. આરમપ્રકાશજી
 ૫-૦-૦ શ્રી. નરસિંહદાસભાઈ-પોરબંદર
 ૦-૨-૦ " મૂળજી વેલજી
 ૨-૦-૦ " પ્રાણજીવનદાસ વિક્રમદાસ
 ૧-૦-૦ " નંદીનકાંત રમણિકલાલ
 ૧-૦-૩ મદિરથી હા. લલીતરાય જોશી
 ૦૦૧૦૬ શ્રી મોજીદઃ આનંદાશ્રમની પરચુરણ
 બેટ
 ૧-૩-૬ શ્રીધીરુડા આનંદાશ્રમની પરચુરણ
 બેટ
 ૧૨-૧૪-૦ શ્રીઅમદાવાદ આનંદાશ્રમની ભાદ્રપદની
 બેટ
 ૦-૪-૦ શ્રી. હરજીવન કેશવજી-પૂનપાના
 ૦-૨-૦ બેન વિન્યાબેન-ધંધુકાવાળા-પૂનપાના
 ૫-૦-૦ " મોતીગવરી ડાયાભાઈ-સુરત
 ૦-૮-૦ મૂળશંકર કાનજી વકીસ-ખીલખા
 પૂનપાદ કૃપાનાથના સ્વરૂપાવસ્થાનના
 દિવસે મહાપૂજનની બેટ—
 ૧-૦-૦ શ્રી. અંબાશંકર ભાઈશંકર ત્રિવેદી

- ૧-૪-૦ શ્રી. માણેસલાલ નાનજી ચંદારાજી
 ૦-૪-૦ પૂ. ધ. અમલપ્રકાશજી
 ૦-૪-૦ ધ. દલપતરામ (પૂનપરી)
 ૦-૫-૦ શ્રી. દેવશંકર મોરારજી
 ૦-૨-૦ " અંબાશંકર નાનજી જોશી
 વ્યવસ્થાપક આનંદાશ્રમ-ખીલખા
 ૦-૮-૦ બેન સુખજી બા
 ૦-૫-૦ બેન કરતુરબેન બાસ
 ૦-૨-૦ શ્રી લલીતપ્રસાદ જોશી
 ૧-૦-૦ બેન મણીબેન-જોરાવરનગર
 ૦-૨-૦ " જ્યાગૌરી
 ૦-૬-૦ આરતીમાં
 x x x x
 ૦-૮-૦ શ્રી. પ્રાણજીવનદાસ વિક્રમદાસ કુવ
 ૦-૬-૦ " " પૂનપો તથા બેટના
 ૦-૮-૦ " " પૂનપોના
 ૫-૦-૦ શ્રી. રવજી દેવજી ગાંધી-જનમનગરવાળા
 ૧-૪-૦ " ચંદ્રશંકર જનમલાલની કું.
 ૧૮-૦-૦ પરચુરણ બેટ હા. શેઠ દામોદરદાસ
 માધવજી
 ૧૦-૦-૦ શ્રી. બોખાભાઈ જઘાભાઈ
 ૧૦-૦-૦ " ચીમનલાલ દી. પરીખ
 ૧-૦-૦ " દલપતરામ નંદરામ
 ૧-૦-૦ " જીભાઈ ગિરજાશંકર
 ૬-૦-૦ એક ભક્તજન-મુંમર્ઠ
 ૦-૨-૮ " "
 ૧-૦-૦ શ્રી. ધાવલ જીવાભાઈ-ખીલખા
 ૧-૦-૦ " જમનાદાસ કાનજી-સુશાળા
 ૦-૪-૦ બેન કરતુરબેન બાસ
 ૧-૧-૮ શ્રી. પ્રભુલાલ કાનજી દેવે
 આશિન વદિ ૩૦)) સુધી ૨૦૦૪

[*]

શ્રીવક્ષિણામૂર્તિનાથમંદિરનો પાટોત્સવ

આવતા શનિવાર સુદિ ૫ શનિવાર તા. ૫-૩-૪૯ના દિવસે શ્રીખીલખા-
 આનંદાશ્રમમાં પૂજ્યપાદ કૃપાનાથના પૂજ્ય પ્રતિમાજીનો પાટોત્સવ હોવાથી
 પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્યુરુદેવજી ધોડશોપચાર વિધિથી મહાપૂજન કરવામાં આવશે.

[*]

श्रीभानंदाश्रम-मुमुक्षुमंडळ-सुंयहमां जयंतीप्रसंगे, मेर

- २-०-० श्री. नागरदास हरभल संनरी
 १-०-० " जगन्नाथस हरभल
 ५-५-३ " अंक लक्ष्मण-मुग्ध
 १-०-० " गौरीशंकरभाषि जगरी
 १-०-० " इगनाथभाषि धडीआली
 ०-८-० " लीलाधर वल्लभास
 १-०-० " जगन्नाथ भगवदास
 १-०-० " प्राणुवदनदास धुव
 १-०-० " जगन्नाथ सवल
 २-०-० " नवनीत भगवदास
 ५-०-० " हरभल वन देशवल शाह
 ५-०-० " राजसी धधस
 १-०-० " भूगवद हरभल
 ५-०-० " लालल लालाभाषि
 १-०-० " देशवल लालाभाषि
 १-०-० " वालुसंकर हरिशंकर
 २-०-० " यत्रभुज लालिदास
 १-४-० " भूगवद नरभेरास
 ११-०-० अंक लक्ष्मण,
 १-४-० श्री. हरभल भारत हरिहित
 २-०-० " इगनाथ जगवल
 २-०-० " महुलाल भोगवल
 २-०-० " लालकृष्ण गगरी शर्मा
 १-०-० अंक लक्ष्मण,
 १-०-० श्री. मोहननाथ भोगवल
 ५-०-० " पौपटलाल लालल
 १-०-० " प्राणुवदनदास हभराज
 १-०-० " जगन्नाथ देवशी
 २-०-० " पुरुषोत्तम कृष्णदास श्यामल
 १-०-० " सज्जनमिह लालमसिह
 १-४-० " जगन्नाथ राजभाषि
 १-०-० " इपसिह हरिमिह राधु
 ०-८-० " नटवरसिह इपसिह
 ०-८-० " मनहरसिह इपसिह
 १-०-० " लालसिह प्रतापसिह
 १-०-० " नरेन्द्रसिह दयाणसिह
 १-०-० " लालसिह प्रतापमिह
 २-०-० " सिधमिह प्रतापमिह
 १-०-० " लालसिह नारायणसिह
 १-०-० " प्रतापसिह भानसिह

- १-०-० श्री अरविहसिह प्रतापसिह
 १-०-० " भूमल भीमल
 २-०-० " भयुभाषि हरभलसिह
 २-४-० " लालसिह प्रतापसिह
 १-०-० " गुणुवतसिह लालमसिह
 ०-८-० " लालभाषि शाह
 १-०-० " मुहरदास कुमरी
 १-४-० " धनल हरभल
 १-०-० " भूगवद व्यास
 २-०-० " अरभल हरभल
 २-०-० " अमृतभेन अरभल कडीआ
 १-०-० श्री. धर्मभेन हाकर
 ०-८-० श्रीमती धर्मभेन
 १-०-० " अनसुयाभेन
 ०-८-० " धर्मभेन
 ०-८-० " मोदीभेन
 १-८-० " अललभन धनी
 ०-८-० " लतीतभेन
 ०-८-० " भविताभेन
 १-०-० " कुमरभेन कानल
 ०-८-० " भेन गायत्रीभेन
 ०-८-० श्री. भुवरा
 ०-८-० " भाषमिह
 १-०-० " लीरामिह
 १-०-० " भेन नर्मदाभेन राधु
 १-०-० " गोदावरीभेन लालसिह
 १-०-० " लालवतीभेन लालसिह
 १-०-० " निर्मलाभेन लालसिह
 १-४-० " शरदाभेन मोतीलाल
 १-०-० " सविताभेन नानल
 ०-४-० श्री. जगन्नाथदासभाषि
 ०-४-० " नरोत्तमदासभाषि
 १-०-० " भेन नरयणीभेन देशवल
 ०-८-० " श्रीलुभेन देशवल
 १-०-० अंक लक्ष्मण

११-१३-३

મહાપૂજન-સમાચાર

ફાગણ સુદિ પંચમીના રોજ પૂજાપાઠ

કૃપાસિંધુ શ્રીમન્નાથભગવાનનાં પૂ.

પ્રતિમાલના પાટાસવ નિમિત્તે તા. ૫

માર્ચ ૧૯૪૯ સવારમાં રથ. ટા. ૯ થી

૧૦ મુઘી ઝાડાપૂજન માધવભુવન,

ઠાંઠાવાડીમાં થયે.

સિ. શ્રીઆનંદાશ્રમ-મુમુક્ષુમંડળ-મુખર્ષ

શ્રીઆનંદાશ્રમ, નવાગામ, પા. બીલખા- (સોરાષ્ટ્ર)

તરફથી

પરતે શ્રી. કાર્તિકેય ગજરાતી સભા
નં ૩૬૫, વિદ્યાર્થી રોડ, ટ્રાન્સિસેલેન

મુખર્ષ ૪

P.O.

આ

મુખર્ષમાં સાપ્તાહિક સત્સંગ ક્રમ

મુખર્ષમાં નીચેના ક્રમે મુખ્ય આનંદાશ્રમ મુમુક્ષુ મંડળના શુભાધ્યક્ષોને ધેર સત્સંગ આવે છે:—
રવિવાર—શ્રીઆનંદાશ્રમ મુમુક્ષુ મંડળ, માધવભુવન, ઠાંઠાવાડી, મુખર્ષ-૪

સોમવાર—શ્રી ચક્રાચાર્ય પ્રતાપસિંહ, ઠે. વિશ્રામ ભુવન. સાંજના ૪ થી ૫ થી
સિંધી ગલીની સામેની ગલીમાં રાત્રે ૨ થી ૮ થી ૧ થી ૧૦ થી

મંગળવાર—શ્રી. મૂળજી માધવજી ભેસોઠે. બીખગલી, ૩ ને માળે, વડાગાડી રાત્રે ૮ થી ૧ થી ૧૦ થી

બુધવાર—શ્રી અરજણ દરમણ ઠે. છતા કુવરજીનો માળો ૩ ને માળે
કુબારવાડા ૩ થી ગલી

ગુરુવાર—શ્રી. કૃપાસિંહ હરિગિદ ગણ, ૪ ડીમોઝા રોડ પીત્તે માળે
વડાગાડી

શુક્રવાર—શ્રી. અમરનાથજી નગજીવનદાસ શાહ
નાગર નિવાસ, ૩ ને માળે, ૫ થી અનંતવાડી,

ગનિવાર—શ્રી. ઉપેન્દ્રસિંહ દરજીસિંહ અમરોલી હાઉસ. વિદ્યાર્થી પોલ રોડ
(૨) શ્રી હનુમાનજી સિવજી. નવી હનુમાનગલી, ૬ થી રોડનો માળો પીત્તે માળે ૬ થી ૧૦

વર્ષ ૧૭૪

॥, ॐ ॥

ભાષ

॥યતો ધર્મસ્તતો જયઃ॥

વાર્ષિક લેનાંત્ર

૩૧. ૧-૦-૦

ગ્રંથ ૯

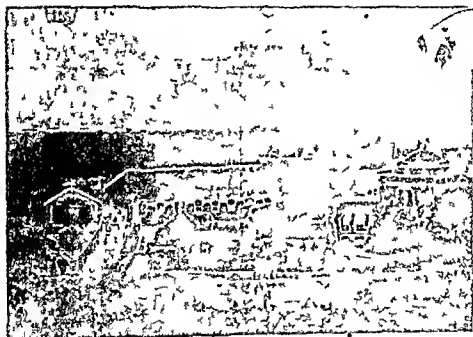
આનંદાશ્રમ

પરેશભાઈ

સંવત ૨૦૦૫

શિલિંગ ૨

— શ્રીઆનંદાશ્રમ-નગામ-પા બીલાખા —

મશાન્તેઃ પરિવાહોડયમ શ્રીમન્નાથમુલાથમે ।

મશાન્તવાહિતાટ્ટેર્પસ્મિન્ યજ્ઞન્તિ યોગિનઃ ॥

સૂચકપરમાત્મા શ્રીમન્નાથભગવાનના આનંદાશ્રમમા સર્વેન વહી રહેલો પ્રશાંતિનો આ પ્રવાહ, જેમાં યોગીઓ આશીષ સ્નાન કરે છે તે પ્રશાન્ત-વાહિતાવૃત્તિની પ્રશાંતિનો છે —

અનુક્રમણિકા

અનુક્રમાંક	વિષય	પૃષ્ઠાંક
૧	પ્રતિભાજનું પૂજન	૧૨૫
૨	શ્રીનાથવચનામૃત.	૧૨૬
૩	જગતનું નિયમન કરનાર જગદીશ્વરજી છે.	૧૨૭
૪	એક દર્શન	૧૨૯
૪	યોગસૂત્રો	૧૩૦
૫	શ્રીઆનંદાશ્રમ-સમાચાર.	૧૩૨
૬	પરચુરણ બેટ.	૧૩૪
૭	ખેદજનક અવસાન.	

— [*] —

સુધારો

ગતાઃ પૌષ માસના ૫૪ ૧૨માના લેખમાં નીચે પ્રમાણે સુધારાને વાચક જોઈએ

પૃષ્ઠ	પંક્તિ	અશુદ્ધિ	શુદ્ધિ
૧૧૨	૨	મનુષ્યોથી	મનુષ્યાની
૧૧૨	૧૬	છિન્નચિન્ન	છિન્નચિન્ન કરવાના
૧૧૨	૧૯	અભિનયો	અભિનયો-
૧૧૩	૨૮	કરી રાક્ષય છે	કરી રાક્ષય નહિ
૧૧૪	૭	નાખવી	નાખવીએ
૧૧૪	૭	એક	એ
૧૧૪	૩૦	કરાવવાનું	કરાવવાનું
૧૧૪	૩૨	નવેસરથી	નવેસરથી
૧૧૫	૨	તેનો	તેનો-

— [*] —

જરૂરી

સૂચના—લેખસંબંધી અને માસિક સંબંધી સર્વ પત્રવ્યવહાર શ્રી. વ્યવસ્થાપક આનંદાશ્રમ, નવાગામ-પોસ્ટ બીલખા (સૌરાષ્ટ્ર) એ શિરનામે કરવો.

તંત્રી અને પ્રકાશક—શ્રી. મહારાણીદાસ ગોપુળદાસ દેસાઈ, વેદાંતશ્રુત્ય-માંગરોળ-સૌરાષ્ટ્ર

મુદ્રણસ્થાન: શ્રી ભગવતસિદ્ધાંત પ્રવેશિકા દ્વારા એન્ડ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ.

માસિક: પાંચેય ટેકાનારૂં મનજીભાઈ-ગેંડલ.

શ્રીદક્ષિણામૂર્તિનાથસદ્ગુરવે નમઃ॥

આનંદં વ્રજ્યણો વિદ્વાન્ ન વિમેતિ કુતશ્ચન ।

આનંદસ્વરૂપ પ્રદાને બળુનાર ઠાઠથી પણ લય પામતો નથી.

તૈત્તિરીય-ઉપનિષત્

વર્ષ ૧૭ મું]

સંવત ૨૦૦૫ માઘ

[અંક ૯ મો]

પ્રતિમાર્જીનું પૂજન

(રાગ ભજનનો)

[લેખક-શ્રી. કાનજી પુરુષોત્તમ દવે-વંથલી-ગોરઠ]

સાધક બંધુ ! આવો રે મુમુક્ષુ બંધુ ! આવો રે,

પૂજન કરીએ પ્રેમથી હોય—(ખેવાર)

એ પૂજનનો અદ્ભૂત છે મહિમાય-સાધક

પ્રતિમાજી વસિયા રે સગુણ સ્વરૂપે નાથજી—હોય,

પૂર્ણ પ્રદાનું એ છે જ્યોતિ સ્વરૂપ,

અંતરમાં અજ્ઞાનાં રે પામીને પ્રકાશનાં હોય,

સહાર લઈ જ્યાં સન્નિહાનંદ. ભરપૂર—સાધક

સગુણને નિર્ગુણ સ્વરૂપે નાથજી હોય,

પ્રતિમાજીમાં સૌને પ્રત્યક્ષ નિરખાય;

શિવમય જ્યોતિ રૂપે રે, દર્શન દેરીએ ભાવથી હોય,

મહેધર શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ સ્વરૂપ—સાધક

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાન]

શ્રદ્ધા અને ઉત્સાહથી પરમાર્થીનાં સાધનાનું અનુષ્ઠાન કરવાથી તે વહેલાં સિદ્ધ થાય છે. તત્ત્વોનારંગ માટે સ્વરોદયમાં બોધને અભ્યાસ કરશે.

પાંચ કરોડ મંત્રોના જપ કરવો હોય તો જેટલી માણ તમારાથી નિત્ય થઈ શકે તેટલી માણાવડે પાંચ કરોડને ભાગવાથી કેટલા દિવસમાં તે થઈ શકશે તે તમને સમજી શકાશે.

સાધનાભ્યાસ ધૈર્ય, જાગૃતિ અને વિવેક રાખીને કરશે. હિતાવળી પ્રકૃતિ ન રાખશે.

પ્રભુની બલવતી માયા જીવને પ્રભુનું દર્શન થવા દેતી નથી તેમાં ભક્તજીવના હૃદયની કોઈક પ્રકારની ન્યૂનતા એ હેતુ હોય છે. ભક્તનો દંઢતાવાળો પ્રયત્ન પ્રભુ પોતાની આગળ કે પાછળ જ્યાં હોય ત્યાંથી પ્રભુને શોધી શકે છે.

પ્રભુની અનન્યભક્તિ ને તેમનું અનન્યશરણ માયાને તરી જવાનું બલ ભક્તના હૃદયમાં આપે છે.

પ્રભુનો મહિમા સમજી પ્રભુનાં રહસ્યવાળાં આલ્સાદક વાક્યોનું વારંવાર સ્મરણમનન કરવાથી જીવનો જીવભાવ દૂર થઈ તેના હૃદયમાં નિરંતર પ્રભુનું સ્મરણ રહે છે, અને તે જીવ પ્રભુમાં અનન્યભાવે સ્થિત થાય છે.

નેત્રની ને હૃદયની આગળ પ્રભુનું સ્વરૂપ સુસ્થિર રાખવા પરમપ્રેમપૂર્વક પ્રયત્ન થતો હશે.

ગીતાજીના ૯મા અધ્યાયના ૧૯મા શ્લોકમાં સદસજ્ઞાઈ એ શબ્દો છે તેમાંના સત્ અસત્તા પ્રકટરૂપ ને અપ્રકટરૂપ એવા અર્થ સમજવા.

"અજ્ઞાત્વા ચૈવિકં નિત્યં પ્રત્યયાત્તો મયેન્નરઃ" એ શ્રુતિનો ભાવ આ પ્રમાણે સમજવો—શ્રુતિ ઈશ્વરની આજ્ઞા છે શ્રુતિએ સંધ્યાવંદનાદિ કર્મ કરવાનું કહ્યું છે તે કર્મ નહિ કરવાથી ઈશ્વરજ્ઞાતુ ઉલ્લંઘન થાય છે તેથી પ્રત્યયાયની (દોષની) પ્રાપ્તિ થાય છે, એટલે વિચાર સાગરના કર્મ ન કરવારૂપ અભાવથી પાપરૂપ ભાવની ઉપાત્ત ન થઈ શકે એ કથનનો વિરોધ આવતો નથી.

સુષુપ્તિમાં અનુભવેલા સુષુપ્તી ને અજ્ઞાનની જાગૃતમાં સ્મૃતિ થાય છે, અને સુષુપ્તિમાં તે ખંનેનો અનુભવ થાય છે. તે અનુભવ અવિધાની વૃત્તિવડે થાય છે અવિધા એ અતિઠરણનું મૂક્ષમરૂપ છે.

સો પોત્તનકો પરિવાર—હાથીના મોઢામાંથી પડેલા ઢોળોઆનો ભાગ લઈને ડીરીઓ પોતાના કુંદંગનું પેલણ કરવા ચાલી.

પુંજી વાંગને જાદકો—પૂજી ખીજ ગાહુકારની છે.

ધ્યાનકાલે કે જપકાલે નવા અભ્યાસીએ ત્રિકૃતિમાં અને લાંબા સમયના અભ્યાસીએ હૃદયમાં કે અક્ષરરૂપમાં મનોવૃત્તિ રાખવી.

વૈદેવમાં ખીચડી, રોટલી કે બિજાત હોમી શકાય નહિ. રોટલીમાં

તેલતું માણ હોય, ખીચડીમાં મીઠું હોય, ને મિષ્ટાન્નમાં તેલતું માણ વા ગોળ નાંખેલ હોય. તેલ ને ક્યાર વિનાતું કુત્સિત અન્નથી ભિન્ન અન્ન હોય તો ચાલી શકે. યોથી ભૂમિકાવાળાને વર્તમાન જન્મમાં મોક્ષ થાય, અને પાંચમીથી સાતમી ભૂમિકા સુધીના જીવનમુક્તોને પણ વર્તમાન જન્મમાં મોક્ષનો લાભ થાય

સંધ્યામાં જે પ્રાણાયામ કરવાના કહ્યા છે તે સંધ્યામાં કહેલી રીતે કરવા. જેને પ્રાણાયામનો ખાસ અભ્યાસ કરવો હોય તેણે સ્વાભાવિક ધર્મ વગેરે યોગના ગ્રંથમાં કહ્યા પ્રમાણે અનુભવવિશેષ પ્રાણાયામ કરવા.

નાદાતુસંધાનમાં ને ધ્યાનમાં ઉમંગપૂર્વક વધારે સમય લેવાશે તો ઉત્તરોત્તર આગળ વધારે સવારે ને સાંજે જે ય વેલા પંચોપચારથી પૂજન થઈ શકે તો કરવું, નહિ તો એક વખત અવરથ કરવું.

ઉદ્ધયાનખંધ ને જલંધરખંધ પ્રાણાયામના અભ્યાસથી જૂદા કરવાના છે. તેમાં જેટલો સમય તમારાથી મુખપૂર્વક લેવાય તેટલો-આસરે ૫ મીનીટથી ૧૫ મીનીટ સુધી લેવાનો છે. બધા વિના પ્રાણાયામ કરવાથી જોઈએ. તેવો લાભ થતો નથી. જલંધરાસન વખતે જોડા યાસોદ્ધાર લેવા મૂકવા કે નહિ તે તમારી ઇચ્છાનો વિષય છે. લેવા મૂકાય તો લેવા મૂકવા, નહિ તો નહિ

સર્વ પ્રાણાયામમાં જ્યાં એક કરવાનો હોય ત્યાં એકદમ રેચક નહિ કરતાં ધીરે ધીરે વાયુને ઉતરવા દેવો

કાળી દ્રાક્ષને પલાળી તેનો રસ કાઢીને પીવાય તો તેમાં અડચણ નથી. કાળી દ્રાક્ષમાંથી બી ન કાઢી શકે તો બી સહિત પણ ખાઈ શકાય સવારમાં થાકું ઠંકું પાણી પીવાથી તાવ આવવાનો સંભવ નથી (ચાલુ)

—[*]—

જગતતું નિયમન કરનાર જગદીશ્વરજ છે

[લેખક:—શ્રી મહાશણીદાસ ગોકુલદાસ દશાર્ધ-વેદાંતભૂષણ]

જે કાંઈ ગતિવાળું હોય તે જગત કહેવાય અને જગતનો સમુદાય પણ જગત વા જગતી કહેવાય.

પણ વાસ્તવિક રીતિમાં ગતિવાળો કાંઈ એટલો એક પદાર્થ તો હોઈ શકે નહિ. એટલો એક પદાર્થ કાંઈ હોય તો તે કાં જડ હોય ને કાં ચેતન હોય.

તેમાંના જડપદાર્થને તો ચેતના ન હોય ને ચેતનાને અભાવે તેને પોતાપણું ન હોય તેથી તે પોતાની મેળે હોઈ શકે નહિ, અને જે કાંઈ પોતાની મેળે ન હોઈ શકે તે હોયજ નહિ તેથી જડપદાર્થ તો કાંઈ હોયજ નહિ અને જે કાંઈ નજ હોય તે અસત કહેવાય તેથી જડપદાર્થ તો અગત્ય કરવાય.

ચેતન પદાર્થ કાંઈ હોય તો તેને ચેતના હોય અને જેને ચેતના હોય તેને પોતાપણું હોય તથા જેને પોતાપણું હોય તે પોતાની મેળે હોઈ શકે તેથી ચેતન પદાર્થ કાંઈ હોય તો તે હોઈ શકે અને જે કાંઈ પોતાની મેળે હોય તે જો હોય તો તે મદને મટી હોય, તે ન હોય એવું કદી ન બને તેથી જો ચેતન પદાર્થ કાંઈ હોય તો તે

સદાને માટે હોય, અને સદાને માટે ને હોય તે મત કહેવાય તેથી ચેતન પદાર્થ કાઈ હોય તો સત્ કહેવાવા પાત્ર હોય.

પશુ ને કાઈ ચેતન હોય તો તે વ્યાપી હોય અને ને કાઈ વ્યાપી હોય તે સર્વત્ર હોય, તેથી તેને ગતિ કરીને જવા માટેની કાઈ જગ્યા ખાલી રહેલી ન હોય તેથી ચેતન પદાર્થ કાઈ હોય તો પશુ તેને ગતિ શક્ય ન હોય.

એમ એકલો એક પદાર્થ તો કાઈ ગતિવાળો હોઈ શકે નહિ.

જડપદાર્થ કાઈ હોય તો તે વ્યાપી ન હોય તેથી ને તેવા જડ પદાર્થમાં ચેતન પદાર્થની ચેતના બળે તો તેવા જડ પદાર્થમાં ગતિનો સંભવ થાય.

પશુ જડ પદાર્થ તો મૂળે કાઈ હોય નહિ અને હોય તો પશુ તે વ્યાપી ને હોવાથી પરિમિત હોય તેથી અપરિમિત એવો ચેતન પદાર્થ પરિમિત એવા જડ પદાર્થમાં સમાઈ શકે નહિ, તેથી ચેતન પદાર્થની ચેતનાને તેમાં બળવાનો સંભવ થાય નહિ, માટે વાસ્તવિક સ્થિતિમાં જેમ જડ કે ચેતન એવો કાઈ એકલો એક પદાર્થ ગતિવાળો હોઈ શકે નહિ તેમ જડ તથા ચેતનના સંયોગવાળો કાઈ મિશ્ર પદાર્થ પશુ ગતિવાળો હોઈ શકે નહિ.

તેથી જગત્ એવો એક પદાર્થ પશુ વાસ્તવિક સ્થિતિમાં કાઈ હોવાનો સંભવ નથી તો જગત્ના સમુદાયભૂત કાઈ જગત્ કે જગતી તો હોવાને સંભવ ન જ હોય.

છતાં જગત્ એવા અનેક પદાર્થો અહિ પ્રસક્ત જણાય છે, અને જગત્ પદાર્થોના સમુદાયભૂત જગત્ વા જગતી પશુ અહિ પ્રસક્ત અનુભવાય છે.

તેથી જગત્ના સમુદાયભૂત જગત્ વા જગતી કોઈએ ઉપગમવીને ઉપસ્થિત કરેલ હોય એમ માનવા કારણ મલે છે.

પશુ ને કાઈ ન હોય તેને વાસ્તવિક સ્થિતિમાં ઉપગમવાનું શક્ય ન હોય. અને ઉપજેલું એવું કાઈ વાસ્તવિક સ્થિતિમાં ઉપજેલું હોય નહિ.

તેથી ને કાઈ તેને માયાવડે ઉપગમવા સમર્થ હોય તેજ તેવાં કાષ્ટને ઉપગમી શકે. વાસ્તવિક સ્થિતિમાં કાઈ પશુ પદાર્થ ને હોઈ શકે તો તે એકલો એક ચેતન પદાર્થ હોઈ શકે. અને ચેતન પદાર્થ વ્યાપી હોય તેથી ને એક પશુ તેવો પદાર્થ. કાઈ હોય - તો તે સર્વત્ર હોવાથી તેવો બીજો કાઈ પદાર્થ હોઈ શકે નહિ.

તેથી વાસ્તવિક સ્થિતિમાં ને કાઈ પશુ પદાર્થ હોય તો તે એકલો એક જ ચેતન પદાર્થ હોય. અને ને તેવો ચેતન પદાર્થ કાઈ હોય તો ચેતનના સદ્ભાવે તેને માયાનું સામર્થ્ય પશુ હોય. તેથી જગત્ને ઉપગમવા કાઈ સમર્થ હોય તો તે એકલો એક ચેતન પદાર્થ જ હોય. અને જગત્ તો અહિ પ્રસક્ત અનુભવાય છે તેથી તેને ઉપગમવી ઉપસ્થિત કરનારો ચેતન પદાર્થ પશુ હોવાજ નેઈએ એવો નિર્ધાર થાય છે.

ને કાઈ એક પદાર્થ બીજા કાઈ પદાર્થને ઉપગમવીને ઉપસ્થિત કરે તેજ પદાર્થ તે બીજા પદાર્થની સ્થિતિ સમયે તેની વ્યવસ્થા વા નિયમન કરવા સમર્થ હોય તથા તેનો પાછો વિલપ કરવા પશુ સમર્થ હોય.

અને એવી રીતે ને એક પદાર્થ બીજા પદાર્થની ઉત્પત્તિ સ્થિતિ ને લયનું નિયમન કરે તે પદાર્થ તે બીજા પદાર્થનું ધ્વિર કહેવાય.

તેથી ચેતન પદાર્થ જગત્ પદાર્થોના સમુદાયભૂત આ સંપૂર્ણ જગત્નું ધ્વિર એટલે જગદીશ્વર હોય.

જગત્ પદાર્થોના સમુપાયકૃત સંપૂર્ણ જગત્પ્રમાણે કોઈ એક અથવા અધિક પદાર્થ અન્ય જગત્ પદાર્થોના કે પદાર્થોના ઈશ્વર હોય એ બનવા નોગ નથી.

તેથી જગત્ પદાર્થની સત્તામાં પડતો કોઈ એક અથવા અધિક પદાર્થો મળાને અન્ય તેવા કોઈ પદાર્થોનું નિયમન કરવાના વેગને ધારણ કરે એ તેમનું પદાર્થોના વાસ્તવિક સ્વરૂપનું અઘાન સ્વચનારું છે.

પણ જગત્ની રચનામાં જગત્ એવો એક પદાર્થ તેવા અન્ય પદાર્થનું નિયમન કરે એવો પણ કમ રાખેલો હોવાથી ઘણાઓ અન્યનું નિયમન કરતા પણ જોવામાં આવે છે.

એવી રીતિમાં અન્યનું નિયમન કરનારાએ ઈશ્વરના પ્રમિદ્ધ ધારાધોરણને અનુમરીનેજ તેણે નિયમન કરતું ઘટે. પોતાની શુદ્ધિના જ દોરપર તેણે નિયમન કરવાથી તેણે નિયમન કરનાર પોતે જગદીશ્વરનો અપરાધ કરે છે એવું તેણે જાણતું જોઈએ.

જગદીશ્વર જગત્ પદાર્થને કોઈને પ્રત્યક્ષ જોવામાં આવતા ન હોવાથી જગદીશ્વરનાં ધારાધોરણ શું છે તે જાણવા સર્વ સમર્થ ન હોય.

પણ પૂર્વપુરુષોએ તપશ્ચર્યાવડે શુદ્ધ થઈને જગદીશ્વરનો સાક્ષાત્ સમઘ સાધી તેમના જગત્નું નિયમન કરવાના ધારાધોરણ જાણેલા છે તે આજપર્યંત શાસ્ત્રની સંતાથી ઉત્તરોત્તર પરંપરાથી ઉતરી આવેલા છે.

શાસ્ત્રમાં વિદિત કહેલી રીતે પોતાનું તથા પોતાને અનુસરનારાઓનું નિયમન કરનારા સુખી થાય છે, અને શાસ્ત્રમાં અવિદિત કહેલી રીતે પોતાનું તથા પોતાને અનુસરનારાઓનું નિયમન કરનારાં દુઃખી થાય છે એમ આજપર્યંતનો અનુભવ પણ છે.

શાસ્ત્રમાં વિદિત કહેલું ધર્મ વાસ્તવિક રીતે અવિદિત છે અને શાસ્ત્રમાં અવિદિત કહેલું ધર્મ વાસ્તવિક રીતે વિદિત છે એમ આજની અર્વાચીન કેળવણી પામેતા ઘણાઓ ધર્મીક વાતોમાં માનતા થયા છે.

પણ એ એમનો મતિભ્રમ છે એમ જાને દિવસે તેમને જણાયા વિના રહે એવું નથી.

માટે જગત્પ્રમાણ પ્રત્યેક પોતાનું તથા પોતાને અનુસરનારાઓનું જગદીશ્વરનાં સાક્ષાત્ સંનુષથી સાંપડેલાં તથા ઉત્તરોત્તર પરંપરાવડે ઉતરી આવેલાં શાસ્ત્રોના ઉપદેશને અનુસરીનેજ નિયમન કરતા રહેવાનું રાખતું જોઈએ, અને કેવલ પોતાની મનિપ્રમાણે પોતાનું તથા પોતાને અનુસરનારાઓનું નિયમન કરતા કવચિત્ જગદીશ્વરે અવિદિત ગણેલું નિયમન થઈ જવાનો સંભવ છે તથા તેથી જગદીશ્વરની નિયમન પ્રમાણે એ અપરાધની શિક્ષા સંકન કરવાનો અવસર આવવા સમ્ભવ છે એવો વિચાર કરી શાસ્ત્રથી વિરુદ્ધ પોતાની મતિ પ્રમાણેનું નિયમન કરતાં અટકતું જોઈએ.

— [•] —

૬૬૬ દર્શન

[લેખક.—શ્રી દયાળસિદ્ધ લાલસિદ્ધ ઠાકોર]

શિષ્યો સાધના કરે છે અને શુરદેવ પ્રસન્ન થાય છે.

આ શિષ્યોના આશ્રમને જોવા આખી દુનિયાના સાધકો આવે છે.

એક સાત્ત્વિક રચનામાં આ આશ્રમ છે—આસપાસ શાંત વાતાવરણ છે—એ

વાતાવરણમાં આંદોલનો પણ આનંદભર્યા ઉઠ્યા કરે છે...

આગાહીમાં બેસીને આ આશ્રમમાં આવી ચકાય છે—એરોપ્લેનમાં બીડીને પણ આવી ચકાય.

દુનિયાના બધા દેશોમાંથી શિષ્યો આ આશ્રમમાં સાધના કરવા આવે છે. ગુરુદેવ ઠાળાગારા એવા સૌ શિષ્યોને માધના શીખવે છે.

આ આશ્રમમાંની સાધના એવી કે શરીર સામ્યતાનું રહે, મન ચાકુનું રહે તે ધુન્નિનું તેજ વધે

સાધનાની સિદ્ધિ એવી કે આ આશ્રમના શિષ્યોમાં દેહાભિમાન રહે જ નહિ.

“આત્માજી છીએ”-એવી સાચી સમજ આ શિષ્યોમાં સુદૃઢ થઈ જાય.

કારણકે, આ “આત્મસ્વરૂપ”નું સાચું ને સ્વાભાવિક શિક્ષણ તેમને સૌને આ આશ્રમમાં મળતું રહે છે

શિષ્યો તો લિંગલિન પ્રકૃતિના ને લિંગલિન રુચિવાળા હોય એ સ્વાભાવિક ગણાય-પરંતુ, આ આશ્રમની સાધનામાં શક્તિ એવી કે કૃત્રિમ બેદભાવ ને દેહભાવ અગપાછ જાય અને અકૃત્રિમ એવો અબેદભાવ ને આત્મભાવ સ્ફુર્પા કરે-અને-અમર-ભાવને પોષે એવા સરકાર પક્ષાજ કરે.

આવા શિષ્યોને જોવા દુનિયાના ઠાણા લોકો અવારનવાર આવ્યા કરે ને વિચારે કે—

“આવા આશ્રમો-ને-આવા ગુરુદેવ આપણી દુનિયાના બધા દેશોમાં હોય, તો ‘પંડી-’ ‘મારું-’ ‘તારું’ રહે નહિ, ‘મારું-’ ‘તારું’ માથી ઉદ્ભવતી મનોબધા ને ‘મારામારી’ રહે નહિ, અશાંતિ ને અસુખ રહે નહિ.”

આ દુનિયામાં શાંતિ ને સુખ રાખવાં હશે, તો આ દુનિયાના વામીઓએ “આત્મા”ની સાધના કરવી પડશે-“આત્મભાવ”-ના સરકાર સુદૃઢ કરવા પડશે. અને-નેને માટે-આવા આશ્રમોનું-આવા આનંદાશ્રમોનું અવલંબન લેવું પડશે ને આવા ગુરુદેવનું સેવન કરવું પડશે....!

યોગસૂત્રો

[અનુવાદક - શ્રી મહારાણીદાસ ગોકુળદાસ દેશાઈ-વેદાંતભૂષણ]

(અનુસંધાન ગત અંકના પૃષ્ઠ ૧૦૨ થી)

પ્રમાણવિપર્યયવિકલ્પનિદ્રા સ્મૃતયઃ ॥ ૬ ॥

ગુર્જરીઃ-પ્રમાણ, વિપર્યય, વિકલ્પ, નિદ્રા ને સ્મૃતિ એમ વૃત્તિના પાંચ બેદ છે.

પદ્મોદિનીઃ-પ્રમાણાદીનાં લક્ષણં તુ સૂત્રેણૈવોક્તમ્ ॥ ૬ ॥ પ્રમાણ-આદિ પ્રત્યેક બેદનું લક્ષણ તો સૂત્રવડેજ કહેલું છે

ભાષ્યઃ-તા ક્ષિપ્રાશ્ચાક્ષિપ્તસ્ય પંચધાતૃત્તય પ્રમાણવિપર્યયવિકલ્પનિદ્રા-સ્મૃતયઃ । તે ક્ષિપ્ર અને અક્ષિપ્ર વૃત્તિઓના જે પાંચ બેદો છે તે પાંચ બેદો પ્રમાણ, વિપર્યય, વિકલ્પ, નિદ્રા ને સ્મૃતિ એ પ્રમાણના છે.

અનુવાદ-ક્ષિપ્ર તથા અક્ષિપ્ર વૃત્તિઓના જે પાંચ બેદો હોવાનું કહ્યું છે તે પાંચ બેદો પ્રમાણ, વિપર્યય, વિકલ્પ, નિદ્રા ને સ્મૃતિ એ પ્રમાણના છે. એ પ્રત્યેક બેદનું સ્વરૂપ હવે પછી સંતિવડેજ કહેલું હોવાથી અહિં તેનું વિશેષ વિવેચન કરેલું નથી

પ્રત્યક્ષાનુમાનાગમા. પ્રમાણાનિ ॥ ૭ ॥

ગુર્જરીઃ-પ્રત્યક્ષ અનુમાન ને આગમ એ પ્રમાણો છે.

પદ્યોપાધિની.—પ્રમાણશબ્દોડજદક્ષિણ તેજ પ્રમાણાતીતિપ્રયોગઃ । પ્રમાણશબ્દ
નામરૂપે ન વાપરતાં વિશેષણરૂપે વપરાય ત્યારે પણ તેની નાન્યતરગતિને ઊદાહરણ ન
હોવાથી આ સૂત્રમાં પ્રસક્તપ્રમાણ, અનુમાનપ્રમાણ ને આગમપ્રમાણ એમ પ્રસક્ત
અનુમાનને આગમના વિશેષણરૂપે વપરાયેલો હોવા છતાં તથા પ્રસક્ત અનુમાન ને આગમનો
સમાસ નરગતિનો યથા છતાં પ્રમાણશબ્દ અહિં નાન્યતરગતિમાં વાપરેલો છે પ્રમા-
કરણ પ્રમાણમિતિ સત્તામાન્યલક્ષણમ્ । પ્રમાણ કારણ તે પ્રમાણ એમ તેનું
સામાન્ય લક્ષણ છે પ્રમાણ અવાધિતાર્થિગાદી યોગ્ય । અને અરે પદાર્થને વિષય
કરનાર જ્ઞાન પ્રમાણ છે. ચિત્તસ્ય અર્થાકાગ્યાં વૃત્તો ચિદાત્મનો યો પ્રતિચિત્ત
સ ચાસ્મિન્ શાસ્ત્રે પૌરુષેયો યોગ્ય. ફલમિતિ ચોચ્યતે । ચિત્તની પદાર્થોદાર વૃત્તિમાં
ચિદાત્માનું જે પ્રતિબિંબ હોય છે તેને આ શાસ્ત્રમાં પુરુષ કહેલો છે, તેથી ચિત્તની
પદાર્થોદાર વૃત્તિ યતાં પદાર્થનું જ્ઞાન ચિત્તમાં થતું હોવા છતાં તે પુરુષને થતું કહેવાય છે
અને પુરુષને એ રીતે જ્ઞાન થતું તે ચિત્ત તથા ઉદિયોના બાધાગ્રસ્ત ક્ષણ કહેવાય છે.
તત્ર ઇન્દ્રિયસંબંધદ્વારા ચિત્તસ્ય વિષયસંબંધે સતિ યા તત્ર વિશેષનિર્ધારણા
વૃત્તિરૂપ જાયતે સા પ્રત્યક્ષમ્ । સા વિષયભાષે ઉદિયોદારા ચિત્તને સંબંધ યતાં
વિષયના વિશેષરૂપનો જે નિશ્ચય ઉપજે છે તેને પ્રસક્ત કહેવામાં આવે છે. હેતુદર્શનાત્
હેતુમતીયા સાધ્યતાવચ્છેદકસામાન્યનિર્ધારણાવૃત્તિર્જાયતે સા અનુમાનમ્ ।
હેતુને જોવાથી તે હેતુવાળા સાધ્ય પદાર્થના સંબંધવાળી ચિત્તની સાધ્ય પદાર્થના સામાન્ય
નિશ્ચયની જે વૃત્તિ ઉપજે છે તેને અનુમાન કહેવામાં આવે છે આપત્તેન દરોડનુમિત્તો
ઘટ્યો યેન શબ્દેનોપદિશ્યતે તસ્માદ્ શબ્દાત્ ધોતુર્યા તદર્થવિષયા વૃત્તિરુદેતિ
સા સાગમ ઇતિ સંક્ષેપઃ ॥ ૭ ॥ આમ પુરુષે દેખેલા વા અનુમાન કરાયેલા પદાર્થનો
જે શબ્દવડે અન્યને ઉપદેશ કરવામાં આવે છે તે શબ્દના શ્રવણથી સંબંધનારને તે
પદાર્થને વિષય કરનારી જે વૃત્તિ ઉપજે છે તેને આગમ કહેવામાં આવે છે. એમ
પ્રમાણનું સંક્ષેપમાં વિવેચન છે

પદ્ય.—પ્રત્યક્ષાનુમાનાગમ પ્રમાણાનિ । પ્રસક્ત, અનુમાન ને આગમ એમ
પ્રમાણ છે. ઇન્દ્રિય પ્રણાલિકયા ચિત્તસ્ય વાહ્યસ્વરૂપરગત્તદ્વિષયા સામાન્યવિશે-
ષાત્મનોડર્યસ્ય વિશેષાવધારણપ્રધાનાવૃત્તિ પ્રત્યક્ષ પ્રમાણમ્ । ઉદિયોરૂપ પ્રજ્ઞાસિદ્ધિવડે
ચિત્તને બહારના પદાર્થભાષે સંબંધ યતાં સામાન્ય અને વિશેષ રૂપવાળા તે પદાર્થના
સંબંધમાં મુખ્યથી વિશેષરૂપના નિશ્ચયવાળી ચિત્તની વૃત્તિ પ્રસક્ત પ્રમાણ કહેવાય છે.
ફલમવિશિષ્ટ પૌરુષેયચિત્તવૃત્તિયોગ્ય । પુરુષથી જુદું પાડી ન રાખાય એવા ચિત્તની
વૃત્તિરૂપ જ્ઞાન તે પુરુષના જ્ઞાનરૂપ ક્ષણ કહેવાય છે પ્રતિસંબંધી પુરુષ સ્વરૂપરિણામ-
પાદવિધ્યામ્ । પુરુષ ચિત્તના જ્ઞાનને પોતાનું જ્ઞાન માનનાર છે એમ અને આગમ
દેખાડી દેખ. અનુમેયસ્ય તુલ્યજાતીયેષ્વનુવૃત્તો ભિન્નજાતીયેષ્વો વ્યાવૃત્ત સંબંધો
યસ્તદ્વિષયા સામાન્યાવધારણપ્રધાના વૃત્તિરનુમાનમ્ । અનુમાન કરવાના પદાર્થની સમાન
ગતિવાળા પદાર્થોમાં રહેલો અને જુદી ગતિવાળા પદાર્થથી જુદો પાડનારો જે હેતુ દેખ
છે તે હેતુનો સંબંધ યતાં તે હેતુવાળા પદાર્થના મુખ્યપણે સામાન્ય રૂપના નિશ્ચયવાળી
વૃત્તિ અનુમાન કહેવાય છે. યથા દેશાંતરપ્રાપ્તેર્ગતિમચ્છન્નપ્રતારકો ચેત્રવત્ । જેમ
ચેત્રનામવાળો દેશાંતરને પામેલો પુરુષ ગતિવડે દેશાંતરને પામેલો હોય છે તેથી દેશાંતરને

પરચુરણ મેટ

(કાર્તિક અને માગસર સં ૨૦૦૫)

૦-૪-૦ શ્રી. માણેકલાલ નાનજી ચંદારાણી	૧-૪-૦ શ્રી. અમૃતલાલ નગીનદાસ-સુગત
૦-૮-૮ પરચુરણ	૯-૧૩-૬ „ કાનજી મેષાભાઈ-નાથરાયી
શ્રી ખીલખા આનંદાશ્રમમા નૂતન વર્ષના	તરફથી ૧૫ શિલિંગ
દિવસે મહાપૂજન થતાં નીચે પ્રમાણે મેટ:-	૧-૦-૦ „ નારણદાસ જમનાદાસ
૧-૦-૦ શ્રી. મોરારજી આધવજી	૦-૪-૦ „ પ્રવીણકાંત પ્રભાશંકર જોશી
૧-૦-૦ શાસ્ત્રી નાનાલાલભાઈ	૧-૦-૦ „ મંગળસિંહજી રોહા-કચ્છ
૧-૦-૦ શ્રી. અંબાશંકરભાઈ ત્રિવેદી	૧-૦-૦ „ મધુવનદાસ સી. પરીખ-ગોધરા
૧-૦-૦ „ ટોકરશીભાઈ	૫-૦-૦ „ વામનરાય જટારાકર-પાટણ
૦-૮-૦ „ નર્મદાશંકર પચોળી	જેસતા વર્ષની મેટ
૧-૪-૦ „ માણેકલાલભાઈ	૨૧-૪-૦ „ મધુવનદાસ સી. પરીખ-ગોધરા
૧-૦-૦ „ મોરારજી જગનલાલ	તરફથી નિલદાન અને પરચુરણ
૯-૪-૦ પૂ. ધ. ધ્વજપ્રકાશજી	મેટ
૦-૫-૦ શ્રી. દેવશંકરભાઈ ટોકારી	૦-૮-૦ „ મોરારજી જગનલાલ-જૂનાગઢ
૧-૦-૦ „ ભગવાનજીભાઈ ચંદારાણી	૫-૦-૦ જેન કરતુરખેન ગોવર્ધનદાસ-આર
૦-૪-૦ „ અંબારાકર નાનજી જોશી	૧-૦-૦ શ્રી મંગળદાસ માધવલાલ-સાદરા
૦-૪-૦ પૂ. ધ. દલપતરામભાઈ	૧-૪-૦ „ પુરુષોત્તમરાય અનંતરાય-ભાંગરાજ
૦-૨-૦ શ્રી. દલિતપ્રસાદ જોશી	૨-૦-૦ „ અચ્યુત બીમજી-પોરબંદર
૦-૨-૦ „ અનંતપ્રસાદ જોશી	૬-૦-૦ „ માણેકલાલ નાનજી ચંદારાણી
૧-૪-૦ જેન લક્ષ્મીભાઈ માધવજી-કરાચી	સ ૨૦૦૫ની સાલના નિલદાન
૧-૪-૦ „ વેલીમાઈ માધવજી-કરાચી	૧-૧-૩ પરચુરણ મેટ મદિરથી
૧-૦-૦ „ મણિખેન-જોરાવરનગર	૨-૦-૦ શ્રી જમશેદજી પેત્તનજી-માહીમ
૦-૨-૦ „ ઉમિયાખેન ગોરધન	૦-૪-૦ „ મૂળશંકર કાનજી વકીલ
૧-૦-૦ „ સતોકખેન કરાચી	૨-૦-૦ „ રતિલાલ ડાહ્યાભાઈ-રાજકોટ
૦-૨-૦ „ જયાગૌરી જીવરામ	૧-૦-૦ „ મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેસાઈ
૦-૪-૦ „ ચંદ્રમાળા, ભગવતી, નિરંજના	૧-૦-૦ „ લાલજી શ્રીજીભાઈ-જૂનાગઢ
૦-૧-૦ શ્રી માણેકલાલભાઈ-પૂનપાના	૨-૦-૦ „ બાલકૃષ્ણ ગભીર શર્મા
૧-૦-૦ „ ટોકરશી ગોવિંદજી	૧-૦-૦ „ ચતુર્ગભાઈ આશાભાઈ ખેલ
૧-૦-૦ માતુશ્રી રાણુદેમા-ખીલખા	૦-૪-૦ „ ધરમશી જગનલાલ
૨-૦-૦ બાઈ શ્રી કમમાઈ-કુતિયાણા	૦-૪-૦ „ ભગવાનજી બીમજી
૧-૦-૦ જેન શ્રી અમુલાખેન-ખીલખા	૧-૦-૦ „ ધનેશ્વર દેવરાકર
૦-૮-૦ „ સુમજીમા-ખીલખા	૦ ૧૨-૬ મહાપૂજનની આરતીના
૧-૪-૦ „ સતોકખેન માધવજી-કરાચી	૧-૦-૦ શ્રી. ભગવાનજી મનુભાઈ ચંદારાણી
૧-૪-૦ શ્રી વેલીમાઈ માધવજી-કરાચી	૦-૮-૦ „ ટોકરશી ગોવિંદજી
૦ „ મણિખેન-ખીલખા	૦-૪-૦ „ હીરજી ગોવિંદજી
×	૦-૮-૦ „ લાભશંકર ભવાનીશંકર માક

- ૦-૮-૦ શ્રી. વસંતરાયભાઈ-ભાંગરામ
 ૦-૧૦-૦ બેન મનોકમેન રૂપસિંહ-અમરેલી
 ૧-૪-૦ શ્રી. દામજી નામજી-કુડલા
 ૦-૮-૦ ,, રામજી લક્ષ્મીચંદ-કુડલા
 ૦-૨-૦ ,, જગનલાલ ભગવાનજી પાટક
 ૫-૦-૦ ,, કેશવજી જોરામ-મરમક
 ૧-૦-૦ ,, પ્રભાસકર સુંદરજી-ગંગાણી
 ૧-૦-૦ ,, નયુગમ લક્ષ્મીરામ
 ૧-૦-૦ શાસ્ત્રી નારણજી કેશવજી-રાજકોટ
 ૦-૪-૦ શ્રી. ચપકલાલ મૂલશકર
 ૧-૦-૦ ,, વકીલ મૂલશકર ઈશ્વરજી
 ૨-૪-૦ ,, હીરજી ગોવિંદજી
 ૧-૪-૦ બેન માણેજીબેન પીતાંબર-રાજકોટ
 ૦-૪-૦ ,, હીરબેન આશવજી માનબેન
 ૧-૪-૦ શ્રી ટોકરસી ગોવિંદજી ચંદારાણી
 ૧-૪-૦ ,, ચંદુલાલ મોગરજી
 ૨-૮-૦ ,, લાલજી ઝીણાભાઈ-જૂનાગઢ
 ૨-૦-૦ ,, સાકરલાલ ભવાનીચકર-ભાવનગર
 ૧-૦-૦ ,, વામનરાય ગિરજાશકર-જોડાદ
 ૧-૦-૦ ,, મહારાણીદામ ગોકુલદામ દેસાઈ
 ૧-૪-૦ ,, રામજી વિદ્યામ-જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ ,, જમશેદજીભાઈ-મુર્ખ
 ૨-૦-૦ બેન નિર્મળાબેન-વડોદરા
 ૨-૪-૦ ,, દિવાળીબેન પ્રજલાલ
 ૧-૦-૦ શ્રી. નરોત્તમ પરજી કંસાગ
 ૧-૦-૦ ,, કેશવલાલ કરસનજી-વઢવાણ
 ૫-૦-૦ ,, તુલસીદાસ બેતરી-મલાડ
 ૨-૮-૦ ,, મોરારજી જગનલાલ-જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ શ્રી કેશવલાલ માણેકલાલ
 ચંદારાણી-ભાવનગર
 ૫-૦-૦ બેન યશોદાગૌરી હરિલાલ
 ૭-૦-૦ શ્રી. દયાળસિંહ લાલસિંહ હામેર
 ૦-૪-૦ શ્રી પુષ્પલતાબેન ત્રિવેદી
 ૧-૭-૬ પચ્ચુરણ મદિરેયા
 ૧૫-૦-૦ શ્રી. હર્ષદરાય મહારાણીદાસ દેસાઈ
 ઓગસ્ટ, સપ્ટેમ્બર, ઓક્ટો-
 બરના માસિક જપનિમિત્તે
 બેટ તથા નિલદાન

- ૧-૦-૦ શ્રી ચાતુવલ્લભ વામનરાય
 ૧-૦-૦ ,, મણિલાલ બોગીલાલ
 ૧-૦-૦ ,, ભગવતપ્રભાદ મૂલજી
 ૫-૦-૦ મેં રવ, સવિતાભાઈ મગનલાલ
 -રાજકોટ
 ૦-૪-૦ બેન નિર્ભયકુવરબેન-વડોદ
 ૦-૫-૦ ,, કેશવબેન ગોપાલજી
 ૦-૨-૦ ,, લીલાબેન-પોરબંદર
 ૨-૦-૦ શ્રી રવિશંકર જગનલાલ મવજી
 ૨-૦-૦ ,, નાનુભાઈ જોડાભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, નટવરલાલ ચતુરભાઈ
 ૦-૪-૦ બેન દયાગૌરી જે ભટ્ટ
 ૦-૮-૦ શ્રી. સુનિલાલ શાસ્ત્રી
 ૧-૦-૦ ,, ચતુરભાઈ આશાભાઈ પટેલ
 ૦-૪-૦ એક બહેન અશ્વિનિકુમાર, પ્રવીણુ-
 ચંદ તથા ગિરિયા બંદ
 ૦-૨-૦ શ્રી જયશકર મયારામ ભટ્ટ
 ૦-૮-૦ ,, હરદત્ત રવાણકર જોશી-મોહજી
 ૨-૦-૦ ,, જીવરાજ રામજી-જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ ,, શકરલાલ મોહનલાલ
 ૧-૦-૦ ,, ભાણુજી મૂલજી
 ૦-૪-૦ ,, ચત્રજીજી ગાંડાલાલ
 ૦-૮-૦ ,, પરમાણુ લાલજી
 ૦-૪-૦ ,, પ્રેમજી પૂજા
 ૦-૪-૦ ,, આણુજી હરજી
 ૦-૪-૦ ,, મોહનલાલ ગોહજીદાસ
 ૦-૪-૦ ,, મોહનલાલ દામજી
 ૦-૪-૦ ,, માનસંકર સંકરલાલ
 ૦-૪-૦ ,, જ્યોત્સવન ઝીણા
 ૦-૨-૦ ,, લક્ષ્મીચકર રામજી
 ૦-૨-૦ ,, વલ્લભરામ રામજી
 ૦-૨-૦ ,, જીવન રણકોડ
 ૦-૨-૦ પરચુરણ
 ૧૧-૦-૦ જંજીવરમા કાર્તિકી પૂજનની બેટ
 ૬. શ્રી. અંબારામ તુલજગમ-
 જંજીવર
 ૧-૦-૦ શ્રી. જીવજી-જીવજી-પોરબંદર
 ૧ બેન લીલાવતીબેન-પોરબંદર

અમદાવાદ આનંદાશ્રમમાં જેસતા વર્ષના
દિવસે મહાપૂજન બેઠા:—

- ૦-૪-૦ શ્રી. જયશંકર મયારામ બટ
૦-૪-૦ બેન દયાગૌરી જયશંકર
૦-૨-૦ શ્રી. અશ્વિનિકુમાર જટારંકર
૦-૨-૦ શ્રી. ગિરીશ તથા પ્રવીણચંદ્ર
૦-૨-૦ શ્રી. બેચરલાલ બટ
૦-૨-૦ સૌ. નીલમબેન બેચરલાલ
૦-૪-૦ શ્રી. હરજીવન ધનજી
૧-૦-૦ ,, રસિકલાલ ચંદુલાલ
૨-૦-૦ ,, ધીરજલાલ પ્રેમચંદ
૧-૦-૦ ,, વાસુદેવ પુરુષોત્તમ
૦-૪-૦ સૌ. બેન ઉષા વાસુદેવ
૦-૪-૦ બેન જયાબેન બટ
૦-૨-૦ કુમારી બેન પત્તા જે. બટ
૦-૨-૦ બેન બારતીબેન જે. બટ
૦-૨-૦ ,, હેમલતાબેન કે. શાસ્ત્રી
૦-૨-૦ શ્રી. રમેશ કે શાસ્ત્રી
૦-૨-૦ બેન મીનાક્ષીબેન તથા બેમીબેન
૧-૦-૦ શ્રી. જેઠાભાઈ લાલુભાઈ પટેલ
૦-૮-૦ ,, જટારંકર હીરજી
૦-૪-૦ ,, નવીનચંદ્ર જયાપ્રસાદ
૦-૨-૦ ,, કિશોર ચંદ્રશંકર
૧-૦-૦ ,, ચતુરભાઈ પટેલ
૧-૦-૦ ,, હરપ્રસાદ જેશંકર બટ
૧-૪-૦ સૌ કાતાબેન સાતિલાલ
૧-૦-૦ ગ સ્વ વિજયાલક્ષ્મી જે. બટ

x

x

- ૧-૦-૦ શ્રી. કાલિદાસ ધીરજલાલ-જાણુંદ
૧-૦-૦ બેન અચળબેન
૦-૪-૦ શ્રી. નરેન્દ્ર કાલિદાસ
૦-૪-૦ ,, ચૈત્રભાઈ કાલિદાસ
૦-૪-૦ બેન રમીતબેન કાલિદાસ
૦-૮-૦ બેન લક્ષ્મીબેન માધવજી
૨-૦-૦ શ્રી. નાનાલાલ બટ-અમદાવાદ
૦-૪-૦ બેન નિર્મળાબેન પ્રભાશંકર-વડોદરા
૧-૪-૦ શ્રી લાલજી હા. ભાઈ-જૂનાગઢ
બેન પાર્વતીબેન નાણાભાઈ-સુરત

- ૨-૮-૦ લાલ બાણુનાં લક્ષ્મીપ્રસન્ને બેટ
-ગમનગર
૨-૮-૦ ચિ. બેન ગુલાબનાં લક્ષ્મીપ્રસન્ને
બેટ-ગમનગર
૧-૪-૦ શ્રી. રતનશી લક્ષ્મીભાઈ-ઉમરાળા
૧-૪-૦ ,, અંબાલાલ તુલસીરામ-જુહાપુર
૨-૦-૦ ,, મંગળદાસ કેશવલાલ બકત
-ગોરિવલિ
૨-૦-૦ ,, માણેકલાલ દામોદર-ઉમરેઠ
૧-૦-૦ બેન રઘિયાતમાઈ ગોરધનદાસ
-રાજકોટ
૩-૦-૦ શ્રી આણંદલાલ ગોવિંદજી લાખાણી
૧-૦-૦ ,, ગિરધરલાલ વિરુલદાસ-કુંડલા
૦ ૧૪-૦ ,, લાલશંકરભાઈ વગેરે-પોરબંદર
૦-૪-૦ વિ. જયંતિલાલ
૧-૪-૦ હા. દામજી નાગજી-સાવરકુંડલા
૦-૮-૦ શ્રી રામજી લક્ષ્મીશંકર-સાવરકુંડલા
૧૯૨-૧૫-૬ કાર્તિકી પૂજ્યામાના મહાપૂજન
મહોત્સવ પ્રસંગે શુભધુઓ તરફથી
બેટ
૪૮-૧૪-૦ મહાપૂજન વખતે બહેનો તરફથી
આવેલી પૂજન બેટ
૧-૦-૦ ખટાઉ કરમશી અગાણી-અમદાવાદ
૭-૦-૦ શ્રી લાલશંકર લલાનીશંકર માકે
તરફથી મામશર થી જેઠ સુધીના
નિલદાનના.
૦-૨-૦ ,, મોરારજી કેશવજી-જૂનાગઢ
૧-૦-૦ ,, ઝવેરીલાલ જગજીવન-જૂનાગઢ
૦-૨-૦ ,, દારકાદાસભાઈ ડાકટર-મોરારજી
૧-૦-૦ બેન ગંગાબાઈ-ખીલખા
૦-૫-૦ ,, સુખજીખા-ખીલખા
૫-૦-૦ શ્રી. રણજી મનજી-રવની
૧-૦-૦ ,, ગિરધરલાલ વિરુલદાસ-કુંડલા
૧-૪-૦ ,, દારકાદાસ બેતમી-જોડીયા
૦-૪-૦ ,, ગિરજશંકર ત્રિકમજી
૧-૦-૦ ,, પુરુષોત્તમ લાલજી-શાપુર
૧-૪-૦ ,, મોરારજી કેશવજી-રાજકોટ
૨-૮-૦ ,, તુલસીદાસ જેઠાભાઈ-રાજકોટ

- ૫-૦-૦ માતૃગી સોનખાઇમા-ખીલખા
 ૦-૨-૦ શ્રી અંબાશંકર નાનજી ભેરી
 ૧-૪-૦ શાસ્ત્રી પ્રભાશંકર નાનજી ભેરી
 -વડીયા
 ૧-૪-૦ શ્રી ચતુરભાઈ આશાભાઈ પટેલ
 -અમદાવાદ
 ૧-૦-૦ ,, ચતુરભાઈ આશાભાઈ પટેલ
 -અમદાવાદ
 ૫-૦-૦ શ્રી જ્યોતિલાલભાઈ ત્રિવેદી-મહુવા
 ૧-૦-૦ બેન સવિતાબેન-જોરાવરનગર
 ૧-૪-૦ શ્રી લક્ષ્મણ મજલાલ-દહાણ
 ૧-૦-૦ અ સો બેન સાવિત્રીબેન એઆ
 ૦-૪-૦ ચિ બેન કૃષ્ણા કેશવલાલ એઆ
 ૫-૦-૦ શ્રી ચંદુલાલ અંબાશંકર ત્રિવેદી
 -અમદાવાદ
 ૦-૮-૦ ,, દુષ્યંતરાય જી. ત્રિવેદી
 ૫-૦-૦ ,, નયુભાઈ સામજી મહેતા
 -અમરેલી
 ૫-૦-૦ ,, વામનરાય જ્ઞાણંદકર-પાટણ
 ૧-૦-૦ ,, હરિશંકર જોશી
 ૧-૦-૦ ,, લીલાધર ભોગીલાલ
 ૧-૦-૦ બેન કલાવતીબેન કેશવલાલ
 ૧-૦-૦ શ્રી હરગોવિંદ પીતામ્બર-વડોદ
 ૧-૦-૦ બેન જીબેન-વડોદ
 ૦-૪-૦ શ્રી. ગોપાળજી જીવનભાઈ
 ૫-૪-૦ શ્રી અમદાવાદ આનંદાશ્રમમાં પૂજ્ય-
 પાદશ્રીને યાજ્ઞ ધરાવવા માટે હા
 શાસ્ત્રી જયશંકર મયારામ જટ
 ૧-૦-૦ ગં રવ વિજયાલક્ષ્મીબેન જટ
 ૧-૦-૦ બેન ડાહીબેન ચતુરભાઈ
 ૦-૪-૦ અશ્વનીકુમાર જે. જટ
 ૦-૪-૦ શ્રી. દેવજીભાઈ
 ૮-૮-૦ સ્વર્ગસ્થ ભાઈલાલ નાનાલાલ ચાંડક
 તરફથી માસિક નૈવેદ્યના હા. ગંગા-
 સ્વ. રવાખા
 ૦-૨-૦ બેન દલામૌરી બેન જે. જટ
 ૦-૧૦-૬ મોજલડ આશ્રમમાં પરચુરણ બેટ

- ૫-૦-૦ શ્રી. લગ્નનાનજી કાનજી-ધોરાજી
 ૧-૦-૦ શ્રી. પોપટલાલ રૂમનાથ-વજાદડ
 ૧-૦-૦ બેન કેસરબેન-ધોરાજી
 ૨-૪-૦ ગ. સ્વ. જડીબેન-જોરાવરનગર
 ૦-૨-૦ શ્રી. ચીનભાઈ કાલિદાસ-સાણુ
 ૧-૦-૦ ,, મીત્રી ગોરધન જોરામ
 ૦-૮-૦ બેનશી અમુતાબેન-ખીતખા
 ૨-૦-૦ શ્રી. જશવંતસિંહ નાગજીસિંહ-મોરબી
 ૧-૦-૦ ,, હરનાથસિંહ હરજી
 ૧-૦-૦ ,, નર્મદાશંકર દી પચોળા
 ૨-૦-૦ ,, કેશવલાલ જોડાલાલ મજેડીઆ
 -મુંબઈ
 કૃતિયાણા આનંદાશ્રમના માટેનાં સર્વનિમિત્તે
 મહાપૂજન બેટ —
 ૦-૮-૦ શ્રી. સામજી રણડોડ
 ૧-૦-૦ ,, બેંગારસિંહ રૂમનાથસિંહ
 ૦-૪-૦ ,, રામસિંહ સખાસિંહ
 ૦-૪-૦ ,, રૂમનાથસિંહ કાવાનસિંહ
 ૦-૪-૦ ,, રણજિતસિંહ
 ૦-૪-૦ ,, માનસિંહ નયુસિંહ
 ૦-૨-૦ ,, રમેશભાઈ
 ૦-૨-૦ બાઈ ઝવેરભાઈ
 ૦-૪-૦ શ્રી. હરિભાઈ
 ૦-૪-૦ બેન લાલુબેન
 ૦-૪-૦ ,, કંચનબેન રામસિંહ
 ૦-૨-૦ ,, ચીતબેન
 x x x
 ૦-૧૨-૬ શ્રી. કાનજીભાઈ મેપાભાઈ-નૈરાળી
 લયુરુદનો બેટ તથા પૂજ્યશ્રી
 ૧-૭-૦ પરચુરણ બેટ મદિરેથી
 ૧-૦-૦ બેન વિલાબેન જે. જટ પૂનમ બેટના
 ૦-૧૦-૦ શ્રી. વલ્લભજી જીવાભાઈ-ખજાણીઆ
 ૦-૪-૦ ,, માણેલાલ નાનજી-ચદારાણા
 ૦-૪-૦ ,, જગવાનજી અનુભાઈના પુત્ર
 કૃતિયાણા આનંદાશ્રમની કાર્તિકી પૂર્ણિમાના
 મહાપૂજનની બેટ —
 ૧-૦-૦ શ્રી. કેશવલાલ કલ્યાણજી
 ૧-૦-૦ ,, સામજી રણડોડ

૦-૪-૦ શ્રી. જગજીવનભાઈ
 ૦-૨-૦ ,, સુરેશચંદ્ર
 ૦-૪-૦ ,, સુનીભાઈ
 ૦-૪-૦ ,, મૂળશંકરભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, રૂપસિંહભાઈ

૧-૦-૦ શ્રી. બાલુભાઈ-અખખરે
 ૦-૮-૦ બેન સવિતાબેન
 ૧-૦-૦ શ્રી. પ્રાણજીવન હંસરાજ
 ૨-૦-૦ ,, દેવશંકર શામજી રાવળ

શ્રી આનંદાશ્રમ સુમુક્તમંડળ-અંબઈ કાર્તિક સુદિ ૧૫ મંગળવાર તા. ૧૬-૧૧-૪૮

પૂજન લેટ:-

૫-૫-૮ એક ભક્તજન
 ૧-૦-૦ શ્રી ગૌરીશંકરભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, દેવશંકર રાવળ
 ૫-૦-૦ ,, હરજીવન કેશવજી
 ૧-૦-૦ ,, ખીમજી બીમજી
 ૦-૮-૦ ,, અમયાલાલભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, છગનભાઈ સવજી
 ૧-૦-૦ ,, ભાણુજી પરમાણુજી
 ૨-૦-૦ શ્રી. ચત્રભુજ શેઠ
 ૦-૪-૦ ,, મૂલજી હરજી
 ૦-૨-૦ એક ભક્તજન
 ૧-૦-૦ શ્રી રૂપસિંહભાઈ
 ૨-૦-૦ ,, લાલજી લાધાભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, શંકરસિંહભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, મૂલજી હરજીવન
 ૧-૦-૦ બેન અવલબેન
 ૧-૦-૦ બેન ઉષાબેન
 ૦-૮-૦ શ્રી. અરુણકુમાર
 ૧-૦-૦ બેન નર્મદાબેન
 ૧-૦-૦ ,, ગોદાવરીબેન

૧-૦-૦ શ્રી. જયતિલાલ મૂળશંકર
 ૧-૦-૦ ,, માવજી છગનલાલ
 ૧-૦-૦ ,, મૂલચંદ હરજીવન
 ૦-૮-૦ ,, પ્રાણજીવનભાઈ મુવ
 ૧-૦-૦ ,, સખતસિંહભાઈ
 ૧-૪-૦ ,, નરેન્દ્રસિંહભાઈ
 ૧-૪-૦ ,, ચંદ્રસિંહભાઈ
 ૦-૪-૦ ,, લીલાધરભાઈ
 ૫-૮-૦ શ્રી ગુણવત્સિંહભાઈ
 ૦-૪-૦ એક ભક્તજન
 ૧-૦-૦ શ્રી જગનાથભાઈ
 ૦-૪-૦ ,, સુનીલાલભાઈ
 ૧-૪-૦ ,, મૂલશંકરભાઈ
 ૨-૦-૦ ,, કૃષ્ણદાસ શામજી
 ૨-૦-૦ એક ભક્તજન
 ૦-૮-૦ શ્રી મહેશકુમાર
 ૧-૦-૦ બેન કમલાબેન
 ૦-૮-૦ ,, ગીતાબેન
 ૧-૦-૦ ,, કિરણબેન

શ્રી પાર્શ્વદેવ આનંદાશ્રમ આશ્રિત વદિ ૧૧ મહાપૂજનની લેટ:-

૧-૦-૦ શ્રી. આણુદાસ ગોવિંદજી વકીલ
 ૦-૪-૦ ,, વિશ્વનાથ માધવજી
 ૦-૪-૦ ,, મેઘજી ધેલાભાઈ
 ૦-૪-૦ બેન પ્રભાબેન
 ૦-૪-૦ ,, પાનભાઈ
 ૦-૪-૦ ,, રતનભાઈ
 ૦-૨-૦ શ્રી. કુરજી વાલજી

૦-૪-૦ શ્રી. જોડાલાલ કાનજી
 ૦-૪-૦ ,, ગોપાલજી જીવન
 ૦-૪-૦ ,, મથુરાદાસ હરજીવન
 ૦-૪-૦ બેન વજીબેન
 ૦-૪-૦ ,, નંદુભાઈ
 ૦-૫-૦ પરચુરણ

કાર્તિક સુદિ ૧ મહાપૂજન લેટ-પાર્શ્વદેવ

૧-૪-૦ શ્રી. દેવચંદ હંસરાજ
 ૦-૪-૦ ,, શુલાભાઈ નવરંગ
 ૦-૨-૦ પરચુરણ લેટ

૦-૪-૦ શાસ્ત્રી વિશ્વનાથ માધવજી
 ૧-૪-૦ શ્રી લાલજી ડાલાભાઈ
 ૦-૪-૦ ,, નિર્ભયશંકર વિશ્વનાથ

શ્રીચોરમંદર આનંદાશ્રમ કાર્તિક સુદિ ૧૫ ના મહાપૂજનની લેટ—

૨-૦-૦ શ્રી. આણંદલાલ ગોવિંદજી લાખાણી
૩-૦-૦ ,, દેવચંદ હસરાજ
૦-૮-૦ ,, જોડાલાલ કરશનજી
૦-૮-૦ ,, સુધામરાય પ્રેમજી
૦-૪-૦ ,, મેઘજી ઘેલોભાઈ
૩-૦-૦ જૈન અમળાળાજેન
૦-૪-૦ ,, જીજીજેન
૦-૪-૦ ,, મહાલક્ષ્મીજેન
૧-૦-૦ શ્રી. ગોકલદાસ બાણજી
૦-૪-૦ ,, અનંભુજી ભીમજી
૦-૮-૩ પરચુરણ

૫-૦-૦ શ્રી. લક્ષ્મીદાસ દુધમરાજ
૧-૦-૦ ,, દાલજી હાલાભાઈ
૦-૮-૦ ,, દુલેરાય પ્રેમજી
૦-૪-૦ ,, વિશ્વનાથ માધવજી
૦-૪-૦ ,, નવકંઠ રંગનાથ
૦-૮-૦ જૈન અમળાજેન
૦-૪-૦ ,, વાલીભાઈ હરિદાસ
૧-૦-૦ ,, માર્વતીજેન
૧-૦-૦ શ્રી પ્રભાસકર જમનાદાસ
૦-૮-૦ ,, મણિભાઈ અમથારામ

શ્રીઅમદાવાદ-આનંદાશ્રમ કાર્તિક સુદિ ૧૫ની મહાપૂજનની લેટ—

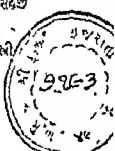
૧-૪-૦ શ્રી. પ્રવીણચંદ જગનરાલ ભટ્ટ
૧-૦-૦ ,, રણુકોડલાલ ગોડાલાલ શાહ
અકાળાવાળાં
૦-૪-૦ ,, અમિનીકુમાર જયશંકર ભટ્ટ
૦-૪-૦ ,, ખેચરલાલ મેવાગમ ભટ્ટ
૦-૪-૦ અ સૌ. નીલમ ખેચરલાલ ભટ્ટ
૧-૦-૦ શ્રી. કનૈયાલાલ ચંદુલાલ ત્રિવેદી
૧-૦-૦ ,, રવિશંકર મહાશંકર રાવલ
૦-૪-૦ શાસ્ત્રી જયશંકર મયારામ ભટ્ટ
૦-૨-૦ શ્રી. દત્તાત્રય ચંદુલાલ ત્રિવેદી
૦-૨-૦ ,, સનતકુમાર ચંદુલાલ ત્રિવેદી
૦-૨-૦ જૈન અગવિંદ ચંદુલાલ ત્રિવેદી
૧-૦-૦ શ્રી. અંબાલાલ જોડાલાલ વ્યાસ

૦-૫-૦ શ્રી નરવંશલાલ ચતુરભાઈ પટેલ
૧-૦-૦ અ સૌ રાધાજેન ચતુરભાઈ પટેલ
૦-૪-૦ શ્રી પ્રબોધચંદ ચતુરભાઈ
૦-૪-૦ જૈન ચંદુલદેવી ચતુરભાઈ
૦-૪-૦ શ્રીમતી નર્મદાજેન આચાર્ય
૦-૪-૦ ,, જીમીજેન
૦-૦-૧ પરચુરણ
૧-૦-૦ ગ રવ. મણિજેન-સાધુજી
૦-૪-૦ અ સૌ દયાગૌરી જી. ભટ્ટ
૦-૪-૦ શ્રી ગીરીશ મયારામ ભટ્ટ
૧-૪-૦ ગ. રવ રેવાજેન તથા અપાજેન
ભાઈલાલ યાસિક

શ્રીઆનંદાશ્રમ મુમુક્ષુમંડળ-મુંબઈમાં શ્રીદત્તજીપંતીના દિવસે મહાપૂજન. લેટ—

૫-૫-૩ એક ભક્તજન-મુંબઈ
૧-૦-૦ શ્રી. ગૌરીશંકર આધવજી
૧-૦-૦ ,, અગિતરાય હરિદાસ પારેખ
૧-૦-૦ ,, દેવશંકર રવામજી
૧-૦-૦ ,, કરજીસિંહજી હાકોર
૧-૦-૦ ,, હરખલાલ મણિલાલ
૧-૦-૦ ,, રૂપસિંહજી રાણા
૧-૦-૦ ,, ચણુવંતસિંહ બલમસિંહ
૧-૪-૦ ,, મંગલકર નરમેરામ પરીઆ

૧-૦-૦ શ્રી રોહાશી ગોવિંદજી
૧-૦-૦ ,, જયેન્દ્રસિંહજી
૧-૦-૦ ,, દયાળસિંહજી હાકોર
૧-૦-૦ ,, નરેન્દ્રસિંહ દયાળસિંહજી
૧-૦-૦ ,, ચંદ્રસિંહજી હાકોર
૧-૦-૦ ,, ભગસકરભાઈ સાસ્ત્રી
૧-૦-૦ જૈન ગોદાવરીજેન
૦-૧-૦ પરચુરણ

Reg. No. B. 3087.

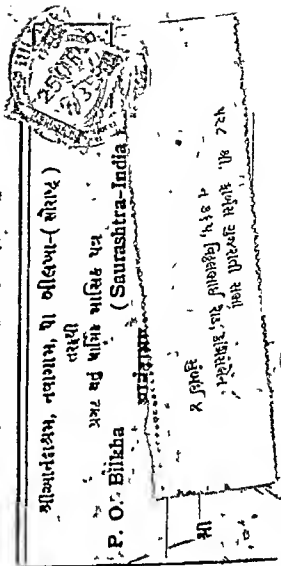
સને ૧૯૪૯ તા. ૨૫ માર્ચ

મહાપૂજન-સમાજાર

ચૈત્ર સુદિ ૯ (રામનવમી) ગુરુવાર
તા. ૭-૪-૪૯ ના, દિવસે સત્તરે ગ્રા.
રા. ૯ થી ૧૦ વાગ્યાસુધી - પૂજ્યપાદ
શ્રીસદ્ગુરુદેવવૃંદાવલુવન કંદાવાડીમાં
મહાપૂજન થશે.

શ્રીઆનંદાશ્રમ-મુખ્યમંત્રી-મુખર્જી

— [*] —

લેવનક અવસાન

બરવાળા તાલુકાના નામદાર દરબારે શ્રીઅમરોવાળાના થયેલા
અદાલ અવસાનની નોંધ લેતાં અત્યંત દીલગીરી થાય છે તેઓશ્રીની જનસેવા-
તરફ ઉત્તમ લાગણી, શિક્ષણ પ્રિયતા, શૌર્ય આદિ સદ્ગુણોને લીધે તેઓશ્રી
લોકપ્રિય થયા હતાં, તેઓશ્રીએ વાંઘણિયામાં વૈદિક વિધિથી દ્વાદશ જ્યોતિર્લિંગોની
પ્રતિષ્ઠા અને મહારુદ્રયજ્ઞ આદિ ધાર્મિક કાર્યો કર્યા હતાં
તેઓશ્રીના જીવાત્માને પરમ કૃપાલુ પરમાત્મા શાશ્વતી શાંતિ અર્પવા
કૃપા કરે.

મુખમંત્રિવારસી શ્રી વિઠ્ઠલદાસ જાદવજી ગોંધીના પત્ની ગુરુભગિની પાર્વતી
બહેનનું મુખમંત્રી અવસાન થયું છે તેઓ ધાર્મિક વૃત્તિવાળા અને પૂજ્યપાદ કૃપાનાથ-
પ્રત્યે શ્રદ્ધાભક્તિવાળા હતાં, તેઓએ શ્રીબીલખા-આનંદાશ્રમમાં એક મહારુદ્રયજ્ઞ પણ કર્યો હતો
પૂજ્યપાદ કૃપાસિંધુ શ્રીસદ્ગુરુદેવ તેમના જીવાત્માને શિરશ્ચાતિ આપવા કૃપા કરે.

— [*] —

पृ १०४

॥ ॐ ॥

वार्षिक सवाङ्म

दशरुन

॥ यतो धर्मस्ततो जयः ॥

पेस्टेजसाधि

रु १-०-०

अ- १०

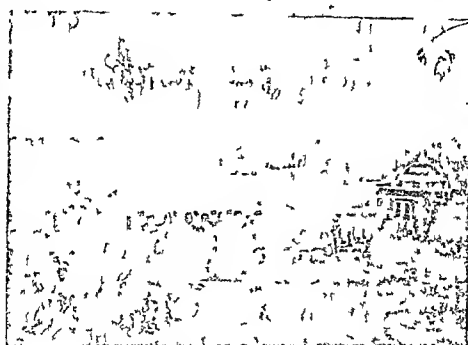
आनंदाश्रम

संवत् २००५

परदेशभाटे

शिखिग २

श्रीआनंदाश्रम-नवागम-पा वीक्षण

प्रशान्तोः परिव्राजोऽयम् श्रीगन्नायमुखाश्रमे ।

प्रशान्तवाहिताष्टैर्यस्मिन् यजन्ति योगिनः ॥

सद्गुरुपरमात्मा श्रीमन्नाथसगवान्ना आनंदाश्रममा सर्वत्र पट्टी रह्यो
प्रशान्तिना आ प्रवाद लेभा यागीया आशीय ग्गान करे छ ते प्रशात
पादितावृत्तिनी प्रशान्तिना छ

અનુક્રમણિકા

અનુક્રમાંક	વિષય	પૃષ્ઠાંક
૧	આનંદાશ્રમ-ખીલખા.	૧૪૧
૨	શ્રીનાથવચનામૃત.	૧૪૨
૩	યોગસૂત્રો	૧૪૩
૪	એક ઉદ્ધુત.	૧૪૮
૫	પરબલો જ્ઞતિ લીન.	૧૪૯
૬	આનંદાશ્રમ એ.	૧૫૦
૭	અવધ્યનો રાજમાર્ગ.	૧૫૧
૮	સુંદર શિવરાત્રી.	૧૫૧
૯	શ્રીસદ્ગુરુસ્તુતિ.	૧૫૨
૧૦	શ્રીઆનંદાશ્રમ-સમાચાર.	૧૫૩
૧૧	ખેડજનક અવસાન	૧૫૪
૧૨	પરચુરણ એક.	૧૫૫
૧૩	શ્રીનાથપ્રભુના પ્રતિમાશ્રુ પૂજન.	

—[*]—

વિજ્ઞાપિ

હરેક ગ્રાહકબંધુઓ અને બહેનોએ માસિક સંબંધી પત્રવ્યવહાર કરતીવેળા પાતાનો ગ્રાહક નંબર જે શિરનામાની છાપેલી કાપડીપર છાપેલો છે તે લખવો કે જેથી વધારે અનુકૂળતા થશે

વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-ખીલખા (સૌરાષ્ટ્ર)

—[*]—

જાહેરી

સૂચના—લેખકસંબંધી અને માસિક સંબંધી સર્વ પત્રવ્યવહાર શ્રી. વ્યવસ્થાપક આનંદાશ્રમ, ખીલખા (સૌરાષ્ટ્ર) એ શિરનામે કરવો.

તંત્રી અને પ્રકાશક શ્રી. મહારાષ્ટ્રીદાસ ગોકુળદાસ દેસાઈ, વેદાંતશૂપણ-માંગદોળ-સૌરાષ્ટ્ર

મુદ્રણસ્થાન શ્રી ભગવતસિદ્ધાંત પ્રલેખિકા લાયો એન્ડ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ

માલિક: પારેખ કેવળચંદ્ર દાનજીભાઈ-ગોંડલ.

શ્રીવક્ષિણામૂર્તિનાથસદગુરવે નમઃ॥

આનંદં વ્રણ્ણો વિદ્વાન ન વિમેતિ કુતચ્ચન ।

અર્થઃ—આનંદસ્વરૂપ બ્રહ્મને બલુનાર ઢાઢથી પણ ભયં પામતો નથી.

તૈત્તિરીય-ઉપનિષત્

વર્ષ ૧૭ મું]

સંવત ૨૦૦૫ શકાબ્દ

[અંક ૧૦ થી]

આનંદાશ્રમ-વીલણા

[લેખક—શ્રી. અંબાલાલ તુલસીરામ-જંબુસર]

(કવિત)

બિલખા પુરી કારી ભઈ, પ્રગટ્યા ગુરુ વિશ્વેશ;	
કેત સદાવૃત મુખિનો, મિશ્રત સકલ ભવકલેશ	૧
કૃપારિધુ ગુરુદેવ હે, જ્ઞાન મુક્તિ લેહાર,	
બ્રહ્મચર્યા શોભિય મુશીલ, વેદ વલત હે ચાર.	૨
હમ ત્રિસાસુ જન પૈ, સખ વિધિ વો અનુકૂલ;	
મહારાજ નથુરામજી, ગુરુ મીલે મુખ મૂલ.	૩
ગુરુ મીલે મુખ મૂલ, કૃપા કીની અતિ ભારી;	
દીધો આત્મ ઉપદેશ, અવિધા સકલ નિવારો.	૪
નમો નમો ઉત રૂપકો, આદિ અંત જેહી નાંહી,	
સો સાક્ષી મમ આત્મા, વૌંધે મેં સ્થિતિ પાઈ.	૫

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાન]

કુંભક તમારી શક્તિથી વધારે ન કરવો

કુંભકવેલા નાભિને સહેજ ખેંચી રાખવી.

કુંભક તમારી શક્તિથી વધારે થયો હોય તો હોજરીમાં ખેંચાણ થાય ને હૃદય વેગથી ચાલે.

શરીરમાં શ્વેત જણાય એટલા પ્રાણાયામ ન કરશો.

કુંભક મુખપૂર્વક ૦૧૧ મિનિટથી ૧ મિનિટ મુધી રાખી શકાય એટલો પ્રયત્ન ધીરે ધીરે કરવો જોઈએ

પૂરકવેલા નાભિમાં મન રાખવું.

કુંભકવેલા હૃદયમાં મન રાખવું.

રેચકવેલા ત્રિકુટિમાં મન રાખવું.

તે વેલા ત્યાં શાંત તેજ છે એમ ધારણા કરવી.

રેચક પૂરક ને કુંભકવેલા કોઈ દેવની આદૃતિ નહિ ધારો તો ચાલી શકશે.

પ્રાણાયામ અને ધારણાદિવેલા શરીરની નમળાઈથી અપાન છૂટે તો તેમાં અચ્ચક્ષુ નથી. ઇરાદાપૂર્વક અપાન છોડવા પ્રયત્ન ન કરવો

પ્રાણાયામાદિવેલા તમને પશ્ચિમભણી મુખ રાખવાની અનુકૂળતા હોય તો તેમ કરશો.

હૃદયમાં તમને પાચન થઈ શકે તો થાડું થાડું ધી નાંખતાં અચ્ચક્ષુ નથી.

ધીના આહારથી કામની વૃદ્ધિ થવાનો સંભવ નથી

કામનો આધાર મન ઉપર છે.

પરમપ્રીતિથી પરમાત્માનું સ્મરણ ને ધ્યાન કરશો અને પ્રાણ તથા મનને અંતર્મુખ રાખશો તો તમારા મનની શાંતિ વધતી જશે ને વિકારોથી ખચી જશે.

પૂરકવખતે મૂળબંધ રાખવો

કુંભકવખતે મૂળબંધ ને જાલંધરબંધ રાખવા.

રેચક વખતે મૂળબંધ ને ઉડીયતબંધ રાખવા

જેમ પૃથ્વીના મધ્યભાગમાં મેરુ છે તેમ માલાના મધ્યભાગમાં મેરુ (મેરુ) રાખવામાં આવે છે

મેરુ રાખવાથી માલાના મંત્રોની ગણતરી કરવી સહેલી પડે છે

પરમાત્મામાં મુખ્ય ૧૦૮ શુભગુણો રહેલા છે તેનું સ્મરણ રાખવામાં માલમાં ૧૦૮ મણકા રાખવામાં આવે છે.

જૈનમતમાં પણ તેમના માનેલા પાંચ ધરમેદરના ૧૦૮ શુભ શુભોના સમરણ-
માટે તેમની માલામાં પણ ૧૦૮ પારા રાખવામાં આવે છે.

ગદાવડે વિદ્યા, (જ્ઞાન) ખડગવડે આત્મવિચાર, ચક્રવડે વૈરાગ્ય, પદ્મવડે
કૈવીસંપત્તિ, શંખવડે વીરપણું તે ત્રિશૂલવડે શુદ્ધસત્ત્વગુણ સમગ્રવાં દનુમાનછ
એ વિમલ પ્રદાયર્થનું સ્વરૂપ છે

રાખ્દાનુવિદ્ધ સમાધિ એટલે ધ્યાનકરમંત્ર, અહુપ્રહારિમ મહાવાક્ય કે
પ્રણવ એમાંના કોઈ એક જપની સાથે પ્રજ્ઞાકારવૃત્તિ કરવાનો પ્રયત્ન કરવો
તે. એમાં માલા લેવાની કે સંખ્યા ગણવાની અગત્ય રહેતી નથી. અનુકૂલતા
પ્રમાણે કેટલો સમય જપ ને પ્રજ્ઞાભાવના કરવાનાં છે તે નક્કી કરવું
જોઈએ.

પોતાના ત્રણ શરીરોથી અને પ્રતીત થતા જગતથી વિજિત તેમના
આધારભૂત જે અર્ખંડ એકરસ પ્રજ્ઞા છે તેમાં ઉપરના જપની સાથે અથવા
જપવિના મનોવૃત્તિને રિંધર કરવાની છે એવો પ્રયત્ન કરતી વેલા લય,
વિશ્લેષ અને કંધાય એ ત્રણ દોષોમાંના કોઈ દોષથી અંતઃકરણ પરોક્ષ ન
પામે તેમાટે અત્યંત સાવધાનતા સેવવી જોઈએ

આ અભ્યાસમાં પ્રથમ જપ ને પછી ધ્યાન કરવાં ધ્યાનમાં ઉપરનો
કોઈ દોષ નડે તો પુનઃ જપ ને ધ્યાન કરવાનું છે એમ પ્રયત્ન કરી અંતઃકરણ
વધારે સમયસુધી પ્રજ્ઞાકાર રહે એમ પરિણામ લાવવું જોઈએ ઉપર જણાવેલાં
ત્રણમાંના જે જપ તમને વધારે પ્રિય લાગે તે એક જપ તમારા અંતઃકરણની
શાન્તતાનો વિચાર કરી કરવો

વૃત્તિનું ચંચલપણું ન રાખતાં જે એક સાધન આરંભું હોય તેના પરિપાક
કરવા દીર્ઘકાળસુધી સતત પ્રયત્ન કરવો જોઈએ (આહુ)

—[*]—

યોગસૂત્રો

[લેખક:—શ્રી. મહારાણીદાસ ઐકુળદાસ દશાઈ-વેદાંતસૂત્રજ્ઞ]

(અનુસંધાન ગત અંકના ૫૪ ૧૩૨થી આહુ) *

અનુવાદ—આ સૂત્રથી વૃત્તિઓના ભેદનું સ્વરૂપ કહેવાનો આરંભ થાય છે.

સૌથી પ્રથમ પ્રમાણરૂપ ભેદનું સ્વરૂપ આ સૂત્રવડે કહેલું છે.

ખરા જ્ઞાનને પ્રમાણ કહેવામાં આવે છે.

મૂળ તો પ્રમાતા કરણને પ્રમાણ કહેવામાં આવે છે.

કોઈ પણ કાર્યને સાધવામાં આવશ્યક સાધનોમાંનાં જે સાધનવિના કાર્ય સધાવું અશક્ય
રહે તે સાધનને તે કાર્યનું અસાધારણ સાધન કહેવામાં આવે છે, અને અસાધારણ
સાધનને કરણ કહેવામાં આવે છે.

પ્રમારૂપ કાર્યની સિદ્ધિમાં પ્રમાતા પ્રમેય અને પ્રમાણ આ ત્રણ આવશ્યક પદાર્થો છે

પ્રમા કરનારા પુરુષને પ્રમાતા કહેવામાં આવે છે. જે પદાર્થની પ્રમા કરવાની હોય તે પદાર્થને પ્રમેય કહેવામાં આવે છે અને પ્રમેયની પ્રમા કરવામાં પ્રમાતાને ચિત્ત ઇદ્રિયો તથા ચિત્ત અને ઇદ્રિયોના સ્થૂળ અધિષ્ઠાનભૂત શરીર આ ત્રણ આવશ્યક અસાધારણ સાધનો હોય છે, તેથી એ ત્રણ પ્રમાનાં કરણો કહેવાય છે. એ ત્રણમાંના ચિત્તવિના કોઈ પ્રમા શક્ય ન થાય તેથી ચિત્ત સર્વે પ્રમાઓનું કરણ હોય છે સ્થૂળ શરીર કેવળ સ્થૂળ પદાર્થોની પ્રમા કરવામાં કણ હોય છે, અને ઇદ્રિયો પોતપોતાના વિષયભૂત પદાર્થની પ્રમા કરવા પૂરતી પ્રમાન કરણ થાય છે. એમ મૂળ નો ચિત્ત ઇદ્રિયો અને સ્થૂળ શરીરનેજ તેમના પ્રસંગ પૂરતા પ્રમાનાં કરણો એટલે પ્રમાણ કહેવામાં આવે છે.

પણ એ કરણો શુદ્ધ એટલે કાષ્ટપણ દોષવિનાના હોય તો તેવડે પ્રમેયની જે પ્રમા થાય તે પ્રમા ખરીજ પ્રમા હોય તેથી એ કરણોને સાધારણપણે પ્રમાનાં પ્રમાણભૂત એટલે આધાર રાખવા યોગ્ય પ્રમાણો કહેવામાં આવે છે, અને પ્રમાણભૂત પ્રમાણોવડે થયેલી પ્રમા પણ પ્રમાણભૂત એટલે આધાર રાખવા યોગ્ય વા વિશ્વાસ રાખવા યોગ્ય હોય તેથી એ પ્રમાણોવડે ઊપજેલી પ્રમાને પણ પ્રમાણ કહેવામાં આવે છે.

પ્રમાતાને પ્રમાણુદ્વારા થતા પ્રમેયના સાક્ષાત્ સંબંધવડે ઊપજેલી પ્રમાને પ્રસક્ત પ્રમાણ કહેવામાં આવે છે.

પ્રસક્ત પ્રમાણમાં પ્રમેયના સામાન્ય તથા વિશેષ એવા બંને સ્વરૂપોની પ્રમા થાય છે.

બીજા પદાર્થો સાથેના પ્રમેયના સમાન સ્વરૂપને પ્રમેયનું સામાન્ય સ્વરૂપ કહેવામાં આવે છે.

અને બીજા પદાર્થોથી પ્રમેયને જુદો પાડનાર પ્રમેયનું જે સ્વત્ર સ્વરૂપ હોય તે પ્રમેયનું વિશેષ સ્વરૂપ કહેવાય છે.

એવી રીતનું બીજું પ્રમાણ અનુમાન પ્રમાણ છે.

અનુમાન કરવાના પદાર્થ સાથે રહેનારા સદ્ભાવી બીજા પદાર્થને જોવાથી, નહિ દેખાતો હોવા છતાં અનુમાન કરવાનો પદાર્થ પણ છે, એવા નિશ્ચયને અનુમાન કહેવામાં આવે છે.

દષ્ટિની મર્યાદાથી દૂર રહેલો અગ્નિ પ્રસક્ત નહિ દેખાતો હોવા છતાં, અગ્નિસાથે રહેનારા સદ્ભાવી ધૂમાડાને જોવાથી, ત્યાં અગ્નિ પણ છે એવો નિશ્ચય કરવો, તેને અનુમાન કરવું કહેવામાં આવે છે.

એવા અનુમાનવડે થયેલી પ્રમા અગ્નિના સાક્ષાત્ સંબંધવડે થયેલી નહિ હોવા છતાં યોગ્ય સુક્તિવડે થયેલી હોવાથી ખરી પ્રમા હોય છે તેથી અનુમાનસ્વ પ્રમાણવડે થયેલી પ્રમાને પણ પ્રમાણ માનવામાં આવે છે.

આ અનુમાનપ્રમાણની પ્રમા પ્રસક્ત પ્રમાણની પ્રમા જેવી બળવાન ન ગણાય, કારણ કે અનુમાનપ્રમાણવડે થતી પ્રમા પદાર્થના સામાન્ય સ્વરૂપની પ્રમા હોય છે, તેના

વિશેષ સ્વરૂપની પ્રમા હોતી નથી, ત્યારે પ્રસક્તપ્રમાણુવડે થયેલી પ્રમા પદાર્થના સામાન્ય તથા વિશેષ એવા બંને સ્વરૂપોની પ્રમા હોય છે.

જતાં અનુમાન પ્રમાણુવડે ઉપજેલી પ્રમા પણ પદાર્થના સામાન્ય સ્વરૂપની ખરી પ્રમા હોય છે તેથી અનુમાનપ્રમાણુવડે ઉપજેલી પ્રમાને પણ તેની કક્ષામાં પ્રમાણુભૂત પ્રમા માનવામાં આવે છે, તથા તેથી અનુમાનપ્રમાણુવડે ઉપજેલી પ્રમાને પણ પ્રમાણુ નજીવામાં આવે છે.

વિશ્વાસ રાખવા યોગ્ય પુરુષના ઉપદેશથી જે પદાર્થની પ્રમા માય તે પ્રમાને આગમ પ્રમા કહેવામાં આવે છે, અને એ પ્રમા પણ ખરી નીવડે એવી હોવાથી એ પ્રમાને આગમ પ્રમાણુ પણ કહેવામાં આવે છે.

જે પુરુષ જે પદાર્થનો ઉપદેશ કરે તે પદાર્થ તેજે પ્રસક્ત વા અનુમાનપ્રમાણુવડે ચોતે જાણેનો હોય તોજ તે પુરુષ વિશ્વાસ રાખવાયોગ્ય પુરુષ કહેવાય.

એવી રીતે જે પદાર્થનો જે પુરુષ ઉપદેશ કરે છે તે પદાર્થ તે પુરુષે પ્રસક્ત વા અનુમાનપ્રમાણુવડે જાણેનો છે કે નથી તેની ખરી ખબર તે પુરુષને ચોતાનેજ હોવાનો સંભવ છે, બીજાને તેની ખરી ખબર હોવાનો સંભવ નથી.

એમ હોવાથી ઉપદેશ કરનાર પુરુષ વિશ્વાસ રાખવાયોગ્ય છે કે નથી તેનો બીજાએ નિર્ણય કરવો કઠિન છે.

અને તેથી આગમપ્રમાણુને ખરું પ્રમાણુ ગાનીને તેને અનુસરવામાં મનુષ્યોએ મણી સાવધાનતા સેવવાની અગત્ય રહે છે.

તોપણ ભાગતર્વમાં મૂળ તથા મૂળને અનુસરનારા જે ચાઓ મૂળથી ઉતરી આવેલાં પ્રચલિત છે તે સર્વથા મનુષ્યોના કષ્ટાણુની ભાવનાથી પ્રવૃત્ત થયેલાં હોવાથી તેમજ તેમને અનુસરી રહેવાથી લાંબા સમયથી મનુષ્યોનું કષ્ટાણુ યત્ન રહેતું અનુભવાયુ હોવાથી તે શાસ્ત્રોને વિશ્વાસ ગમવાયોગ્ય આગમપ્રમાણુ માનવામાં કોઈ પ્રકારનો સંદેહ રાખવા કારણ નથી.

હિલકું પોતપોતાની ભુદ્ધિના રાગપ્ર મનુષ્યોની દોગવણી કરનારા વર્તમાન સમયનાં મનુષ્યોદ્ધારા સાપડેલું વા સાંપડતું આગમપ્રમાણુ સર્વથા વિશ્વાસ રાખવાયોગ્ય ન પણ હોય.

તેથી વર્તમાન સમયનાં મનુષ્યોદ્ધારા જે આગમ સાંપડેલું હોય વા સાપડે તેમનું જે કોઈ મૂળ શાસ્ત્રોના આગમથી વિરોધી જણાતું હોય તેને અનુસરવા પહેલાં પોતાનું કુદ્ધાન ધરનારા મનુષ્યોએ સાવધાન રહેવું પડે છે.

આ આગમપ્રમાણુથી ઉપજેલી પ્રમા પણ પદાર્થના સામાન્ય સ્વરૂપનીજ પ્રમા હોય છે.

આ તથા પ્રમાણુવડે ઉપજેલી પ્રમાને ખરી પ્રમા જે કહેવામાં આવે છે તે પુરુષને તે ખરી જણાતી હોવાથી તેને ખરી કહેવામાં આવે છે.

ખરી સ્થિતિમાં પુરુષ પોતે કોઈ ખરા પુરુષ નથી, ચિત્તમાં ચેતના પ્રકટતાં પુરુષરૂપે તેને પ્રકા ઉપજી હોય છે તેથી તે ચનારી પ્રમા પણ કોઈ ખરી હોવાનો

સંભવ નથી, માટે તો બ્યવહારની ક્રાંતિમાં ખરી જેવી જણાતી આ ત્રણ પ્રમાણોવડે ઉપજતી તથા તેથી પ્રમાણભૂત ગણાતી પ્રમા પણ્ય યોગશાસ્ત્રમાં નિરોધ કરવાજેવી પ્રમા કહેલી છે.

આ પ્રમાણભૂત ગણાતી પ્રમાનો પણ્ય નિરોધ થાય સારજ પુરુષને તેના પોતાના ખરા ચૈતન્યસ્વરૂપનું જ્ઞાન થાય અને તોજ પરમાર્થની ક્રાંતિના ચૈતન્યસ્વરૂપમાં પુરુષનું સદાને માટે નિર્વાણ થઈ રહે.

વિપર્યયો મિથ્યાજ્ઞાનમતદ્રૂપમતિષ્ઠમ્ ॥ ૮ ॥

શુદ્ધશી.—પદાર્થના ખોટારૂપમાં રહેલું એવું મિથ્યાજ્ઞાન વિપર્યય કહેવાય છે.

પદ્યભેદિની:—યસ્યયત્ પારમાર્થિકંરૂપં તસ્મિન્ ન પ્રનિતિષ્ઠતીતિ અતદ્રૂપ મતિષ્ઠમ્ । જેનું જે ખરું રૂપ હોય તેમાં રહેલું ન હોય તે ખોટારૂપમાં રહેલું કહેવાય. અતયામૂલેયે તયામૂલતયોત્પદ્યમાનં મિથ્યાજ્ઞાનમ્ । જે પદાર્થ જેવો ન હોય તેવો તે છે એમ જાણ્યું તે મિથ્યાજ્ઞાન છે. વિપર્યય ભ્રમ इति યાવત્ । એવા મિથ્યાજ્ઞાનને વિપર્યય કહેવામાં આવે છે. એ એક જાતનો ભ્રમજ છે. અસ્યયૈવ ભેદાઃ પંચવક્ત્રેશા હત્યમે સ્ફુટોમવિષ્યતિ ॥ ૮ ॥ જેને પાંચ ક્લેશો કહેવામાં આવે છે તે અવિદ્યા અસ્મિતા રાગ દ્વેષ ને અભિનિવેશ આ વિપર્યયનાજ ભેદો છે એમ આગળ સ્ફુટ થશે.

ભાષ્ય:—સ કસ્માન્ પ્રમાણં યતઃ પ્રમાણેન ચાચ્યતૈ । વિપર્યય પ્રમાણ્ય કેમ નહિ ? પ્રમાણ્યવડે વિપર્યય બાધ પામે છે માટે વિપર્યય પ્રમાણ્ય નહિ. મૂતાર્યવિષયત્વાત્ પ્રમાણસ્ય । પદાર્થ જેવો હોય તેવોજ તે પ્રમાણ્યો તો વિષય થતો હોવાથી પ્રમાણ્યને પ્રમાણ્ય કહેવામાં આવે છે. તત્ત્વ પ્રમાણેન વાધનમપ્રમાણસ્ય હૃદ્યમ્ । આં એટલે વિપર્યયમાં પ્રમાણ્યવડે અપ્રમાણ્યનો બાધ થતો જોવામાં આવે છે. તદ્યથા દ્વિચન્દ્રદર્શનં સદ્ વિષયેણૈક ચન્દ્ર-દર્શનૈન વાધ્યત્ત इति । તે જેમ બે ચંદ્રના દેખાવારૂપ વિપર્યયનો એક ચંદ્રના દેખાવારૂપ પદાર્થના ખરા સ્વરૂપને વિષય કરનારા પ્રમાણ્યવડે બાધ થાય છે તેમ, સેયં પંચવર્ણં ભવત્પવિદ્યા અવિદ્યાઽસ્મિતા રાગદ્વેષામિનિવેશાઃ ફલેશા इति । તે આ અજ્ઞાન વા મિથ્યાજ્ઞાન પાંચ ગાંધવાણુ છે તે પાંચ આઠ અવિદ્યા, અસ્મિતા, રાગ દ્વેષ ને અભિનિવેશ એ પ્રમાણ્યના પાંચ ક્લેશો છે પરંતુ એ સ્વસંજ્ઞામિસ્તમો મોહો મહામોહસ્તામિસ્રો ડન્જતામિસ્ર इति । આ પાંચ ક્લેશોજ તેમની પોતાની સદા પ્રમાણ્ય તમ, મોહ, મહામોહ, તામિસ્ર ને અધતામિસ્ર છે પરંતુ ચિત્તમલપ્રસંગેનામિઠ્યાસ્યન્તે ॥ ૮ ॥ આ ક્લેશો ને ચિત્તના મળેને કહેવાના પ્રસંગે કહેવામાં આવશે

અનુવાદ:—વિપરીત જ્ઞાનને વિપર્યય કહેવામાં આવે છે.

પદાર્થ જેવો હોય તેવો ન જણાતાં જેવો ન હોય તેવો જણાય તેને વિપરીત જ્ઞાન કહે છે.

આવા વિપર્યયને વશવર્તીજ પુરુષ આ અબાધ સસારના પ્રવાહમાં વહેતો થયેલો હોય છે.

પુરુષનું ખરું સ્વરૂપ તો ચૈતન્ય માત્ર છે.

પુરુષને સમીપનામાત્રથી ચિત્તમાં ચૈતન્ય જણાવાની ચોખ્ખતા હોવાથી જ્યારથી ચિત્તની અભિવ્યક્તિ થવા પામી હોય તથા તેથી જ્યારથી તેમાં ચૈતન્ય જણાવા લાગી હોય સારથી પુરુષને આ વિપર્યય લાગુ પડેલો હોય છે

ચિત્ત સાથેની ગાદી ત-મપતાને લીધે પુરુષને પોતાનું ચૈતન્ય સ્વરૂપ નહિ જણાતાં તે પોતાને ચિત્તના સમાનરૂપવાળો જણતો થયો હોય છે આ તેનો વિપર્યય છે.

આ વિપર્યયને અવિદ્યા પણ કહેવામાં આવે છે.

આ વિપર્યયને વશ વર્તતા પછી પુરુષને ચિત્તમાં જ પોતાપણું થાય છે.

પોતાપણાને અસ્મિતા પણ કહેવામાં આવે છે

ચિત્તમાં અસ્મિતા થતાં પછી પુરુષને ચિત્તને સુખ ઉપજવનારા પદાર્થોમાં રાગ એટલે પ્રીતિ બધાય છે અને ચિત્તને દુઃખ ઉપજવનારા પદાર્થોમાં વિરાગ એટલે ઘૃણા બધાય છે.

અને વિરાગના વિષયભૂત પદાર્થોને દૂર રાખતા રહેવાના તથા રાગના વિષયભૂત પદાર્થોનું સંપાદન કરતા રહેવાના સતત પ્રયાસને લીધે પુરુષને ચિત્તમાં તથા ચિત્તના પરિવારભૂત હ્રિયોના સંવાતરૂપ સૂક્ષ્મ તથા રચૂળ દેહોમાં અભિનિવેશ એટલે આરૂઢ મમતા બંધાય છે.

આ અવિદ્યા અસ્મિતા રાગદ્વેષ ને અભિનિવેશને વશવર્તીને પુરુષ સંસારમાં વિવિધ કર્મો કરે છે.

એ કર્મો તેના પરિપાક પુરુષને બહુધા દુઃખ જ ઉપજવનારાં હોય છે અને જે કર્મો સુખ ઉપજવનારાં હોય છે તે સુખ પણ વિપર્યયની અંતર્ગતનું હોવાથી ખરું સુખ હોય નહિ.

એમ એકદરે વિપર્યયને વશ વર્તવાથી પુરુષને અપાર ક્લેશમાં ઊતરવું પડે છે,

પણ પોતાના સાહાચર્ય પદાર્થોનો સંબંધ કરે તેમણે ઉપજાવેલાં સુખે સુખી અને તેમણે ઉપજાવેલાં દુઃખે દુઃખી થઈ રહેનારા ચિત્તથી પૃથક્ પોતે તો ચેતનામાત્ર સ્વરૂપવાળો છે એવો પુરુષને વિવેક પ્રગટે તથા તેથી પછી ચિત્ત સાથેની તન્મયતાને છોડીને પુરુષ પોતાના ચેતનામાત્ર સ્વરૂપમાં સ્થિતિ કરતો થાય તો જ પુરુષ આ અપાર ક્લેશમાંથી છૂટા થાય.

ચિત્ત સાથેની તન્મયતા છોડી પુરુષ પોતાના ચેતનામાત્ર સ્વરૂપમાં સ્થિતિ કરતો થાય એ માટે પદાર્થો સાથે સબ્ધ કરવાવાળા ચિત્તના વિરલ દ્રવરૂપ ચિત્તની વૃત્તિનો નિરોધ કરવામાં આવે એ એક જ અને મુખ્ય ઉપાય છે.

ચિત્તની વૃત્તિનો નિરોધ કરવાનું મુશ્કેલ થાય એ માટે ચિત્તની વૃત્તિના વિવિધ બેદને બહુ સેવાની અગત્ય હોવાથી છતાં સૂત્રમાં વૃત્તિના પાંચ બેદો કહ્યા છે તેમાંના પ્રમાણુ નામના બેદનું સ્વરૂપ સાતમાં સૂત્રમાં કહ્યું છે

પ્રમાણુનામવાળા બેદની વૃત્તિ પણ મુખ્યપણે વિપર્યય એટલે વિપરીત જ્ઞાનની અંતર્ગત પડતી હોવાથી વાસ્તવિક રીતે પ્રમાણુનામને ચેતન નથી પણ સામાનિક ક્રમમાં એ વૃત્તિવડે ઉપજતું જ્ઞાન પ્રમાણુભૂત હોવાથી એ વૃત્તિને પ્રમાણુનામ આપેલું છે

આ સૂત્રમાં વૃત્તિના વિપર્યય નામના બીજા બેદનું સ્વરૂપ કહ્યું છે.

આ સૂત્રમાં કહેલા વિપર્યયવડે પણ પુરુષને લાગુ પડેલા સંસારના મૂળભૂત વિપર્યયને કહેવા ઉપગત મુખ્યપણે તો સામાનિક ક્રમના વિપર્યયને એટલે વિપરીત જ્ઞાનને કહેવાનો આશય છે.

એ વિપર્યયનો અનર્થ તો પ્રલયવત્ હોવાથી વિપર્યયના બેદવાળી વૃત્તિનો પણ નિરોધ કરવાની વૃત્તિમાં સમાવેશ થાય છે એ પ્રલય છે

પ્રમાણુવડે વિપર્યય બાધ પડે છે એટલે ખોટાં કરે છે તેથી વિપર્યયને પ્રમાણુથી જુદો પાડી જણાવેલ છે.

વાસ્તવિક રીતે વિપર્યયનો તો સામાનિક સમગ્ર માટે પણ પ્રમાણુવડે જ બાધ કરવો પડે.

એમ હોવાથી મંસારપ્રવાહમાંથી છૂટ્યા પુરુષે જે વૃત્તિનો નિરોધ કરવો થાય તે મુખ્યપણે પ્રમાણુના જ બેદવાળી વૃત્તિનો હોય.

પણ સંસારપ્રવાહમાંથી છૂટવા પુરષે ચિત્તની એવી નિરોધવ્યવસ્થા સિદ્ધ કરવાની હોય કે જે અવસ્થામાં રહેલા ચિત્તમાંથી કોઈ જ વૃત્તિનો ઉદ્ભવ થવા ન પામે.

એટલે ચિત્તમાંથી ઉદ્ભવ પામતી સર્વે વૃત્તિઓના સ્વરૂપને જાણવાના ક્રમમાં સમગ્ર વૃત્તિઓ કુલ જે પાંચ બેદમાં સમાઈ જાય છે તે પાંચ બેદોનું પ્રત્યેકનું સ્વરૂપ બીજાથી જુદું પાડી જણાવેલું છે તેમ કરતાં વિપર્યયના સ્વરૂપને પણ પ્રમાણના સ્વરૂપથી જુદું પાડી જણાવેલું છે. (આલું)

—[*]—

• એક ઉદ્ઘ્યન

[લેખક.-શ્રી. દયાળસિંહ લાલસિંહ ઠાકોર]

એકવાર ભાર્ષ-બહેન ફરવા નીકળ્યાં-ફરતાં ફરતાં એક દિવ્યસ્થાન આગળ આવી ચઢ્યાં. એ દિવ્યસ્થાન આગળ એક દિવ્ય વિમાન હતું-તેમાં તે ભાર્ષ-બહેન બેસી ગયાં- એટલે-પછી-એ દિવ્યવિમાન ઉડે ઉડ્યું.

દિવ્યવિમાનમાં બેઠેલા એ ભાર્ષ બહેનને પણ દિવ્યશક્તિ અનાયાસે પ્રાપ્ત થઈ ગઈ એ દિવ્યવિમાન ઉડવા લાગ્યું તેમ તેમ દિવ્યપ્રકાશનું દર્શન થવા લાગ્યું અને દિવ્યનાદનું શ્રવણ થવા લાગ્યું.

એ દિવ્યવિમાનમાંથી નીચે દ્રષ્ટિ કરી તો:-

ભૂમંડલ, સમસાગર, જંબુદ્વીપ, આર્યાવર્ત, અમરગતિની, અવિચુકતાપુરી, આનંદચુડા, હિમગિરિ, તપોવન, સુરસરિતા, માનસરોવર, રાગહસો, મુક્તાકળો, શ્વેતકમળો, પર્ણકુટિઓ-ને-પદ્માસને ધ્યાનમાં બીરાજેલા મહાપિઓ આદિ દ્રષ્ટિગોચર થયાં..!

આગળ ઉપર ઉડતા દિવ્યગધ, દિવ્યરસ ને દિવ્યસ્પર્શનો અલૌકિક અનુભવ થવા લાગ્યો....!

પછી શાંત એવા સિદ્ધલોકનાં ને સૌમ્ય એવા સદ્ગુરુલોકના દિવ્યદર્શન થયાં..!

એ બંને દિવ્યલોક વચ્ચે શુભ એવો દિવ્યપ્રકાશ પ્રકટ્યો અને એ દિવ્યપ્રકાશમાં સૌમ્ય એવી ભદ્રામુદ્રાવાળી દિવ્યમૂર્તિના દિવ્યદર્શન થયાં-અને-દિવ્યબોધ થયો કે:-

“ સત્ત્વ, રજસ ને તમસ-એ ત્રણેય ગુણોથી પૃથક્ થયેલો છવ બ્રહ્મ-એટલે પરમાત્મા સાથે અબેદ પામે છે-ને-પરમશાંતિ અનુભવે છે-અને-આ જ વ્યક્તિગત શાંતિ તેમ જ વિશ્વશાંતિમાટેનો સાચો ને સિદ્ધ ઉપાય છે... ”

આ પછી-એ દિવ્યવિમાન શનૈઃ શનૈઃ ઉતરવા લાગ્યું-અને-ઉપરાક્ત દિવ્યસ્થાન આગળ આવીને યજ્ઞી ગયું....!

દિવ્યઆનંદમાં તરખોળ એવાં એ ભાર્ષ-બહેન પણ પછી એ દિવ્યવિમાનમાંથી ઉતર્યા....!

નીચે ઉતરીને જોયું તો-“ સાધના ” એ દિવ્યવિગ્નાનપર-એમ લખેલું હતું-અને એ દિવ્યસ્થાનપર-“ સિદ્ધાશ્રમ ”-“ આનંદાશ્રમ ” એમ લખેલું હતું....!

એ ભાર્ષનું નામ હતું-સંયમ....! અને એ બહેનનું નામ હતું-શાંતિ....!

—[*]—

પરબ્રહ્મે વૃત્તિ લીન

- વાલમ । પરબ્રહ્મે વૃત્તિ લીન થઈ,
ખાડ ચઢયા પંથના તે ભૂલીએ ન ભાઈ । વાલમા૦
- હરિયાળી ચાળી-જડી સરવરની આરસીઓ,
સમુદરની સાડી સજી લઈ,
પરવતનાં વૃક્ષ થકી સરિતાનાં દૂધ વહો,
લેજો પ્રણામ માતમ્હી । વાલમા૦ ૧
- ભોમ ને ખગોળ ખૂંદી, ચાસખાણ સિચતાં,
વૃક્ષવેલી-ચીંજણાઓ વાઈ,
આયુતણા રતંભ એક આપં, તાજવાયુ ! વડાં-
વંદન છે પુણ્યપાદ મહી । વાલમા૦ ૨
- મિત્રતેજ । સૂર્ય, શશિ, તારક દીપોજ્યોત,
નેણ, વેણ, જીવજ ઠર મહી,
પાદ અને પૂજન, અર્ધ્ય-અર્ચનમાં અમ્ર । મહો
અંજલિઓ જાય ઊભરા । વાલમા૦ ૩
- વાંઘવજલ । શુભ શીત, જીવનઅમી ! પ્રક્ષનાદે,
નાચો, તલ્લીન તાલ દઈ,
મેઘ ને મહારે ઠરો રૂદ્ર સૌમ્ય સામગાન,
લીલિયે આ ગાન સ્મૃતિ ગઈ । વાલમા૦ ૪
- આત્મા આકાશ । ભરી ઉઠે પ્રચંદ ગાળ,
અણુ ને વળી વિશ્વ સદૃશ છાઈ,
પદ્મ । શ્યામ રંગે સ્મૃતિ દ્યામની સંકુશવતા ।
નમીએ પદસધરેણુ લઈ । વાલમા૦ ૫
- દીપાવ્યાં દિવ્ય દેહ-દેવળ, ઝો પંચદેવ ।
સુકૃતમાં સાથ સાજ દઈ,
જ્ઞાન-રવિ ઊગ્યા ને ભાગ્યા ભડ મોહ-ચોર,
શમીએ પરબ્રહ્મે લીન થઈ,
ખાંડ તણાં ખિલોણાં-ખાડ એક રહી; x
સત્ ચિત્ત આનંદ છુરે, નામ રૂપ નહી. વાલમા૦ ૬

— [*] —

x રાજ્યોગી કવિ ભર્તૃહરિના " માતર્મદિનિ તાતમારુત, સરયે તેજ સુવન્ધોજક, " એ પ્રસિદ્ધ શ્લોકપરથી.

આનંદાશ્રમ એ

કૃપાનાથે કરી કૃષ્ણાય, આનંદ આશ્રમ એ;
ગુરુભક્તોર્વુ ધામ ગણાય, આનંદાશ્રમ એ રેક

- મહા મંદિર ભેઈ મનકું મોહે, સમ્વિદાનંદ સદ્ગુરુ નાથ શોહે;
જેનો જોટો જડે નવ કયાંય, આનંદાશ્રમ એ. ૧
- મહાવાક્યો એ વેદના હંકાર વાગે, મોહનિદ્રાથી છવો જગના જાગે;
વેદમંત્રો ગીતાણ ભણાય, આનંદાશ્રમ એ. ૨
- જ્ઞાન, ભક્તિ, ગંગાનાં ઝરણા ઝરે, પરમશાંતિ પ્રદાતા પાવન કરે;
ભલી ભાતે ભજન ધૂન થાય, આનંદાશ્રમ એ. ૩
- જગજીવનને જુગતેથી જાણે, મહાભાગી મોળે મનગમતી માણે;
પરમાનંદ રસ પીરસાય, આનંદાશ્રમ એ. ૪
- જપે જુગતેથી જાપ મહાયોગીજનો, મહામંત્ર શ્રીનાથનો સુકિતલેણે;
અતુરોથી ચેતન ચરચાય, આનંદાશ્રમ એ. ૫
- અતિ એકાંતે વીર આસનવાળી, ધરે આતમધ્યાન રૂઢા અધિકારી;
જ્ઞાનજ્યોતિ જ્યાં જાગી જાય, આનંદાશ્રમ એ. ૬
- વીર વૈરાગી તત્ત્વ વિવેકે વાધી, સમ્વિદાનંદ નાથમાં સુરતા સાધી;
એતો અતુલવથી ઝાળખાય, આનંદાશ્રમ એ. ૭
- ભલી ભારતભૂમિ સૌરાષ્ટ્રમાંહી, બીલખાને બારે ગીર ગાળે જ્યાંહી;
એતો જાહેર જગમાં જણાય, આનંદાશ્રમ એ. ૮
- પત્રરૂપે પ્રગટ થઈ સેવા કરે, વીર વેદાંતભૂપણ દાસ ખરે;
દિવ્ય દર્શન ઘેરઘેર થાય, આનંદાશ્રમ એ. ૯
- લાભ લેવા અનેક જિજ્ઞાસુ આતે, ભક્ત અજણી નાથગુણ ગાયે ભાવે;
મદ્ગુરુનું સ્થાન શોહાય, આનંદાશ્રમ એ. ૧૦

અમયનો રાજમાર્ગ

- ભયનો પ્રસંગ જેહ, ઉપજવે પરિપાકમાં;
કર્મે ત્યજવાં તેહ, મૂળ થકી સાવધ રહી. ૧
- પ્રકૃતિબળથી જો, પરવશતાથી ના થતાં;
પસતાઇને તો, પ્રાયશ્ચિત્ત કરવું કહ્યું. ૨
- તે પણ જો ના થાય, તો પછી નાથ શરણુ જવું;
અમોઘ એ ઉપાય, ભયનો પ્રસંગ ટાળવા. ૩
- છગડગ મનથી થાય, નાથ શરણુ ભય ના હરે;
પણ નિશ્ચય દઢ હોય, તો તો ભય કો છે નહિ. ૪
- કાં જે નાથ પ્રણુદ, ભક્ત તણા ભયને હરે;
પણ જો ભગ્ન ન શુદ્ધ, નાથ તણો ધોખો નહિ. ૫
- માટે ભગવા નાથ, જો ભય કો હરવો રહ્યો;
પ્રતિક્ષણુ સ્મરવા નાથ, ભયને આઘો ઠેલવા ૬
- ભક્ત તણો ભય જાય, એ તો વ્યવહારે ઘટે;
અભક્ત નિર્ભય થાય, એ છે મોઢપ નાથની. ૭

—[*]—

સુંદર શિવરાત્રી

રૂડી દાયા કાશીનીમાંય, સુંદર શિવરાત્રી,
એ તો વિવેકથી, વરતાય, સુંદર શિવરાત્રી. રેક.

- મન અંદર સુંદર મંદિર અહા, વિશ્વનાથ આતમદેવ દિવ્ય મહા,
દિવ્ય દષ્ટિવડે દરશાય, સુંદર શિવરાત્રી ૧
- જ્ઞાન ગંગા અમૃતના ઝરણાં ઝરે, સ્નાન પાન મુલાગી ગ્રમે કરે,
તાપ ત્રિવિધના ટળી જાય, સુંદર શિવરાત્રી. ૨
- ધ્યાન ધૂપને દીપક જ્ઞાનતણાં, મહાભંગળ રૂપમાં ના રે મહા,
એ તો વાણીથી ના વરણાય, સુંદર શિવરાત્રી. ૩
- સત્ય શ્રદ્ધા સુંદર શણગાર સાજો, વળી વિવેક વૈરાગ્ય વાળાં વાગે,
બ્રહ્મનાદના શંખ ફૂંકાય, સુંદર શિવરાત્રી. ૪
- જ્ઞાન આતમ રૂડાં ગણુપતી, ' બ્રહ્મવિદ્યા મહામાત પાર્વતી,
સમિધદાનંદ શિવ શોભાય, સુંદર શિવરાત્રી ૫
- જ્ઞાન ગાંજો બ્રહ્માનંદ ભાંગ ચડી, સદા સહેજ સમાધી બ્રહ્મરૂપે ભળી,
પરમાનંદ ત્યાં ખીરસાય, સુંદર શિવરાત્રી. ૬

ગુરુભક્તોને પ્રિય શિવરાત્રી રૂડી, સદા શિવસ્વરૂપમાં લગની પુરી;
એથી જીવન સફળ થઈ જાય, સુંદર શિવરાત્રી. ૭

ભલે ભક્ત અગણી ભાવધરી, ગુરુનાથે કૃપા કરી ખરેખરી;
ધન્ય ધરણીમાં સદ્ગુરુરાય, સુંદર શિવરાત્રી ૮

—[*]—

શ્રીસદ્ગુરુસ્તુતિ

[લેખક:-ભક્ત અગણી]

પરમ પૂજ્ય પરમાત્મા સદ્ગુરુ કૃપાનાથ,
રમ્ય મૂર્તિ હૃદયે ધરી, વિનંતું જોડી હાથ—પરમ ટકો

મનગમતા ગુરુજી મળ્યા, ઘણા ઉરના ઉચ્ચાટ;
પૂરણ પૂણ્ય પ્રતાપથી, પામ્યો જ્ઞાનના ઘાટ—પરમો

જય જય જગમાં આપનો, મોટો છે મહિમાય;
પૂર ઉપકારી પ્રભુ સદા, વેદ પુરાણો ગાય—પરમો
રમી રક્ષા સઉ પ્રાણીમાં, પરિપૂરણ ભગવાન;
મોયા મોહ મદાસતા, કરતા જગ કલ્યાણ—પરમો

તત્ત્વમસિ મહા વાક્યથી, આપું આતમ જ્ઞાન,
માર્ગ બતાવ્યો મુક્તિ તથો, કૃપા કરી ભગવાન—પરમો
સ્ત્ય સનાતન ધર્મના, સિદ્ધાંતો સુખદાર,
દયા કરી દરશાવીઆ, સુંદર શાસ્ત્ર વિચાર—પરમો

ગુર્જર ગ્રંથો ગુંથ્યા ગુરુ, વિરલ વિભૂતિ મહાન;
રૂપ નામ ન્યાસ કરી, સમજાવી સાચી જ્ઞાન—પરમો
કૃપા કીધી 'ખરેખરી, અનહદ એ ઉપકાર;

પાવન જગ કરવા પ્રભુ, આપે ધર્મો અવતાર—પરમો
નામ જપે નિત્ય જે નેહથી, માની નાથ મહેશ;
થંશે સ્વરૂપમાં સ્થિતિ સદા, જશે ભવભય કલેશ—પરમો

—[*]—

શ્રીજ્ઞાનંદાત્મ-સંમાચાર [પૌષ ને માઘ]

મુખ્ય ભેટ — રૂ. ૧૨-૧૫-૦ શ્રી શામળદામ ગોંધીનું કુટુંબ-જૂનાગઢ રૂ. ૫૦-૦-૦
શ્રી. અંદજી આશવજી નયવાણી-નૈરાખીવાળા તરફથી તેમના પુત્ર શ્રી નટવરલાલના શુભ
લક્ષ પ્રસંગે ભેટ રૂ. ૧૬-૧૧-૦ શ્રી પ્રાણજીવન પરમાણુ-દામ દામના દીકરી બેન હર્મિલાના
શુભ લક્ષ પ્રસંગે ભેટ રૂ. કેશવલાલ માણેકલાલ ચંદારાણી. રૂ. ૧૧-૦-૦ શ્રી જમનાદાસ
બાણજી-કુતિવાળા રૂ. ૧૦-૦-૦ બેન મનમાર્ષી ડોસામાર્ષી-ગણાવાવ રૂ. ૧૦-૦-૦ કુણા
દેવશી-આફ્રિકા.

લઘુરુદ્ર ને રુદ્રાભિષેક — શ્રી રતનશી લઘુભાઈ-હિમરાણા એક (રુદ્રાભિષેક).
વાલીબેન તુલસીદાસ-મલાલ (રુદ્રાભિષેક) શ્રી. રતિલાલ મનોદાસ-ભોરીવલિ (રુદ્રાભિષેક)
શ્રી લક્ષ્મિદાસ મોહનલાલની કંપની, રૂ. શ્રી લક્ષ્મિદાસ હંમગજ ગરેજવાળા તરફથી એક
માસ રુદ્રાભિષેક ૩૦. શ્રી ત્રિભુવન ચક્ર દેવે (રુદ્રાભિષેક)

સોજન — રૂ. ૬૦-૪-૦ શ્રી પારેખ કેવળચંદ્ર જ્ઞાનજીભાઈ-ગોંધલ રૂ. ૨૪-૧૦-૦
સ્વ. બેન કુંવરબાઈના આત્માત્માણ્યે ભોજન રૂ. શ્રી. પ્રભાચંદ્ર જમનાદામ-પોરબંદર
રૂ. ૧૭-૮-૦ શ્રી લક્ષ્મિદાસ હંમગજ ગરેજવાળા. રૂ. ૨૩-૨-૦ સ્વ બાઈ કુંવરબાઈના
આત્માત્માણ્યે ભોજન રૂ. તેમના દરદી પ્રભાચંદ્ર ભટ્ટ-પોરબંદર રૂ. ૧૩-૦-૦ શ્રી
કુણા દેવશી-આફ્રિકા.

થાળ — રૂ. ૨-૮-૦ શ્રીમતિ બેન પ્રાણકુંવરબેન ચક્રાભાઈ-રાજકોટ. રૂ. ૧-૪-૦
શ્રીમતિ મણિબેન-રાજકોટ રૂ. ૧-૪-૦ શ્રીમતિ લાધીબેન હરદાન-જૂનાગઢ રૂ. ૫-૦-૦
શ્રી હર્ષદરાય મહારાણીદામ દેમાઈ-મંગરોળ, બેદુમાસના યાગના રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી ટાકરશી
ગોવિંદજી ચંદારાણી-મુગઈ. રૂ. ૫-૪-૦ સ્વ પ્રાણજીવનદાસ વિઠ્ઠલદાસ કુવ-મુખઈવાળા
તરફથી સંક્રાંતિનો યાગ. રૂ. ૧-૪-૦ બેન નિર્મળાગૌરી-સુરત. રૂ. ૫-૦-૦ શ્રી. પ્રયોતમરાય
અનંતરાય-મંગરોળ ચાર યાગ. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. રતનશી લઘુભાઈ-હિમરાણા. રૂ. ૨-૮-૦
શ્રી નરેન્દ્રસિંહ દયાગસિંહ યાગ તથા દીપક રૂ. ૫-૦-૦ શ્રીમતિ કસ્તુરબેન ગોરધનદામ
-મુખઈ યાગ. રૂ. ૫-૦-૦ શ્રી મગલાદાસ કેશવલાલ ભક્ત-ભોરીવલિ ચાર યાગ રૂ.
૧-૪-૦ શ્રી જગમોહનદાસ ગમણિકલાલ કેશાણી રૂ. ૨-૮-૦ શ્રી રઘુનાથસિંહ નયુસિંહ
-બેંકસેર. રૂ. ૨-૦-૦ શ્રી મોહનલાલ મૂલજી-મુગઈ રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી મોહનદાસ
ચોપટલાલ-જામનગર. રૂ. ૨-૮-૦ સ્વ. ડોસામાર્ષીના આત્માત્માણ્યે યાગ બે રૂ. લાલચંદ-
ભાઈ-દાંક રૂ. ૧-૪-૦ સ્વ સવિતાબેન-ભોરાવગનગર રૂ. ૧૧-૦-૦ શ્રી હરેસિંહ
ચરણસિંહ-મુખઈ.

(માઘ માસ)

થાળ:—૩૧. ૧૧-૦-૦ શ્રી. જસવંતસિંહ નારણસિંહ તથા શ્રી. શંકરસિંહ નારણસિંહ.
 ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રીમતિ કસ્તુરબેન જયરાકર બાસ-ખીલખા. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી રતિલાલ
 મનોરદાસ-ખેરીવલિ ૩૧. ૨-૮-૦ શ્રી. ગુલાબચંદ ગોહલદાસ-એડન કેમ્પ. ૩૧. ૧-૪-૦
 શ્રી. ટાકરશી ગોવિંદજી ચંદારાણી-મુંબઈ. ૩૧. ૨-૮-૦ શ્રી. પોપટલાલ તારાચંદ વડીલ-
 જૂનાગઢ. ૩૧. ૧-૦-૦ શ્રી. પુરુષોત્તમદાસ નારણદાસ-સનાવદ ૩૧ ૧-૪-૦ શ્રી નર્મદાચંકર
 ટી. પચેળી-ખીલખા. ૩૧ ૨-૮-૦ શ્રી. જયરાકર જગજીવન-જૂનાગઢ બે થાળ. ૩૧.
 ૨-૮-૦ શ્રી. અજિતરાય હરિદાસ પારેખ-મુંબઈ. ૩૧. ૨-૪-૦ શ્રી કેશવજી ત્રીણાભાઈ-
 જૂનાગઢ ૩૧ ૨-૮-૦ શ્રી. લક્ષ્મિદાસ હસરાજ ગરેજવાળા. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. ત્રિશુવન
 ચંકર દવે-વિસાવદર. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રીમતિ મણિબેન અડીઆ-ખીલખા

અખંડદીપક:—૩૧. ૫-૦-૦ શ્રી. હર્ષદગમ મહારાણીદાસ દેસાઈ-માગરોળ બે માસના.
 ૩૧. ૨-૮-૦ શ્રી. ગુલાબચંદ ગોહલદાસ-એડન કેમ્પ. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રીમતિ મણિબેન અડીઆ-
 ખીલખા.

શરતીદાન સમર્પણ:—૩૧ ૧૦૦૦૦-૦-૦ રૂ. ડૉ. ફીરોઝશાહ અરવિન્દાદ હાપ-
 વાય માહીમવાળા તરફથી પૂજ્યપાદ કૃપાનાથના દરટીકમાં જણાવેલા ધર્મકાર્યોમાં તેનું
 બ્યાજ વાપરવા માટે અર્પણ થયા છે ૩૧. ૧૦૦-૦-૦ શ્રી. અંબાસકર ભાઈશંકર ત્રિવેદી
 -જોરાવરનગરવાળાના રૂ. માતૃમી સદાબાના પુણ્યાર્થે આ રકમના બ્યાજમાથી દર વર્ષે
 આવજી વડે ૧૦ના દિવસે પૂજ્યપાદશ્રીને થાળ એક તથા દીપમાળ કગવવા માટે અર્પણ ૩૧.
 ૫૦૦-૦-૦ રૂ શેઠ મગનલાલ ડાહ્યાભાઈ રાજેશ્વરવાળાના આત્મકલ્યાણાર્થે દર વર્ષે માપ
 સુદ ૧૦ના રોજ આ રકમના બ્યાજમાથી થાળ તથા વિદ્યાર્થીઓને બોજન આપવા
 નિમિત્તે અર્પણ

— [*] —

લેદજનક અવસ્થાન

વાંકાનેરનિવાસી વયોવૃદ્ધ ગુરુબધુ શ્રી કરચનજી પ્રાણજીવન ઝોઝાએ શ્રાવણ સુદ
 ૧૨ના દિવસે કૈલામવાસ કર્યો છે. તેઓ પૂજ્યપાદ કૃપાનાથના અનન્ય ભક્ત હતા. તેમણે
 વાંકાનેરમાં પૂજ્યપાદ કૃપાનાથને પધગવી લાની સનાતનધર્મો પ્રગ્નને પણ તેઓશ્રીના
 બ્યાખ્યાનદર્શનાદિના લાલ અપારણ્ય હતા. એમની શ્રદ્ધાભક્તિ અને આત્મનિષ્ઠા પકવ હતા
 તેઓ મદાચારપાલનમાં સંપ્રાવદનાદિ નિસકર્ષના ભારે આગ્રહી હતા. વેદાંતજ્ઞાનના-
 આત્મજ્ઞાનના દીધી ખરેખરી હતા. તેમણે વેદાંતસમ્બંધી ઘણી નોંધો કરેલી છે.
 તેઓ "કરચન" પણ કોઈ વેળા વેદાંતસમ્બંધે લખતા. વૃદ્ધાવસ્થા હોવા
 છતાં તેઓ અત્યંત અગત્યના અવકાશે વેદાંતના અધ્યોના રસપૂર્વક અભ્યાસ કરતા
 અખંડજીવનના આલના વડી અને જતા શ્રીખીલખા-આનંદાશ્રમતરફથી તેઓ સનાતન-
 ધર્મના નિરીક્ષણાર્થે જતા અને લાંબા ગુરુબધુ-
 નામના નોંધો આપતા કેળવણી ખાતાની નેહરીમાંથી
 શક્ય લાસુધી ખીલખા-આનંદાશ્રમમાં રહી શ્રીસદગુરુ

સેવામાં ધનપરાયણ જીવન ગાળ્યું. પૂર્ણિમાના મહોત્સવ સમયે તેઓ કોઠાર વચેરેની તનમનથી સેવા કરતા. એમનામાં જનમહેનત, પરોપકાર, સદનરીક્ષતા, નિરલિપ્તતા, કરકસર ને સેવાવૃત્તિ આદિ ગુણો પ્રશંસનીય હતા. શ્રીનાથચરિતામૃતના તૃતીયપ્રવાહના લેખન-કાર્યમાં વલ્લભીપુરમાં રહી, શ્રી. માણેશલાલ નાનજી 'અદાશલાલ' ને તેમણે મણી મદદ કરી હતી.

પૂજ્યપાદ પરમકૃપાળુ શ્રીસદગુરુદેવ તેમના પવિત્રાત્માને અખંડશાંતિ આપવા કૃપા કરો !

—[*]—

લેલજતક જવસાન

હાલ મુખધનિવાસી ગુરુબ્રુ શ્રી. કાકુભાઈ જીમજી કરાચીવાળાના ૨૪ વર્ષના પુત્રાનું પુત્ર. શ્રી મુખદેવ ઉદ્દે કાનુભાઈ ટાઈફીડ તાવની બીમારીમા મહા વદિ ૧ સોમવારે અવસાન પામ્યા છે આ અતિ માઠા બનાવના ખચર જાણી મડગના સૌ બ્રુઓને ભારે અશ્વોસ થયો હતો.

શ્રીઆનંદાગ્રમ મુમુક્ષુમડગતરફથી આ દુખદ બનાવ માટે મહા વદિ ૮ રવિવારની સત્તામાં શોક પ્રગ્લિત કરવામા આવ્યો હતો અને શ્રી કાકુભાઈ તથા તેના આત્મજનો ઉપર આવી પડેલા આ અતિ દુખમાટે દાર્શિક દિવસોજ વ્યક્ત કરવામાં આવી હતી, અને સદગુરુના પવિત્રાત્માને પરમશાંતિ અર્પના પુ સદગુરુદેવપ્રતિ પ્રાર્થના કરવામાં આવી હતી.

પૂ મહાગુરુપરમાત્મા સદગુરુના પવિત્રાત્માને પરમશાંતિ અર્પવા કૃપા કરો !

રૂપસિંહ હરિસિંહ રાણા

—[*]—

પરચુરણ મેટ

[પૌષ અને માઘ]

- ૦-૨-૦ શ્રી. ધનસુખરાય વસંતરાય
- ૨-૦-૦ " માધવલાલ કલિદાસ-જૂનાગઢ
- ૨-૦-૦ બેન પ્રાણુકુવર ચકુભાઈ
- ૨-૦-૦ " મણિબેન-રાજકોટ
- ૨-૦-૦ શ્રી. 'લક્ષ્મીચંદ્ર' લાલજી-ગોરખપુર
- ૨-૦-૦ " કેશવલાલ નેહાલાલ-મુંબઈ
- ૧-૪-૦ " વિઠ્ઠલદાસ જાલજી-મોડુંગા
- ૫-૦-૦ બેન લાધીબેન કરચન-જૂનાગઢ
- ૦-૫-૩ શ્રી. સોમજી વાલજી હા. પ્રાણુજીવન સોમજી

- ૧-૦-૦ શ્રી. મા. ના. અદાશલાલ તરફથી બ્રુઓને કેળાં ધરાવવા માટે
- ૫-૦-૦ " હર્ષદરાય મહારાણીદાસ દેસાઈ બે માસના નિસદાનના
- ૫-૦-૦ " હર્ષદરાયભાઈના બે માસના ભેટના
- ૧-૦-૦ " જટાશકર જગજીવન-જૂનાગઢ
- ૧-૦-૦ " મોરારજી જનવલાલ
- ૧-૮-૩ લીલુકા આનંદાગ્રમની ભેટ
- ૦-૧૦-૯ મોજીદાસ આનંદાગ્રમની ભેટ

શ્રીઅમદાવાદ આનંદાશ્રમની બેઠ નીચે
પ્રમાણે:—

- ૦-૨-૬ પરચુરણ
૨-૦-૦ બેન સરસ્વતી બહેન બદ
૮-૮-૦ સ્વ. ભાઈલાલ નાનાલાલ પાટિલ
માસિક યાજના
૧-૪-૦ શ્રી. ધરમશી છગનલાલ-જૂનાગઢ
૦-૫-૩ બેન કર્તુરબેન જયશંકર-ખીલખા
૧-૪-૦ શ્રી. રતનશી લલુભાઈ-હિમરાજા
૦-૮-૦ „ છોટાલાલ દામોદર

શ્રીખીલખા-આનંદાશ્રમમાં મકરસંક્રાંતિની
પૂજન બેઠ:—

- ૧-૪-૦ શ્રી. ના. ચંદ્રારાણી
૧-૦-૦ શ્રી. અંબાચંકરભાઈ ત્રિવેદી
૧-૦-૦ „ ગુમજી વિશ્રામ પૂજારી
૧-૦-૦ „ હંમરાજભાઈ-જૂનાગઢ
૦-૪-૦ બ. દસામહારજી
૦-૪-૦ શાસ્ત્રી દયારામ મૂળજી
૦-૫-૦ શ્રી દેવશંકર મોરારજી
૦-૪-૦ „ નર્મદાચંકરભાઈ પચોળી
૦-૪-૦ „ અંબાચંકર નાનજી જોશી
૦-૪-૦ બ. દસપતરામજી
૦-૪-૦ „ હંમરાજભાઈનાં પુત્રો
૧-૪-૦ શ્રી. મણિબેન-ખીલખા
૦-૨-૦ સૌ. જ્યાગૌરી જીવરામ
૧-૦-૦ „ મણિબેન-જોશીવરનગર
૦-૪-૦ „ ઉમીયાબેન
૦-૧-૩ આરતીમાં
૦-૪-૦ શ્રી. રામજી વિશ્રામ-જૂનાગઢ
૦-૮-૦ બેન મુજજીમા-ખીલખા
૧-૪-૦ શ્રી. ધર્મસુખરાય જયશંકર-માંગરાજ
૧-૪-૦ „ અમૃતલાલ નગીનદાસ-સુરત
૧-૪-૦ „ રતનશી લલુભાઈ-હિમરાજા
૧-૦-૦ શ્રી. તુલજીશંકર હરગોવિંદ-વઢવાણ
૦-૨-૩ શ્રી માણેકલાલ નાનજી ચંદ્રારાણી
૧-૩-૬ મંદિરથી પરચુરણ બેઠ

- ૨-૦-૦ મહંતશ્રી ગોમતીદાસજી-દુધરજ
૦-૪-૨ શ્રી. પ્રેમજીવ પીતાંબર-કોટડા
૦-૪-૦ „ માચેયા હરમુર-જોતપુર
૨-૦-૦ શ્રી. રામજી ગોરધન-ગોંડલ
૧-૪-૦ „ જયશંકર ટી. દવે-નવસારી
૮-૮-૦ શ્રી. રઘુનાથસિંહ નયુસિંહ-અંબોર
૧-૮-૦ „ રઘુનાથસિંહ નયુસિંહ „
૦-૬-૦ „ મોહન હાગ-જૂનાગઢ
૦-૬-૦ „ દુર્લભજી હાગભાઈ-જૂનાગઢ
૦-૮-૦ બેન સાકરબેન હરજી „
૧-૨-૦ જયસરમાં સંક્રાંતિના રોજ પૂજન
બેઠ. હા. શ્રી. અં. તુ. જયસર

- ૧-૦-૦ શ્રી. મહેશલાલ પોપટલાલ ધતરી
૫-૦-૦ „ ગોકુળદાસ પોપટલાલ
૫-૦-૦ બેન મંજુલા પોપટલાલ-જમનનગર
૨-૦-૦ શ્રી. કેશવલાલ કરચનજી ઝોઝી
૧-૪-૦ „ ગોપાળદાસ પોપટલાલ-જૂનાગઢ
૦-૪-૦ „ મનમુખલાલ ગોપાળજી-જૂનાગઢ
૦-૧૨-૦ બેન મણિબેન-જોશીવરનગર

(માલમાંસ)

- ૧-૪-૦ બેન કર્તુરબેન આણંદસિંહ-કુતિયાણા
૧-૪-૦ „ તારાબેન માનસિંહ-કુતિયાણા
૧-૦-૦ શ્રી. જયવંતસિંહજી નારણસિંહજી
૧-૦-૦ „ શંકરસિંહ નારણસિંહ
૧-૦-૦ બેન કર્તુરબાઈ આણંદસિંહ
૧-૦-૦ „ તારાબાઈ માનસિંહ
૧-૦-૦ શ્રી. ચંદ્રસિંહ જયવંતસિંહ
૧-૦-૦ „ પ્રતીજીસિંહ „
૦-૮-૦ „ મહેંદસિંહ „
૦-૮-૦ બેન શારદાબાઈ શંકરસિંહ
૦-૮-૦ „ ચણવંતીબેન „
૦-૮-૦ શ્રી. ટીપુલાલ શંકરસિંહ
૦-૮-૦ „ બદ્રસિંહ શંકરસિંહ
૦-૨-૦ પરચુરણ
૧-૪-૦ શ્રી. હિમતલાલ નરસિંહદાસ-રાજપ્ર
૬-૮-૦ બેન વાલીબેન તુલસીદાસ-મહાદ

- ૧-૪-૦ શ્રી જ્યોતીલાલ તુલસીદાસ રાજકોટ
 ૧-૪-૦ ,, તુલસીદાસ જોડાવાઈ ,,
 ૦-૧૨-૦ શ્રી માણિકલાલ નાનજી ચંપારણી,
 ૫-૦-૦ ,, ચંપકલાલ હરદીશનદાસની પત્ની
 ૨-૮-૦ શ્રી ખેરાળ આણંદજી-જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ ,, અરજણુ-કરમજીભાઈ-મુંબઈ
 ૬-૦-૦ ,, જગમોહનદાસ રમણિકલાલ
 કેશાણી-મુંબઈ
 ૧-૦-૦ ,, કેશવલાલ કરશનજી-ઝોઝા
 ૦-૨-૦ ,, દેવશંકર મોરારજી-દેવરાણી
 ૦-૪-૦ શ્રી. જટારાકર જગજીવન-જૂનાગઢ
 ૦-૮-૦ પરચુરણુ બેટ મદિરથી
 ૨-૦-૦ શ્રી. કેશવલાલ જોડાલાલ-મુંબઈ
 ૦-૧૪-૩ મદિરથી બેટના
 ૦-૨-૦ બેન મણિબેન-ખીલખા
 ૧-૦-૧૦-૬ શ્રીઅમદાવાદ આશ્રમમાં બેટ વગેરેના
 દા. શાસ્ત્રી જ્યેષ્ઠકર મયારામ બટ
 ૦-૧૧-૦ શ્રીમોહજી આનંદાશ્રમની બેટ
 ૧-૨-૬ શ્રીભીષ્મજી ,,
 ૦-૧૧-૦ બેન ચંદનગૌરી હકીરભાઈ
 ૧-૪-૦ ,, જમાગૌરી ચુનીલાલ-જૂનાગઢ
 ૦-૨-૦ ,, સુખજીયા-ખીલખા
 ૦-૩-૦ પરચુરણુ
 ૩-૦-૦ શ્રી. ચોપટલાલ તારાચંદ વડીલ-જૂનાગઢ
 ૫-૦-૦ ,, ઈન્દ્રજીલાલ નાનાલાલ બામાર્ય
 યજ્ઞોપવીત પ્રસંગે બેટ
 ૧-૦-૦ શ્રી. કેશવલાલ ક ઝોઝા
 મામલતદાર
 ૦-૮-૦ ,, કરશનદાસ જુહા-મેદરડા
 ૦-૪-૦ ,, ગૌરીરાકર આણંદજીવન-મેદરડા
 ૦-૨-૦ ,, મોહનલાલ આણંદજીવન ,,
 ૦-૪-૦ પરચુરણુ
 ૩-૦-૦ શ્રી. ત્રિજીવન શંકર દવે
 ૦-૪-૦ ,, કાનજી પ્રદીપનમ-વંચળા

- ૧-૦-૦ ખીલખા પોસ્ટ મારતર
 ૧-૦-૦ શ્રી શાંતિલાલ-ધનેશ્વર-જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ ,, નાનાલાલ જ્યોતીલાલ રાજકોટ
 ૧-૪-૩ પરચુરણુ બેટ
 ૫-૦-૦ ,, રામજી દયારામ-ચરલ બેન
 સવિતા તથા લલિતાનાં સમ પ્રસંગે
 શિવરાત્રિનું મહાપૂજન થતાં બેટના
 ૦-૪-૦ શ્રી. ભગવાનજી મનુભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, અજીતગાય હરિદાસ-મુંબઈ
 ૦-૪-૦ અંબારાકર નાનજી જોશી
 ૧-૪-૦ શ્રી. માણિકલાલ નાનજી ચંદારાણી
 ૧-૮-૦ ,, અંબારાકરભાઈ ત્રિવેદી
 ૧-૦-૦ બેન મણિબેન-જોશીવરનગર
 ૦-૪-૦ પૂ. ભલભારી ભદ્રાપ્રકાશજી
 ૦-૪-૦ ,, દલપતરામજી
 ૦-૫-૩ શ્રી. નર્મદાશંકરભાઈ પમોળી
 ૦-૪-૦ બેન મણિબેન અડીયા-ખીલખા
 ૦-૮-૦ શ્રી. જટારાકર જગજીવન
 ૦-૮-૦ બેન સુખજીયા-ખીલખા
 ૦-૪-૦ ,, ઉમમાબેન
 ૦-૨-૦ ,, નર્મદાબેન રણજીક હેડ મિસ્ટ્રેસ
 ૦-૪-૦ ,, કરચુરબેન બાસ
 ૦-૮-૦ શ્રી. મૂળશંકર કાનજી વડીલ
 ૦-૮-૦ બેન ત્રિવેણીબેન દા. પૂનરી
 ૦-૪-૦ શાસ્ત્રી દયારામ મૂળજી
 ૪-૦-૦ શ્રી. ચત્રજી બીમજી દવે નિલદાન
 -પોરબંદર
 ૧-૦-૦ ,, રોકરશી ગોવિંદજી-જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ ,, તુલસીદાસ રોકરશી ,,
 ૧-૪-૦ બેન બાલુમતી રોકરશી-જૂનાગઢ
 ૦-૪-૦ ઈન્ડ્રપેકટર શ્રી અચુભાઈ
 ૦-૪-૦ ,, જગજીવનભાઈ પુરુષ
 ૦-૧૪-૯ મદિરથી બેટ

Reg. No B. 3087.

સને ૧૯૪૯ તા. ૨૫ એપ્રિલ

મહાપૂજન-સમાચાર

વૈશાખ સુ. ૫ મંગળવાર તા ૩-૫-૪૯
ના દિવસે સવારે ૨૪૦ રા ૯ થી ૧૦
શીશંકરજયંતી નિમિત્તે અને વૈશાખ સુ
૧૪ કુધવાર તા ૧૧-૫-૪૯ ના દિને
શ્રીનૃસિંહજયંતી નિમિત્તે મહાપૂજન થશે
શ્રીઆનંદાશ્રમ-મુમુક્ષુમંડળ-મુખ્ય

—[*]—

શ્રીઆનંદાશ્રમ, નવાગ્રામ, પા બીલખાન (સોરાષ્ટ્ર)

તરફથી
પ્રગટ થતું શ્રીમદ્ ભાસિક પત્ર

(Saurashtra-India)

૧૨૮ શ્રી

કોર્નમેં યુજરતી સભા
નં ૩૬૫, વિઠ્ઠલભાઈ રોડ, કાશ્મીરસેન
મુંબઈ ૪

શ્રીનાથમહુનાં પ્રતિમાજીનું પૂજન
ભક્તિના અવલંબે રે, ભાવનાના આધારે રે,
સજન કરીએ નાથનું હોણ,
મનવાણીને કરીએ તેમાં વિલય,
નાથ પ્રતિમા પૂજા રે, પ્રરિપૂર્ણ પ્રેમથી હોણ,
નક્કી થાશે એના સાક્ષાત્કાર—ભક્તિનાં,
મન વાણી ને કર્મે રે, સાધક સાધન સાધીને હોણ,
એ છે સાધન વિવેકને વૈરાગ્ય,
રામ, હમાદિ, સંપત્તિને મુમુક્ષુતાને મેળવી હોણ,
અંતઃકરણે પ્રકટે બાહ્ય પ્રકાશ—ભક્તિનાં
પરિત્સવ પ્રતિમાના રે, આજે આનંદાશ્રમે હોણ,
પૂજન એનાં પૂરણ પ્રેમે થાય,
નાથ મહુનાં એવા રે, પૂજ્ય પ્રતિમા પૂજત હોણ,
મુમુક્ષુ જનનાં પાતક દૂર પળાય—સાધકો

—[*]—

વર્ષ ૧૭ મું

॥ ૐ ॥

ચૈત્ર

॥ યતો ધર્મસ્તતો જયઃ ॥

દેવાર્પિક લખાશ્રમ

ચૈત્ર ૧૭ મું

૨૦૧૭-૦૦

અંક ૧૧

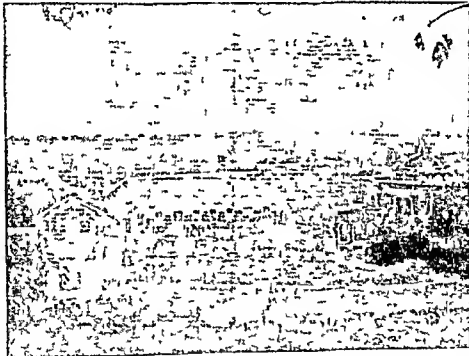
આનંદાશ્રમ

સંવત્ ૨૦૦૫

પરિશિષ્ટ ૨

શિલ્પિ ૨

શ્રીઆનંદાશ્રમ-નવાગમ-૫૦ બીજા

પ્રશાન્તોઃ પતિવાહોડ્યપ્ત શ્રીમન્નાયમુલાશ્રમે ।

પ્રશાન્તવાહિતાવૃત્તેર્યમ્પિન્ મન્વન્તિ યોગિનઃ ॥

સદ્ગુરુપરમાત્મા શ્રીમન્નાથલગ્નવાનના આનંદાશ્રમમાં સર્વદા વહી રહેલો પ્રશાંતિનો આ પ્રવાહ, જેમાં યોગીઓ આશીષ રનાન કરે છે તે પ્રશાંત-વાહિતાવૃત્તિની પ્રશાંતિનો છે

અનુક્રમણિકા

અનુક્રમાંક	વિષય	પૃષ્ઠાંક
૧	વૈષ્ણવને મસ્તી ઊડવાનો આદેશ.	૧૫૭
૨	ધીનાશ્વમનામૃત.	૧૫૮
૩	ચોરસો	૧૫૯
૪	ધીનાશ્વરિતામૃત તૃતીયપ્રવાહમાં જીવવાનાં ૫. કૃપાનાયનાં દર્શનો.	૧૬૨
૫	દુલ્હરીદાસજી.	૧૬૭
૬	અમરું કે ન અમરું ?	૧૬૭
૭	ધીઆનદાશ્રમ-સમાચાર	૧૬૯
૮	પરચુરણ બેટ.	૧૭૦

વિજ્ઞપ્તિ

આથી સર્વે બંધુઓ તથા બહેનોને વિજ્ઞપ્તિ કરવામા આવે છે કે દેશમાં અનાજની અછતને લીધે સર્વત્ર અનાજનો વધારે પડતો વપરાશ થવા સામે ધારાઓ વડવામાં આવેલા છે એવી રીતે સૌરાષ્ટ્ર સંયુક્તરાજ્ય જેની હદમાં બીલખાનો શ્રીઆનંદાશ્રમ આવેલો છે તેમણે પણ ધારો કરેલો છે તેની ગયા એપ્રિલ મહિનામા ફાંઠ પાડવામાં આવેલી છે. તે જોતાં ૫૦ થી વધારે માણસો માટે હાલમાં આનંદાશ્રમમાં લોજનનો કે ફાળાહારનો પ્રબંધ કરવાતું પણ મુશ્કેલ થયું છે. તો આવતી આષાઢી પૂર્ણિમા ઉપર સમૂહપૂજનમાટે આવનારાં ભાઈ બહેનોમાટે લોજનનો કે ફાળાહારનો ધાંધ પ્રબંધ આનંદાશ્રમતરફથી થઈ શકશે નહિ, તેની આ વિજ્ઞપ્તિથી જાણ કરવામાં આવે છે, અને લાગતાવળગતાને પણ આ સમાચાર જણાવવા વિનંતિ છે.

લક્ષ્મી

મુથના:—લેખકસંબંધી અને માસિક સંબંધી સર્વ પત્રવ્યવહાર શ્રી. વ્યવસ્થાપક આનંદાશ્રમ, બીલખા (સૌરાષ્ટ્ર) એ શિરનામે કરવો.

તંત્રી અને પ્રકાશક. શ્રી ચક્રાણીદાસ ગોપ્રજીદાસ દેમાઈ, વેદાંતગ્રુપજ્ઞ-માંગરોળ-સૌરાષ્ટ્ર

મુદ્રણસ્થાન: શ્રી ભગવતસિદ્ધાંત પ્રેસિટ્રિક લીમિટેડ પ્રિન્ટિંગ ગેમ.

માસિક: પાંદેખ દેવજીવંદ દાનજીભાઈ-માંડલ.

શ્રીવક્ષિણામૂર્તિનાથસદગુરવે નમઃ॥

જ્ઞાનંદં બ્રહ્મણો વિદ્વાન ન વિમેતિ કૃતશ્ચન ।

અર્થઃ-આનંદસ્વરૂપ બ્રહ્મને જાણનાર કોઈથી પણ ભય પામતો નથી.
તૈત્તિરીય-ઉપનિષત્

વર્ષ ૧૭ મું]

સંવત્ ૨૦૦૫ વૈશા

[અંક ૧૧ મા

વૈશ્વરીને મસ્તી છોડવાનો આદેશ

વૈશ્વરિ । છોડ મસ્તી નાશી, વૈશ્વરિ । ૦
બહુત બંદે કુઠ હાંસિલ નહિ હે, પ્રાણપીય હુબકારી (૨)
હૃદયચિત્તે વિદલ કરે વદ, ગરીર તપાવે ભારી,
શુદ્ધ શુદ્ધ ભુક્તિ આગે. વૈશ્વરિ ૧
તાર ક્યું તોડે તું અજપાક, માયિક વાક્ય ઉચ્ચારી, (૨)
મોંઘા મૂલક વાસ શુભાવે, અહિ વિશ્વના ભારી,
આખિરમે હોત ખુશાગે. વૈશ્વરિ ૨
બકવાદ ધ્યાન ભજનકા વિરોધી, ક્યું નહિ છોડે દિવાની, (૨)
વાર વાર ઉપદેશ દિયા તોડે, તિક્કલર તે નવ માની,
સર્વકા રહી મસ્તાની. વૈશ્વરિ ૩
ક્રમભંગરૂપ દરવપદારથ, કંઈકે સગ હું છાંડી, (૨)
સોહ દશકે પાર પહુચ કર, હો જા તું સુખખાની;
નાથવાક્ય ત્રેપસુ માની. વૈશ્વરિ ૪

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમત્તાલભગવાન]

હારિદ્રનો નારા દરવામઠે જો જાની શકે તો શ્રીસૂત્રનો પાઠ શ્રદ્ધા, પ્રીતિ ને સાવધાનતાથી નિત્યપ્રતિ એકવાર, ત્રણવાર, પાંચવાર વા તેરવાર પૂર્વાભિમુખે બેસી, સંમુખ ડાબી બાજુ ધીનો દીવો રાખીને થાય તો કરવો છેવટના પાઠ વેલા એક એક મંત્ર લખીને ધીની આહુતિ અગ્નિમાં દેવાય તો વિશેષ ઉપકાર કરનાર થાય.

જો તમારે "હારિદ્રદહનાથ નમઃ શિવાય" એ મંત્રનો જપ એકવાર, પાંચ વાર વા અગીયારવાર કરવો હોય તો તે પણ ઉપકારક છે. તેમાં નમઃ શિવાયને અંતે શ્રીશંકરને પગે લાગવું, ને મંત્રનો પાઠ ચાલે ત્યાંસુધી સંમુખ ડાબી બાજુ ધીનો દીવો બની શકે તો રાખવો.

વનપર્યમાં જે સૂર્યની પ્રાર્થનાનું સ્તોત્ર છે તે પણ ઉપકારક છે. તેનો એકવાર કે ત્રણવાર પાઠ સંમુખ ડાબી બાજુએ આગળ ધીનો દીવો મૂકીને શુદ્ધોચ્ચારથી કરવો જોઈએ.

એ ત્રણમાંથી જે તમારા હૃદયને અને સ્થિતિને અનુકૂલ જણાય તે એક શ્રદ્ધા, પ્રીતિ ને સાવધાનતાથી કરશો.

પ્રત્યેક ગાસ્ત્રીયર્મ દહશ્રદ્ધાવાળાને ફળે છે એમ શાસ્ત્ર ને સત્ગુનો કહે છે. ખરેખરી રીતે પરાપાણી એ સ્ફુરણરૂપ છે પર્યંતી અને મધ્યમા એ મનનું સ્વરૂપ પકડે છે, અર્થાત્ મન સાથે જોડાય છે સ્ફુરણ પછી મંકલપવિકલપરૂપ મન પ્રતીત થાય છે મન અને વાણી જામતકાલમાં સામાન્યપણે પોતાનું ન્યૂનાવિક કામ કરતાં હોય છે વાણી ઇષ્ટદેવના સ્મરણમાં કે દર્શનના સ્મરણમાં જોડાય ને મન પણ ઇષ્ટદેવના ધ્યાનમાં કે તત્સંબંધી વિચારમાં જોડાય તે ઇષ્ટવાચોગ્ય ગણાય છે મનની સ્ફુરણરહિત સ્થિતિ એ નિર્વિકલ્પ સમાધિ છે મનની એકાગ્રતાના અવ્યાસવડે એ સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરી શકાય છે.

જ્ઞાનીઓ પણ પોતાની પ્રકૃતિને અનુસરે છે એમ ગીતાણમાં કહ્યું છે, ત્યાં બહુધા પોતાના શુદ્ધ સ્વભાવને અનુસરે છે એમ સમજવું, પછી સામાન્ય લોકમાં તે યોગ્ય મનાય કે અયોગ્ય મનાય તે બીજી વાત છે.

ગીતામાહાત્મ્યમાં જે અર્ધમાત્રશબ્દ વાપરેલો છે તે માંદૂક્ય-ઉપનિષદમાં વાપરેલા અમાત્રશબ્દને માટે સમજવો.

બૃહા સંસ્કૃતમાં ઝગ્વેદમા બ મૂલાક્ષર તરીકે વાપરેલો જણાય છે ક્ષ સંયુક્તાક્ષર છે, શુદ્ધરાત્રીમાં કેવચિત્ તે મૂલાક્ષરરૂપ પણ ગણાય છે.

શ્રદ્ધા, પ્રીતિ, સ્થિરતા ને સાવધાનતાથી સ્વકર્તવ્ય કરતા રહી પરમાર્થમાં આગળ વધશો.

જે મનુષ્યની દુર્વાસનાથી અવગતિ થઈ હોય તે હવે પ્રેત-સ્વરૂપ ધારણ પોતાના ઘરની આસપાસ ભ્રમણ કર્યા કરે છે, અને પોતાનાં સગાંને પ્તમાં કે બીજી ગેને દેખાય અથવા કોઈના અંત કરણમાં આવિર્ભાવ પામી ની વાસના પરિપૂર્ણ કરવા નિવેદન કરે છે.

મરનારને કોઈ વિષયમાં પારાન્ય રહી હશે એમ અતુમાન થાય તો તેને જે વિષયમાં પ્રધાનમીતિ જણાતી હતી તે પ્રતિના પદાર્થનું સુધાયે યથાશક્તિ દાન કરવું.

તમે તમારા શાસ્ત્રોક્તકર્મમાં વધારે પ્રવૃત્ત રહો તેમાં તમારું ને મરનારનું હિત સમાયેલું છે તકાગા વિગારમાં મનને લગાવ્યા કરવું નહિ

જો ખની શકે તો ધૌનિતો અભ્યાસ ધીરે ધીરે કરો. મિહાસન એક કલાક સુધીનું ને બદ્ધપગાસન અર્ધ કલાક સુધીનું ધર્મ શકે તો કમથી કરવું મહામુદ્રા ને મહાબંધુમુદ્રા સત્ત્વસાંગ પા (૬૧) કલાક ધર્મ શકે તો ઠીક.

જો મધૂરાસન સત્ત્વસાંગ ત્રણ ચાર મિનિટ ધર્મ શકે તો કરો. ઉપર પ્રમાણે અભ્યાસ કરવાથી તમને યકૃતનો વ્યાધિ ક્ષયિત્ ક્ષયિત્ જણાતો હશે તો તે નિવૃત્ત થશે અને ઉત્તરેત્તર અંત દરબુની યોગ્યતામાં વધારે થશે જશે.

જો નાંદીશ્રાદ્ધ કરીને જપાદિ કર્મના આરંભ કર્યો હોય તો વૃદ્ધિસૂતક પચ્ચા છતાં પણ જપાદિકર્મ કરવામાં અડચણ નહિ. જો નાંદીશ્રાદ્ધ ન કર્યું હોય તો દશ વિસત્ વૃદ્ધિસૂતક સાત પેટી સુધીના મત્તુચોગે પાળવું જોઈએ. કોઈપણ ધાર્મિક કર્મ નાંદીશ્રાદ્ધ કર્યા પછી આરંભવું કે જેથી બંને પ્રકારનાં સૂતકથી તે ધાર્મિકકર્મમાં મુદ્દ ન પડે.

જો આપને ત્યાં દીકરી સૂયાવડ કરવા આવેલ હોય, અને પિતાને ઘર તે પાળકને જન્મ આપે, તો ત્રણ દિવસ સૂતક પાળી પછી જૂદા ઘરમાં પિતાથી વૈદિક શાસ્ત્રોક્તકર્મ થઈ શકે જેણે સૂવાવડી સ્ત્રીના સ્પર્શ ન કર્યો હોય તેવો માણસ સૂવાવડી સ્ત્રીના ઘરથી જુદા ઓતડામાં દૂધ, ફરાળ કે ફગમી કરીને લાવે તો તે લઈ ગણાય.

શ્રદ્ધા, ઉર્ભગ, સાવધાનતા ને વ્યવસ્થા રાખી સ્વધર્મનું પાલન કરી પરમાર્થમાં આગળ વધવા પ્રયત્નશીલ રહેજો.

ગંતિચાલનનો અભ્યાસ ચાલુ હોવાના સમાચાર જાણ્યા પરિધાનદુષ્ટ પરિચાલનના ધનને લાગ સ્થિર રાખીને માત્ર માથુંજ ઊંચુંનીચું કરતા હરો તાડન બંને પગની પાનીથી કરતા હરો. (મથુ)

યોગસૂત્રો

[લેખક - શ્રી મહારાણીદાસ ગોકુળદાસ દેશાઈ - વૈદ્યસંતમૂળ]

(અનુમંદાન ગત અંગ ૫૪ ૧૪૮ થી) ૧

શબ્દજ્ઞાનાનુપાતી ચતુશ્ચયો વિકલ્પઃ ॥ ૧ ॥

૧ ગત અંગમાં નીચે પ્રમાણે સુધારીને વાચવું છે.

૫૪	લીપી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ	૫૪	લીપી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૧ ૧૪૬	નીચેથી ૫ માં પુરતને	પુરતની	૪ ૧૪૭	ઉપરથી ૧૩મી	પોતાના ઉદ્ધિપોના		
૨ ૧૪૭	ઉપરથી ૫ માં વિરાગ	દેવ	૫ ૧૪૭	ઉપરથી ૧૩મી	કરે	કરી	
૩ ૧૪૭	ઉપરથી ૬ થી વિરાગના	દેવના					

પણ વસ્તુની વા વસ્તુમાં રહેલા વસ્તુશ્રૂત ધર્મની કલ્પના પ્રમાણુ પૂર્વકમનુ અંમ હોવાથી અંને તે પ્રમામાં પરિણામ પામનારી થાય છે તેથી પછી જો તે પ્રમા ખરી પ્રમા થાય તો તે પ્રમાણુ નામના બેદમાં પડે અને જો તે પ્રમા ખોટી પ્રમા થાય તો તે વિપર્યય નામના બેદમાં પડે એ કારણે વસ્તુની વા વસ્તુના વસ્તુશ્રૂત કોઈ ધર્મની કલ્પનાનો પ્રમાથી જુદો કોઈ વૃત્તિનો બેદ પાકવાની અગત્ય થતી નથી.

અને અવસ્તુની વા વસ્તુમાં નહિ રહેલા તથા તેથી અવસ્તુશ્રૂત ધર્મની કલ્પનામાં તેના વિપર્યય વસ્તુનું અસ્તિત્વ ન હોવાથી અવસ્તુની વા વસ્તુમાં નહિ રહેલા એવા અવસ્તુશ્રૂત ધર્મની કલ્પના પ્રમામાં પરિણામ પામનારી થતી નથી તેથી તેનો પ્રમાણુમાં કે વિપર્યયમાં સમાવેશ થાય નહિ એ કારણે અવસ્તુની વા વસ્તુમાં નહિ રહેલા અવસ્તુશ્રૂત ધર્મની કલ્પનાનો પ્રમાણુ તથા વિપર્યયથી જુદો એવો વિકલ્પ નામનો બેદ આ સૂત્રવડે કહેલો છે.

સાધારણ રીતે વસ્તુગત સદેહને પણ વિકલ્પ કહેવામાં આવે છે. આકું આવરણ હોવાના કારણે કે એવા કોઈ ખીજ કારણે ચૈત્રને વિષે તે ચૈત્ર છે કે મૈત્ર છે એવો સદેહ થાય તે સદેહને પણ વિકલ્પ કહેવામાં આવે છે.

પણ એ સદેહ વસ્તુને વિષય કરનારો હોય તેથી અંતે તે પ્રમામાં પરિણામ પામનારો થાય ને તેથી કા પ્રમાણુમાં ને કા વિપર્યયમાં તેનો સમાવેશ થાય તેથી તેનો આ સૂત્રમાં કહેલા વિકલ્પમાં સમાવેશ ન થાય. (માણ)

શ્રીનાથચરિતામૃત તૃતીયપ્રવાહમાં આયવાનાં પૂ. કૃપાનાથનાં દૃષ્ટાંતો ગંભત સાથે જ્ઞાન

સદ્ગુરુ અતિ ગંભીર છતાં, દેવાને ઉપદેશ;
શિષ્યહૃદય આકર્ષતા, ગંભતથી કરુણેશ. ૧
ગંભતથી વિકસે હૃદય, જિજ્ઞાસા શુભ થાય;
પાલ હૃદય ગુરુ સમીપજઈ, બોધ થકી પોપાય. ૨

ગંભત મનુષ્યોને સ્વભાવથી બહુ વહાલા છે તત્ત્વવાર્તામાં કે ધર્મવાર્તામાં પણ જો સાથે ગંભત હોય તો મનુષ્યોને ઠીક પડે છે એ ગંભત નિર્દોષ ને ઉપકારક હોવી જોઈએ એ તો છેજ એવી પરમહિતકર ગંભત કરાવવાનો કૃપાનાથનો પ્રથમથીજ સ્વભાવ હતો.

જેમ શાક આદિ વ્યગ્ન પદાર્થોવિના સુંદર મિષ્ટાન્ન ભોજન સચિત્ર થતું નથી તેમ ગંભીર તત્ત્વચર્ચા હુ ખની અત્યંત નિવૃત્તિ કરનાર ને પરમસુખની નિલ પ્રાપ્તિ કરનાર હોઈ પરમહિતકર છે, છતાં તે તેમજ જેમા ધ્વન્દ્વિય અતઃકંચુના સયમનું મુખ્યપણું વતું હોય તેવી એકલી ધર્મવાર્તા મામાન્ય મનુષ્યોને સચિત્ર થતી નથી, એટલુંજ પણ તેમને તે ઊતરો ઠટાગો આવે છે આટલામાં અનુભવી ધર્મોપદેશકો ઐત્યાગ્યોને જુ અથ કરાવના ગંભતનો ઉપયોગ કરે છે તેઓ વચ્ચે વચ્ચે ઉપદેશને બધ-
અથ એવા દૃષ્ટાંતો આપી ઐત્યાગ્યોને આનંદ કરાવતા જાય છે

ઉપપત્તિ, એ વે. તથાન પ્રાપ્ત કરવાનાં ઉપક્રમેપન્થાગની એકતા આદિ વર્ણનગોમનું
ગ છે. સિદ્ધાંતને અનુગૂણ એવા કિલ્લ શિલ્પ પ્રકારના દૃષ્ટાંતો આદિ હકીકતે

સિદ્ધાંતની સમજ પ્રાપ્ત કરવી તે ઉપરથી કહેવાય છે જેમ સિદ્ધાંત સમજવામાં તેમ સિદ્ધાંત સમજાવવામાં પણ દર્શાવે છે. બહુ ઉપયોગી થાય છે, એથી સિદ્ધાંતના બિન બિન અંગોનું મહત્વધારણું શ્રીતાઓ સહેલાઈથી કરી શકે છે.

વળી દર્શાવેલાં ગ્રંથાસુઓને પોતાના અનુભવની કે અનુભવને લગતી વાતો આવવાથી રસ પડે છે—ગમત આવે છે.

કૃપાનાથ નિલપ્રતિ શ્રવણ કરાવતી વેળા તથા અન્ય સમયે પણ જ્યારે તે જ્યારે તે જ્યાં તે જ્યાં ઉપદેશ કરતા જેમ શાસ્ત્રીય દર્શાવેલે ધર્મપ્રેરણા આપતા તેમ અન્ય પ્રકારનાં જાતજાતનાં દર્શાવેલાં આપી, શ્રીતાઓને ગમત કરાવતા, અને દર્શાવેલે સિદ્ધાંતપર જતાં સામાન્ય વ્યાવહારિક દર્શાવેલાં ઉપરાંત વીરસ આદિના દર્શાવેલાં, તે કવચિત્ શૃંગારિક પ્રેમનાં દર્શાવેલાં પણ આધ્યાત્મિક અર્થમાં ખેસાડતા.

મનુષ્યના વ્યવહારની તેના પરમાર્થ પર અસર થાય છે જેનો વ્યવહાર જૂતવાળો હોય તે પરમાર્થમાં આગળ ચાલી શકે નહિ, તેથી ગ્રંથાસુએ પોતાનો વ્યવહાર નિર્દોષપણે તે જાગૃતિથી યથાયોગ્યરિતે શુદ્ધ કરવા માટેનાં દર્શાવેલાં પ્રશુભી ખાસ કરીને આપતા. ખાસથી બહેનોમાટેના દર્શાવેલાં પણ તેમાં આવતાં સાંકળનારાઓ એ વેળા તરફની ધર્મ જતા, એ વેળાનું વાતાવરણ જ કાંઈ નવીન આનંદમય થઈ જતું જેમ નિયત શ્રવણવેળા તેમ કૃપાનાથ ભોજન કરી લીધા પછી રનાનશુદ્ધમાં આવે પ્રસંગ થઈ વાર બનતો, ભોજનોત્તર વસ્ત્ર બદલાવતા પણ પ્રશુભી આવે આનંદ અમને આપતા. એ બધી વાગી ગયા હોય, તે અમારે જમવું બાકી હોય, પણ અમને એ વખતે જમવું ખ્યાલ ન-રહેતો, ને અમે ખસી શકતા નહિ.

એ સમયે કૃપાનાથનાં પરમાર્થપ્રદ નેનકમળમાંથી કૃપામૃત વર્ષતું હોય, તેઓથીની અલોકિત તેજસ્વી મહારયયુક્ત અસંત પ્રમત્ત જ્ઞાનદમથી સુખમુદ્રા બેસી રહી હોય, તે મધ કરતાં અસંત મધુર વચનામૃતનું પાન થતું હોય—જાણે શાસ્ત્રી તે સત્યરૂપો કહે છે તેવો સત્ય લોકનો સર્વોત્તમ સુખાનુભવ આ પૃથ્વી પર થતો હોય તે મૂકીને અમને જવું કેમ ગમે ? પણ કાંઈ કાંઈ વાર તો રસોપા-નોકરને તેમના કામથી છૂટા થવાની ઊતાવળ હોય તેથી કૃપાનાથ આગા દરે એટલે અમારે ન છૂટકે જવું પડતું સત્તર વર્ષ વીસા છતાં ગઈ કાલનીજ હોય તેવીજ રીતે આ અલૌકિક આનંદમયો અર્થત રમણીય વાત હજી મગજમાં તાજીજ રહી રહી છે.

એ પ્રમાણે કૃપાનાથ શ્રીતાઓને હસાવી રમાડી કાંઈ નવીન આનંદ આપી, તેમને હાથે લેતા—તેમના સદ્ગુણોને પોષી, પરમાર્થધર્મમાં તેમને વિશેષ પ્રકારે પ્રેરતા—તેમની શક્તિઓમાં દૃઢિ કરી, તેમને સાધનપદ્ધતિ કરતા.

કરુણાસાગર ગુરુદેવે આ દલિલાલમાં ધર્મેહીનતાને પામેલાં અનેક જીવોનો એ રીતે ઉદ્ધાર કર્યો છે એ સમયના કેટલાક દર્શાવેલાં શ્રીનાથચરિતામૃતના દ્વિતીય પ્રવાહમાં ગંભીર સાથે જ્ઞાનોપદેશની ધારામાં આપ્યા છે, ને બીજાં કેટલાક દર્શાવેલાં આ નીચે આપ્યાં છે, ને આગળ પણ આપ્યાં છે. ગુરુદેવે જ્ઞાનામૃત વહેવરાવવામાં બાકી રાખી નથી મીઠા મેરામણમાંથી તપાતુર મનુષ્ય પોતાને માટે પાણીનો લોટો લરી લે તેટલું આ છે, અથવા તેટલું પણ નથી, પણ અસંખ્ય છે—

૧ અકબર બાદશાહે એક વાર વાતવાતમાં બીરબલને કહ્યું: મૂર્તિપૂજાથી તે

કયાંઈ પરચેત્તર મળે ? તમે હિંદુ લોકો કાંઈ સમજતા નથી જવાબમાં ખીરબલ વિનયપૂર્વક બોલ્યો. બાદશાહ સલામત ! એમ નથી. પૂરી શકાભક્તિથી ને એકનિષ્ઠાથી કરવામાં આવતી મૂર્તિપૂજાથી પ્રભુનાં દર્શન થઈ શકે છે. પૂર્વે ઘણા ભક્તોએ મૂર્તિપૂજનને પ્રભુને મેળવ્યા છે, અને અસારે પણ કોઈ મનુષ્ય હૃદયની સાચી શકાભક્તિથી મૂર્તિપૂજા કરીને પ્રભુને મેળવવા ધારે તો મેળવી શકે છે. બાદશાહે કહ્યું મને એ વાત માનવામાં આવતી નથી ખીરબલે કહ્યું હજુર ! મને ક્ષમા કરજો, પણ હું તો નિશ્ચયપૂર્વક માનું છું કે મૂર્તિપૂજાથી પ્રભુનાં દર્શન થઈ શકે છે પ્રભુની ઇચ્છા તો હું આપને એ વાતની આગળ માસમાં ખાત્રી કરી આપીશ. બાદશાહે કહ્યું : બહુ સારું.

ખીજા જાવસાચમાં બાદશાહને એ વાત વિસારે પડી, પણ ખીરબલે તેને માટે તજવીજ કરવા માંડી શહેરની એક અસિદ્ધ ચતુર હિંદુ વેશ્યાને બોલાવી, તેને બાદશાહ સાથે થયેલી વાત કરી દેખાડી, ને કહ્યું કે આપણે ભક્તિથી એ વાતની હજુરને ખાતરી કરી આપવી છે; અને તેને માટે જો તું હા પાડે તો શું કરવું તે વિષે મારો વિચાર તને જણાવું તારી ચતુરાઈ હું જાણુ છું એટલે મને નિશ્ચય છે કે તું એ કામ કરી શકીશ. વેશ્યાએ જરા વિચાર કરી ખીજુ ઝડપ, એટલે ખીરબલે તેને કહ્યું કે તું જાનને બહાને બહારગામ જા, ને પછી વેશપછટો કરી, પાછી આવ અને ધોળા વસ્ત્ર ધારણ કરી શહેરના સારા મહોલ્લામાં જાહેર ગ્રસ્તાપરના કોઈ મકાનમાં નિવાસ કરી બાદશાહની જમીની હિંદુરીતિ પ્રમાણે વિધિપૂર્વક શકમાડથી પૂજા કરે કર એથી લોકો દર્શન કરવા આવતા જશે, ને કેટલેક સમયે બાદશાહને તે વાતની ખબર પડતી તે પણ દર્શનમાટે આવશે, ને તેમ થતાં આપણું કામ સિદ્ધ થશે ચતુર વેશ્યા વાતનો મર્મ જાણી સમજી ગઈ, ને ખીરબલે તેને જોષ્ઠતા દ્રવ્યની ગોઠવણ કરી આપી. નિશ્ચિત થોડાના પ્રમાણે તેણે બાદશાહની એક સુન્દર ને ભવ્ય છખીતું સવરસાજ પૂજન કરે ક્યું. ધીમેધીમે લોકોમાં એ વાત ચર્ચાવા લાગી વેશ્યા મહાભક્તની રીતે વિધિપૂર્વક પૂજા આરતી વગેરે બહુ શક્તિથી કરતી, ને પછી છખીપાસે બેસી લાંબા વખતસુધી જપ પણ કરતી, તે જાણી આશ્ચર્ય ને કુતૂહલને વશ થઈ લોકો લા આવવા લાગ્યા. તે કોષ્ઠનાપર ધ્યાન ન આપતા પોતાના પૂજાપાઠના કામમાંજ મરાશલ રહેતી કોઈ પુણ્ડ્રી તો તે ખુલાસો કરતી કે આપણા બાદશાહ તો મનુષ્ય છતાં દેવજેવા છે, તેથી મને તેમના તરફ શક્તિભાવ ઉપજ્યો છે માટે તેમની પૂજા હું કરું છું પ-દેશી ભક્તગાઈ તરીકે તે અસિદ્ધ થઈ એક બે માસમાં તેની વાત આખા શહેરમાં પસરી ગઈ, ને છેવટ બાદશાહના કાનપર પણ તે વાત પહોંચી તે જાણી બાદશાહને થયું કે એવી બાઈ કોણ છે કે જે મારી છખીની પૂજા કરે છે ? તેમણે યાદ આવતાં ખીરબલને તે વાત કરી. ખીરબલે કહ્યું નામદાર ! મેં પણ એ વાત જાણી છે, લોકો કહે છે કે બાઈ બહુ સારી છે, રુણવાન છે, ને આપના તરફ તેને શક્તિભાવ ઉપજવાથી આપની છખીની તે પૂજા કરે છે, ઘણા લોકો લાં દર્શનમાટે જાય છે બાદશાહ કહે છે કે તું બરાબર કરીને કહે, જો આપણે જવા જેવું હોય તો આપણે પણ જઈશું ખીરબલે એટલુંજ જોષ્ઠ હવે તે વેશ્યાને ખાનગીમાં મળ્યો, ને હજુરે કહેલી વાત કહી તે વેશ્યા તે જાણી પ્રસન્ન થઈ ખીરબલ બોલ્યો. હવે થોડા દિવસમાં હજુરને હું આવીશ, માટે તું તારા કામ સાવધાનતાથી બરાબર રહે જાખજે.

• ખીજે દિવસે ખીરબલે બાદશાહને વાત કરી કે નામદાર ! એ બાદની આપના પ્રતિની લક્ષિતની થી વાત કરે ? પરમેશ્વરની પેઠે આપની છબીને પૂજે છે. બાદની અવસ્થા તો જીવાન છે, પણ એકે વૃદ્ધ બકરાની પેઠે બહુ બાવપૂર્વક ચાતિથી તે પૂજાતું કામ કરી રહી છે. આપની છબીની પૂજા દા માટે કરે છે તે વિષે તેને પૂછનાં તે કહે છે કે ગીતામાં કલા પ્રમાણે રાજા તો પ્રભુનું સ્વરૂપ છે માટે પૂજ્ય છે, અને આ બાદશાહ તો પ્રમદાપણે દેવજેવા છે. મને તેમનામાં લક્ષિત ઉપજી છે તેથી હું તેમની પૂજા કરું છું. આ સાંભળી અકબરને ઘણું આશ્ચર્ય થયું, ને તે બાદપર પ્રેમભાવ ઉપજ્યો તથા તેના મનમાં તેને મદિરે જવાની તીવ્ર ઇચ્છા ઝગડી તેણે ખીરબલને કહ્યું નો એમ છે તો આપણે તેને મદદ કરવી જોઈએ. ખીરબલે કાવકુ મુખ રાખી બોલ્યો છ, હજુર ! આપ નામદારનું કહેવું સાચું છે. એવાં સાગં માણસોની ખબર લેવી એ આપના જેવા નેક બાદશાહની ફરજ છે.

તે પછી ખીજે દિવસે સાજો સ્થા આરતી વેળા છડી સવારીએ જવાનો નિશ્ચય થયો ને તે બાદને આપવાના દ્રવ્ય તથા વસ્ત્રાદિકની ગોઠવણ કરવાની પણ બાદશાહે ખીરબલને આજ્ઞા કરી

પણ તે વેરવાને ખીરબલ બાદશાહના આગમનના સમાચાર ખાનગી રીતે આપ્યા, ને જોઈતી સર્વપ્રકારની તૈયારી કરી રાખવાની, તેમજ નિલના કરતાં પૂજા-આરતી વિશેષ આકર્ષક રીતે કરવાની પણ સૂચના કરી. વેરવાએ કહ્યું શ્રીપ્રભુ દયાથી એમાં કશી ન્યૂનતા નહિ રહે એતો એતો કષોજ હતો. “ પરધન પરમન હરનોકા, વેસ્થા બડી પ્રતીષ્ઠા.”

ખીજે દિવસે બાદશાહ ખીરબલ સાથે શુભપણે વેસ્થાના મદિરપર ગયા, ને પોતાની છબીની પૂજાવિધિ તથા લગ્નો સર્વ પ્રકારનો કાકમાક, ને વેસ્થાના મનનો લક્ષિતભાવ જોઈ ચકિત થઈ ગયા. પૂજા-આરતી પૂરી થયા પછી વેસ્થાએ બાદશાહનો હારતોગ, પ્રસાદ આદિથી સત્કાર કર્યો, ને બહુ વિનયભાવથી ઉપકાર માનતાં તે બોલી કે, આજે ધણે દિવસે દર્શન આપી આપ નામદારે આ દાસીની મનકામના પૂર્ણ કરી છે મારા જીવનનો આજનો દિવસ ધન્ય છે. પરમકૃપાળુ પરમાત્માની મોટી કૃપાવિના આવો રૂડો પ્રસંગ ક્યાંથી પ્રાપ્ત થાય ? કે આપના જેવા બાદશાહ આ ગરીબની મૂંપડીપર પગલા કરવાની કૃપા કરી તેને પાવન કરે ? પશ્ચાત્ બાદશાહ તરફથી આપવાનું દ્રવ્ય તથા વસ્ત્રાદિક ખીરબલે તે બાદને આપ્યાં ને તેણે તે મસ્તકે ચડાવી આભાર માન્યો. બાદશાહ રવાના થયા ને માર્ગમાં ખીરબલને વાત કરી કે આ બાઈ તો કોઈ દેવી જેવી જણાય છે આપણે તેને તેની લક્ષિતા પ્રમાણમાં કાંઈ આપ્યું નથી તેને તેના ને મદિરના નિજાવને માટે કાઈક ગામગરામ આપવા જોઈએ. ખીરબલે પોતાના હાથ બાંધી આતિ નમ્રપણે બાદશાહની સમા માગતા વિનય કર્યો કે જહાંપનાક ! એટલું બધું કરવાની જરૂર નથી. પશ્ચાત્ પાંચ છ મમ પહેલાં ચયેલી વાતની વાદી આપતો ખીરબલે કહ્યું કે આ બાઈ તો વેસ્થા છે, પણ નો તેણે આપની છબીની પૂજા કરી, તો આપે તેને ધીર જઈ દર્શન આપવા કૃપા કરી, મહાત્મા શુભસીંગસહજે રામાયણમાં કહ્યું છે કે—

“ જેણે દરજા હોત મનમાંથી રામ છપા કહ્યું દુર્લભ માંહો.” તેની આજ મને પ્રસન્ન ખાતો થઈ

પ્રભુની મૂર્તિની અંતઃકરુણા ખરા લાવથી પૂજા કરવાથી પરમદયાળુ પ્રભુ પોતાનાં ભક્તને પોતાનાં સાક્ષાત્ દર્શન આપવા કૃપા કરે છે. જો આપે એ અનુભવી બાઈને દર્શન આપ્યાં, તો પ્રભુ પોતાના ભક્તને દર્શન કેમ ન આપે ?

ખીરબલની એ વાત સાલળી બાદશાહ'તેના પર બહુ પ્રસન્નતા દર્શાવતા બોલ્યા. ખીરબલ તાર કહેવું મને સાચું લાગે છે. પ્રભુ તેની મૂર્તિની પૂજા કરવાથી ખરા ભક્તને દર્શન આપે એ વાતમાં મને હવે સંશય નથી પશ્ચાત્ એ વેશ્યાને યોગ્ય બક્ષીશ આપવામાં આવી, તથા ખીરબલને યથેલો ખર્ચ તેમજ વિશેષ ઉચ્ચ પ્રકારનું ઈનામ આપવામાં આવ્યું.

મૂર્તિપૂજા એ સનાતનધર્મનું એક અગત્યનું અંગ છે કર્મકાંડ, ભક્તિને યોગસાધનમાં એનો ખાસ કરીને ઉપયોગ છે. મતલબ કે પરમાત્માની ઉપાસના કરવામાં મૂર્તિપૂજાથી ઘણી સરળતા થાય છે, એટલું જ નહિ પણ સ્પષ્ટ કહેવું હોય તો કહી શકાય કે આરંભમાં ધર્મ સાધવાના પ્રથમ પગથીઆરૂપે ઘણા અથવા લગભગ બધા જિજ્ઞાસુઓને મૂર્તિપૂજાવિના ચાલે તેમ નથી. મનુષ્ય પાતે મૂર્તિરૂપ છે તેથી તેને પરમેશ્વરની મૂર્તિપૂજા બહુ અનુકૂળ આવે છે. મૂર્તિપૂજામાં નહિ માનનારાઓ પણ પ્રભુભક્તિ કરતાં મૂર્તિપૂજાને મળતાં સાધનોતરફ સ્વાભાવિક રીતે ખેંચાયા વગર રહેતા નથી સર્વવ્યાપક અનંત પરમાત્માની પૂજા મૂર્તિવિના કેવી રીતે થઈ શકે ? ભક્તોને પોતાના ઈષ્ટદેવના પૂજન-અર્ચનમાં મૂર્તિવિના કેમ ચાલે ? પાદ, અર્ધ, સનાન, અભિષેક, ચંદન, પુષ્પ વગેરે ઉપચારો વ્યાપક ને નિરાકાર પ્રભુને શી રીતે અર્પણ થાય ? શું એ બધું આકાશમાં ઉડાડે ? યોગસાધનમાં તો ચિત્ત એકાગ્ર કરવામાટે મૂર્તિપૂજાની તથા મૂર્તિના ધ્યાનની અતિ અગત્ય છે વળી મૂર્તિપૂજા આદિવડે પરમાત્માની ઉપાસના કર્યાવિના પરમાત્માના વારતવિક સ્વરૂપનું-સામ્યદાનંદાદિરૂપ વ્યાપક સ્વરૂપનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવાનો અધિકાર સહેલાઈથી આવતો નથી, એટલે જ્ઞાનમાર્ગમાં પણ સાક્ષાત્ નહિ તો પરંપરાએ પણ મૂર્તિપૂજાનો ઉપયોગ છે.

કોઈ શંકા કરે કે સમ્યક્દાનંદાદિ સ્વરૂપવાળા અનંત ને વ્યાપક પરમાત્માને મૂર્તિજેવડા માનીને તેમની પૂજા કરવી એ દોષવાળું કાર્ય નથી ? તો તેના પ્રત્યુત્તરમાં કહેવાતું કે વેદાદિ સનાતનધર્મનાં શાસ્ત્રો પરમાત્માને મૂર્તિજેવા કે મૂર્તિજેવડા કહેતાં નથી, પણ વ્યાપક ને અનંતજ કહે છે પરમાત્માના એ વ્યાપક ને અનંત સ્વરૂપને અનુભવમાં ઊતારવાતું મૂર્તિપૂજાને તો તેઓ એક આરંભનું સાધન કહે છે, તેથી વ્યાપક ને અનંત પરમાત્માને મૂર્તિજેવા કે મૂર્તિજેવડા કહીને તેમની પૂજા અર્ચા તથા ધ્યાન સ્મરણ આદિ કરવાં એમાં કોઈ દોષ નથી પણ લાભ છે. વળી કલ્યાણના શિખરે પહોંચવાતું એ પહેલું પગથિયું છે એ કારણે તો પૂજાનો પ્રત્યેક ઉપચાર અર્પણ કરતાં જ મૂર્મુચ્ચ સ્વ' એ ત્રણ વ્યાહતિઓના ઉચ્ચારવડે પરમાત્માના વ્યાપક ને અનંત સ્વરૂપની સ્મૃતિ ઉપસ્થિત રાખવાની વ્યવસ્થા રાખેલી છે.

તુલસીદાસજી

[બાળકોને માટે]

[નિવેદક:-શ્રી દયાળસિંહ લાલસિંહ કાકોર]

તુલસીદાસજી એક મોટા મહાત્મા હતા તેઓ ઈશ્વરના મોટા ભક્ત પણ હતા. તુલસીદાસજીના ઈશ્વર રામ હતા, આથી તેઓ સદા રામના ગુણ-ગાન કર્યા કરતા હતા. તુલસીદાસજી દારીમા તથા અપોખ્યામાં વારાફરતી નિવાસ કર્યા કરતા હતા-એટલે રહેતા હતા તથા તેમણે આખા હિંદુસ્તાનની યાત્રા પણ કરી હતી એટલે રામેશ્વર, જગન્નાથપુરી, દ્વારકા, બરોડાનાથ પણ જગન્નપુર વગેરે યાત્રાધામોનાં દર્શન પણ કર્યાં હતાં. તુલસીદાસજી સર્વ સ્થળે રામ-ભક્તિનો પ્રચાર કર્યા કરતા હતા પહેલાં હિંદીભાષામાં રામાયણ નહોતો, તેથી તુલસીદાસજીએ હિંદી ભાષામાં એક રામાયણ લખ્યું.

આ રામાયણનું નામ “રામચરિત-માનસ” છે

આ રામાયણ બહુ સારું છે-સુંદર છે. તેમાં-રામચરિત વાગવાનું [લીલા છંદનનું] છંદન-ચરિત્રનું વર્ણન છે તથા બીજી ઘણી ધણી સારી વાતો પણ છે.

તુલસી-રામાયણનો પ્રચાર આખા હિંદુસ્તાનમાં છે અને તેથી તુલસીદાસજીનું નામ પણ સર્વ ઠેકાણે ફેલાઈ ગયું છે-પ્રસિદ્ધ થઈ ગયું છે

તુલસી-રામાયણ વાંચીને કે સાંભળીને ગદા લોકો બહુ પ્રસન્ન થાય છે સામાન્ય ભણેલા લોકો પણ તુલસી-રામાયણ વાંચી-સમજી શકે છે

તુલસી રામાયણની ભાષા સરલ, સુંદર ને મીઠી છે, તેથી મામાઓના લોકો પણ આ તુલસીદાસ રામાયણનું પઠન-પાઠન ને ગાન બહુ બાવપૂર્વક કરે છે

તુલસી-રામાયણમાંથી નમુનારૂપે જે પંક્તિઓ નીચે લખી છે તે કેવી સુંદર છે—

રણકુલ રીતિ સદા ચલિ આઈ.

પ્રાણ જાદિ અરુ બચન ન જાઈ ॥

[*]

અહુનું કે ન અહુનું ?

[લેખક:-શ્રી દયાળસિંહ લાલસિંહ કાકોર]

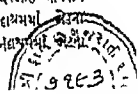
અહુ કે ન અહુ-એ પ્રશ્ન છે અહુ એટલે સ્પર્શ કરવો-એ ચામડીનો સ્વભાવ છે-સ્પર્શનું જ્ઞાન ચામડીથી થાય છે એટલે સ્પર્શની ઈચ્છા ચામડી છે સ્પર્શનો ધર્મ વાણુમા પણ છે-એટલે-તેટલે અંગે ચામડી ને વાણુમાં સામ્યતા છે સ્પર્શની અમર ચામડીને થાય છે એ તો પ્રયત્ન છે લોકોને પણ સ્પર્શની અમર થાવ છે-એ પણ જીવાણુ વિવનથી મિલન છે પ્રાણુને પણ સ્પર્શની અમર થાય છે એ ચેતનાશક્તિના સિદ્ધાંત છે અને ચેતનાશક્તિનો સ્વભાવ છે. ખ્યાજવણી નામની વનસ્પતિ ચામડીને અડે તો તરત ખરજ આવવા લાગે છે ખમ, ખુજની જેવાં દરેક વણી હોય છે-એટલે-સ્પર્શ કરવાથી લાગ પડી જાય એવી હોય છે. કાનેરા, મગફળી, ફાન જેવાં ફોં પણ એવી ગણાય છે-કારણકે, તે દરેકનો જીવાણુઓ સ્પર્શ કરવાગના લાલોને કટ અમર કરી કે એવા હોય છે પ્રાણુની પણ સારી માડી અમર થાય છે પરંતુ તે અનિશ્ચય હોવાથી વર્ના

- ૧-૦-૦ શ્રી. શિવસિદ્ધાર્થ
 ૦-૪-૦ ,, દીવાધરભાઈ
 ૨-૦-૦ ,, બોધાભાઈ સોની
 ૨-૦-૦ ,, બાણુભાઈ શેઠ
 ૧-૦-૦ ,, દિવલાલભાઈ
 ૦-૪-૦ ,, મૂળચંદ્રભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, દાકુભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, ભગવાનજીભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, ગુણવંતસિદ્ધજી
 ૧-૦-૦ ,, બાનુપ્રસાદજી
 ૦-૮-૦ બેન સવિતાબેન
 ૨-૦-૦ શ્રી. હરજીવનદાસ શેઠ
 ૫-૪-૦ એકે ભક્તજન
 મુંગઈમાં શિવરાત્રિના મહાપૂજનની ભેટ-
 ૫-૫-૩ એકે ભક્તજન
 ૧-૦-૦ શ્રી. ગોરીશંકરભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, હરજીસિદ્ધાર્થ
 ૧-૦-૦ ,, દયાળસિદ્ધાર્થ
 ૨-૦-૦ ,, હરજીવનભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, શશીકુમારભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, જુવેદભાઈ
 ૧-૪-૦ ,, રવજીભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, રૂપસિદ્ધજી
 ૧-૦-૦ ,, ભદ્રસિદ્ધજી
 ૦-૮-૦ ,, પ્રાણજીવનદાસભાઈ
 ૦-૮-૦ ,, નિરંજનભાઈ
 ૦-૮-૦ ,, મહેશભાઈ
 ૧-૪-૦ ,, અર્જુનભાઈ
 ૧-૪-૦ ,, ચંદ્રસિદ્ધભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, બાનુચંદ્રભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, દિવસિદ્ધજી
 ૧-૦-૦ ,, મોતીરામ
 ૧-૪-૦ બેન ગીતાબેન
 ૧-૦-૦ શ્રી. પ્રતાપસિદ્ધભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, અરવિંદકુમાર
 એકે ભક્ત
 મોધાભાઈ સોની

- ૦-૪-૦ શ્રી. મણિચંદ્રભાઈ
 ૦-૪-૦ ,, વલ્લભદાસભાઈ
 ૧-૪-૦ ,, લગવાનજીભાઈ
 ૨-૦-૦ ,, બાણુભાઈ શેઠ
 ૧-૦-૦ ,, જગનભાઈ
 ૧-૦-૦ બેન ગોદાવરીબેન
 ૧-૦-૦ ,, પ્રભાવતીબેન
 ૦-૮-૦ ,, સવિતાબેન
 ૧-૪-૦ ,, જશોદાબહેન
 ૦-૧-૬ પરચુરણ
 x x x x
 ૨-૦-૦ શ્રી. દેવલાલ જેઠાલાલ-મુળઈ
 ૩-૧૨-૦ બિ શિરીશના યજ્ઞોપવીત પ્રસંગે
 હા શ્રી. માણેલાલ દામોદર દવે
 ૨-૦-૦ શ્રી. મોહનલાલ છોટાલાલ જંજાળ
 ચંદન ધરાવવા માટે
 ૫-૦-૦ શ્રી વામનગાય જટારાગર-પાટણ
 ૦-૧૧-૩ મોજીદાસ આનંદાશ્રમની ભેટ
 ૫-૧-૬ લીજીડા આનંદાશ્રમની ભેટ
 ૫-૪-૦ પ્રાણજીવન નરોત્તમદાસ-ભાવનગર
 ૮-૨-૦ અમદાવાદ આનંદાશ્રમ ભેટના
 ૧-૪-૦ શ્રી. ગોરારજી આધવજી-ખીસખા
 ૦-૫-૩ ધ. દલપતરામજી
 ૫-૦-૦ શ્રી. ચમનલાલ વેણીલાલ દેશાઈ
 ૦-૮-૦ ,, હરશનદાસ હરજીનાં પત્ની-જૂનાગઢ
 ૧-૪-૦ સ્વ ગોમતીબાઈ
 ૧-૪-૦ સ્વ. દેવજી ગોરધન
 ૪-૦-૦ શ્રી જીમજી કાલાભાઈ-પોરબંદર
 ૦-૫-૩ ,, વિશ્વનાથ માધવજી
 ૧-૦-૦ ,, દેવચંદ હમરાજ
 ૭-૮-૦ બેન સારીબેન
 ૦-૨-૮ પરચુરણ ભેટ
 ૨-૦-૩ કૃતિયાણામાં ભેટના
 ૫-૦-૦ શ્રી. જેમર ભવાન-વરધા
 ૧૨-૦-૦ ,, દયાળસિદ્ધજી લાલસિદ્ધજી મેવા-
 પ્રવાસના
 ૨-૦-૦ શ્રી. દયાળસિદ્ધજી લાલસિદ્ધજી

૭-૮-૦ શ્રી. લક્ષ્મીદાસ મોદનલાલની કુખી
 ૬. શ્રી લક્ષ્મીદાસ દંડગજ તરફથી
 રદાભિષેક ૧ માસના પૂજાપાના
 ૦-૪-૦ મદિરેથી ભેટના
 ૬-૦-૦ શ્રી. મગજનાસ માધવલાલ નિલદાન
 ૧-૧-૦ ,, મૂળસંકર માવજી-વંચલી
 ૧-૪-૦ બેન શાંતિબેન-ભૂતાગદ
 ૧-૦-૦ શ્રી. નર્મદાસંકર નથુભાઈ
 ૦-૨-૮ પરચુરથ
 ૫-૪-૦ શ્રી બીમજી દેવજી-જોરાસા
 ૧-૫-૦ ,, દેવસંકર રયામજી-ભીડોરા
 ૫-૦-૦ ,, દરિયાલભાઈ મામસતદાર-રાજકોટ
 (ચેત્ર માસ)
 ૧-૪-૦ શ્રી. જોરધનનાસ જલવજી
 ૫-૫-૦ એક લાકતજન-મુંબઈ
 ૧-૦-૦ શ્રી. ગૌરીશંકરભાઈ
 ૫-૦-૦ ,, ગંગાની વધમી
 ૧-૦-૦ ,, રોડરશીભાઈ
 ૨-૦-૦ ,, હરજનનદાસભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, નંદેન્દ્રગિદજી
 ૧-૦-૦ ,, ઉપેન્દ્રસિદજી
 ૦-૮-૦ ,, મહેશભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, રૂપસિદજીભાઈ
 ૧-૪-૦ ,, ચંદ્રસિદભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, ચિવગિદજી
 ૧-૦-૦ ,, બાનુશંકરભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, શકરગિદભાઈ
 ૦-૮-૦ બેન સવિતાબેન
 ૦-૮-૦ ,, લલિતાબેન
 ૦-૪-૦ શ્રી. લીલાધરભાઈ
 ૫-૦-૦ રવ. રતનજી રાજી લાખાણી
 ૫-૦-૦ શ્રી. મોડનલાલ મૂળજી-મુંબઈ
 ૦-૪-૦ બેન બાનુમતિ ઊડાલાલ
 ૦-૧-૧ ,, હંસા પ્રભાસંકર
 ૦-૨-૬ એક વ્યક્તિ દા નથુરામભાઈ

૧-૪-૦ શ્રી. મૂળસંકર નર્મદાસ-પરિયા
 ૦-૪-૦ ,, પટેલ દાયા માણજી
 ૦-૨-૦ ,, અ. લા ત્રિવેદી
 ૨-૦-૦ ,, કેશવલાલ જોશલાલ-મુંબઈ
 રામનવમીની ભેટના
 ૦-૧૧-૦ મદિરેથી પરચુરથ
 ૧-૦-૦ અ. લા ત્રિવેદી
 રામનવમીની પૂજન ભેટ:-
 ૧-૪-૦ શ્રી માણજીલાલ નાનજી ચંદારાણા
 ૦-૪-૦ પૂ. ધ. , લક્ષ્મીપ્રકાશજી
 ૦-૪-૦ શ્રી. દયારામ મૂળજી
 ૦-૪-૦ ,, અંબારાસંકર નાનજી જોશી
 ૦-૫-૦ ,, નર્મદાસંકર પચોળા
 ૦-૫-૦ ,, દેવસંકર મોરારજી
 ૦-૪-૦ ,, રતિલાલભાઈ
 ૧-૦-૦ બેન મણિબેન-જોરાવરનગર
 ૦-૨-૦ શ્રી હરગોવિંદ રામજી
 ૦-૨-૦ ,, મગનલાલ રામજી
 ૦-૨-૦ બેન જયદામોરી જીવગમ
 ૦-૨-૦ ,, ચંદ્રમાળા અંબારાસંકર જોશી
 ૦-૨-૦ વિ. ઉમેદલાલ
 ૦-૪-૦ બેન ત્રિવેણીભાઈ
 ૦-૨-૬ શ્રી અનંતપ્રસાદ તથા બેન લક્ષ્મીવતી
 ૦-૨-૦ બેન માનખાઈ
 ૦-૪-૦ ,, કાશીબેન નરસેરાગ
 ૦-૧-૬ આરતીમા
 x x x x x
 ૦-૨-૦ શ્રી દરિયાલભાઈ
 ૦-૪-૨ બેન કરતુરબેન બાસ
 ૦-૮-૦ ,, દેવાબેન-કાયાવાજાનાં પત્ની
 -બીલખા
 ૦-૮-૦ બેન મોતીભાઈ-બીલખા
 ૦-૮-૦ ,, માકાભાઈબેન-બીલખા
 ૦-૨-૦ પરચુરથ
 ૫-૦-૦ શ્રી. સુદરજી જળેચરભાઈ-માંગેરાજ
 ૦-૮-૦ ,, લીલુડા આનંદાથમભાઈ
 ૦-૧૧-૬ ,, મોજીદા આનંદાથમભાઈ

Reg. No. B. 3087.

સને ૧૯૪૯ તા. ૨૫ મે

સ્વાપૂજન-સમાચાર

જેલપુર રવિવાર તા ૫-૬-૪૯

સવારના રેલા દા ૧૦ થી ૧૨ (ગંગા-
દશરા નિધિને પૂજ્યપાદ દુપાનાથજી
મહાપૂજન થશે.

સિ શ્રીઆનંદાશ્રમ-સુમુશુભંગ-મુંબઈ

—[*]—

શ્રીઆનંદાશ્રમ, નવાગામ, ધા. બીલખા-(સૌરાષ્ટ્ર)

તરફથી
પ્રગટ થતું ધાર્મિક માસિક પત્ર

(Saurashtra-India

P. O Bilkha

આનંદાશ્રમ

૨ પ્રતિ

મહારાષ્ટ્ર 'ગદ' પ્રાચીનજી '૫૬૯' ૧
આસ પોસ્ટલ મુદ્રા ઉપ ૭૨૫

- ૨૧-૪-૦ શ્રીઅમદાવાદ આનંદાશ્રમમાં
- આવેલી બેટના હા. માં જયરાકે
- મંથાગમ લઈ ચેત્ર મુદ ૧૪
- ૨-૦-૦ શ્રી રવજી રામજી-બીલખા
- ૨-૦-૦ ,, રમણીકાલ ત્રિભુવન દવે
- ૫-૦-૦ ,, કન્યાજી કલિદાસ-ભાણુવડ
- ૧-૪-૦ ,, મૂળજી પ્રાગજી-ગોરખી
- ૨-૦-૦ જોતપુર, કન્યાશાળાના બહેનો
- ૧-૦-૦ શ્રી જાનલાલ મગનલાલ
- ૫-૦-૦ ,, વિનોદરાય વર્મતગાય-અમદાવાદ

- ૧-૦-૦ શ્રી દેવરાકગલાઈ-બીડિંગ
- ૨-૦-૦ ,, નંદલાલભાઈ
- ૦-૨-૦ ,, મૂળરાકગલાઈ
- ૧-૪-૦ ,, જટારાક જગજીવન-જૂનાગઢ
- ૧-૦-૦ ,, હરજી મનજી
- ૧-૪-૦ ,, કરશનદાસભાઈ-જૂનાગઢ
- ૧-૪-૦ ,, મગદાસ ભાવનલાલ-અમદાવાદ
- ૩-૦-૦ ,, પ્રાગજી ધનેશ્વર
- ૧-૦-૦ ,, પ્રતાપરાય નયા વસતરાય

—[*]—

વર્ષ ૧૭ મું

વૈશાખ

અંક ૧૨

સંવત ૨૦૦૫

॥ ॐ ॥

॥ યતો ધર્મસ્તતો જયઃ ॥

આનંદાશ્રમ

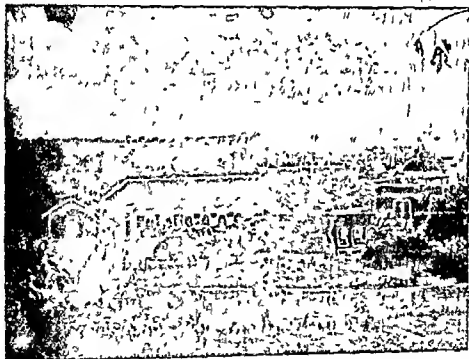
માર્ગિક લવાગ્રમ

શ્રીગુરુસાધિ

૩૧-૧૦-૦૦

પરદેશમાટે

શિલિંગ ૨

શ્રીઆનંદાશ્રમ-નવાગ્રમ-થી બીલખા

પ્રશાન્તેઃ પરિવાહોડ્યમ શ્રીમન્નાયમુલાશ્રમે ।

પ્રશાન્તવાહિતાદૃત્તેર્યસ્મિન્ પ્રજ્ઞન્તિ યોગિનઃ ॥

સાગુરુપરમાત્મા શ્રીમદ્વાયલગવાનના આનંદાશ્રમમાં સર્વેન વહી રહેલો પ્રશાંતિનો આ પ્રવાહ, જેમાં યોગીઓ આશીષ રનાન કરે છે તે પ્રશાંત-વાહિતાવૃત્તિની પ્રશાંતિનો છે

અનુક્રમણિકા.

અનુક્રમાંક	વિષય	પૃષ્ઠાંક
૧	વૈખારિને શાત યતનો આદેશ.	૧૭૩
૨	શ્રીનાથવચનામૃત.	૧૭૪
૩	ગોગસુત્રો.	૧૭૫
૪	સાંપડેયું.	૧૭૭
૫	એક સંપદન	૧૭૬
૬	શ્રીગુરુપૂર્ણિમા મદાપૂજન	૧૮૦
૭	શ્રીનાથસુબોધમાલા.	૧૮૦
૮	ળીલપ્પ-આનંદાશ્રમ નિવાસીકા પ્રવાસ	૧૮૨
૯	શ્રીઆનંદાશ્રમ-સમાચાર.	૧૮૪
૧૦	સેવા-પ્રવાસ	૧૮૫
૧૧	વિવસિ.	૧૮૫
૧૨	શ્રીઆનંદાશ્રમ મુમુક્ષુમંડળ-મુખર્જીની ધાર્મિક પ્રવૃત્તિ.	૧૮૬
૧૩	ખેડજનક અન્નમાન	૧૮૭
૧૪	પગ્મુરણુ ભેટ	૧૮૭
૧૫	પ્રશ્નને વિનનિ.	

—[*]—

સૂચન

આ માસિક દરવાસની રૂપમી તારીખે પ્રસિદ્ધ થાય છે.

આ તારીખ પછી આઠ દિવસની અંદર જો અંક ન મળે તો પોતાના આહુત નંબર માધે નીચેના રથળે લખવાથી યોગ્ય દરવામાં આવશે.

વ્યવસ્થાપક આનંદાશ્રમ, ળીલપ્પા (સૌરાષ્ટ્ર)

— c —

જરૂરી

સૂચના—લેખસંબંધી અને માસિક સંબંધી સર્વ પત્રવ્યવહાર શ્રી. વ્યવસ્થાપક આનંદાશ્રમ, ળીલપ્પા (સૌરાષ્ટ્ર) એ ગિરનામે કરવો.

તંત્રી અને પ્રકાશક: શ્રી. મદારાણીદાસ ગોમુખદાસ દેસાઈ, વેદાંતશ્રુત્ય-ભાંગરોળ-સૌરાષ્ટ્ર

શ્રીલક્ષ્મીનામૃતિનાથસદ્ગુરવે નમઃ॥

આનંદં વ્રહ્મણો વિદ્વાન્ ન વિમેતિ કુતશ્ચન ।

અર્થઃ-આનંદસ્વરૂપ બ્રહ્મને બળુનાર કાઠથી પણ લાય પામતો નથી.

તૈત્તિરીય-ઉપનિષત્

વર્ષ ૧૭ મું]

સંવત્ ૨૦૦૫ વૈશાખ

[અંક ૧૨ એ

વૈશ્વરિને શાંત થવાનો આદેશ

વૈશ્વરિ । તું નહિ શાંત ભથી.

૨૬

બહુત બહુત ઉપદેશ ક્રિયા તોઉ,

નહિ સમજત અપની કૃત્ય ગ્રહી.

વૈશ્વરિ.

શ્રોતા મિલે તખ તું બક ઊઠે, વિવેક વિચાર ત્યજ.

વૈશ્વરિ. ૧

અગ્નિદેવકા સ્વભાવ ગ્રહન કર, નિરાદિન દહત ગ્રહી

વૈશ્વરિ. ૨

શાસ્ત્રગુરુકા વચન ન માનત, દુરાચર દુકસે ભરી.

વૈશ્વરિ. ૩

મધ્યમા બાયા સાધુજનોહી, પર્યંતિ દેવી ખરી

વૈશ્વરિ. ૪

પરા ઇશાહી કહાવત ભાષા, અપ્રમ નાક લઈ.

વૈશ્વરિ. ૫

પરાતપરકા પથિક જનોકું, બકવાદ વિત સહી

વૈશ્વરિ. ૬

અખ શાંત હો હો અપખતા, નાથ સુખોધ ગ્રહી.

વૈશ્વરિ. ૭

ત્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમદ્નાથભગવાન]

ઉડ્ડીયાનબંધ, જાલંધરબંધ ને ભસ્ત્રિકાપ્રાણાયામ જે અનુકૂળતા હોય તે સવારસાંજ કરવા

પશુપાલન કરી દૂધ, ઘી, દહીં ને છાશ વેચવાનો ધંધો આદ્યજ્ઞને માટે નિષિદ્ધ છે. એ ધંધામાં લોકને વશ થઈ ઘાલમેલ કરવાના પ્રસંગ ઉભા થવાનો સંભવ હોવાથી એ ધંધો આદ્યજ્ઞને માટે નિષિદ્ધ કહેલો છે. ક્ષત્રિય આપત્તિકાલમાં તે ધંધો કરી શકે વૈશ્યને તેવો ધંધો કરવામાં બાધ નથી. એ ધંધો કરનારે ખની શકે તેટલી પ્રામાણિકતા જાળવવી જોઈએ

ચોમાસામાં સંન્યાસીને, બ્રહ્મચારીને તથા સાધુને એ માસ વા ચાર માસ એક સ્થળે રહેવાનું વિધાન શાસ્ત્રે નીચે જણાવેલા દારણથી કર્યું છે:—

ચોમાસામાં ઉત્પત્ત થતા ક્ષુદ્ર કીડાઓની હિસા ન થાય, વર્ષાઋતુમાં પ્રવાસ કરવાથી થતી પ્રતિકૂળતા ન વેઠવી પડે, પોતાનો શાસ્ત્રસંબંધી ને સાધનસંબંધી અભ્યાસ સારીરીતે કરી શકાય, અને તે ગામના કે નગરના અધિકારીજનોને શાસ્ત્રાદિનો ઉપદેશ સારીરીતે કરી શકાય

પરમાત્માની પ્રસાદીનું નામ પડ્યું એટલે આસ્તિક મનુષ્ય તે ભાવપૂર્વક લેવી જોઈએ. પ્રસાદીનું બાહ્યસ્વરૂપ જેવાનું નથી, પણ તે વડે અંતઃકરણની શુદ્ધિનો મુખ્ય હેતુ ધ્યાનમાં રાખવાનો હોય છે. “આવી પ્રસાદી હું નહિ લઈ જઉં” એમ બોલવું એ આસ્તિક મનુષ્યને માટે પાપરૂપ છે.

ચિત્તશાસ્ત્ર-માનસશાસ્ત્ર, ચારિત્રમીમાંસા અને તત્ત્વમીમાંસામાટે પાતંજલ-યોગદર્શન, સાંખ્યદર્શન અને વેદાંતદર્શન વિચારવાવોગ્ય છે.

લિંગલિંગ દેવદેવીઓનાં દર્શન અને ભાવના કરવાને બદલે ઉત્તમ જિજ્ઞાસુએ પોતાના ઇષ્ટદેવનાં દર્શન અને પોતાના ઇષ્ટદેવની ભાવના કરવાં એ ઉત્તમ છે.

પોતાના સદ્ગુરુશ્રીનો દિવ્યસંદેશ પ્રત્યેક દશમાં ને પ્રત્યેક વ્યક્તિને મળે એવો પ્રયત્ન કરવો એ ઉચ્ચકોટિની ગુરુસેવા ગણાય

કોઈનો જીવનવૃત્તાંત લખનારે જેમનો જીવનવૃત્તાંત લખવો હોય તેમની સાથે લાંબો કાલ રહેવું જોઈએ, તેમના ભાવોને ને તેમની પ્રવૃત્તિઓને સૂક્ષ્મદષ્ટિથી જાણવા જોઈએ, અને તે ઉપર શાસ્ત્રીયરીતે વિચાર કરવાનું બલ મેળવવું જોઈએ

પોતાના સદ્ગુરુનું માનસિકપૂજન કરી શકાય

જે હવિષ્યાત્રવડે વૈશ્વદેવ નજ થઈ શકે તે જલથી વૈશ્વદેવ થાય તેમાં ત્રણાણીમાં રહેલા પવિત્ર જલને અગ્નિ દહ્યાય, ને પંચપાત્રમાં રહેલા પવિત્ર જલને હવિષ્ય દહ્યાય, ને તેની આહુતિઓ અપાય.

શાસ્ત્ર વિચારથી અને પ્રભુના સૌંદર્યસારનિધિસ્વરૂપમાં મનને સ્થિર

રાખવાથી પ્રભુશ્રીનો આગાધ મહિમા સમજવા મન સમર્થ થાય છે. ઈષ્ટદેવનું સ્મરણ, પૂજન ને ધ્યાન કરતાં તેઓશ્રીની મૂર્તિનું દર્શન થાય, અને પછી તેમના તેજોમય સ્વરૂપનું દર્શન થાય તે ક્રમથી ઉત્તમ ગણાય છે. શ્રીશંકરનું દક્ષિણામૂર્તિસ્વરૂપે અથવા તેજોમય બાહ્યસ્વરૂપે દર્શન થાય તે ક્રમથી ઉત્તમ ગણાય છે.

શ્રદ્ધા, ઉમંગ ને વ્યવસ્થાથી સાધન કરતા રહેશો તો પરમાર્થમાં આગળ વધશો.

વિવેક, વૈરાગ્ય, શમ, દમ ને સહનશીલતા રાખી મનની અર્પણ પ્રસન્નતા જાળવશો.

કોઇપણ નિમિત્તે મગજ, જ્ઞાનતંતુ, ગતિતંતુ ને રંધિરને તપવા દેશો નહિ.

“મન્મથા મય” “યત્કરોપિયદ્ભ્રાસિ” ને “સર્વધર્માન્પરિત્યજ્ય” એ શ્રીભગવદ્ગીતાના શ્લોકોના અર્થનું મનન અને અનુસરણ કરવા પ્રયત્ન-શીલ રહેશો.

“હૃદયાત્સંપરિત્યજ્ય સર્વમેવ મહામતિઃ ।

યસ્તિષ્ઠતિ ગતવ્યયઃ સ યુક્તઃ પરમેશ્વરઃ ॥”

(જે માટી બુદ્ધિવાળો પુરુષ સર્વદશ્યનો હૃદયથી સારી રીતે પરિત્યાગ કરીને બ્યથા વિનાનો રહે છે તે યુક્ત છે તે પરમેશ્વર છે.) (આહુ)

યોગસૂત્રો

[લેખક:—શ્રી. મહારાષ્ટ્રીદાસ ગોકુળદાસ દેશાઈ—વેદાંતભૂષણ]

(અનુસંધાન ગત ઝાંઝના ૫૪ ૧૬૨ થી)

અમાવપત્યયાલંબના વૃત્તિર્નિદ્રા ॥ ૧૦ ॥

શુદ્ધેશી—અમાવરૂપ પ્રસવના આવગનવાળી વૃત્તિને નિદ્રા કહેવામાં આવે છે.

પદ્મોદિની—કાર્યપ્રતિ અયત્તે ગચ્છતીતિ પ્રત્યય કાર્ણવં । પ્રાર્થનિ અયન કરે છે એટલે જાય છે તેથી કારણ પ્રસવ કહેવાય છે. અમાવે જાગ્રતસ્વપ્નવૃત્તીનાં પ્રવિલયે કારણં તમઃ । અઆવમા એટલે જાગ્રત તથા સ્વપ્નની વૃત્તિઓના વિનયમાં કારણ તમો-શુણ્ય છે. તદેવાલંબને વિષયો યસ્યાઃ સા તયોક્તા વૃત્તિ નિદ્રેત્યુચ્યતે ॥ ૧૦ ॥ તે તમેણુજા જેનું આવગન એટલે વિગા છે એવી આ ચૂનમાં કહેવી વૃત્તિ નિદ્રા કહેવાય છે

ભાષ્ય—અમાવપત્યયાલંબના વૃત્તિર્નિદ્રા । અઆવરૂપ પ્રસવના આવગનવાળી વૃત્તિ નિદ્રા કહેવાય છે. સા ચ પ્રવોદે પ્રત્યયમર્શત્ પ્રત્યયવિશેષ । જાગ્રા પછી ને શુમાઇ ગયેલી ન હોવાથી તે એક પ્રકારની વૃત્તિ છે. કથં । જાગ્રા પછી એ વૃત્તિ શુમાઈ ગયેલી નથી હોતી એમ કેમ જણવું તે કહેતા કહે છે કે મુગમહમસ્વાપ્તં પ્રસન્ન મે મનઃ પ્રણં મે વિશાદી કતોતિ । હું સુખે સ્થો હતો. મારું પ્રસન્ન મન મારી મતિને

સ્વચ્છ કરે છે. દુઃસમહમસ્વાપ્સં સ્વાપ્નં મે મનો અમત્યનવસ્થિતં । હું દુઃખમાં સૂતો હતો. મારું જડ ને આકૃષ્ટ મન બને છે. ગાદંમૂઢોઽહમસ્વાપ્સં ગુરૂણિ મે ગાત્રાણિ જ્ઞાન્તં મે ચિત્તમહસં મુષિતમિવ તિષ્ઠતીતિ । હું મૂઢાં થઈને ગાદી નિદ્રામાં સૂતો હતો મારાં ગાત્રો બારે યર્ષ ગયાં છે. મારું ચિત્ત યાદેધું, આજ્ઞાસવાજું ને બેઠે હરાઈ ગયા જેવું યર્ષ ગયું છે એમ સત્ત્વયં પ્રવૃદ્ધસ્ય પ્રત્યયમર્શો ન સ્યાદસતિ પ્રત્યયાનુભવો ચિત્તની વૃત્તિનો બે એ અનુભવ ન હોય તો જાગેલાને આવું સ્મરણ નહીં ન થાય. તદ્વાચિતા સ્મૃતયશ્ચ સ્તદ્વિપયા ન સ્યુ । અને એ અનુભવને આશરે રહેલી તથા એ અનુભવને વિષય કરનારી આવી સ્મૃતિઓ ન થાય. તસ્માત્ પ્રત્યયાધિષ્ઠેયો નિદ્રા । માટે નિદ્રો એક પ્રકારની વૃત્તિ છે. સા ચ સમાધાવિતરપ્રત્યયવચ્ચિરોદ્ભવ્યેતિ ॥ ૧૦ ॥ અને સમાધિના લાભ માટે બીજી વૃત્તિઓની પેઠે તે પણ નિરોધ કરવાજેવી છે.

અનુવાદ—આ સૂત્રમાં નિદ્રા નામના ચિત્તની વૃત્તિના ચોથા ભેદને કહેલો છે.

ચિત્તની વૃત્તિના આલંબનનો વિષય પ્રસય કહેવાય છે .

ચિત્તની એક વૃત્તિ જગત્તત્ત્વરથામાં જણાતા સર્વે પ્રાણિપદાર્થોના અભાવને, તેના આલંબનનો વિષય કરી સ્વપ્ન તથા સુષુપ્તિ અવસ્થાને બોગવે છે. તથા જેમાં પુરુષનો પોતાનો પણ સમાવેશ થાય છે એવા જગત્તત્ત્વરથાના સર્વે પ્રાણિપદાર્થોના અભાવને પુરુષના ચિત્તની વૃત્તિ ન્યારે તેના આલંબનનો વિષય કરે છે ત્યારે તે અભાવ ચિત્તની વૃત્તિનો પ્રસય થયો કહેવાય છે પુરુષના ચિત્તની વૃત્તિ ન્યારે આ અભાવરૂપ પ્રસયનું આલંબન કરી રહે છે વા ન્યારે પુરુષના ચિત્તની વૃત્તિ આ અભાવરૂપ પ્રસયના આલંબન-વાળી થાય છે ત્યારે તે વૃત્તિને નિદ્રા કહેવામાં આવે છે

ચિત્તના સ્વભાવમૂત સત્ત્વ, રજસ ને તમસ એ ત્રણુમાના તમોગુણથી અધિકતાથી ચિત્ત ન્યારે તમોગુણવડે ઘેરાઈ જાય છે ત્યારે જગત્તત્ત્વરથાનાં સર્વે પ્રાણિપદાર્થોના અભાવની વૃત્તિ ઉપજે છે અને તમોગુણ આસરી જતાં ચિત્ત તમોગુણના ઘેરામોથી મોઝાણ થાય છે ત્યાંથી એ વૃત્તિ ટકી રહે છે

ચિત્ત તમોગુણવડે ઘેરાઈને પાછું મોઝાણ થવાના સમયસુધી જગત્તત્ત્વરથાનાં સર્વે પ્રાણિપદાર્થોના અભાવને પોતાનાં આલંબનનો વિષય એટલે પ્રસય કરી વૃત્તિ એ પ્રસયનું આલંબન કરી રહે છે.

આ રીતના અભાવરૂપ પ્રસયના આલંબનવાળી વૃત્તિ નિદ્રાવૃત્તિ કહેવાય છે.

નિરોધના લાભ માટેના અભ્યાસક્રમમાં કોઈ પણ એકજ પ્રસયનું આલંબન બેથી અઢી કલાકસુધી કરી રાખવામાં આવે તો તે ધ્યાનની સંઘામા પડે ન્યારે અભાવ પ્રસયનું આલંબન ત્રણ ચાર કે અધિક કલાકસુધીનું રહેવા છતાં તે ધ્યાનની સંઘામાં પડતું નથી કારણ કે ધ્યાનમાં પ્રસયનું આલંબન ઐચ્છિક અને સ્વપ્રસય હોય છે ન્યારે અભાવ પ્રસયનું આલંબન પરવરાપણાનું અને અઐચ્છિક હોય છે. અને ધ્યાનના પ્રસયનું આલંબન સત્ત્વોદ્દેશી ઉપજેતું તથા સત્ત્વોદ્દેશ કરનાર હોય છે ન્યારે અભાવ પ્રસયનું આલંબન તમસોદ્દેશી ઉપજેતું અને તમસોદ્દેશ કરનાર હોય છે એમ અભાવ પ્રસયનું આલંબન નિરોધના લાભમાં ઉપયોગી ન હોવાથી તેને ધ્યાનની મદદ આપી શકાય નહિ.

સુષુપ્તિઅવસ્થામાં ચિત્ત તેના ઉપાદનકારણમાં લય પામે છે તથા વા ચિત્ત,

કારણાકાર થાય છે તેથી તે સમયે ચિત્તની કાષ્ઠ વૃત્તિ થવાનો અથવા હોવાનો સંભવ નથી એના સંદેહને અવકાશ નથી.

કૈવલ્ય મમયે ચિત્ત જેવું કારણાકાર થાય છે તેવું કારણાકાર ચિત્ત સુષુપ્તિમમયે થતું નથી કૈવલ્યમાં ચિત્ત સ્વરૂપથી કારણુમા લય પામે છે. સુષુપ્તિમાં ચિત્ત વૃત્તિરૂઝ કારણુમા લય પામે છે. સ્વરૂપરૂઝ નહિ. ચિત્ત સુષુપ્તિમા કારણાકાર થયું હોય છતાં તે સ્વરૂપથી જેમનું તેમ રહ્યું હોય. કૈવલ્યમા ચિત્ત કારણાકાર થતાં ચિત્તના રૂપનું રહેતું નથી એમ હોવાથી સુષુપ્તિમાં ચિત્ત કારણાકાર થવાથી તે સમયે તેની કાષ્ઠ વૃત્તિ હોવાનો સંભવ નથી એ સંદેહવર્થ છે.

સુષુપ્તિના આરંભમાં અભાવ પ્રસવનું આલમ્બન કરી સુષુપ્તિ દેહ તેટલો સવજો સમય વૃત્તિ એ પ્રસવનું આલમ્બન કરી ગ્હે છે તેથી સુષુપ્તિના સમયનો સવજો અનુભવ એ વૃત્તિને થાય છે. તમસ્સરૂઝે વૃત્તિ ઘેરાયેલી હોવાથી જ્ઞાન સમયના અનુભવ જેવો સુષુપ્તિ સમયનો અનુભવ સ્પષ્ટ ન હોય તેથી તેની જગ્યા પછી સ્પષ્ટ સ્મૃતિ ન હોય પણ અસ્પષ્ટ સ્મૃતિ હોય છે અને સ્મૃતિ અનુભવનીજ યાવ છે માટે સુષુપ્તિના સમયે અનુભવ હોય છે અને અનુભવ વૃત્તિ વિના યવો સમયે નહિ તેથી સુષુપ્તિના મમયે પણ વૃત્તિ હોય છે એવો નિર્ધાર થાય છે. એ અભાવ પ્રસવવાળી વૃત્તિને આ સ્વમાં નિદ્રા કહી છે.

અભાવ પ્રસવવાળી વૃત્તિનેજ સ્વપ્નઅવસ્થાનો પણ અનુભવ યવો હોવાથી સ્વપ્ન-અવસ્થાનો અનુભવ કરનારી વૃત્તિનો પણ આ નિદ્રાવૃત્તિમાં સમાવેશ થાય છે. જગત્ત અવસ્થાના સર્વે પ્રાણિપદાર્થોની વૃત્તિને પ્રમાસન્નામા સમાવેશ થતાં ખરી પ્રમાનો પ્રમાણુ નામના બેદમા સમાવેશ કર્યો છે, ખોટી પ્રમાનો વિપર્યય નામના બેદમા સમાવેશ કર્યો છે, તથા અવસ્તુમૂલ પ્રાણિપદાર્થોની કલ્પનાવૃત્તિને વિકલ્પ નામના બેદમાં સમાવેશ કર્યો છે. આ નિદ્રા નામવાળા બેદમાં સ્વપ્ન તથા સુષુપ્તિ સમયના સર્વે અનુભવોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.

જગત્ત સ્વપ્ન સુષુપ્તિ મૂર્છા મરણુ ને સમાધિ એમ ચિત્તની છ અવસ્થા છે. મૂર્છાનો અરથો સુષુપ્તિમાં ને અરથો જગત્તમાં સમાવેશ થતો હોવાથી તેનો સ્વતંત્ર અવસ્થા રૂપે વિચાર થતો નથી. મરણુ સમયે પણ ચિત્ત વૃત્તિરૂઝ કારણાકાર થતું હોવાથી સુષુપ્તિની જેઠે મરણુના સમયનો પણ અનુભવ હોય છે પણ વર્તમાન શરીરમાં એ પ્રવેગ આવતો ન હોવાથી તે સમયની વૃત્તિના નિરોધનો ઉપદેશ કરવામાં આવ્યો નથી.

વર્તમાન શરીરમાં જગત્ત સ્વપ્ન ને સુષુપ્તિની સર્વે વૃત્તિઓનો નિરોધ કરી સમાધિ અવસ્થાનો લાભ મેળવવાનો ઉપદેશ કરવામાં આવ્યો છે તે ઉપદેશને અનુમરિને જેઓ સમાધિનો લાભ વર્તમાન શરીરમાં મેળવી શકે છે તેમને મરણુના સમયની વૃત્તિનો નિરોધ સદ્જ સિદ્ધ થાય છે.

—[*]—

સાંપહેલું •

[સંપાદક—શ્રી દયાળસિંહ લાલસિંહ ઠાકોર]

[નોંધ—કૃ—(દયાળસિંહ), પૃ ૫ આત્મપ્રકાશને શ્રી અંબાકરભાઈ ત્રિવેદી સેવા-પ્રવાસે નીચળા લારે લીંલુગ્રામ પશુ ગયેલા લીંલુગ્રામા આનંદાશ્રમ છે. લીંલુગ્રામાં કૃપાનાથના પશુ ભક્તજનો રહે છે. ભક્તજનો લીંલુગ્રાને 'ગોદાનગર' ગોાપુલ ગમે છે.]

આ લીંબુડાના એક ભક્તજન તરફથી કૃપાનાથના કૃપા પ્રસંગોની ઘટના કાવ્યરૂપે મળેલી છે-તેને આધારે આ નીચે લખ્યું લખાણ લખાયું છે.

લીંબુડાના આ ભક્તજનનું ઘર, પેટારો આદિ જાતે જોવાનું અમને પણ મળેલું.]

આ કાવ્યના લખનાર બાઈ નાયાલાલ જ્વલભટ્ટ છે-તેના માતૃશ્રી ગોમતીબાઈએ પણ મુખથી રૂમરૂ આ કૃપાપ્રસંગો કહેતાં. તે બાઈના પિતાશ્રી તુલસીદાસ હાલ હયાત નથી.

આ તુલસીદાસજીને આંખે ઝામરવા થયેલો-ખૂબ પીડા યાય-કર્ણાય એન પડે નહિ.

તે અરસામાં કૃપાનાથ લીંબુડા પધારેલા.

એટલે-તુલસીદાસજીએ પ્રાર્થના કરી કે:-“કૃપાનાથ ! આ સદન ચલું નથી-આપશ્રી કૃપા કરો...!”

કૃપાનાથે રિમત કર્યું ને વદા -“કાચર ન થાઓ-આસમાની રંગની શીશી કે શીશામાં પાણી ભરી રાખો-અને-તે પાણી આંખોને ઊંટતા રહો-પાંચ દડવતપ્રણામ કરવા શરૂ કરો ને પચીસમુધી પહોંચો-તેજ પ્રભાણે પાંચ માળા કરવી શરૂ કરો ને પચીસ સુધી પહોંચો-આ પ્રભાણે નિલ ચાર કતાક પ્રભુમજનમાં ગાઓ-અને પત્રીજ કામધંધો કરો-પરમાત્મા પરમકૃપાળુ છે...!”

કૃપાનાથે કરેલી આગાના પાલનથી અને એઓશ્રીની કૃપાથી તુલસીદાસજીની પીડા મટી ગઈ.

નાયાલાલનાં માતૃશ્રીએ કૃપાનાથને વિનંતિ કરી કે:-“અમારા પેટારામાં તડાકા-ધડાકા

બહુ થાય છે-તેના નિવારણ માટે કૃપા કરો...!”

કૃપાનાથે પેટારા આગળ ધીતો દોવો કરવાની આજ્ઞા કરી-પછી તેમને ઘેર કૃપાનાથની પધરામણી યઈ સારે એ પેટારાપર કૃપાનાથની કૃપાદષ્ટિ પડી-સારથી એ પેટારામાં યતા તડાકા-ધડાકા સદાને માટે બધ યઇ ગયા-એની સુકિત ચઈ ચઈ...!

આ પેટારો લાકડાનો બનેલો છે-એ લાકડું કાઠું વૃક્ષનું હોય જોઈએ-અને-વૃક્ષમાં પણ ચેતન છે એ તો વિદ્યાનથી પણ સિદ્ધ યઇ ચૂક્યું છે.

વૃક્ષની ગણતરી હરિજિજ્ઞ યોનિમાં યાય છે-અને-કર્મચંત્રોને જીવાત્માને વૃક્ષનો અવતાર પણ લેવો પડે છે

આથી અનુમાન યાય છે કે ઉપરોક્ત પેટારાના લાકડામાં સૂક્ષ્મરૂપે, રહેલો વૃક્ષનો જીવાત્મા કુખથી સીદાતો હોય અને પોતાની સુકિત માટે, ધડાકારૂપે આર્તનાદ કરતો હોય-એ અરસામાં ધર્મકર્મચંત્રોને કૃપાનાથ જેવા અવતારી મહાપુરુષની કૃપાદષ્ટિનો અલૌકિક લાભ તેને મળી ગયો-અને-સદાને માટે તેને શાંતિ મળી ચઈ...!

સદગત ગંગાજીને પોતાની હયાતી દરમ્યાન શ્રી,લીંબુડા-આનંદાશ્રમમાં નિલ સાંજે સત્સંગ કરાવતા-હયા કરતા નાયાલાલનાં માતૃશ્રી ગોમતીબાઈ પણ સત્સંગમાં જતાં.

એકવાર નાયાલાલના બાના કપાળમાં કેકુના આંદલાને રથાને,કાજળની રક્ષા જોઈને બહેન હસ્તા કે - રક્ષા તો કાનની પાછળ યાય...!”

આથી નાદ લલના આ બૂસવા લાગ્યાં-પણ, બૂસાય શાને? -એ તો કાગળ કાઢ જેવું ચઈ રચ્યું

આ કેટલે ચિદ્ધ રમ્મ જ્યું એવું કારણ લ્યારે નજર કે દુષ્ટ દષ્ટિ છે-એમ નાયાલાલનાં ગીતરમ્મ અનુભવે છે.

થોડા સમય પછી કૃપાનાથ લોજીયા પધાર્યા ત્યારે નાયાલાલનાં માતૃશ્રીએ આપ્તશ્રીની સેવામાં વિનતિ કરી-ઐટલે સૂર્યનારાયણલક્ષ્મીવાનને અર્ચ્યપ્રદાન કરીને તે પ.ણિવડે તે કાળા કોઢને છાંટવાની-ધોવાની કૃપાનાથે આજ્ઞા કરી-આથી એ કાળા કોઢનું નામ નિશાન રહ્યું નહિ-આ પણ કૃપાનાથની કૃપાનો પ્રભાવ...!

નાયાલાલ, આગળ આગળ નિવેદન કરે છે-કરે જાય છે કે—

“કૃપાનાથે તો મને ને મારાં બહેનને પણ બચાવ્યા...!”

કૃપાનાથની કૃપાના પ્રસંગો કહેતાં પાર આવે એમ નથી...!

૧૭૮

[લેખક-શ્રી હયાળસિંહ લાલસિંહ ઠાકોર]

“ફૂંક...ફૂંક”—યમ જાય ને મોટર ગાડી કેમેય કરી ચાલે નહિ-ખૂન-કાસ કરીને નિરંજન આખરે યાકચો.

આથી-પછી-પાસે એક નાનું ગામ હતું તે તરફ ઉપજો.

આ તરફના ગામ પ્રદેશમાં તે ઘણે વર્ષે આવ્યો-કારણ, તે અમેરીકા બાણવા ગયો હતો.

અહાગળ આગળ ચાલતો ગયો તેમ તેમ તેને અસુખદ અનુભવ થતો ગયો.—

ગામની સીમ તો જાણે ખાવા દોડે તેવી-ખેતરો તો ઉજ્જડ વેરાન જેવા-ફૂંવા-તો ખૂન ઉડા મેલેલા-મોણસો માયકાગલા જેવા-ગાયબળદ જાણે દાડપિજરે-આપું વાતાવરણ જ યુગળાવી નાંખે એવું...!

આ તરફ વરસાદ જ નહિ ચપેલો-એકબો દુકાળજ હતો...!

ગામના ઘાળકો નાગાં રખડતાં હતાં-ખાઈઓજહેનો પણ અર્ધનમ દશામાં-સાઈઓ પણ ચીંથરેલા...!

ગામ આખું ચેતનહીન લાગે...!

આ દરમિયાન દરમિયાન અસહ્ય લાગ્યું-ઐટલે-નિરંજન ભારે દૈવે પાછો ફર્યો.

પાછળથી દુકાળવરે મોટર સમી કરી રાખેલી-ઐટલે-નિરંજન તેમાં બેસીને સડસડાટ સીધો સ્વસ્થાને પહોંચી ગયો.

ત્યારે સૂર્યાસ્ત યમ થયો હતો.

નિરંજનનું ઘર ઐટલે મોટો ધંગડો-આસપાસ સુદર વ્યગ્રિયો હતો-દેશબેરગી સુગંધી કુડો મહેકી રહ્યાં હતાં ને જાતજાતનાં સ્વાસ્થિ ફળો લગી ગભાં હતાં-પાણીના નળ તો ચોવીસે કલાક આવ્યા કરે ને હોજમાં કુતારા ઉઘા કરે-મનગમતું સોજન ને મનગમતાં વસ્ત્ર મળે-ગાયલોસનાં ફૂંધ ઘી મળે-સવામાટે છત્રીપવન તૈયાર...!

આ બધું છતાં-આજે નિરંજનને ચેતન નથી-ઓના અંત કણમાં અનેક સ્પંદન શરૂ થઈ ચૂક્યું છે...!

નિરંજનને ખાવાનું બાવ્યું નહિ-રેડિયોનું સંગીત રૂંદશ લાગ્યું-વીજળીના દોવા દાદક લાઆ-પોતાની સંપત્તિ ને સત્તા તરફ ધૂણા છતી...!

ઉધવામાટે ખૂન મર્યો-પણ-જીવ શાની આવે?

તેને તો આખી રાત દુકાળનાંજ સ્વપ્નાં આત્માં રહ્યાં...!

આખરે-શ્રીઅંતર્ધામીની કૃપાથી તેને 'ત્યાગ' ને 'સેવા'નું અંતર સ્ફુરણ થયું-
એટલે-શાંતિ થઈ....!

પછી-તો-નિરંજનને ગીતાનું રહસ્ય સ્પષ્ટ થવા લાગ્યું-—

“પર્જન્યાત્ અજસંભવ”-પરંતુ “યજ્ઞાત્ ભવતિ પર્જન્યઃ”-મારિજ-યજ્ઞના
યજ્ઞનની બહુજ આવશ્યકતા....!

યજ્ઞમાં અશ્રદ્ધા ને પ્રમાદ-તેનું પ્રસન્ન ક્ષણ દુઃખાળ....!

પછી-તો-“દેવાન્ભાવયતાનેન, તે દેવાભાવયંતુ યઃ ।”

આ ગીતાસૂત્ર નિરંજનના આસોન્દૃષ્ટિમાં ગુગળા લાગ્યું-અને-તેને દુઃખાળનિવારણનો
સેવામાર્ગ મળી ગયો....!

શ્રીગુરુપૂર્ણિમા મહાપૂજન

સંવત્ ૨૦૦૫ના આષાઢ સુદિ ૧૫ સંવિષાર તા. ૧૦ જુલાઈ ૧૯૪૯

મહાપૂજનનો સમય—સવારના ૮:૧૫ થી શરૂ થશે.

આવતી આષાઢી પૂર્ણિમાના-શ્રીગુરુપૂર્ણિમાના-મહોત્સવસમયે ભોજનની વ્યવસ્થાબાબતમાં
ગયા ચૈત્રમાસના અંતે આ અંકના માસિકમાં વિશિષ્ટ ઇંધાવવામાં આવી છે, પણ,—

૧. ભોજનનો કાર્યક્રમ બધ હોવાના કારણે શ્રીગુરુપૂર્ણિમાના મહાપૂજનમહોત્સવમાં બાગ
દેવામાં કશી ન્યૂનતા ન થવી જોઈએ.

૨. સૌરાષ્ટ્ર સંગ્રહરતા (પ્રભાતરકારના) એટલે આપણા કાવદાનું પાલન આપણે
ખરાબર કરવું જોઈએ.

૩. સત્યથી આપણે જરાપણ વેગળા ન થવું જોઈએ.

૪. એક જ દિવસનો પૂર્ણિમાનો મહોત્સવ ગણાશે.

“કર્તવ્યમેવ કર્તવ્યં પ્રાજ્ઞૈઃ કંઠગતૈરપિ ।

અકર્તવ્યં ન કર્તવ્યં પ્રાજ્ઞૈઃ કંઠગતૈરપિ ॥”

પ્રાણ કંઠમાં આવ્યા હોય તોપણ કર્તવ્ય કરવું, તેમજ પ્રાણ કંઠમાં આવ્યા હોય તોપણ
અકર્તવ્ય-ન કરવાયોગ્ય-નજ કરવું. એ સાચવવન પ્રત્યેક સમજી મનુષ્યને માન્ય હોય
તે સ્વાભાવિક છે.

સહનું પાલન કરીને અને દુઃખવેડીને પણ આપણે શ્રીગુરુપૂજનનો ને શ્રીગુરુઉપદેશનો
લાભ લેવો એ આપણું કર્તવ્ય છે.

શ્રીનાયકબોધમાલા

[પૂજ્યપાદ શ્રીમત્તાથલગવાન]

(સંવત્ ૨૦૦૫ના આષાઢી પૂર્ણિમાના પ્રસંગે)

દોહરા

આતમહદિ સ્થિર કરો, કરો વપુઝમ દૂર;
નામરૂપને દૂર કરો, જુઓ બ્રહ્મ, ભરપૂર ૧
વિષયવાસના ત્યાગવી, રાખી વિમલ વિરાગ;
પ્રત્યક્ તત્ત્વ વિષે સદા, કરવો દંઢ અતુરાગ. ૨

શ્રદ્ધાપ્રીતિ વધારીને, અંતર્દષ્ટિ, કરાય;	
તો બાહ્યદષ્ટિ શાંતિ, અવિચલ શાંતિ પમાય	૩
વિવેકવિરતિ સુદૃઢ કરો, રાખો ધૈર્ય સદાય;	
પૂરા જામત રહો સદા, જેથી શાંતિ પમાય.	૪
ધૈર્ય જાગૃતિ રાખવાં, કરવો દૃઢ સુવિરાગ,	
અચુત થવું ન સ્વરૂપથી, ધારી બોધ અથાગ	૫
ચૈત્ય ચિત્તથી લિપ્ત નહિ, ચિત્ત ન ચિત્તથી લિપ્ત,	
એક ચિત્તને અનુભવી, રે'લું તેથી અલિપ્ત	૬
લોકોત્તર પ્રકાશ જે, અતિ શીતલ સુખરૂપ;	
તે પ્રકાશમાં જે રહે, તેજ વિવેકી ભૂપ	૭
બહુ જન્મોથી ભવમાં, રહ્યો વિષયર્થ ભાવ,	
એક બ્રહ્મને અનુભવી, તેનો કરો અભાવ.	૮
પરાધીન મલિન ક્ષણિક, અંતે દુઃખમય જેલ;	
તે સુખને નવ ઇચ્છવું, મૂકી જામ સદેલ.	૯
સત્યને સદૈવ સેવવું, અસત્યને ન લગાર,	
શુચિ શુભમા રત રહી સદા, ત્યજવું મલિન અસાર	૧૦
એકજ અદ્વૈત બ્રહ્મને, પ્રેમે ભુજો સદાય,	
કલિપત દુઃખમય દૃશ્યને, સત્ય ન ભુજો જરાય.	૧૧
વિદ્યાથી અવિદ્યા તણો, જ્યારે નાશ કરાય,	
તદા નામરૂપ દૂર થઈ, એક બ્રહ્મ દરશાય	૧૨
શ્રદ્ધા ધૈર્ય જાગૃતિવડે, જે દૃઢ બોધ કરાય;	
તો દૃશ્યનો બાધ થઈ, શોક મોહ શમી જાય.	૧૩
અનવધિ પ્રીતિ બ્રહ્મમાં, જે દૃઢ સદા રખાય,	
તોજ વિષયતૃષ્ણા શમી, સાચી શાંતિ પમાય	૧૪
આત્મ સ્વરૂપમાં સ્થિર રહી, લેવું સુખ અપાર;	
દૃશ્યને સત્ય ન જાણવું, ભૂલે દહી ન લગાર	૧૫
મનવાણીને પાર જે, સાક્ષી શુદ્ધ સ્વરૂપ;	
તે રૂપ જે, રે' સદા, તેજ વિવેકી ભૂપ	૧૬
ગગનસમ રહેવું સદા, ત્યજ દેહ અભિમાન;	
પૂર્ણબ્રહ્મને દેખવું, ભૂલી દગ્યવું ભાન	૧૭
બ્રહ્મનિષ્ઠ રે'લું સદા, દૃશ્યનિષ્ઠ ન કદાય;	
બ્રહ્મનિષ્ઠ રે'વાવડે, શાંતિસુખ જળવાય	૧૮
પરમપ્રેમથી બ્રહ્મર્ત્ત સમરણ ધ્યાન જે થાય,	
તોજ વિષયતૃષ્ણા શમી, મન સુશાંત થઈ જાય.	૧૯

- દશ્યના રાગદ્વેષથી, મન મલિન થઈ જાય;
દશ્યના દૃઢ વિરમરણવડે, મન રહે શુદ્ધ સદાય. ૨૦
- મન તુર્યામાં રાખવું, કેવું દશ્યને પાર;
સંકટપરહિત પદ અનુભવી, લેવું મુખ અપાર. ૨૧
- ક્રિયા કારક ને ફક્તલો, જ્યાં નહિ લોક લગાર;
જે અર્નત મુખરૂપ વિભુ, તે જાણે ભવપાર. ૨૨
- ખરફ ગણે જ્યમ જલવિષે, ત્યમ મન બ્રહ્મમાંય;
જો ગણે તો તે બ્રહ્મ થઈ, ભટકે નહિ ભવમાંય. ૨૩
- મનુષ્ય શરીર અનિત્ય ને, વૈભવ અનિત્ય ગણાય;
મૃત્યુ સદા સમીપ ગણી, સેવા ધર્મ સદાય. ૨૪
- અસાર આ સંસારમાં, જીવને રાગ જણાય;
તે રાગથીજ જીવતું, ભવમાં જામવું થાય. ૨૫
- નિરતિશય શુચિ મુખતલો, જ્ઞાની કરે ન ત્યાગ;
ક્ષણિક મલિન આનંદમાં, તે ન કરે અનુરાગ. ૨૬
- ચિત્ત નયન ને વાણીને, જે રાજે અવિકાર;
તેજ બ્રહ્મને અનુભવી, પામે ભવનો પાર. ૨૭
- હાડમાંસનો બ્રહ્મમાં, નહિ લેશ અવકાશ;
ઘોરંતિમિરને દૂર કરી, નિરખો દિવ્ય પ્રકાશ. ૨૮
- મનનયનથી બ્રહ્મને, નિરખો વારંવાર;
વાચાએ બ્રહ્મને સ્મરે, તો મુખ થાય અપાર. ૨૯
- કામદોષને દૂર કરે, મન રહે શુચિ સદાય;
જો મન રહે સદા શુચિ, તોજ બ્રહ્મ દરશાય. ૩૦

(ચાહુ)

॥ ૐ ॥

ચીલત્વા આનંદાશ્રમ નિવાસીકા પ્રવાસ

[લેખક—શ્રી. અંબાલાલ તુલજરામ-જંજીસર]

ઈશ્વરો ગુરુતમેતિ મુર્તિભેદવિમાગિને ।

જ્યોમવદ્વ્યાપ્તદેહાય તસ્મૈ શ્રીગુરુવે નમઃ ॥

ભાવાર્થ—ઈશ્વર, ગુરુ, આત્મા એમ ત્રીણા બેઠ્યાં જેમનાં રૂપમાં બેઠેલા છે એવા (પણ) મહાકાશની પેઠે વ્યાપક એવા દેહધારી તે શ્રી (નાય) ગુરુજીને નમસ્કાર. જે દિશાને વિષે ગુરુમહારાજ નિવાસ કરીને રહેતા હોય તેમનો આ આશ્રમ હોય તો તે દિશામાંથી જો પવન આવતો હોય તો તેનો ઉત્કૃષ્ટ મુખકુળન જોતો થઈને આદરપૂર્વક બેટો કરીને અતિપ્રસન્ન બનીને પોતાને અહોભાગ્ય માને છે, કારણકે ગુરુથી

અધિક તત્ત્વ તેને માટે આ વિશ્વમાં નથી જો પોતાના ગુરુઆશ્રમમાંથી પોતાના કાર્થ ગુરુબધુઓ પશુ આવી મળે તો તેના પશુ સુમુક્તુજન બહુજીવી ગતિ આદર અને સનમાન કરે. તેમના મુખથી શાત યર્થ ગુરુસંદેશ વાં પ્રશસા-ભાવપૂર્વક શ્રવણ કરે તથા તેઓપાસેથી જ્ઞાન ધ્યાન શીખવાની કોશિષ કરે, તથા ધંધાખ્યાન દ્વારે મૂકે જનતાને તેમના અવચનનો લાભ મળે તેમ ત્વરાથી પ્રબધ કરે આ તેની એક મહાન ફરજ છે તે અદા કરે.

શ્રીઆનંદાશ્રમમાંથી પ્રવાસે નીકળેલા ગુરુબધુઓ—શ્રીમાન્. અંનાચંદર - ભાઈચંદર ત્રિવેદી તથા શ્રીમાન્ દયાળસિંહજી લાલસિંહજી અને અમદાવાદ, મુમર્ષ તથા સુરત યર્થને વૈશાખ વદિ ૭-૮-૯ આ ત્રણ રોજ તેઓ જલુસર પધાર્યા હતા અને પંચલીકમાં શ્રીગૌપાલમંદિરમાં તેમના બ્યાખ્યાનપ્રવચન રાખવામા આવ્યા હતા, જલુસરની જનતાએ સારો લાભ લીધો હતો એક બ્યાખ્યાન સ્ત્રોત્રમંદર એમણે સ્ત્રોત્રગર્ભમાં આપ્યું હતું. પછી રાત્રે જાહેરમા જનતા ભેગી મળતા શ્રીસનાતનધર્મની શ્રેષ્ઠતા ઉપર અનેક પ્રમાણો આપી બ્યાખ્યાન કર્યું સાથે આપણી ફરજ ઉપર વિવેચન થયું. દિવસે જેટલાક સંજ્ઞાનેના પૃથ્વાથી પ્રાણુવામથી થતા ફાયલ એ વિષે શ્રીઅંનાચંદરભાઈએ યોગકૌસ્તુભ આદિ પ્રમાણો સહિત સમજાવ્યું હતું આ પ્રમાણે સૌને ધર્મવાલ થયો સૌ પ્રસન્ન થયા અને વધુ રોકાવા વિનંતિ કરી, પણ પત્રાદિ લખાઈ ગયા હોવાથી વૈશાખ વદિ ૧૦ને સવારે તેઓ માડળગામ જવા ઉપડી ગયા.

આવી રીતે જો ખીજા સુવિસિત બધુઓ પશુ વાનપ્રસ્થ યર્થ પ્રચાર દાર્થ અવારનવાર કરતા રહે એ ધણું પ્રિયજા થાય છે. આપણામાના ધણા વયોવૃદ્ધ અને જ્ઞાનવૃદ્ધ ચારિત્રવૃદ્ધ બધુઓ છે. તેમણે આ પ્રમાણે વિચરીને પોતાના બધુઓને ધર્માદિમાં દૃઢ કરવાની ફરજ છે. તેઓ પોતાની આ ફરજ સમજે અને આચરણમા મૂકે એમ વિનંતિ કરવામાં આવે છે. બાકી તો.—

આયા સો જાયગા, રાજા રૂકે રૂકીર,
કીતને સિદ્ધાસન ચઢ ગયે, કીતને બાંધ ગયે જંતર.
કાલ કરે તો આજ કર, આજ કરે તો અખ,
અવસર ખીત જાયગા, ફીર કરેગા કખ.
માંખીઓએ મધ દીધું, તા ખાણું ના ખાવા દીધું,
લૂનારે લૂટી લીધું રે પાંખર પ્રાણી.

ઉપદેશ આપ્યા સમાન કાર્થ ખીજા પુણ્ય નથી, આ એક મહાન જ્ઞાનપદ છે એમા ઓતા અને વક્તા બંનેને મહાન લાભ છે, સમયનો સદઉપયોગ છે, તેટલી ધડી સંસારની જઝટ છૂટી જાય છે. માનવહૃદય આનંદમાં તરબોળ બને છે. અધર્મીત કાર્યો કરતાં તેને તેની જુદી રોક છે, રોકે છે અને તે પાપાદિ કર્મોથી બચી જાય છે અને તેના હૃદયમાં દાન દયા ભક્તિના અંકુરો ફૂટે છે તે એક દિવસ મહાન બક્તિ બની જાય છે. લોકો તેને આશ્ચર્યથી જુએ છે, કહ્યું છે.—

પશુકી તો પનીયાં બને, નરકા કચુ ન હોયાં

જો નર કરણી કરે તો, નરકા નારાયણ હોયા.

પણુ તે કરણી કઈ? તે તો સત્સમદારા જ નણી ચંકાય છે. પણુ એક ઉમદા પ્રાણી છે કે તેઓ જીવતાં પોતાના દૂધ દહીં થી આપે છે. અરે! એના જાણુ મૂત્રાદિ પણુ ઉપયોગમાં આવે છે. એટલું જ નહિ પણુ મરે ત્યારે તેનું ચામડુ પણુ એક બનાવવાના કામમાં આવે છે. કીંમત આવે છે. મનુષ્યદેહ જો દાતા-લકતા-કે ચર ન હોય તો તે દેહની કોઈ કીંમત નથી પણુ ઉલ્ટો તે દેહ મરતાં સામાને જાણ્યાં-લાકડાં કે કદન કપડાનો ખર્ચ કરવો પડે છે, આ રીતે મનુષ્ય દેહની શ્રેષ્ઠતા આખી ઉપદેશ વગર જ્ઞાન વગર રખડી પડે છે અને પ્રાણી અંતે દુઃખોમાં સીધાય છે, માટે જ્ઞાનોપદેશનું મહાન પુણ્ય છે એ ધ્યાનમાં રહ્યો. ઇતિ શિવમ્

શ્રીજ્ઞાનંદાશ્રમ-સમાચાર

(વૈશાખ માસ)

શ્રીસદ્ગુરુમહાપૂજન.—વૈશાખ સુદિ પના દિવસે શ્રીચક્રજ્યોતી નિમિત્તે પૂનમપાદ કૃપાનાથનું સૌ આશ્રમચારીઓએ મળીને મહાપૂજન કર્યું હતું, તથા ભજનકીર્તન ચર્ચા હતાં.

મુખ્યકોટ.—૩૧. ૧૦-૦-૦ શ્રી મગજદાસ માધવલાલ બાસ-સાદરા ૩૧. ૨૫-૦-૦ શ્રી. હરખજી કરશનજી-ભાવનગર ૩૧. ૧૦-૦-૦ શ્રીમતી પ્રાણીકુવરબેન ચકુભાઈ-રાજકોટ. ૩૧. ૧૦-૦-૦ બેન મણિબેન-રાજકોટ.

લોજનો.—શ્રી. ગિરધરલાલ વિકૃલદામ-કુડલા સાવર શ્રી દેવરાજ ભાઈચંદર-કુડલાવાળાના પુત્ર સ્વ. અનંતરાયના આત્મકલ્યાણાર્થે ભોજન

શરતી થાળો અને ભોજન.—૩૧. ૧૨-૦-૦ શ્રી. જગનલાલ વજ્રેશંકર-ભોજન. ૩૧. ૩-૮-૦ શ્રી લક્ષ્મીદાસ હમરાજ-થાળ. ૩૧ ૩-૮-૦ શ્રી. સોમનાથ ત્રિકમદાસ-થાળ. ૩૧. ૧૨-૮-૦ બેન રવિકુવર હરજીવન (ભોજન) ૩૧. ૧-૮-૦ શ્રી આણંદલાલ ગોવિંદજી (થાળ) ૩૧. ૦-૧૨-૦ શ્રી. મગનલાલ ડાહ્યાભાઈ-રાજકોટ. ૩૧. ૧-૮-૦ બેન સાકરબાઈ તે શ્રી. વિશ્રામ લધાના પત્ની ૩૧. ૧૮-૦-૦ શ્રી. ચકરલાલ બાપાલાલ-અમદાવાદ ભોજન.

સમર્પણ.—શ્રીનાથમત્સ્યમગજન-મુંબઈ હા. શ્રી. રૂપસિંહજી હરિસિંહજી રાણા તરફથી ૧ જમીજી મોટા, ૧ પાકુજી, સ્ત્રીલનો-મેટો કપાટ ૧ તથા સિંહાસન લાકડાનું, ૩ ગુણપાટની નજમ, ૧ ગાદી એ આશરે ૩૦ જીજીની કિંમતની વસ્તુઓ શ્રીજ્ઞાનંદાશ્રમને અર્પણ ચર્ચા છે.

થાળ.—૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. અંબારાકર ભાઈચંદર ત્રિવેદી-જોરાવરનગર ૩૧. ૧-૪-૦ બેન દસ્તુરબેન બાસ-ખીલખા ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. જગદીશપ્રસાદ મગનલાલ. ૩૧. ૬-૪-૦ શ્રી મોરારજી જગનલાલ-જૂનાગઢ. ૩૧ ૪-૦-૦ શ્રી. શંકરલાલ મોહનલાલ-જમનજીવપુર (માધ મામતા થાળના) ૩૧. ૧-૪-૦ પુરુષોત્તમ અનંતરાય-માગરોળ. ૩૧. ૨-૧૫-૦ શ્રી. જટારાકર જગજીવન-જૂનાગઢ શ્રીખડનો થાળ ૩૧ ૧-૪-૦ શ્રી. છોટાલાલ મોરારજી અદિયા-મુંબઈ. ૩૧ ૧-૪-૦ બેન દસ્તુરબેન બાસ-ખીલખા. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. માવંજી કે. ભટ્ટી-કચ્છ અંબાર ૩૧. ૧-૦-૦ શ્રી. શાંતિલાલ ઇચ્છારાકર-મોજીદ. ૩૧. ૦-૮-૦ શ્રી. મોરારજી-જગનલાલ. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. ક. કે. રાડિયા-આણંદ. ૩૧. ૧-૪-૦ બેન

માણુકવરબેન મકુબાર્ધ-રાજકોટ. રૂ. ૧-૪-૦ બેન મણિબેન-રાજકોટ. રૂ. ૧-૪-૦ બેન
લાધીબેન-જૂનાગઢ રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી મોરારજી આધવજી અઢિયા-ખીલખા રૂ. ૨-૮-૦ શ્રી.
રામજી ગીમા-નારી.

અખંડદીપક—ચી. રમેશચંદ્ર દિનકરભાઈ-મોરવેળ,

મૃત્યુંજયમહામંત્રજપ—શીમાજી દરજીવન કથવજી શાહ મુખર્ષી તરફથી મહા
મૃત્યુંજય રૂ. ૧૫૦૦ જપ કરાવવામાં આવ્યા હતા, અને જપ દરમ્યાન દરરોજ પૂજાપાઠ
કૃપાનાથની સેવામાં તેમનાતરફથી યાજ્ઞ કરાવવામાં આવ્યો હતો.

સેવા-પ્રવાસ

શ્રીઆનંદાશ્રમના દુરદીમદાશયોએ નિર્ણય કરીને પૂ. બ. આત્મપ્રકાશજી શ્રી,
અખારાકબાઈ ત્રિવેદી તથા શ્રી દયાળસિદ્ધજી દાકારને પેટા-આનંદાશ્રમોના નિરીક્ષણુ સેવા-
કાર્ય મોકલેલું, તેથી આ સેવા-પ્રવાસ યોજાયેલો.

ખીલખા-નવાગામમાં મુખ્ય આનંદાશ્રમ છે, અને ગૌણ વા પેટા આનંદાશ્રમો લીંછુડા,
ચોરબદર, ધાંશા, મોજદડ ને અમદાવાદમાં છે.

આથી-ઉપરોક્ત સ્થળોએ જઈને સ્થાના આનંદાશ્રમોનું નિરીક્ષણકાર્ય તેઓએ પૂરું કર્યું.
ઉપરાંત ન્યાં ન્યાં આનંદાશ્રમ-મંડળ તથા પાઠશાળા આદિ છે, સૌં સૌં પછુ
તેઓ ગયેલા-અને-વાતોદ્ધાર ને વ્યાખ્યાનોદ્ધાર કૃપાનાથનું રમણજી દરાવજી-કૃપાનાથના સંકુપદેશનું
રમણજી કરાવ્યું-આનંદાશ્રમની, ધાર્મિક પ્રવૃત્તિનો પરિચય આપ્યો-નાથધાટ ને નાથમગાના
રમારકાર્યની નાજુ પછુ કરાવી.

જૂનાગઢ, માણુવદર, લીંછુડા, કુતિયાણુ, ચોરબદર, ધાંશા, જમખેંધપુર, ઘોળા,
મોજદડ, ઘોટાદ, અમદાવાદ, વડોદરા, મુંબઈ, ધાટકાપર, મલાડ, શાંતાકુંડ, સુરત, જંજીસર,
મોંડલ, જોગવરનગર, વડવાણુ, લીંખડી ને મુઠા આદિ સ્થળોના આ સેવા-પ્રવાસમાં
સમાવેશ થાય છે.

—[*]—

વિજ્ઞપ્તિ

આથી સર્વે બંધુઓ તથા બહેનોને વિજ્ઞપ્તિ કરવામાં આવે છે કે દેશમાં
અનાજની અછતને લીધે સર્વત્ર અનાજનો વધારે પડતો વપરાશ થવા સામે
ધારાઓ ઘડવામાં આવેલા છે. એવી રીતે સૌરાષ્ટ્ર સંયુક્તરાજ્ય જેનો હદમાં
ખીલખાનો શ્રીઆનંદાશ્રમ આવેલો છે તેમણે પણ ધારો કરેલો છે તેની ગયા
એપ્રિલ મહિનામાં દેડ પાડવામાં આવેલો છે તે બેતાં ૫૦ થી વધારે માણસો
માટે હાલમાં આનંદાશ્રમમાં લોજનનો કે ફેલાહારનો પ્રબંધ કરવાનું પણ સુરકેસ
થયું છે. તો આવતી આપાદી પૂર્ણિમા ઉપર સમૂહપૂજનમાટે આવનારાં ભાઈ-
બહેનોમાટે લોજનનો કે ફેલાહારનો કાંઈ પ્રબંધ આનંદાશ્રમતરફથી થઈ શકશે
નહિ, તેની આ વિજ્ઞપ્તિથી જાણ કરવામાં આવે છે, અને લાગતાવળમતાને
પણ આ સમાચાર જણાવવા વિનંતિ છે.

શ્રીઆનંદાશ્રમમુમુક્ષુમંડલ-સુંવર્ણની ધાર્મિક પ્રવૃત્તિ

શ્રીઆનંદાશ્રમમુમુક્ષુમંડલ તરફથી દર રવિવારના કાર્યક્રમમાં પૂ. સદ્ગુરુદેવપ્રણીત ગ્રંથમાંથી કથા શ્રવણ કરાવવામાં આવે છે, અને શ્રીગુરુમહિમાયુક્ત તથા ભક્તિ, ગાન ને વૈરાગ્યના ભાવયુક્ત ભજન-ગીતા ગાવામાં આવે છે. પ્રસંગોપાત્ત વિશિષ્ટ પ્રવચનનો, પણ પ્રબલ કરવામાં આવે છે. નૈમિત્તિક પ્રસંગોના દર મહિનામાં આવતાં પૂ. સદ્ગુરુદેવનાં મહાપૂજનો પોડશોપચારથી વૈદિક વિધિપૂર્વક કરવામાં આવે છે.

વર્તમાનમા નિયમિત કથા વિચારસાગરમાંથી શ્રીયુત ગુરુબધુ શ્રી, મણિચંદ્રભાઈ રાવળ વાંચે છે, અને તેના ઉપર સુદરરીતે વિવેચન કરે છે.

થોડા સમય પહેલા ગુરુબધુ શ્રી. નાગરદાસભાઈ સધવીના પરિચિત પ્રયાગ નિવાસી એક રામાનુજ સપ્રદાયના સાધુ આવ્યા હતા. તેમણે મંડળમાં પાંચેક રવિવારે હાજરી આપી શ્રીસદ્ગુરુમહિમાનું તથા રામાયણના બિગ્ગલિત્ત ભક્તિપ્રસંગોનું હૃદયગમ ગાન કર્યું હતું.

ભાવનગરતરફના એક ગામના વિપ્રબધુ શ્રી. શિવદાસભાઈ આવ્યા હતા. જેમણે ઘણા સમય પૂર્વે કૃપાનાથનાં દર્શન આશ્રમમાં કર્યા હતાં, અને કેટલીક આનંદિત વાર્તા કરેલી હતી, તે કહી સંભળાવી હતી. ઉપરાંત તેમણે પોતે પૂ. કૃપાનાથના ભજનો રચેલાં છે તે ગાઇ સંભળાવ્યા હતાં અને ગીતાના અઢારે અધ્યાયનો સારભાગ તેમણે જે પદ્યમાં બતાવ્યો છે તે પણ મંડળમાં સંગીતરૂપે શ્રવણ કરાવ્યો હતો.

એક સંન્યાસી પધાર્યા હતા. તેમણે પણ સુદર મનનીય પ્રવચન કર્યું હતું. આવી રીતે મંડળમાં અવારનવાર કોઇ કોઇ સાધુ-સંત-સંન્યાસી કે સનાતનધર્મી વિદ્વાન બ્યક્તિનું આગમન થાય છે તે પ્રસંગે અનુકૂળતા હોય તો કોઇના પ્રવચનનો પ્રબલ થાય છે. ઉપરાંત આવનાર બ્યક્તિઓને તીર્થધામ શ્રીઆનંદાશ્રમ-ખીલખાનો તથા પૂ. શ્રીમન્નાથપ્રભુનો તથા તેઓશ્રી પ્રણીત અનેક કથાણકારી ગ્રંથોનો પરિચય આપવામાં આવે છે.

શ્રીઆનંદાશ્રમ ખીલખાના પરિચિત અને પૂ. કૃપાનાથપ્રણીત ગ્રંથોપ્રતિ બારે માન ધરાવનાર ગોધગવાળા વે. શા. સં. શાસ્ત્રીજી ચદ્રચક્ર રણુડોડાભાષ્ટને મુંબઈની ધર્માનુરાગી જનતાની માગણીઉપરથી તથા સનાતનધર્મપ્રચારના ઉદ્દેશને જનુલક્ષી મંડળે બે વખત નિમંત્ર્યા હતા તેમના પ્રવચનસ્વરૂપનો પ્રબલ માધવબાગમાં કરવામાં આવ્યો હતો. બંને વખતે નિયમિત એક માસપર્યંત તેઓએ ગીતાઉપર પ્રવચનો કર્યાં હતાં જેનું શ્રવણ કરી જિજ્ઞાસુજનતાને બહુ સંતોષ ને આનંદ પ્રાપ્ત થયો હતો. તે પ્રસંગની જનમેદનીને પૂ. શ્રીમન્નાથપ્રભુના ઈશ્વરીજીવનવિશે તથા તેઓશ્રીપ્રણીત દૈવીગ્રંથોવિષેનો પરિચય શ્રી મણિચંદ્રભાઈએ આપ્યો હતો.

નાથપ્રભુનો દિવ્ય સંદેશ માનવમાનવી મુક્તિનો પેગામ છે એ મહેશનો યથાશક્ત્ય પ્રચાર સૌ બધુઓ અવશ્ય કરે એ અવ્યર્થના

રૂપસિંહ હરિસિંહ રાણા

લેવજનક અવસાન

કુંડલાનિવાસી ગુરુબંધુ શ્રી દેવશંકર ભાઈશંકર ધાબળીવાળાના પુત્ર ભાઈ અનંતરાય યુવાન વયે કૈલાસવાસી થયા છે તેમના જીવાત્માને પૂજ્યપાદ પરમહંપાણુ શ્રીસદ્ગુરુ પરમાત્મા પરમશાંતિ આપવા કૃપા કરે !

શ્રી મહાભાઈ લક્ષ્મીશંકર રાજવૈદ્ય તારીખ ૩૧-૫-૪૯ મંગળવારના રોજ કૈલાસવાસી થતાં સનાતનધર્મના એક ધુરંધર નરની ખોટ પડી છે. તેઓ આયુર્વેદનું ઉચું જ્ઞાન ધરાવતા હતા. ધંધે સાસ્ત્રિક શૈલીથી બહુધા ઉપકાર વૃત્તિથી ચલાવતા હતા. તેમના જ્ઞાન અને નિષ્ઠાથી ખેંચાઈને ભાવનગર ધ્રાંગધ્રા આદિના રાજવીઓ તેમને રાજવૈદ્યના પદપર નિયુક્ત કરી રાખતા હતા. મુખ્ય કરીને તેઓ સાચા સંસ્કારવાળા સનાતનધર્મના ધાર્મિક કુટુંબમાં જન્મેલા હોઈ ધર્મભાવનામાં બહુ આગ્રહી હતા. સદ્ગુરુપરમાત્મા એમના આત્માની ઉર્ધ્વ ગતિ કરે.

— [*] —

પરચુરણ મેટ

[સંવત ૨૦૦૫-વૈશાખમાસ]

૨-૦-૦	શ્રી મામલતદાર સાહેબ-જેતપુર	૦-૪-૦	શ્રી. નર્મદાશંકર પચોળી
૦-૧-૬	પરચુરણ	૦-૪-૦	„ જટાશંકરભાઈ
૧-૦-૦	શ્રી. જોષીરામ જીવતરામ-વેચવર	૦-૮-૦	શ્રી કે. કે. રાઠીયા
૫-૦-૦	એક ગૃહસ્થ-ભાવનગર	૦-૪-૦	જેન મયાકુપરજેન
૧-૪-૦	સાદરા આનંદાશ્રમ	૦-૧-૦	પરચુરણ
૨-૮-૦	શ્રી પોપટલાલ નારણજી-ચલાળા		x x x x
૫-૪-૦	અડતાલાનાં બહેનો હા. માંક્યાઈ બહેન-ખીલખા	૧-૦-૦	શ્રી. મોરારજી જીનલાલ નિલદાનના
	x x x	૦-૮-૦	„ જટાશંકર જગજીવન (ધાંગણી)
	શ્રીશંકરજયતીની પૂજનમેટ -	૫-૪-૦	શ્રી નવનીતલાલ જીનલાલ સગપણના મેટના
૦-૪-૦	શ્રી. જગદીશચંદ્ર, મગનલાલ	૧-૪-૦	શ્રી. જેઠાલાલ એશ્વરજી-ચિ. હરેન્દ્ર-બાગાના સગપણ નિમિત્તે મેટ
૦-૨-૦	„ હિમેશલાલ જગજીવન	૨-૦-૦	શ્રી. જનકજીભાઈ-જૂનાગઢ
૧-૦-૦	જેન મણિજેન-જોગવરનગર	૧-૦-૦	„ લક્ષ્મીશંકર કાળિદાસ
૦-૮-૦	શ્રી. રતિલાલ મનોરદાસ	૧-૪-૦	„ પ્રતાપરાય જટાશંકર
૦-૪-૦	જેન ત્રિવેણીજેન	૨-૪-૦	„ શુકલજી-કુંડલા
૦-૪-૦	સક્ષમપ્રકાશજી	૧-૪-૦	„ મોરારજી જીનલાલ
૦-૫-૦	શ્રી. દેવશંકર મોરારજી	૧-૪-૦	„ રામજી વિશ્રામ પૂજારા
૦-૨-૦	„ હરિલાલ દેવશંકર	૬-૧૦-૬	અમદાવાદ-આનંદાશ્રમની મેટના હા. શ્રી. જ. મ. ભટ્ટ
૧-૪-૦	„ માણેકલાલભાઈ		
૦-૪-૦	„ „ ગણેશચોથની મેટ		

- ૦-૧૦-૩ મોહન ચામતની બેટ
 ૦-૪-૦ ધી. વર્તમાન જુદુમ
 ૦-૨-૦ " કોળી નયુ
 ૦-૮-૦ " મુગજી હુતા
 ૧-૬-૦ ગમનવમીની બેટ
 ૧-૪-૦ શી. દગજી દરજન
 ૧-૪-૦ " લીલાલાલ રેવાસંકર
 ૦-૨-૩ પચુગજી
 ૦-૨-૦ બેન નર્મદાબેન-બીલખા
 ૧-૦-૦ શી. મદાગણીલાલભાઈ
 ૧-૪-૦ ધી. બાપુલાલ મોનીલાલ-મોરબી
 ૦-૫-૦ " દેવસંકરભાઈ
 ૨-૦-૦ " મદાગણીલાલભાઈ
 ૧-૦-૦ " દવિનરગપ
 ૨-૦-૦ " દર્પદરાય દેસાઈ
 ૧-૦-૦ " કુલિનચંદ્ર
 ૧-૦-૦ શી. વામનદાસ વામનભાઈ
 ૧-૦-૦ " બનીલાલતરારાઈ
 ૧-૦-૦ બેન ડાદરી
 ૪-૦-૦ " ઉમિલાબેન
 ૨-૦-૦ શ્રી. મધુબેન
 ૨-૦-૦ " પદ્માબેન
 ૧-૦-૦ બેન દાદગરીબેન
 ૧-૦-૦ " પદ્માબેન
 ૧-૦-૦ શી. પ્રભાકરચંદ્રભાઈ
 ૦-૪-૦ બેન મલાકુરબેન
 ૫-૦-૦ શી. પુરુષોત્તમ અનંતરાય
 ૨-૦-૦ " દર્પદરાયચંદ્ર દેસાઈ
 ૧-૦-૦ " વામનરાય જ. વસાવા
 ૧-૦-૦ બેન ઉમિલાબેન દર્પદરાય
 ૩-૦-૦ શી. દર્પદરાય મદાગણીલાલ દેસાઈ
 તરફથી એમિલના જપનિમિત્તે
 ૫-૦-૦ શી. દર્પદરાય મ. દેસાઈ તરફથી
 વસ મુગવચ્છદે
 ૧-૪-૦ બેન જુદુબેન કાનરાવા
 ૧-૪-૦ મધુબી કમખઈ કુનડા
 ૦-૮-૦ બેન મુમજી

- ૦-૪-૦ શી. બધીબેન-બીલખા
 ૦-૨-૦ શી. દર્પદરાય રાણિયા
 ૧-૪-૦ " દરિલાલ પ્રસાદ-જૂનાગઢ
 ૫-૦-૦ " દરિલાલભાઈ મામલતદાર
 ૧-૪-૦ " ચંદુલાલ મોગરજી-અદીયા
 ૧-૦-૦ " કુપદરાજી કમળાસંકર-અમેચ
 ૧-૦-૦ એક ગૃહચ
 ૧-૦-૦ શી. રતિલાલ મોરદરામ સલાતારાજી-
 દયા નિમિત્તે બેટ
 ૦-૪-૩ મદિદેથી પચુગજી બેટ
 ૦-૮-૦ ધી. ગમજી વિશ્રામ પૂળરા
 ૧-૪-૦ શાસ્ત્રી દવારામ મૂળજી
 ૫-૪-૦ શી. વલુભાઈ લખમશી કા.
 શી. માણીલાલભાઈ
 આનંદાશ્રમ મુચ્છુમંડળ-મુખર્જીમાં ચેત્ર મુદિ
 ગમનવમીના દિવસે પૂન્યપાદ કૃપાનાથના
 મદાપૂજન બેટના—
 ૫-૫-૩ એક લક્ષ્મણ-મુખર્જી
 ૧-૦-૦ શી. અગિતરાય દરિલાલ પારેખ
 ૧-૦-૦ " રૂપસિંહ દરિસિંહ
 ૧-૪-૦ " મૂળસંકરભાઈ પંડિયા
 ૧-૦-૦ " નરેન્દ્રસિંહજી
 ૧-૦-૦ " રાહરશીભાઈ
 ૧-૦-૦ " ઉપેન્દ્રસિંહજી
 ૧-૦-૦ " ગુણવંતસિંહજી
 ૧-૦-૦ " દાકુભાઈ બીમજી
 ૧-૦-૦ " ગોરીસંકરભાઈ
 ૨-૦-૦ " બોપાભાઈ જ્ઞાનાભાઈ
 ૦-૪-૦ " લીલાપરભાઈ
 ૧-૦-૦ " જમનાદામભાઈ જ. મ.
 ૦-૮-૬ પચુગજી.
 * * *
 ચેતાખ મુદિ ૫ ગોરગમતિની બેટના—
 ૫-૫-૩ એક લક્ષ્મણ
 ૦-૫-૩ પ. લ. દલપતરામભાઈ
 ૧-૦-૦ શી. ચતુર્ભાઈ પટેલ
 ૦-૪-૦ શાસ્ત્રી દવારામભાઈ

૧-૦-૦ શ્રી. રૂપસિદ્ધભાઈ
 ૧-૪-૦ " નરેન્દ્રસિદ્ધભાઈ
 ૧-૪-૦ " ઉપેન્દ્રસિદ્ધભાઈ
 ૧-૪-૦ " નટવરલાલભાઈ
 ૧-૪-૦ " પ્રભુદાસ શિવજી
 ૦-૪-૦ " લીલાધરભાઈ
 ૧૫-૧૫-૬ એકે ભક્તગન
 ૧૫-૦-૦ શ્રી. હરિદાસ હરકીશનદાસ
 વૈશાખ સુદિ ૧૪ના પૂજન બેઠા—
 ૫-૫-૩ એકે ભક્તગન
 ૧-૪-૦ શ્રી. દયાળસિદ્ધભાઈ
 ૧-૦-૦ " અંબાશકરભાઈ ત્રિવેદી
 ૦-૮-૦ " શાસ્ત્રી દયારામભાઈ
 ૦-૫-૦ " પુ. ધ. દલપતરામભાઈ
 ૧-૪-૦ " નરેન્દ્રસિદ્ધ
 ૧-૪-૦ " ઉપેન્દ્રસિદ્ધ
 ૧-૦-૦ " રાહરથીભાઈ
 ૦-૪-૦ " મધુસૂદનભાઈ
 ૨-૦-૦ " બાબુભાઈ શેક
 ૦-૪-૦ " લીલાધરભાઈ

૧-૦-૦ શ્રી. રૂપસિદ્ધભાઈ
 ૧-૪-૦ " ચંદ્રસિદ્ધભાઈ
 ૧-૪-૦ " શિવસિદ્ધભાઈ
 x x x
 ૧-૦-૬ બેન મણિબેન-બેરકતગનગર
 ૧-૪-૦ શ્રી. મયારામભાઈ રાવળ
 ૧-૪-૦ " મોરારજીભાઈ-રાબકોટ
 ૦-૧૩-૬ મહિરેપી પરચુરજી
 ૫-૦-૦ શ્રી. કેશવલાલ જોડાલાલ-મુખમ
 ૧-૪-૦ બેન અમ્બાળાભાઈ માવજી-ચૌખંદર
 ૧-૪-૦ " દિવાળીભાઈ માવજી
 ૨-૦-૦ શ્રી. જોરીશંકર આધવજી
 ૦-૨-૦ " મોરારજી દેવરાઈ
 ૦-૪-૦ " જટાશકરભાઈ
 ૧-૪-૦ બેન જુહાવર લલુભાઈ
 ૨-૮-૦ શ્રી. રામજી બીખા-નારી
 ૨-૪-૦ " બેતસી મોરારજી
 ૧-૨-૦ " રમણિકલાલ બીખાલાલ-શાવનગર

[*] પ્રસુને વિનવિ

[મંપાદક.—ગં રવ. બેન ગ્રહીબેન-વાંકાનેર]

પીઆને, હંદિયેલાં દૂધ, પ્રભુ પ્રેમધારી રે, પીઆને૦ ૧
 સતગુણી સાકર નાંખી, એલચી આનંદકારી રે. પીઆને૦ ૨ક.
 પીઆને, હંદિયેલાં દૂધ, પ્રભુ પ્રેમધારી રે,
 બદામરૂપી શાંતિ નાંખી, પીરતાં છે ગુણકારી રે, પીઆને૦ ૧
 ચારોલી તો ચેતન દેશે, બંધકળ જન્મ નિવારી રે. પીઆને૦ ૧
 કોમળ તો હસ્તુરી નાંખી, કેસર કાપકારી રે,
 જપ તપથી તે હોતું દીધું, મધુરું મીઠું ભારી રે. પીઆને૦ ૨
 પ્રેમરૂપી પાત્રો ભરિયાં, અભય અમૃત સારું રે,
 નરસૈયાના સ્વામી પ્રભુ, સદાયે દયાળુ રે,
 રયામંજુહર મૂર્તિ મારે નયને, નિહાળી રે. પીઆને૦ ૩

Reg. No B. 3087,

સને ૧૯૪૯ તા. ૨૫ જુન

મહાપૂજન-સમાચાર

આપાઠ સુદિ. ૧૫ રવિવાર તા. ૧૯

જુલાઈ ૧૯૪૯ સેવારના રા. રા. ૧૦

થી ૧૨ વ્યાસપૂર્ણિમા નિમિત્તે પૂજ્યપાદ

કૃપાનાથજી મહાપૂજન થશે.

શ્રીઆનંદાશ્રમ-મુમુક્ષુમંડળ-મુંબઈ-

[*]

શ્રીઆનંદાશ્રમ, નવાગામ, પા. વીલિંગ્ટન (સૌરાષ્ટ્ર)

તરથી પ્રગટ થતું પ્રાચીન મોચિક પત્ર

(Saurashtra-India)

આનંદાશ્રમ

P. O Bilkha

૨ જિલ્લો
મહેસાણા જિલ્લા મુખ્ય મથકે
૧૯૪૯

યોગ પ્રભાકર

નવી આવૃત્તિ

યોગમાર્ગમાં આગળ વધવા ઈચ્છતા યોગાભ્યાસી માટે આ પુસ્તક ઉત્તમ સાધનરૂપ છે. આમાં મોક્ષેશુમાટે યોગનું સ્વરૂપ, યોગનું માહાત્મ્ય, યમ, નિયમ, આગમ, પ્રાણાયામ, પ્રત્યાહાર, ધારણા, ધ્યાન ને સમાધિના વિષયો સંક્ષેપમાં પણ સરળરીતે, પૂજ્યપાદ કૃપાનાથે સમજાવેલ છે.

મૂલ્ય રૂ. આઠપાંચ

૦-૮-૦

વી. પી. પોસ્ટલ ખર્ચ અલગ થશે.

શ્રીસૂક્ત નવી આવૃત્તિ મૂલ્ય રૂ. ૦-૧-૩

મળવાનું સ્થળ—વ્યવસ્થાપક આનંદાશ્રમ વીલિંગ્ટન (સૌરાષ્ટ્ર)

[*]